

Ötvenhat emigrációs szemmel

Csapó Endre elemző írásai
1956 forradalmáról
1964 – 2014 között

Magyar Élet, Ausztrália

A történelmet követő magyar zászlóról

A címoldalon látható címerkép jelképezi a több mint évezredet átívelő ismert magyar nemzeti történelmet.

Legszenteb legősbibb alkotó eleme a Szent Korona, aki sok ősi titok, és sok nagy eseményt őrző csodálatos sorsával, őrzője volt az őt megőrző nemzetnek.

A kettős kereszt Árpád-házi lírályaink legfőbb jelvénye, és az idők folyamán került a hétszer vágott mezőnyel a magyar hadilobogóra, amit utoljára II. Rákóczi Ferenc használt.

Az első szabadságharc bukása után ezt a zászlót a Habsburg terror eltiltotta, elégettette, és a hosszú elnyomatás alatt feledésbe is ment, és csak később lett a kettős kereszt és nyolc sáv a magyar címerpajzs együttes alkotó eleme.

A hadilobogó helyét a háromszínű zászló (trikolór) foglalta el, mint nemzeti zászló. Eredetileg a „felvilágosodás” európai forradalmainak trikolorja (piros–fehér–kék), az olaszoknál a zöldet kapta a kék helyett, ahonnan 1830 táján így került magyar földre és alkalmazásra a Második Szabadságharc idején, mint a magyarság nemzeti harcának lobogója. Később, két címerrendező törvénnyel vált a magyar állam hivatalos zászlójává.

A címoldalon látható zászlón a koronás címerpajzs körüli fekete mezőny jelképezi az 1956-os szabadságharc idején kivágott, elvetett bolsevista jelvény üres helyét. Így láttuk a forradalomról tudósító riportképeken fekete foltként a szabadságharcosok elszánt akaratát, ami akkor, a Harmadik Szabadságharc idején így vésődött be a világ közvéleménye tudatába.

Míndez javaslatként elhangzott 1958. augusztus 17-én, Szent István ünnepén Sydneyben, az ünneplő közönség egyetértésével. Ezt követően számos magyar emigráns lakását díszítette ez a címerkép. Szerkesztőségi műhelyemben ma is úgy mutatom be látogatóimnak: – Ime a magyar nemzet címere.

Nagy alázattal emelem a régi, emigrációs elgondolást a megszállásból immár jórészt kilábalt nemzetem bírálataira és elfogadására, a nemzet szolgálatában soha el nem fáradt, de hovatovább elbúcsúzni is derűsen kész nemzeti emigráns

Csapó Endre

Forradalom vagy szabadságharc?

*A forradalom lélek dolga,
a szabadságharc történelmi esemény.*

*Aki magyar felszabadulást vár,
együttal forradalmár is.*

A politikai fogalmak úgy tolódnak jobbra-balra, mint — hogy plasztikus példát mondjunk — Európa térképén Lengyelország. Valamikor politikai baloldalon a nemzeti baloldalt értették (a despota, nemzetközi, egymással szövetkezett monarchiák, vagyis a jobboldal ellen), a napon sütkérező, az uralkodó jobbán helyet foglaló kivételezettekkel szemben.

Azóta nagyot fordult a világ, akik a baloldalon lázítottak, a királyok palotáiba kerültek, akik ma ellenük lázítanak, azok a „jobboldali” nevet kapták örökségül, mert más nem jutott nekik, mint a vágy, ha többre nem is, hát arra amijük volt. Melléknevek: klerikális, reakciós, kulák, nyárspolgár, haladásellenes, ellenforradalmár stb.

A politikai fogalmakat a mi közelmúlt történelmünk is meglehetősen összekavarta. Nincs talán még egy szó, még egy kifejezés, amit oly érdemtelenül kompromittáltak, mint a: forradalom. Érezzük csak a különbséget a „48-as forradalom” és a „19-es forradalom” között! A kettő annyira más, annyira ellentétes előjelű, hogy önként adódik a feltevés: baj van a fogalmak körül, valamelyik nem forradalom. Mert 48-ban gondolkozva forradalmárnak lenni és a 19-es eseményeket ugyancsak forradalomnak tekinteni fogalmi képtelenség. Mégis, ebben a fogalmi képtelenségben nőttünk fel: elfogadtuk, mert így kaptuk. Az egyik forradalom jelentette a jót számunkra, a másik „forradalom” a rosszat.

A régi fogalmi zavar most új problémát okozott az 56-os „események” megjelölésénél. A probléma itt van köztünk, beszélünk róla, és mert Magyarországon ma úgy fejezik ki, hogy „ellenforradalom”, az emigrációban erős az irányzat az egész 56-os felkelést „szabadságharc” elnevezés alá vonni. A dolog minket nem foglalkoztatna különösképpen, ha a közelmúltban egy gyűlésen nem hangzott volna el egy-két ellentmondást nem tűrő kijelentés, hogy „ne használjuk a szót, hogy: forradalom!”

A tárgyilagos történelmi szakirodalom bizonyára eldönti a vitát egy későbbi időpontban, mi itt csak a magunk véleményét találjuk, ha úgy tetszik, szíves elbírálásra. Reméljük ugyanakkor, hogy nem ismétlődik meg a „19-es forradalom” fogalmi zűrzavara.

Tegyünk elsőnek egy megállapítást: 48 és 56 eseményei teljesen azonosak; a nemzet gyökeres változásokat követelt, forradalmat hirdetett, a forradalom győzött, a politikailag megvert hódító fegyveres erővel lépett fel, szabadságharcos alakulatok létesültek, majd átmeneti sikerek után, külső hatalom katonai támadása nyomán a szabadságharcot leverték, a forradalom vívmányait visszavonták, az országot katonai igazgatás alá vetették.

A magyar népnek 45 és 56 között nemcsak a katonai megszállás volt a gondja, hanem a társadalmi rend erőszakos átalakítása is. A kommunista gazdálkodás bevezetésével, a túlhajtott államosítással, az ezek kapcsán elkövetett rablással annyira eltávolodtak a megszokott élettől és gazdálkodástól, hogy bármilyen változás, ami kilódítja a hatalomból az orosz megszállás labancait, ellenállhatatlanul jelent gyökeres változást, forradalmi változást a politikai és gazdasági életben.

Az orosz hatalom katonai megszállásának megszűnését nem lehet elképzelni a társadalom forradalmi átalakulása nélkül. Magyarországon a „nemzeti kommunizmus” — fából vaskarika. Magyar ember egyaránt nem tűri az idegen megszállást és a kommunista rendszert. A kettő annyira együtt jött a nyakunkra, annyira egymás kiegészítői, hogy egymás nélkül nem állhatnának meg. Aki magyar felszabadulást vár, az egyúttal forradalmár is.

Nincs a világnak kormányzata, amely makacsabbul, galádabbul, ostobább ragaszkodással reakciósabb lenne, mint a magyarországi kommunista kormány — belemerevedve egy rendszerbe, aminek ráadásul még egy hajszálgöyökere sem nőtt ki magyar talajból. Október 23. a mozgás napja volt, és a reakció áporodott posványában a mozgást forradalomnak nevezzük.

Forradalomnak nevezték cselekedeteiket a változás harcosai, „forradalmi tanácsok”, „forradalmi bizottságok”, alakultak szerte az országban. A szabadságharc csak azután jött, akkor is, ha csak napok vagy órák kérdése volt. A forradalom lélek dolga, a szabadságharc történelmi esemény. Ez utóbbit túlerő leverheti, az előbbin nem fog földi hatalom.

Ha tagadnánk az 56-os események forradalmi mivoltát, az a kommunistáknak a legjobb szellemi és politikai ütőkártya átengedését jelentené. Nem ok nélkül nevezték el azonnal „ellenforradalom”-nak. Az sem mérvadó, mit írnak a nyugati elvbarátok — hogy a magyarok csak „nemzeti kommunizmust” akartak —, ez már csak az ő helyezkedésük. Forradalmár az, aki lelkében elhatározta a megcsontosodott rendszer ledöntését, hogy helyébe jobbat segítsen, akkor is, ha azt nem tudja megfogalmazni, vagy ha elképzelése merőben más, mint egy másik bálványdöngető társáé. A forradalom céljait, törekvéseit (12 pont, 16 pont) szavakba önteni egy ember is elég, a többihez viszont

tömeg kell, emberek tíz és százazrei, akik azt vallják is, akik azért készek harcolni is, halni is. Ezzel szemben az a reakciós, aki ilyen népakaratot elnyom, és az olyan rendszer részére, amelyik fegyveresen fojtja el a népakaratot, nincsen történelmi felmentés, ha száz évig húzza is hitvány hatalmát.

A 19-es „forradalmárt” és még inkább a 45-ös „forradalmárt” nem a haladás eszméi, hanem a zsákmány lelkesítette, s mögöttük egy hataloméhes csoport reakciós uralma közeledett. A mai magyarországi rendszer valóban folytatása a 19-esnek, azzal a különbséggel, hogy ennek megdöntésére még nem jött alkalom. De bizonyos, hogy amíg annak napja eljön, ég a forradalmi vágy minden magyarban, aki hazáját, népét emelni kívánja.

(Ausztráliai Magyarország, 1966 október.)

Forradalom és szabadságharc

– Kísérlet egy történelmi szintézis témakörének meghatározásához –

*Ötvenhatban Magyarországon két élesen
különválasztható történelmi esemény
zajlott le. Az egyik forradalom volt,
a másik szabadságharc.*

Ha valaki úgy gondolja, hogy a történelmi esemény írói mindent megtettek ha megírták az eseményeket úgy ahogy azok történtek, az nagyon téved. A történetírás szempontjából az események leírása csak egy része a történeteknek, és sok esetben nem is a legfontosabb része.

Október 23-án eldőrdült a sorsfordító lövés a Parlament előtt. Az események lavinaszerűen zuhogtak a független Magyarország kikiáltásáig. Hogy állt elő ez a történelmi alkalom, amiben az egész ország hitt? Mindenki látta a szabadság felkelő napját, pedig még csak nem is virradt. Csak a térre kiömlő vér vádló fáklyalángja világított. De miért lőttek? Kik szervezték a felvonulást és milyen céljuk volt vele?

Igen ... telve volt a levegő a változás jeleivel. A változás okai? ... a 20. pártkongresszus ... , Sztalin halála ..., (máris külföldön járunk) ... Nyugat és Kelet viszonya ... , a yaltai szerződés ... , és így tovább visszafelé Trianonig ... , majd annak okai ... , az oroszországi forradalom ... , a múlt század nemzetközi mozgalmi mind hozzájárultak több-

kevesebb mértékben 56 eseményeihez. Komplex kérdés — szakmai nyelven. Kétség-telen, aki eligazodik a történelem együttható tényezői között, az másképpen fogja látni a magyar felkelést, mint az aki ott kezdte, hogy kiment a Körút sarkára amikor befordult az orosz tank.

Miről írjon az emigrációs havilap, korlátozott oldalain, húsz évvel az események után olyan ember tollával, aki Sydneyben élte át 56 eseményeinek idejét? Arról írjon amiről más nem ír vagy nem írhat, ha a kornak látó szemtanúja volt.

Szeretnénk érinteni — amennyire terjedelmünk megengedi — miként viselkedett a nyugati politikai vezetőség. Ez talán az események legnyitottabb kérdése, és a válasz keresése a külföldi magyarok feladata. Néhány egészen izgató kérdés szinte fel sem merül. Például: Amerika szerepe, a jugoszlávok és kínaiak hirtelen változó viselkedése.

Az oroszok várakozó, engedékeny, határozatlan, alkudozó, majd hirtelen kegyetlen megtorlásba átlendülő magatartására van bőven magyarázat, de ezek az indokolások nincsenek bemérve a nemzetközi politika síkjaira. E hiányosság okaihoz hozzájárul az amerikai politika ködösítése, kétszínűsége, és a mi részünkről, az emigrációnak heroizáló (csak a hősiességet kiemelő) hajlama. Előbbi elegánsan letagadja, hogy nagy szerepe volt a forradalmi események kiobbantásában, utóbbi ugyanezt a szabadságharcosok érdeméül tartogatja, és mellőzi, elkerüli a tényt, hogy az események elindítói és legfőbb szereplői vezető kommunisták voltak.

Mielőtt bárki ünneprontónak nevezne, sietünk kijelenteni, hogy 1956-ban Magyarországon két élesen különválasztható történelmi esemény zajlott le. Az egyik **forradalom** volt, a másik **szabadságharc**. A forradalom a nemzetközi kommunista szervezetek belső fejleményeinek volt a következménye, a szabadságharc a magyar nép csodálatos lelki egységének, politikai tisztánlátásának, latolgtatás nélküli történelmi helytállásának volt gyönyörű példája.

Érthetetlen is, és sok emigrációs visszásságnak is okozója az, hogy ezt a két eseményt nem határoltuk el élesen, a valóságnak megfelelően. Pedig a magyar nyelv is, és történelmi emlékeink is e két fogalmat teljesen különállónak tekintik. A forradalom társadalmat felforgató cselszövés, amit legtöbbször a hatalom gyakorlásából kimaradt, de ahhoz közelálló csoport robbant ki a maga érdekében, természetesen a nép részére gyártott hangzatos szövegekkel, a társadalomba beépített fizetett ügynökök vagy hasznos idioták által. Magyarországon ilyen csak egy volt, a négyéves világháborúban lefárasztott nemzet egy óvatlan pillanatában, 1919-ben. A szabadságharc fogalmát Rákóczi és Görgy népének, azt hisszük, nem kell körülírni.

Társadalmi forradalmak

A kollektivisták minden törekvése az, hogy a társadalmi fejlődésnek általuk megjelölt irányát a történelem logikájának tüntessék fel. Ezért kell végighajszolni a társadalmakat forradalmakon. A forradalom az a kollektív élmény, ami az eseményeknek azt a káprázatot adja, hogy a felfordulásból az új rendbe formálódás a nép akarata volt. A forradalomnak szinte vallásos kultusza van, és ahol az sikeresen lezajlott, azokban az országokban jognak, államformának, politikai filozófiának alapjává válik. A nyugati kapitalista világ éppen úgy esküszik a francia forradalomra, vagy éppen napjainkban Amerika a sajátjára, mint Szovjetország az 1917-es bolsevista forradalomra.

Az 50-es években Sztalin halálát követően a Szovjetunió vezetői új taktikával igyekeztek rendszerük részére jobb nevet szerezni külföldön az ún. *liberális* irányzat bevezetésével. Ez egyúttal külföldről is feltétele volt annak, hogy a baráti viszony és támogatás helyreálljon a kapitalista burzsoá kormányokkal. A *liberalizálódás* a csatlós országokban is megindult. Mindenütt a párton belül zajlott le a folyamat, mely abból állt, hogy a feltűnően szadista örülteket „sztalinizmussal” bélyegezve leváltották vasalt nadrágos börtönőrökkel. Hogy a változás tervszerűen menjen és a szocialista jövő alapjaként a néphitben alkotmányos fundamentum-má váljék, kinevezték forradalomnak. Ha sikerült volna, ország-világ, de még mi is itt kint tudomásul vettük volna, hogy forradalom volt ugyan Magyarországon, de nem a bolsevizmus ideológiája ellen, hanem csak eddigi módszereik ellen, egy elviselhetőbb szocialista-kollektivista államrend érdekében. Fejcsóválva mondogattuk volna itt, bús emigránsok, hogy a magyar nép 12 év alatt elfelejtette, hogy nemrégén még fegyverrel védte országának határait. Az otthoni magyarok azt mondanák egymásnak: ezt akarta a nép, ezen már kár sópánkodni.

De nem így volt. A tervezett forradalom nem sikerült. Kádár a szovjet tankokon hozta be a stabilizált, nikotex kommunizmust. Igaz, a szabadságharc sem sikerült, de a világot felrázta, és Rákóczi és Görgey szabadságharcai mellett ez is alapköve lesz szabadság-eszménknek.

Csonka volna a fenti fejtegetés, ha a nyugatról szított forradalom okai mögött a kelet-nyugati ellentétet nem vizsgálnánk meg.

Vissza kell menni egészen az első világháborúig, mert a nemzetközi baloldali mozgalmaknak a vitája a Szovjetunióval, annak keletkezése idejére nyúlik vissza. Németország mindig is melegágya volt a baloldali titkos társulatoknak. Egyik ilyen társaság, a *Pángermán Liga*, amit 1890-ben alapítottak állítólagosan az oroszországi német telepek védelmére, valójában forradalmi mozgalmakat létesített és pénzelt. A XX. szá-

zad első évtizedére Anglia, Franciaország, Németország és Oroszország teljesen alá volt aknázva baloldali mozgalmakkal, melyeknek *európai egyesült államok* létesítése volt a jelszava. A kínálkozó alkalmat a világháború szolgáltatta, annak során mindkét fél teljesen lefáradt, és a kérdés az volt, hol sikerül előbb internacionalista kormányzatot létrehozni, ahonnet egész Európát hasonló kormányzat alá lehet vonni. Nem arról szólt a propaganda, hogy kommunista diktatúrát létesítenek, ellenkezőleg, a szebb emberi jövő, a háborúk végleges kiküszöbölése, európai összefogás stb. voltak a jelszavak, melyek iránt még az uralkodók is érdeklődő szimpátiával viseltettek, nem is említve **Wilson** elnököt, aki már világmegváltónak hitte magát. **Lenint** — mint tudjuk — a német kormány és vezérkar csempésztette Oroszországba. A német *Spartacus-szövetség* volt a megfelelője az orosz bolsevista mozgalomnak. Az *Internacionálé* tervei szerint Németországból kellett volna, mint központból, kiindulni Európa kommunizálásának. A Németország és Oroszország közötti területen a két nemzetközi irányítású állam megosztott volt. Ennek megkönnyítését szolgálta a trianoni felosztás szláv és nemszláv államokra, lehetőleg köztársaságokra, és a Rapallói Szerződés, amelynek alapján német szakértők iparosították Oroszországot egész Hitler hatalomátvételéig.

Orosz irányítás alatt

Nem célunk most részletekbe menni, lényeg az, hogy Oroszországot kivéve az első világháború után létesült proletárdiktatúrák megbuktak, több országban még kísérleti állapotában. Németországban és Bulgáriában csak későn, 1923-ban fordult a helyzet visszavonhatatlanul olyan állapotba, amelyben már a kommunista hatalomátvétel kísérletei reménytelenek lettek. A *Komintern* (III. Internacionálé) — amely eredetileg a különböző országok kommunista pártjainak akciószövetsége — az európai fiaskó folyamán mindinkább orosz irányítás alá került. A „világforradalom” Oroszországba húzódott vissza.

A *Nemzetközi Baloldal* (melynek meghatározására most nem vállalkozunk, de értjük alatta a világ országainak szocialista-, szociáldemokrata-, munkás- vagy marxista pártjait, mozgalmait és azokat támogató üzleti érdekeltségeket) igyekezett az orosz bolsevista pártot is irányítása alá vonni, de annak helyzeti előnye a „megvalósult szocialista állam” révén nagy vonzást gyakorolt a nyugati munkásmozgalmakra. Lenin halálával, Sztalin hatalomrajutásával csak fokozódott az ellentét, elvi vita és pozícióharc. Ezek során a „permanens forradalmat” hirdető **Trockijt** Oroszországból száműzték, majd — miután külföldön eredményesen szervezkedett —, Mexikóban, 1940-ben, mérenylet áldozata lett. Napjainkban újból nagy gőzt fejlesztenek a „trockijista” mozga-

lomnak. Mindez nem akadályozta meg Rooseveltet, hogy Sztalin államát elismerje és anyagilag talpraállítsa 1933-ban.

Felújult belviszály

A második világháborúban nyugodni látszottak az ellentétek, de utána újult erővel fellángolt a baloldali belháború. Bár a Szovjetunió látszólag (és Európában feltétlenül) egyetlen győztese lett a második világháborúnak, hamarosan szembe találta magát, ezúttal a háborús szövetségesek részéről, egy szilárd összefogással, mely további terjedésének útjába állt. Győzelmi partnerével az Egyesült Államokkal, Jaltában a mai napig is titokban tartott szerződést kötöttek (amire az elmúlt 30 év eseményei élesen utalnak), amit a jelek szerint az oroszok igyekeztek megszegni, vagy csak ímmel-ámmal tartanak be.

Bár Oroszország a második világháború után jelentős területekre, Kelet- és Közép-Európára kiterjesztette hatalmát, és befolyását egész Európára éreztetni tudta, vele szemben a nemzetközi baloldal is megerősödött. Az első szembetűnő különbség az, hogy a jugoszláv kommunista állam nyíltan szembeszállt Moszkva gyámkodási kíséreltetével. A „sztalinista” megjelöléssel szemben használt „trockijista” kifejezés mellé jött a „titóista”.

Titóizmus néven jelölték 1948 után azt a törekvést, amivel a nem orosz kommunista pártok Moszkvától függetlenül és egyenrangúan akartak résztvenni a világhódításban.

New York, London és Párizs nagy készséggel támogatta ezt a törekvést. Titó nyilvános támogatást is kapott, gazdasági és fegyverkezési segítséget Amerikától, mely mindezek ellenére ki nem fogyott abban az időben az antibolsevista szólamokból. Az indokolás Amerika részéről az volt, hogy ennek az irányzatnak a megsegítésével elősegíthető a kelet-európai államok felszabadítása.

Egy másik kifejezés is keletkezett ebben az időben: a „nemzeti kommunizmus”. Ez a jugoszláv „nemzeti” kommunizmus céljául tűzte, hogy megőrzi a kommunizmus nemzetköziségét az orosz-bolsevisták öncélú nacionalista orosz-kommunizmusával szemben a különböző országok helyi viszonyai szerint kialakított önálló szervezetével. Ez persze fából vaskarika, de Kelet-Európában véres jelentősége volt.

A magyar emigráció mindent elkövetett, hogy az amerikai politikusok „naivságát” eloszlassák és hogy „felvilágosítsák” őket a valódi helyzetről. Amerika (az emigránsok szerint) „érthetetlen okoknál fogva képtelen volt megérteni, hogy nem nemzeti kommunizmusra vágyik a magyar nép, hanem szabadságra”. Hogy ki volt a naiv, azt ma már talán többen látják. Amerika sohasem volt kíváncsi a magyar emigránsok véle-

ményére. Titó maga megmondta, hogy: – Moszkva nyomásának enyhítése a kommunista államokban előfeltétele annak a lehetőségnek, hogy a proletariátus diktatúráját további országokban is megvalósíthassák. Moszkva — Titó szerint — akadályozza a kommunizmust világhódító útján, mert kompromittálja azt terrorisztikus kormányzásával és imperializmusával. (Támogatást a nagyhatalmaktól az kap, aki rajta van a vonalon. Az antibolsevista magyar emigráció szolgálatai nem estek egybe a nyugati politika irányával.)

A Budapesten kiadott *Századok* tanulmányírója, *Ságvári Ágnes* írja az 1972. 6. számban: „*A nemzetközi áramlatokban már 1946 folyamán vita bontakozott ki a keleti és nyugati demokrácia értelmezéséről. ... A Jaltában képviselt államok célkitűzései már eleve eltérőek voltak, s így az sem szorul bizonyításra, hogy az újjászülető országok demokratizálását is sokféleképpen értelmezték. ... A háború utáni Magyarországon a belső demokratizálást kötelező erejű katonai, nemzetközi szerződések is sürgették. ... A kevés előzményre visszatekintő magyar demokrácia sorsát a szövetségesek között meglévő ellentétek a legapróbb rezdülésig jelentékenyen befolyásolták, és az imperialista taktika változásai súlyos teherként neheztedek az ország életére. ... [Russzofil beállításban az imperialisták a nyugati burzsoá-kormányok, nem pedig a Közép-Európát bekebelező országok] ... A forradalom [az 1945-ös bolsevizálás] célkitűzéseinek békés körülmények közötti fokozatos megvalósítása a koalíciós kormány keretei között zajlott, amelyben a középrétegek, a németellenes burzsoázia is szövetségesként vett részt, s rajtuk keresztül a nemzetközi burzsoá erők viszonylag jelentős befolyást gyakoroltak a belpolitikára. ... [Ide kívánczik annak megállapítása is, hogy az 1956-os robbanás idejéig kialakult kommunista párt, az egyedüli és minden hatalmat gyakorló párt, nagyrészből, intelligens rétegében feltétlenül, az említett burzsoá középréteghez tartozott, amelynek élénk kapcsolatai voltak a nemzetközi burzsoá erőkkel.] ... A júliusi potsdami értekezlet vitáiban már Kelet-Európa problémái is szerepet kaptak. Potsdamban a szocialista Szovjetunió és a kapitalista hatalmak összecsapása minden megelőzőnél erősebb volt. ... Az 1947-es év a nemzetközi erőviszonyokban fordulatot hozott. ... A Marshall-terv elutasítása [a kelet-európai államok, köztük Magyarország által is] nyílt lépés volt az új, határozottan amerikaellenes irányvonal megvalósítása felé. A washingtoni stratégia elsőrendű célkitűzése most már nem az angol gyarmatbirodalom birtokba vétele, hanem Nyugat-Európa gazdasági talpraállítása, a kapitalista rendszer stabilizálása, valamint a Szovjetunió és a népi demokráciák bekerítése volt. ... Ebben a történelmi helyzetben az akkori magyar pártvezetőség — a hidegháborús fenyegetés pánikhangulatában — a békemozgalom nagy történelmi lehetőségét elmulasztotta. A bizalmatlanság légkörében az ellenség elszigetelése he-*

lyett az ellenség keresését tűzte ki célul. A szövetségesektől nem egyetértést, hanem teljes azonosulást követeltek meg. Az MDP [a magyarországi kommunisták pártja] vezetősége — bár a pártokat népfront-szervezetbe tömörítette — magát a népfront-politikát eleve korlátozta. ... [1972-ben még ilyen virágnyelven írtak odahaza a szabadságharcot megelőző idők rettenetes terrorjáról.] ... A JKP kérdésében megfogalmazott álláspontok ezért nemcsak a Jugoszláv Kommunista Párttal, mint párttal és Jugoszláviával, mint állammal fennálló viszonyra voltak káros hatással, hanem sajnálatos kihatással voltak Magyarország belpolitikájára azáltal, hogy a Kominform valamenyinyi döntését eleve elméleti-ideológiai értelemben kötelezőnek nyilvánították.”

Az idézett néhány mondat összefoglalható az alábbiakban: Oroszország és nyugati szövetségesei között a háború után különböző okok miatt vita támadt. Ezek egyike a kelet-európai államoknak gyarmatkénti kezelése és a nyugattól elszigetelése volt. Moszkva emberei Magyarországon sietve kiépítették a központi irányítású párt-diktatúrát, az orosz katonai fenyegetésre támaszkodva feloszlatták a koalíciós pártokat, és még a kommunista párton belül is elhallgattatták (Rajk-per) a nyugati-kapcsolatú elemeket. Minden hatalom a néhány moszkovitának a kezében összpontosult, ami — számuk kevés volta miatt — szükségszerűen az örületig fokozott terror lehetett csak. A Nagyszláv Orosz Birodalom érdekeiért létesített Kominform gondolkodás nélküli kiszolgálása volt az egyetlen irányelv. Ez a végsőig vezetett leszűkítés azáltal volt „sajnálatos kihatással Magyarország belpolitikájára”, hogy a nagyhatalmak viszonyában időközben előállott enyhülés miatt ez a garnitúra elveszítette lába alól a talajt. Rákosi kormányzatában és környezetében nem volt többé olyan réteg, amely az új helyzetben előretolható lett volna, hogy az új színezet-változásnak megfeleljen.

Sztalin halála után (1953 márc.) Moszkva egymással vetélkedő vezetői versenyzetek, melyik tudja személy szerint is leginkább elnyerni a nemzetközi politika szimpátiáját. Rangsor szerint Malenkov került előtérbe, de pár hét múlva Hruscsov is felemelkedett a vezetői kollektívába, de már a 20. pártkongresszuson (1956 febr.) elhangzott emlékezetes beszéde után a Szovjetunió diktátoraként léphetett fel. A történelmi követelmény a „sztalinizmus” megszüntetése volt. Ez a beszéd, amely Sztalin egész politikáját elítélte, az amerikai diplomácia hároméves küzdelmének eredménye volt, melynek célja: olyan vezetőséget látni a Szovjetunió élén, amely egyetértőleg vesz részt a nemzeti államoktól és gyarmatoktól mentes új világrend kiépítésében.

Az események ettől kezdve gyorsan követték egymást. Moszkva utasítást adott a csatlóskormányoknak, hogy „liberalizálják” a kormányzást, térjenek le a sztalinista módszerekről. Április 17-én feloszlatták a Kominformot, — „a jelen évek eseményei változást hoztak a nemzetközi helyzetben, ... a Tájékoztató Iroda keretei már nem fe-

lelnek meg az új követelményeknek”. Június 20-án **Hruscsov** és **Titó** közös deklarációt adott ki a jugoszláv és szovjet kommunista pártok közötti kapcsolatok újrafelvételéről. Ez a lépés mozgásba hozta a politikai talajt Magyarországon. Már csak kozmetikai okokból is, állítólag Titó követelésére, Rákosi júliusban lemondott. Helyére, pártvezetőként Gerő lépett. Ez egyúttal jellemezte is a helyzetet; Rákosi és Gerő egykútya volt a pártnak is — mely ragaszkodott az abszolutista hatalomhoz (és nem volt elég intelligens ahhoz, hogy átlássa a nemzetközi új égboltozatot) — és a nép részére is, mely minden idegszálával érezte, hogy több változásra lenne mód, ha a szűk számú, de elszánt sztalinista gárda feloldódna mérsékeltebb elemekkel. Különösen **Nagy Imre** visszatérése forgott a kívánságok középpontjában. Az eseményekre nyomást gyakorolni természetesen nem volt módja a népnek, de a fentebb említett burzsoá-baloldali és félreállított intellektüel-kommunistáknak a Párton és Írószövetségen belül annál inkább. Ez a réteg elvágott külföldi kapcsolatainak kifinomult szimatával megérezte a világhelyzetben beállt változásokban rejlő lehetőségeket, és mozgékony, üzleti szellemű természetével mindent elkövetett, hogy az agyonellenőrzött merev állapoton változást idézzen elő. A korábbi jó években, amikor hirtelen emelkedett be a legmostohább körülmények közt is jelenlévő kulcshelyekre, megnőtt az igénye ahhoz, hogy alkotmányosan védett elit-osztályává csontosodjon a magyar „munkásországnak”, de ennek útját állta a szűkkeblű hataloméhes kominform-hűségű csoport levegőtlen diktatúrája. Gerő, amikor október 23-án lövetett, még örült is, hogy módot ad neki a felvonulás egy kis rendőri beavatkozásra, amitől a bársonyszéke felé kapkodó elvtársak visszariadnak odvaikba. Aligha lövetett volna, ha tudja, vagy megérzi előre az eseményeket. 1956-ban mindenki abból az alapállásból akart kiindulni, hogy a nép akarátát képviseli — evvel operáltak a felvonulás megszervezői is —, de egyre senki sem számított: a nép ezúttal valóban akart, és pontosan ki is fejezte, hogy mit akar.

Ettől kezdve két erő működött Magyarországon, látszólagosan egy irányba, vagy nehezen elkülöníthetően. Az egyik erő a nép feltörő akarata volt, a másik a népakarat sodrával hatalomban maradni, vagy hatalomba kerülni akarók csoportja. Ezek között volt mindenféle, de elsősorban és jellemzően kommunista párttag. Ők nevezték a felkelést *forradalom*-nak, és nem azért álltak az élére, hogy abból orosz- és kommunista-ellenes szabadságharc legyen. Mindent elkövetnek, hogy a bakon maradjanak. Olvasuk el a *Néphadsereg* 1956. október 29-i számát (amelynek első két oldalát utánnomatban újságunk jelen számához mellékletként csatoltuk); amelyben azt olvassuk: — „*A Központi Vezetőség tekintettel az előállott rendkívüli helyzetre*” — Gerő helyett egy hat tagú pártelnökség kormányozza a „Magyar Dolgozók Pártját”: Kádár János, Apró Antal, Kiss Károly, Münnich Ferenc, Nagy Imre és Szántó Zoltán. Az ugyancsak itt ol-

vasható Nagy Imre elnöki rádiónyilatkozatának lényege az utolsó fejezetében domborodik ki: — „ne engedjük elveszni a 12 éves eredményeket, amiket a Magyar Dolgozók Pártjának vezetésével hoztunk létre”.

A Szabad Ifjúság október 23-i röpiratát olvasva nehéz elterelni a gondolatot, hogy az egész „forradalmat” a párt provokálta ki. Fejlécén ez áll: „Ezt a röpiratot a Szabad Ifjúság szerkesztőségének kollektívája adta ki a demokratizálásért és a szocializmusért küzdő ifjúság seregszemléjének napján 1956. október 23-án”. Vagy ugyanott a Petőfi-kör 12 pontjának 1. és 12. pontjai: „Követeljük a lenini egyenjogúság alapján álló magyar—szovjet barátságot! Szocialista demokráciát!”

Kormányzók és kormányzottak viszonya mindig hozhat ellentétet, bármilyen rendszer alatt. Hogy egy rendszer jobb vagy rosszabb, az határozza meg, hogy milyen mértékben szorítja a kormányzottakat a kormányzók uralkodása. De aki úgy számít, hogy ez képezi a forradalmak alapját: az téved. A forradalmaknak ez csupán a „társadalmi kelléke”. A forradalmakat külön meg kell szervezni.

Az események forrásvidékeit még ma is mesterséges köd leplezi. Jellemző ez az évszázados baloldali műveletekre. A részletekből mégis összeáll a kép. Egy kis írást közlünk Háy Gyulától, hogyan készült fel az október 23-i tüntető felvonulásra a Párt egyik fellegvára, az Írószövetség. (Háy Gyula 19-es bolsevista, 35-től 45-ig a Szovjetunióban élt. — „Az 1956 előtti években a revizionistákhoz csatlakozott, és jelentős szerepet játszott az októberi ellenforradalomban” — írja róla az Új Magyar Lexikon. A „revizionizmus” nem az elcsatolt területekre vonatkozik, hanem a kommunizmusnak egy irányzata, amely a Szovjetunió merev álláspontjával szemben a kapitalizmus irányában engedékeny, amennyiben az a kollektivizmus felé halad.)

Tehát, Háy Gyula írja az Irodalmi Újságban (Párizs, 1971 szeptember) — kivonatosan:

„... Tömegtüntetés az utcán. Tegnap este határozták el a műegyetemi hallgatók. Az írónak is meg kell tenni a magukét.

Én az Írószövetség egyik társelnöke voltam. ...

12 pontba kell foglalnunk a követeléseinket! ... Üljetek le ... 12 pont ... Elég lesz egyetlen pont is: ki az oroszokkal! ... Ki az oroszokkal Magyarországról! ... Függetlenség! ... Normális gazdasági kapcsolatokat ... Fizessék meg világkereskedelmi áron az urániumunkat. Az alumíniumot is ... Nem hagyjuk magunkat kifosztani! ... Nemzeti függetlenség! ... Reformokat! ... Demokratizálni a közéletet! ... Nagy Imre térjen vissza a politikai életbe! ...

És újra meg újra:

A tüntetés ... Üljetek le barátaink! Hol van Veres Péter? Hol van az elnök?

Kállai érkezett! Kállai Gyula jött a pártközpontból ...

A sűrű füstfüggöny mögött az Írószövetség elnöke, Veres, paraszti formájú ősz bajuszával, Kállai gömbfejével, duzzadt ajkával.

— Üljetek le.

— Menjünk a pártközpontba! Gerő Ernőhöz! Gerőhöz magához megyünk!

Gerő akkor No. 1-nek számított a pártban, tehát az országban is ...

Soha még ennyi embert az utcán nem láttam ... Egyetemisták ... munkások is ...
Egyre újabbak és újabbak jönnek ... Álljon a párt a tüntetés élére ...

Hegedűs jön ki hozzánk, a miniszterelnök:

— Tizenöt perc múlva szünet lesz, Gerő elvtárs majd idejön hozzátok.

A 12 pont kihirdetése után megindul a felvonulás. Veres és Kállai, másokkal együtt, most fogalmazza a pontokat. Veres olvassa fel a Bem-szobornál ... Sokezen várják az írók küldöttségét ... De a pártvezetőséget is ...!

Gerő jön ki a dolgozószobájából, fájós szemmel, megöregedve:

— Mit akarnak az elvtársak?

— Fel akarjuk kérni a pártvezetőséget, hogy álljon a tüntetésünk élére.

— Nem.

— Már hiába is próbálnánk megakadályozni a tüntetést. Erre már nincs erő. De mit akarnak a tüntetők? Szocializmust, kommunizmust. A magunk ígéreteit akarjuk beváltani. Ehhez a pártnak igent **kell** mondania.

— Nem!

— Ha csak egy vezető elvtárs is velünk jönne ...

— Nem!

Ez az ember, aki a tömegek sűrűjében kezdte pályáját, ma már süket, ha tömegekről van szó.

— Gerő elvtárs! — próbálkozom végül. — Legalább egyet ígérjen meg nekünk. Ha a tömeg megindul, ha látja, hogy a tömeget nem lehet megállítani, nem lövet közénk. Megígéri?

Gerő körülnéz. Aszkéta arcán bágyadt mosoly fut át.

— Megígérem. — És nyomatékkal parolára nyújtja a kezét. Férfias, megnyugtató kézszorítás ez.

GERŐT azóta sem láttam.

Az ország első embere, Gerő Ernő még aznap este megnyitotta a tüzet a tüntető, akkor még fegyvertelen tömegre. Ennek az estének a halottait senki sem számlálta meg.”

John C. Campbell *Tito's Separate Road* c. könyvében (amit az amerikai külpolitikát irányító *Council on Foreign Relations* adott ki) kifejti, hogy Tito Nagy Imre miniszterelnöki visszatérését támogatta: „*The Yugoslav government openly approved the initial revolt in October 1956 which brought Imre Nagy back into office*”. Gondolom, úgy fordíthatjuk ezt, hogy „initial” revolt = „a folyamatot megindító” forradalom. A szöveg további értelméből legalábbis nyilvánvaló, hogy a „forradalom” **előre megtervezett esemény volt**, esetleg Jugoszláviából. (Gerő Titónál járt Belgrádban október 22-én.) — „*Ami ezután történt ezt a kedvező fordulatot hamvába fojtotta. A forradalom evvel nem ért véget, hanem tovább haladva félresöpörte a titóista megoldást és csak két lehetőséget hagyott: 1.) Nacionalista Magyarország, melyben a kommunizmusnak vagy egy kommunista pártnak aligha lenne helye, vagy 2.) kommunista Magyarország, melyben a szovjet irányítás helyreáll új, szolgálatrakész kormányzat alatt. Ahogy Titó jellemezte, a sztalinisták vaksága szerencsétlen helyzetet teremtett, melynek során reakciók kerültek előtérbe; a sztalinisták elleni elismert felkelés (justified revolt) általános felkelésbe torkollott, melyben az egész nemzet a szocializmus és a Szovjetunió ellen fordult. Szovjet beavatkozás és Nyugat tétlen tartózkodása az eseményeket a 2-ik alternatíva felé döntötte el. A legtávolabb állt Titótól és kollégáitól, hogy további erőszakosság történjék és terjedjen át az országhatárokon. Nem csak a Nagy-kormány Magyarországon, de még az ő szocializmusuk Jugoszláviában is végveszélyben volt.*”

Íme, az amerikai külügyminisztérium hivatalos kiadványában megjelenő nyilatkozat: **Amerika is kommunista kormányzatot akart 1956-ban Magyarországon.** Íme, kommunisták játszottak csak a magyar vérrel, felszították az ország reményeit, hogy ötvenezer magyar hulla fölött áldomást iganak a kibékülésre.

Egy „magyar emigráns” az *Irodalmi Újság* 1956-os szerkesztője, kommunista újságíró, 56-os emigráns, majd egyetemi professzor Genovában „*Budapest 1956 — History of the Hungarian Revolution*” című könyvében Titóhoz hasonló megállapításra jut: „*A magyarországi krízis nem volt világjelentőségű. Megrázta ugyan a közvéleményt oly mérvű visszahatással, ami meghaladta a szovjet—magyar viszály kereteit, de végülis a dolog a két érdekelt fél között nyert megoldást, ha kimenetelében egyenlőtlen is volt. Szigorúan a nemzetközi viszonyok szempontjából tekintve a krízist, talán úgy vezethető be a nemzetközi történetírásba, mint egy krízis, mely boldogsággal végződött (... a crisis with a happy ending.) Az összecsapás korlátozott volt: nem voltak messze kiha-tó következményei, a béke fennmaradt és az egyensúly helyreállt.*” — Ez is megérdemli a Nobel béke-díjat!

Amerika álarc nélkül

Néhány jellemző idézetet közlünk, amelyek a szomorú tény mellett — hogy Amerika külpolitikája nemzetellenes és szovjetbarát — azt is megmutatják, hogy a politika manipulált köreiből is akadnak férfiak, akik meglátják és kimondják az igazságot. Bővebb magyarázat ezekhez nem szükséges:

„1956 novemberében, az Egyesült Nemzetek termei visszhangoztak az Egyesült Államok delegátusának Henry Cabot Lodge beszédeitől, aki a magyar hazafiaknak a felháborodás ékesszólását nyújtotta fizikai segítség helyett, amiért pedig már olyan kétségbeesetten könyörögtek. Így szólott Lodge öt órával azután, hogy a Szovjet Budapestet megtámadta: »... ha volt valaha olyan idő, hogy az Egyesült Nemzetek élet és halál kérdésévé válhattak egy egész nemzetnek; ez az az idő.« Magyarország meghalt, mert az egyetlen hatalom, amely megmenthette volna, az Egyesült Államok azt választotta, hogy haljon meg — azt színlelve, hogy felmentést nyerünk felelősségünk alól, ha olyan szervezetre hárítjuk a tennivalót, mely képtelen ellátni azt.» (Frank J. Johnson: No Substitute For Victory, 1962, page 148.)

Representative **Michael A. Feighan** hozta nyilvánosságra a nevezetes Titó-táviratot (Congressional Record, Aug. 31, 1960. page 17407):

„Bizonyára emlékeznek rá, hogy 1956. október 23-án forradalom tört ki Magyarországon, és október 28-ig a magyar hazafiak lerázták az országról az orosz elnyomókat. Egy forradalmi rezsim vette kezébe a vezetést, és öt napon át politikai úr volt. Ezek után a State Department — állítólagosan aggódva, hogy a kommunista diktátornak, Titónak a finom érzései sérelmet szenvednek — a következő táviratot küldte neki, külpolitikai szándékaink feltárása érdekében, 1956. november 2-án, pénteken délután: »Az Egyesült Államok kormánya nem tekint kedvező szándékkal olyan kormányokra a Szovjetunió határai mentén, amelyek barátságtalanok a Szovjetunió iránt.« Nem véletlenül és nem meggondolatlanul özönlötte el az imperialista orosz haderő Magyarországot 1956. november 4-én hajnali 4 órakor. A Titónak küldött távirati üzenet jeladás volt a támadásra az oroszok részére, mert bármelyik amerikai iskolásfiú tudja, hogy Titó Moszkvának a trójai lova. Nem telt 48 órába, hogy ez az áruló jeladás Titó közvetítésével feletteseihez jutott a Kremlbe.»

„A magyar szabadságharcosok kétségbeesetten kérték a segítséget tőlünk, amit a Szabad Európa Rádió útján tett ígéretük alapján véltek megkapni. Franco felajánlotta, hogy fegyvereket küld, feltéve, ha Adenauer megengedi, hogy a spanyol gépek visszafelé menet leszálljanak német területen üzemanyagot felvenni. Adenauer beleegyezett. A mi külügyi hivatalunk szokatlan sietséggel azonnal munkába állt, hogy megakadályozza ezt a tervet. Eisenhower személyes elnöki presztízisével fejtett ki megfelelő

nyomást Francora és Adenauerre, ami által elérte, hogy a magyar hazafiak nem kaphatták meg a Franco által rendelkezésre adott fegyvereket.” (Robert Welch: The Politician.)

Congressman **Francis E. Walter**, az amerikai bevándorlás-ügyek legrészletesebb ismerője egy rádióvita alkalmával, amit Senator **Jacob K. Javits**-csal folytatott az alábbi kijelentést tette: „A magyar menekültek közül, akiket az USA befogadott, az első 6200 mind kommunista volt, köztük a titkosrendőrség ügynökei. Az US Refugee Relief Administration 6200 vízaszámot igényelt »igazi menekültek« részére, amit mind a magyar kommunisták részére adott ki, ami által ezek jogot kaptak országunkban.”

Az 1956-os magyarországi enyhüléssel és „forradalommal” kapcsolatos nyugati politikai megnyilatkozásokat ismerjük: bátorító és támogató volt mindaddig, amíg az események nem kívántak helytállást és támogatást. A fordulópont dátumát nehéz meghatározni, mert a változást nem merev elutasítás jellemzi, hanem körmönfont mellébeszélés. A jugoszláv és kínai viselkedés evvel szemben határozottan rávilágít az okra, amely e két kommunista kormányzat támogató magatartását ellenségesé tette a magyar forradalommal szemben. Ez az ok a varsói szerződés felmondása és Magyarország függetlenségének kinyilvánítása volt a Nagy Imre-kormány által november 1-jén. A legkörültekintőbb keresgéssel sem találhatunk a nyugati pálfordulásra más okot mint ezt, holott minden valószínűség szerint a Nagy Imre-kormány tagjainak ez az elhatározása az a „kétséget kizáró jeladás” akart lenni a „nemzeti önállóság kivívására”, amit Eisenhower és Dulles annyiszor említett az amerikai segítség feltételeként. Az október 23. és a Titónak küldött távirat napja, november 2. között oly rövid az idő, hogy az amerikai fordulatra más esemény nem adhatott okot. Szolgáljon késői igazolásul **Willy Brandt** volt nyugatnémet kancellár *Találkozások és benyomások* című, ez évben megjelent könyvének e megállapítása: „Több ízben is tárgyaltam az amerikai, angol és francia vezetőkkel, és ezekből a tárgyalásokból vontam le azt a következtetést, hogy a jaltai egyezményt — amely Európát két részre, egy nyugati és egy keleti befolyás alatt álló zónára osztotta — a Nyugat véglegesnek tekinti.” Hozzátehetjük: a jaltai egyezményt — amelyet akkor még Európán kívüli hatalmak (Churchill—Sztalin—Roosevelt) hoztak létre — Helsinkiben, az elmúlt évben a két »befolyás alatt álló zóna« összes gauleitereivel aláírtak és nemzetközi alapszerződéssé tették. Aligha lehet kétségünk aziránt, hogy Nagy Imre ez ellen a titkos megállapodás ellen vétett.

Talán kézenfekvő kapcsolatba hozni a Titó-táviratot **Hruscsov** jugoszláviai tartózkodásával. A horvátországi *Vjesnik* nevű napilap ez év április 26-i számában egy Belgrádban megjelenő könyvet ismertet (Titó nemet mondott a sztalinizmusnak), amely-

ből megtudjuk, hogy az orosz diktátor 1956. november 2-án Jugoszláviába érkezett Titóhoz, a magyarországi események megbeszélésére. A könyv állítása szerint az Adriai tengeri Brioni szigeten, Titó kéjlakában — ahol Kelet és Nyugat titkos találkára járó diplomatái egymásnak adják a kilincset — Hruscsov „*legújabb magyarországi értesülései alapján tájékoztatta Titót, hogy Magyarországon az események ellenforradalomra fejlődtek, amit egyikük sem engedhet meg. ... Egyetértettek abban, hogy a szovjetnek katonailag kell beavatkozni, s a beavatkozás utánra Hruscsov elfogadta Titó ajánlatát az új kormány megalakítására*”. (Titó Kádár Jánost jelölte megfelelőnek.) Nem lehet kétségünk aziránt, hogy az amerikai távirat jókor és jó helyre érkezett.

Kínába, nemhiába messzebb van, lassabban megy a drót. A kínai kormány nyilatkozatot tett közzé november 1-jén a két nappal előbbi szovjet deklarációval kapcsolatban, amely a szovjet hadsereg Budapestről való kivonását indokolta meg (többek között): „*A Kínai Népköztársaság kormánya megállapítja, hogy Lengyelország és Magyarország népe a jelenleg folyó eseményekben azt követelik, hogy a demokrácia, a függetlenség és egyenlőség megerősítést nyerjen és a nép anyagi életszínvonala a termelés mértékével emelkedjen. Ezek a követelések teljes mértékben helyénvalóak.*” Erre alapította a budapesti Irodalmi Újságban elhelyezett nyilatkozatát az Írószövetség, hogy Nyugat és Kelet egyaránt velünk van.

De négy napra rá már Pekingben is másképpen nézett ki a „magyar nép jogos követelése”: a november 4-én a magyar főváros ellen intézett hajnali tömegmészárló tanktámadást követő napon, november 5-én már Peking is a jaltai vonalon áll. A kínai központi pártlap első cikkében a magyar szabadságharcosokat fasisztáknak bélyegzi, továbbra is dicsőítve a magyar népet, de most már — dialektikusan — azért, hogy lerázta a fasiszta uralmat magáról. (Mármint a szovjet tankokkal.) December 29-én egy kínai kormány-nyilatkozat már őszintébb, már nem a népről beszél: „*Mi, kínai kommunisták nagy megelégedéssel látjuk, hogy Lengyelország és Magyarország kommunista pártjai erős kézzel szüntetik meg a gonosz elemek működését, melyek szovjetellenes rágalmakat koholnak és nemzeti ellentéteket kavarnak fel, testvéri országokkal szemben.*”

A munkástanácsok

Mi magyarok hajlamosak vagyunk a történelmet csak harci eseményeken keresztül megítélni. Ez talán az oka annak is, hogy a magyar szabadságharcot a november 4-i méészárlással befejezettnek tekintjük. A szabadságharc külföldi irodalma szinte átsiklik amellet a tény mellett, hogy mindazért ami a kommunisták által szervezett felvonulást szabadságharccá, majd nemzeti ellenállássá tette, a magyar ipari munkásság

hozta meg a legnagyobb áldozatot. A november 4-i orosz tanktámadás sunyi stratégiája is onnan ered, hogy a frissen behozott orosz csapatok puskásainak a felkelők ellen irányítása helyett az alvó Budapest utcai épületeit lőtték halomra, lezárt tankokból órák alatt őrült ámokfutóként, legyilkolva sokezer embert, még mielőtt ezek a csapatok is rájönnek arra, hogy munkások ellen használják fegyvereiket.

Ez a támadás nem a fegyveres szabadságharcosokat érte, hanem közvetlenül az ártalmatlan alvó lakosságot, de céljaként a kormányt pusztította el, amely nem volt képes teljesíteni azt a feladatot, hogy a forradalom vívmányaiból a párt-diktatúra részére hatalmi bázisokat létesítsen. November 1-jén Kádár még dicsérte rádióbeszédében a forradalmat, de még aznap este, Münchenhez együtt eltűnt Budapestről. Malétert, a honvédelmi minisztert az oroszok 3-án megbeszélésre hívták. Kádár miniszterelnökként tért vissza 3 nap múlva, Malétert elhurcolták. A kormány többi tagja a támadás napján, Nagy Imre hajnali rádiószózata után (melyben a kormány megvédésére szólította fel a nemzetet) a jugoszláv követségen keresett menedéket. Ezzel az orosz támadás elérte célját: kicserélte a kormányt és a szervezett fegyveres ellenállást lehetetlenné tette. Csak ezután fordult az orosz támadás a fegyveres szabadságharcosok és katonák ellen. Budapest belvárosában még három napig állt a harc, míg a nyolcadik kerületben és a külváros ipartelepein még egy hét múlva is kitartottak, a pécsiek, a komlói bányászok december közepéig okoztak gondot az ellenségnek.

A fegyveres harcok végeztével a magyar szabadságharcnak új fejezete kezdődött.

Magyarországon az orosz diktatúra bevezetése óta erőltetett ütemben fejlesztették a nagyipart. Társadalmi következményként a munkásosztály az ország legnépesebb szelvényévé lépett elő. A nemzetközi baloldal szabályait követve itt is a munkások nevében történt minden. Ki is építették a munkásság intézményeit, de felülről és csak papíron. Valójában minden intézkedés a bürokrácia csúcsáról jött, és a szakszervezetekben ugyanúgy a pártemberek dirigáltak, mint a gyárirodákban.

Mint említettük, a felvonulást nem a munkások, hanem a bürokrácia húsofazolekai körül elhelyezkedő kiváltságos réteg; pártemberek, írók, diákok szervezték, hogy a Rákosi által leszűkített központi vezetőséget arra kényszerítsék, hogy a hatalom gyakorlásába szélesebb rétegeket vonjanak be. Ennek végrehajtására egyébként az oroszok adták az utasítást, de Rákosi és klikkje szabotálták a folyamatot: hiszen félték megosztani a hatalmat azokkal, akiket előzőleg kínoztak, börtönöztek.

Senki sem számított arra, erre még sehol sem volt példa, hogy az eseményekbe egy új hang szól bele, mégpedig döntően és irányítóan: a munkásság. Úgy jártak vele, mint a Molotov-koktéllal. A magyar munkás tíz évig nyelte a munkáskultusz hangzatos szólalmait és élte a kaptári méhek másnak izzadó életét. A nevezetes 16 pontban is

csak a létminimum megállapítását követelték a munkások számára.

Amikor a Rádió előtt megszólalt a géppuska, akkor lépett be a munkásosztály az események történetébe. – Lövi a népet az ÁVH – hangzott a gyárakba rohanó szemtanúk kiáltása, és mintha szervezték volna, a gyárak ontották a fegyvert, a harcost, a szállítóeszközt. Megkezdődött a szabadságharc. A hatalom fegyveres eszközei órákon belül kiestek a Gerő-kormány kezéből. Hiába tette Kádárt utódául, a nép Nagy Imrét akarta, felemelte és irányította is. Forradalmi munkástanácsok alakultak szerte az országban, és egymással összeköttetést létesítettek. A hatalmi eszközök után kézbevették a közigazgatást, valósággal ellátták a parlament szerepét. Követeléseik a kormánytól csodálatosan egységesek voltak. Az általános sztrájk fegyverét is a kormánynak szegezve, azt valósággal irányították, és kényszerítették az oroszok kivonulásának, a semlegességnek, a Varsói Szerződésből való kilépésnek kinyilvánítására.

Az orosz tankokon visszatért Kádárnak sem volt könnyebb dolga, csak annyival, hogy a fegyveres hatalmat az oroszok gyakorolták. Az igazi harcos szellem, az egyéni bátorság, a puskacsövekkel, a biztos megtorlással is szembenéző helytállás három hónapja még csak ezután következett. Ha a szó, szocializmus, nem volna annyira lefoglalva pártcélokra, azt mondanánk Magyarországon született meg a valódi szocializmus. A munkástanácsok magyarországi gyakorlata, vagy gyakorlatba még nem tett elvei, a munkások nemzeti érdekeinek alapjaira épültek fel, és teljesen eltérnek a nyugati és a keleti munkáspolitikától. A nagyvilág munkásmozgalmi sokat tanulhatnának a magyar példából, miként kell alulról fölépíteni valódi munkásszervezetet.

Egyszer talán lesz helyünk erről bővebben írni, arról is, mi az oka az 56-os magyar emigráció szervezetlenségének és politikai következetlenségének.

(Ausztráliai Magyarország, 1976 december).

Két pogány közt

Mindaz ami a sortüzig történt, a párt előre tervezett műforradalma volt; ráigazodás a kelet-nyugati vita pillanatnyi állására.

A második világháború végén a nyugati polgár, akinek szemét a háborús eseményeknek követése sok tekintetben felnyitotta, azt vette észre, hogy a háborús célként megjelölt náci fenyegetettség megszűntével a Németország felett kivívott győzelem napján merőben más világhelyzet előtt áll, mint amit a háborúba lépés előtt látott. Az új

világhelyzetben nem csak az volt új, hogy a német katonai és politikai elem hiányzott, hanem szembetűnő volt elsősorban a németellenes koalícióban háborús szövetségességnek, a Szovjetunióknak nyomasztó jelenléte a nemzetközi porondon, valamint Amerika fegyveres és politikai részvétele minden földrészen, mint hangos szószólója a világ átrendezésének, mint a gyarmatosítás elleni mozgalom vezetője, egyszerűen olyan szerep előmozdítója, amelynek megjelenésétől a nyugati ember polgári életformáját, szabadságát, nemzeti, vallási és társadalmi kereteit féltette.

Újra elárasztotta a nyugati polgár agyát a napi sajtó az első háború utáni világhatalmak új maszlaggal. E szerint a polgári életforma elavult, az csak a kapitalizmus terméke volt, átmeneti fejlődési fok, amelyből a haladás iránya: a kollektív társadalom. A terv nem volt új, Wilson és gengje párizskörnyéki békéi a Népszövetségben látták a nemzetköziség világhatalma kiépítésének lehetőségét. De akkor nem sikerülhetett: az első nagy háború nemcsak megerősített (közvetve a nemzeti helytállás élményében) népeket nemzeti öntudatukban, hanem új országokat is létesített Közép-Európában, amelyek hamar elfeledték nemzetközi kötelezettségeiket. Németországban a nemzetközi szolidaritás útját járó weimari köztársaság megbukott, és a mintának rendelt szocializmusból öncélú nemzeti-szocializmust, kizárólagosan németérdekű államot hozott létre a mással megoldhatatlan történelmi helyzet.

Oroszországban ugyanaz történt, avval a különbséggel, hogy Sztalin a vörös internacionalizmus kulisszái mögött épített nagy orosz birodalmat. A nemzetköziség megszállottjainak ez ha nem is tetszett: megfelelt a megváltozás reményében. Bankjaik a bőség szaruit megnyitották részére, és amikor a Hitler-i gyakorlat veszélyes góc és példamutatás lett Európában, Sztalin háborús szövetségességüké vált a Hitler-ellenes felvonulásban.

A második világháború európai hadszínterén két hatalom maradt a füstölgő romok felett: az amerikai és az orosz. A győztesek a félúton találkoztak. Ahol az amerikaiak gyorsabbnak bizonyultak, visszamaradtak, mint ahogy később kiderült, a megszállási övezet előzetes megállapítása szerint. A hírhedt jaltai és potsdami megállapodás nyugatra tolt Lengyelországot, létesített egy orosz-gyarmat-fél-Németországot, Magyarországot pedig visszacsönkította és kiszolgáltatta az új pánszláv nagyhatalomnak és szláv mini-imperializmusok zsákmányéhségének.

Nyugat közvéleménye szemében a Szovjetunió közép-európai viselkedése a háború után a század legnagyobb botránya lett. Amerikában komoly méreteket öltött az ellenzéki hangulat és tevékenység. Egymásután jelentek meg könyvek, folyóirati cikkek az Establishmentnek (a hatalmat gyakorlók társulatának) be nem vallott szándékú, de tetteikben megnyilatkozó tevékenységéről. A politikai irodalom *liberális* név-

vel jelöli Amerikában a nemzetközi baloldali törekvések megvalósításáért küzdők, vagy lelkesedők csoportját, míg ezek ellenzőit, akik a nemzeti keretben fenntartandó polgári, szabad magánvállalkozáson alapuló rendet kívánják fenntartani, *konzervatívoknak* nevezi.

Az Egyesült Államok Roosevelttől 1933-as győzelme óta a liberálisok irányítása alatt áll, sajtója, egyetemei, politikai és társadalmi szervezetei fokozatosan ennek az irányzatnak a befolyása alá kerülnek. Az Egyesült Nemzetek Szervezete, és annak olyan megoldása, amiben a kommunisták e világszervezetben jelentős partnerré váltak, az amerikai liberális irányzat munkája volt. Ez az irányzat emelte a belső bajokkal küzdő Szovjetuniót Amerika világszervezeti partnerévé.

A hidegháború nem antibolsevizmus volt, ilyen híre csupán a polgári életformáját féltő nyugati közvélemény lenyugtatását szolgálta. A hidegháború álságos megoldás volt amiatt, hogy az oroszok másképpen értelmezték a szocializmus építését, mint az amerikai liberálisok. Szovjetországnak úgy rendezkedett be az általa megszállt területeken, mint ahogy azt a cári Oroszország tette, vagy tette volna. Hasonlóképpen kénye-kedve szerint irányította a nyugati országok kommunista pártjait. Joggal hivatkozott arra, hogy szocializmus csak ott valósul meg, ahová a vörös hadsereg benyomul, tehát a világ átalakításának nagy műve az ő feladata. A nyugati baloldal kifogásolta az embertelen gyakorlatot, és komolyan aggódott amiatt, hogy Oroszország elriasztja a világot a szocializmus elfogadásától. A hidegháború legfőbb célja a „szocialista országok monolitikus rendjének” megbontása volt. Fő színtere, a fő bűnök színtere: Közép-Európa. Lefolyása során Jgoszláviát, Romániát, Albániát (és Távol-Keleten Kínát), sikerült több-kevesebb mértékben függetleníteni Moszkvától, míg Lengyelország, Magyarország, Csehszlovákia és Kelet-Németország Moszkva szorításában maradt.

A hidegháború ostora Magyarországra csapott le legfájóbban, s talán nem tévedünk, ha azt mondjuk, hogy a magyar forradalom és szabadságharc készítette a népek sorsával kockázó vitapartnereket, hogy a hidegháborút *détant*-ra cseréljék fel. A nyugatról éveken át tüzelt folyamat magyar földön olyan irányt vett, ami elutasította a bolsevizmusnak mindkét formáját, és napokon belül az áldemokrácia és álszocializmus helyére munkástanácsok szintjéről kiépített egy nemes érzésekkel, összefogással, újrakezdéssel telített, valóban demokratikus, valóban szociális telítettségű, központ nélkül is egyöntetű társadalomigazgatást. Az eddigi művilág helyére beérett politikai öntudatú valóságvilágot. Ez már a közös veszély rémképe volt a nemzetközi baloldal részére: Washington zöld szemafort állított Moszkvának.

Gyakran mondjuk magunk között is, hogy a magyar jó katona, de nem jó politikus.

Itt ismét felmerül a kérdés: miért ment a magyar felkelés oly távoli pontig, ahol már csak a bukás várt rá? Még olyant is hallunk; lám, még az oláhok politikája is ügyesebb. Erre a kérdésre könnyű a válasz: 1956-ban nem volt idő politikai ügyeskedésre. Gerő sortűzének pillanatával megindult az események folyamata: egyik kioldotta a másikat egymás után. Mindaz ami a sortűzig történt, a Párt előretervezett műfordalma volt; ráigazodás a kelet-nyugati vita pillanatnyi állására. A „liberalizálódásnak” megvolt a maga szoros és korlátozott menetrendje, amely a hatalom csúcsa alatti második vonal „nép által követelt” bevonására volt tervezve. A Párt is tudta, hogy a levegőben lebeg, hajszálgökeret sem tudott a nép közé ereszteni.

Magyarország 1945-ben szláv megszállás alá került. 1956-ban a magyar nép legfőbb szándéka ennek a megszállásnak a megszüntetése volt.

A Párt Magyarországon nem válhatott a nemzet szervévé olyan mértékben, mint Csehszlovákiában, Jugoszláviában vagy Romániában, mert Magyarország az ún. szocializmust a pánszláv megszállás folyamán és országcsonkítás kíséretében kapta, így a Párt szükségszerűen magyarelles nem-magyar elemek érdekszövetsége volt. Ez határozta meg a Rákosi–Gerő-rendszer embertelenségét, és állandósította az ország megszállás jellegét. Ezért nem szabad Magyarországot pillanatra sem őrizet nélkül hagyni.

A történelmi pillanatban a nemzet a Pártban elsősorban a megszállók szervét látta, emiatt nem tudott ráhangolni a kedvező nemzetközi csillagállásra. Nem vette észre a magyar nép, talán szabadságharcának vezető egyedeiben sem, hogy a nyugati államok hidegháborús szólamai álcázott szólalom és a bolsevizmus alól való felszabadítás jelszavai korlátozottabb szándékot takarnak. De nem is lehetett az előírt lépcsőkön fontolgatva járni a politikai megalkuvás útját, mert a magyar nép teljes egésze vette kezébe az események irányítását, amikor a rendszerre rászakadt a mennyezet, és ez az irányítás nem ismert centizést, taktikázást, és főleg nem ismerhette a két »szembenálló« világhatalom együttműködésének és ellentétének pillanatnyi egyensúly állását. Nem tudhatta, hogy *Amerika Hangja* és a *Szabad Európa Rádió* oroszellenes, szovjetellenes propagandája mögött nyugatnak a valóságos szándéka nem több, mint hogy a Szovjetunió ne a nagy-orosz szándékok szerint, hanem a kenyéradó gazda utasításai szerint kormányozza az őrizetére bízott kelet-európai népeket.

A hidegháborúra az is jellemző, hogy a két fél egyikénél sem volt megállapodott irányvonal amolyan fehér–vörös alapon: nyugaton kezdetben erős irányzata volt annak a felfogásnak, hogy rá lehet bízni a világ szocializálását az oroszokra, de az amerikai nép várható belső ellenállása és az orosz botrány feletti hangulata a containment-politika kidolgozására készítette a *New York Empire* politikai tervezőit.

Moszkvában is szembenállt a két nézet egymással: az amelyik úgy vélte, hogy a Szovjetunió már elég erős a világ tervezett átalakítására, és a másik, amely józanabban mérte fel a helyzetet: mi lesz ha elmaradnak a milliárdos dollárkölcsonök és egyéb ipari kereskedelmi segítség. Sztalin halálát követően ez utóbbi nézet került látszólag előtérbe bizonyos erős külső figyelmeztetések (a jugoszláv külön út és a románok nyugatról támogatott ellenkezése) után, Hruscsov feladata volt végrehajtani a „sztalintalanítás” folyamatát, amit taktikázva, inkább látszat megoldásokkal igyekezett úgy végezni, hogy az orosz irányítás ne essen ki a kelet-európai népek kormányzásából. Ezt a taktikázást nyomon lehet követni a Rajk-per, Nagy Imre miniszterelnöksége, majd leváltása, Rákosi és gengje visszatérése eseményeiben. Az olvadás időszakának nyugatról folytatott befolyásolásáról mélyen hallgatnak a külföldre áttelepült, kiábrándult muszkavezetők, de hatásaiban ilyen befolyás erősen feltételezhető. Kétségtelen, ha Nagy Imre a helyén tud maradni 55-ben, egy év múlva nem következett volna be Magyarország a kazánrobbanás.

De a magyar nép nem tudhatta, hogy Moszkva és New York megosztott világában nemzeti függetlenség vagy semlegesség nem lehetséges, és még csak arra sincs lehetőség, hogy egyik táborból átállni a másikba. A jaltai elosztást véglegesnek tartják Moszkvában is és New Yorkban is, mert Európa ellenőrzésének alapköve Közép-Európa megosztása. Magyarország semlegesítése 1956-ban azt jelentette volna, hogy egy ország kivonja magát a vörös ötágú csillag és a fehér ötágú csillag kormányzati felosztása alól, és elindul egy olyan harmadik úton, mely Európa minden népe számára példamutatás lett volna. Ez már nem szerepelt a nyugati partner terveiben, és ezért az általa felbuzdított balek-ország letiprására távirati engedélyt adott partnerének.

A containment folyamatát csak rövid időre zavarta meg a magyar szabadságharc. Az UNO is hamar levette a műsorról és a világsajtó is. Amiről nem ír a média, az nincs többé. Európában harmadik út nincs! Közvetett módon mégis a nyugati szándékot segítette a magyar áldozat, nem a nyugat közvéleménye szándékát, hanem a kétpólusú világhatalom nyugati ellentétpárját, mert azóta egyre-másra javul a viszony Nyugat és Kelet között, aminek a kézzelfogható jele a helsinki idill, amely az együttműködés időszakának kezdetét jelenti.

A szabadságharc után eltelt 21 év folyamán a magyarországi belső helyzet alakulása pontosan rásimult a nyugat-keleti détant fejleményeire. Az akasztófára juttatott „imperialisták ügynökei” nem tudják, hogy mivé fejlődött az otthoni világ, de akik világgá futottak, keserű szájjal tapasztalják, hogy mindazt amit egy véres forradalom árán nem tudtak elérni, a Kádár nevével fémjelzett rendszer 21 év alatt elérte, és ők kimaradtak a buliból. Amit az 56-os forradalom, másszóval kifejezve, amit 56-ban a

Párt második vonala el akart érni, azt a Kádár-rendszer megvalósította: ezek az urak ma már nyugodtan hazatérhetnek, esetleg hasznos kapitalista összeköttetéssel.

Ami a szabadságharcot illeti, annak eszméi nem valósulhattak még meg, mert annak a nyugati művilág is ellene van. De egyet ne felejtünk el: az a folyamat, amit a magyar népből a szláv bolsevizmus rövid úton kiprovokált, egy napon más népek tudatában is cselekvőképessé érik. Mert egyszerű a tétel: szabadságot, demokráciát, szocializmust nem lehet örökké csak hazudni.

Ötvenhat szabadságharca nem tévút volt, hanem egy jövődó hősi küzdelem korán érkező hírnöke.

(Ausztráliai Magyarság, 1977 október.)

Ámítás volt...

*Amerika csak színlelte az antikommunizmust.
A kommunizmus ereje nyugaton van!*

Huszonhárom évvel ezelőtt lobogtatta a szél az világ első likas zászlaját. Magyar zászló volt az, csak kivágták a közepéből a szegényfoltot – amilyen gyorsan jött az úgynevezett forradalom, nem volt idő zászlókat varrni.

Ma három éve, a szabadságharc zászlóbontásának húszéves évfordulóján három képviselő szólalt fel az ausztrál parlamentben: Messrs. Wentworth, Sullivan és McLear.

Érdemes visszaidézni néhány mondatot a felszólalásokból, ha látni akarjuk, mi maradt meg húsz év után is a nyugati emlékezetben sok más véres esemény után.

W. C. Wentworth: „A gyalázat emléknapja ez, mert húsz évvel ezelőtt a magyar nép a szabadság felé nyúlt ki, és a brutális és könyörtelen szovjet erő legázolta. Ez a gyalázat a mai napig sem lett letörölve, mert a szovjet szorítása még mindig ott van a magyar népen. Szabadság helyett kénytelenek elviselni olyan társadalmi rendszert, amit utálnak, amit megvetnek.

Színlelhetjük az ellenkezőt. Kápráztathatjuk, hogy minden rendben van. Találhatunk akár egy amerikai elnököt, aki azt fogja mondani: nem tűri az ilyen szolgálókat. Felejtjük el ezt a hatásvadászatot. A szolgáló ma is ott van. Ez ugyan a szovjet szegene, de nem csak a szovjeté egyedül. Mi, húsz évvel ezelőtt sorsára hagytuk Magyarországot. Nem avatkoztunk be. A Nyugat meghátrált, és hagyta, hogy a borzalom megtörténjen, mialatt a világ döbbenetben nézte. A cselekvést megbénították és a szabadság lángja elhamvadt. Csupán annyi történt, hogy amikor a szovjet brutalitás félre-

magyarázhatatlan világossággal tudatosult a kommunista pártok tagjaiban szerte a világon, sokan kiábrándulva hátat fordítottak a mozgalomnak.

Ez kétségtelenül hasznos hatás volt, de ne gondoljuk azt, hogy ez eléggé ellensúlyoz egy mindennél borzalmasabb tényt, ami ma már tisztán látszik, hogy itt még a szándék is hiányzott hatásosan ellenállni a kommunista szolgaság gépezetének. Azért, mert akkor ezt elmulasztottuk, a világ történelmi eseményei attól fogva mind rosszabb irányba hanyatlottak.”

Mr. Wentworth és néhány parlamenti kollégája tisztán látják a helyzetet, azt hogy a nyugati beavatkozást sem a szovjet brutalitás, sem pedig a világ közvéleményének felháborodása nem tudta kiváltani.

A következő szónok, **Mr. Sullivan** ugyancsak elítélte a gyáva Nyugatot, külön megemlítve az Egyesült Államokat és megállapította: a szabadságharcosok hiába haláltak meg!

Szeretnénk most ezzel a megállapítással vitába szállni.

Ahogy múlnak az évek, és a múltó évek szinte semmit sem változtatnak a világnak azon az állapotán amivé a háború utáni helyzetben merevedett, azt kell mondanunk, hogy az a természetellenes, hogy a hidegháború múltával esedékes változás elmaradt. Nem csak játék ez a szavakkal: A második világháború végeztével nyilvánvalóvá vált, hogy a háborús amerikai politika a Szovjetuniót nemcsak kimentette a biztos összeomlásból, hanem Eurázsia legerősebb nagyhatalmává tette. Fél Európát adta át neki. Amit a Szovjetunió elkövetett Közép-Európában, az a világpolitika botránya lett.

Ebből a botrányból Amerika csak úgy kerülhetett volna ki, ha jóváteszi a hibát, visszaszorítja a szovjet hódítást. Ezt ígérték is, de ezt várta Amerikától az egész világ. Amerika viszont csak színlelte az antikommunizmust – ahogy Mr. Wentworth is megállapította. A magyar nép véráldozata kellett ahhoz, hogy rádöbbenjen a világ: a kommunizmus ereje nyugaton van. Ötvenhat világtörténelmi jelentősége az, hogy keleten is és nyugaton is tudatosult az emberekben, hogy felszabadítás nem lesz.

Ötvenhat talán az egyetlen háborúja a huszadik századnak, amit nem a nagyhatalmak terveztek és indítottak el, ami előkészítetlenül, szervezetlenül robbant ki. És éppen ezért ötvenhat rámutat a nagyhatalmak bűnösségére: a munkások hatalmas szocialista állama munkásokat lövetett halomra, és a népek szabadságának hangszórával hirdetett nagy bajnoka cserbenhagyott egy kis országot, amely szabad akart lenni. Itt nem lehetett mellébeszélni.

Hogy mi történt a Szovjetunióon belül, arról az első megbízható híreket **Gábor Áron** hozta nyugatra. De a folyamatnak ő csak az elejét látta. Egy bizonyos: ötvenhat tanulságul szolgált mindenütt a vasfüggöny mögött. A tanulság az, hogy a felszaba-

dulást nem szabad többé kívülről várni! A szabadságot belülről, milliméterenként kell visszahódítani. **Andrej Amalrik** írja: „Az 1956-os magyar forradalom fordulópont volt a kommunista tömb történetében ... Sem a prágai tavasz, sem a lengyel munkások újabb lázadásai, sem az Emberi Jogok Mozgalma a Szovjetunióban nem képzelhetők el az 1956-os magyar forradalom nélkül. Joggal nevezhető tehát fordulópontnak, mert bebizonyította, hogy az ellenállás igenis lehetséges, és a világot meg lehet változtatni... Teljes nyíltsággal és teljes joggal nevezzük ezért magunkat az 1956-os esztendő nemzedékének. Mindaz, amit eddig tettünk, és az is amit a jövőben tenni fogunk, ennek a hősi esztendőnek az alapjaira épül.”

Vlagyimir Maximov szerint: „Az 1956-os magyar forradalom világtörténelmi jelentőségű volt. Pszichológiai forradalmat váltott ki, ráébresztve bennünket oroszokat az elnyomott nemzetek iránti bűnösségünkre és jóvátételi kötelezettségünkre.”

Számtalan nyugatra jutott tanú vallomását ismerjük azóta arról, hogy az orosz nép széles rétegeit érintette a magyar felkelés lelki hatása. Ez lehetett a nagyobbik oka annak, hogy az oroszországi diktatúra napokig bizonytalankodott és vonakodott a fegyveres beavatkozástól.

És milyen kísértetiesen egyenlő a kép nyugaton. A világ népeinek oly arányú szimpátiája nyilatkozott meg, amire még a történelemben nem volt példa. Mennyi ügyességébe tellett a világpolitikát intéző garnitúrának úgy billegni, mintha segíteni akarnának, és úgy cselekedni, hogy abból a vasfüggönyös Európa-megszállás ne szenvedjen változást. Másszóval nyugaton is és keleten is a világ népei egyet akartak, hogy legyen független szabad Magyarország, és nyugaton is és keleten is a politikusok egyet akartak: hogy ne legyen független, szabad Magyarország.

Indro Montanelli, az *Il Giornale Nuovo* főszerkesztője riporterként volt jelen Magyarországon 1956 októberében. Tanúja volt annak a mámoros vakhitnek, amiben a magyarok a kivívott friss szabadságukat a világ hangulatának meleg ölében biztonságban látták. Figyeljük meg a közelmúltban tett visszaemlékező szavait, a bennük rejlő politikai realitást:

„Lelki szemeim előtt látom a magyar nép heroizmusát, ezt a poétikus felkelést, mivel a magyar forradalom inkább nevezhető költőinek, mint politikainak. Ma is előttem látvány, amit Budapesten a magyarok nyújtottak a sok nyugati megfigyelőnek. Ezek a nyugati megfigyelők, őszintén meg kell mondanom, különleges helyzetben voltak. Mi – és ezen azt kell érteni, hogy antikommunisták –, csodálattal figyeltük a magyarországi történéseket, ugyanakkor azonban szégyelljük is magunkat, hogy nyugatiak vagyunk. Mert kezdettől fogva éreztük, és megértettük, hogy a magyaroknak Nyugatba vetett reményeit csalódás fogja kísérni, hogy ezek a remények menthetetlenül

csalódásra vannak ítélve, s hogy ez súlyos lelki következményekkel jár, súlyos érzelmeket vált ki belőlük velünk szemben. Szégyelljük magunkat amiatt ami bekövetkezett, szégyelljük, mert tudtuk, hogy amit a magyarok tőlünk várnak, az nem fog megtörténni, nem történhetik meg.”

Montanelli adós maradt annak megfogalmazásával, hogy miért nem történhetik meg, hogy a Nyugat segítségére legyen egy bolsevista rabságra eladott országnak, szabadsága kivívásában. Elhallgatta azt, amiért akkor szégyenérzete volt, hogy a nyugati politika valóságos szándéka más, mint amit hangoztat, más mint amit a közvélemény elvár tőle. Montanelli sem írhatja meg, és mások sem írhatták meg, akik a hivatalos politika újságjainak alkalmazottai, mert amióta a sajtószabadság monopóliumjog lett, a szólásszabadságnak szigorú korlátai vannak, keleten és nyugaton egyaránt – a sajtó pedig a politika eszköze.

A világ kommunistáinak fővárosa 1956-ig Moszkva volt. Ez adott lehetőséget Moszkvának, hogy elszabotálja azt a kötelezettséget, amit az amerikai háborús és háború utáni segítségért vállalt, hogy beilleszkedik az UNO keretében tervezett világuralmi rendszerbe. A Szovjetunió lehetőséget látott arra, hogy fél Európa és fél Ázsia birtokában függetleníteni tudja magát nemcsak az amerikai segítségtől, de az UNO-kötelezettségektől is. Sztalin következetes politikát folytatott a nagykapitalisták befolyásának csökkentésére. Halálával ennek a politikának is sírba kellett volna szállnia. Utóda ennek az illendőségnek a jegyében szakított nyíltan a sztalinizmussal a 20-ik pártkongresszuson, 1956 februárjában. Feloszlatta a Kominformot is. Lengyelországban október 20-án, Magyarországon október 23-án öltött testet a sztalinintalanítás politikája, látványos, előre rendezett pártirányítású forradalomban. A nép kellett volna hogy hitet tegyen a szocializmus új irányzatára.

Különleges játéka volt ez a kelet-nyugati politikának, amitől az amerikaiak azt várták, hogy az ázsiai kreatúra feladja világhódító terveit, az oroszok pedig arra számítottak, hogy taktikailag, látszólag, megtagadják a világuralmi terveket, hogy tovább erősödve elérjék céljukat, mert az idő nekik dolgozik.

Ebbe a játékba dobbant be egy váratlan fordulat. A kommunisták által szervezett színjáték-forradalomból országos felkelés, általános szabadságharc lett egyetlen véres jelenet miatt, amikor az egyik leggyűlöltebb pártbarom, Gerő Ernő ostoba, provokatív rádiószózata miatt tüntetők közé lőttek az ávósok. Az események lavinaként zuhogtak, és a nagypolitikára kiható aggodalmak ott találták meg a mindkét világhatalomnak megfelelő megoldást, ahol a háború utáni béke nyugodott: a bolsevisták fegyveres rémuralmában. Ezért érezte Montanelli lelkiismerettől szorongva, hogy amit a magyarok tőlünk várnak, az nem fog megtörténni, nem történhetik meg.

A független államok és önálló nemzetek kora lejárt – hirdetik a jakobinusok mai utódai. A korszerű világkormányzási terv a szocialistának nevezett állami diktatúrák nemzetközi rendje, ahol az állam irányítói nem a nemzetnek, hanem a nemzetközi szervezetnek tartoznak felelősséggel. A folyamat keleten is és nyugaton is ugyanaz: a demokrácia külsőségei mögött kiépülő erős, központi államhatalom. Ezért részesülnek gazdasági és politikai támogatásban a kommunista államok.

Szolzsenyicin így fogalmaz: „*Ami rettenetes, az nem pusztán az autokratikus rezsim, amely senkinek és semmiért nem felelős. A korábbi, vallásos századok autokratái a kifelé korlátlannak tűnő hatalmukat korlátozva látták az Isten előtti felelősség és erkölcsi felfogásuk, lelkiismeretük által. A mai kor autokratái azonban azért veszélyesek, mert nem látunk semmi olyan magasabbrendű értéket, amelynek elkötelezték volna magukat!*”

Ötvenhat után lépett fel Amerikában a *New Left* mozgalom, nagy pénzzel, sajtóval támogatva. Mi lett belőle: elhalt, mert nem volt alapja. Utána Európában próbálkoztak az ún. *eurokommunizmus*-sal. Ez is csak a sajtóban él, a valóságban sehol.

A világpolitika hatalmi bázisaiból el lehetett pusztítani, cserben lehetett hagyni a kivívott magyar szabadságot, de a lelkekben megmaradt keleten is és nyugaton is az ötvenhatos magyar szabadság széruma. Nem haltak hiába!

Európa természetes fejlődésével ellenkezik a napjainkban két oldalról erőltetett egységesítési törekvés, melyeknek elválasztó határa a háborús bűnvonal: a vasfüggöny. Amikor 1956-ban Magyarország függetlenséget proklamált, nem tudhatta azt, hogy a nagyhatalmak által meghatározott táborból egy nép sem léphet ki. Ez a lépés az európai önállóság első lépése lett volna, ami ha sikerül láncreakcióval robbantotta volna fel a csatlós világot és talán a Szovjetuniót is.

Cinikusan írja **S. E. Ambrose** (*Rise to Globalism, American Foreign Policy 1938–1970*, Pelican sorozat): „*A magyarok és a többi kelet-európai népek megtanulták, hogy nincs felszabadítás, és nincs olyasmi, hogy a Nyugathoz kötik magukat, és hogy tradicionális politikájuknak, amivel Keletet Nyugat ellen játszhatják, vége van. ...*

There would never be any American troops. Eisenhower did not even consider giving military support to the Hungarians. (His promise of) liberation was a sham, it had always been a sham.”

(Magyar Élet, 1979. október 25.)

Huszonnégy éve

A kommunisták irányított műforradalma megbukott, és népszerű felkelés, majd országos szabadságharc lett belőle.

Huszonnégy évvel ezelőtt rázta meg a világ lelkiismeretét egy világpolitikai áldozat. Azokban az öröme-gyászban, diadalnak-aggódásnak híreket, csodákat váró óráiban azt hittük, mi magyarok fordítottuk vissza a világot arról a veszélyes útról, ami Európát rabságra, a mi népünket pusztulásra vetette. De annyi minden bizonytalansággal történt, hogy a világpolitikai áldozat, Magyarország, lerántotta a szláv-bolsevizmus ábrázatáról a szocializmus álarcát, de lerántotta akaratlanul is a nyugati politikai intézmények álarcát is, amin a liberalizmus, humanizmus, emberi jogok védelme, népek szabadsága, egyenjogúsága olvasható. Évekig tartott, amíg a politika hirdetővállalatai feledtetni, újra álarcozni tudták a politikai szándékok felvillant, igazi ábrázatának félelmetes vonásait.

Ha a magyar szabadságharcot mélyebb történelmi távlatba helyezzük, és figyelembe vesszük azokat az erőket is, amikről ma nem beszélnek sem Keleten, sem Nyugaton, akkor fel kell ismernünk azt, hogy a szabadságharc egyetlen ésszerű lépése: az ország függetlenségének kinyilvánítása, nem tartozott a politikai lehetőségek sorába.

Azok az erők, amikről ma nem beszélnek, de amik életünkre hatnak az utóbbi száz évben, nem független országok, nem önálló nemzetek, hanem ezeknek a megszüntetését tették gyakorlati politikává. Az egyik erő a nemzetközi baloldal, a másik a szláv nacionalizmus.

A *nemzetközi baloldal* nehezebben meghatározható fogalom, mert nem kötődik egyetlen néphez sem, egyetlen országhoz sem. Pedig épp ideje lenne, ha a közgondolkodás is felzárkózna a politika-fogalom meghatározásában a nemzetközi kapcsolatok valóságához, és nem rekedne meg a politika-fogalom országokhoz kötött látszatánál. A dolgok megértésének a kulcsa a XIX. század, vagyis az az időszak, amely a francia forradalomtól az első világháborúig terjed.

A XIX. század Európája a felszínen nem sok változást mutatott, legalábbis a térképen nem idézett elő nagy változásokat az esedékes német és olasz egységen kívül. Megoldatlan maradt a lengyel kérdés, valamint a Balkán felszabadítása a törököktől. Előbbit az oroszok késleltették, utóbbit az orosz veszély miatt nem lehetett végrehajtani. Európa egységes érdeke az orosz veszély elhárítása lett volna.

A bécsi kongresszus (1815) által teremtett nyugalom csak a térképen mutatkozott. Azok a szándékok, amelyek nem tudtak érvényesülni és állandósulni a francia forradalom által, nemzetközi politikai erővé szerveződtek. Céljuk az állami rendszerek szervezésen kialakult rendjének megszüntetése volt. Eszmerendszerük a *liberalizmus*, értékrendjük a *kapitalizmus*, kormányzati elvük a *köztársaság*, akciómozgalmuk a *forradalom* volt. A XIX. század számos európai forradalma mind sikertelennek bizonyult a köznép nevében létesítendő diktatórikus államhatalom kiépítésére. A nemzetközi baloldali mozgalmak széles skálán támadtak: a szabadkőműves páholyokban arisztokrata, sőt királyi családok tagjai is tevékenykedtek, az anarchista, kommunista mozgalmakban a társadalom legalsóbb rétegeit látjuk. A széles mozgalmat titokzatos szálak fogják egybe, és rengeteg pénz, ami megnyit minden ajtót.

A XIX. századi forradalmi kísérleteknek volt egy nagy tanulsága: forradalmakkal nem lehet a kitűzött célt elérni. A nemzetközi baloldal levonta a tapasztalatok tanulságát, és taktikát változtatott: nem elég a társadalom rétegeit egymásnak uszítani, mert a rend hamarosan helyreáll. Valóságos erőket, nagyobb erőket kell mozgásba hozni. Amíg a XIX. század a forradalmi kísérletek százada, a XX. század már a világháborúk évszázada.

Az első világháború mérlege: Közép-Európa, Kelet-Európa és a Balkán átalakítása, a cári Oroszország helyén bolsevista állam létesítése. A képlet világos: a régi értékrendet képviselő monarchikus államokat a győztes francia–angol–amerikai szövetség feloszlatta, helyébe köztársasági vagy nemzeti királysági államokat létesített. Az oroszországi forradalom, ha nem is hivatalos állami vonalon, mindenesetre Nyugattól elég támogatást kapott ahhoz, hogy a hatalmat átvegye, hivatalos állami vonalon viszont nem tettek eleget annak a közkívánságnak, hogy az oroszországi bolsevista terroruralmat megszüntessék. Tovább menve, néhány év alatt a szovjet kormányt elismerték, gazdasági támogatása már hivatalos politikai vonalon folytatódott.

A megzavart európai rend legsúlyosabb esete Magyarország volt, amelynek megcsonkítása Közép-Európát teljesen kiszolgáltatottá tette. A trianoni eltűzött országcsonkítás szándékos lehetett, mert azon azóta sem, az újabb átrendezés esetében sem voltak hajlandók a nagyhatalmak változtatni. Magyarországot azért kellett ilyen mértékben megcsonkítani, mert Közép-Európa természetes rendjének Magyarország a történelmi képlete. A szláv, és ugyanabba a kategóriába sorolható román nacionalizmus ezáltal érdekszövetségese lett a nemzetközi baloldalnak. Szövetségük felbonthatatlan, mert szükségük van egymásra.

Az első világháború utáni helyzet Európa számára is tarthatatlan volt, nemcsak Magyarország számára. A legnagyobb baj az volt, hogy Németország okot szolgálta

tott egy újabb világháborúhoz. Kétségtelen, hogy Közép-Európa feltámadása Magyarország és Németország feltámadása nélkül nem jöhet létre. Németország a népfrontos marxista weimari nemzetköziségből csak nemzeti ellenállással emelkedhetett fel európai látóhatárral szemlélődő, Európa felemelkedése kitekintésében gondolkodó Németországgá, csakhogy ennél fogva okot szolgáltatott arra, hogy az első világháborús világméretű szövetség felújulhatott ellene, ami végülis megpecsételte Európa sorsát.

A második világháború hozta el végülis azt a helyzetet, ami Európa mai kettéosztott állapotát eredményezte: a nemzetközi baloldal Kelet-Közép-Európát átadta szövetséges társának, a szláv nacionalizmusnak. E felosztás tartósítására egy menetrendet készítettek elő, ami olyan nemzetközi szerződésben éri el a célját, amit Európa minden állama aláír. Ez be is következett Helsinkiben, 1975-ben. Kérjük az olvasót, menjen vissza gondolatban a második világháború előtti időre, és képzelje el a következő jóslatot: Oroszország megszállja Közép-Európát, Németországot kettévágják, és ennek az állapotnak állandósítására számszerint 35 állam — (Európában a Vatikán is, csak egyedül Albánia nem) továbbá USA és Kanada, természetesen a Szovjetunió és csatlósai, vagyis az elfoglalt országok mind – aláírja fenntartás nélkül Európa kettéosztottságának állapotát, annak fenntartását.

Hogyan volt mindez lehetséges? Csakis úgy, hogy maradék Európában mindenütt olyan kormányok kerültek uralomra a baloldali politikai pártok révén, amelyek többé már nem országuk és népük érdekeit szolgálják, hanem alkalmazottként pártjuk utasításait követik. És ami a legszomorúbb, nem is érzik már, hogy pártjuk nemzetközi szolidaritása nemzetük önállóságának feladását jelenti.

Huszonegy évvel ezelőtt Európában egyedül Spanyolország és Portugália népe élt még nemzeti érdekű kormányzat alatt. Egyedül Spanyolország ajánlott fel fegyverszállítási segítséget a szabadságharcát vívó magyar nemzetnek, feltéve ha Adenauer engedélyezi, hogy Franco repülőgépei német területen leszállhatnak üzemanyag-felvétele. Adenauer beleegyezett, de „... *with unwonted haste, our State Department went to work immediately to prevent this arrangement from being enough pressure to bear on Franco and Adenauer, in order to keep the Hungarian patriots from getting arms through this plan Franco had devised*” (Robert Welch: The Politician)... A Szovjetunió háborús partnere megtiltotta részükre a magyar szabadságharcosok megsegítését. Hol itt a magyarázat, azután, hogy ugyanaz az Eisenhower keresztshadjáratot hirdetett a kelet-európai népek felszabadításáért, meg hogy az amerikai Szabad Európa Rádió fegyveres lázadásra biztatta a magyar népet a szovjet megszálló csapatok ellen?

Ma már tudjuk, hogy csak politikai színjátás áldozatai voltunk. A két nagyhata-

lom Európa feletti pozícióját azáltal erősítette meg, hogy elhitette a világgal, hogy egymásnak ellenségei. De mert ezek a különös ellenségek egymást sohasem bántották, meg kellett játszani, hogy Hruscsov már nem olyan mint Sztalin volt, hogy a kommunizmus „liberalizálódik”, nem is a szocializmusban van a hiba, csak Sztalin volt a betyár, és ha egy modifikáló forradalmon átmennek a kelet-közép-európai népek, és Oroszország követi az új kurzust, akkor megindulhat az „enyhülés” korszaka Nyugat és a Szovjetunió között.

Ennek megfelelően indult el 1956 elején a Petőfi körből, a kommunista írók állami szervezetéből a Moszkvából engedélyezett liberalizálódás folyamata, és tartott minden tervszerűen mindaddig, amíg az október 23-i engedélyezett és tervezett tüntetés dolgában nézeteltérés támadt Gerő Ernő főtitkár, országos diktátor és Piros László belügyminiszter tilalmi rendelete miatt a vezető kommunisták körében. Az Írószövetség főkommunistái figyelmeztették Gerőt, hogy az ifjúsági szervezetek már gyülekeznek, és nincs mód leállítani a felvonulást, amitől viszont nem kell tartania, mert az a párt helyzetének megerősödését szolgálja. Gerő erre megígérte, hogy nem lövet, bár hangsúlyozta, hogy: *„A pártnak és a kormánynak minden erő rendelkezésére áll, hogy a demagóg bajkeverőket és a csőcseléket a földbe verje.”*

Véleményünk szerint ezen a ponton dőlt el, hogy megbukott a kommunisták irányította *műforradalom és népszerű felkelés* terve, és országos szabadságharc lett belőle. Azt várták, hogy a liberalizálás előre tervezett folyamatának tetőpontján a nép követeli a több szabadságot biztosító politikai reformot, ami gyakorlatilag az öt főbolsvista diktatúrájának feloldását, a vezető réteg feltöltését eredményezi. A követelések között különböző gazdasági reformok is szerepeltek. Mindezt a párt és a kormány megadja, és a nép győzelemittasan hazamehet. (Csak mi téptük volna a hajunkat itt az emigrációban, hogy a magyar nép megelégszik a módosított kommunizmussal.) Ha el nem dörögnének Piros László fegyverei, a „forradalom” kimenetele valószínűleg ez lett volna.

Gerőnek és bandájának ez a menetrend nem tetszett. Előfordulhat, hogy a műforradalomnak ilyenféle lefolytatását a hataloméhes buzgó másik vonal azalatt az idő alatt agyalta ki, amíg a diktatúra öt első embere: Gerő Ernő, Hegedűs András, Apró Antal, Kádár János és Kovács István Belgrádban tartózkodott Titonál.

A szabadságharc szakirodalma nem helyez elég súlyt az események okainak vizsgálatánál erre a belgrádi látogatásra. Pedig a jelenség rendkívüli. Az országot diktatórikusan vezető párt öt első embere, az egész agy- és akarat tröszt kilenc napot töltött a szomszéd ország diktátoránál, Titonál. Pedig az események megértéséhez Tito személye a kulcs.

Tito történelmileg sokkal több, mint egy balkáni állam diktátora. Személye a kelet–nyugati enyhülési program középpontjában áll. 1948 óta közvetítő Kelet és Nyugat között. Kommunista volt elejétől végig, akivel Moszkvának végtelen sok baja volt, akivel a nyugati kormányoknak soha nem volt semmi baja. Ki volt ez az ember – még ma sem tudjuk: amerikai elnök fogadja, angol királynő vendégeli, temetésére kelet-nyugat államfői megjelennek. Jugoszlávia Moszkva részére Nyugat előszobája volt, Titot a sztalinizmus idején az „imperialisták láncos kuttyájának” nevezték.

Ez a lánc legalább színaranyból volt, az égből jött színarany alapozta meg a balkáni kommunizmust, (**Douglas Reed**, a neves újságíró említi egy fiatal angol tiszt elbeszélése alapján, hogy a háború alatt angol gépekről arany sovereign-nel (arany fontsterling) telt tartályokat szórtak le ejtőernyővel Tito táborára.) Tito akkor erősödött Mihajloviics veszélyes ellenfelévé. Az antikommunista Mihajloviics tábronokot, a németek elleni hadműveletek parancsnokát, az angolok balkáni szövetségesét Titó a háború befejezése után kivégeztette. Ezáltal csak pontot tett egy folyamatra, ami furcsa fényt vet az angolokra. Churchill, amikor Teheránból visszatérőben Kairóban találkozott II. Péter száműzött jugoszláv királlyal 1943. december 10-én, közölte vele, hogy Mihajloviicsot elejtették, Tito az ő embere, minden segítség ezután a partizánvezérhez megy. Ez vetette meg a kommunista diktatúra alapjait Jugoszláviában. Később, mint „foreign aid”, Amerikából és a nyugati világ bankjaitól ömlik a dollár Titóhoz, átlag évi százmillió dollár, nem beszélve különböző gazdasági előnyökről.

Tito a nyugati nemzetközi politika által szervezett gyarmatellenes irányzatnak az ún. harmadik világnak lett a politikai apostola. A menetrend: minél több szocialista, népidemokrata államot létesíteni, amik szembenállnak a „kapitalista imperializmussal”, de Moszkva irányítását nem fogadják el. Ez volt Nyugat hivatalos politikája Moszkva terjeszkedési politikájával szemben.

A kommunista Jugoszlávia a „nemzeti kommunizmus” minta állama volt. Amikor a háborús szövetségesek között vita támadt, Nyugat sakktabláján a csatlósállamok elszakadási politikája volt a sarokbaszorító lépés. Nyugat a szovjet kezére adta Közép- és Kelet-Európát 1945-ben, de hidegháborús vitáik idején jugoszláv mintájú nemzeti kommunista, másszóval Moszkvától elszakadó kommunista állam létesítésével fenyegette volt szövetségesét.

A magyarországi uralmat Moszkva részére a Rákosi–Gerő–Münnich csoport biztosította. Az „enyhülési folyamat” érdekében tett nyomás Títon keresztül történt Moszkvára. Tito erről így nyilatkozott 1956. november 15-i rádióbeszédében:

„Amikor Moszkvában voltunk, kijelentettük, hogy a Rákosi rezsim, és maga Rákosi, nem rendelkeznek a szükséges kvalifikációkkal ahhoz, hogy a magyar államot ve-

zessék, vagy annak belső egységét létrehozzák. Sajnos, a szovjet elvtársak nem hittek nekünk. Amikor magyar kommunisták követelték, hogy Rákosinak távoznia kell, a szovjet vezetők belátták, hogy a dolgok így nem mehetnek tovább, és beleegyeztek eltávolításába. De ugyanakkor elkövezték azt a hibát, hogy nem engedték leváltani Gerőt, és Rákosi egyéb követőit. Oly feltétellel egyeztek bele Rákosi leváltásába, ha Gerő kötelezően marad. Ő ugyanazt a politikát követte, és ugyanolyan bűnös volt, mint Rákosi. ... A tüntetők százazreit, akik akkor még csak tüntettek, csőcseléknek nevezte (és ahogy egy résztvevő visszaidézte Gerő szavait: piszkos fasiszta banditáknak nevezte, és egyéb visszaidézhetetlen mocskos szavakkal illette őket). ... Ez elég volt ahhoz, hogy a puskaporos hordó tüzet fogjon és felrobbanjon. ... A hadsereget Gerő hívta be. Végtelen hiba volt behívni a szovjet hadsereget olyankor, amikor még tartott a demonstráció. ... Ez még inkább felbőszítette a népet és a spontán lázadást előidézte.”

Sajnos Tito arról nem nyilatkozott, illetve eddig még nem találtunk feljegyzést róla, hogy mi ment végbe 9 napon keresztül, amíg a budapesti bolsevista csoport, Gerő és társai, Tito színe előtt állt. A túl hosszú idő arra mutat, hogy talán Tito ragaszkodott a lelépésükhöz, hogy helyüket adják át másoknak, Nagy Imrének. Azt viszont tudjuk, hogy a hatalomhoz való görcsös ragaszkodásuk indította meg az eseményeknek azt a sorát, ami általános nemzeti szabadságharcban végződött.

Az események fejlődése, a szabadságharc célja a magyar nép részére is, és a világ közvéleménye részére is logikus volt: az ország szabad és független akart lenni orszoktól és kommunizmustól egyaránt. De nem úgy a politika irányítói. A jaltai titkos szerződés cinkosainak a feltörő magyar események nem álltak terveik vonalában, és nyugaton inkább vállalták a néhány éves hidegháborús erőfeszítéseik csatavesztését Moszkvával szemben, mint annak veszélyét, hogy a két nagy és számtalan kisebb háborúval elért világrendezési eredményeket felborulva lássák a magyar példa nyomán esetleg egymásután függetlenségre lépő népek láncreakciója által.

Itt fészkel mély csalódásunk oka: Nyugat egységesen és határozottan cserbenhagyta a magyar felkelőket. De itt van a felismeréshez is minden bizonyíték: a nyugati kormányok hidegháborúja nem a kommunizmus ellen irányult, hanem a moszkvai „gyógykezelés” módszerei ellen. Amint a magyar felkelés a kollektivista rendszer ellen is eredményes volt, Belgrád is Moszkva állapontjára tért át, és a független Magyarországnak nem volt védelmezője Nyugat kormányainál.

(Magyar Élet, 1980. október 23.)

A Corvin-köz feltámadása

Egy megalázott nemzet elkeseredett védekezése és szabadságvágya fejeződött ki ezekben a fiatalokban.

Első oldalon még nem ismertettünk könyvet. Ahhoz, hogy ez előfordul, rendkívüli eseménynek kellett történnie.

Köztudott dolog és elvitathatatlan, hogy a magyar forradalom és szabadságharc legjelentősebb és legdicőségesebb harci cselekményeit a Corvin-közi szabadságharcosok hajtották végre. Külföldi szemtanú laptudósítók, emlékező cikkek, tanulmányok, történelmi munkák – akár a szabadságharc mellett, akár ellene szóltak – egyöntetűen vallják a Corvin-közi ellenállás rendkívül nagy szerepét. Mégis, a részletek mindmáig általában ismeretlenek voltak. Sok tévhit, sok találgatás és sok rejtély kísérte a Corvin-köz 17 napjának történetét, október 24-től november 10-ig.

Végre, most megszólalt a koronatanú, 26 év után, a Corvin-közi önkéntes harcosok által maguk közül megválasztott főparancsnok **Pongrátz Gergely**. Az akkor mindössze 24 éves fiatal agronómus, aki a kétéves katonai szolgálatban mindössze őrzetői rangig vitte, harcosaival a 17 nap alatt harminc páncélos támadást vert szét. Szinte érthetetlen, hogy ilyen harcászati kuriózzummal kapcsolatban a sok könyv- és szakcikk-írók egyike sem kereste fel az Amerikában élő Pongrátz Gergelyt. De más ok is volt a hallgatásra. Könyvének elején erről így ír:

— 1981. szeptember 12-én chicagói bajtársaim meghívtak egy előadás megtartására, melynek témája a Corvin-köz és az 1956-os magyar forradalom volt. Boldogan fogadtam el meghívásukat, annál is inkább, mert ez volt az első eset, amikor a Corvin-köz volt főparancsnokát hívták meg beszélni, és nem a Szabadságharcos Világszövetség elnökét. Ez volt az alkalom arra, hogy végre, közel 25 éves hallgatás után nyilvánosságra hozzam azokat az eseményeket, melyek 1956-ban lejátszódtak a Corvin-közben, és elmondjam, milyen szerepük volt a corvinistáknak a magyar forradalomban.

— 25 éves hallgatásomnak oka egyszerű. 1957-ben nyilvánosságra akartam hozni azokat a történeteket, amelyeket könyvemben leírtam. Azonban Király Béla, a Szabadságharcos Világszövetség akkori elnöke lebeszélte szándékomról, és ezt meg is indokolta: „Gergely, a magyar forradalomnak és szabadságharcnak olyan elismerést szereztünk szerte a világon, amit most nem szabad lerombolni azokkal az eseményekkel, amikről te beszélsz. Várjál. Még nem jött el az ideje annak, hogy a teljes igazság napvilágra kerüljön. Azt se felejtse el, hogy az otthoni kommunista diktatúra erősebb re-

torziót használna a magyar nép és otthonmaradt bajtársaink ellen. Az események igaz történetét ki kell hozni, de nem most. Néhány év múlva ennek is eljön az ideje.”

— 1957-ben Király Bélának igaza volt és akármilyen nehezemre esett is, hallgattam. Hallgatásomat azonban mások kihasználták. Olyan könyvek, tanulmányok és újságcikkek jelentek meg, melyek az igazságnak pontosan az ellenkezőjét tudatták a közönséggel. Szellemi agymosást végeztek úgy a kommunista diktatúra propagandistái, mint a nyugaton élő írók és történészek legnagyobb része.

— A forradalom 25-ik évfordulója alkalmával történt események, a 25 év alatt felgyülemlett hazugságok és a történelemhamisítás is bántott. Úgy éreztem, hogy hallgatásommal én is részesévé válok annak az agymosásnak, amelyik ellenkező előjelre próbálja átírni a magyar forradalom történetét.

— Az írás annyira nem az én szakmám, hogy sok barátal és bajtárssal azért szakadt meg a kapcsolatom, mert nem válaszoltam a leveleikre. Most azonban sokkal többről volt szó, mint a baráti, vagy bajtársi kapcsolatok megtartásáról. Arról volt szó, hogy 25 év után nemcsak hogy elérkezett az ideje a leírt események nyilvánosságra hozatalának, hanem bűnnek és hazaárulásnak tartom azokat magammal vinni a sírba. Az is eszembe jutott, hogy talán azért nem estem el a Corvin-közben 1956-ban, azért tartott életben az Úristen mostanáig, mert még egy feladat várt rám. Ennek a könyvnek a megírása és kiadása.

— Tehát nekiültem az írásnak és elhatároztam, hogy úgy, ahogy tudom, leírom az eseményeket. Ez nem csak óriási anyagi áldozatot követelt, hiszen egy éven át semmi mással nem foglalkozhattam, csak az írással, a könyv összeállításával. Ami az anyagi áldozatnál sokkal keservesebb számomra az volt, hogy 25 év távlatából ismét át kellett éljem az eseményeket. Egyes részek leírása nagyon lassan ment, mert napokig, hetekig elhomályosították szememet a könnyek. Nem szégyeltem bevallani, hogy sokat, nagyon sokat sírtam. Hála Istennek, túl vagyok rajta.

— A Corvin-köz történetét és szerepét a magyar forradalomban, elsősorban azért írtam meg, hogy anyagot és kiinduló pontot szolgáltatassak a jövő magyar történészeinek, akiknek egy összetekeredett gordiuszi csomóból kell majd kibogozni az igazságot. Amikor majd eljön az idő, hogy a népbírók jegyzőkönyvei, a vallomások és a megjelent irodalom alapján, elfogulatlan emberek összeállítják az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc történetét, legyen a kezükben egy olyan vallomás is, melyet egy szabadságharcos írt le. Most azonban ki kell hangsúlyoznom a szabadságharcos kifejezést! Nem állítom magamról, hogy elfogulatlan vagyok, hiszen nem is lehetek az! Résztvevője voltam azoknak a harcoknak, melyekben bajtársaim életüket áldozták hazánkért, és naponta, tucattal estek el mellettem. Ez a tény igazolja és nagyon is

indokolja elfogultságomat hősi halált halt bajtársaim emléke mellett. Diplomata sem vagyok, hogy szép és semmitmondó szavakkal körülírjam az eseményeket. Nem is ez volt a szándékom! El akartam kerülni a lehetőségét a félremagyarázásnak. Remélem, hogy célokat elértem.

— Tudom, hogy sok honfitársam és talán néhány nyugati politikus is, szívja majd a fogát könyvem elolvasása után. Részemről sokkal többről van szó ebben a könyvben, mint politikáról. Hősi halált halt bajtársaim emléke részemre nem politika, hanem ma is siralmas, szomorú valóság! Már eddig is többen, akik a kéziratot olvasták, kértek, hogy változtassak, enyhítsek a Maléterre vonatkozó részen, hiszen Kádár János hóhérjai őt is felakasztották. Halálával megfizetett azokért a bűnökért, amelyeket ellenünk követett el.

— Válaszom a következő. 1956. november első napjától kezdve, a Kilián laktanyában szolgálatot teljesítő Gosztonyi Péter alhadnagy kezdeményezésére Maléter a forradalom hőseként került bele a forradalom történetébe. Kivégzése után mártírt csináltak belőle, pedig a forradalomnak sem hőse, sem mártírja nem volt.

Az előszó bizonyára felkelti az érdeklődést, de a könyv elolvasása közben nemcsak az érdeklődés fokozódik, de az élmények részeseivé is válunk. Egy különös világba vezet a visszaemlékező szabadságharcos, ahol többségében nem katonák harcolnak olyan harcászati határfokon, melyen minden orosz tömegettámadás, páncélos és gyalogos, véresen összeomlik. Utcai harcokra kiképzett orosz páncélos és gyalogos egységek morzsolódtak fel a Körút és Üllői út kereszteződésénél, ami arra indította annak idején a külföldi katonai szakértőket, hogy feltételezzék egy jól szervezett katonai parancsnokság jelenlétét, és a harcosokban titkosan előkészült, vakon engedelmeskedő homogén szervezetet sejtettek. (Nem csoda, baloldali „forradalmakat” mindenütt így szerveznek.) Csak egyre nem gondoltak: hogy alkalmilag összeverődött 13–25 évesek voltak a csodatevők, akiknek legtöbbször annyelőtte még nem sütött el a lőfegyvert. Egy megalázott nemzet elkeseredett védekezése és szabadságvágya fejeződött ki ezekben a fiatalokban.

— A Corvin-köznek október 30-ig nem volt parancsnoka. Ott nem parancsolt senki senkinek. Nem is volt szükség parancsnokra, mert mindenki tudta, hogy mi a kötelessége. Egy 14–15 éves srác maga mellé vette barátait, másik 8–10 gyereket, és ő volt a parancsnok. Később, amikor a Nemzetőrséget megszerveztük, ők lettek a szakaszparancsnokok — írja Pongráz Gergely, akít a Corvin-köz fent említett parancsnokai és harcosai egyhangúan megválasztottak főparancsnoknak 1956. október 30-án, amikor küldöttséget kellett indítani a fővárosi Forradalmi Karhatalmi Bizottság

alakuló gyűlésére. Ez a nap jelzi – Pongrátz meghatározása szerint – a forradalom győzelmét, mert a fővárosban a fegyveres felkelők ártalmatlanná tették, részben elvonulásra kényszerítették a védtelen lakosságra támadó orosz és ávós osztagokat.

Sorkatonaságba annyi elszántságot és főleg annyi öntevékeny találékonyságot, mint amiről ezek a tűzkeresztséggel katonává váló srácok tanúbizonyságot tettek szerte a fővárosban, belenevelni nem lehet. Mint második világháborús katona, aki résztvettem Budapest védelmében fogságba eséseimig, január 20-ig, tanúsítom, hogy nem tudok elképzelni katonai alakulatot abban a szerepben, amit a könyv elénk tár a corvinistákról. Ilyen összeválogatásra csak a történelem különös játéka képes. Pongrátz kítűnő leírásából érezzük, hogy azt a „katonai erődrendszer”-adottságot, ami a Corvin mozi épülete körüli bérházakban rejtett, milyen ösztönszerűen találták fel, és használták ki a srácok, ami valamiféle katonai parancsnokság stratégiai osztályának talán eszébe sem jutott volna. Ennek a csillag-erődnek a katonai potenciálját semmi sem bizonyítja jobban, mint az a tény, hogy a fővárosra zúduló november 4-iki általános tanktámadást követő hat napon át is visszavert minden támadást, és végső megsemmisítésére az oroszok november 10-ére az épületcsoport tüzérségi rommá lövését határozták el.

A Corvin-köz a magyar történelem szent helye lett. Ezt már akár százéves orosz-bolszevista megszállás és tilalom sem fogja a magyar néppel elfeledtetni. De hogy is jött létre ez a történelmi szerep? Ezt is elmondja a szerző. Vidéken érte a hír október 24-én, hogy mi történt Pesten előző nap. Azonnal indult a pesterzsébeti szülői házhoz. Másnap hajnalban már a Boráros téren van, testvéreivel együtt, géppisztolyokkal felszerelve. Megindultak az Üllői út felé. A Körútnak ezen a szakaszán előző nap már egy kis csoport szétvert egy orosz támadást. Egy kiegészített tank és páncélauto maradt hátra. Halottaikat az orosz vöröskeresztes autók az éjjel elvitték. Várható volt az újabb támadás. A Pongrátz testvérek felmentek a József krt. 82. számú ház második emeletére, megkérve a lakókat, hogy a hátsó szobákba telepedjenek át. A pesti nép nemcsak ezt engedte meg, de amiben csak tudtak, segítettek a harcosoknak. Percek alatt odaért a staféta-híradás a Boráros térről: „Egy tank és két teherautó a Borárosról”. Ahogy jöttek, teljes tűzerővel lőtték mindkét oldalon a házak ablakait, ahonnan viszont órájuk hullott a halál. A tankot megszórták benzines üveggel, tűz-csövát dobtak rá, száz métert ment még, ott kiegészített. Egy orosz sem maradt élve. Ezeket a támadásokat úgy nevezték, hogy: jön az orosz fegyverszállítmány. A két teherautón rengeteg lőszer volt, az elhullott oroszok fegyvereit azonnal magyar kezek simogatták. Az egyik teherautó egy 76-os löveget húzott maga után. Ez is sértetlenül került a birtokukba. Ez a kiságyú még ugyanazon a napon 17 lövést adott le, ami ugyanannyi tank pusztulását jelentette.

(Ennek részleteit itt már nem közöljük, csak annyit, hogy a kis ágyú végig szolgálta őket hasonló eredménnyel. Ilyen eredményes alkalmazásának az ötlete egyenesen fantasztikus.)

A Corvin-köz, mint erőd, valahogy úgy alakult ki, hogy „árnyékos” hely lévén, oda hozták a környék lakói a harcosoknak szánt élelmet, de mint gyülekező hely is ezt segítette elő, az utcán nem volt ajánlatos mutatkozni. Nem az oroszok miatt, hanem mert a Kilián laktanyából ávósok lövöldöztek a felkelőkre. Ezeket a srácok hamarosan kifüstölték és berendezkedtek a Kilián laktanya körüli részében. Az egész laktanyát már nem tudták megszállni, mert „egy hosszú ezredes” érkezett egy tankon magyar sorkatonasággal, és szállást vertek a laktanya Üllői úti szárnyán, és ellenségesen viselkedtek. Maléter és emberei egy csoport felkelőt körülfogtak a laktanya kapujában és felszólították őket, dobják el fegyvereiket. Miután ezt a második felszólításra sem tették meg, Maléter pisztolyával kettőt agyonlőtt közülük. Erre letették a fegyvert a többiek, 28-an. Majd amikor a leghevesebb orosz támadás jött, kizavarták őket a kapun át az utcára fegyvertelenül. Az irány természetesen a Corvin-köz volt, de közülük heten nem értek át az út másik oldalára.

A Corvin-köziek akkor érezték, hogy kulcsszerepük van a budapesti védelmi harcokban, amikor parlamentereik visszaérkeztek a Magyarországon tartózkodó szovjet csapatok parancsnokától. Előzőleg a corvinisták fegyverszünetet kötöttek Maléterrel (a hosszú ezredes tette ki a fehér zászlót, mert az egész városban a katonai helyzet a felkelők oldalára billent), majd ugyanazt felajánlották az oroszoknak, ha békésen elvonulnak. Így ír erről Pongrátz Gergely:

— Kuzmenyov a levélben teljes amnesztiát ígér, szabad elvonulást, és biztosít bennünket arról, hogy a felkelés elérte célját, mert Nagy Imre lett a miniszterelnök, aki megvalósítja követeléseinket, és kér, hogy lássuk be, nincs értelme a további vérontásnak, tegyük le a fegyvert. Azonban, ha van valami követelésünk, azt adjuk elő, mert a szovjet hadvezetőség is mindent elkövet, hogy véget vessünk a további vérontásnak. A levél tónusában nem volt fenyegetés, az inkább kérő, rábeszélő hangot ütött meg, és ebből arra következtettünk, hogy az oroszok Magyarországon nagyobb bajban vannak, mint mi. Különben ezt már sejtettük abból, amit az orosz fogoly tisztektől hallottunk a beszélgetés folyamán, és a magyar kormányküldöttségtől, akik csak néhány órája hagyták el a Corvint. Tehát tudtuk, hogy közel vagyunk a győzelemhez, és felmértük annak súlyát is, hogy az oroszok levelére küldött válasz helyes megszövegezése mennyire fontos.

— Összehívtuk a parancsnokokat. Voltunk vagy tízen az irodában, amikor megtár-

gyaltuk a levél tartalmát és azt, ami mögötte lehet. Javaslatokat kértünk a válaszra. Meg akarjuk szüntetni a vérontást, de csak akkor, ha az eddig kiömlött vérnek nem leszünk árulói. Átadjuk a fegyvert a magyar honvédségnek, de csak akkor, amikor követeléseink megvalósultak. Nem hiszünk az ígéretekben, amiket sohasem tartanak be. Válaszunk tehát olyan kell legyen, ami biztosítja harcunk győzelmét, akár elfogadják azt az oroszok, akár nem. Ha tovább folytatódik is a harc, minden jel arra mutat, hogy az oroszok rövidesen kénytelenek lesznek beadni a derekukat. Éppen ezért azt javasolom, hogy ragaszkodjunk követeléseinkhez. Ne alkudjunk meg most, amikor már nagyon közel vagyunk a győzelemhez.

— Valakinek át kellene menni és kikérni Maléter ezredes véleményét, hogy mit válaszoljunk erre a levélre, mert mégiscsak ő katonai szakember, aki jobban ismeri az eljárást ilyen esetben, mint mi. Talán tud valami jó tanácsot adni.

— Az elején tiltakoztam a javaslat ellen, de engedtem bajtársaimnak, mert valóban nem volt vesztenivalónk vele. Arra is gondoltam, hogy most megtudhatjuk, hogy a fehér zászló mit jelent. Átáll-e az ezredes a mi oldalunkra, vagy csak a bőrét félti, és azért kérte a fegyverszünetet. Ezt a tanácsából is kivehetjük. Ha mellénk áll, és őszintén velünk is érez, talán át is jön a Corvinba, mert láthatja, hogy fontos dologról van szó. Nem hiszem, de lehetséges, hogy megbánta bűneit. Az is fontos, hogy egy olyan ember beszéljen vele, aki valamennyiünk bizalmát teljes mértékben élvezi, és akiről én is tudom, hogy a legmegbízhatóbb. Ödön bátyámat javasoltam ennek a feladatnak a végrehajtására, amit ő is és a parancsnokok is elfogadtak. Ödön tehát Kuzmenyov levélével átment a Kiliánba, ahonnan egy jó órával később feldúltan jött vissza, és elmondta, mi történt:

— Amikor beengedtek a kapun, két géppisztolyos katona nekem szegezte a fegyverét. Mondtam nekik, hogy az ezredessel akarok beszélni, vezessenek hozzá. Az udvaron mentünk keresztül, ahol egy teherautó állt, és a katonák letették velem a géppisztolyom a teherautó végére. Tovább vezettek még mindig rámszegezett géppisztollyal. Amikor az alagsor egyik ajtajához értünk, megállítottak, és az egyik katona elment. Majdnem félórás várakozás után visszajött és bement azon az ajtón, amely előtt várakoztunk, de nemsokára kijött. Megkérdezték, hogy van-a nálam más fegyver? Megmotoztak. Ezután bekísértek az alagsor ajtaján, ahol egy szobában a hosszú ezredes feküdt egy vaságyon. Rám se nézett, hanem úgy, fekvé, megkérdezte: – Mit akar? – Ezredes úr, ez a le... – kezdtem, de durva kiáltással közbevágott. – Elvtárs vagyok! – Újból kezdtem: – Ezredes bajtárs ... de megint rámkiáltott: – Mondtam már, hogy elvtárs! – Kérem, nem azért jöttem ide, hogy a megszólításon vitatkozzak Önnel. Azért jöttem, mert ez a levél érkezett Kuzmenyov ezredestől, a Magyarországon tartózkodó

szovjet csapatok parancsnokától. A Corvin-köz parancsnokainak a kérésére jöttem át, hogy megkérdezzem Önt, mint képzett katonai szakembert, mit válaszoljunk neki. Itt a levél.

— Erre az ezredes felült az ágyon. Átvette a levelet, elolvasta és körülbelül így válaszolt: – Mit akarnak maguk? Kispuskákkal és karabélyokkal harcolnak tankok ellen. Örüljenek, hogy amnesztiát kapnak, menjenek haza és feküdjenek le... És eldobta a levelet.

— A levelet felvettem a padlóról, betettem a zsebembe és így feleltem: – Köszönöm a tanácsot, de amikor ide bejöttem, már sejtettem, hogy rossz ajtón kopogtatok. Most már azonban tudjuk, hogy Öntől ezután is csak arra számíthatunk, amit eddig kaptunk. Majd mi megírjuk a választ Kuzmenyov ezredesnek, azonban az Ön tanácsát a történelem fogja feljegyezni.

— Amikor a két katona, a még mindig rám irányított fegyverekkel kikísért, ke-
restem a géppisztolyomat a teherautó végén, de nem találtam. Ordítani kezdtem, mire előjött egy szemüveges százados (Csiba Lajos, a laktanya parancsnoka), és parancsot adott a katonáknak, hogy adják vissza a géppisztolyomat. Tehát ezredesünk megmaradt annak a rendszerhű elvtársnak, aki volt.

Közben létrejött Nagy Imre kormánya, és a felkelők között a megállapodás az országos *Nemzetőrség* felállításáról. Mégis a kormány (amelynek egyébként minden tagja kommunista volt), Malétert nevezte ki honvédelmi miniszterré. A szerző könyvében kihangsúlyozza, hogy Maléter soha nem volt szabadságharcos, fegyverét sohasem használta ávosok vagy oroszok ellen, csak felkelő magyar hazafiak ellen. Mint honvédelmi miniszter is igyekezett a felkelőket lefegyverezni és mindenütt háttérbe szorítani. A kilőtt páncélosok eltakarítását elrendelte, holott azok kitűnő barikádok és torlaszok voltak. És amikor nyilvánvaló volt a háromezer páncélos mozgásából a főváros megtámadásának szándéka, mint honvédelmi miniszter elmulasztotta Budapestre rendelni a magyar honvédséget vagy bármilyen katonai védelmi intézkedést tenni. A nagy támadás november 4-én bekövetkezett:

— Véres, szomorú vasárnapra ébredtek a corvinisták és Budapest egész lakossága. Ezen az egy napon több veszteségünk volt emberben, mint az egész forradalom alatt... Az orosz támadás már háború volt a két ország között: a Szovjetunió támadott hadüzenet nélkül. 200 000 orosz katona rontott az alvó fővárosra, és ezt a tényt minden magát kommunistának nevező ember, akinek minimális becsülete is van, legnagyobb szégyenének tekintheti. Hiába győzött Magyar-

országban a Szovjetunió katonailag 1956-ban – a magyar szabadságharcosoktól erkölcsi veszteséget szenvedett. Az a harc, amely november 4-én hajnalban Budapesten elkezdődött, egy kicsi nemzet magárahagyott, és a nyugati politikusok által elárult szabadságharca volt, amelyhez az akkori amerikai kormány időzített táviratának elküldésével is házzárult...

— Ezen a napon a corvinisták hajnali öt órától harcban álltak, ami csak úgy két óra felé csendesedett. A környéket füst, kiégett orosz páncélosok és halottak takarták. Délután négy óra felé már ismét csend uralkodott a Corvinban, csak a távolabbi részekről hallottunk egy-egy lövést. Leírhatatlan boldogság uralkodott mindenkin, amiért ezt az első, óriási támadást kiálltuk.

Nem idézünk többet, hiszen ilyen alapon idézhetnénk a könyvet elejétől végéig, amely végtelenül izgalmas, gördülékeny, és ami a fő: dokumentációs. Naplószerűen ismerteti az eseményeket, és csak ott kapcsolódik bele országos eseményekbe, ahol a corvinisták szerepe kapcsolódott. Az egyéni hősiességnek és leleményességnek tárháza ez a könyv, és minden további számottevő történelmi munka kell, hogy figyelembe vegye adatait és a leírást átszövő szerény hangvételű, de cselekedeteiben kidomborodó hősiességet, emberséget és hazaszeretetet. A fegyvertársi bajtársiasságnak is méltó emlékműve ez a könyv. Érezzük végig, hogy a Corvin-köz főparancsokának még sok mondanivalója lett volna erről a 17 napról, de első könyve (reméljük lesz több is), nyilván nem lehetett több 250 oldalnál.

A Corvin-köz 1956 megjelenése egyik legjelentősebb állomása az emigrációs könyvkiadásnak.

(*Magyar Élet*, 1983. május 19.)

A magyar október és az emigráció

Amiként a magyar szabadságharc kommunizmus feletti győzelmének megvolt a világpolitikára kiható szerepe, ugyanúgy meg lehet és meg is van a szerepe az emigrációnak, akkor is, ha az nem mérhető le a mindennapi eseményekben.

A jelenlegi emigráció, amely 30–40 évvel ezelőtt kutatgatta hasznosságának lehetőségeit, a magyar történelem legnépesebb és legjelentősebb emigrációja. Ugyanakkor lehetőségei a világpolitika Magyarország érdekében kívánt befolyásolása terén talán a legkorlátozottabb. Ennek oka az a körülmény, hogy a nagyhatalmi politika ma

már nem országok, hanem kontinensek méreteiben tervez, és ami nekünk a legnagyobb problémánk, az oroszbolsevista megszállás, része csak annak a történelmi eseménynek, amit a háborús helyzet hozott létre 1945-ben, és része annak a politikai gyakorlatnak, ami a háborús események alkotta helyzetet tartós időre rögzítette.

A magyar emigráció nagy vonalakban kétrétegű, két nagy történelmi eseménynek megfelelően, a használatban forgó kifejezéssel „negyvenötös” és „ötvenhatos”. A két réteg kiáramlása (vissza nem térése) azonos okból történt: az oroszbolsevista katonai megszállás miatt. De a két emigráció külföldi fogadtatása ellenkező előjelű volt, ezért a lehetőségeik is nagy mértékben eltértek egymástól. A külföld – ez esetben elsősorban Amerika, Anglia, Franciaország – politikai szervei és közvéleménye érzéketlen volt az „ellenséges táborban résztvevő” Magyarország sorsa iránt, ami Magyarország első orosz-bolsevista megszállását (1944–45) illeti. Merőben más volt a helyzet tizenegy évvel később, 1956-ban, amikorra Közép-Európa orosz-bolsevista megszállásának világbotrányos eseményei már felszívódtak, tudatosultak a nyugati köztudatban.

A magyar Ötvenhat jelentősége pontosan abban mutatkozott meg, hogy mértékegységet alkotott az orosz-bolsevista terjeszkedés világreakciója érzékeléséhez. Egy cseppet sem kockázatos következtetés a helyzet jellemzésére, ha azt mondjuk, hogy a nyugati hatalmak részéről a természetes lépés csakis a határozott beavatkozás lett volna, azzal a céllal, hogy az Európa féltetére rászabadított primitív gyarmatosítót visszaszorítsák legalábbis határai közé. Sok adat szól amellett, hogy ez fegyveres beavatkozás nélkül is elérhető lett volna. Ezt igazolja a moszkvaiak habozása, kapkodása, kivonulása, taktikázása, és végül az a ma már tisztázott történelmi tény, hogy Magyarország második megszállására csak akkor határozta el magát a Szovjetunió, amikor meggyőződött arról, hogy az Egyesült Államok kormánya nem kívánja a magyar események adta lehetőséget kihasználni arra, hogy az 1945-ben elért Európa-felelő koegzisztenciás és kooperációs politikáján változtasson. Ezt igazolja az azóta eltelt harminc év változatlansága, illetve az akkori helyzetnek megszilárdítása.

A magyar emigráció minden vélt és valóságos megosztottsága ellenére is egységes annak megítélésében, hogy függetlenségünknek és szabadságunknak akadálya az orosz-bolsevista megszállás és a diktatórikus kormányzás. Aki a külföldön élő magyarok közül ezzel nem ért, vagy nem érez egyet, az egyszerűen nem emigráns. Ez az emigráció legtagabb értelmezésű meghatározása, de az is beigazolódtott a 3–4 évtized során, hogy ennél szűkebbre szabott behatárolás kirekesztő és megosztó hatással van. Káros tehát minden olyan törekvés vagy értelmezés, ami a különböző időben érkezett emigrációs rétegek bármelyikét kirekeszteni igyekszik abból a küzdelemből, amely-

nek alapvető célkitűzéseiben, az ország függetlensége és belső szabadsága kérdéseiben, megegyezik.

Más volna a helyzet, ha a rétegek, a 45-ös, a 47-es, az 56-os, vagy az újabb és legújabb rétegek bármelyikének több esélye lenne, mint a többinek arra, hogy külpolitikai síkon valami eredményt elérjen a fő célkitűzések terén, amit az ország függetlensége és demokratikus kormányzása követelményében jelöltünk meg. Ilyen lehetőség hiányában parancsolóan szükséges az egységes fellépés minden adandó alkalommal. Az egység felmutatására kiváló alkalom részt vállalni a 30 éves évforduló nyilvános rendezvényein, amelyek minden más alkalomtól abban különböznek előnyösen, hogy egy olyan eseményhez kötődik, amelyhez Ausztrália közvéleménye nagy részének nincs szüksége külön magyarázatra.

Ha nincs is szükség külön magyarázatra, emlékeztetésre annál inkább. Különösen az utóbbi néhány évben, amióta az ausztrál politikai arénában növekvő erővel és a központi (federális) kormányzat hatalmi súlyával lebontásra ítélnék jól bevált demokratikus intézményeket, és olyan változtatásokat sürgetnek, amilyen módszerek miatt kénytelenek voltunk elhagyni szülőházánkat. Így a 30. évforduló figyelmeztető is, hogy a világ egyik fele sem hagyható szolgasági állapotban annak veszélye nélkül, hogy meg ne fertőzné azt a részt is, amely szerencsés volt elkerülni Közép-Európa és azon belül Magyarország sorsát. Nincs okunk kételkedni annak a számos kitűnő tanulmánynak a megállapításában, amelyek feltételezik, hogy az ötvenhatos magyar felkelés és annak következményeként a kommunizmus végzetes válsága megváltoztatta a világra kiterjedő diktatúra terveit, késleltette a menetrendet, és megadja az emberi társadalomnak a lehetőséget, hogy felépítse ellenálló képességét.

A bolsevizmus fegyveres ereje szolgaságba taszíthatta volna a fél világot (jelentős az is, hogy a bolsevizmus csak abban a birodalomban volt bevezethető, amelynek népe soha nem ismerte a szabadságot), de a világnak azt a részét, amit ma még szabad világnak nevezünk, csak akkor lehet a szolgaság igájába befogni, ha annak belső ellenségei elrágják az éberség idegszáleit, és zavaros elméletekkel elbódítják, deviáns akciócsoportokkal megosztják annak társadalmát. A bolsevizmus nem orosz találmány és nem csak géppisztollyal terjed.

Amiként a magyar szabadságharc kommunizmus feletti győzelmének megvolt a világpolitikára kiható szerepe, ugyanúgy meglehet és meg is van a szerepe az emigrációnak, akkor is, ha az nem mérhető le a mindennapi eseményekben. Az a tény, hogy a napi politika menetére nincs erőnk és módunk behatással lenni, nem jelenti szükségszerűen azt, hogy felesleges erőfeszítés minden igyekezetünk. A jókor és jól alkalmazott erőbedobás, ha méretei korlátozottak is, további erők mozgásba lendülé-

sét idézheti elő, amelyek már nagyobb eséllyel lépnek a küzdőterre. S Ausztráliának nagyon szüksége van ma inspirációra társadalmi szabadságjogai megóvásához.

A 30. évforduló ünnepélyeinek nyelvezete nem ok nélkül angol, és nem ok nélkül jelenik meg angol nyelven a három évtized emlékére az emigráció egyik legjelentősebb könyve. Helyzetünk kötelez minket erre, angol nyelvterületen ez a mi külmissziónk. Nem könnyű feladat, mert a világ dolgainak irányítását a koegzisztenciás (a szovjet iránt nem ellenséges) politikára átálló nyugati hatalmi csoportok sajtója épp olyan gyorsított ütemben vette le a magyar kérdést a másorról, mint az Egyesült Nemzetek Szervezete.

Ami könyv, ami újságcikk 1957 óta megjelent a nagyobb könyvkiadók üzleti hálózatában, túlnyomó részt olyan magyar szerzők angolnyelvű munkái, akik a magyar nép megpróbáltatása idején kidüledt szemekkel éltették Sztalint, akiknek nem fájt az ország orosz-bolsevista megszállása, akik maguk is kommunisták lévén, nem ellenezték a diktatórikus kormányzatot. Az ő ellenzékeségük csak az ötosfogattól szenvedett mellőzés miatt volt, nem pedig a magyar nép sorsán érzett aggodás miatt. Ők a hatalom első vonalába vágó pártemberek, akik „emberarcú kommunizmus” néven hirdették magukat a diktatórikus hatalomba jutásuk érdekében. Őket Moszkva el is fogadta volna, ha a magyar nép kitörő szabadságvágya nem érvényesül oly elemi erővel. „Az események irányítása kiesett a kezünkéből” – mondta egyikük, Aczél Tamás, egy interjú során a londoni rádióban. Ezek hamisították meg a magyar szabadságharcról alkotott képet itt külföldön, és ezek súgják a fülünkbe most, hogy a kádári éra alatt a forradalom követelményei lassan megvalósulnak. Ezért fontos ismételni, különösen a következő nemzedék számára, hogy a magyar népnek 1956-ban két fő törekvése volt: az ország függetlenségének kivívása és az egypárt diktatúra megszüntetése.

Ma adahaza, Magyarországon, 1956 úgynevezett tabu-kérdés, írni róla, vagy nyilvánosan megemlékezni különböző fokozatokban: tilos, nem szabad, nem ajánlatos, nem illik – kinek mennyi mozgási szabadsága van. **Csurka István Új magyar önépítés** című tanulmányában írja, hogy 1956 óta Magyarországon minden a lényeges kérdések elhallgatásán épül:

„...1956 és ami utána következett, a magyar történelem máig fel nem mért, a maga valójában fel nem fogott cezúrája és vízválasztója. A forradalomnak nemcsak hogy a története nincs kellőképpen feldolgozva, hanem történelmi fordulópont jellege sincs kimutatva, s talán még csak megsejtve sem a gondolkodásban... 1945-ben... nem szakadt meg a magyar lelkekben a folytonosság tudata. ... S még akkoris, amikor a nemzet nyakára ültetett bábok elkezdték véres és kegyetlen színjátékukat a politikai porondon ... a nemzet belső szervezete, öntudata, ha nem is érintetlen és sértetlen, de valójá-

ban ép maradt. S éppen mert ép és lelkében szuverén maradt, tudta véghezvinni 1956 lélegzetelállító, világra szóló csodáját. Felkelt, felegyenesedett, s ha csak két hétre is, de nyilvánvalóvá tudta tenni, hogy ennek a kicsiny darab európai földnek jogos ura, méltó művelője, s hogy szavának, jellemének, gondolatainak tisztas helye van az európai népek parlamentjében. S éppen, mert a forradalom ilyen volt, rendkívüli világesemény, az uralmi rendszerek lényegét leleplező rakétafény, mert tragikusan szép és nagyszerű volt, egyszeri és megismételhetetlen, mert egy nemzet élniakarásának utolsó fellobbanása volt, éppen azért, ami utána következett: a bukás, az eltiprás, a magára maradás is végzetes volt. Csak az lehetett... Ilyen fordulat még egyetlenegy történelmi fordulópontján, egyetlenegy szabadságharcának bukása, egyetlenegy háborúvesztése után sem következett be. 1956. november 4-e óta a magyarság nem a saját történelmét éli...”

Csurka István tanulmányának – amelyből a fenti gondolatokat idéztük – végső következtetése, hogy: *„...a mai magyar élet minden örülete, tudathasadásossága, lehetlensége az évszázadok óta begyakorolt életmentő magatartástól való elfordulásból vezethető le...”* És ami végzetes lehet: *„... ez a fordulat a lelkekben állt be... A magyarság ebben a korszakban hagyott fel évszázados magatartásával, azzal a hovatovább már nemzeti sajátosságnak ítélt ellenállási formával, ami eleddig – legalábbis részben – a fennmaradását biztosította; a passzív rezisztenciával...”*

Az otthoni magyar író szavai súlyos figyelmeztetés az emigráció számára: az ami az otthoniak elégedettségeként, a rezsim iránti lojalitásként, a helyzetükbe való beletörődésként mutatkozik, valójában a történelmi magatartásban beállt kábult törés, *„...eltehetetlenülés, a kilátástalanság és a megalázottság nihilje...”* Ezzel a „tanknyomatékos” lelkülettel szemben megcsillantja a reményt is: *„...Hiába, hogy a nagy »nihil« minden mögött ott van, mégsem mindenki nihilista ebben az országban. Kis közösségek, kevesek szívéből kisugárzó jóakaratok már jobban át tudják hatni ezt a merevségből lassan kigyógyuló népet... A feladat az, hogy emelje fel a fejét.”*

Érzékelve a fentieket, nem kell sok magyarázat ahhoz, milyen nagy lehetősége van az emigrációnak hatással lenni arra a folyamatra, ami otthon, Magyarországon, a kis közösségekben erjed. A 30. évforduló évében és az évforduló hónapjának eseményeiben éppen most kínálkozik a nagyszerű alkalom ráhangolni világszerte ezekre a kis rózselángokra, hogy az októberi ünnepek világot átkaroló láncolatával égiszerű fényel hirdesse egy szerencsétlen nemzet szabadságvágyát.

Szerte Ausztráliában a magyar társadalmi egyesületeket összefogó szövetségek gondoskodtak arról, hogy a 30. évforduló méltó keretek között és a lehető legnagyobb nyilvánossággal nyújtsanak alkalmat a magyar nép felszabadulásának követelésére.

A szervezők megtették a tőlük telhetőt, a többi a magyar közönség feladata, a siker az ő kezükben van. A szervezés méreteiről itt most csak annyit említünk, hogy Ausztrália minden jelentős városában, helyenként több eseményből álló megemlékezés lesz, és ezek elsősorban új hazánk vezetői és jelentős személyiségei tájékoztatására összpontosítanak.

Ezt a célt szolgálja az évforduló alkalmával megjelenő könyv: *A Place in the Sun*, mely angolnyelvű, képekkel, térképekkel illusztrált leírást ad a magyar szabadságharcról, nemzeti történelmünk keretébe ágyazva, és utalással a mai helyzetre.

A Magyar Október már nem tagadható le, sem mint nemzeti történelmünk nagy eseménye, sem mint világraszóló történelmi epizód. De ahhoz, hogy a hősök áldozata meghozza gyümölcsét, nem elég az, hogy Ötvenhat ott ragyog a történelem fényes lapjain, mert a kivívott szabadság újra elveszett, és ennél fogva a küzdelem még nem ért véget. A feladat az, hogy a nemzet újra „emelje fel a fejét”.

(Magyar Élet, 1986. október 9.)

„Aki magyar, velünk tart”

Nem lesz abból sem béke, sem szabadság, ha a jövő világrendjébe a bolsevisták beépítkeznek.

A magyar szabadságharc 30. évfordulójáról megemlékező események Ausztráliaszerte nagyobb rész angol nyelven folynak. Az elgondolás nem találkozott osztatlan véleménnyel, voltak, akik úgy gondolják, az angol nyelvű előadás háttérbe szorítja a megszokott magyarnyelvű megemlékezést. Kétségtelen, hogy a magyarnyelvű műsor sokaknak közülünk érthetőbb is, megszokottabb hangvétele közelebb is áll hozzánk, de gondoljunk azokra is időnként, akik – már itt születvén – jobban megértik az üzenet lényegét angol nyelven. Van még ezen kívül is egy szempont, egy minden más szempontnál is fontosabb, amit talán így fogalmazhatnánk meg, hogy: emigrációs küldetés.

A 30 év előtt időkre visszaemlékezve szemünkbe tűnik egy sajátosság, mely bizonyos nyugtalanságra adhat okot: a nyugati világ közhangulata mintha kevesebb szimpátiát mutatna a kis nemzetek függetlenségi törekvései iránt. Az, amit a vörös hadsereg elkövetett 1956-ban Magyarországon, még fölháborította az emberiséget, de a hét éve tartó afgán szabadságharc valamiféle elfogadott fegyvergyakorlat unott híryanagyává lapult ki a híreket hallgató közvéleményben. Bűnösök ebben természetese-

sen a hírközlő szervek is, de a politikai szisztéma a főbűnös, amely lehetővé teszi és természetesnek fogadja el a nagyhatalmi agressziót.

A fordulópont kétségtelenül 1945 volt, mert az európai hadszíntér feletti nem-európai győzelem felcserélte a nemzeti függetlenség fogalmát a nagyhatalmi élettér-fogalomra. Igaz, a németeknél is már megnyilatkozott ilyen törekvés, de az eleve sikertelenségre volt ítélve egy nála sokkal erősen konkurens törekvés által. Az elmúlt száz év történelme meglepően következetes. Aki ezt természetesnek látja, az elveti egy titkos terv létezésének elgondolását, de éppen a következetesség sugallja, hogy nem szabad teljesen kizárni egy hosszútávú keret-terv létezését. Arra utalunk, hogy az elmúlt száz év elején népeket egybefogó egységeket (Osztrák–Magyar Monarchia, British Empire) a politikai áramlat divatos eszméi kikezdték, majd a nagy háborúk azokat elsöpörték, a kis népek függetlensége, önálló államisága jelszavainak hangoztatásával. Ám amikor ezek megszűntek, új jelszavak jöttek: gazdasági közösségekben, piacegységekben, szocialista államközösségekben egybefogni a népeket.

A mi magyar tragédiánk az, hogy akkor szakítottak ki minket a Monarchiából, amikor ott már súlyunk és szerepünk volt, és az „elnyomott szláv népek” éhségének kielégítésére ezeréves országunkat szétoztották, majd akkor soroltak be az új egységbe, amikor elrabolt területeink visszaszerzési kísérletében bűnösnek találtattunk. A netto eredmény az volt, hogy a szomszéd népek egyesülhettek nyelvrokonaikkal, akik jó nagy területtel csatlakoztak be, mi nem egyesülhettünk a mieinkkel a történelmi jog feladása mellett fennmaradó területtel sem. A tragédia vége a két nem-európai hatalom döntése lett az európai határok véglegesítésére.

Ötvenhat magyarja ismét a nagyhatalmi szólamok áldozata lett, mert hitt abban, hogy a világ másik felén más felfogás uralkodik, mint azon a felén, amelybe belelöktek. Azt a szomorú tény, hogy a Szovjetunió a háború végén Közép-Európát uralma alá hajthatta, és ehhez a tehetetlenségig kivérzett bolsevista hatalmat az amerikai anyagi és katonai támogatás segítette, az évszázad botrányának tekinthetjük. A botrány hullámai az amerikai kormányzatot ostromolták, aminek hatására Eisenhower „keresztes-hadjáratot” hirdetett a „galád” Szovjetunió ellen. Később a „hadjárat” beleszelődött egy olyan ígretbe, aminek a megtartása egy lehetetlen eseményhez kötődött. A nagy „antikommunista” elnök kijelentette: ha valamelyik csatlós ország jelét adja annak, hogy képes lerázni a kommunista kormányzatot, számíthat az Egyesült Államok támogatására, szabadsága visszanyerése érdekében. Nem tudhatta Eisenhower, amikor e kijelentésével elkötelezte az Egyesült Államokat a cselekvésre, hogy a lehetetlen esemény bekövetkezik, és személy szerint éppen ő lesz az első, aki Amerikát hitszegővé teszi. De mi árthat egy nagyhatalom presztizsének, különösen akkor, amikor a másik

fojtogatja a torkunkat.

Ez természetesen ma már mind csak történelem, de a történelem ismerete szükséges és hasznos, mert a hibák megismétlődhetnek. Ezért keressük minden igyekezettel a hírmédia által kápráztatott világkép mögött a reális valóságot, hogy kevés erőnket ne pazaroljuk szét hiábavalóságra. Akkor is el kell fogadni a reális képet, ha az megtépázza reményeinket, mint ahogy nehéz is elfogadni az olyan világpolitikai helyzetet, amiben a kis népek szabadsága, és ezen át hazánk felszabadulása, nem tartozik többé a szóbahozható feladatok közé.

Az általános emberi haladásban bízva hajlamosak vagyunk elképzelni, hogy minden rossz jel ellenére a világ a nagyobb szabadság felé halad. Jó figyelmeztető belegondolni, mily nagy mértékben növekedett meg a hatalomban lévők ereje az egyén fölött a technológia jelenkori fejlődésével. Nem ok nélküli a húzódozás a komputerezált személyi igazolványtól. Könnyen megeshet, hogy a jövő századok embere sóvárogva gondol vissza a mai kor emberi szabadságaira. Különösen akkor, ha nem látja meg a mai kor tulajdonságait. Azt például, hogy a magyar népen elkövetett bűnökre nincs panasz fórum, a magyar faj üldözése nem fajüldözés.

Magyarország sorsának, a magyar törekvéseknek és tragikus összeomlásoknak jelen évszázadbéli eseményeivel jellemezhető az egész mai kor politikai és hatalmi arculata. A beteg világ hőmérőjeként leolvasható a magyar nép sorsán további népek szomorú jövője, különösen akkor, ha elmulasztják a jó időben tett védekezést. A mi történelmünk *memento historia* a még szabad nyugati népek számára. Ezért igyekeznek elfeledtetni a szolgaság szállás csinálói a 30 év előtti magyar forradalmat, vagy legalább is meghamisítani annak valódi üzenetét. A magyar nép nem valamiféle prágai-tavaszos, „emberarcú” kommunizmusért, nikotex bolsevizmusért harcolt, hanem egy szabad, független, nemzeti Magyarországért, ahol saját maga megteremtheti azt a magyar demokráciát, azt a magyar szocializmust, azt az állam- és társadalmi formát, amely saját hagyományaiból fakadóan neki a jelenkorban legjobban megfelel. Ne tanítsák a magyar népet kancsukás muzsikok szocializmusra, rabszolgatartó cowboyok demokráciára. Szégyelljék inkább magukat, hogy így bánnak egy közép-európai néppel, amelynek viharos évezrede során is volt szíve és ereje hozzájárulni az európai civilizációhoz, ami a világot a mai fejlődés útjára tette.

Ötvenhat szerepe növekedőben van. Ötvenhat forradalma 30 évvel ezelőtt egy nép elkeseredett küzdelme volt az őt szorongató szolgaság ellen, ma azonban élő figyelmeztetés a világ számára. Nem lesz abból sem béke, sem szabadság, ha a jövő világrendjébe a bolsevisták beépítkeznek. „*Your turn will also come*” – így jósolta utolsó sikoltásával angol nyelven, november 4-én 1 óra 30 perckor a Petőfi-rádió.

Mi már százszor elmondtuk egymásnak, mi történt 56-ban. Akinek helyén van a magyar szíve, az már megtanulta a szabadságharc eseményeit, levonta annak tanulságait. Odahaza a magyar nép sem felejt el, mint ahogy nem felejtette el annak idején 1848. március 15-ét sem, mely csak 79 év után, az 1927. évi XXXI. sz. törvénycikk értelmében vált hivatalosan is, máig is kitörölhetetlen érvénnyel, nemzeti ünneppé, és hatálytalanította április 11-ét, mint nemzeti ünnepet. Október 23-a már ott van a magyar szívekben és ott is marad. Mindig akadnak dacos hazafiak, akik számonkérlik a rendszertől ezt a napot.

Ennek a napnak a jelentősége túlnőtt a kis ország határain. De hatását csak úgy tudja kifejteni, ha bekerül a közforgalomba újra, abban a szellemben, ahogy annak idején – Tamási Áron szavaival – a világ lángoló glóriaként csavarta maga köré a magyar forradalmat. Nehéz sorsot, súlyos áldozatot vállalt magára a magyar nép azért, hogy példamutatójává váljék ma a világnak, de hogy valóban azzá váljon, a mi erőfeszítésünkre van szükség. Nem kis feladat, és nem csekély áldozatot kívánó cselekedet. Az a tevékenység, amire alkalmat nyújt a 30 éves évforduló, jó bevezetésnek ígérkezik. Ausztrália minden jelentős magyar településén tartanak megemlékezést a magyarok ebben a hónapban, és egységesen fog megjelenni ezeken az ünnepeken a szép kiállítású, gazdag tartalmú kis könyv, amely a magyar történelem rövid áttekintése után adja a szabadságharc kivonatolt történetét.

A könyv összeállítói abban a szerencsés helyzetben voltak, hogy a könyv gerincét képező leírást, a 30 év előtti eseményeket tartalmazó részt, egy ausztrál diplomatának a megfogalmazásában kapták. **Sir Keith Shann** annak idején az Egyesült Nemzetek Szervezete vizsgáló bizottságának tagjaként vaskos jelentést állított össze a külföldre került résztvevők és szemtanúk vallomásaiból. Ezt a jelentést az ENSZ 1957-ben korlátozott példányszámban kiadta. A kiváló és teljesen megbízható, tárgyilagos jelentés mindmáig a felkelés legalapvetőbb és leglényegesebb dokumentuma, és érdeme a most megjelenő könyvnek, hogy ezt, ha csak részben is, újra közhasználatba bocsájtja. A 30-ik évfordulóra kiadott könyvet **dr. Bodolai Zoltán** és **Csapó Endre** írta illetve állította össze. Címe: *A Place in the Sun*.

A 30-ik évfordulóval kapcsolatos fenti gondolataink kifutottak a világpolitika síkjára, hogy annak távlataiban láthassuk meg, mennyi tanulság csapódott le belőle a cselekvő életbe. Sokan megállapították már, hogy a magyar felkelés fordulópontot jelentett a világra kényszerített politikai menetrendben, amennyiben – lerántván az álarcot a Szovjetunió igazi ábrázatáról – feltartóztatott egy végzetes veszélyű folyamatot. Ma, 30 év után azt látjuk, hogy a Szovjetunió ábrázatán ismét ott ragyog a béke és az emberi haladás álarca a nyugati politikai cinkosság jóvoltából, és jó úton van

ugyanaz a veszély, amit a magyar forradalom három évtizedre késleltetett. De a három évtized nem csak a feledés ködét sűrítette, hanem egyúttal bemutatta a Vörös Paradicsom erkölcsi és gazdasági csődjét is, annak ellenére, hogy ömlött ránk a propaganda, és ömlött a Szovjetunióba a gazdasági segítség.

A történelem folyamatában vannak esetek, amikor nem a nagy erők mozdítják meg a hegyeket, amikor egy kis nép, vagy kis csoport tesz csuda dolgokat. Az, amit most a nagy erők készítenek a világ számára, természetellenes folyamat, és ezért elcsúszhat kicsiny dolgokon is, mint a szovjet páncélos Budapesten néhány lapátnyi zsíron. A Magyar Október hőseinek tűzereje, csakúgy, mint kicsiny országunk, eltörpül a nagyvilág méreteiben, de alkalmas pillanatban mégis kifejtette világra szóló hatását. Ez a hatás nem múlt el nyomtalanul, elsősorban, mert nem múlt el az ok, mely azt kiváltotta. Az ok, a veszélyeztetettség előszele, ide is átcsapott már. És ha az ausztrál társadalomnak intő példa kell, akkor a magyar Ötvenhat példája az, ami erre a célra a legalkalmasabb.

Legyen gondolatunkban most, az októberi megemlékezések idején, hogy csekély létszámunk ellenére is jelentős cselekedetet vihetünk végbe az egykor már világrszóló esemény felidézésével. A szervezők fáradozásait siker csak akkor koronázhatja, ha a megjelent ausztrálok, akik részére az üzenet szól, ott látják a magyar közönség széles sorait is. Legyen újra a jelszó: – Aki magyar, velünk tart!

(*Magyar Élet, 1986. október 16.*)

Évforduló után

A nemzetek állami társadalomban kiteljesedett szuverenitását túlnőtte a gazdasági internacionalizmus, és új keretekbe akarja rendezni a világot.

Lezajlottak a nagy évforduló eseményei Ausztrália-szerte, csakúgy más földrészen is, ahol magyarok élnek, beleértve remélhetőleg a Kárpát-medencét is. Ez utóbbiakról majd csak ezután kapunk közölhető értesüléseket, de ami Ausztráliát illeti, az itteni eseményekről is csak részletekben és egymást követően tudunk számot adni, nem is annyira híradóként, mint inkább a teljesség érdekében és az utókor számára.

A már beérkezett hírekből megállapítható, hogy a magyar szervezetek által megrendezett megemlékező ünnepélyeket mindenütt telt házzal tartották. A rendezvények nagy része angol nyelven folyt le, meghívott ausztrál vendégek előtt, azzal a kifejezett szándékkal, hogy emlékeztessük új hazánk közönségét a 30 évvel ezelőtti történetekre.

A megemlékezések népszerűsége és sikere felbátorít a megállapításra, hogy az eltelt 30 év nem homályosította el a nagy esemény emlékét, és az tovább él mindaddig, amíg elérkezik az ország történelmében a változás, amikor a magyar szabadságharc napját az egész nemzet együtt ünnepelheti. Ez a nap el fog jönni a történelem kéréletlen logikája folytán, mert annak megünneplését csak a gonoszság és hazugság rendszerének erőszaka tiltja ideig-óráig.

A megemlékezések során néhány kérdés, néhány gondolat nyílt színre törekszik. Először is felvetődött a kérdés: mi lehetett az ok, ami miatt „Nyugat” tétlen volt, mi több, biztatás jött onnan keletre, a szabadságharc letiprására? Mi az oka, hogy „Nyugat” 1956 óta nem biztatja lázadásra a szovjet-rabságra jutott népeket? Miért fogadták be a Kádár-kormányt a legális világhálózatba azután, hogy ENSZ-határozatok sora megbélyegezte véres cselekedeteit, és nyilvánvaló volt az egész világ előtt, hogy szovjet tankcsordák hozták létre? Miért van, hogy egyszer csak megjelent a Kádár-féle rezsim hivatalos képviselője Ausztráliában? Miért van az, hogy a magyar forradalomról alig jelenik meg kerek évfordulókon is valami a tömegtájékoztatás termékeiben, az is csak mint régi kuriózum, nem pedig az emberi szabadság és demokrácia útmutatója?

Hasonló kérdések egész sora kívánczik még választ kapni, de talán ez is elég a megállapításhoz: egy jelenség áll előttünk, amit nagy hiba lenne mellőzni, szóba nem hozni. Az első időkben a magyar emigráció politikai helyzetmagyarázó a szovjet-orosz diplomácia fölényével és ügyességével, és ha ez nem volt elég, a szabadvilág nagyhatalmainak naivságával és tájékozatlanságával igyekeztek magyarázatot adni arra a jelenségre, hogy a szovjet rendszer iránti türelem és megértés emelkedőben van, a kommunista-ellenesség náciizmussal, fasizmussal azonosul. Demokráciát is keveset emlegetnek, az egyéni szabadság is háttérbe szorul, míg a kínai hangyaállam „napsütéses történelmi kísérlet az emberi haladás útján”.

A jelenség nem elszigetelt, hanem bő hömpölygésű világfolyamat, mely enyhe, de következetes emelkedéssel halad a szocialista diktatúrák megállapodott szintje felé. Nekünk itt Ausztráliában talán azért feltűnő, mert az utóbbi években nagyobb lendülettel, kendőzetlenebb szólammal, szinte a világnak más részeit megelőzve iramodott neki a marxista magaslatok felé. A nagy buzgóság meglehetősen ellenállást váltott ki a konzervatívabb gondolkodású ausztrál értelmiség körében. Nem nehéz megjósolni, hogy az elkövetkező években felélénkül a politikai aréna. Ennek előszelét érzi a két nagy párt saját kebelén belül is. Az ellentétek elmélyülnek, ahogy a bajok sokasodnak.

Nem tehetünk magunknak szemrehányást a bekövetkező eseményekben: mi felmutattuk a mi példánkat, amiből tanulni lehetett volna. Évfordulós ünnepélyeinken

elkiáltottuk, könyvünkben kinyomtattuk az üzenetet: jó lesz vigyázni, mert bebádogznak minden ablakot. A nyugati bolsevizmus talán elviselhetőbb lesz, mint a szláv-bolsevizmus, de Ausztrália legalább annyira a falu szélén van, mint Magyarország. Földéhes szomszédok itt is lesznek, harci gépeiken ők fogják lobogtatni a „diadalmas eszme” lobogóit, és akit koncnak szántak, az lesz majd a reakciós is meg a háborús bűnös is.

Mindez nem a szovjet diplomácia ügyességéből és a nyugatiak ostobaságából fakad, hanem abból a történelmi tényből, hogy a nemzetek állami társadalomban kiteljesedett szuverenitását túlnőtte a gazdasági internacionalizmus, és új keretekbe akarja rendezni a világot. Egyik ilyen neki megfelelő keret a Szovjetunió. Ezért nincs ott semmi baj, holott semmi sincs a helyén, de rend van és csend van, a művilág besúgókkal és rendőrökkel őrzött rendje és csendje, míg a „szabad” világban terrorizmus, háború, gazdasági válság, szankciók, pártharcok, növekvő bűnözés, széthullás, kábítószer, butító eszmék, jövőtlenség, korrupció, ésatöbbi készíti a talajt a demagógok kínálta reszpublika részére, ahol mindenki egyforma lesz.

A bajok talán lenyugodnak nyugaton is, ha készen lesz a nagy mű. Az élet azért nem áll meg, csak több lesz a rendőr, fényképes igazolványunk száma mindent a hatalom elé tár majd, talán a gondolatunkat is. Az iskolákban tanítani fogják az „átkos rendszer” bűneit, és az utcákat az új világ dicső hőseiről nevezik el. Azután itt is lehet majd elmélkedni a szabadság igazi értelmén, ami valahogy mindig akkor világosodik meg, amikor már nincs. És ha majd az egész világ átélte a nagy eszmét (mint az istálló minden tehene a takonykört), akkor talán megkeresi az emberiség nemzetközi távlatokban is az elvétett utat. Mert így, a fél világot elnyelt szolgaságból a magyarság nem tud önerejéből kiszakadni.

Tudjuk, hogy messze van még a hajnal, mert amikor világméretű folyamat játszódik le, az sok-sok epizód láncolatával megy végbe, de már érnek a változás gyümölcsei. A nagy szólamokról (népképviselőt, proletárok állama, kisépek szabadsága, stb.) lehullt már a máz, már láthatók itt is, ott is a technokrácia monopolistái, mint a világ új urai, akiknek a bábszínházában a politikusok egymásra rázzák az öklüket. De a népek egymásnak ugratása, társadalmi osztályok egymás nyakára uszítása lehetőségei egyre inkább beszűkülnek, a Kelet-Nyugat, kapitalista-kommunista ellentábor harmadik világháborúval, atombombával terrorizáló nagy hazugsága elveszti hitelét, annak nyomán szembeötlik Európa közös megszállásának ténye. Amikor a világ majd átérzi ezeket a szólamok mögötti valóságokat, akkor majd pirkad a hajnal, és talán eszükbe jut az embereknek 1956 októbere.

(Magyar Élet, 1986. november 6.)

33 év

*A kommunista hatalom mindent
elkövet, hogy a válságot túlélje.*

Egyharmad évszázad. Egy emberöltő. Ennyi idő kellett ahhoz, hogy a magyar nemzet egyik legnagyobb történelmi eseménye, cselekedete áttörje az önkényuralom súlyos burkát. A hazugság-rendszer azt gondolta, hogy ha más néven nevezi a forradalmat, azt a világ és majd a történelem elfogadja. Arra számított, hogy betömi a száját annak a nemzedéknek, amelynek egyedei tanúi voltak az eseményeknek, és teletömi a fejét azoknak, akik később születtek: az „ellenforradalom” hazugságával. Újra bebizonyosodott, ekkorát még országos méretekben sem lehet hazudni.

Megvallva az igazat, nekünk – 56 előtti emigránsoknak – is nehéz volt elfogadni a „forradalom” kifejezést. Azért volt nehéz, mert ebben a tíz betűben egy kisajátított fogalom rögződött bennünk: a '19-es kommün, azt követően a keresztény magyar államiság megdöntésének kísérlete, majd az újabb veszített háború utáni magyarelles, népellenes üldözés hivatalos elnevezése. Tudjuk, az is hazugság volt, de hiszen nem a *forradalom* szóval kifejezhető kívánság (a haladás kollektív kikövetelése) ellen ágaskodott a jóízűsünk, hanem a kisajátított szóhoz ragadt, meghamisított értelmezés ellen. Végül is az elrontott fogalom tisztult meg, fényt kapott, ismét magyar tartalmat, mint 1848-ban. Akkor is tisztán, vérnélkülien, most is fegyvertelenül, szívvel-lélekkel. Ez ragadta meg a világ figyelmét is, és ez indította el a folyamatot a felismeréshez: a kommunizmus a haladásellenes, a reakciós. Mindkét fegyveres ellenállás külső ellenséggel vívott szabadságharc volt.

A magyarországi pártkormányzat sokkal nehezebb helyzetben van a forradalom szó elfogadásával, mint mi. Amikor a szó már átütötte a nyomtatványos és nyilvános megnyilatkozások tilalomfalait, amikor a rendszer látta, hogy az ellenforradalmi lebélyegzés már az országon belül sem tartható, a „sajnálatos 56-os események” kifejezés sem érvényesíthető, amikor Moszkvából hivatalosan is előírták a szembeállást a sztalinizmussal, amikor írók, történészek a sztalinizmus magyarországi változatában, a rákosizmusban jelölik meg a forradalom okát, akkor már tarthatatlan volt, már kényelmetlen is volt az „ellenforradalom” kifejezés.

Ekkor lépett elő a magyarországi bolsevista hatalom „reform”-csoportjának egyik vezető embere, **Pozsgay Imre**, és tette a nevezetes kijelentést: meggyőződése szerint ami azokban a hetekben történt, az „népfelkelés” volt. Az öszvérszerepű kifejezés asztalra dobása megfelel Pozsgay egyébként is viselt szerepének: engedni a merevségből,

hogy a lényeg (a hatalom) megtartható legyen. A meglepő nem az volt, hogy átmeneti kifejezést kerestek, mert hiszen mindennaposan az áthidalások foglalják le tevékenységük jó részét. A meglepő az volt, hogy kommunista részről nagyobb volt a felzúdulás, mint magyar részről a lelkesedés. A felzúdulás jelzi azt, hogy a párthatalom még mindig bízik azokban az erőkben, amivel harminc éven keresztül kikényszerítették a nemzetből a szóhasználatlalt is, természetes kívánságainak a megtagadását.

A „népfelkelés” sehogy sem felel meg köztes, áthidaló fogalomnak. Túlságosan távol van az „ellenforradalom”-tól és túl közel a „forradalom”-hoz. Ezt érezték meg Grósz és társai, de tehetetlenek voltak ellene, mert egy másik áramlat már manipulál a forradalom nevével. De erről majd alább... A veszély a hatalom részére mindenképpen fennáll abban a pillanatban, ha megdől az *ellenforradalom* kifejezés hitelbiztosítása, mert: ha október 23 és november 4 között forradalom volt, akkor annak leverése: ellenforradalom, reakció. Márpedig, nemcsak a kommunista terminológia szerint, de mindenütt a világon általánosan elfogadottan a progresszivitás, a haladás a jobb, szabadabb társadalmi viszonyok felé legalizálja a politikai harcot, beleértve a fegyveres felkelést, forradalmat is. Mi több, a kommunisták katekizmusa előírja a forradalmi elkötelezettséget. Ha tehát '56 októbere forradalom volt, akkor ők, akik azt leverették és üldözik: reakciósök, népellenesek, haladásellenesek, ellenforradalmárok, akik ellen harcolni kell, akiket üldözni kell, akiket népbíróság elé kell állítani, akiket fel kell akasztani. Ez az ő hitük, ezt tették és teszik november 4-e óta.

Nem megoldás tehát kommunisták részére a *népfelkelés* kifejezés behelyettesítése az *ellenforradalom* helyére, mert a népfelkelés nem ellenforradalom, és ha ennek eljön az igazságtétele, az ellenforradalmiság vádjával kivégzetteknek és bebörtönzötteknek elégtétel jár, kárpótlás, és az üldözötteknek, gyilkosaiknak törvény elé kell állniuk. Ez a dolgok rendje, és ezt Pozsgay Imre és társai hozták a fejükre. De, mint tudjuk, ez sem egyéni akció volt. Amikor Pozsgay „idő előtt” megtette a kijelentést, már Berend T. Iván és munkacsoportja az utolsó simításokat végezte egy tanulmányon; amit egy történész bizottság állított össze a kommunista központi bizottság megbízásából. Ez a tanulmány könyv alakban is megjelent a Társadalmi Szemle száma-ként, aminek tartalmát sorozatban közöltük ez év március 30-i számunktól kezdve. A tanulmány fő feladata az volt, hogy meggyőzze a pártmaszlagon nevelt elvtársakat arról, hogy igenis voltak tévedések, a közönséget pedig arról, hogy külső erők kényszere szerint kellett mindennek úgy történnie, ahogy volt, a párt hajlandó bizonyos dolgokat átértékelni, de mint „az ország felelős tényezője és vezetője most már betölti történelmi hivatását”. Más szóval: „bízatok bennünk”.

Ismét más szóval: kommunista hatalom mindent elkövet, hogy a mai válságot túl-

élje. Válsága oka egyszerű: a magyar nép ma folytatja dicsőséges forradalmát, amit a kül- és belföldi reakció november 4-én vérbefojtott. Annyira mindent elkövetnek, hogy most már kommunisták szerveznek intézményeket a „forradalom szellemének” megőrzése céljára. Nem új dolog ez sem, alapjai visszavezetnek '56 tavaszára, amikor az Írószövetség kommunista tagjai fessegették a kormányzat sztalinista bilincseit. A Szovjetunió Kommunista Pártjának XX. Kongresszusa hozta meg a változást. Hruscsov hajlandóságot mutatott a mai gorbacsovi szerep eljátszására, nyugati, főleg amerikai támogatás elnyerése érdekében megindította az átszerelést a sztalinizmusról egy szélesebb alapokon álló kormányzatra. Utasítása szerint a magyarországi párt feladata volt példát mutatni a liberalizálódásra. Rákosi ezt is vállalta és a liberális irányzat oltárán felkínálta Moszkvának azoknak a fejét, akik az ő vérszomját kielégítve előkészítették, kivitelezték a műperekét, így ország-világ előtt „megtisztította volna a pártot a sztalinistáktól”.

Az új lehetőségek légkörében új igénylők is jelentkeztek a párton belül a *liberális* vezetésre, és szervezkedtek Rákosi ellen. Erről **Gosztonyi Péter** történész így ír:

„...1956 nyarán egyes ÁVH-tisztek titokban a pártellenzék felé tapogatóztak, és készségük igazolására még információkat is szolgáltattak Rákosi ellenfeleinek. Ennek egyik eredményeként vált például köztudottá Budapesten a párt főüttkárának a poznani zavargások ürügyén kidolgozott ellentámadási terve a Petőfi-kör emlékezetes sajtóvitája után: bizalmasaival összeállított egy 400 főnyi listát azokról az ellenzéki kommunistákról, akiknek letartóztatásával, úgy hitte, meg tudja fékezni ellenfeleit, meg tudja félemlíteni az ország népét. A letartóztatandók névsora azonban kitudódott. Ismertté vált nem csak az ellenzék körében, hanem Moszkvában is. Ennek egyik eredményeként jött Mikoján Budapestre, s kényszerítette ki Rákosi távozását.”

Ez a négy száz kommunista és írószövetségi elvtársaik már nyílt színre lépve követelték szerepüket a megváltozott viszonyok között. Moszkva elkövette a hibát: Gerőt tette Rákosi helyébe. Rajk László kikövetelt temetése százezres tömeget mozgató meg. Ez adott ötletet a második vonalnak, hogy hamarosan utcai tüntetések segítségével követelje ki magának a hatalmat, de ugyanakkor Gerőnek is ötlete támadt egy mesterségesen kiprovokált tüntetésre, *„...amit aztán a leghatározottabban és legerélyesebben elfojtana, s ennek kapcsán az ellenzékkel való elszámoláshoz a lehető legjobb ürügyet kapná... Mező Imre még október elején figyelmeztette Nagy Imrét, hogy jó lesz résen lennie, mert Gerő nagyszabású provokációra készül”* (Gosztonyi).

Ma még nem tudni, hogy mennyi köze volt, ha volt, a két félnek az október 23-i tüntetések előkészítésében. Mint tudjuk, a kommunisták játékát egy harmadik fél ron-

totta el: a magyar nép. Nagyon valószínű azonban, hogy volt olyan terv, ami „forradalom” útján akart érvényesülni liberális, emberarcú, stb. kommunizmusban. A november 4-i fordulat ezeket is a forradalom veszteseivé tette, nagy részük emigráns lett és az eseményeket – épp úgy mint a magyar nép – következetesen forradalomnak nevezi azóta is. Ezek a forradalmárok kaptak sajtót, pozíciót, katedrát, rádiót nyugaton, könyveik polcokat töltenek meg. Nagy szerepük van abban, hogy október eseményei nem ellenforradalomként rögződtek a nyugati sajtóban. Jó kapcsolatokat építettek ki a párton belüli reformistákkal, valamint az ellenzéki pártok hasonszőrű tagjaival.

Itt kanyarodunk vissza ahhoz a mondathoz, hogy most már kommunisták szerveznek intézményeket a „forradalom szellemének” megőrzése céljára. Ők fogják hirdetni most már, hogy forradalom volt, és ők igyekeznek majd azt is megmondani, hogy mit akart az '56-os magyar forradalom. De, balga álom. A magyar szabadságharc igaz történetének kereteit már megírták a külföldi riporter szemtanúk és az emigrációba került szabadságharcosok. A részeket pedig ki fogja tölteni az otthon maradt résztvevők és szemtanúk sokasága és a feldolgozásra váró bizonyító anyag. Ötvenhat forradalmát, szabadságharcát nem lehetett szőnyeg alá söpörni, de meghamisítani sem lehet. Ahhoz túlságosan nagy esemény volt.

Nagy nap lesz a jövő hét hétfője Magyarországon. Nem ismerjük az előzményeket, de annyi bizonyos, nem szerepel ezen a napon 32 évforduló félelme, terrorja, gumbotja. Új harmadszázad kezdődik, amelyben most már a néphez kell igazodni. A magyar néphez, amely ismét felemeli a fejét.

Magyar Élet, 1989. október 19.)

Hány felé osztható 56?

A forradalom nem az ideológusok produktuma, hanem a népé. Annak robbanni kell az agyokban, a szívben, az utcán és az éterben. A forradalom győztes és diadalmas, és sebezhető és leverhető.

A forradalmaknak szerencsésük van. Nincs az a politikai árnyalat, ami megtagadna valamely népszerű, nemzeti és országos élményt kiváltó forradalmat. Ha lehetne odafönről bosszút állni, a '48-as forradalom hősei, Kossuth, Petőfi, bizonyára lezúdítottak volna Rákosiék nyakába egy vödör mennyországi trágyalét, valahányszor szellemi elődeiknek nevezték őket. Nem lesz ez másképpen Ötvenhat forradalmával sem, annál is inkább, mert már eseményeiben is sok politikai színezet osztozott. Még nem

tudhatjuk, hogy miként rángatják a forradalom köntösét az otthoni elvaduló politikai arénában, de nagyon valószínű, hogy a forradalom örökösi rangja épp úgy tárgya lesz a kisajátításnak, mint a demokrácia.

Ötvenhat jelentősége nem abban van, hogy megoldott volna problémákat, még csak abban sem, hogy rámutatott a főbb hibákra, a tévutakra, hisz azokat mindenki tudta. A nagy jelentősége az, hogy az ország teljes fizikai és szellemi válságában ki is fejezte azt, amit akar. Az, hogy szembenézett a terror igazgatóival, hogy leküzdötte a félelmet, azt a félelmet, ami a vörös bolsevizmusnak az alapja. Ilyen megnyilatkozás, ennyire országos egyakarát nagyon ritka jelenség, nálunk százévenként fordul elő (pedig gyakoribb is indokolt lenne), nem csoda, ha minden politikai pecsenyesütő ennek a tüzéhez furakszik.

Forradalmat nem lehet megismételni, forradalmat nem lehet előre gyártani. Ezért nem forradalom 1919 sem, és 1945 sem. A forradalom nem az ideológusok produktuma, hanem a népé. Annak robbanni kell az agyakban, a szívben, az utcán és az éterben. A forradalom győztes és diadalmas, és sebezhető és leverhető. A forradalom a lélek dolga, nem a fegyvereké, a forradalom fegyveres szakasza csak hősi epizód, a győzelem azé, aki az idegen hadosztályokat vezényli. De a hatalom győzelme nem végleges, mert csak embert tud ölni, gondolatot nem. Ezért kellett ellenforradalomnak nevezni a magyar forradalmat, de ez sem zavarta össze az agyakat, és amint az idegen hadosztályokat parancsoló hatalom válságba került, azonnal tisztázódott a képzet: 1956 október utolsó harmadában Magyarországon forradalom volt. Nem lesznek többé üldözött ellenforradalmárok, megsokasodnak a „forradalmárok”, bőven gyarapodva az üldözők soraiból is. Politikai és üzleti cégér lesz forradalmárnak lenni, és a fegyverrel harcoló Pongrátz Gergelyek helyett köpönyegforgató Király Bélák árfolyamát jegyzik a hírközlés tőzsdéjén. Az engesztelés szellemében helyükön hagyott Kádár-nevelte szellemi verőlegények oktatják demokráciára a kormányt és a magyar népet, s sajtószabadságról rikoltoznak, ha valaki kifakad garázdaságuk miatt.

Ez a jelenség, ami most a magyar népet megdöbbeníti, nekünk, emigránsoknak nem újság. Az elmúlt 34 év alatt mi már feldolgoztuk magunkban a forradalom eseményeit napról-napra, óráról-órára. Ismerjük a szereplőket, ismerjük az eseményeket. Szét tudjuk választani az eseményekkel sodródott kommunista vezető szerepét a hazáért önzetlenül harcoló polgár szerepétől. Érzékeljük a fogalmak összekuszálódását, ami ma otthon abból áll elő, hogy egy emberöltőn keresztül folytatott információnyomorítás után egyszerre kapja meg a magyar közönség a forradalom eseményeinek azt a másik leírását, ami már nem az „ellenforradalmi bandák garázdálkodásairól”, hazudozik. De ugyanakkor féltő, hogy a szellemi verőlegények sajtója a forra-

dalomnak és a szabadságharcnak azt a fajta magyarázatát fogja népszerűsíteni, amit az emigráció ex-kommunista „szabadságharcosai” igyekeztek történelemmé rögzíteni.

Még csak ezután, néhány hét múlva lesz módunkban olvasni az első, szabadon megrendezett szabadságharcos évforduló otthoni megnyilatkozásait, de nem nehéz előre látni az egész koncepció meghamisításának kísérletét. Vissza fogják idézni azt az erjedési folyamatot, ami a kommunizmus csődjéből kifolyóan megindult a politikai elit berkeiben, az Írószövetségben, a Petőfi Körben lefolyt vitákat, amiknek egyetlen célja volt: elhárítani a katasztrófát. Ezeket a vitákat fogják a forradalom kezdeteként megjelölni, holott a forradalom nem előbb, mint október 23-án robbant ki. Vegyük csak példának az alábbi idézetet: *„A magyar kommunista írók, újságírók, egyetemisták, a Petőfi Kör fiataljai, munkások, parasztek ezrei, a hazug vádak alapján bebörtönzött régi harcosok az első sorokban küzdöttek a Rákosi-féle önkényuralom és kalandorpolitika ellen. Büszkék vagyunk arra, hogy a fegyveres felkelésben becsülettel helytálltak, áthatva igaz hazaszeretettől, a szocializmus iránti hűségtől!”* Ezt (ami itt, az emigrációban a baloldali „szabadságharcosok” alapelve) nem más, mint **Kádár János** mondta 1956. november 1-én, a rádióban mondott beszédében. Meggyőződésem, hogy **Andropov** elvtársnak tudtával, beleegyezésével és utasítására. Így érthető, hogy egy óra múlva, új parancsot követve a másik oldalon gyakorolta a szocializmus iránti hűséget.

Kádár nem árult el semmit, ellenkezőleg, hű maradt a párthoz. Ő is, s vele együtt az egész kommunista vezető garnitúra, élen Nagy Imrével, Király Bélával, a párt, a szovjet párt utasítására álltak a forradalom élére, azzal a feladattal, hogy annak irányát eltérítsék és visszatereljék a szovjethűség vonalára. Ez a galád kísérlet nem sikerült, a forradalom lendülete sodorta már a kormányt is magával. Moszkvában kiértékeltek a helyzetet, világosan látták, hogy az erőszakszervezetek és a párt összeomlása után a kommunisták pozíciója a kormányban napokon belül megpecsételődik: elhatározták a fegyveres beavatkozást. Kádárra szükségük volt, őt visszaparancsolták, Nagy Imrét és társait azonosították az „ellenforradalommal”, hogy beállíthassák az országos méretű tisztogatást. A szovjet gyakorlat szerint a pártot időnként át kell rostálni, mert a feltétel nélküli engedelmességet kikezdi a nyugalmi idő. Ez a permanens forradalom elmélete.

Legyünk csak tisztában a tényekkel. A szovjet párt XX. Kongresszusa határozatai értelmében, a magyarországi helytartóság is megkapta az utasítást a liberalizálódásra. Ez nagyon tetszett a magyarországi párt második vonalában várakozóknak, akik a központi vezetőség ötösfogatának diktatúrájában nem élhették ki hatalomvágyukat. Ki-

lenchónapos nyüzsgés után utcai tüntetéssel kívántak érvényt szerezni annak, amit oly nagyon akartak, és amihez úgy érezték, Moszkva is, New York is beleegyezését adja. A nemzetközi légkör abszolút biztonságában „forradalommal”, így, ezzel a szóval akartak hatalomhoz jutni. A belpolitikai képlet is nekik kedvezett: a nép gyűlölete Rákosira és szűk bandájára összpontosult. Nagy Imrét tették meg vezérükké. Október 23-ára utcai felvonulást szerveztek, amit előbb engedélyezett, majd betiltott a belügyminiszter. Most a Petőfi Kör egyik titkáranak, **Nagy Balázs** történésznek a Nagy Imre-per során tett tanúvallomásából idézek:

„...Csaknem valamennyi pártvezető együtt volt, s a legteljesebb zavart, félelmet és tanácstalanságot tanúsították. A tüntetés betiltása fokozta a feszültséget, s a küldöttségek a történeleméért a pártvezetőséget tették felelőssé, akinek ugyanakkor fogalmuk sem volt, mit csináljanak. Gerő Ernő idegesen kirohant a teremből, a többiek sápadtan kapkodtak és siránkoztak. Apró Antal, karjait az égnek tárva, szinte sírva könyörgött Tánzos Gábornak: »Álljanak a tüntetés élére, mentsek meg a helyzetet!«... A küldöttségek fellépésének eredményeként feloldották a tüntetési tilalmat. De ekkorra már az egész főváros, sőt az egész ország alarmírozva volt. Semmiféle szervezés nem érhetett volna el olyan eredményeket, mint a rádióban többször bejelentett tilalom, majd a tilalom feloldása, amely egyszerre adta tudtára mindenkinek a tüntetés hírért és a kormány merevségét s határozatlanságát. Ilyen körülmények között a tüntetés idejére egész Budapest lakossága az utcán volt. A tüntetés irányításáról beszélni sem lehetett. Nem voltak ott csoportok, irányító vagy vezető szervek, mert az magának a népnek spontán megmozdulása volt. S akkor, valamint később is, a Petőfi Kör inkább mérsékelte, mintsem tüzelte a demonstrációt. Abból kiindulva, hogy annak továbbfejlődése katasztrófába vezethet...”

Még egy idézet ugyanonntól, **Gimes Miklós** özvegyétől:

„Nagy Imre hallani sem akart arról, hogy a tüntetésben részt vegyen. Emlékeztetett minket Mező Imre tíz nappal korábbi figyelmeztetésére, amely szerint Gerő nagyarányú provokációra készül ellene: szántsándékkal hagyja a dolgokat egy Pósnan-szerű felkelésig menni, hogy azután lecsaphasson az egész pártellenzékre...”

Úgy gondolom, ebből a néhány idézetből is tiszta a képlet: a bolsevista hatalom két rétegének hatalmi párbajából keletkezett alkalmat, az engedélyezett utcai felvonulást a főváros népe kihasználta véleménye kinyilvánítására: le a kommunizmussal, az oroszok menjenek haza! Attól kezdve, hogy a tüntetés irányíthatatlanná vált a szervezők részére, a kommunista frakciók közti küzdelem a hatalom és nép közötti küzdelembe ment át. A történelmi pillanatban felszabadult kollektív erő határozza meg ezentúl az eseményeket. A hatalomra törő, szervezkedő második vonal igyekezett az általános

felkelés élére állni, aminek során nehéz helyzetbe került; pártjával szemben meghasonlott. A párt vezetősége kormányátalakítással hátrált minden véres megtorló intézkedése kudarca után. A kommunista kormány mindent elkövetett annak érdekében, hogy az események irányítását újra kézbe vegye. Ezt célozta a fegyveres felkelők leszerelésére létesített Kopácsi-féle *Forradalmi Karhatalmi Bizottság*, és a központi „operációs osztályából” november 3-án létrehozott „*Nemzetőrség Főparancsnoksága*” Király Béla vezetésével.

Király Béla erről így ír: „...*Az volt a cél, hogy a spontán, egymástól elszigetelten alakult, és harcoló szabadságharcos csoportok számára központi vezetőséget hozzunk létre... a Nemzetőrségbe konszolidáljuk.*” Nos, forradalom idején nem központi parancsnokságra van szükség, hanem fegyverre és a harcoló csoportok közötti taktikai összeköttetésre. A szabadságharcosok jól ismerték a belső ellenséget is, és felismerték az oroszokat is központi irányítás nélkül. Az igazság az, hogy ez a szervezkedés éket vert a harcoló csoportok közé, és megbénította a működésüket. Azok tették jól, akik nem fogadták el a felső parancsnokságot, Király Béla fenyegető üzenete ellenére sem.

A forradalom és a szabadságharc hőse a magyar nép, és a forradalom és szabadságharc leverésének áldozata is a magyar nép. A szovjet csapatok támadása nyomában a magyarországi bolsevizmus újjászerveződött. A megtorlásnak ugyanaz volt a célja, mint a száz évvel előttinek: lefejezni a magyar népet, kivégezni, börtönbe vetni, földönfutóvá tenni, leszorítani a szellemi pályáról, a gazdasági térről, az érvényesülésről mindazokat, akik megnyilatkoztak a magyarság védelmében, akik fel akarják emelni a magyar népet szellemileg is, nemzeti öntudatában is. Kiépült az új beamtervilág új pecsovicsokkal, gerinctelen sajtóval, Jani bácsi húséges talpnyalóival. Beteljesedett részükre a kényelmes nikotex-kommunizmus, amire vágytak október 22-én, amikor szervezték a másnapi felvonulást. Az állam egy nagy húsosfazék lett, amihez most már hozzájutottak, és a kommunista párttagság nem volt szégyen többé, de annál hasznosabb. Jelzés jött nyugatról, hogy ezt a kapitalisták is szeretik, és ha kedvük van jó életre, nagyon szívesen eladósítják a magyar népet.

Ez a kádári szocialista-micsoda-rendszer szorgalmasan kiépítette gazdasági és egyéb kapcsolatait a Nyugattal. Ez ugyan nem bűnéül írandó, sőt hasznos volt az országnak a nyugati levegő, és könnyebb lett általa a leoldás a szovjet hajóról, de ugyanakkor kiépített egy új szellemi-gazdasági elitet, aminek fő jellemtulajdonsága lett az idegen érdekek kiszolgálása annak ellenében, hogy ezáltal mindenféle monopóliumot élvez az országban.

Ez az elit túllépett a Kádár Jánosok merev, rögeszmés, katekizmus-kommuniz-

musán, kényelmesre kitágította az eszmét, és abból most könnyen kibújt, mint a lötyögős nagykabátból. Grósz, Ribánszki és hasonlókat magukra hagyva, ez a társaság felfedezte magáról, hogy tulajdonképpen *liberális*. Ebből nyilván most majd az következik, hogy a magyar forradalom is liberális demokráciát akart 1956-ban, nota bene, ők az igazi forradalmárok. Aligha fogják kihagyni ezt az ugródeszkat, mert habár remekül átmentették „váraikat és termőföldjüket”, a választások során kiestek a politikai vezetésből. Pedig nagyon számítottak rá, hiszen úgy lett volna teljes az '56-os álom.

Végeredményben nem baj az, ha minden politikai és társadalmi csoport zászlófejet hajt Ötvenhat cselekményei és történései előtt, de legyen az a főhajtás őszinte és hűségre kötelező: hűség a nemzethez, az egyéni és nemzeti szabadsághoz, igazsághoz és társadalmi békéhez.

(Magyar Élet, 1990. október 11.)

Vállalni kell Ötvenhatot!

*A magyar nép lelke kap sebet azoktól,
akiket az új kormány nem takarított
ki, ami által nem hajtotta végre az
áttérést a szabadság rendszerére.*

„Ha az új kormány a nép kormánya, amely végleg leváltja az elnyomás rendszerét, és végrehajtja az áttérést a szabadság rendszerére, akkor az államot és annak szervezeteit nem szabad többé azzal a bizalmatlansággal tekinteni, amely az elnyomás eszközeinek járt ki korábban. Ezért most és erről a helyről fordulok a magyar néphez, hogy vesse ki magából a bizalmatlanság évtizedes, évszázados beidegződéseit, tekintse az intézményeket magáénak, amelyek az ő érdekében, védelmében, szolgálatában működnek. Így álljon a magyar nép, bizalommal és kritikával új állama, országgyűlése és kormánya mögé.” (Részlet dr. Antall József miniszterelnök programbeszédéből. Elhangzott az Országgyűlésben 1990. május 22-én.)

Ezt a mottót „A nemzeti megújulás programja” című könyvből másoltam ki, amit a *Miniszterelnöki Tanácsadó Testület* szerkesztett a Magyar Köztársaság kormánya nevében, és Budapesten, 1990-ben jelent meg nyilvános árusításban. Ahhoz a témához, amivel most foglalkozni készülök, a 222 oldalas könyvből csak ez a három fenti mondat használható; a kormányprogram nem érinti a népellenes bűnösök felelőségre vonásának kérdését.

Ennek az írásnak nem célja beleszólni az otthoni ügyek menetébe, arra sem módunk, sem törvény adta lehetőségünk nincs, legfeljebb csak a nemzethez tartozás érzése ad rá jogcímet, de ez a kérdés is beletartozik a tájékoztatásra váró fejlemények körébe.

Azt hiszem, mindannyian elfogadhatjuk, hogy az elmúlt három évben végbement változások az elnyomás rendszerének a csődbe jutásával, a normálisabb emberi és társadalmi életet élő országok életvitele irányába mozdultak el. Abban is megegyezett az ország közvéleménye, hogy ez a menetirány ugyanaz, amit Ötvenhat forradalma maga elé tűzött. Politikusok, szellemi vezetők Ötvenhat forradalmának folytatását látták beteljesedni napjainkban, vagy ígérik annak érvényesülését. Ötvenhat azt követelte, amit a miniszterelnök úr feltételeesen állított, illetve akkor még csak ígérhetett, hogy *„az új kormány leváltja az elnyomás rendszerét... intézményei a magyar nép védelmében, szolgálatában működnek.”*

Kétségtelen, hogy a változás forradalmi méretű volt, az elnyomás rendszerének csődje, kontinentális méretű hanyatlása nálunk különösen erős nyomatókat kapott, annak a lendülete hozta meg azt az óriási változást, ami nemzeti többségű kormányt és országgyűlést eredményezett. A bizakodás országos méretű volt. Most itt állunk tíz hónappal a nagy események után, és megkérdezzük: odaállt-e a magyar nép, bizalommal és kritikával, új állama, országgyűlése és kormánya mögé? És ha nem állt oda, hol van a hiba?

A hiba nemcsak abban van, hogy kisebb lett a kenyér, nehezebb a megélhetés. A magyar nép bizonyára megértené, hogy a Keletről Nyugatra átszerelés átmenetileg gazdasági visszaeséssel jár, termékeinket keleten már nem tudják megvenni, nyugaton még nem tudják eladni. De a baj ott van, hogy a nagy lendület nagyon hamar elveszítette erejét, és a nagy remények nagy csalódásokat hoztak. A magyar nép lelke kap sebet azoktól, akiket az új kormány nem takarított ki, ami által nem hajtotta végre az áttérést a szabadság rendszerére.

Az általánosító kifejezésről közelebb lépve, elsősorban utalok arra a hangulatra, ami a legnagyobb mértékben kelt nyugtalanságot az országban. Nem is annyira politikai, mint inkább anyagi indokoltágú a kívánság, hogy amíg a kisnyugdíjasok nem tudnak megélni a kevésből, amit kapnak, a magyar nép nyomorgatói még mindig kapják a kiemelt nyugdíjukat. A feltételezés szerint ezek megvonása és átirányítása enyhítené a nyomort. Nyugdíjasok elhanyagolásába kormány még nem bukott bele, a szervezetlen réteg, ha többségi is, nem okoz problémát. A probléma nem is az anyagi oldalon jelentkezik, hanem a politikai oldalon; egyrészt mint támadás az ellenzék részéről (ami csak képmutatás), másrészt a kormányzó párton belül, de jelentkezik már a

társadalom széles rétegeiben is. Egyes vélemények szerint, ha a kormányellenes erőknél (a tájékoztató iparnak) sikerül ezt a sérelmet fölpörgetni, abba a kormány belebukhat. Ebben olyan erőket alkalmazna a kormányellenes vonal, amik alapvetően a teljes rendszerváltást kívánják. Példa rá **Kis János** SZDSZ-elnök kijelentése (február 26.), hogy *„azért ingatag a magyar demokrácia, mivel az emberek nem élték át közvetlen, személyes élményként a rendszerváltást, az ország vezetésével való kapcsolatuk csak gazdasági természetű változásokban merül ki, s így a kormányzatnak nincsenek erkölcsi tartalékai.”*

Ez természetesen így igaz, de az igazság másik fele az volna, hogy kormányra jutásuk esetén éppúgy elsikkasztanák a lényegét. Esetleg előkapnának fél tucat brigantit, és azokkal elszórakoztatnák a népet addig, amíg hatalmuk megszilárdul. A nyugtalanság már a *Magyar Demokrata Fórum* vezetőinek, képviselőinek körében jelentkezik. A *Magyar Nemzet* híradása szerint (február 28.): *„Kisebbségi szenzációt keltett az elmúlt héten az MDF-képviselőinek azon bejelentése, hogy kiderült, miszerint egy pártállami időkből származó titkos kormányrendelet alapján ma is számos volt állami és pártfunkcionárius élvez kiemelt nyugdíjat. Megdöbbentő volt az adat: 20–30 milliót költünk arra, hogy különféle – a múlt érában szerzett – érdemek alapján megállapított juttatásokat az államkasszából kifizessünk.”* A probléma itt nem csak az, hogy eddig nem történt meg az érdemdús bolsevisták kiváltságos jutalmazásának megszakítása, hanem főleg az, hogy a kormány figyelmen kívül hagyta ennek a mulasztásnak a horderejét (ezt várta az ország 90%-a), majd mindkét választás előtt erre vonatkozó kifejezett ígéretét megszegte.

Vélemények szerint a probléma még ennél is mélyebb gyökerű. Oda megy vissza, hogy nem volt forradalom, vagy ha az már nem lehetett, nem jelentkezett egy olyan új rendszer, amely szakított volna a múlttal. Pozsgay–Szűrös–Németh nagyszerűen kiépítették az átmenetet, de nemcsak békés átmenetnek tettek szolgálatot, hanem átmentették a régi rendszert is olyképpen, hogy az új rendszerben saját örökébe lépett. Így örökölték meg a bolsevista idők jogfolytonosságát, a külföldi adósságokat, a bíraskodást, a közigazgatást, a sajtót, rádiót, televíziót; mindent, ami lényeges. Azóta csak a törvények foltozgatása folyik, és a diktatórikus rendszer és állami monopóliumok olyan átrendezése, ami ellentétes irányzat hatását kelti. Ez a kormány tehetetlenségének az alapja, és ha rátérne az általános nemzeti érdekű cselekedetek útjára, olyan erővel kellene megküzdenie, amikkel szemben tehetetlennek érzi magát. Ezeket a feladatokat csak akkor fogja tudni elvégezni, ha kiépül és megerősödik a nemzeti társadalom tömegbázisa. Ez viszont már egy másik kérdés.

Az ózdi kohászok nyugtalanságáról szóló beszámolómban (Kitől félnek a tüntetők?,

Magyar Nemzet, 1991. február 27.) a Vas- és Fémipari Dolgozók Szakszervezetének képviseletében **Szóke Károly** így érzékeltette a bizonytalanságot: „Azok a polgárok, akik elmentek a szabad választásokon az urnákhoz, már félnek az általuk választott parlamenttől és az onnan kikerült kormánytól. Okot adott erre a taxisblokádnál körüli jogvita és a meghozott döntés, de okot adtak erre a gazdasági törvények is, melyek következtében eladják a fejük fölül a tulajdont. Itt maradnak viszont az egykori kommunistákból átvedlett tőkések, akik a Lenin-képet most kicserélték a fejük fölött Széchenyiére, vagy a koronás címerre. Időközben viszont nem született meg a szolidaritás érzése és ereje sem, amivel nyugodtan az érdekképviseleti szervek mögé sorakozhatnának. Ezek tekintélyét nem kis mértékben megfaragták a kormány részéről, amikor sorra-rendre komolytalan partnernek tekintették a munkavállalók képviselőit, akikkel bármilyen megállapodás köthető, hiszen azokat azonnal fölrujgák.”

Így jutunk mind közelebb a bajok forrásához. Az átvedlett kommunisták nem csak egymást védik, hanem fenntartják azt a rendszert is, amiben az ország javaiban dúskáló kivételezettek kirekesztik a magyar nép többségét az érvényesülés területéről, ugyanakkor a kommunisták mentesülnek még a megbélyegzéstől is. Az „új állam országgyűlése és kormánya” elmulasztotta megállapítani azt is, hogy a szabadságharc után hozott ítéletek törvénytelenek voltak. Ez most fejfájást okoz a kormánynak, mert az *Ötvenhatos Szövetség* elnöke, **Hornyák Tibor** levélben kérte az Alkotmányügyi Bizottságot, hogy „találjanak törvényes keretet arra, hogy a szörnytetettek elkövetőit felelősségre lehessen vonni”.

Hallgassuk meg a mai („a szabadság rendszerére áttért”) Magyarország legfőbb ügyészének szakvéleményét, ami egy hír keretében jelent meg a *Magyar Nemzet* 1991. február 14-i számában:

„...E levéllel foglalkozott többek között az alkotmányügyi bizottság, melynek tegnapi ülésén jelen volt dr. Györgyi Kálmán legfőbb ügyész is. A levéllel kapcsolatban elhangzott, hogy az '56-ban elkövetett rémtetteket csak akkor lehet büntettnek nyilvánítani, ha az az akkor hatályos jogszabályok értelmében is annak minősült. Visszaható hatállyal nem lehet büntetett nyilvánítani semmit. Ha viszont már akkor is bűncselekménynek minősült volna a cselekmény, akkor az a probléma áll elő, hogy még a legsúlyosabb, tehát halállal büntetendő cselekmények esetén is érvényes a húsz év elévülési idő. A helyzetet tovább komplikálja az 1963. évi amnesztiarendelet. Az elévülés az elkövetés napjától kezdődik, tehát nem a jogállamiság kereteinek megvalósulásától, mint ahogy Hornyák Tibor érvelt.”

Nem tudom, ki hogyan van vele, de az én agyam sehogyan sem áll rá az efféle okoskodásra. Lehet, talán azért, mert volt foglalkozásomban minden döntést a matema-

tika és a fizika törvényeinek alapján kellett vagy lehetett meghoznom, és jogi ügyekben is olyan törvényeket keresek laikus agyammal, amik alapvetőek, és vonatkoznak minden időben s minden körülmények között. Ha elfogadjuk azt az elvet, hogy minden hatalom a néptől származik – ami egyébként a demokrácia alapelve –, akkor egy demokratikus kormányzat főügyészétől nem olyan választ várunk, hogy: ja kérem, akkor ez volt a törvény, és az akasztások jogosak voltak (mert akkor milyen alapon mentjük fel most az akkor elítélteket?), hanem annak megállapítását várjuk el, hogy az '56 utáni retorzió börtön- és halálbüntetései *ipso iure* érvénytelenek. A kormányzat bűne, hogy ilyen legfőbb ügyész működhet, és az országgyűlés mulasztása, hogy az általános érvénytelenítési törvényt még nem hozta meg.

A törvénynek éppen az ad hitelességet és érvényt, hogy hűségalapja van, és kiájtása hosszú távon nem lehet sikeres. Magyarországon a november 4-én Budapestre törő tanktámadás akadályozta meg a magyar törvényesség kibontakozását. Ha az Alkotmányügyi Bíróság most úgy határoz, ahogy azt dr. Györgyi Kálmán legfőbb ügyész megfogalmazta, akkor a szabadságharcosokat elítélő törvényt ma is érvényesnek fogadja el a kormány, és a szabadságharcosokat bűnözőknek tekinti.

Nézzük, hogyan is áll ez a csűr-csavart törvényesség a gyakorlatban? **Bányay László** munkatársunk, a sportrovat szerkesztője, Magyarországon élő leánya útján kérte elítéltetése iratainak megküldését. Bányay a pestlőrinci-kispesti szabadságharcos csoport vezetője volt, emiatt – már külföldre távozása után – halálra ítélték. A BM Ügyfélszolgálati Iroda annak rendje-módja szerint válaszként megküldre, kimásolva, a Budapesti Katonai Bíróság, valamint a Magyar Népköztársaság Legfelsőbb Bírósága ítéletéből a Bányay Lászlóra vonatkozó részleteket. Ebben olvassuk, hogy a Katonai Bíróság *„bűnösnek mondja ki a vádlottat a népi demokratikus államrend megdöntésére irányuló, vezetői minőségben elkövetett szervezkedés büntetében...”*, a további három pontban rablást, lopást, bűnszövetkezetben való részvételt is a nyakába akasztottak, mint minden vádlottnak annak idején. A részletek között ez áll: *„...mert nevezettek azzal a magatartásukkal, hogy a XVIII. kerületi rendőrkapitányságon levő ellenforradalmi csoportok vezetőiként azok ellenforradalmi tevékenységét vezették és irányították, valamint a szovjet csapatok elleni fegyveres harc megszervezésében vezető szerepet vittek, a fent megjelölt bűncselekmény törvényes elemeit valószínűsítették meg... Az I. rendű vádlottól a XIII. rendű vádlottig bezárólag, nevezettek már az ellenforradalom első napjaiban is fegyverrel támadtak a néphatalom ellen... Nevezett vádlottak magatartásukkal a fehérterror és törvénytelen vérengzések, valamint a kommunisták üldözésének a fokozását, alapjában tehát a fenti célkitűzés megvalósítását segítették elő... november 4-én Bányai vádlott vezetésével a XVIII. kerületi*

rendőrkapitányságon több rendőrtisztet lefegyvereztek és őrizetbe vettek, majd az egész kapitányság vezetését átvették. Ezután megkezdték a szovjet csapatok elleni fegyveres harc megszervezését és eltökélt szándékuk volt – különösen az I. r., a II. r. és a III. r. Bányai vádlottnak – a szovjetek elleni harc végsőig való folytatása.”

A Magyar Népköztársaság Legfelső Bírósága helybenhagyta a vádlottak halálos ítéletét, külön kiemelve Bányayról, hogy „... vádlott társai magatartását is meghaladó mértékben működött közre az ellenforradalom sikere érdekében. Ennek során a XVIII. kerületi pártbizottság épülete ellen intézett támadásban, valamint a rendőrség munkájának megbénításában, a néphez hű emberek üldözésében, letartóztatásában és kifosztásában hathatósan közreműködött, Király Bélával, az ellenforradalom egyik fővezetőjével is kapcsolatban állott. Tevékenységének eredménye volt nagyrészen az, hogy a XVIII. kerületben az ellenforradalom meglehetősen megerősödött. Személyének, valamint cselekményének az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásból kitűnő társadalom-veszélyessége indokoltá teszi vele szemben a legsúlyosabb büntetés alkalmazását...”

Az öt gépelt oldalon át idézett perirat végén a tájékoztatást kiadó **Ambrus Lajos** irodavezető röviden közli, hogy a vádlott és elítélt Bányay László „a fent idézett ítéletek semmissé tételét kérheti az elsőfokú bíróságtól az 1989. évi XXXVI. Tv. alapján”.

Nem ismerem az 1989. évi XXXVI. Törvényt, de a keletkezési évből következtetve, azt még a kommunista pártkormány hozta. Jó volna megtudni, milyen indoklással, esetleg elévülés alapján? Vajon lesz-e valaha olyan törvény Magyarországon, amely kimondja, hogy az 56-os szabadságharcosok hazafiak, az őket elítélők, halálra ítéltők pedig hazaáruló bűnözők, gyilkosok voltak!

Bizony, vállalni kellene Ötvenhat forradalmát, végrehajtani annak szándékait, és a szabadságharc fennkölt eszméit a nemzeti felemelkedés törvényeivé tenni.

(Magyar Élet, 1991. március 21.)

Nemzeti ünnepeink

Mi, távol a hazától, megőriztük nemzeti ünnepeinket, hagyományainkat, hűségesen a nemzethez és a történelemhez.

A magyarországi bolsevista rendszer lebontása során az ünnepnapok rendezésére is sor került. Április 4-e és november 7-e már nem ünnep Magyarországon. Újra ünnep lett március 15-e és ünnepnap lett október 23-a. Ünnep maradt augusztus 20-a, de már nem „alkotmány ünnepe”-ként, hanem újra Szent István napja lett. Október 23-a egy-

előre a „köztársaság napja”, a törvényhozás még forró kásának tekinti. Március 15-ét tavaly még a politikai pártok ünnepelték meg, külön-külön; ez évre a kívánság az volt, hogy a nemzet együttesen ünnepeljen.

A három nemzeti ünnepből szükséges volt végül is egyiknek hivatalos állami ünneppé kijelölése. Ezt a kérdést vitatta meg az Országgyűlés március 5-én. A szavazást hosszú vita előzte meg, amiben (a Magyar Nemzet tudósítása szerint) *„a koalíciós pártok egyértelműen augusztus 20-a mellett érveltek, addig az ellenzéki pártok inkább március 15-ét, illetve október 23-át szerették volna az állami ünnep rangjára emelni. A szavazást követően néhány csalódott SZDSZ-es, illetve fideszes képviselő azonnal elhagyta az üléstermet”*.

A tudósításból kitűnik, hogy még ebből a teljesen politikamentes kérdésből is párt-politikai frontalakításba rendeződtek a törvényhozók. Vagyis pártszempontok döntenek, mint sok más kérdésben, nem pedig a tárgykör vizsgálatán alapuló egyéni lelkiismereti döntés születik. **Fodor Gábor**, a Fidesz képviselője nyilatkozata – *„...megint csak a kormánypárt akarata érvényesült”* – mutatja, hogy az ellenzék úgy fogja föl a parlamenti törvényhozást, hogy amit a kormány akar, azt ellenezni kell. Pedig figyelemztette a törvényhozókat **G. Nagyné dr. Maczó Ágnes** (MDF), mint „népnemzeti” politikus, hogy a demokráciára nézve veszélyes, ha a képviselők pártjukat, s nem a népet képviselik.

A szavazás arról szólt, hogy a három nemzeti ünnep közül melyik legyen a hivatalos állami ünnep. A kiválasztás természetesen nem befolyásolja a másik két nemzeti ünnep értékét, hiszen mindegyik keletkezése eszményeit testesíti meg; csupán arról van szó, hogy a három közül melyik fejezi ki általánosabban a magyar nép egyéniségét. Minden ünnepről külön szavaztak. Március 15-e mellett 131-en, ellene 78-an szavaztak, 81-en tartózkodtak. Augusztus 20-át 159-en támogatták, 57-en ellenezték, 80-an tartózkodtak. Október 23-át 124 igen, 61 nem és 93 tartózkodás mellett elutasították. Így az állami ünnep augusztus 20-a lett.

A *Magyar Nemzet* szerint március 15-e „vereséget szenvedett”, ennek megfelelően megszólaltatta a „megverteket”. A termet elhagyó **Magyar Bálint** (SZDSZ) szerint: *„Augusztus 20-a Szent István ünnepe, s mint ilyen, katolikus ünnep. Márpedig egy ilyen ünnep állami ünnep rangjára emelése szerintem hibás lépés volt, hiszen a lakosság jelentős része nem is vallásos, vagy ha vallásos is, legalább egyharmad részben protestáns, illetve más, nem katolikus felekezethez tartozik. Augusztus 20-a nem ivódott bele olyan mélyen a magyarság tudatába, mint március 15-e vagy akár október 23-a...”* **Katona Tamás** (MDF) március 15-e mellett szavazott, mert *„úgy gondolom, augusztus 20-án nagyköveteink üres házban tartanak fogadásokat, míg a múlt évi*

tapasztalatok azt bizonyítják, hogy október 23-ára odafigyel a világ, hisz gyönyörű megemlékezéseket tartottak ezen a napon. A világ könnyebben megtanulta október 23-át, s március 15-e is alkalmasabb lett volna, két napot azért tartottam volna igazán jónak, mert szeretem, ha az országnak olyan ünnepei vannak, amikor arról emlékeznek meg, hogy valami kiemelkedőt cselekedtek polgárai, s nem pedig arról, hogy valami csak úgy megtörtént”. Az újság fontosnak tartotta Nyers Rezsőt (MSZP) is megszólaltatni, aki szerette volna, „ha március 15-re esik a választás”; talán engesztelésül azok iránt, akiket bolsevista társainak kormánya megbotozott, amikor ugyanezt akarták ünnepelni. Németh Zsolt, a Fidesz parlamenti csoportjának szónoka március 15-ben látja a polgári demokrácia és a civil társadalom szimbólumát. Figyelmeztet arra, hogy augusztus 20-a egyben egyházi ünnep is, s „nem szerencsés állami ünneppel történő egybemosása”. Emellett a katolikus és protestáns hívőket is megosztja.

Valószínűleg voltak olyan képviselők is, akik augusztus 20-a mellett érveltek, de ezekről a „tárgyilag” napilap nem tartotta fontosnak tájékoztatni a közvéleményt. Legyen inkább az olvasónak olyan érzése, hogy a bukásérett kormánypártok a mi szent márciusi érzéseinket semmibe veszik, és a klerikális reakcióval szöveteznek a polgári demokrácia és a civil társadalom ellen, valami egyenetlenséget keltenek és el akarják sikkasztani a kiemelkedő történelmi eseményeket. Mert hiszen ott kezdődik a magyar történelem, nem pedig Szent István korában, ami „csak úgy megtörtént”. Ez a fajta publicisztika beleillik abba a 45 éves gyakorlatba, amiben a magyar történelem csak ezeréves reakciós elnyomás, amiről jobb minél kevesebbet tudni.

Megnyugtató, hogy az Országgyűlés többsége még ismeri a magyar történelmet, és a másik két ünnep iránti tisztelete mellett rámutatott a nagyobb, a lényegesebb ünnepre. Talán nem árt, ha valahol megjelenik néhány gondolat ennek a többségi véleménynek a támogatására is.

Kezdve azzal, hogy Szent István napja egyházi eredetű ugyan, de attól az még lehet a nemzet szándékával megegyező. Amikor Európa államai létrejöttek, a nemzetek részére az Egyház létesített ünnepeket. Nem „katolikus” ünnep, mert a jó protestáns is tudja, hogy akkor még ősei egységesen keresztények voltak. De alkotott az Egyház a nemzet részére is ünnepet; Szent István napja is ilyen volt, hiszen első nagy királyunk inkább volt nemzeti nagyság, mint egyházi kitűnőség. Szerencsére volt annyira nemzeti érzésű a vezető nemesség és papság, hogy magyar szenteket állítottak a nép elé és azok is megkapták a naptári ünnepüket. Szent István napja sokkal inkább nemzeti ünnep volt, mint egyházi.

Tudjuk a történelemből, hogy Szent István halála (1038. augusztus 15.) után ötven évvel, Szent László, VII. Gergely pápa jóváhagyásával Székesfehérváron fényes ün-

nepségek keretében oltárra emelte első királyunkat, Szent Istvánt. Ez a nap, augusztus 20-a, ettől fogva kötelező ünnepnap lett. Egyházi vonatkozásán túl az adott neki országos jelentőséget, hogy ez a nap, a kort messze meghaladó jelentőséggel, a magyar törvénylátás és igazságszolgáltatás napja lett. Ettől a naptól kezdve a magyar nép hódoló kegyelettel adózik törvényalkotó, országszervező nagy királya emlékének. (Úgy gondoljuk, ez is kiemelkedő cselekedet volt, nem olyan, ami „csak úgy megtörtént”, mint ahogy a fent említett képviselő elképzeli.)

Nem ismerjük a kereszténység felvétele előtti idők nemzeti ünnep gyakorlatát, ha volt ilyen. De az ősök tisztelete, írásbeliség hiányában szóbeli állandó megismétléssel általános volt. Könnyen meglehet, hogy az akkori ember jobban tudta a történelmet, mint a mai. Honfoglaló Árpád apánkról ugyan mindenki tudott minden korban, de Árpád-ünnepet bevezetni először talán a kanadai Torontóban jutott eszébe valakinek néhány évtizede, amióta ott minden évben megtartják az Árpád-napokat.

Ugyanígy jártunk a magyar szabadság ünnepével is: az 1848-as forradalmárok bátor cselekedetét valamikor elkezdte ünnepelni a magyar nép, pedig hát addig is nem egy forradalmi felbuzdulás folyt le a nemzet szabadsága érdekében. Voltak dicsőséges napok (nándorfehérvári győzelem), voltak nevezetes zászlóbontások (Thököly, Rákóczi szabadságharcai), de ezek az alkalmak nem válhattak nemzeti ünneppé, mert a nemzeti kollektívumok ilyen gyakorlata csak a XVIII. század végén kezdi kivenni az ünnepalkotás előjogát az Egyház kezéből. Ez még tovább emeli a Szent István nap nemzeti ünnep szerepét. Jó lenne körülnézni, mely országban van ehhez fogható, korban és folyamatosságban.

Nyilvánvaló ebből, hogy Szent István napja nemzeti ünnepként messze előtte jár március 15-ének, ami – előbbinek méltóságteljes súlyával szemben – friss forradalmi és nacionalista varázsával lelkes és magával sodró lendületű. De kirekesztő is ugyanakkor, vonzása nem terjed túl a magyar nyelvi határokon, ahol pedig Szent István koronájának törvénytisztelete nyolc évszázada töretlen. A múlt században még fennálló Nagy-Magyarországon az európai forradalmak trikolórt lengető divatját az ország más nyelvű népei is átvették a márciusi ifjaktól, és ezeknek a miénktől eltérő színei a miénkkel ütköző szándékot is kifejezték. Azóta sok más színű zászló lebeg a Kárpátokon belül, és a XX. századi nacionalizmus hevében a piros-fehér-zöld zászló (kell-e ezt külön mondani) gyűlölet és üldözés célpontja mindenütt, ahol az új határ belevágott a magyar nyelvterület testébe. Március 15-ével nem tudunk soha vonzást gyakorolni a rossz határokon kívül. Akik egyéb dolgokban olyan figyelmesek a szomszéd államok érzékenységre, vegyék figyelembe azt is, hogy Magyarország nemzeti-ségei 1848-ban nem csatlakoztak az európai progreszió vonalában harcoló magya-

rokhoz, inkább váltak a reakciós császári udvar szövetségeseivé. Különösen erős volt ez a taktika a balkáni, törzsi nacionalizmusban élő népcsoportoknál. Sok szép és nemes vonása mellett március 15-ének ez kivédhetetlen mellékterméke volt.

Nagy ünneppé a Bach-korszakban vált, de csak titokban, a lelkekben. És hogy a nemzeti kollektívumnak is van lelke, ezt példázza, hogy a Kiegyezés után is ünnepre méltó volt tiszta szándékai miatt. Hivatalos nemzeti ünneppé (a legfőbb nemzeti ünnep, Szent István napja mellett) Horthy Miklós kormányzósága idején lett, 1927. december 28-án, az 1927. XXXI. Törvénycikk által: „*Abból a célból, hogy a nemzet e nap dicső hagyományaiból merítsen hitet, erőt és reményt egy jobb kor bekövetkezéséhez...*” Nem történt tehát méltánytalanság vele szemben most, a március 5-i szavazáson, visszakerült második számú ünnepként, ahogyan azt 64 évvel ezelőtt a törvény elrendelte.

Mi itt, az emigrációban, híven és törésmentesen folytattuk nemzeti ünnepeink megünneplését, ahogy azt a nemzeti Magyarországon gyakorolták. Gondot fordítottunk arra, hogy a megemlékezésnek általánosabb jelleget adjunk. Ezért évről-évre a „Magyar Szabadság Ünnepe” néven hirdettük meg, így szerepelt naptárainkban is, és a megemlékezésekbe belefoglaltuk a korábbi évszázadok szabadságharcai is, továbbá a végkövetkeztetés minden alkalommal a szabadság jelenkori követelése volt: népünk felszabadulása a bolsevista elnyomás alól. Javasoljuk az itt bevezetett elnevezés átvételét az Országgyűlésnek: *Magyar Szabadság Ünnepe*.

Ugyancsak az emigráció tette megemlékező ünnepnappá Október 23-át, a *Magyar Szabadságharc Ünnepe* néven. Az alól nincs kitérő, hogy nemzeti ünnep legyen. Ez az ünnep közelebb áll hozzánk, elsősorban időben, hiszen mi ennek a szabadságharcnak a nemzedéke vagyunk, szemünk előtt zajlott le, kaptuk frissen vett híreit, ismertük hőseit, kivégzett áldozatait, olvassuk beszámolóit, hallgatjuk a megemlékezéseket, emlékeztetnek rá és emlékeztetünk rá. Mi több, most teljesedik be az, amit akkor követelt a nemzet. Ez még a szabadságharc történelmi időszaka. Szűnjön meg hát annyi mellébeszélés a „köztársaság ünnepe” elnevezéssel! Magyar földön köztársaságnak még nem volt érdeme ünneplésre. Egyáltalán, a létrehozásához sem kérték még a magyar nép véleményét.

Október 23-ának megvan a saját tartalma, értelme és értéke. Ez kell legyen a legnagyobb élményű magyar szabadságünnep. Kell, hogy legyen, mert még nem az. Ma még hátra van az is, hogy törvény mondja ki: A külső és belső bolsevista elnyomó hatalom ellen fegyverrel, szóval, lélekkel, szívvel harcolók igaz magyar hazafiak voltak, akik történelmet, törvényt és jövőt írtak, a haza hősöknek tekinti őket, mártírjaik emlékét besoroljuk október 6-a tablójába, szent neveiket iskolai tankönyvekben, szobro-

kon, emléktáblákon, utcanevekben, irodalmi alkotásokban megörökítjük. Október 23-a eszméit a jövő magyar országépítés alapjává kell tenni törvényesen és visszavonhatatlanul.

A kozmopolita liberálisok most belekapaszkodnak március 15-ébe, amibe belemagyaráztak már dicső francia forradalmat, internacionalizmust, republikát, liberálizmust és minden egyebet, amit a múlt századi forradalmak szele fölkavart, főleg másutt és csak felületesen Magyarországon, csakhogy elkerüljék Szent István emlékét és Október 23-a tiszta követeléseit. Inkább vállalják azt, amit eddig megtagadtak április 4-e és november 7-e érdekében, minthogy szembenézzenek a szabadság időszerű követeléseivel.

Nagy szükség van most odahaza visszatérni a magyar történelmi gyökerekre, a nemzeti elhivatottság és a keresztény erkölcs alapjaira, mert: *„erőtlen s éretlen az a mozgalom, mely vagy a vallást ignorálja, vagy a nemzeti eszmét elhanyagolja. A nemzeti elem nélkül nincs a mozgalomban test és vér; a vallási elem nélkül nincs szellem és lélek.”* (Prohászka Ottokár) Nem baj tehát az, ha Szent István napjának vallási tartalma is van. A magyar, alkatánál fogva hívő ember, de túlzás, bigottság vagy bárminő fanatizmus messze áll tőle. Történelme fejlődése következtében nyugati keresztény, és akkor is az maradt, amikor elvonták tőle a vallás gyakorlását. Nem daczból volt az, csak éppen nem is lehetett más, mert azt a tájat, ahol nemzetté lett és emberré született, az európai keresztény kultúra foglalta magába. Ez akkor is érték, ha üldözik, ha tagadják. Szent István keresztényként rakta le az önálló magyar államiság alapjait, és annak területét a Kárpátok vonalán belül jelölte ki akkor, amikor az európai magyar nemzet már kialakuló ígéret volt.

Szent István nem azt mondta (amit közelünkben most hirdetnek az európai kultúrkörön kívül felnőtt szomszédok), hogy a más népeket irtsátok ki, vegyétek el vagyonukat, földjüket, terjeszkedjete. Szent István türelemre intett mások iránt, és a templomokat, amiket építtetett, nem a gyűlöletnek, hanem a szeretetnek építtette. A magyar nép tragédiáját az hozta, hogy a kontinens keleti határán a keresztény Európa ütköző állama Magyarország volt, és ezt a sorsot mi már nem kerülhettük ki. A magyar ember, aki ismeri népe, országa történetét, nem kell, hogy szégyenkezzen. Ősei országot alapítottak, akkor, amikor Európa megszületett, és azt védték túlerő ellen, alacsonyrendű vallási fanatizmusok (muzulmánok, pravoszlávok) ellen, hitvány eszmék (bolsevizmus) ellen.

„Egy nemzet, amely ezer esztendőn keresztül művelte és védte ezt a földet, semmiféle csoportjában vagy utódjában nem hitványodhat odáig, hogy honpolgári és nemzeti jogainak teljességéért minden időkből nyíltan ne küzdjön.” (Tamási Áron,

Kolozsvár, 1939. február 5.) Az idézet üzenete az, hogy kötelez az ezeréves múlt a polgári és emberi jogok kiküzdésére. Amikor Tamási ezt a mondatot leírta, Kolozsváron még román világ volt. Így ez a kisebbségi sorsba taszított magyarok hangja az egész nemzethez. Vagyis, mindannyian felelősek vagyunk mindannyiunkért, akárhol vagyunk.

Ezen a jögon szólunk bele az otthoni dolgokba, és azon a jögon is, hogy mi, távol a hazától, megőriztük nemzeti ünnepeinket, hagyományainkat, hűségesen a nemzethez és a történelemhez. Most, amikor helyére rendeződnek a dolgok Európában, jó érzés tudni, hogy viselkedésünk, szándékunk, reménységünk azonos azzal, amit otthoni népünk most visszakövetel.

Így tartottuk meg legfontosabb ünnepüknek Szent István napját, ünnepeltük március 15-ét, a Magyar Szabadság Ünnepét és bevezettük az Ötvenhatos Magyar Szabadságharc megünneplését október 23-án.

(Magyar Élet, 1991. március 28.)

Ötvenhat kötelez!

*Nagyon veszélyes utat jár az új kormányzat,
ha nem törődik a munkássággal.*

Ismét eljött egy évforduló; immár a harmincötödik. Öt évvel ezelőtt a három évtizedes évfordulóra itt, Ausztráliában, országszerte nagyszerű megemlékező ünnepségeket tartottak a magyar szervezetek, kifejezetten megcélozva befolyásos ausztrál köröket. Az angol nyelven megtartott műsorokat ugyancsak angol nyelvű tájékoztató könyv (Bodolai–Csapó: A Place in the Sun) kézbeadása egészítette ki, azzal a szándékkal, hogy a szép kiállítású könyvet remélhetőleg érdemesnek tartják megtartani, és így az később is fogja szolgálni a helyes tájékoztatás feladatát a magyar nép történelmi szerepéről.

Most ismét kerek számú évfordulón emlékezünk Ötvenhatra, igaz, hogy csak ötös és nem tízes szorzószámú évfordulóra, de a mostani előkészületek meg sem közelítik a korábbi nagyobb évfordulók szervezési munkálatait. Ha ennek a kétségtelen visszaesésnek okait kutatjuk, azonnal előáll egy látszólag kivédhetetlen érvelés: — Magyarország azóta megszabadult a szovjetorosz katonai megszállástól, visszanyerte függetlenségét, nép által választott törvényhozási és kormányzati testülete van, Ötvenhat kívánságai teljesedtek; a magyar nép is, a világ is tudomásul vette, hogy a kommuniz-

mus megbukott, a pártiktatúra megszűnt, nincs többé szükség arra, hogy figyelmeztessük a világot a veszélyre, sem arra, hogy a veszély jeleit küldjük a szülőhazába, mert amit kívántunk, beteljesedett.

Jó lenne, ha így volna, valóban letehetnénk a lantot, most már csak ünnepelni kell. Sajnos, a valóság mást mutat. Lesz megemlékezés, itt is, otthon is szép gondolatok hangzanak majd el a magyar nép történelmi szerepéről, meg arról, hogy bezzeg akkor milyen egységesek voltunk; lesznek, akik magukat ünnepeztetik, lesz bőven magyarázat és belemagyarázat, és lesz vádaskodás, hogy ezek kisajátítják, amazok meghamisítják Ötvenhat szellemét. Október 23-ának is az lesz a sorsa, mint március 15-ének: nincs az az irányzat, amelyik ne hivatkozna rá, ne abból igazolná hitelképességét.

Én azt hiszem, hogy ez így természetes, ez így törvényszerű, egyszerűen azért, mert Ötvenhat szellemi megemlékezése Magyarországon még el sem kezdődött. Ezt az eseményt Magyarországon három évtizedes hírzárlat és félretájékoztatás követte. Majd amikor megnyílt a lehetőség szabadon beszélni róla, a tájékoztatás térségeit azok foglalták el, akiknek érdekében állott – külföldön is, emigránsként is – meghamisítani, vagy legalábbis részrehajlóan papírra vetni a történetet. Így áll elénk az a helyzet, hogy történelmünk eme legjelentősebb napjairól három egymástól különálló irodalom áll rendelkezésre annak, aki a már megjelent művekből akar tájékozódni, mi történt 35 évvel ezelőtt. Az egyik, amihez könnyen hozzájut, a volt pártiktatúra kiadványai, a második csoport a reformkommunisák külföldön megjelent munkái, melyek már kaphatók Magyarországon, és a harmadik csoport a valóban szabadságharcosok visszaemlékezései és a nemzeti emigráció történéseinek kiértékelései. Ezeknek megismerésére csak keveseknek van alkalmuk. Ezeken felül ott van még az idegen nyelvű könyvek, folyóiratok, újságcikkek anyaga, aminek magyarított közzététele még a jövő feladata. Mindezekon felül a legfontosabb ismeretanyag az lenne, amit tárgyilagos kutatók, történészek ma még elvégezhetnének egykori szereplők kihallgatásával és dokumentumok összegyűjtésével. Ehhez külön Ötvenhatos Kutató Intézetre volna szükség. Remélhetőleg ez még időben létrejöhet.

Számolunk tehát azzal, hogy Magyarországon még az idén is nagyon gyér lesz a megemlékezés, valamint azzal is, hogy ismét megnyilatkozik az a bizonyos másik nézőpont, ami szerint Ötvenhat befejezett téma, mert annak célkitűzései valóra váltak. Ez a téves nézőpont ismét egy ok annak kihangsúlyozására, hogy az emigráció nem szűnhet meg (mert megszűnt az ok, ami létrehozta), mert van még fontos feladata például ezen a téren is. Magyarországon valószínűleg csak kevesen tudják, hogy az emigrációban 1957 óta rendszeresen tartunk megemlékezést október 23-án; hogy az emigrációs sajtó és könyvkiadás behatóan foglalkozik Ötvenhat eseményeivel, aminek kö-

vetkeztében a külföldi magyarság sokkal tájékozottabb ebben a kérdésben, és hogy az emigrációban több ezer olyan résztvevő és szemlélő él, akiknek tanúskodása nélkülözhetetlen a további kutatás számára. Íme, az emigráció egyik új feladata.

Az elmúlt két évben kialakult helyzet megdöntötte azt a várakozást, hogy a párt-diktatúra megszűnése és a megszálló csapatok elvonulása azonnal meghozza a problémamentes politikai légkört és a gazdasági helyzet megszilárdulását. Ez nem következett be, de ez még nem menti fel a párt-diktatúrát és a megszállást azon vád alól, hogy a bajok alapvető forrásai voltak. E két tényező közel fél évszázados rombolása eléggé megrongálta az újrakezdés alapjait ahhoz, hogy a rendbetétel lehetőségei késlekedjenek. Van azonban egy másik késleltető tényező is, amit most, a forradalom évfordulóján úgy fejezünk ki, hogy ötvenhat elvárásainak egy része még nem teljesedett be.

Az, amit céljaiként a szabadságharc maga elé tűzött, beteljesedett: az idegen megszálló csapatok elhagyták Magyarországot. Az, amit a forradalom maga elé tűzött, csak részben valósult meg. Ez lesz az a téma, ami körül ádáz vita lesz ezen az évfordulón. Azok, akik feltétlenül hisznek a parlamenti demokráciában, és érdekeltek a jelenlegi pártszisztémában, azt fogják mondani, hogy a forradalom politikai törekvései is valóra váltak, választott képviselők intézik az ország sorsát, mit akarhatunk még. Ami a gazdasági nehézségeket illeti, no, azt majd rendbehozza a privatizáció és a gazdasági liberalizmus. Akik ezt vallják, nagyon tévednek, ha azt hiszik, hogy '56-ban éhségforradalom volt, vagy hogy Ötvenhat megállt egy látszatdemokrácia követelésénél.

Többször rámutattam már arra, hogy az egykamarás törvényhozó testület, amiben nem a nép, hanem a párt (pártok) jelöltjei ülnek, és sem alattuk, sem mellettük, sem fölöttük nincs ellenőrző hatalom, a kormányt is, a köztársasági elnököt is ez a néhány száz pártember nevezi ki; nos, ez az intézmény még parlamenti demokráciának is gyenge. Mi itt, Nyugaton, a sokkal szélesebb alapokon nyugvó parlamenti demokráciában is naponta tapasztaljuk, hogy különböző érdekeltségek milyen eredményesen manipulálják a törvényhozást, a végrehajtást, de még a felső bíraskodást is. Mennyire esendőbb egy olyan országvezetés, ahol nemcsak az ellenőrző intézmények hiányoznak, de ahol a polgári önszerveződésnek nyoma sincs már 45 év óta.

Magyarországon ma mindenért a politikai pártok felelősek, mert a hatalom birtokában olyan politikát folytatnak, ami nem kedvez a társadalmi demokrácia kifejlődésének. Nemcsak a sebtében hozott, elsietett törvényekért felelősek, hanem a demokratikus intézmények létrejöttének megakadályozásáért is. Bűnösök abban, hogy elfogadták a látszatdemokrácia intézményeit, amit még a régi rend politikusai tettek elénk, és azon nem jut eszükbe változtatni.

Ha már forradalomra való hivatkozás járja, megemlítem a munkástanácsokat.

Idézem **Kocsis Gábor** egyik tanulmányából **Hannah Arendt** történészt: „*Lincsbíraskodás és a csőcselék rémuralma helyett – ami pedig várható lett volna – már szinte az első fegyveres tüntetésekkel egyidőben megalakultak azok a forradalmi tanácsok, munkás- és katonatanácsok, amelyek mintegy száz éve bámulatos szabályszerűséggel mindig és mindenütt megjelennek a történelem színpadán, ahol és amikor a népnek módjában áll néhány napig, hétig vagy hónapig a politikai pártok vagy egy kormány pórása nélkül a maga józan emberi értelmét követni. ... A tanácsrendszert természetesen csak akkor érthetjük meg teljes egészében, ha tudjuk, hogy egyidős a pártrendszerrel, azzal együtt született meg, s hogy mindig a pártrendszer ellenállásán vérzett el. A tanácsrendszer az egyetlen, a pártrendszerrel szembeállítható, modern értelemben véve demokratikus alternatíva. Tévedés lenne azt hinni, hogy a tanácsok parlamentellenesek, de mindenesetre pártellenesek, a népképviselőt egy másik formáját jelentik, amely mentes egyrészt az osztályérdek, másrészt az ideológiák vagy világnézetek befolyásától. Míg a pártrendszer történelmi eredete a parlament, addig a tanácsok a közvetlen gyakorlati együttműködésben gyökereznek, és a nép e közvetlen együttműködés során kialakult követeléseit képviselik. A tanácsok mögött tehát nem áll ideológia, sem bármiféle politikai elmélet, ami a lehető legjobb államformát keresi. Ez a magyarázata annak, hogy a tanácsrendszer – mindegy hogyan, hol és mikor jelent meg – mindig beleütközött a pártbürokraták elszánt ellenségeskedésébe, a szélsőjobbtól a szélsőbalig, az államtudományok és politikai teóriák bajnokai pedig bámulatos egyöntetűséggel agyonhallgatták. A magyar forradalom nagy érdeme, hogy a történelem által számára engedélyezett rövid, vagy hosszú tizenkét nap alatt nemcsak újra megjelentette a tanácsrendszert a színpadon, hanem – és ez bámulatos újdonság – gyakorlati megvalósításának lehetőségeit is konkrétan, részletekbe menően felmutatta, s ezzel megszabta lehetséges fejlődésének irányát is. Alighogy létrejöttek az első tanácsok közvetlen választások útján, máris keresték egymással a kapcsolatot, s megválasztották soraikból a következő lépcső képviselőit, fel a legfelsőbb nemzeti tanácsig...*”

A felszabadulás folyamatában lévő Magyarországon nem talákoztam még olyan tanulmánnyal vagy törekvéssel, ami a forradalmi munkástanácsokra felhívna a figyelmet. Ha a mai parlament törvényhozóiban volna törekvés demokratikus intézmények létrehozására, csak szabad utat kellene adnia a tanácsok működésének. Ezzel csak megerősítené a rendszer demokratikus alapjait olyan intézménnyel, amit a nép magának érez, amihez ragaszkodna, és amin keresztül gyakorolná önkormányzati jogait. Hogy a pártrendszer és tanácsrendszer között mekkora a különbség a demokrácia mérlegén, az megmutatkozott akkor, amikor a magyar szabadságharc elbukott. A politikai pártok a szovjet támadás napján megszűntek, ugyanakkor a munkástanácsok

felvették a harcot a Kádár-féle bábkormány ellen olyan eredményesen, hogy egy álló hónapig a hazaárulók képtelenek voltak az országot kormányozni. Ezt követően még hat hónapig állták a harcot az üzemekben, csak az elhurcolások terrorja – amit a nyugati hatalmak megszemlélni sem voltak hajlandók – vetett véget hősi küzdelmüknek. Vezetőik mind áldozatul estek, börtön és halál várt rájuk. A világ elfelejtette őket, és a felszabaduló magyar társadalom első kormányzata még nem fordított rájuk figyelmet.

A munkástanácsok hőse '56-'57-ben **Rácz Sándor** volt, akit hívei két évvel ezelőtt köztársasági elnöki tisztségre jelöltek. A szép szándék célját tévesztette. Rácz Sándor nimbusza alkalmas lett volna a munkástanácsoknak az ő elnökleite alatti újjászervezésével arra, hogy a munkásosztályt számereje, gazdasági és történelmi jelentősége szintjére emelje az új rendszer. Ezzel az új rendszer – a demokrácia eszménye szolgálatára tett történelmi és elvi jelentőségű cselekedet mellett – jóvátételt nyújthatott volna a munkásosztály részére azután, hogy a munkások nevéből hangos bolsevista pártidiktatúrában éppen a munkásosztály volt a legkifosztottabb, legelnyomottabb.

Téves és szégyenletes parlamenti pezsgős partival ünnepelni október 23-át, és így mellőzni Ötvenhat forradalmának legfőbb hőjét, a magyar munkást, aki akkor is helytállt, amikor már reménytelen volt. A kivégzettek kilenczede munkás volt. Olyan ünneplés, ami őket mellőzi, nemzeti érzésünket sérti, mert a magyar forradalom nemzeti volt és nem nemzetközi. És még egyet: nagyon veszélyes utat jár az új kormányzat, ha nem törődik a munkássággal. Újabb katasztrófa borul a nemzetre, ha megint liberálisok szervezik be a magyar munkást nemzetközi, vagyis nemzetellenes, magyarellenessé szervezeteikbe. Célját tévesztő gazdaságpolitika lesz az, amelyik az olcsó magyar munkabéren igyekszik megszerezni a külpiacot, amelyik a külföldi tőke áhítóságában megfelelkezik a mi legnagyobb tőkénkről, a munkások szorgalmáról. A munkásosztály a magyar nemzet része, és a nagyobbik része.

A magyar népet úgy ismerik, hogy szabadságszerető nép. De ez csak azért nemzeti sajátosságunk, mert sorsunknak történelmi hagyománya: a sokszor veszélyeztetett szabadság védelme önmaga is cél tud lenni, és mert a veszély – mert mindig túlerőben volt – mindig az egész nemzetet fenyegette, a védekezés egzisztenciális politikai alapsztonükké vált. Védekezésünk iránya a külső támadással szemben álló. Először esett meg történelmünkben, hogy külső ellenségünknek erős belső szövetségese sikeresen kiépített olyan országos méretű erőszakszervezeteket, amik alkalmasak voltak elnyomni az egész nemzetet. Ez a kollektív elnyomás készítette létrejönni a forradalomban a kollektív védekező szerveket. Ezt csodálta a világ, mert napok alatt létrejött az új forradalmi rend, szerte az országban forradalmi bizottságok, munkástanácsok, sza-

badságarcos csoportok formájában. Szabadságharcosaink kétfrontos háborút viseltek: a bolsevista belső ellenség ellen és a támadó szovjet haderő ellen.

November 4-én a támadó szovjet haderő megakadályozta a nemzetet abban a szándékában, hogy felszámolja a hazai bolsevisták hatalmát. Ez a hatalom Magyar Népköztársaság néven fennmaradt 1989-ig. Ez a bolsevista kurzus véresen megtorolta, majd propagandájával kimosta az agyakból a forradalmat. A békés átmenetnek áldozatává vált a nemzeti forradalom számos követelése; hogy csak a legfontosabbat említsük, elvetette a kommunizmust, de nem akart kapitalizmust sem. A kapitalizmus restaurációját most a szocialisták végzik el, és ha ez a szép, békés, kerekasztalos változás megint elsikkasztja a forradalom követeléseit, akkor a magyar demokráciát eltemethetjük, mielőtt megszületett volna.

(Magyar Élet, 1991. október 10.)

A forradalmat be kell fejezni

*Itt áll előttünk a belső ellenség, amely
nem húzódott vissza az orosz csapatokká.*

Számos magyar gondolkodó panaszolja, hogy nem értenek meg minket. Mármost a világ nem érti meg a magyarokat, egészen mást lát bennünk, mint ami vagyunk. De sokszor mi magunknak is érdemes elmélyedni a kérdésben: mik vagyunk hát, mit is akarunk?

Szeretjük elhiteni magunkkal, hogy Árpád apánk tejjel-mézzel folyó Kánaánba vezette népét, jól kinézte, hogy itt kékebb a folyó, zöldebb a fű, és a Kárpátok koszorúja védelmezi a magyar népet. „Szép vagy, óh hon, bérc, völgy váltakoznak gazdag öledben, téridet országos négy folyam árja szegi”. (Vörösmarty). „Magyar vagyok. Legszebb ország hazám az öt világrész nagy területén. Egy kis világ maga”. (Petőfi). „Bekerített kis világnyi ország, egységbe zárt sokféleséget mutat,... a tájak valóságos antológiája.. Szép hazánk rossz helyen van: Nyugat–Kelet határvidéke, népek keresztútja, ütközőpontja a kultúrának”. (Babits). Így igaz, és nyugodt életünk akkor lenne, ha ez a szép kerek Kárpátok övezte táj erős bástya lenne, aminek megvívása véres kudarccal járna minden ellenségnek. Csakhogy mi mindig kevesebben voltunk, mint ami elég volt megvédeni a Kárpát-medencét, de az is igaz, először elfogytunk, és csak aztán veszítettük el a hazának kétharmadát. Mohács óta csaknem fél évezrede élünk itt úgy, hogy „A béke itt nyílt szemmel alszik”, (Arany).

Mohácsnál is győzött volna a teljes magyar erő, Rákóczi is magyar király lehetett volna, ha mögé áll az egész ország, azután már a megmaradásnak csak az a keskeny útja marad, ha Kossuth Lajos hiába üzeni, mégegyszer is, hogy elfogyott a regimentje, akkor sem megyünk el mindnyájan. Az első világháború megtanított minket, hogy ne merüljön ki az ország ereje a háború végére, a másodiknál már takarékoskodott a szuverén magyar kormányzat a függetlenség utolsó napjáig. Általános mozgósítás már csak akkor volt, amikor a fél országot már elfoglalta az ellenség. „Győzelem, vagy Szibéria” – olvastuk a plakátokon, amikor győzelemre már nem volt kilátás.

Szibériát elkerültük, de azok is csalódtak, akik Keletben bíztak Nyugattal szemben. Keletről most, évszázadunk közepén, kettős veszély jött az országra. Az egyik az orosz katonai megszállás, a másik az egyébként nyugati eredetű marxizmus. A történelem folyamán elég hosszú időt töltött a magyar nép idegen megszállás alatt. Török is, német is, megelégedett az anyagi zsákmánnyal. Az orosz is ezt tette volna egymagában. A megszállás azonban kettős volt: orosz és marxista, avagy katonai és szellemi, külső és belső ellenség terrorja. A marxista bolsevizmus sohasem tudott volna győzni a magyar nép fölött egymagában. Az orosz megszállás nem tudott volna kárt tenni a magyar lélekben. A kárt, a pusztulást, a bolsevizmus tette, aminek magvát az a hazai muszkavezető réteg képezte, amely soha nem vált részesévé a történelmi magyar lelkeségnek. A külső ellenséggel szemben, évezredek tapasztalatok alapján, sikerrel meg tud küzdeni a magyar szellemiség, a török megszállás 150 éve alatt szinte semmi nyomot nem hagyott bennünk, a német iga alatt is csak azt vettük át, ami európai érték volt, és itt megemlíthető, hogy a francia civilizáció nagyobb hatást ért el nálunk mint a német. A belső ellenséggel szemben azonban nincs még elég tapasztalatunk. Nem kell túl élesszemű megfigyelőnek lenni ahhoz, hogy valamely diadalra törő idegen eszme soha nem tudta elragadni a magyar nép egészét, csak egy kis részét – fasizmus esetén és kommunizmus esetén egyaránt azt tapasztaltuk, hogy nemzetünk frissen és nem egészen asszimilált rétegei ragadtatták el magukat ezen idegen eszmékkal, nyilván így akarván vezetővé válni.

Az idegen eszmék előbb-utóbb ellenállást váltanak ki a magyar népből. Kivétel nélkül mindegyik. Mégpedig azért, mert a magyar népnek, mint Európa egyik alapító nemzetének, megvan a saját nemzeti ideológiája. Nekünk nemzeti szentjeink vannak, nemzeti hőseink, a szabadságról zengő nemzeti költőink és zeneszerzőink, nemzeti királyok és államférfiak, hadvezérek és bölcs gondolkodók. A magyar nép vállalt és viselt történelmi szerepet, védte a kereszténységet, az európai civilizációt, betöltötte kárpát-medencei hivatását, és Trianon óta küzd a fennmaradásért, és keresi a talpraállás módozatait. Mitől várta volna ezt? A kommunizmustól a legkevésbé, ami

azt akarta elhíttetni vele, hogy a magyar népnek nem künn, nem másutt, hanem bent van az ellensége, a saját tanult osztálya, a papjai, a vezetői, nevelői. A magyar nép 1919-ből már ismerte a bolsevizmust, és ismerte azokat akik itt újra fel akarnak forogni mindent.

Ötvenhat a felismerés forradalma volt, és nagyon lényeges, hogy a felismerésnek a magyar munkásosztály is részese lett, olyannyira, hogy vállaira vette a szabadságharcot. A magyar nemzetnek az a rétege volt ez, amelynek nevében kormányoztak a kommunisták, akik annyira magyarellenesek és népellensek voltak, hogy az értelmiség és a földműves társadalom tönkretétele után a munkásosztályt is a teljes kizsákmányolás tárgyává tették. A bolsevista elmélet szerint a kellően alkalmazott kenyérterror lehetetlenné teszi a lázadást. Forradalomhoz, lázadáshoz tartalékokra van szükség, és mindenek előtt szervezetségre. Ezt ők tudják a legjobban, és nyugodtak voltak abban, hogy a kiépített besúgó rendszer mellett minden szervezkedés lehetetlen.

És mégis megtörtént a forradalom. Most nagy divat a „reformkommunistákat” is forradalmi hősként emlegetni Magyarországon. Óh, igen, voltak ilyenek is. Akartak is valamit: a szocializmus megreformálását. **Berecz János** is megírta, akkor, 26 évesen, ő is elment a felvonulásra, amit úgy bizony, kommunisták is szerveztek. De azt írja: *„hamarosan oldalt mentem és figyeltem... mit tehetünk mi ebben a helyzetben. Ugyanis volt egy olyan elképzelés is ebben az időszakban, hogy a párt és a többi szervezetek álljanak ennek a mozgásnak az élére... de a Bem téren, amikor láttam, hogy a zászlóból kivágják a címert, és a vörös zászlót már lehurrogják, amit a Lenin Intézetek hoztak magukkal, akkor én visszavonultam”*. Berecz mindezt az „ellenforradalom” 30. évfordulója alkalmából írta, megrekedve a régi hazugságnál: *„Az emberek túlnyomó részben, amikor elindultak az utcán piros-fehér-zöld zászlóval, a Himnuszot énekelve, nem ellenforradalmat akartak, sőt, valami tisztábbat, jobbat akartak! ... Magyarországon ugyanis népmozgalom volt, ezt kimondja már a párt szervezésére vonatkozó november 6-i felhívás, az 1956. december 5-i határozat pedig már kifejezetten azt mondja, hogy néptömegek mozgása volt. Tiszta szocializmust akartak”*...

Ezek szerint ez lett volna a legnagyobb kommunista megmozdulás. A „tisza szocializmust” pedig behozták az orosz tankok az Üllői úton át, ami Berecznek végülis a párt központi bizottsági titkárságát eredményezte.

Valahol azért talán mégiscsak el kellene választani a reformkommunistákat a forradalmár szabadságharcosoktól. Talán ott, amikor nem tetszett nekik a szovjet címer eltávolítása a zászlókról. Hogy a „néptömegek mozgása” mit akart, azt láthatták, hallhatták elég világosan. És azt is tudták nagyon jól, hogy azt a nagyon piszkosnál egy kicsit sem tisztább szocializmust második alkalommal is csak a szovjet hadsereggel

lehet rákényszeríteni a magyar népre. És azok akik már a fölvonulásnál félreálltak, most ők magyarázzák nekünk a forradalmat. Itt áll előttünk a belső ellenség, amely nem húzódott vissza az orosz csapatokkal.

Egy másik szemponttal is tisztában kell lennünk: amikor arról volt szó, hogy a magyar nép ki akart szabadulni a kommunizmus igájából, számított a többi hasonlóan elnyomott ország szimpátiájára, illetve a példa követésére. Három szomszédország, a trianoni zsákmányban érdekelt Csehszlovákia, Románia és Jugoszlávia előbb érzéketlen volt, majd – éppen az ottani magyarok lelkesedése reakciójaként – ellenséges. Azok az álmok, hogy egyszerre felkelünk a szovjet elnyomás ellen, a forradalom első napjaiban szertefoszlottak. Megkaptuk a tanulságot: szomszédaink inkább viselik a moszkvai jármot, minthogy minket szabadnak lássanak. Az események mégis a magyar népet igazolták, de az nem elég, ha ezt csak mi tudjuk, hanem át is kell vennünk azt a szerepet az átalakulásban, ami helyállásunk alapján minket megillet. Először azonban a magunk portáján kell rendet teremteni.

A hatfelé darabolt ország középső része felszabadult az orosz csapatok elvonultával. Immár szabadon megindulhatunk az újjáépítés útján. Megtanultuk, hogy a nemzetköziség elve magyar földön magyarellenességet jelent. A népszavazásban a magyar nép határozottan elutasította a baloldali eszmét. Ennek ellenére a kaméleon-pártokkal és egyéni helyezkedésekkel a baloldaliak erős tömböt képeznek a magyar törvényhozáásban is, csakúgy mint a tájékoztatás szerveiben. Most a forradalom kitérőse előtt buzgólkodott reformkommunisták akarják kisajátítani – a valódi szabadságharcosok félreállításával – azt a forradalmat, amely akkori elvtársaik ellenében adta meg a magyar megújulás eszmei alapját. Ezek akarnak újra irányítói lenni a magyar életnek. Ezért most erősíteniünk kell a lelki ellenállást, aminek első feladata a forradalom szellemi tartalmának megőrzése és törekvéseinek befejezése.

Felelősek vagyunk mindannyian, künn és bent az országban, hogy a huszadik század legjelentősebb kollektív eseménye a magunk és a világ megváltó kincsévé váljon. **Albert Camus** sorai emlékeztessenek erre mindannyiunkat:

„A legázolt, bilincsbevert Magyarország többet tett a szabadságért és igazságért, mint bármelyik nép a világon az elmúlt húsz esztendőben. Ahhoz hogy ezt a történelmi leckét megértse a fülét betömő, szemét eltakaró nyugati társadalom, sok magyar vérenek kellett elhullnia – s ez a vérfolyam most már alvad az emlékezetben. A magára maradt Európában csak úgy maradhatunk hívek Magyarországhoz, ha soha és sehol el nem áruljuk azt, amiért a magyar harcosok életüket adták, és soha sehol – még közvetve sem – igazoljuk a gyilkosokat.”

(Magyar Élet, 1991. október 24.)

Ötvenhat szellemében tovább harcolunk!

Csapó Endre ünnepi beszéde Sydneyben,
a Magyar Központban, 1993. október 23-án

Kedves ünneplő közönség!

Kell-e azt mondanom, hogy az a nap, amit ma ünnepelünk, történelmi jelentőségű? Kell-e méltatnom a nap jelentőségét, felidézni a 37 évvel ezelőtti eseményeket? Ugyebár szükségtelen, hiszen mindannyian azért gyűltünk egybe ma ebben a teremben, mert meg akarjuk ünnepelni azt a napot, aminek történelmi jelentőségéről meggyőződünk, amit ennek a Szövetségnek a rendezésében 1957 óta nemzeti ünnepként tisztelünk és köszöntünk minden esztendőben. Igen, nemzeti ünnepnek nyilvánítottuk ezt a napot, és a mi nemzeti emigrációs újságunk Kalendáriumában, Falinaptárában, nemzeti ünnepként jelöltük meg ezt a napot, abban a reményben, hogy eljön az idő, amikor Magyarországon is pirosbetűs ünnep lesz október 23-a.

Ím eljött ez az idő, megéltük, ha nem is mindannyian, de akik már nincsenek közöttünk, azok is azzal a tudattal húnyták le szemüket, hogy eljön majd az a nap, amikor Magyarországon, a magyar Országgyűlés nemzeti ünnepé nyilvánítja Ötvenhat forradalmi napját, október 23-át. Elég későn, túl későn ahhoz, hogy az ország mai lakosai túlnyomó többségének személyes élményei lettek volna a magyar nemzeti forradalomról és szabadságharcáról. Az ország mai lakosságának mintegy fele Ötvenhat után született, az akkori fiatalok, a pesti srácok idestova fehérhajú nagyapák lettek.

Nemzeti ünnep lett október 23-a, de félő, hogy csak naptári ünnepé, munkaszüneti nappá töpörödik, és elmarad az a nagy reményünk, amit itt ápolunk a távoli földrészen évtizedeken keresztül, hogy mindaz amiért mi akkor lelkesedtünk szerte a hazában, az elhatárolt országrészekben, a tengerentúli országokban – félő, hogy elmarad az a reményünk –, hogy az akkor megkezdett társadalmi átalakulás még folytatható, befejezhető. Nem akarom szembesíteni a két emberöltő két társadalmát, de a különbség erkölcsi tartásban szembeötlő.

Az akkori magyar társadalom végig szenvedte a második világháború megpróbáltatásait, a háborúvesztést, az országcsönkítést, Ázsia barbár hadseregének szabadrablását, megerőszakoltatást, százezrek elhurcolását, jóvátétel címén az ország kifosztását, muszkavezető hazaárulók pimaszkodását, magyarságukért faji üldöztetést saját hazájukban, kitelepítést, internálást, bebörtönzést, háborús bűnvádat, koncepciós pereket, lelki gyötörtetést, testi kínzásokat, agyonveréseket, akasztásokat, munkahelyi

megalázást, figyeltetést, lehallgatást, mindent mindent amit a moszkvai zsarnokság kitalált és kipróbált a nagy bolsevista börtönországban. És ebből a zsarnokságból tört ki a magyar nép, ebből a zsarnokságból sarjadt ki az a csodálatos erkölcsiség, ami a világ tiszteletét kiváltotta.

Számos idézetet lehetne itt felemlíteni, hiszen egy kötetre való költeményt gyűjtött össze és adott ki *Glória Victis* címen **Tollas Tibor** a magyar forradalmat dicsőítő költők műveiből. És mikor fog még megjelenni a neves politikusok, írók, történészek megnyilatkozásait tartalmazó kötet? A sokat emlegetett **Albert Camus**-t akkor is idézem ha már unalomig hallottuk, az se baj, ha kívülről tudjuk. Többek között ezt mondta:

„A legázolt, bilincsbe vert Magyarország többet tett a szabadságért és igazságért, mint bármelyik nép a világon az elmúlt húsz esztendőben. Ahhoz, hogy ezt a történelmi leckét megértse a fülét betömő, szemét eltakaró nyugati társadalom, sok magyar vérenek kellett elhullnia – s ez a vérfolyam most már alvad az emlékezetben”.

Megismétlem: ... „ez a vérfolyam most már alvad az emlékezetben”. Nos, erről akarok ma szólni.

Akik közülünk idekint töltötték a forradalom utáni évtizedeket, bizonyára emlékeznek rá, hogy milyen hamar lelohadt a világ lelkesedése a magyar felkelést illetően. A politikusok jártak élen a megfélemezésben. Elsősorban az amerikaiak, akik korábban verték az antikommunista nagydobot, akik a Szabad Európa Rádión keresztül biztatták a magyarokat az ellenállásra, a kitartásra. Emlékszünk az ENSz-határozatokra, szinte hétről-hétre követni lehetett a hangulatváltást. Majd amikor a cseheken volt a sor, divatba jött a Prágai Tavasz, minden harsona annak dicsőségét zengte. Miért? Azért, mert Prágában nem antikommunista polgári forradalom volt, hanem csak a kommunizmust akarták megreformálni. Feltalálták az „emberarcú kommunizmust” és a nyugati politika ezzel igyekezett nyomást gyakorolni volt háborús fegyvertársára, a Szovjetunióra, hogy enyhítsen a terror szorításán, mert ha túlfeszíti a húrt, az elpatlan, és veszélyezteti azt a kétpólusú világhatalmat, amit Európa közös megszállásából lehet kiépíteni Moszkva és Washington részére.

Másszóval: a nyugati politikának nagyon megfelelt volna, ha október 23-án az utcára kivonuló egyetemisták, a KISz-ifjúság a Marseillaise éneklése mellett követelték volna a sztálinizmus túlzásaitól megtisztított szocializmust. Ez betervezett programja volt azoknak a kommunistáknak is, akik úgy gondolták, hogy a sztálini-rákosi terror akadályozza az eszme győzelmét a lelkekben. A Nyugat nem a kommunizmus ellen volt, hanem a sztálinizmus ellen, annak a személynek az irányzata ellen, aki orosz nacionalista birodalmat hozott létre abból a Szovjetunióból, amelynek a kollektív állam

vonzó példájává kellett volna válnia Marx, Lenin, Trockij elvein. Sztalin terroruralmában elveszett a lényeg, a nemzetköziség.

Ez a két irányzat harcolt a nagypolitika téerein a szövetségesek részére győztes háború befejezése óta: a sztalinista és a nemzetközi kommunizmus. A nemzetközi kommunizmus szovjetunióbeli hívei titkos támogatást kaptak Nyugatról, ez váltotta ki a hidegháborút, ennek a nyomvonalán történtek a moszkvai kémkedési bűnperek, tömeges tisztogatások. Ide sorolható a magyarországi Rajk-per is. A forradalmat megelőző viták az Írószövetségben, Petőfi Körben, az újságokban, mind a Nyugatról támogatott megtisztulási törekvés anyagi és szellemi hátterével történik.

Ha az események a reformkommunista forгатatókönyv szerint zajlottak volna le, vagyis megindul az ifjúság tüntető menete Budáról, szépen áthömpölyögnek a Dunahídon Pestre, ott az Országház előtt éltetik Nagy Imrét, és követelik a tiszta szocializmust, Nagy Imre megjelenik az erkélyen, harsány hangon megszólítja az érte rajongó tömeget, hogy: Kedves Elvtársaim! – amire fölzúg az éljenzés, még elmond egy negyedórás beszédet a hazáról, a nemzetről, a tiszta szocializmusról, a vívmányokról, a népek testvériségéről, megdicséri őket, hogy forradalmat csináltak, mert most jön az igazi népuralom, – Gerőék megpucoltak volna, és a világsajtó mái napig is ünnepelné a budapesti októbert, aminek már tradíciója van Magyarországon, ami helyreállította a balsevisták novemberi forradalmának a becsületét... és így tovább.

Tudjuk jól, kedves Hallgatóim, hogy nem így történt. Nem is történhetett így, mert Budapesten nem lehet Prágai tavaszt játszani. Tudjuk az események leírásából, hogy mi történt október 23-án Budapesten – és itt idézem a most kiadott történelmi olvasókönyvet:

„Délután két-három óra körül a pesti egyetemek a Petőfi-szobortól, a műegyetemisták az egyetemtől megindultak a Bem-szobor felé. Mire odaértek, több tízezer főre duzzadt a tömeg. Sem a DISz vezetői, – tessék figyelni – sem a kirendelt pártaktivisták nem voltak képesek az eseményeket ‘mederben tartani’. Ugyanezzel próbálkozott, más ellenzéki oldalról, a Petőfi Kör Tánczos Gábor vezette csapata. Hangszórós kocsijuk elveszett a tömegben. Veres Péter, az Írószövetség elnöke a Bem-szobornál megkísérelte felolvasni az írók által fogalmazott kiáltványt. Szavai elvesztek a tömeg zúgásában. A tüntetés, mint valami hatalmas, lélegző áradás, egyre növekedett, átszakítva a félelem gátjait. A reformista jelszavak is mind élesebbé váltak, s felváltották őket a nemzetiek: ‘Aki magyar, velünk tart!’ ‘Ruszkik haza!’ Mire kora este a menet a Parlament elé vonult, ott már vagy kétszázezren voltak: diákok, munkások, a főváros népe. Ezek gyülekeztek a város más pontjain: a Dózsa György úti Sztalin-szobornál, s a Rádió Bródy Sándor utcai épületénél, ahol az egyetemi pontokat akarták beolvasni.

Várható volt, hogy az azonnali változás akarásának ez az óriási feszültsége robbanni fog”.

Itt bizony nem Veres Péter és Nagy Imre maszlagjára voltak kíváncsiak az emberek, hanem nekik volt ezúttal komoly mondanivalójuk.

Amikor azt mondják a visszaemlékezésekben, hogy a forradalomban kommunisták is résztvettek a felkelők oldalán, ez igaz: résztvettek. De az a kérdés, milyen lélekkel, milyen szándékkal. A műforradalom előkészítésében elsősorban. De órákon belül kiesett a kezükből a kezdeményezés, ettől fogva számos szervezetben, a kormányban elsősorban, igyekeztek a felkelés élére tolnakodni, csak azért, hogy eltereljék annak irányát, vagy fékezék erejét. Ezért nem olyan egyszerű megérteni a történeteket, szétválogatni a hősokeket, az álhősokeket és az áldozatokat aszerint, hogy a hazáért vagy a szocializmusért küzdött vagy esett el. Ez a vita addig fog tartani, amíg a szabadságharc eseményeinek élő résztvevői lesznek.

De nem ez a fontos, hanem az eszme, ami győzött, ami nem köthető semmiféle politikai irányzathoz, mert egyszerűen csak nemzeti volt. Nagyon jól látta Gerő Ernő, amikor ama híres beszédét elmondta, amivel csak olajat öntött a tűzre, hogy: „nacionalista tüntetés volt”, ami a mi szótárunkban nemzetit jelent. És aki megértette, hogy ennek a nemzeti jellegnek a kifejezése, mint közakarát megnyilvánul annyi idő alatt míg eljutunk a Petőfi szobortól a Bem szoborig, annak nem lehet kétsége arról, hogy ez az egész magyar nép forradalma.

Harminchét év telt el azóta. Fel kell tenni a kérdést: hogyan sáfárkodott a nemzet a forradalom emlékével? Mi itt elmondhatjuk, hogy a NSW-i Magyar Egyesületek Szövetségében 1957-ben hoztunk egy határozatot, ami szerint október 23-át nemzeti ünnepnek nyilvánítjuk, és ünnepeink közé sorolva azt minden évben megünnepeljük.

Hölgyeim és uraim, Sydneyben ma a szabadságharc 36-ik ünnepnapját tartjuk. Hasonlóképpen megemlékeztünk újságjainkban a nemzetnek erről az ünnepéről, cikkeket, tanulmányokat jelentettünk meg, tüntetéseket rendeztünk, könyveket, tájékoztató füzeteket írtunk és terjesztettünk, egyszóval életben tartottuk a forradalomnak és a szabadságharcnak az emlékét.

Sajnos, a magyar nép részére nem adatott meg ez a lehetőség. 34 évet kellett várnia, amire törvénybe iktatta 1956 emlékét a magyar Országgyűlés, szervezkehetnek az egykori szabadságharcosok, lehet ünnepelni, beszélni, írni róla. Könyvek jelennek meg, visszaemlékezések, történelmi kiértékelések.

Valami azonban hiányzik, valami mégsem teljes, és nem egészen korrekt ezen a téren. Hiányzik az ötvenhatos szellem. Nincsenek ennek az eszmének írói, költői, lelkes kutatói, nem nyilatkozik meg a felszabaduló lélek, és nincs mozgalom, ami orszá-

gos hatállyal törekvései közé fogalmazná Ötvenhat eszméit.

Az még érthető, hogy a nyugati közvéleményben feledésbe ment Ötvenhat, de Magyarországon most kellene kivirulnia az érdeklődésnek. Igaz, létrejött valamilyen történészi kutatótársaság, ahol gyűjtik 56 dokumentumait, de jó kérdés, kik és milyen lélekkel... Megjelent egy-két sovány könyv, kiadtak egy történelmi olvasókönyvet a középiskolásoknak, amihez Göncz Árpád írt előszót, amiben igazolja, hogy „ez a könyv hitelesen értékeli a történelmet, igazat mond”.

Ebből az „igazmondásból” megtudjuk, hogy már 1953-ban, a párton belüli küzdelemmel kezdődött el az, ami később nemzeti szabadságharccá szélesedett. 1955-ben létrejött csoportról, mint ahogy mondja, tudatosan ellenzéki értelmiségi csoport: Haraszi Sándor, Losonczy Géza, Újhelyi Szilárd, később Dónáth Ferenc és Heltai György régi illegális harcosok, majd Méray Tibor, Aczél Tamás, Déry Tibor, Gimes Miklós, Vásárhelyi Miklós, Kende Péter, Fekete Sándor — és most szószerint idézem: *„E szűkebb körhöz a későbbi hónapokban, majd különösen 1956-ban fokozatosan felzárkózott jóformán az egész írószövetségi pártszervezet, igen sok újságíró, művész, tanár, agrárszakember és más értelmiségi. Ezek túlnyomó részben párttagok, esetleg kizárt vagy a párthoz eszmeileg közel álló emberek voltak”.*

Eddig szól az idézet, egy a sok közül, aminek most az a szerepe, hogy elvitassák a forradalmat a nemzettől. Ebből csak annyi igaz, hogy a kommunistáknak ez a hatalomból kiszorított második vonala szervezkedett, akárha bátran és hőiesen is, de ők az eszmének, a kommunizmusnak voltak a bátor hősei, mert úgy gondolták, hogy más eszközökkel célravezetőbb lesz a kommunizmus uralmának megtartása a magyar nép fölött. Simonffy András írja a Magyar Fórumban: Október 22-én este becsöngetett apámhoz egy régi barátja azzal, hogy *„Itt valami búzlik, kérlek. Most jövök a helyszínről. A legvadabb moszkovita bérencek lázítják a műegyetemistákat. Baloldali puccs készül”.*

Igen, itt a főszereplők még baloldaliak, és a cél a hatalom megszerzése, a sztalinisták leváltása. Semmi több. Természetesen a nép nevében, esetleg ha kell, nemzeti jelszavakkal.

De amire a Bem-térre ér a diáksereg, akiknek túlnyomó része nem is azzal a lélekkel menetel mint a szervezőik, mire megérkeznek a nagy szabadsághős lábaihoz, ez már magyar hazafiak felvonulása, magyarok menetelnek a nemzeti szabadság útján, megérezve, hogy ők fogják megdönteni a párt hatalmát. A kommunisták akkor követték el a hibát, amikor az utcán akartak politizálni. Az utcán a magyar nép vette át a politizálást abban a pillanatban amikor megérezte a történelmi alkalmat.

Csalás, galád hazugság azt állítani, hogy ennek a forradalomnak és szabadság-

harcnak a kommunisták voltak a megindítói.

A forradalom október 23-án az utcán született meg, úton a Bem-tér felé. A forradalom egyetlen és igaz hőse a magyar nép.

Költőink, íróink közül, akik leghitelesebben kifejezték azt ami valójában történt, kettőt idézek. **Tamási Áron** már a jövőbe tekintett aggódó lélekkel, amikor a következőket leírta a szabadságharc győzedelmes napjaiban:

„A kehely, amelyben magyarok vércseppjei szentelik meg az éltető italt, a világot arra inti, hogy nagyobb gonddal és tisztább lélekkel őrködjék az emberi lét méltósága fölött. A hatalmak, melyek a maguk rendszerében élni jónak és helyesnek látják, adják meg nekünk a lehetőséget, hogy mi is a magunk emberi és nemzeti formánkban élhessünk. Ez a forma nem más és nem is lesz más, mint a társadalmi demokrácia és a nemzeti függetlenség formája. Ezt a formát kormányzás dolgában, egy nemzeti kormány tudná a nép akaratával megtölteni; a művelődés szellemével pedig a magyar léleknek azok a mesterei, akik az elmúlt évtized alatt is a nép hűségében éltek”.

Tamási Áron idézett praktikus szemléletű mondatait kiegészítem nagy költőnk **Szabó Lőrinc** írásával:

„Ima a jövőért. Magyarország felszabadult. Hadd kérdezzem azonban, magamtól és mindenkitől: igazán felszabadult-e?! Felszabadult-e a további lidércnyomás lehetőségétől, felszabadult-e a megisméltódés veszélyétől?! És még valamitől! Amit a magyarság most művelt, azt nyolc napon át lángoló glóriaként csavarta maga körül a földgolyó, glóriaként, melyben soha ki nem hül a visszanyert tisztelet, a szeretet és a csodálat. Sehol a szabad világban. Sőt talán még másutt sem. Nem szabad csökkentenünk ezt a fényt, nem szabad ezt a ragyogást. Ész, erő, készenlét és minden szent akarat fogjon majd össze és őrizze és emelje végső diadalra benne céljainkat, az igazság, az okosság, az emberiség, a nemes hagyományok és az életképes haladás munkálását abban a – semmi harcnál nem kisebb – másik feladatban, ami most következik, az új, az igazi országépítésben”...

Talóban költői szavak, nagy feladatok súlyos gondolatai. Feltehetjük ma is a kérdést: – Igazán felszabadult-e a magyar nemzet? Mert vannak jelek, amik aggodalomra készítenek. Egyik ilyen jelzés, figyelmeztető jelzés, hogy a nyolc napon át lángoló glória fénye ma már csak itt-ott pislákol a szabad világban. Budapesten, aminek nevétől akkor tele lettek az újságok, ma kétféle megközelítés észlelhető Ötvenhat forradalmával, szabadságharcával kapcsolatban: az elhallgatása és a meghamisítása.

Tamási Áron idejében még voltak a magyar léleknek olyan mesterei, akik a nép hűségében éltek. Azóta több mint három évtizeden keresztül mást kellett mondani vagy hallgatni kellett, és még ma is, az idegen laptulajdonosoknál továbbra is alkalma-

zott kommunisták, nem azt hirdetik, hogy adják meg nekünk a lehetőséget, hogy mi is a magunk emberi és nemzeti formánkban élhessünk.

Két évvel ezelőtt írta **Csurka István** októberi megemlékezésében:

„Az első kérdés maga a forradalom. Immár nehéz volna letagadni, hogy baj van az új Köztársaságnak a forradalomhoz való viszonyával. Az új rend nem mer visszatekinteni a forradalom alapmegoldásaira. Az a veszély fenyeget, hogy az '56-os történet tovább süllyed a nemzet emlékezetében. Ha az új Köztársaságban veszélybe kerülhet a forradalom emlékezete, akkor ezzel a Köztársasággal valami bajnak kell lennie. Ha itt most nem zajlik non-stop előadásban valami megtermékenyítési szertartás, ha itt most nem versengenek a kultuszteremtésre képes művészek, a gondolkodók, a lelkipásztorok a forradalom kultuszának megteremtéséért, hanem éppen ellenkezőleg, a forradalom emlékezetét a felejtés vagy a tudományos konferenciának álcázott pártviták bomlasztják, akkor ennek az új rendnek születési hibái vannak.”

Ezek a két év előtti aggodalmak nem voltak alaptalanok. Sok milliós költséggel létrejött a szoborpark, hogy a bolsevista gyilkosok, szadista népbírák, a magyar népet szolgásgágra taposó herék és pártbasák, minden magyar ügyet eláruló és kiárúsító, idegen-vezető pártemberek, liberálissá vedlett ifjúbolsevisták eljárhassanak valahová ahol gonoszágaik ércbe-kőbe megörökített emlékeinek hódolhassanak, és ha fordul a kerék, onnét ezeket a szobrokat visszahelyezhessék, újra meggyalázva Budapest tereit. Erre volt pénz, volt gondoskodás!

De a forradalom szent helyein börtönben meggyötört szabadságharcosok filléreiből készítettett szerény falitáblán kívül semmi sem hirdeti, hogy ezeken a helyeken valami történt. Nincs a kormányban, nincs a fővárosi önkormányzatban annyi belátás, hogy ezeréves írott történelmünk legjelentősebb eseményeinek vérrel szentelt csatátereit kegyeleti hellyé avassák. Bizonyára nincs rá pénz. De lélek sincsen.

Nagy országos felháborodásra odalökött ez a Köztársaság alamizsna járadékokat a több tízezer meghurcoltnak, akiknek az volt a bűnük, hogy megfogadták Tamási Áron intelmét: rendületlenül hívei voltak a hazának.

Igen, ha két évvel ezelőtt úgy nézett ki, hogy ebben az új Köztársaságban veszélybe kerülhet a forradalom emlékezete, ma már állító módban lehet szólni arról, hogy Magyarországon bizony most nem zajlik non-stop előadásban a megtermékenyítési szertartás, nem versengenek a kultuszteremtésre képes művészek, a gondolkodók, a lelkipásztorok a forradalom kultuszának megteremtéséért.

A magyar forradalom és szabadságharc nem választható el az utána következő 10-15 évtől, ami alatt térdreknyszerítették a nemzetet, és pusztították a nemzet színjavát. Akinek csak valami köze is volt a szabadságharchoz azt meghurcolták, és ha

nem akasztották fel, ha nem verték agyon, ha nem halt bele a kínzások sérüléseibe, akkor, letöltve börtönéveit, visszamehetett a társadalomba nyomorogni megvetétként, kitagadottként. Ezek az emberek őszintén reménykedtek az ígéretekben, hogy lesz igazságszolgáltatás, hogy lesz jóvátétel. Reményeiket táplálták az ígéretek a választások idején.

Mit tapasztalt hát ország-világ? Abban a Parlamentben, amibe a magyar nép nagy többséggel beválasztotta mindazokat a képviselőket, mindazokat a pártokat, akik azt ígérték, hogy lesz rendszerváltozás, lesz igazságszolgáltatás, abban a Parlamentben nagy vajúadások és nagy nehézségek árán megfogalmaztak néhány törvényt, ami valamiféle igazságszolgáltatást elrendelt. Ezeket a kommunista időkből megörökölt alkotmánybíróság egyre-másra visszautasította, módosításra, mondván, hogy alkotmányellenesek. Most, két héttel az évforduló előtt a mindenható alkotmánybíróság jóváhagyólag véleményezte, hogy bizonyos keretek között mégis helye van a bírósági számokérésnek. Ez a jól időzített határozat – nehogy baj legyen – minden, amit ez a Köztársaság ígéreteiből megvalósított.

De ne legyenek vérmes reményeink, olyan körülmények között, amikor bíróság elé lehet rángatni egy történészt, névszerint Kubinyi Ferencet, aki az elmúlt rendszer főszereplőinek néhány gazságát megírja, és ezért elmarasztaló ítéletet kap, olyan körülmények között gyanakvó várakozással tekintünk a most már törvényes igazságszolgáltatás végrehajtása elé.

Boross Péter belügyminiszter a múlt hónapban azt a kijelentést tette, hogy *„Magyarország Európa legveszélyeztetettebb állama. Biztonságunkat s a határon túli magyarság nyugalma erőfelmutatással, erőszervezéssel lehet fokozni, miközben tekintettel kell lenni a magyar kisebbség érdekeire is”*. Talán nem kell mondanom, hogy a belügyminiszternek ezt a kijelentését azonnal élesen támadta a baloldali sajtó Magyarországon, és onnét felkapkodta a kisantant államok sajtója is.

Természetesen egyetértünk a belügyminiszter kijelentésével és az ellenzékkel is annyiban, hogy ők is a szomszéd államokra gondoltak, amikor Magyarország veszélyeztetettségéről szolt a miniszter. Ez a kérdés látszólag nem tartozik ide, de valójában megvan az összefüggés, mert nem tekinthetjük Ötvenhatot külön önmagában, hiszen része volt, következménye volt mindannak ami ebben az évszázadban történt Magyarországgal.

Szülőházánk e század eleje óta veszélyeztetett helyzetben van. Trianonban olyan csapást mértek ránk, amitől nyilvánvalóan végleges öszeroppanásunkat várták ellenségeink. De vajon nem áll-e fenn a veszélye a maradék ország végleges felszámolásának is, a mai körülmények között? Nézzünk akár délre, akár keletre, akár északra.

Olyan államokat, olyan népeket, olyan törekvéseket látunk ami indokoltá teszi a félelmet.

Ezek a népek, a történelemben későn ébredő államalkotói igényüket most érzik beteljesülni ebben az évszázadban. Az ő részükre most jött el a honfoglalás ideje, a területhódítás nagy történelmi alkalmá. Nekik szent országgyarapító hazafias kötelesség további területeket hódítani, és azokat megtisztítani az idegen elemektől.

Itt az életnek nyers törvényei vannak, itt száz év óta hódító szándékok feszülnek a magyarság ellen, ami 1914-ben nyílt háborúban jelentkezett azzal a kifejezett szándékkal, hogy a balkáni és a moszkvai ortodoxia, szövetségben a nyugati szlávokkal, előkészítse nyugati irányú hódításukat. Magyarország feldarabolásával az európai Európa keleti határai behorpadtak, és a második támadás alkalmával a nagy szláv testvér a vörös hadsereggel, és annak utolsó szakaszában a kisantant államok vörös lobogók alatt újra megtámadták Magyarországot. Nyugati szövetségeseikkel együtt Párizsban újra megcsonkították Magyarországot, elszakították a Felvidék magyarlakta területeit, Észak-Erdélyt a Székely-földdel és a magyar Délvidéket. Ezek nélkül az országrések nélkül ne beszéljen nekünk senki helyreállított magyar szuverenitásról.

De a homokban tartja a fejét az is, aki nem látja, hogy ezek a hódító szándékok még ezzel sem elégteltek ki. Akiben van annyi törődés nemzete sorsa iránt, hogy odafigyel, miként beszélnek és írnak rólunk ellenségeink, akik szerint barbár betolakodók vagyunk, akik elrontottuk a békés szláv népek egységét, beekelődvé és szétválasztva őket, meghonosítva a népek elnyomását, a feudalizmust, a fasizmust, és így tovább... tehát aki odafigyel arra, hogy miként jellemeznék minket, magyarokat, annak nem lehet kétsége az iránt, hogy ezek az így megnyilatkozó nem megbékélni akarnak velünk, hanem ezekkel a megnyilvánulásokkal is készítik elő a következő támadást az immár fogyó, meghasonlott, önpusztító magyarság ellen. De ne hogy az a vád érjen hogy rémeket látok, bemutatom Magyarország felosztásának szlovák tervét, amit az ünnepély befejezése után meg lehet nézni.

Az a korszak, amit Horthy Miklós nevével jeleznek, amit annyira gyaláztak és ma is gyaláznak a kommunisták, a magyar élniakarás korszaka volt, amiben, ha nem is sikerült megoldani minden belső problémát a nehéz körülmények és az idő rövidsége miatt, de visszaállította a nemzet önbizalmát önmagában.

Azt kérdem én Önöktől, elképzelhető-e az újjáéledésnek, az ország felépítésének az az elszánt vállalása, amit a magyar nép felmutatott a háborús események elmúltával, olyan körülmények között és ellenére, amit az ország katonai megszállása okozott, ha nincs előtte egy olyan korszak, ami szabadságra, önállóságra, büszkeségre, hazaszeretetre nevelte az országot?

Azt kérdezem, elképzelhető-e ilyen előzmények nélkül, hogy a magyar nép 1945-ben és 1947-ben az országos választásokon olyan csapást mért a baloldali pártokra a Szovjetunió hadserege jelenlétében, hogy a kommunistáknak el kellett volna tűnniök szégyenükben?

Azt kérdezem ezek után elképzelhető-e a magyar forradalom spontán kitörése, amikor a történelmi alkalomnak egy kis rés nyílt, ha nem lett volna egységes a magyar nemzet a szabadság akarásában, ha nem bízott volna önmagában? Nem kell idéz-nem ennek a forradalomnak a tisztaságát, amit a világ megbámult. Sem pedig az el-szántságot, az önfeláldozást.

Ez hát az a szellem amit reklamálunk, amit hiányolunk, például, amikor azt halljuk, hogy a magyar nép 80–90 százaléka nem megy el szavazni. Nem érdekli a saját sorsa sem, a saját jövője sem. Tessék elolvasni a Magyar Élet heti számában, mit váltott ki '56-ban a magyar forradalom Erdély magyarjaiból? Tessék odafigyelni, hogy félnek a területtrabló kisantant államok még ma is Ötvenhat szellemétől!

Igen, Csurka Istvánnak igaza van, meg kell teremteni a forradalom kultuszát, vég-re kell hajtani a rendszerváltozást, igazságot kell szolgáltatni a magyar népnek hogy visszakapja önbizalmát, nemzeti tartását, a jövőbe vetett hitét.

Ünnepi beszédre kértek fel, de én most azt mondom: ne csak ünnepeljünk, hanem leltározzuk fel kötelességeinket. Való igaz, a bolsevizmus vereséget szenvedett, de azért mi még nem győztünk. Való igaz, a ruszok hazamentek, nincsen már egypárt-diktatúra, de a kommunisták még ott vannak, rajta tartják kezüket az ország gazdasá-gi, politikai, tájékoztatási és művelődési útőerén. Ez az oka az országos közönynek, közgyávaságnak, mozdulatlanságnak. De ugyancsak ez ró további feladatot az emigrá-cióra: nem fejeződött be a mi történelmi küldetésünk mindaddig, amíg akár a vörös, akár a fehér bolsevizmus garázdálkodik szülőházánkban.

Legyen a jelszó újra: Ötvenhat szellemében tovább harcolunk!

(Magyar Élet, 1993. október 28.)

Ötvenhat veszélyben ... Mit takar a „megbékélés”?

...meghamisítják saját hazájában...

Ausztrália magyar közössége úgy is osztályozható, hogy egy része ott élte meg az 1956-os magyar szabadságharcot, másik része pedig Magyarországon, illetve a Kár-pát-medencében. Ugyanannak az eseménynek két vetületét látták: miként élte meg az

ország, és miként élte meg a nagyvilág ezt az eseményt.

A szabadságharc eseményeit kint megélők tanúi voltak annak, hogy a magyar forradalom nemcsak világraszóló esemény volt, de a világ sorsára közvetlenül kiható esemény is. Akik később kerültek ki az országból, azok is érezhették ezt a szerepet, ők viszont, mint az események szereplői és tanúi járultak hozzá ahhoz a közös szemlélethez, ami kialakult Ötvenhatról az ausztráliai magyar társadalomban. Hozzánk eljutott minden fontos információ arról, hogy valójában mi is történt a kezdetektől fogva egészen a megtorlásokig. Olvashattuk a nyugati világ sajtótermékeit, könyveit, tanulmányait, hallhattuk és olvashattuk továbbá a forradalom és szabadságharc résztvevőinek és tanúinak vallomásait, megnyilatkozásait, cikkeit, könyveit. Ebben a témakörben Ausztráliában sokkal tájékozottabbak voltunk, és vagyunk még ma is, mint magyarországi honfitársaink, akik a szabadságharc ellenségeinek véleményét kapták csak kézhez harmincöt éven át, szinte kizárólag, és azóta is nagy mértékben.

A magyar forradalom és szabadságharc mint történelem, ma még teljesen feldolgozatlan. Még az anyaggyűjtés sem indult meg a szakszerű és pártatlan történelmi feldolgozás részére. Folyik azonban közel négy évtizede a történelmi adatok meghamisítása és a magyarellenes szempontú feldolgozás. Bízunk benne, szinte biztosra vettük, hogy a pártállam összeomlásával az új rendszer, amikor ideológiai alapokat keres államfilozófiájának megfogalmazásakor, felhasználja ennek a világraszóló történelmi eseménynek az eszmei, a lélektani és a magyar tartalmát és politikai megfogalmazását.

Nem szándéka ennek az írásnak megállapítani, hogy milyen történelmi képhez nyúlt vissza az Antall-kormányzat, de az a vád, hogy a Horthy-korszakot tette példaképévé, nem állja meg a helyét. Ha valahova visszanyúlt, az csak az 1945–47 közötti időszak politikai színeképe, amire a demokratikus jelző erős túlzás, hiszen tombolt a külső-belső bolsevista erőszak, amiből végülis az 1919-es kommün terrorjának megismétlése következett be, százas szorzószámmal. Abból az időszakból esetleg csak annyi használható, hogy mit szerettek volna elérni a nem-marxista pártok, és főleg az a tanulság, hogy nem elég a parlamenti többség és a kormányhatalom, ha a többi közhatalmi területen ellenséges erők állnak. A '90-es nemzeti kormányzat mulasztása pontosan ebben határozható meg, ami végülis meghozta csúfos bukását és a bolsevista restaurációt.

Nagy kár, hogy ennek a visszaesésnek az idejére nem tisztázódott még az sem, hogy mi is történt ötvenhatban. Nekem legalábbis feltűnő, hogy a harmincöt évig ismételtgetett ellenforradalom megjelölést a szocialista-forradalom, vagy reformkommunista-forradalom megfogalmazása kezdi behelyettesíteni. Ez sem új nekünk az

emigrációban, mert Méray, Aczél és társai már '57 óta lefektették ennek az elméletnek az alapjait, ami szerint a forradalmat ők, a reformkommunisták indították el, tehát ők a hősei Ötvenhatnak.

Ami az elindítást illeti, abban van is igazság, az Írószövetség kommunistáinak, az egyetemek kommunista szervezeteinek van is benne szerepe. Bizonyosra vehető, hogy a tüntető felvonulások megtervezése is a hatalom második vonalának a kezdeményezése volt. Ez a mai SZDSZ-hez hasonlítható garnitúra nagy gonddal készítette elő október 23-át, nyugati kapcsolataik révén idesereglett egy csomó külföldi tudósító. Tény hogy a nyugati politikai hatalmaknak is kényelmetlen volt a Gerő-féle megoldás, és bizonyára a kommunista tömb is akart valami változást, hiszen ma is tisztázatlan, miért tartózkodott azokban a forró hetekben tíz napon át Titó Jugoszláviájában a teljes magyarországi bolsevista pártvezetőség.

Volt tehát egy tervezett „forradalom”, egy teátrális felvonulás, ami ország-világ színe előtt bizonyította volna, hogy a magyar nép a szocializmust választja élete formálójának. A „forradalomnak” azt kellett volna bizonyítani, hogy az igazi szocializmusért lelkesedő magyar nép a sztalinista elhajlók leváltását követelik, és támogatják annak a garnitúrának a hatalomba helyezését, amely a felvonulást szervezte. Ha így lett volna, ha a dolgok a tervezett mederben haladnak, akkor a magyar reformkommunisták lettek volna a nyugati tőke és sajtó kedvencei, és nem kellett volna várni 1968-ig a Prágai tavaszra.

De a számítás nem jött be. Elindult az egyetemi csapat, napokkal előbb már elkészített szép táblákkal, példás rendben menetelve. Ám mire a Bem-terre értek, csatlakozott hozzájuk a szervezetlen tömeg, betervezetlen szólamok hangzottak el, megjelentek a lyukas zászlók, és a szervezett felvonulók és vezetőik vegyes érzéssel, kétségekkel sodródtak a tömeggel az Országház elé. Ez ott már nem a reformkommunisták forradalma volt, hanem a magyar nép forradalma. **Aczél Tamás** így fogalmazta meg később a BBC Rádióban: *„Mi kezdtük el a forradalmat, reformkommunisták, de az események irányítása kiesett a kezünkől”.*

Az volt tehát a kérdés a reformkommunisták részére: maradjanak-e a forradalom mellett, vagy csatlakozzanak a hatalomhoz, ami ellen szervezkedtek? Nagy Imrében vélték megtalálni a megoldást, hiszen nyilvánvaló volt, hogy az immár nemzeti forradalom elsöpri a sztalinistákat, de félő volt, hogy a többit is. Meg vagyok győződve arról, hogy Nagy Imre és társai oroszoktól jött utasításban kapták azt a feladatot, hogy álljanak a forradalom élére, és fordítsák azt vissza. Ez magyarázza egyedül azt, hogy a szovjet hadsereg tíz napra tétlenségre kárhóztatva vesztegelt, holott a rendelkezésre álló erővel egy nap alatt rendet teremhetett volna. A magyar nép forradalma megza-

varta nemcsak a budapesti párttűtők terveit, de mindkét nagyhatalmat is.

Az események, mint egy vízvázasztó, két táborra osztották a magyar társadalmat. Tíz napra a bolsevista hazaárulók nélkülözték szovjet biztonsági hátterüket. Voltak akik a szabadságharcosokhoz csatlakoztak, félve eltűntek, vagy főleg a kormány köpenye alá bújtak. Ahány ember, annyiféle helyezkedés, annyiféle forradalom-történelem.

A nagyvilág politikusai is tele voltak kétségekkel, ellentmondással. Az a nagy sajtókészültség, ami hivatva volt világgá kürtölni a szocialista irányváltozást, egy olyan történelmi fejleménynek lett akaratlanul is tanúja és begyűjtő motorja, ami még nem volt a világtörténelemben: megszületett az első nemzeti forradalom, és ami még nem volt a Szovjetunió történelmében: egy nemzet fegyvert fogott ellene. Ezek az összetevők világeseményné tették a magyar forradalmat és szabadságharcot, és ez a világesemény történelemformáló erőként beleavatkozott a világhatalmak terveibe, azt végleg öszekuszálva, amitől kezdve a tervek mögött ott kísértett a magyar forradalom, aminek következményeivel számolni kellett. Számos történelem-elemző megállapítása, hogy a magyar Ötvenhat a világeseményeknek új irányt adott.

Ötvenhat szerepéről számos tanulmány jelent meg az emigrációban, amikhez néhány szerény tollvonással én is hozzájárultam. Ennek jogán kifogásolom, hogy Magyarországon a történelmi fel tárás érdekében alig történt valami, és ami a tömegtájékoztatót illeti, abban több a történelemhamisítás, mint a tényfeltárás.

Mindez érthető és megérthető, hiszen még ma is élnek azok az erők és érdekek, amelyek a nemzet érdekei ellen szervezkedtek. Ezt az írást csupán figyelmeztetésnek szánom: olyan időket élünk, amiben a magyar forradalom és szabadságharc meghamisítása írástudói feladat lesz. Olyan hatalom került ma Magyarországon az ország nyakára, amely fontosnak tartja Ötvenhat kisajátítását.

Lesznek majd jól dotált ötvenhatos szervezetek, lesznek majd egykori harcosok is, akiket elvakít a fény, és már nem sokáig kell várni arra sem, hogy sírba szálljanak a forradalom szellemét híven őrző harcosok, akiknek eddig is csak a börtön, a kirekesztés a megvetés, újabban a mellőzés jutott ki. Ezek emberi dolgok és Magyarországon tradíciója van a bújdosó kurucoknak, a bújdosó '48-asoknak, a bújdosó rongyosgárdistáknak, a hazát védő honvédek megvetésének. Most az ötvenhatosokon van a sor. Új hatalom épül, és ennek szomorú ténye az, hogy a magyar nép többsége akaratából azoknak a hatalma, akiknek a kezéből kiesett az események irányítása a Műegyetem és a Bem tér közötti útszakaszon 38 évvel ezelőtt.

Október 23-a nemzeti ünnep lett. Ezen aligha fog változtatni az új(régi) rendszer. A kommunista nem múlik el, csak átöltözik. A pufajkás miniszterelnök lerója majd ke-

gyeletét valami kőbemerevített emlékhelyen, és irnokai meg fogják magyarázni, hogy ez mennyire úri gesztus, mily nagy tőle a kicsi ember. A főpróbát már megtette: együtt koszorúzta meg Nagy Imre sírját a kivégzett miniszterelnök leányával. Gusztus dolga, elvtársak között számos ilyen eset előfordul. Ez az ő dolguk. Csakhogy itt másról van szó. A hatalom most ajtót nyitott az ötvenhatosoknak, mégpedig a „megbékélés” szellemében. Egy nyakmerevített főhajtás, és a mellőzött, szomorú csapatból néhányan kiválnak, megindulnak be a nyitott ajtón, ahol Gál Zoltán fogadja őket mosolyogva, és azt mondja: mi törődünk veletek. Intelligencia, vagyis tájékozottság kérdése, hogy valaki megértse: milyen áron. De vajon tényleg ne tudnák a belépők, hogy Gál Zoltán ki volt, milyen házból jött, milyen nevelést kapott?

A június 16-án megtörtént koszorúzásra utalva írja VÉGH aláírással a Magyarországi június 24-i száma:

„Kétségtől feltételezhető a feszültségoldó tisztelgés indítékainak sorában az a korántsem jelentéktelen mozzanat, hogy az MSZP és koalíciós kormánya ennek nyereségeként magához kapcsolja az '56 forradalmáról »másként gondolkodók«, a poszt-kommunistákkal ellenkezők szimpátiáját. Kétségtől feltételezhető tehát, hogy e tekintetben a szocialisták és kormányzati erőik legitimációs körének megfontolt bővítése volt a cél. Amit az elmúlt hét eseménynaptárának tanúsága szerint nem pusztán részben sikerre vittek, hiszen például egy tárgyalóasztalhoz ültek Gál Zoltán frakcióvezetővel a korábban tartózkodó és ellenkező '56-os szabadságharcosok, s az egykori halálraítélt Wittner Mária az eszmecsere nyomán egyenesen erre a kijelentésre fakadt: – A magyar nemzet rehabilitálta Horn Gyulát!”

Ami Nagy Erzsébetre vonatkozott, Wittner Máriára is áll, az ő dolga, hogy kinek mikor bocsát meg, csakhogy utóbbi a szabadságharcosok egyikeként ismert személy, és ez a cselekedete kihat az együttesre. A másik dolog: talán nem gondolja komolyan, hogy a nemzet nevében őneki kell megnyilatkozni?

Fentebb kifogásoltam, hogy a nemzeti kormány nem törődött Ötvenhat szellemével, az ötvenhatosokkal sem nagyon. Ennek ismeretében érdeklődésre számíthat a Népszabadság tudósítása (jún. 18.) a Gál Zoltán irodájában megtartott megbeszéléstről, ahol megjelentek egyes ötvenhatos vezetők:

„A leendő kormány arra törekszik majd, hogy megteremtse a feltételeket a forradalom és szabadságharc valamennyi eseményének tudományos feltárásához. A kormány célja lesz az is, hogy akik részesei voltak a forradalomnak, azokról tisztességesen gondoskodjon. Ezzel kapcsolatban Gál Horn Gyula nevében is ígéretet tett arra, hogy az új kormány mindent megtesz majd, lehetőségeihez mérten, a forradalomban és szabadságharcban résztvevők szociális helyzetének segítésére. Ennek érdekében a

kormány gondoskodik majd arról, hogy megfelelő szintű kormányzati szerv foglalkozzon ezekkel a kérdésekkel... Wittner Mária az Igazolt Szabadságharcosok Világszövetségének képviselőjében üdvözölte az MSZP szándékait, s úgy fogalmazott, hogy a párt elfogadja '56 szellemét... Váradi Gyula a TIB katonai szekciójának képviselőjében arra hívta fel a figyelmet: mindenki merje felülvizsgálni saját álláspontját, mert minden '56-os szervezetben 1990-ben jobbra tolódás következett be. Illetéktelen kalandorok, akik Békéscsabától Kanadáig árulták magukat, ne lehessenek tovább az 1956-os eszme lejáratói. Garamszegi Miklós az 1956-osok Országos Szövetségének nevében arról szólt, hogy az elmúlt négy évben a politika játékszerévé lett 1956 szelleme, s ezt a helyzetet konjunkturalovagok használták ki. A legfontosabb feladat a nemzeti megbékélés, mindkét oldalról, a szélsőségeket pedig le kell metszeni – mondta. Kopácsi Sándor a Nagy Imre Társaság alelnöke arra szólított fel: a megbékélést azzal kell kezdeni, hogy az 56-os szervezetek béküljenek meg egymással.”

Lesz tehát tudományos feltárás, a kommunisták megmondják majd, mi történt, ki az igazolt szabadságharcos, ki az „illetéktelen kalandor” a „konjunktúra lovag” és a szélsőség, akit „ki kell metszeni” a nemzeti megbékélésből. Azt hiszem a szabadságharc ügye olyan nagy dolog, amit nem lehet a szabadságharcosokra bízni.

Időnként azért találok egy-egy írást, amelynek szerzője aggódik Ötvenhat szellemi tartalmáért és történelmi hűségéért. Ilyen Fábíán László írása az Új Magyarországnak június 20-i számában, aminek egy fejezete ezzel a témával foglalkozik:

„Úgy tetszik, 1956 eszmeisége, valóságos tartalma, kezd kikopni a nemzet tudatából, amely nemzet – joggal – békességre vágyik és az ügyes propagandafogások eredményeképpen kezd a hangsúly áttolódni a reformkommunizmus eszméinek oldalára. Egy ilyen értékelésben Nagy Imre – természetesen – kizárólag reformkommunistaként jelenik meg, aki a rendszer hibái, nem pedig a rendszer ellen lépett föl, azaz: nincs különösebb jelentősége, hogy szembefordult a bolsevista gyarmatosítással és a proletár-internacionalizmusként reklámozott szovjet imperializmussal. Ezzel a »kís« csúsztatással nyomban látványos politikai szivárványt lehet rajzolni a folyvást borongós magyar egekre, amely Nagy Imrétől az őt legyilkoló Kádár reformkommunistáin (vasfüggöny-nyitogatási programok stb.) át a mai szakértőkhöz ível. A szakértők pedig – úgy mond – már valami XXI. századi gondolatot előlegeznek.”

Hát kérem, ez már nem is csúsztatás, ez egyenesen egy lesiklópálya.

A magam részéről egyáltalán nem reménykedem, hogy az ország tudata ellenáll ennek az agymosásnak. Nem reménykedem, mert tapasztalom, nincs abban az állapotban, hogy ellen tudna állni. Mi több, megjósolható, hogy ellenálló képessége mindinkább gyöngülni fog, a jövőben ugyanis még átfogóbb propaganda-hadműveletek

szerveződnek majd az agyak teljes átprogramozására. Előre tudhatjuk, hogy az a kétbalkezes médiapolitika, amely a leköszönő kormányzatot jellemezte, ezúttal nem ismétlődik meg, helyét egy tudatos, erőszakos, az érdekek mentén fölvonuló akarat foglalja el. Ez pedig a demokratikus látszat mellett is totális szellemiséget jelent. Nyilvánvalóan ötletdús trükkök sorozata szegélyezi majd a magyar manővert.

Igen, az a veszély fenyegeti a huszadik század legegységülállóbb jelenségét, a magyar nemzeti forradalmat és legendás szabadságharcot, hogy meghamisítják saját hazájában, és besorolják abba a párttörténeti posványba, ahol nyilvántartják egykori civakodásait és hatalmi harcaikat. De a vörös ármány befészkelődött már az ötvenhatosok szervezeteibe is, véglegesítve az egymás közötti ellenségeskedést.

A magyar szabadságharc szellemi tisztaságának és irodalmának ápolását ismét a nemzeti emigrációnak kell a gondjaiba venni.

(*Magyar Élet*, 1994. július 7.)

Mit ünnepel az ország?

*Így lett a szocialista műforradalomból
világraszóló nemzeti forradalom!*

*A kommunizmus tekintetében a francia forradalom
volt a kezdet, a magyar forradalom volt a vég.*

Harmincnyolc év után, és a pártállam megszűnése után öt évvel, még nem tartott a magyar forradalom és szabadságharc emlékezete Magyarországon, hogy egyértelmű választ tudnánk adni arra a kérdésre, amit a fenti cím kifejez. Akiknek személyes emlékek fűződnek a század legjelentősebb magyar eseményéhez, kenyerük javát már megtették. Emlékeiket azóta sem rendezhették el tisztességgel alkotott történelmi keretbe. Így sem ők, sem az utánuk következő nemzedékek alig ismerik az eseményeket, mert azok a hatalmi érdekek ma is fennállnak, azok az erők ma is uralkodnak, amelyek akkor – ha letagadni nem is merték, de – „ellenforradalomnak” bélyegezték mindazt, ami akkor történt. Nyugaton – amilyen gyorsan csak lehetett – elhallgattak róla. Magyarországon azonban mégiscsak volt annyi változás, hogy az ellenforradalom-elmélet tartathatatlanná lett. Ám ez – a dolgokat egyébként helyére igazító fejlemény – egyúttal veszélyt is hordoz magával.

Alapjában véve örülhetünk annak, hogy megdőlt az ellenforradalom-elmélet, de éppen emiatt előtérbe került az, amin a kommunisták már régen dolgoznak, hogy azt az ismeretanyaghiányt, amit előidéztek, most már egy komplett hazugságképpel töltsék ki.

Nem először említem meg, hogy Ötvenhat lényege, szelleme veszélyben van, hogy a forradalomból ki akarják rekeszteni a magyar népet, a többséget, azt a nemzeti erőt, ami akkor felbuzdult a magyarok millióiban. A témával foglalkozó legutóbbi írásomat, ami a Magyar Életben július 7-én jelent meg, átvette és leközlölte a Budapesten megjelenő *Magyarország* című hetilap augusztus 19-i számában.

Ebben többek között azt írtam, hogy olyan hatalom került ma Magyarország nyakára, amely fontosnak tartja Ötvenhat kisajátítását. Tudjuk jól, pontosan öt évvel ezelőtt *Október 23-a* nemzeti ünnep lett. Ezen aligha fog változtatni az új kormányzat. Nagyon jól emlékeznek ők még arra, hogy öt évvel ezelőtt tíz millió, ha nem 15 millió magyar lelkéből szakadt föl az akarát ennek a napnak nemzeti ünneppé tételére, és abból maradt a mai napig is elegendő, annak ellenére, hogy a magyarországi sajtó és könyvkiadók nagyon mostohán bántak ezzel a témával, és az is az igazsághoz tartozik, hogy a nemzeti kormány is nagyon keveset tett annak érdekében, hogy Ötvenhat emléke ne csak egy munkaszünnep legyen, hanem helyet kapjon a nemzet tudatában és szívében, mint a nemzeti egység és áldozatkészség nagy példaképe.

A kommunista nem múlik el csak átöltözik. A pufajkás miniszterelnök és elvtársai bizonyára lerótták kegyeletüket valami kőbe merevített emlékhelyen, és irnokaik megmagyarázzák, hogy ez mennyire úri gesztus. Tartanak ünnepeket odahaza ezekben a napokban, és nagyon kételkedem abban, hogy az ünnepi események hivatalosai azt a szellemet idézik fel, amit eddig üldöztek. Az ünnepélyek lefolyásáról még nem kaptunk hírt.

Itt most arra szeretnék emlékeztetni, és pedig a figyelmeztetés hangján, hogy milyen külső erők tették a magyar forradalmat akkor hatástalanná, és milyen belső erők akarják most a magyar forradalom lényegét meghamisítani és a maguk hasznára fordítani.

Sajnálom a kitérőt, de a dolog természete megkívánja, hogy messze a múltba visszatekintsünk. Jó száz évvel ezelőtt bontakozott ki az a politika, amely már nem egyes országok, hanem egyes kontinensek vetélkedése lett. Azok az ambíciók, amelyek a világ központi vezérlését, a világ összes országai feletti hatalom kiépítését szorgalmazták, jól tudták, hogy törekvéseiket csak akkor tudják végrehajtani, ha Európa világhatalmi helyzetét megtörik. Évszázadunk első felében a terv sikeres volt, két világháború, valójában két Közép-Európa elleni háború után egész Európa két idegen kontinens

hatalmának ellenőrzése alá került.

A világaluralmi terv két utat jelölt ki magának: mindkettő a nemzeti társadalmak felbontását, az internacionalizmust, az országoknak nemzetközi társulásokba szervezését szorgalmazza. A két terv között a lényeges különbség az, hogy amíg a keleti hatalom a fegyveres erőszakot alkalmazza az államkapitalizmus bevezetésére, a nyugati, a Fábíán-szocializmus elve alapján: gazdasági erőszakkal gyűri le a nemzeti gazdaságok ellenállását. Az egyik a tankok, a másik a bankok bevetésével. Nemzetek feletti, világszintű és világméretű nagyvállalatok és világbankok hálózata csatlakozásra, beolvasásra kényszeríti a kisebb országok és egységek gazdálkodását. A két szisztémának végül egyesülnie kellene egy *világkormány* ellenőrzése alatt.

Ennek a világhódító kalandnak az egyik partnere az erre a célra megtervezett Szovjetunió volt. A Szovjetuniót az első világháború vérözönéből sikeresen megteremtették, a második világháború sikeresen behelyezte a világaluralmi partnerség szerepébe: fél Európa ellenőrzésére. Azonban a nyugati partner, amely a pénzt adta a Szovjetunió részére az európai háború sikeres befejezéséhez, csalódott, mert ez utóbbi oroszbirodalmat hozott létre, vagy jobb esetben szláv birodalmat, amiben teljesen elveszett az internacionalizmus, és gazdaságilag is teljesen csődöt mondott.

A második világháborút

közvetlen követő időben a világhódító tervek egyik partnere, az amerikai kormány, komoly bajba jutott saját népe előtt a feltétlen szovjetbarát politikája miatt. Ebben az időben nyilvánosságra került Amerikában a sok szovjet kegyetlenség, amit Közép-Európában elkövettek, és kis híja, hogy az amerikai kormányzat bele nem bukott az országos felháborodás miatt. Amerikában számos szovjet kémet lelepleztek kongresszusi kivizsgálások során Ame-rikaellenes magatartásuk miatt, akik magas pozíciókban voltak annak idején. Végülis a liberális sajtó segítségével sikerült gyűlöletheadjáratot indítani **McCarthy** szenátor ellen, aki a szervezője volt a kongresszusi felelősségrevonásnak. Azután, hogy összeomlott Amerikában a szovjetbarátságot ellenzők támadása, folytatódott a hidegháború díszlete mögött az amerikai-szovjet együttműködés Európa tartós megszállása érdekében. Ezidőben jött létre, 1955-ben, a genfi csúcstalálkozó Eisenhower és Bulganyin valamint Hruscsov között, aholis nyilvánították, hogy elássák a hidegháborús csatabárdokat, ahol meghirdették az új politikai doktrínát, a koegzisztenciát: a békés együttélést. Tele volt a világsajtó a *Spirit of Geneva* jelentőségével. '56 májusára a nyugati lapok már amerikai-szovjet szövetségről írtak.

Közben furcsa játék folyt a háttérben. Az amerikai politika, amely türelmesen el-

viselte Sztalin ellenkezéseit, kívárta a diktátor nem egészen természetes halálát is: mindent elkövetett, hogy a Szovjet felső vezetésében új irányzat induljon Sztalin halála után. Olyan irányú fejleményeket vártak, ami megfelel a világhatalmi partner szerepnek. Olyan kormányzatot kívántak kifejleszteni Moszkvában, amely szakít a világkommunizmus orosz monopóliumának rögeszméjével.

Hruscsov hajlandóságot mutatott az amerikai kártyajátékhoz, '56 februárjában elmondta híres beszédét a Huszadik Pártkongresszuson, ahol felsorolta és elítélte Sztalin bűneit. Ez nem kevés megdöbbenést és nyugtalanságot váltott ki a Szovjetunióon belül, de nagymértékben megszilárdította az amerikai Establishment helyzetét is Nyugaton, ahol ezt követően a liberális sajtó már zengte a szovjet liberalizálódás himnuszát.

Az amerikai kártyajátéknak volt olyan szerszáma is, amivel a vasfüggöny mögött is elősegítette a változást, aminek a célja a szovjet merevség feloldása a két világhatalom egymáshoz hasonulása érdekében. Ez a szerszám a *Szabad Európa Rádió*, és az *Amerika Hangja*. Mindkettő az amerikai Establishment politikájának eszköze volt, lázította a vasfüggöny mögötti népeket ellenállásra, követeljük a terror enyhülését, több szabadságot, a sztálinisták leváltását.

Nem véletlen, hogy erre a politikai manőverre a legfogékonyabb a magyar értelmiség volt. Kommunistákról van szó, természetesen, akik maguk is szenvednek a kemény moszkvai vonal merev diktatúrájától. A magyar kommunista értelmiség nagymértékben különbözött a többi országok hasonló rétegétől. Nagyrészüik olyan politikai háttérből jött, amelynek minden oka megvolt a háború előtti és alatti években a tengelyhatalmakkal szembenálló nagyhatalmakkal kapcsolatban állni, vagy legalábbis szimpatizálni velük. Olyan emberekről van szó, akiknek műveltsége és baloldalisága inkább nyugaton, mint keleten gyökeredzik, bár készséggel szolgálnák ki a moszkvai urakat, ha bekerülhetnek a hatalom első vonalába. Panaszuk pontosan abban áll, hogy a hatalomféltésben szűkreszabott első vonal még közöttük is ellenséget talál.

Ebből a csoportból kerültek ki az *Irodalmi Újság*, a *Petőfi Kör* és más fórumok '56 tavaszán buzgó szereplői. Mint eső után a gomba, keltek napvilágra, és okoztak gondot nemcsak a magyarországi, hanem a moszkvai kormányzatnak is. Voltak ennek az Amerikából biztatott irányzatnak Moszkvában is szövetségesei, hiszen az egésznek a lényege nem volt több, mint föloldani a sztalini kemény diktatúrát, felcserélni egy liberálisabb, türelmesebb irányzattal. A baloldaliak úgy viselték a sztalinizmust a hátukon mint a púpos ember a púpját. Dehogy akarták ők megdönteni a Szovjetuniót, dehogy akartak ők megszabadulni a kommunista elvektől! Ellenkezőleg, a kommunista elméletgyártó egyetemek, tudósok karába beilleszkedtek a keleti blokk filozófusai is, Luk-

ács Györggyel az élükön. Lett neve is az új irányzatoknak: *eurokommunizmus, emberarcú szocializmus, reformkommunizmus, liberális irányzat* stb.

Neveket is említhetek,

akik a rendszer kegyeltjei mellesleg: **Zelk Zoltán, Háy Gyula, Tardos Tibor, Pálóczy Horváth György, Déry Tibor, Tamási Lajos** és még százan és százan. Dehogy akarnak ők forradalmat. Ők olyan kommunista uralmat akarnak, amit nem kell attól féltetni, hogy öszedül, amelynek nincsenek baloldali ellenségei, csak jobboldaliak, nemzetiek.

Kabdebó Tamás írja erről az időről az alábbiakat:

„Az irodalom irányítása – hisz diktatúrában irányítják! – persze továbbra is a funkcionáriusok kezében marad; csak ők maguk is megoszlanak. A Szabad Nép liberalizálódik, a Magyar Nemzet már-már demokratikus vitacikkeknek ad helyet, az Írószövetség megújódik, a rádióba betörnek a valóságsgazú visszás, étellel teli, elégedetlen riportok. Emlékezzünk az apokrif Hruscsov-mondásra 1957-ből: »Ha egypár magyar író idejében lelövünk, nem lett volna magyar felkelés.«”

Igen ám, de ez a kijelentés már csak azután hangzott el, hogy az események nem úgy alakultak, ahogyan az egyaránt megfelelt volna New York-ban is és Moszkvában is. Hruscsov elrendelhetette volna a lövetést, de még csak lövetni sem kellett volna, leál-líthatta volna a folyamatot. Dehogy is lövetett volna hiszen ő is benne volt a játékban, hiszen ő kezdte el a XX. Pártkongresszuson Sztalin bűneinek kitergetésével. Ez, amit budapesti elvtársai cselekedtek Írószövetségben, Petőfi Körben, ugyanannak a folyamatnak volt a párhuzamos kísérője, amit ő akart akkor még végrehajtani, saját hatalma megerősítésére. Hruscsov ekkor még ugyanúgy partnere volt az amerikai kártyajátéknak, mint később Gorbacsov. Az ő játékát is a budapesti srácok rontották el.

Ha valahogy egy mondatban akarjuk jellemezni az 1956-os esztendő októberét megelőző kilenc hónapot, azt kell mondanunk, hogy szépen haladtak a dolgok három nagy szellemi-politikai műhelyben: New York-ban, Moszkvában és Budapesten annak érdekében, hogy a szovjet hatalom és vele együtt a becsatolt országok kommunista uradalmi is olyan változáson menjenek át, ami elfogadható partnerré teszi őket a nyugati társadalmak hasonló irányba haladó kormányzatai részére.

Nem kevesebb a feladat, mint az, hogy Budapest mutasson példát: elveti a sztalinizmust, de hitet tesz a szocializmus mellett. A kommunisták reformszárnyának nagy eredménye volt Rajk László ünnepélyes újratemetése. Ebben az eseményben hajszál pontosan kifejeződik, hogy ők mi ellen vannak és mi mellett. A szocializmusnak immár mártírja is van. És ha a magyar nép nemzeti érzéseivel ezt párosítani lehet, az sikerült

is: azáltal, hogy az újratemetés október 6-án, nemzeti mártírjaink ünnepén történt. És ha még hozzávesszük azt, hogy ott közel 80 ezres tömeg jelent meg, amelynek nagyobb része diák volt, minden további nélkül elfogadhatjuk azt a feltételezést, hogy ennek a reformista mozgalomnak ekkor született meg a terve: megszervezni és kivinni a diákságot az utcára, kikényszeríteni a változást a szocializmuson belül.

Egy ilyen vállalkozásnak – ha belegondolunk az akkori körülményekbe – óriási jelentősége lehet. Elindíthat egy olyan folyamatot, ami példamutató, és átgyűrűzik a szomszéd államokba, akár a Szovjetunióba is. A nyugati hatalmaknál biztosított a hivatalos fogadtatása, és ha a folyamat megindul a világpályán, beteljesedik a nagy terv: a Szovjetunió hajója szépen besiklik a tisztos nagyhatalmi pozícióba, a világ egyik felének vezető hatalmaként, az új világregend egyik megteremtőjeként.

Sok éltető eleme és sok biztató személye volt Magyarországon a reformhangulatnak, amit a pártkormány részéről kétféleképpen lehetett kezelni: elfojtással, ami nagyon veszélyes, vagy engedmények nyújtásával. Októberben már inkább az utóbbi látszott ésszerűnek, hiszen nyoma sem volt a nyugtalanságokban – hogy divatos szóval éljek – valamiféle fasizmusnak. A diákok mozgolódásaira ígéretekkel, engedmények kilátásba helyezésével válaszolt a rendszer. Általában benne volt a levegőben a változás, nemcsak annak általános igénye miatt, hanem azért is, mert már a kulminációs ponton delelt, és napokon belül valaminek történnie kellett. Nem feltétlenül forradalomnak, legkevésbé véres felkelésnek, hiszen azok akik követelődznek, a szocialista rendszer hívei, neveltjei, és annak csak megfelelő formáit hiányolják.

Most a *Szabad Nép* '56 október 23-án reggel megjelent számából idézek, amit a meg nem nevezett szerkesztő még csak a nagy nap előtt írhatott:

„Gyűlés gyűlést követ egyetemeinken és főiskoláinkon. Gyűléseznek a budapestiek, a szegediek a pécsiek, gyűléseznek a mérnökök, a bölcsészek, a jogászok és a képzőművészek. Ezeknek az ifjúsági gyűléseknek forró és viharos a hangulata, az áradó folyamhoz hasonlatosan inkább, mint sem a mesterséges mederbe terelt patakhoz. Jó ez az áradás? Jó ez a tüzes lelkesedés? Valljuk be hogy az elmúlt évek elszoktattak bennünket az ilyen tömegmegnyilvánulásoktól. A szektariánizmus, a sztálini hibák eltompították bennünk a fogékonyságot az elementáris erővel megnyilatkozó tömeghangulat, tömegmegmozdulás iránt, s ma is akadnak, akik nem tudván szabadulni a régi beidegződésektől, aggodalommal és bizalmatlansággal tekintenek ifjúságunk gyűléseire. Pártunk és lapja, a Szabad Nép odaáll az ifjúság mellé, helyesli ezeket a gyűléseket, és sok sikert kíván a fiatalság okos, alkotó tanácskozásaihoz. ... Ezekon a gyűléseken az egyetemi hallgatóság hatalmas többsége vesz részt a szocializmus hívéként. Ezekre a mostani gyűlésekre az jellemző, hogy a különböző osztályokból és réte-

gekből származó hallgatók kéz a kézben haladnak előre, s együttesen követelik az egyetemi élet megreformálását, a szocialista demokratizmus megszilárdítását. ... Egyetértünk azzal, hogy nincs helye a vezetésben azoknak az embereknek, akik nem tudnak vagy nem akarnak következetesen haladni a XX. Kongresszus és a júliusi párt-határozatban megjelölt úton. ... Az is előfordult egyik-másik gyűlésen, hogy a tömegbe keveredett rossz elemek, néhány gőzösfejű fiatalember sovinizta, ellenforradalmi jelszavakkal akarta megmértelyezni a tömeggyűlés hangulatát. Büszkéek vagyunk a magyar egyetemi és főiskolai fiatalság tömegeire, amelyek a leghatározottabban elszigetelték ezeket a zavarkeltőket, s állást foglaltak az ilyenszerű rendzavarás ellen. Vannak olyanok, akik a burzsoá restauráció veszélyét vélik felfedezni e gyűlések izzóforró vitáiban. Az ilyen aggálynak – hisszük – nincs komoly alapja. Aki részt vett ezeken a gyűléseken, láthatta-hallhatta, hogy egyetemi és főiskolai fiatalságunk nem a népi demokratikus ellen, hanem a népi demokratikus rendszerért, a megtisztult szocializmusért indult harcba.”

Eddig szól az idézet a korabeli újságíró helyzetértékeléséből. Ma már lényegtelen, hogy jól, avagy rosszul ítélte meg a diákok állásfoglalását, szándékait. Egy biztos: lenyelte volna inkább amit írt, meg a tollat is, ha tudta volna, hogy milyen tűzzel játszik.

Úgy jellemeztem már korábban és bizonyára szimbólikusan, hogy elindult a menet, a tervezet szerint „néma és rendezett tüntetésre” a Műegyetemről, vitték a jobb szocializmust követelő felirataikat, de amire a Bem-térre értek, megsokasodva, némán tiltakozókból forradalmárok lettek. A párt ifjúsági szervezete a DISZ is, meg a Petőfi Kör is elhatározta, hogy élére áll a felvonulásoknak, de ezek is úgy jártak, mint a Bem-térre igyekvők: ahogy azt a pártközpontból jelentették: „A tömeg megette az ifjúság élcsapatát”. A tömeg: a szervezetlen, a felvonulókhöz éppen csak csatlakozó magyar nép! Mondjuk úgy: értelmet adott a felvonulásnak: *Ruszkik haza, Vesszen az ÁVO*, – és kivágták a zászlók közepéből a pártállam jelvényét.

Így lett a szocialista műforradalomból világraszóló nemzeti forradalom!

Mitől lett világraszóló?

Mint említettem, a budapesti reformkommunista tervektől és fejleményektől sokat várt a nemzetközi politikai világ. Éppen ezért, ezekben a hetekben rendkívül sok riporter tartózkodott Budapesten, és a világ vezető lapjai készen álltak meghirdetni a nagy szenzációt, hogy a magyar nép nagy utcai demonstrációkon követeli a sztalinisták leváltását és hitet tesznek a megtisztult szocializmus mellett.

A nagy készenlétiség igencsak jól jött, de nem a reformkommunizmus diadalát bejelenteni kívánóknak, hanem a magyar nemzeti forradalomnak! És amiatt, hogy ott valóban rendkívüli történelmi események történtek, a nagyvilág Budapestre kihelye-

zett tájékoztató apparátusa úgy öntötte a híreket, hogy a magyar felkelés a huszadik század legnagyobb szenzációjává lett.

Az események ilyen fordulatára nemcsak Moszkvában, de New Yorkban is megdermedtek. Ez nem volt benne a játékban, és miután a budapesti helytartók nem tudták újra kézbe kapni a gyeplőt, miután Nagy Imrét is magával sodorta a forradalom, Amerikából megadták a zöld fényt és a Szovjetunió – minden eshetőségre készen várakozó hadserege – letiporta Magyarországot.

Milovan Djilas így jellemezte az oroszok elhatározását:

„Moszkva nem volt képes tovább fenntartani a magyar kommunista kormányzatot. Választása az volt, hogy vagy odahagyja Magyarországot, vagy elfoglalja. A szovjet imperializmus levetette utolsó álarcát is. A magyar forradalom egészen újfajta türemény volt, nem kevésbé jelentős, mint a nagy francia forradalom, vagy akár az eredeti orosz forradalom. Ha Moszkva nem törte volna le a magyarok felkelését, a hazai tömegek is mozgolódní kezdtek volna a maguk jövőjének irányában – és újabb hullámok csaptak volna fel.”

Djilasnak bizonyára igaza van, a magyar példán a többi rab nemzet is fellázadt volna. Azzal viszont teljes egészében egyet kell vele érteni, hogy a magyar forradalom jelentőségében felért a nagy francia forradalommal. Jó a hasonlat: a kommunizmus tekintetében a francia forradalom volt a kezdet a magyar forradalom volt a vég. Ez teszi az eseményt világraszólóan történelmivé!

Egyszer valakinek össze kellene gyűjtenie azokat az írásokat, könyveket, amelyek a kommunizmusnak, mint eszmerendszernek az összeomlásáról szólnak. A kommunista ideológiának, nevezhetném: hittannak a fészke, a bázisa, nem Oroszországban, mégcsak nem is a Szovjetunióban van. Oroszországba csak bevitték azt terror állapotában, és úgy is maradt mindmáig, terror állapotában. Másként ott nem működik. De hiszen másutt sem!

Más a helyzet nyugaton – ott nem kerül gyakorlatba. A kommunizmus fő fészkei a nyugati egyetemek, szerkesztőségek, könyvkiadók sokkal fertőzőttebbek voltak ezzel az ideológiával mint akár a Szovjetunió, amely soha nem volt más, mint egy despota szláv nagyhatalom. Tulajdonképpen a kommunizmus eszméjének, ideológiájának a szovjet gyakorlat nagyon sokat ártott már kezdettől fogva. A világ gazdagjai alig győzték önteni a pénzt a Szovjetunióba ennek ellensúlyozására, de amikor a Vörös Hadsereg lerohanta Magyarországot 1956-ban, kinyíltak a nyugati szemek, az idealista nagy tömegek kiábrándulása végleges volt, világszerte.

Néhány mondatban felidézem a világszerte megtartott szimpátia-tüntetések és kommunista-ellenes tüntetéseket: Berlin, Párizs, Oslo, Stockholm, Koppenhága, Lisz-

szabon, Brüsszel, Bonn, New York – csak a legfőbbeket említve.

Luxemburgban 2000 diák rohamozta az orosz nagykövetség épületét, Brüsszelben 8000 diák tüntetését kellett a rendőrségnek békés útra terelni, Buenos Airesben kővel dobálták be a szovjet nagykövetség ablakait, Rómában az Olasz Szocialista Párt vezére, Pietro Nenni bejelentette, hogy szakít a kommunistákkal, november 6-án a The New York Daily Worker, az Amerikai Kommunista Párt hivatalos lapja elítélte a szovjet beavatkozást, Bécsből jelentik, hogy 5000 kommunista párttag visszaadta tagsági könyvét, Londonban a baloldali szakszervezeti szövetség, The London Trades Council memorandumban tiltakozott a brutális szovjet támadás miatt, Alex Moffet a bányász szakszervezet 30 év óta kommunista vezére kilépett a kommunista pártból, öt ezer és ezer párttag követte a kilépésben. A londoni Sunday Telegraph november 18-i számában foglalkozott a nyugati kommunista pártok és szakszervezetek válságával, megállapítva, hogy a bomlásban nem annyira a fehérgalléros, mint a munkásréteg vesz részt, ami érthető, hiszen az oroszok Budapesten munkásokat gyilkolnak és a dolgozó népet fosztják meg jogaitól.

Ez a bomlási folyamat

nem bizonyult csak átmenetinek. A magyar forradalom tizedik évfordulóján bővebben foglalkoztam a kérdéssel, és a begyűjtött anyag alapján az a kép tárult elém, hogy a korábban gyarapodó kommunista mozgalom világszerte hanyatlóban volt, és már csak Ázsiában, általában a harmadik világ országaiiban tudtak terjeszkedni. Azt hiszem ez a hanyatló irányzat azután is fokozódott, hiszen a nyolcvanas évek elején már recsegett-ropogott a Szovjetunió is. Azóta elmondhatjuk: bevégeztetett. De vele együtt bevégeztetett a kétpólusú világhatalom is.

A Szovjetunió megmentette magát '56-ban, de már csak mint fegyveres nagyhatalom! Valójában csak meghosszabbította hanyatló életét. De Budapesten, az orosz támadással, vereséget szenvedett az az amerikai politika, amely a Szovjetuniót szalonképessé és a világ keleti felének vezetőjévé, és Európa keleti felének felügyelőjévé akarta tenni. Végülis nyugaton is belátták, hogy a Szovjetunió minden tekintetben csődöt mondott, lelépett a világhatalmi színpadról. Nagyhatalom még lehet, de világhatalmi társ már nem.

Amikor négy évvel ezelőtt Magyarországon összeomlott az egypárturalom, nagy erővel tört föl az érdeklődés a magyar forradalom és szabadságharc iránt. Ebből az érdeklődésből megszületett Október 23-a, mint nemzeti ünnep. A mai kormányzat nagyon jól tudja, hogy ezt már nem veheti el a magyar néptől. Így hát nem fenyegeti veszély az ünnepnapot, de igenis veszély fenyegeti, nagy veszély fenyegeti Ötvenhat lényegét, szellemiségét. Erről kell még szólnom néhány mondat erejéig.

Mindenek előtt baj van Magyarországon Ötvenhat lényegének megítélésében. Mindannyian tudjuk, hogy 35 éven keresztül „ellenforradalom”-ként nevezték, tanították a nemzeti felkelést, és bűncselekménynek minősítették a fegyveres ellenállást. Azok, akiket elítéltek, bebörtönöztek, lelkileg is sebzett emberek, a társadalomból kitaszítva, bűnökkel, és talán bűntudattal is terhelve élték le megbélyegzett életük javát 1990-ig, amikor új megfogalmazás született, amikor szabadságharcosokként tisztelettel beszéltek róluk és szabadon szervezkedhettek.

Valójában csak ekkor ismerték meg egymást is az immár őszhajú egykori barrikádharcosok, és köztük olyanok is, akik úgy gondolták, hogy közöttük a helyük. Emberi dolog. Magyarországon nagyon kevesen ismerik az ötvenhatos forradalom és szabadságharc eseményeit, lefolyását, céljait. Nagyon kevesen látják az egész képet, az előzményeket, az eseményeket kiváltó okokat, az összefüggéseket. Még a valóban szabadságharcosok előtt sem áll tisztán a kép. De ezen nem is szabad csodálkoznunk, hiszen jól tudjuk, hogy minden igyekezet arra irányult, hogy Ötvenhat eseményeiről a magyar nép minél kevesebbet tudjon meg, és amit megtud, az a párthatalom érdekeinek megfelelő megfogalmazás legyen.

Nagy mulasztás terheli az elmúlt négy évben azokat, akiknek módja lett volna megismertetni a magyar néppel, mi történt '56-ban. Így annak megértése is várat magára, hogy az események során meddig tartott a kommunizmus megreformálására irányuló törekvés, és mikor kezdődött a nemzet forradalma. Mert amikor a nemzet forradalma megkezdődött, akkor a kommunisták ellene fordultak, vagy elbújtak, vagy vele sodródtak. Számuk elenyésző volt azokhoz képest, akik lelkesedtek a nemzet szabadságáért, hiszen a szabadság vágya elsöprő erővel nyilatkozott meg, aminek szinte részese volt az egész magyar nép, nemcsak az országban, de a határokon túl is. A történelmi esemény, a nagy cselekedet a nemzet forradalma volt! Az ami a nemzet forradalmát megelőzte, amit fentebb említettem, csupán egy házi perpatvar volt a kivélezett kommunista társadalomban. Akik a szocializmust meg akarták reformálni, valójában ugyanazt a kommunizmust védték, mint azok, akik azt a csődbe vitték. Ha a sztalinisták simán átadják a hatalmat a reformereknek a felvonulás előtt, mondjuk október 22-én, a történelem bizonyára másképpen alakult volna.

Most a magyar nép tájékozatlanságát használják ki a kommunisták. Úgy állítják be, mintha csak valamilyen politikai vita lett volna akkor, október utolsó hetében, ami végülis az egyik fél győzelmével végződött, de – szerintük – ezen ma már kár lenne vitatkozni, meg kellene végre békélni egymással. Amit akkor a reformerek akartak, az ma már teljesebben, itt ma már nincs szükség ideológiai vitára, nincs szükség élére állítani dolgokat, és legfőképpen értelmetlen ma már bármiféle felelősségrevonás. Ösz-

sze kell fogni, kivezetni az országot a válságból, együtt, mindenki javára.

Olyan emlékművet akarnak felállítani, amin mindkét oldal áldozatainak neve együtt szerepel.

Nem késlekedett

a mostani kommunista kormány célbavenni az ötvenhatosokat. Már a jelenlegi kormány megalakulása heteiben, ezév június 18-án, a *Magyar Nemzet* című napilap kérdést intézett a győztes szocialista párt alelnökéhez, mondván, hogy:

– Várhatók-e viták '56 megítélésében a szocialista párt 209 tagú parlamenti frakciójában?

Jánosi György a következő választ adta:

„A magyar társadalom nem egységesen ítéli meg '56-ot. Ennek oka többek között az, hogy a történetek több eleme még sokak számára tisztázatlan. Ebben döntő szerepet játszott az a hamis tudat, ami az elmúlt évtizedekben kialakult az oktatásban a kultúrában és a médiában közvetített tanítások, magyarázatok által. Úgy vélem, hogy az alapvetést illetően, vagyis, hogy '56-ban forradalom, népfölkelés volt, az MSZP képviselői között nincs nézetkülönbség. A választási kampányban mindvégig hangsúlyoztuk, alapvető fontosságúnak tartjuk a megbékélést” – mondta Jánosi.

Remélem jól megfigyeltük a kommunista alelnök körmönfont, ravasz válaszát. Egy bűneit megbánó őszinte ember ezt így fogalmazta volna meg:

— A magyar társadalom nem egységesen ítéli meg '56-ot. Ennek oka többek között az, hogy mi kommunisták a történet elemeit összezavartuk. Hamis tudatot hoztunk létre az elmúlt évtizedekben az oktatásban, a kultúrában és a médiában közvetített hazugságokkal. Most viszont mi is valljuk, hogy '56-ban forradalom, népfölkelés volt, és e téren a központi utasítást vakon követő kommunista képviselők között nincs nézetkülönbség. Most, hogy már nem ellenforradalomnak nevezzük, alapvető fontosságúnak tartjuk hatalmunk megtartása érdekében a megbékélést azokkal, akiket ezen elnevezés alapján felakasztottunk, bebörtönöztünk, megkínoztunk, megaláztunk, jövőjét, egyéni családi életét tönkretettük.

De nem ezt mondta ám ez a Jánosi, hanem még megtoldotta kijelentve, hogy:

„Az elmúlt négy év túlideológizált parlamenti munkája vészes konfliktusokat gerjesztett a társadalomban. Ennek feloldására, a társadalmi béke elérésére irányul Horn Gyula koszorúzása Nagy Imre sírjánál.

A szocialista párt egy másik jeles személyisége, **Gál Zoltán**, aki azóta a Parlament elnöke lett, találkozára hívta meg az '56-os szervezetek képviselőit. Tudni kell, hogy a szabadságharcban résztvettek nagyon silány körülmények között éltek le életü-

ket, és az Antall-kormány idején irántuk megnyilvánult figyelmet, megbecsülést és anyagi jóvátételt nagyon szűkkeblűnek találták. Ezt a gyenge pontot célozta meg az új kommunista kormány. A Népszabadságnak ugyancsak június 18-i számából olvasom:

„A kormány célja az, hogy akik részesei voltak a forradalomnak, azokról tisztességesen gondoskodjon. Ezzel kapcsolatban Gál, Horn Gyula nevében is, ígéretet tett arra, hogy az új kormány mindent megtesz majd, lehetőségeihez mérten, a forradalomban és a szabadságharcban résztvevők szociális helyzetének segítésére. Ennek érdekében a kormány gondoskodik majd arról, hogy megfelelő szintű kormányzati szerv foglalkozzon ezekkel a kérdésekkel.”

Sajnos megtörtént, hogy a csapdába belement az '56-os szervezetek nagy része. Nem ismerem eléggé ezeket a szervezeteket, de például az 1956-osok Országos Szövetsége nevű egyesület nevében ezen a gyűlésen felszólalt annak **Garamszegi Miklós** nevű vezetője, méghozzá vonalhűen az alábbiakban:

„Az elmúlt négy évben a politika játékszerévé lett 1956 szelleme, s ezt a helyzetet konjunkturalovagok használták ki. Ne essünk áldozatul annak a politikának, hogy csak mutogatnak bennünket. A legfontosabb feladat a nemzeti megbékélés, mindkét oldalról, a szélsőségeket pedig le kell metszeni.”

Azt hiszem ezt már nem kell lefordítani őszinte magyarra. A Népszabadságban megjelent tudósítás még azt is közli, hogy:

„A leendő kormány arra törekszik majd, hogy megteremtse a feltételeket a forradalom és szabadságharc valamennyi eseményének tudományos feltárásához”.

Persze, majd előveszik a „tudományos feltárások” során a kihallgatási jegyzőkönyvekből a kicsikart vallomásokot, ami szerint a randallírozók főleg azért lövöldöztek, mert közben raboltak. És kik a hősök? **Horn Gyula** jelentette ki '56-ról, hogy *„némielgyoldalúvá váltak az értékelések, nemigen esett szó például azokról, akik itt a Köztársaság-téren estek az erőszak áldozataul”.*

Természetesen, aki az így átértékelt történelmet magtanulja, az tudni fogja, hogy a Pártközpont ostrománál elesett ávósokról emlékezik a békeharcos miniszterelnök, aki nagy híve a közös emlékműnek, csakúgy mint a Párt érdekeivel közös történelemnek.

Nem nehéz megjósolni, hogy most ezen a héten, ezekben a napokban ömlik a magyar közvéleményre az ötvenhatos események új értékelése. A kommunisták nem először írják át a történelmet.

És nem először történik meg, hogy:

„Bebádogoznak minden ablakot!”

(Magyar Élet, 1994. október 27.)

Ötvenhat forradalmának mai ellenforradalmárai

Magyarország ismét áldozata lett annak a nagyhatalmi politikának, amely Közép-Európa ellen két világháborút viselt ebben az évszázadban.

A negyvenegy évvel ezelőtt kirobbant magyar társadalmi forradalomról és abból természetesen következő nemzeti szabadságharcról szóló írásaim jelentős részében, főleg az utóbbi időben, a forradalom meghamisításának kísérleteivel foglalkoztam. Rámutattam, hogy a háborút közvetlenül követő években a Szovjetunió botrányos viselkedése nyomán – (ami a háborús nyugati szovjetbarát propagandában kialakított képet drasztikusan megcáfolta és módosította) – a Nyugat-szerte keletkezett fölháborodás veszélyeztette azt az amerikai világpolitikát, amely a kétpólusú viláгурalom kiépítésével, a „jó” és a „rossz” küzdelmének betervezett háborúival és műforradalmaival, az amerikai bázisú nemzetközi kapitalisták viláгурalmát volt hivatott előkészíteni. Sztalin birodalma – hálátlanul az amerikai hadianyaggal és háborús beavatkozással megszerzett győzelemért és fél-Európa átadásáért – a New York-i ellenében moszkvai viláгурalmat akart kiépíteni, (aminek a kivitelezéséhez természetesen nem volt meg a kellő ereje). Ez ellen indult meg a hidegháború, ami azért volt „hideg”, mert nem akart háború lenni a Szovjetunió ellen, hiszen a Szovjetunióknak – amit hatalmas összegekkel, nagy szellemi erőbedobással hoztak létre Nyugatról – megvolt a szerepe Európa rendőreként és forradalmak gerjesztőjeként szerte a világban, amik megnyitották az utat a nyugati bankvilágnak. A hruscsovi Szovjetunió már tudta a helyét, amit a „sztalinizmus” bűneinek felmutatásával és megbélyegzésével demonstrált.

A világpolitika irányítói Magyarországot szemelték ki arra a szerepre, hogy a sztalinista elhajlással szemben felmutassa a világnak, hogy „a szocializmus jó és elfogadható”, az a sok borzalom, ami miatt a nyugati közvélemény felháborodása már-már antikommunista pályára szorította a politikai részleget, „csupán a sztalinista elhajlók túlkapása volt”. A Szovjetunió megtartása és a szocializmus megmentése érdekében a világpolitika irányítóinak égetően szüksége volt egy olyan eseményre, ami lenyugtatja a felháborodott kedélyeket. Olyan eseményre volt szükség, amire hivatkozni lehet, hogy lám nem a kommunizmus a rossz, hanem annak orosz változata. Magyarország azért volt erre a szerepre a legmegfelelőbb, mert Európa szovjetmegszállta keleti részének országai közül ebben az országban volt olyan értelmiségi és politikai elit, amely teljesen mentes volt bármely nemzeti kötődéstől és szándéktól, hiszen itt történt meg

a legteljesebben a nemzet értelmiségének és mind politikai mind gazdasági szerepének szinte teljes kiiktatása és behelyettesítése olyan értelmiséggel, amely a bolsevizmus iránt társadalmi és történelmi okokból, kulturális és egyéb vonzalomból fogékonyan itt állt kellő mennyiségben rendelkezésre.

Magyarországon a politikai élet kizárólagos birtokába került nemzetidegen (bolsevista) rétegnek vagy immár osztálynak – amely méretében már saját ellenzékét is magában hordozta – ilyen szerepnek megfelelő viselkedését nyomon lehet követni egészen feltűnően a XX-ik moszkvai pártkongresszus óta, tehát 1956 elejétől. A magyarországi politikai osztály sztalinista moszkovitákból és abból a sajátos rétegből állt, amelynek a háború következtében végrehajtható társadalmi átalakulás (bolsevizálás) adta meg a lehetőséget, hogy az államvezetés polcaiba behelyezkedve a leigázott nemzet vezető rétegévé, felső és középosztályává váljon. Utóbbiak szellemi fölénye állandó gondja volt a szűk moszkovita rétegnek, amely csak a szovjet-támogatta terror állandósításában érezhette magát biztonságban. Igenám, de amikor a sztalinizmus ideje lejáróban volt Oroszországban, a magyarországi bolsevizmus két irányzata között feszült lett a helyzet. A hatalom magaslatain ülők nem egészen ok nélkül törtek elvtársaikra az imperialistákkal való kapcsolatok vádjával. A sztalinizmus ellenzékeként megnyilatkozó értelmiségi kommunistákról nagy szimpátiával írtak a nyugati lapok, nyilatkoztak a nyugati politikusok. Nyugat antikommunizmusa csak a sztalinizmus letöréséig terjedt, annak végrehajtását csakis az ideológia kerítésein belülről remélték. Magyarországon irányzattá vált – természetesen a kommunisták körén belül – a Rákosi terrorját megsokalló mérsékeltebb elgondolás, amely kellőképpen fölmérte, hogy a nyers terrorra – szerepének betöltése után – már nincs szükség, hiszen a visszarendeződésnek a háború utáni nagyhatalmi politikai légkörben már nincsen esélye. Ennek az irányzatnak első sikere Nagy Imre első miniszterelnöksége volt. Majd 1956 elején, a moszkvai fejlemények következtében ez az irányzat megérezte idejének elérkezését.

Reformkommunisták

Ennek a politikai irányzatnak a tevékenysége jól ismert, hiszen a korabeli világsajtó kiemelve foglalkozott velük, követve szinte a napi fejleményeket, hiszen ennek a felerősödésétől várta a nyugati politika az általa kívánt változások létrejöttét. Ennek a politikai garnitúrának a tagjai – azokkal együtt, akik kitöltötték büntetésüket „eltévelyedésükért” –, lettek a Kádár-korszak kegyeltjei, ma nagyon sokat írnak azokról az időkről, amikor politikailag mozgolódtak, írtak, gyűléseztek, aminek alapján most ők a patentírozott forradalmárok.

Nem szovjetellenesség volt az a nagy buzgalom '56 elején, hanem a kommunizmus megreformálása, elfogadhatóbbá tétele. Nyugaton ezt nagy figyelemmel kísérték. Nyugat politikai vezetői nem akarták megszabadítani a világot a kommunizmustól, ellenkezőleg annak megreformálását határozták el éppen megmentése érdekében.

Magyarországon a kommunista párhatalom diktatúrája olyan erős volt, hogy politikai kritikával kizárólag csak a párton belül lehetett színre lépni. A nyugati sajtó nagy figyelemmel kísérte ezeket a kritikai jelenségeket, ez is nagy bátorítást nyújtott a reformkommunisták számára, és feltehető, hogy a szimpátián és biztatáson kívül egyéb támogatás is bejutott részükre a vasfüggönyön át.

A reformkommunisták Nagy Imrében látták a megoldást, akiben azt a vezetőt tisztelték, aki a sztalinizmustól meg tudja tisztítani a pártot. Természetesen a magyar nép is rokonszerves érdeklődéssel nézte a fejleményeket, hiszen minden enyhülés szívesen látott lépés. A párttól megszabadulni csak az álmok világába illő remény lehetett mindaddig amíg a Szovjetunió hadereje bent van az országban.

Az év elejétől egészen október közepéig követhető az a párton belüli polarizáció, amely egyre inkább szétválasztotta a hatalom változatlan fenntartásában érdekelteket azoktól, akik egyrészt ezeknek a helyére pályáztak, másrészt egy enyhébb rendszertől várták jobb esélyeiket. Az ostor október 15-én csattant, amikor az Írószövetség pártszervezete rendkívüli kongresszus összehívását javasolta a párt megtisztítása céljából. Ez ugyan csak javaslat maradt, és az is biztos, hogy ezek a javaslattevők a párt megtisztításán, megújulásán kívül semmi többet nem akartak elérni. Ám ez a kiállítás – legyünk tárgyilagosaak, az adott körülmények között bátor elhatározás volt – szolgáltatta a gyújtózsinórt a nemzet eleddig elfojtott, ki nem mondott akarataához, azáltal hogy felmutatta a párt meghasonlását.

Szegeden az egyetemi ifjúság október 16-án megbontotta a bolsevista társadalmi rendet, elsőként a szervezeti hierarchiából szabad talajra léptek: a pártalkotta *Dolgozó Ifjúsági Szövetséget* (DISZ) elhagyva megalakították a *Magyar Egyetemi és Főiskolai Egyesületek Szövetségét*, a MEFESZ-t. Ez a fejlemény nem a reformkommunisták akaratából lépett színre, bár akkor még nem mutatkozott olyanként, ami túlságosan meghaladja a reformkommunisták szándékait. A szegediek lépése példamutató volt az egész ország egyetemei és főiskolái részére, mindenütt megalakult a helyi MEFESZ, október 22-én Budapesten és az ország öt vidéki egyetemi városában egész nap ülésezett a szervezet. Ekkor fogalmazódtak meg először olyan követelések, amiknek jó néhány pontját a reformkommunisták soha nem fogalmaztak volna meg. A diákok mozgalmi az eseményeknek váratlan lendületet adtak, mert követeléseiknek tiltakozó felvonulással kívántak érvényt szerezni.

Nyugat szerepe

Az események tárgyilagos és részletes történetének feltárása bizonyára igazolná azt a feltevésemet, hogy az október 23-át megelőző napok fejleményei Budapestre csalták a világ hírirodáinak riportereit, akik tudósítói akartak lenni annak a várható történelemfordító eseménynek, amelynek során egy nemzet forradalmi cselekmények során kinyilvánítja akaratát a sztalinizmustól megtisztított szocializmus mellett. Ennek köszönhető, hogy a magyar forradalom eseményei a világ szemei előtt zajlottak le, amelynek politikai nyomatóka és a nagyvilág szimpátiája tíz napra megbénította a Szovjetunió döntési képességét, de zavarba hozta az Egyesült Államok illetve a nyugati nemzetközi politika irányítóit is.

Október 23-án színrelépett a magyar nemzet forradalma. Ennek eseményei eléggé ismertek. Amiről nagyon kevesen tudnak, az a két nagyhatalom viselkedésének oka. Arról a viselkedésről van szó, ami október 23-a és november 4-e között történt.

Mindenek előtt le kell számolni azzal a tétellel, hogy az USA és az USSR kormányai valaha is egymás ellenségei lettek volna. Ennek felismeréséhez és megértéséhez nem a politikusok kijelentéseit (pl. Eisenhower felszabadításra utaló szövegeit, avagy az újságokat kell mértékül venni), hanem politikai elemző műveket [1], olyanokat, amelyek kielemezik és rögzítik a nagyhatalmak politikáját, amelyekből kitűnik, hogy a két nagyhatalom megosztotta Európát, és ennek a területi megosztásnak a biztosítására megalkották a két katonai szövetséget, a NATO-t és a Varsói Szerződést. 1956-ban szóba sem jöhetett változás e két szervezet viszonyában. Kapcsolatuk inkább javult mert a sztalinista módszerek megváltoztatásának igénye nyomán Moszkvában hajlandóságot mutattak enyhülésre. Ezt természetesen a pesti srácok nem tudhatták, de nyilván Nagy Imre sem tudta, amikor kiléptette Magyarországot a Varsói Paktumból. Nem volt ez titkos, csak nem jutott el a nagyközönséghez, mert a politikusok, hírközlő szervek más nótát fújtak. Az amerikai közvélemény lenyugtatására hazudozott Eisenhower elnök is, amikor felszabadításról beszélt, kereszteshadjáratról, a vasfüggöny felgöngyöléséről. A *Szabad Európa Rádió* valósággal bátorította a felkelést a szovjet megszállók és a bolsevista kormányok ellen. Ez lelketlen politizálás volt annak ismeretében, hogy az Európát megszállva tartó két nagyhatalom hosszú időre megegyezett a kontinens közös megszállására. Arra volt csak „jó”, hogy az ÁVH összefogdosta azokat, akik felbátorodva megnyilatkoztak a kommunizmus ellen.

A magyar forradalom megmutatta, hogy a kommunista hatalmat kizárólag csak a terror tartotta egyben: október 23-át követően napok alatt széthullott minden, ami a hatalom támasza volt. A szabadság bajnokának mezében parádézó Egyesült Államoknak tudnia kellett, hogy mi vár a magyar népre orosz támadás esetén, ami

ellen nemhogy nem tett semmit, ellenkezőleg, amikor a magyar nép többet követelt, mint odaát szerették volna, megadták a jelet Moszkvának: „Az Egyesült Államok kormánya nem szívesen lát a Szovjetunióval barátságtalan kormányokat a Szovjetunió határai mentén”. [2] [3]

Az a szerep, amit az Egyesült Államok végbevitt az egész magyar nemzeti forradalom hangulati előkészítésétől a Kádár-kormány legalitásának elismeréséig, fölér azzal a szereppel, amit elkövetett Magyarország ellen a második világháború során a terrorbombázástól a békeszerződésig. Magyarország ismét áldozata lett annak a nagyhatalmi politikának, amely Közép-Európa ellen két világháborút viselt ebben az évszázadban.

Színre lép a nép

Többször írtunk a forradalom és szabadságharc kisajátítási kísérleteiről. Ötvenhat eszméjét és tisztaságát ma ez veszélyezteti Magyarországon. Az egykori reformkommunisták azt állítják, hogy ők a hősei az események egészének. A hatalom, a sajtó, a szervezkedési lehetőségek kizárólagos birtokában hirdetik megtévesztő történelmüket, és az a veszély fenyeget, hogy az igazság részleteihez hozzá nem férő tájékozatlan nagyközönség tudatában ennek a hamis szemléletnek az adatai rögződnek.

Ez az aggodalom számos tárgyilagos elemző kritikus írásában megszólal. Amit mindannyian közösen meglátnak: nem igaz hogy Ötvenhat küzdelmei a jó kommunisták és a rossz kommunisták között zajlottak le. Igen, volt vita, nagy vita volt kommunisták között, és a fő latrokkal szemben ott állt a hatalomba vágyakozó második vonal, amelynek tagjai csak azért nem követték még el a nagy bűnököt, mert ahhoz előbb a hatalomba kellett volna kerülniük.

Az alábbiakban kimutatom a reformkommunisták írásaiból, hogy amikor a magyar nemzeti forradalom az oroszok ellen, a kommunizmus ellen, a hatalom erőszakszervei ellen harcbaszállt, ők abban nem vettek részt. Szerepük a nemzeti felkelésben nulla.

Bill Lomax írja Magyarország 1956-ban c. könyvében:

„Nem arról volt szó, hogy az írók terjesztették volna a nép körében az igazságot. Épp ellenkezőleg, a népnek sikerült az írókat megismertetni a valósággal.” Majd idéz egy budapesti cipőgyári dolgozót: *„A munkások mind elégedetlenek voltak. Amint két ember beszélgetni kezdett, mindjárt szidták a rendszert. A munkások semmit sem hittek el abból, amit a kommunisták ígértek, mert a kommunisták annyiszor becsapták őket.”*

Taxner-Tóth Ernő egyetemi tanár írja *A politika Janus-arca* című írásában a *Népszabadság* 1997. május 5-i számában:

„Nagy Imre a »Kedves elvtársak« kezdetű beszédét nem mondhatta el, mert a tömeg úgy döntött: »Nincs elvtárs!« Ezt ő – akkor – nem értette, nem vállalta. S ahogy tanácsadó, úgy ő sem vett részt sem a fegyveres harc kirobbantásában, sem annak vezetésében. Miután a »nincs elvtárs« kimondásának hatására visszavonult a Parlament épületébe, a kezdeményezések végleg kicsúsztak a reformkommunisták kezéből. Az utca népe – az akkori fiatalság – feszítette a húrt a szovjet beavatkozásig. Az utca népe, amely már 23-án azt követelte, amire Nagy Imre és köre nem gondolt: a többpártrendszert és a szabad választást.”

Tegyük hozzá: és a szovjet csapatok kivonulását – amit a reformkommunisták is bizonyára hátborzongva hallgattak, hiszen jól tudták, hogy mindenféle kommunista uralomnak, egypártrendszernek Magyarországon csak a szovjet erők jelenlétében van esélye megmaradni a hatalomban.

Tóbiás Áron írja *In memoriam Nagy Imre* című könyvében:

„Számomra 1956. október 23-a egy nappal előbb, október 22-én kezdődött. Rádió-riporterként tudósítottam a Petőfi Kör vezetőségének üléséről, ami féligmeddig félbeszakadt, mert az estébe nyúló egyetemista gyűlések hírére szétszéledt, s a helyszínrre sietett a társaság.”

Tehát, a kommunista írók Pefőfi Társasága, amely hónapokon keresztül gyűlésezett, vitatkozott azon, miként lehetne a kommunizmust feljavítani, arra a hírre, hogy a diákok mozgolódnak, szétszéledtek. Az események történetéből tudjuk, hogy a tüntető felvonulásokat a diákok szervezték és indították el, nem pedig a Petőfi Kör vagy a kommunisták egyéb szervezete.

Nagy Balázs írását közlöm – aki bizonyára a Petőfi Körhöz tartozó valaki – amiből kitűnik, hogy féltek a diáktüntetéstől, csakúgy mint a kormány:

„Azt állítják, hogy Nagy Imréék a Petőfi Körön keresztül készítették elő az 1956. október 23-i tüntetést. Idézzük az eseményeket. Október 15-től, sőt már október 6-tól, Rajk és társainak temetésétől kezdve a levegőben lógott egy tömegdemonstráció. Erről a párt vezetői éppúgy tudtak, mint mindenki, aki közügyekkel egy kissé is foglalkozott ebben az időben Magyarországon. Rajkéék temetése előtt valóságos hisztéria-hangulat uralkodott a pártvezetők között, s egyre-másra futkostak Nagy Imre barátaihoz. Ugyanebben az időben az egyetemi hallgatók körében megindult a zajlás, aminek folyamán a hallgatók vagy megszüntették az egyetemi DISZ-szervezeteket és más szervezeteket hoztak létre, vagy a meglévő DISZ-szervezetek élére, valóban demokratikusan, nekik tetsző vezetőket választottak. A DISZ központi vezetői kérelték és könyörögtek a Petőfi Kör vezetőinek, hogy azok állítsák meg ezt a folyamatot, ahelyett, hogy azon törték volna fejüket, hogyan teljesítsék az egyetemi

hallgatók követeléseit.

A párt és a kormány vezetőinek hónapok óta tartó merev, a reformokkal szemben ellenséges magatartása elkészerítette az egyetemi hallgatókat, s amikor a lengyel események híre a fővárosba jutott, a diákok maguk adták ki a jelszót az október 23-i tüntetésre. ... Időközben a belügyminiszter betiltotta a tüntetést, s annak megtartása esetén katonai rendszabályokkal fenyegetődött. Csaknem valamennyi pártvezető együtt volt, s a legteljesebb zavart, félelmet és tanácstalanságot tanúsították. A tüntetés betiltása fokozta a feszültséget, s a küldöttségek a történendőkért a pártvezetőket tették felelőssé, akiknek ugyanakkor fogalmuk sem volt, mit csináljanak. **Gerő Ernő** idegesen kirohant a teremből, a többiek sápadtan kapkodtak és siránkoztak. **Apró Antal**, karjait az égnek tárva könyörgött **Tánczos Gábornak**: »Álljanak a tüntetés élére... Mentsék meg a helyzetet...« A küldöttségek fellépésének eredményeként feloldották a tüntetési tilalmat, de ekkorra már az egész főváros, sőt az egész ország alarmírozva volt. Semmiféle szervezés nem érhetett volna el olyan eredményeket, mint a rádióban többször bejelentett belügyminiszteri tilalom, majd a tilalom feloldása, amely egyszerre adta tudtára mindenkinek a tüntetés hírét és a kormány merevségét és határozatlanságát. Ilyen körülmények között a tüntetés idejére Budapest egész lakossága az utcán volt. A tüntetés irányításáról beszélni sem lehetett. Nem voltak ott csoportok vagy irányító, vezető szervek, mert az már magának a népnek spontán megmozdulása volt. S akkor is, valamint később is a Petőfi Kör inkább mérsékelte, mintsem tüzelte a demonstrációt, abból kiindulva, hogy annak továbbfejlődése katasztrófára vezet.”

Az idézett részeknek ez az utolsó mondata világosan mutatja, hogy a Petőfi Körnek, vagyis a reformkommunista íróknak a szerepe megszűnt abban a pillanatban, amikor a diákok elhatározták a tüntetést. Ugyan mit „mérsékel” a Petőfi Kör, hiszen két mondattal előbb írta ez a Nagy Balázs, hogy a tüntetés irányításáról beszélni sem lehetett. A „katasztrófa” pedig, amitől tartottak nem más, mint az ami be is következett: a magyar nép elutasította a párdiktatúrát, a szocializmus, kommunizmus minden fajtáját.

A történelem az utcán születik

Ettől kezdve az írók kollektív szerepe megszűnt, egyéni beállítottságuk szerint nyilatkoztak a spektrum minden oldalán, legfőképpen következetesen a megreformált kommunizmus mellett és a függetlenségért fegyvertfogó szabadságharcosok ellen:

A Kossuth Rádió közli október 23-án délben:

„A Magyar Írók Szövetsége örömmel üdvözlöi a lengyelországi eseményeket,

a szocialista demokrácia megerősödését és az ezzel kapcsolatos intézkedéseket, amelyeket a lengyel munkáspárt plénumának határozatai kifejeztek. A magyar írók, akik az elmúlt évek során állhatatos harcot vívtak a demokratizálásért, a Rákosi féle politika ellen, úgy látják, hogy a magyar közélet számára ma a legfontosabb feladat egyfelől erőteljesen biztosítani a továbbhaladást a szocialista demokrácia útján, másfelől elkerülni és visszaverni minden esetleges provokációt, amely kihasználva a magyar dolgozók és a magyar tanulóifjúság lelkesedését a lengyel eseményekkel kapcsolatban, örömmüket és politikai törekvéseinket megzavarná.”

Amint látjuk, még el sem indult a lengyel követség elé tervezett felvonulás, kormány és írószövetség, büneik súlyától reszkető kommunisták és hatalomba vágyakozó kommunisták egyaránt és együtt aggódnak az utcai tüntetés esetleges fejleményei miatt. Nem ok nélkül, ők maguk is nagyon jól tudják, hogy a rendszert csak az erőszakszervek tartják fenn.

Ugyancsak 23-án, a *Szülőföldünk Rádió* közli a külföldi magyarokkal a tüntetés hírét, persze bolsevista tálalásban:

„Nemzetiszínű lobogók, piros-fehér-zöld kokárdás fiatalok, Kossuth-nóta, Marseillaise, Intenationálé – így jellemezhetjük színekben és címekben az októberi tavaszban új március 15-ét ünneplő Budapestet. Ma délután hatalmas ifjúsági demonstráció zajlott le fővárosunkban. Talán önöket, távolban élő magyarokat meglepetésként éri a hír, de mi, akik itthon részesei vagyunk annak a nagyszerű erjedésnek, amely szenvedélyes gyűléseken, újságcikkekben jelentkezett az elmúlt hetekben – számítottunk erre. Már az idén február óta, de úgy is mondhatjuk, hogy 1953 júniusától mind hangosabban követelik a munkások, parasztok, tisztviselők, diákok, írók, újságírók, hazánk gazdasági, politikai életének helyes szocialista alapokra helyezését. Követelik, hogy tisztítsák meg attól a sok bűntől, hibától, amellyel Rákosi Mátyás, Farkas Mihály és más vezetők beszennyezték a szocializmus szent eszméit. ... Először csak ezek voltak, de hozzájuk csatlakoztak ifjúmunkások, járókelők, katonák, öregek, középiskolások, kalauzok, tízezrekké nőtt a hatalmas emberfolyam. Jelszavaktól zengtek az utcák. Bem apó és Kossuth népe ment együtt, kéz a kézben.”

Ugye milyen szép? A magyar nép követelte az igazi szocializ must. Nem említette ez a rádió sem, hogy már a Bem téren kivágták a bolsevista címet a zászlóból – (aligha a Marseillaisét énekelve). Nem említi a jelszavakat, nem említi, hogy ez a tüntető nép nem hallgatta meg Nagy Imrét, mert azzal kezdte: Kedves elvtársaim! Azzal is ellenszenvet keltett, amikor silány beszédében azt mondta: „A kibontakozás lehetősége pedig a párton belüli tárgyalás és tisztázás útja...” Arról pedig végleg hallgatott a *Szülőföldünk*, hogy a tüntetők még együtt voltak a Parlament előtt, amikor jött a hír:

a Rádiónál ávósok lövik a népet, azokat akik a nép kívánságát akarták beolvasztatni.

Október 24-én hajnali 4.30-kor a Kossuth Rádió közleménnyel kezdte a napot:

„Fasiszta, reakciós elemek fegyveres támadást intéztek középületeink ellen, és megtámadták karhatalmi alakulatainkat. A rend helyreállítása érdekében további intézkedésig tilos minden gyülekezés, csoportosulás és felvonulás. A karhatalmi szervek utasítást kaptak arra, hogy a rendet megszegőivel szemben a törvény teljes szigorával lépnek fel. A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa.”

Egy óra múlva: *„Kedves hallgatóink, közleményt olvasunk fel: Ellenforradalmi reakciós elemek fegyveres támadást intéztek középületeink ellen és megtámadták karhatalmi alakulatainkat.”*

Nyilvánvaló, hogy nem az Írószövetség, nem a Petőfi Kör, hanem a Parlament előtti tömeg megnyilatkozása (forradalom) és a Rádió előtt kibontakozott fegyveres összetűzés (szabadságharc) készítette a hatalomban lévő kommunistákat arra, hogy még 23-án éjjel bevegyék maguk közé a reformkommunisták jelöltjeit, Nagy Imrét és társait. Ettől remélték a magyar nép lenyugvását.

24-én reggel 8.13-kor a Kossuth Rádió bejelentette: *„A Központi Vezetőség javasolja a népköztársaság elnöki tanácsának, hogy Nagy Imre elvtársat válassza meg a minisztertanács elnökévé és Hegedüs András elvtársat a minisztertanács első elnökhelyettesévé.”*

Ettől kezdve viszont mindenért Nagy Imre felelős, mert az MDP Központi Vezetőségének ezen az ülésen már tagja volt, és a népköztársaság elnöki tanácsa a helyszínen a minisztertanács elnökévé választotta.

Alig félóra múltán, 8.45-kor újabb közleményt olvasnak fel a Kossuth Rádióban:

„Figyelem, figyelem! A Magyar Népköztársaság minisztertanácsa a rögtönítélő bíraskodást a népköztársaság megdöntésére irányuló cselekmények, lázadás, lázadásra való felbujtás, felhívás és szövetkezés, gyilkosság, emberölés, gyújtogatás, robbanószerek tartása vagy ezek felhasználásával elkövetett bűncselekmény, a közveszélyi bűncselekmények, hatóság elleni erőszak, magánosok elleni erőszak, s az engedély nélküli fegyvertartás büntette tekintetében az egész ország területére elrendeli: a rögtönítélő bíraskodás hatálya alá eső bűncselekményeket halállal kell büntetni. E rendelet nyomban hatályba lép. Nagy Imre, a minisztertanács elnöke”

Íme Nagy Imre – akit most a szabadságharc miniszterelnökeként ünnepelnek – első intézkedéseként, Gerő Ernővel az MDP KV első titkárával egyetértve, általa

kinevezetten megüzeni a fegyveres harcot a szabadságharc ellen.

Ennek az embernek és bandatársainak nagyon jól kellett tudniuk, hogy ezzel az intézkedéssel elindítják a belháborút a hatalom erőszakszervei és a magyar nép között. Bizonyára mérlegelték a lehetőségeket: vagy csírájában elfojtják a magyar felkelést, vagy megbuknak, elsodorja őket a népharag. Mint hithű kommunistáknak nem is lehetett más gondolatuk, mint **lövetni a népre**, pribékjeiknek utasítást adni: rögtöni bíraskodással felkötni embereket akár az utcákon, mint **Kun Béla** idejében 1919-ben.

Gondoljuk csak el, a két bolsevista csoport (a sztalinisták és a reformkommunisták) az első kis fegyveres összetűzés után (amit ők provokáltak) azonnal összeálltak egy szervezetté, feledve a félesztendő nyílt vitákat is, hogy megvédjék a bolsevista hatalmat egy esetleges népszerű fölkelés ellen. Ezek a latrok, akik hatalmukat így együttesen a megszálló ellenség haderejének köszönhetik, a legtermészetesebb logikával fordultak még azon éjjel a megszálló szovjet alakulatok parancsnokához, kérve tőlük hatalmuk megvédését a magyar nép elleni fegyveres támadás által. Ettől természetesen azt várták, hogy a fegyvertelen nemzet meghátrál követeléseivel.

A **Kossuth Rádió** a rögtönítélő bíraskodással való fenyegetés elhangzása után néhány perccel, 24-én reggel 9 órakor kemény nyomatékkal így szólt:

„Figyelem, figyelem, figyelem, figyelem!”

Az ellenforradalmi bandák galád fegyveres támadása az éj folyamán rendkívül súlyos helyzetet teremtett. A banditák üzemekbe, középületekbe hatoltak be, számos polgári lakost, honvédet és állmvédelmi harcost gyilkoltak meg. A kormányzati szervek nem számoltak a véres orvtámadásokkal, s ezért segítségért fordultak a varsói szerződés értelmében a magyarországon tartózkodó szovjet alakulatokhoz. A szovjet alakulatok a kormány kérését teljesítve résztvesznek a rend helyreállításában. A kormány felhívja a főváros lakosságát, hogy viselkedjék nyugodtan, ítélje el az ellenforradalmi bandák véres garázdálkodását, s támogassa a rendet fenntartó magyar és szovjet csapatokat. Az ellenforradalmi bandák felszámolása minden becsületes magyar dolgozó, a nép, a haza legszentebb ügye, a jelen pillanatban erre összpontosítsuk minden erőnket.”

A rádió szinte óránként közölte a kormány újabb és újabb felhívását a fegyverletételre, közölte amnesztiaígéreteinek újabb és újabb időpontjait. Előjött a **Petőfi Kör** is alábbi felhívásával:

„Értelmiségi fiatalok, magyar diákok! Nemzetünk tragikus óráiban, súlyos helyzetben fordulunk hozzátok. Annak a Petőfi Körnek a nevében, amely az elmúlt hónapokban következetes harcot folytatott a demokrácia kibontakozásáért, az értelmiségi ifjúság, a diákok jogaiért és Magyarország szocializmusáért. Minden

restaurációs kísérlet ellen fellépett a Petőfi Kör. A helyes célok érdekében hirdette meg a fiatalság békés tüntetését, amely sajnálatos módon véres összetűzéssel folytatódott. Ezért felhívunk benneteket magyar ifjak, hogy segítsétek elő a rend helyreállítását, és akik harcoltak, éljenek az amnesztia adta lehetőségekkel. Ezzel segítsétek a rendet, a nyugalmat, a kibontakozást!”

Bevetették a Magyar Újságírók Szövetségét is:

„A Magyar Újságírók Országos Szövetsége valamennyi magyar újságíró nevében örömmel üdvözlö a tényt, hogy hazánk a demokratizmus útján fontos határköhöz érkezett. A kormány megalakításával Nagy Imrét, a magyar nép hű fiát bízták meg. A magyar újságírók egyetértenek az ifjúság, az egyetemi fiatalok hazafias, haladó célkitűzéseivel, maguk is teljes szívvel kívánják a szocialista demokratizmus győzelmét az egyenjogúság alapjára helyezett szovjet–magyar barátságot. Mély megdöbbenéssel látják azonban, hogy a dolgozó tömegek igazságos és helyes küzdelmét jogos követeléseik teljesítéséért a felelőtlen elemek és az ellenséges provokátorok súlyosan megzavarták. A magyar újságírók arra szólítanak fel minden becsületes hazafit, ne hagyják magukat megtéveszteni, álljanak a rendfenntartó erők mellé, ne engedjék a további testvéri vér ontását, segítsenek a rend, a nyugalom végleges helyreállításában. A Magyar Újságírók Országos Szövetsége.”

★

Íme, hazafias szép szólammokkal biztatják a bolsevista rendszer propagandistái a magyar ifjakat, álljanak át a „rendfenntartó” ÁVH-sok és szovjet katonaság mellé, a magyar nép ellen.

★

A reformkommunisták most a szabadságharc hőseként reklámozzák Nagy Imrét, hogy az ő hátán ők legyenek a magyar nemzet nagy eseményeinek hősei, ha már úgy alakult, hogy a magyar szabadságharc törvényesen is elismert nemzeti cselekedet volt, annak hivatalos ünnepe van, annak a nevében kitüntetésekot osztogatnak, bűnöket elfelednek, és a jó propaganda segítségével nemzeti megtiszteltetés övezi azokat, akik lövettek, akik arra biztatták a magyar fiatalokat, hogy a kommunista erőszakszervekkel és a szovjet megszálló erőkkel karöltve szálljanak szembe magyar honfitársaikkal.

A magyar szabadságharcos olyan élőlény, akit a bolsevisták előbb **bezárnak**, hogy a hatalomban útjukat ne állja, azután meg **kizárnak**, hogy a késői halvány dicsőségben se részesülhessen. Ami „bűne” volt – most mások, üldözőik, gyilkosaik érdeme.

★★★

Dokumentáció

[1] „The relevance of these collective defence agreements to the global problem of collective security may be questioned. In the first place, both NATO and the Warsaw Pact have very strict geographic limits, restricting their operational scope and effectiveness. Furthermore, they were conceived as alliances in the classical sense of the term and were designed to adjust and maintain the balance of power. ... It can also be argued that an environment of security can be engendered by alliances, and in this respect NATO and the Warsaw Pact have perhaps been more successful than any other regional system. ... The ideals of universalism, culminating in world government, are obviously not within the realm of practical politics, and as it is impossible to diffuse collective security across the whole wide world, the next best thing is to try and maintain it on a regional basis. ... The system of alliances has one feature in common with the collective security model – it tends to perpetuate the territorial status quo. In Europe, the Atlantic Alliance still reflects the American doctrine of containment, which dates from 1947. In oversimplified terms, this drew a line across the world and served notice to the other side of this line or risk the danger of military confrontation. Containment obviously works in both directions. While there has been no territorial encroachment by the East in Europe since 1848, the Soviet Union has been able to impose its will throughout Eastern Europe without fear of outside intervention. The territorial status quo has indeed been frozen. The recent moves towards détente, which might contain the seeds of a mutual security system in Europe, on the whole represented a ratification of the status quo.” (Collective Security by **Otto Pick** and **Julian Critchley**, Key Concepts in Political Science, London School of Economics and Political Science, The Macmillan Press, London 1974.)

[2] Representative **Michael A. Feighan**, Democrat of Ohio, cites another example of mendacity with regard to the Hungarian revolt:

„You will recall the revolution broke out on October 23, the Hungarian patriots had rid their country of the Russian oppressors. A revolutionary regime took over and there was a political hiatus for five days. Then the State Department, allegedly concerned about the delicate feelings of the Communist dictator Tito, sent him the following cabled assurances of our national intentions in the late afternoon of Friday, November 2, 1956. »The Government of the United States does not look with favor upon governments unfriendly to the Soviet Union on the borders of the Soviet Union.« It was no accident or misjudgment of consequences which led the Imperial Russian Army to reinvade Hungary at 4 a.m. on the morning of November 4, 1956. The cabled message to Tito was the go ahead signal to the Russians because any American school

boy knows that Tito is Moscow's Trojan Horse. It took less than 48 hours for him to relay this message of treason to his superiors in the Kremlin" — Congressional Record, August 31, 1960, page 17407.

[3] „During the Hungarian Revolt, and after the anti-Communists despaired of getting the help which they had been led, by Radio Free Europe, to believe we would provide, Franco offered to send arms, provided only that Adenauer would allow Franco's planes to land on West German soil for refueling. Adenauer agreed. With unwonted haste, our State Department went to work immediately to prevent this arrangement from being carried out. And »it took Eisenhower's prestige as President to bring enough pressure to bear on Franco and Adenauer«, in order to keep the Hungarian patriots from getting arms through this plan Franco had devised.” (The Politician {Eisenhower} by **Robert Welch**).

(*Magyar Élet*, 1997. október 16.)

Felemás ünneplés

*Igenis volt annak a néhány csodálatos napnak
szellemtörténeti és politikafilozófiai termése.*

Október 23-án írom ezeket a sorokat. Ma ünnepelnek Magyarországon. Nemzeti ünnep, munkaszünnap. Valamikor úgy gondoltuk, ha egyszer valaha eljön az az idő, amikor október 23-át olyan szabadon ünnepelik meg Magyarországon, mint mi itt Ausztráliában, akkor jön el a boldog idő sokat szenvedett szülőhazánkra. Ma ünnepel az ország szabadon. De valóban ünnepel-e az ország? És ami eljött, ez már a szabadság?

Mint Ausztráliában élő állampolgárok, részünkre is public holiday az *Australia Day* meg az *Anzac Day*, de lélekben messze voltunk attól, hogy e napokat nemzeti ünnepünként éljük meg. Örömről egyetlen oka, a nap egyetlen értelme: fizetett munkaszünnap. Nem tehetünk róla, de a legteljesebb megértésünk és együttérzésünk mellett nem ennek a földnek a sorsa vált szívünk ügyévé. A szív dolgaiba, rejtelmeibe nem lehet másképpen, csak érzelmekkel behatolni. Ki mondja meg annak a titkát, hogy azt az országot szeretjük, amelynek alig volt ebben az évszázadban összesen is néhány boldog esztendeje, de keserve, bukása, nyomorúsága végtelen sok. Sokan vagyunk, akiknek egy talpalatnyi sem jutott tulajdonul az ország földjéből, de küzdelem, katonai szolgálat, hadifogság, üldöztetés, száműzetés annál inkább. És mégis! Mégis ott volt minden gondunk, akkor is amikor még remény sem volt rá, hogy akárcsak

látogatóba is visszatérhetünk ifjúkorunk tájaira. Ezért állunk mi érthetetlenül ama jelenség előtt, hogy ma Magyarországon az ország lakosai nagy részének szinte semmit nem jelent ez az ünnep, azon kívül, hogy munkaszünnep, semmit különösezt nem jelent nekik az, hogy magyarok, az sem, hogy a határokon túl is vannak magyar városok, falvak, hogy ennek a népnek egyedülálló történelme van, hivatása van, különleges szépségű nyelve van, és ennek az évszázadnak a közepén olyan kollektív nemzeti cselekedetet vitt végbe, ami megváltoztatta a világ történelmének a menetét, az irányát.

A múlt alapos ismerete nélkül nem lehet megérteni a jelent, és nem lehet úgy politizálni, hogy az megfeleljen a nemzet érdekeinek. A napokban arról olvastam, miként lehetséges, hogy minden szakmához módszeres tanulásra, magasfokú képzésre van szükség, de politikai pályára bárki ráléphet. Való igaz – ha már az a gyakorlat, hogy politikusokból kerülnek ki azok, akik az ország sorsát irányítják, a politikusságot is tudományos szintre kellene emelni. Valójában nem is az a probléma, hogy a politikusok nem volnának eléggé képzettek, iskolázottak, nagyobb baj az, hogy hiányosak a nemzet szeretetében, a nemzeti elkötelezettségben, a történelmi szemléletben.

Magyarország beteg, nagyon beteg. Gazdaságilag is, lelkileg is. Iszonyú férgék szívják el életét, bódítják elméjét. Eljött a katonai megszállástól való felszabadulás napja, és nem tudott talpraállni. Ott voltam Budapesten, amikor a hírközlő szervek közölték: ma távozik az utolsó szovjet katona Magyarországról. Az embereket szinte nem is érdekelte. Nem keltett fel érzelmeket, nem érezte a társadalom, hogy – habár csak szimbólikusan is – jelentős történelmi esemény volt.

Vagy talán mégsem? Megérezte volna ez a nép, hogy a bolsevizmus létrehozói itt már olyannyira berendezkedtek, hogy már jó ideje mit sem számít, jelen vannak-e az ország laktanyáiban az orosz katonák, avagy már elmentek? Távozásuk valóban csak egy volt a sok változás közt, ami végbement '89 óta, és a távozás ténye nem hagyott nyomot az élet mindennapi rendjében. Sok minden megváltozott, de az évek során egyre több jel arra utalt, hogy a változás csak felszínese, ami lényeges, ami meghatározó, az maradt.

Így megmaradt elsősorban a bolsevista alkotmány addigra már agyonfoltozott változata. Elmúlt a történelmi alkalom, amikor meg lehetett volna tagadni az orosz megszállás időszakának, egész időszakának legitimitását, jogszerűségét, egyszerűen kijelentve, hogy Magyarország elvesztette történelmi alkotmányosságát az orosz megszállás következtében ráerőszakolt államformával és alaptörvénnyel. Lehet vitatkozni azon, hogy az ország már korábban elvesztette szuverenitását a németek bevonulásával. A szuverenitás azonban nem azonos az ország alkotmányos rendjével. A katonai megszállás önmagában még nem jelenti a jogállamiság megszűntét, csupán

akadályozását. A magyar nép nem egy idegen megszállást szenvedett el, szuverenitásunk a múltban évszázadokon át szünetelt, sértették az államiságot is, de mindenkor törvényen kívülinek tekintette az ország azt a rendszert, azt az uralkodót, amely vagy aki nem engedte érvényesülni az ország alkotmányos rendjét. Államjogászok, történészek ezt szabatosabban kifejtik, most csak arra kívánok utalni, hogy '90-ben elmulasztotta az ország a törvénytelen időszak megtagadását és vele együtt a nemzeti alkotmányosság visszaállítását.

Kit terhel a mulasztás ezért? Elsősorban azokat, akik elfeledték a magyar társadalommal a nemzet történelmi keresztény államiságának rendjét. Megélhette volna a magyar társadalom ezt a megszállást oly módon is, hogy összeszorított fogakkal megteszi, amit a megszállók megkövetelnek, de gondolatában mindig ott lesz a felszabadulás napja, amikor mindent helyére lehet tenni. De nem így történt, és ennek okát ne keressük valamiféle kollektív emlékeztetkiesésben, nemtörődömségben. Ennek oka az volt, hogy a nemzeti történelmi alkotmányosság szemléletét kiirtották, agyonverték, amikor kiirtották, agyonverték a magyar nemzeti elitréteget, értelmiséget. Abban a kétábrázatú értelmiségi rétegben történt változás, amelynek kettőssége oly sok feszültséget okozott a múlt század harmadik harmadától, ami nyílt összecsapásban tetőzött és robbant 1919-ben. A múlt század harmadik harmada óta fölvirágzott liberális eszmék iránt fogékony értelmiségi réteg számára az orosz megszállás megnyitotta azt a lehetőséget, amiben eldönthette a két nézet küzdelmét: a megszálló erők egyetértésével felszámolhatta a nemzeti szellemű ellentábort. Két generáció elég volt ahhoz, hogy az országban többé nincs jelen számottevő mértékben a történelmi magyar alkotmányosság tradícióit ismerő, tisztelő réteg. 1990-ben már nincs gondolat oda visszatérni, és most, a forradalmi hónap gondolatkörében arra is emlékeznünk kell, hogy 1956 szellemiségével ugyanez történt: elgyaláztatott és elfeledtetett, és azóta is megtettek mindent, hogy a Gondolat ne foganjon meg újra a magyar lelkekben. Mert beszélhetnek akármit, kik, mikor, mit hogyan szövegeztek meg Ötvenhat követeléseként, az még a magyar történelmi szemlélet kollektív mozdulata volt. A lélek akkor még ép volt, hiszen éppen a nemzeti lét sebzettségén háborodott fel. Az, amit a bolsevisták műveltek 12 éven keresztül, váltotta ki azt a közhangulatot, amiben Ötvenhat fiataljai azt mondták: nincs tovább!

Ötvenhat forradalmának nem voltak előkészítői, titkos fölbujtói, lángoló költői, vezérei. Ennek ellenére órákon belül, bármilyen kommunikációs egyeztetést kizáró gyorsasággal olyan azonos cselekedettel és szervezeti formával robbantak színre a forradalom szervei, mintha valamiféle forradalmi törvénykönyv paragrafusait követték volna hűségesebben, mint a mise rendjét a papok világszerte. Mi az ami ezt a csodála-

tos egyöntetűséget megtartotta a lelkek mélyén, és működésbe hozta abban a történelmi pillanatban, amikor arra szükség volt? Nem tudunk másra gondolni, mint arra a történelmi tudatra, amely a nemzet kialakult nézőpontjából ítélte meg – a véleményalkotás tilalmas idejében csupán felgyülemelő gondolatokban – a bolsevizálással szembeszegülő elvet, ami szóvá és cselekedetté robbant a forradalomban. Ezt nem értették meg 1989 politikusai, akiknek az volt a feltett történelmi leckéjük, hogy a kommunista szisztéma bukásakor milyen útra térjünk vissza.

Ezek a politikusok nem ismerték, vagy már elfelejtették Ötvenhat eszményeit. Jó részük természetesen akkor is, most is ezekkel szemben állnak. A tisztességesebbje legalább elolvashatta volna **Bibó István** alábbi vázlatos fogalmazását erről a témáról: *„A szabadság történelmileg kialakult technikai biztosítékainál jobbat eddig senki nem talált: a népképviselői alkotmányt, a szabad választásokat, a közigazgatás bírói ellenőrzését, az államhatalmak szétválasztását, a szólás- és sajtószabadságot. Fontos vívmánynak kell tekinteni a nagybirtok és a nagytőke kisajátítását – , csakhogy az ipari üzemek vonatkozásában a kisajátított nagyüzemeket bürokratikus állami tulajdonból munkásközösségi tulajdonná kell tenni. Ugyanakkor azonban minden ember számára egyenlő feltételek mellett meg kellene adni a szabad vállalkozásrendszer lehetőségét. Szükség van a szövetkezeti rendszerre is. A szabad egyéni vállalkozás pedig abban az arányban, amilyen arányban bürokratizálódik és személyes teljesítmémből közösségi üzemmé válik, nőjön bele a munkások tulajdonába oly módon, hogy meghatározott idő, harminc vagy ötven év múlva az alapító tulajdonos előbb vállalatvezetővé, majd utódaiban egy bizonyos meghatározott időn át járadékossá alakuljon. A fejlődésnek ezek a formái a kapitalizmus burka alatt lényegében ugyanilyen irányban fejlődnek.”*

Ez az idézet csak egy a számos elméleti fejtegetés közül, amelyekben kifejeződik az, hogy igenis volt annak a néhány csodálatos napnak szellemtörténeti és politikafilozófiai termése. A gondolat közgazdasági lényege az volt, hogy a termelési eszközöktől eltávolított, kitagadott társadalmi többségnek joga és módja legyen részesülni a termelés hozamából. Ez a jog és mód nincs megadva sem a szocialista, sem a kapitalista rendszerben. Éppen ez teszi ezeket azonossá, nem is szólva arról a tényről – amit ma már széles rétegben is felismernek –, hogy a termelő eszközöket kisajátító kapitalizmus hozta létre a szocializmusnak elnevezett alternatív módszerét, arra a célra, hogy megszüntetve a magángazdálkodást, az országok javait a nemzetközi nagytőkének átadja. Napjainkban ez történik. Magyarországon nemcsak a szocialista bolsevisták összefonódását, de azonosságát is megfigyelhetjük a nemzetközi kapitalizmussal. Ezért nevezem ezeket liberálbolsevistáknak.

Nem kellett tehát az úgynevezett rendszerváltozásnak az '56-os alapokra való visszatérés, nem illett bele a programjukba, ami nem volt több, mint bolsevizmusuk új égtájra állítása, de ugyanúgy nem kellett nekik a szentistváni államszemlélet ezeréves öröksége sem. Ezért választották az 1945-'48 közötti idők úgynevezett polgári demokráciáját, amiben voltak ugyan politikai pártok, de a szovjet militarizmus árnyékában az elenyésző kommunista párt kiépíthette egypártdiktatúráját. Ha ez a példakép, akkor félünk attól, hogy az amerikai militarizmus idevágyott és idevágyakozó jelenlétében a bolsevisták nem is jelentéktelen pártjai immár nagyobb eséllyel megalkotják diktatúrájukat.

Ma sokan arról szavalnak, hogy megszűnt a diktatúra, parlamenti demokrácia van, 1956 követeléseit teljesítik. Lám nemzeti ünnep lett október 23-a, az állam legfőbb hivatalnokai meghajlítják fejüket, és sok szépet mondanak. (Álnok kétszínűséggel.) Persze sok szépet mondanak a rendszerváltozásról is, amiben tényleg sok minden másképpen van, csak éppen nem úgy ahogy kellene.

A rendszerváltozásnak a lényege az kellene legyen, hogy minden a helyére kerül. Amikor a nemzeti vagyont (az egykori polgároktól elkomonizált vagyont) kezelő párt-emberek ennek a vagyonnak tulajdonosai lettek a privatizációnak nevezett bűncselekmény által, akkor nem hogy helyére került volna valami, hanem ellenkezőleg az egykor elrabolt vagyonnak most orgazdája támadt. Az a világ, amelyik ezt legalizálta nem demokrácia, hanem bolsevista a javából.

Attól még nem lesz demokrácia, ha az egy politikai pártból féltucat politikai párt lesz a parlamentben. Főleg, ha az egykori egypárt egyenes utódja – megerősítve párt-házakkal és rendszeresített évi állami járadékkal. Különben kinek a pártjai lennének a politikai pártok, ha nem az állam tartaná el azokat? Törvényhozó csak pártember lehet, a végrehajtó kormányhatalomba már csak ebből a társaságból kerülhet be bárki. Annak érdekében, hogy a többpártos parlamentben a kommunisták legyenek állandóan többségben, a tájékoztató ipart is bolsevista kézbe privatizálták. Nyugati elvtársak vásárolták meg a magyarországi egykori állami lapokat, rádiót, televíziót, akik kivétel nélkül ragaszkodtak a régi kommunista szerkesztőkhöz.

Ezeket a vállalatokat az sem zavarja, ha magyarországi vállalkozásaik ráfizetések. A hasznuk valahol másutt van. Így teljes a kép: gazdasági élet, köztájékoztatás, törvényhozás, kormányzás és közigazgatás mind kommunista kézben maradt. Ehhez már természetesen minden más is csatlakozik, mint egyetemek, iskolák, színházak, közművelődés, szórakoztató ipar, könyvkiadás – egyszóval minden, csakúgy mint egy tüchtig bolsevista diktatúrában.

Mára olyan állapotba jutott az ország gazdasági, politikai és művelődési rendsze-

re, amiből az öncélú nemzeti rendszerbe való átalakuláshoz békés átmenetű megoldás már elképzelhetetlen. Ebben a demokráciának nevezett gazemberségben az országgyűlési képviselőnek semmi köze nincs a választókhöz.

Ennek a kormánynak nevezett gengnek semmi gondja nincs a határon túli magyarokkal, akiknek a sorsát elintézték a nyugati, főleg francia követelésnek megfelelő alapszerződésekkel, merthát NATO-ba meg EU-ba való belépésünk előtt „rendezni kell a vitákat a szomszédokkal”. A rendezés legfőbb lényege a határok véglegesítése. Amit ennek ellenében kellett volna követelni, amit feltételként kellett volna megjelölni, ahelyett maradtak silány kisebbségi jogok, minimálisak, és azokat sem fogják betartani, mert amíg a határokat majd a NATO garantálja, a jogokat senki. A rendezni való jogok közé tartozik a szlovák Duna-gát. A hágai bíróság döntése értelmében ki kell egyezni a két félnek egymással. Afféle trianoni megoldás: a szlovákok birtokon belül vannak, a magyar félnek nincs lap a kezében. Horn majd tudja miben állapodjon meg elvtársával. A magyar mazochizmusban mindig bíztak Nyugaton.

A magyar nép fogy. Évente mintegy 40 ezerrel kevesebb az állampolgárok száma, és nem tudni ennél mennyivel több a magyar nép fogyása, mert ez a statisztika nem tartalmazza a cigányok magas népszaporulatának és a bevándoroltaknak a fenti számban elfoglalt hányadát. Ennek a kormánynak nevezett púpnak ez nem ok arra, hogy veszélyhelyzetet jelezzon és elhárítási programot készítsen. Ellenkezőleg a termőföldet is kihúzza a magyar nép alól. Olyan proletárosodás indult meg most a kapitalizmus jegyében, amire nem mert vetemedni az előző rendszerben ugyanez a hatalmi elit. Nemzetközi háttérüket ma sokkal biztosabbnak érzik. Ma már nem elszegényedés folyik, hanem elszegényítés. Ezt biztosítja a pizkos hitelezés kamatrabszolgasága. Ehhez járul majd hozzá a NATO-költségek terhe, amihez a pénzadózáson kívül emberhús-adózás is jár. A lázadókra majd lövetnek a parancsnokok, mint Piros elvtársék a Kosuth Lajos téren és egyebütt.

Ötvenhat ünnepe a magyar szellem korunkban utolsó fellángolásának ünnepe. Ne temessük el – a gondolat halhatatlan!

(Magyar Élet, 1997. október 30.)

Ünnep és aggodalom...

Budapest ünnepel — magyarüldözés a végeken.

Eddig soha nem látott méretű ünnepnapot tartott a fővárosban a politikai baloldal. Göncz, Gál és Horn úgy ünnepeltek és ünnepeltették magukat Nagy Imre kivégzésének évfordulóján, mintha megnyerték volna a választásokat. Megmutatták, hogy meg

tudják tölteni a Hősök terét. Volt ingyen műsor egész nap, mindenféle szórakoztatás, zenekarok, énekkarok, táncsoportok, szavalat, megemlékezés, beszédek, mindez ingyen, mi több: székekkel töltötték meg a tér egy részét, hogy az egyetértők tömege kényelmesen érezze magát, ülje végig a nagy közös szertartást.

SZDSZ-es ünnepség volt a javából: az SZDSZ-alapító Göncz Árpád és az SZDSZ-es Demszky Gábor főpolgármester írták alá a koncertre szóló meghívót. Ők együtt koszorúztak a temetőben azokkal a bolsevistákkal, akik végig kiszolgálták azt a pártot, amit az a Kádár vezetett, aki vállalta az októberi napokbani minisztertársának és elvtársának kivégeztetését, köztük Horn Gyulával, aki karhatalmistaként fegyveres vadászatot tartott a már bújosos szabadságharcosok ellen és részt vett utcai terrorakciókban. Erről írja **Tóth Gy. László** a Napi Magyarországon: *„Horn Gyula mindezért a mai napig nem követett meg senkit, bocsánatot sem kért, és még annyit sem mondott: elnézést, tévedtem, a rossz oldalra álltam. A leköszönő Horn Gyula a jelek szerint a feledékenységben bízik, Göncz Árpád pedig a minden cselekedetet erkölcsileg semlegesítő és érvénytelenítő nagy-nagy Megbékélésben. Valószínűleg úgy gondolják, hogy ekkor a szívekbe akkora béke költözik, hogy már senkit nem érdekel többé: ki volt egykor a gyilkos, és ki az áldozat.”*

Ez a szertartás fontos része volt, az átváltozásnak, csakúgy mint kilenc évvel ezelőtt, amikor az országot akkor már 44 éve nyomorgató rendszer előszedte az általa meggyilkolt elvtársuknak, Nagy Imrének a jelképes koporsóját, ami mellett ők tartották a gyászbeszédet, ők ítélték el korábbi önmagukat, mintha az akkor ítélkezők valamiféle más társaság lett volna. Ha már nem lehet ellenforradalmároknak, fasisztáknak, kapitalista kémeknek elgyalázni Ötvenhat hőseit, akkor legalább azonosuljanak vele, legalábbis Nagy Imrével, amúgy elvtársi alapon. Ha kapitalistákká tudtak vedleni cakk-pakk az egész vöröskönyves párttagokkal együtt, meddig tart szabadságharcosként fityegni évente egyszer. Közpénzen természetesen.

Ez is része volt annak a nagy átejtésnek, amivel becsapták az országot: végrehajtották azt a helybenmaradásukat, aminek úgy kellett kinézni, mintha rendszerváltozás történt volna. Büszkén hangoztatott baloldalizmusukban egyként voltak marxisták, kommunisták, anarchisták, szocialisták, leninisták, trockisták, maoisták, sztalinisták, rákosisták, kádáristák, hornisták, moszkoviták, reformkommunisták, szociáldemokraták, meg ami még ezután jön a hatalom megtartása érdekében. Most övük 1956 is. Akkor az élő Nagy Imrébe kapaszkodtak bele a reformkommunisták, majd amikor nem sikerült a vállalkozás (mert a magyar nép mást akart) Moszkva lecsapott, Nagyot és társait kivégeztették Kádárral, akinek később feladatává vált létrehozni azt, amit nem tudtak elérni ötvenhatban: azt a nikotex-kommunizmust, amiben már

elkezdődhetett a bizniszelés a kiváltságosoknak, kapcsolatok a spekulációs bankvilággal – létrehozandó a mai kamatrabszolgásgot.

Nagy Imre az övéké volt akkor is, most is, csak átmenetileg feláldozták a nemzetközi bolsevizmus oltárán. Most, a nemzet hatalmi bázisaiból egykori elvtársukat, bolsevizmusuk mártírját a nemzet mártírjává avatják. A Nagy Imre kultusz, az országban sokasodó szobrai, ünneplései, fontos tényezője megmaradásuknak a hatalom őrállásaiban. Nagy Imrével és a liberálbolsevista célok szolgálatába állított, államilag létrehozott ötvenhatos intézményekkel, kutatóintézetekkel, és a melléjük rendelt sajtóval nem kevesebb a szándékuk, mint távortartani Ötvenhat valódi lényegét az ország népétől, azoktól, akiket korábban az ellenforradalom hazugságaival etettek.

Nagy Imre kivégzésének negyvenedik évfordulója alkalmára az idei június 16-át a *Megbékélés Napja* néven hirdették meg. Az elnevezés a Fővárosi Önkormányzat és a Művelődési Minisztérium kezdeményezésére került be a köztudatba – legalábbis ezt írták a lapok. Ez a »megbékélés«-program nem újkeletű, 1989 óta gajdolgják, amióta manipulálják az ötvenhatosokat, amióta kitüntetésben és anyagiakban részesítik azokat, akik nekik tetszően viselkedtek ötvenhatban és kirekesztik, letapossák azokat, akik valóban harcoltak a magyar nép szabadságáért. Milyen megbékélést akarnak? Természetesen az áldozatok békéljenek meg a gyilkosokkal, a perifériára szorítottak a rózsadombiakkal, hiszen feszültség ezen a törésvonalon érezhető.

Volt halvány ellenhang is a pimaszságon felháborodók részéről. **Szerdahelyi Szabolcs**, a *DEPORT 56* elnöke így szólt: „Természetesen meg kell emlékezni június 16-áról, de az nem tűrhető, hogy az MSZP még búcsúajándékként puccsszerűen becserkéssze a megbékélés szlogenjét. Ha nincs bűnbánat, bűnbocsánat sincs. Nem értünk egyet az MSZP által sokat hangoztatott spanyol példa felemlítésével sem. Spanyolországban polgárháború volt, ahol nagyjában egyenlő erők harcoltak, Magyarországon azonban jelentős külföldi erők verték le a kislétszámú szabadságharcosok seregét, ezért sem jó a hasonlat, s ezért nem lehet azt mondani, hogy mindenre borítsunk fátylat.”

Talán érdemes emlékezni és emlékeztetni, mit mondott **Orbán Viktor** 1989-ben a Hősök terén, az első ízben megrendezett Nagy Imre szimbolikus temetésén:

„Mi fiatalok sok mindent nem értünk, ami talán természetes az idősebb generációk számára. Mi értetlenül állunk az előtt, hogy a forradalmat, és annak miniszterelnökét nemrég még kórusban gyalázók ma váratlanul ráébrednek, hogy ők Nagy Imre reformpolitikájának folytatói. Azt sem értjük, hogy azok a párt- és állami vezetők, akik elrendelték, hogy bennünket a forradalmat meghamisító tankönyvekből oktassanak, ma szinte tülekednek, hogy – mintegy szerencsehozó talizmánként – megérinthessék

ezeket a koporsókat... Ha hiszünk a magunk erejében, képesek vagyunk véget vetni a kommunista diktatúrának, ha elég eltökéltek vagyunk, rászoríthatjuk az uralkodó pártot, hogy alávesse magát a szabad választásoknak. Ha nem tévesztjük szem elől '56 eszméit, olyan kormányt választhatunk magunknak, amely azonnali tárgyalásokat kezd az orosz csapatok kivonásának haladéktalan megkezdéséről. Ha van bennünk elég mersz, hogy mindezt akarjuk, akkor, de csak akkor beteljesíthetjük forradalmunk akaratát. Senki sem hihet, hogy a pártállam magától fog megváltozni. ...”

Most eljött az akkor még fiatal, bővérű Orbán Viktor ideje. Tisztultabban és határozottabban választotta most a magyar nép a liberálbolsevizmussal ellentétes erőket, mint nyolc évvel ezelőtt, amikor még nem lehetett tudni, hogy a jól hangzó névvel induló új pártok hangadói valóban kit és mit szolgálnak. Reméljük, nem felejtette el Orbán, kik azok, akik még ma is ott tülekednek a koporsó körül. Már csak azért sem felejtheti el, mert azóta a tülekedők négy évvel megtoldották garázdálkodásaikat.

Nemcsak a belső garázdákkal kell megküzdenie az új kormánynak, de szembe kell néznie a határon túli magyarság fokozódó üldöztetéséből fakadó problémákkal is. Nagy erőpróba, de elsősorban az elhatározás próbája. Mindenütt baj van, Felvidéken, Kárpátalján, Erdélyben, Délvidéken de még Nyugat-Magyarországon is. A legsúlyosabb természetesen a délvidéki helyzet. Itt ismét vérre megy. Ez még mind a trianoni átok: Közép-Európa, a nagyhatalmi politika áldozataként külső erőkkel végrehajtott átrendezést szenvedett, de mert ennek az átrendezett állapotnak a fenntartására állandóan szükség volt térségen kívüli nagyhatalmi jelenlétre, (szovjet megszállás és Jugoszlávia esetében amerikai gyámkodás), a bajok azonnal jelentkeztek, amint a nagyhatalmi jelenlét megszűnt vagy gyengült. A szovjethatalom bukásával létrejött ukrán állam, és a szétesett csehszlovák állam örököséként Szlovákia, azonnal átvette a magyarüldözés példáját a román államtól, majd a darabokra hulló jugoszláv állam magyarjainak egynegyede hagyta el ősei földjét az ismert események miatt. Ennek a magyarságra nézve tragikus időszaknak a felmerült problémái alapvetően abból adódtak, hogy megszűnt a nagyhatalmi jelenlét, az előállott vákumot nem töltötte be valamilyen a térségben gyökerező rend, aminek hiányában előnyomultak a Trianon szindróma nacionalista indulatai az utódállamokban. Ezekben az országokban a kormányok népszerűsége részére a legfontosabb támaszték a magyarellenesség volt, ami mindenütt a fasisztoid erőket ültette a hatalomba.

A nagyhatalmak úgy vélik megőrizni a térség nyugalmit, hogy egyrészt következetesen az 1920-as rendezéshez – hiszen a szándék még ugyanaz – másrészt a

legkisebb ellenállást felmutató szándékok terhére követeli a változatlanság nyugalalmát. Ez persze Magyarország, amelynek a sérelmei bármennyire is nyilvánvalóak, orvoslásuk olyan ellenállásba ütközne, ami a nagyon vágyott stabilitást felborítaná. A tízennégymilliós magyarságnak az ötvenmilliós szomszédsággal feléledő konfliktusa kevésbé kívánatos az új rendet építő európai hatalmak részére, mint a magyar állam rászorítása a csendes tűrésre. Ezért kényszerítették rá Magyarországra az alapszerződéseket, amelynek a határok állandósítására vonatkozó része az eddigi állapotot tartósítja, míg a magyar nemzetrészek részére nemcsak hogy nem biztosít autonómiát, de az alapszerződésekben szereplő jogok megvalósítására sem nyújt garanciát. A magyar tragédia másik része az, hogy ehhez a magyarellenes koncepcióhoz az eddigi magyar kormányok készséges partnerek voltak.

Jugoszlávia a nyugati politikagyártás kísérleti telepe volt: létre akarták hozni a multikulturális, multinacionális kommunista párt diktatúra államát — mintegy bizonyosságául annak, hogy ilyen létrehozható annak ellenére, hogy az Oroszbirodalomban ugyanez a kísérlet kudarcot vallott. Amerikából ömlött a pénz, a gazdasági segítség és a hadianyag. Tito idején Jugoszlávia az úgynevezett „harmadik világ vezető állama” volt kiemelkedő nemzetközi tekintéllyel és támogatottsággal. Szétesése zajosabb, véresebb és határozottabb volt, mint a Szovjetunióé. Ha a nagyhatalmon múlt volna, ma is állna Nagy-Jugoszlávia. A szerbek nem értették meg a multikulturális állam koncepcióját, a szép nagy államot Nagy-Szerbiának tekintették. Nacionalizmusuk taszította a délszláv partnereket. (Íme két példa, az orosz és a szerb, hogyan nem szabad Európát egyesíteni!)

Most is olyan megoldást kívánnak, amiben Kis-Jugoszlávia egyben marad, a koszovói albánok csendben maradnak. Csakhogy a nagyhatalmak jóvoltából még ma is a jó erkölcsi bizonyítványát lobogtató Milosevics szolgáltatta a háborús konfliktus elemeit, ami alkalmasint jól jön az amerikai militarista köröknek.

Politikai elemzők és elméletkiötlők úgy magyarázzák, hogy az évtized elején megszűnt a kétpólusú világ, a Szovjetunió alámerülése után már csak egypólusú a világ, azaz Amerika egyedül a meghatározó hatalom. Mint tudjuk, ehhez való katonai bázisai behálózzák a világot. A világhatalom természetéből adódik, hogy mindenütt jelen kell lenni. Fegyveresen is, közigazgatással is, gazdaságilag is. És készen állni minden eshetőségre. Például Európa közepén, a földrajzi közepén. A Nagyalföld ideális NATO-légibázis.

Milosevics az etnikai tisztogatásban érdekelt. Biztosíték számára, hogy a nagyhatalmak nem támogatnak semmiféle területi revíziót. Csupán rendőri akció

folyik terroristák ellen – mondja Belgrád. Ezek a jó rendőrök azonban falvakat lőnek szét tankokkal. Milosevics úgy utazgat mint egy nagyhatalom tisztességes miniszterelnöke. Most éppen Moszkvában járt, mert ugye ez nemzetközi politizálás, noha belügy és rendőrségi elhárítás. Albánia felé menekül a falvak népe, nemsokára Európa tele lesz újabb menekültekkel a fajkeverés nagyobb dicsőségére. Máris megjelent néhány csoport a magyar határon – ilyen esetekben fennáll a vállalt nemzetközi kötelezettség – be kell őket engedni.

A vajdasági magyar pártok mind hangosabban követelik, hogy rendeljék vissza a magyar nemzetiségű katonákat Koszovóból, a továbbiakban pedig magyar katonákat oda ne küldjenek. A *Vajdasági Magyar Kereszténydemokrata Mozgalom* a zentai városházán már két hete megkezdte az aláírásgyűjtést. A vajdasági magyar szervezetek ugyanazt ismételtetik, mint a horvátországi és a boszniai háború előtt, hogy senki sem kötelezhető a polgárháborúban való részvételre. Kijelentik, nem erkölcsös egyik kisebbséget fegyverrel a másik ellen fordítani. Belgrádban 18-án, csütörtökön nagyarányú tüntetést rendeztek a vajdasági és egyéb szerb városokból érkező szülők, akikkel szemben a rendőrség a szokásos erőszak alkalmazásával lépett fel. A tiltakozók azt próbálták elérni Moncsilo Perisics tábornok, vezérkari főnöknél, hogy az illetékesek azonnal közöljék minden újonc tartózkodási helyét, és 48 órán belül vezényeljék ki őket a harci övezetből. A vajdasági politikusok, köztük Kasza József a Vajdasági Magyar Szövetség elnöke és Nenad Csanak szociáldemokrata parlamenti képviselő vezette szülők további tiltakozó akciókat jelentettek be.

Aligha lesz a tiltakozásoknak eredménye. Minél tovább tart a tisztogató háború, annál kevesebb albán marad a tartományban. Hosszú játék lesz, mire a ma már csak 10 százaléknyi szerb lakosság megszabadul a „betolakodottaktól”. Valójában életre tolakodtak, családayánként 10–15 gyerekszüléssel. Koszovó ősi szerb föld, ezer éve a szerbeké, az utolsó szerb is fegyvert fog az ősi föld védelmében. Hosszú konfliktus lesz, és féltő, hogy megismétlődik a második világháborús eset: mindkét táborban magyarok is lövik egymást ellenségként. Mint szerb-katona és mint NATO-katona.

Csütörtökön megalakult az új Országgyűlés. Göncz Árpád köztársasági elnök nyitotta meg, majd felkérte dr. Varga Lászlót, hogy mint korelnök (88 éves) vegye át az ülés vezetését. Bölcs szavakkal utalt a testület történelmi felelősségére. A képviselők titkos szavazással megválasztották a Fidesz jelöltjét, Áder Jánost házelnökké, Szili Katalint (MSZP), Gyimóthy Gézá (FKGP) és Wekler Ferencet (SZDSZ) képviselőházi alelnökökké. Az új házelnök megígérte, hogy az Országgyűlés munkáját az őszinteség, a becsületesség és a hozzáértés jellemzi majd.

A szokásos formalitások keretében az államfő felkérte Orbán Viktort, hogy mint miniszterelnök alakítson kormányt. A korábbi miniszterelnök bejelentette kormánya megbízatásának megszűnését. Az új miniszterelnök köszöntötte az Országgyűlést, azt ígérte, hogy a rövidesen megalakuló kormány képes lesz a jövő évezredbe átvinni az országot, és megfelelni a jövő évezred kihívásainak.

Érdekes epizód volt a képviselők eskütétele végén. A felolvasott eskü szövegét, egy képviselőházi tisztviselő szavait, követve mondták együttesen az új Országgyűlés képviselői. A felolvasó utolsó mondata után egy kisebb csoport hangosan és erélyesen, szinte dacosan elmondta a valamikor szokásos befejező mondatot: – Isten engem úgy segítjen! Varga László hangját véltem felismerni a televíziós közvetítésben.

Mégegy hiányosság volt, amit érdekes módon a Népszabadság másnapi számában kifogásolt egy tárcaíró. Azzal kezdi az új Országgyűlésről szóló mondanivalóját, hogy elénekelték a Himnuszt. Majd a végefelé a következőket írja: *„Az új miniszterelnök beszéde után a házelnök az egy héttel későbbi folytatást jelenti be, és bezárja az ülést. Rosszul emlékszem, hogy ilyenkor a Szózatot szokás még elénekelni?”*

Az SZDSZ-nek nem volt jó napja az országgyűlési megnyitónap. Mégiscsak el kell viselniük, hogy nem ők rekesztik be a sort az országgyűlési ülésrend szélső baloldalán, hanem a MIÉP. Az új kormányzó párt nem adott neki helyet a jobboldalon, ami most a kormánypártok oldala: a Magyar Igazság és Élet Pártjának a szélsőbaloldali székeket adták. Viszont ők sem akartak azonosulni azokkal, akiket a nemzet ellenségeiként tartanak számon: Bocskai-ruhában jelentek meg mind a 14-en. Sokak bosszúságára jelen lesznek a parlamenti bizottságokban is az Alkotmánybíróság döntése értelmében.

Országgyűlés már van, két héten belül kormány is lesz.

(Magyar Élet, 1998. június 25.)

Csapó Endre ünnepi beszéde a Szabadságharc emlékünnepén, Sydneyben 1998. október 23-án

A nemzeti forradalom és szabadságharc tiszteletében egybegyűlt kedves Honfitársaim!

Még bőven az átokverte Kádár-időszakban, 1985. június közepén háromnapos tanácskozás folyt Budapest közelében, Monoron. Amíg az Országgyűlés épületében és az államhatalom minden hivatalában és erőszakszerveiben, csakúgy a gazdasági és tudományos életben, de még a felekezeti egyházak püspöki hivatalaiban is a bolsevizmus áporodott levegőjében unatkozott véres századunknak a nyolcadik évtizede, egy csapat vezető szellemi személyiség jött össze tanácskozni. Nem sorolom fel a Monori Tanács-

kozáson résztvevett 45 személy nevét, mert most csak utalok erre az eseményre, de annyit megemlítek, hogy elképzelhetetlen, hogy ma ez a 45 ember leülne akár egymással szemben is egy beszélgetésre. Kikerülvén a Kádár-rendszer árnyékából, ezeknek az embereknek talán a fele a mai magyarországi politikai élet azóta kialakult frontjain egymással szemben állnak. Akkor együtt voltak egyetlen gondolat jegyében, abban, hogy változásra van szükség. Persze már ott is megnyilatkozott közöttük a nézetkülönbség abban, hogy ez a változás miként jöjjön létre, mit eredményezzen.

A változás – mint tudjuk – meg is érkezett, és ami lejátszódott 1989-ben, illetve 1990-ben, az *rendszerváltozás* néven került be a történelembe. Ebben a rendszerváltozásban ez a negyvenöt ember két táborra szakadt. Egyik oldalon maradtak azok, akik a bolsevizmust csak megreformálni, de mindenképpen megtartani, átmenteni akarták és akarják még ma is a demokratikus külzetű új intézményekben. A másik oldal ebben a felemás kialakulásban egyre-másra rádöbben arra, hogy a változás külsőségei mögött, a szentkoronás címer, meg a háromszínű zászló mögött még nem jött létre a nemzeti Magyarország. És akik ennek a nemzeti Magyarországnak a létrejöttét várják és szorgalmazzák, mindenütt kemény ellenállásba ütköznek, a szellemi fronton, az intézményekben is, és nem érzik a magyar nagyközönség támogató akaratát sem, jeléül annak, hogy a harminchárom éves kádári manipuláció megtörte a magyar nép ellenálló készségét és akaratát, ami pedig oly fontos megtartó erő volt a török és a Habsburg évszázadokban.

Az országnak ez a manipuláció következtében érdektelenné vált többsége hiányzik ma annak a tábornak a sikeréhez, amely szükséges lenne a nemzetellenes ellittel szembeni küzdelemhez. Mert ne áltassuk magunkat olyan jelszavakkal hogy az ország népe egy akaratra juthat, ez azóta lehetetlen, amióta a bolsevizmus megjelent az országban, és mindaddig lehetetlen, amíg a bolsevizmus jelen van az országban. Itt a küzdelemnek most az a feladata, hogy a nemzeti erők létrejöhessenek, megerősödjenek, hogy egy idő után felvehessék a küzdelmet annak érdekében, hogy Magyarország kiszabaduljon a bolsevizmus szorításából.

Nem reménytelen a dolog, mert egyre többen érzik az idegen szándékú politikai és gazdasági erők súlyát. Örvedetesen megnövekedett azoknak a száma, akik elégedetlenek a változásokkal, mert látják, hogy itt nem a magyar nép kerül be a hatalom sáncaiba és a gazdálkodás lehetőségeibe, hanem egy éhes, törtető csapat nyomul be minden megnyitott ajtón, résztvenni abban a mulatságban, ahol fölmarkolható az ország minden értéke, földje, gyára és minden olyan erő, ami ennek a privatizációnak nevezett országrablásnak a törvényesítéséhez és véglegesítéséhez szükséges.

De térjünk vissza Monorra. Egy neves drámaíró, aki egyébként a rendszerválto-

zás fonákságait és álságait legelőször és legtisztábban jellemezte és leplezte le, 1985-ben ezen a Monori Tanácskozáson a következőket mondta:

„1956 és ami utána következett, a magyar történelem máig fel nem mért, a maga valójában fel nem fogott váltóállítása. A forradalomnak nemcsak, hogy a története nincs kellőképpen feldolgozva, hanem történelmi fordulópont jellege sincs kimutatva, s talán mégcsak megsejtve sem a gondolkodásban.

1956. november 4-e óta a magyarság nem a saját történelmét éli. Ilyen fordulat még egyetlen egy történelmi fordulópontján, egyetlen egy szabadságharcának bukása, egyetlen egy háborúvesztése után sem következett be. Ez a fordulat ugyanis a lelkekben állt be. 1956 után a magyarságnak nem a viszonyai és a helyzete fordult meg soha nem tapasztalt módon, hanem a lelke. A viszonyulása saját magához, történelméhez. A magyar lélekben minden érvénytelenné vált. A vidám barakkban nihilisták viadoztak.

1945-ben, a magyar történelem addigi legnagyobb átállásakor, az ezeréves Magyarország porbahullásakor, amikor az ország elvesztette a háborút, nem szakadt meg a magyar lélekben a folytonosság tudata. A nemzet belső szervezete, öntudata, ha nem is érintetlen és sértetlen, de ép maradt. S éppen mert ép és lényegileg lelkében szuverén maradt, tudta véghezvinni '56 lélegzetelállító, világgraszoló csodáját. Felkelt, felgyenesedett, s ha csak két hétre is, de nyilvánvalóvá tudta tenni, hogy ennek a kicsiny darab európai földnek jogos ura, méltó művelője, s hogy szavának, jellemének, gondolatainak tisztas helye van az európai népek parlamentjében. S éppen, mert a forradalom ilyen volt, rendkívüli világesemény, e világ uralmi rendszereit és az uralmi rendszerek lényegét megvilágító, leleplező rakétafény, mert tragikusan szép és nagyszerű volt, egyszeri és megismételhetetlen, mert egy nemzet életakarátának utolsó fellobbanása volt. Éppen ezért, ami utána következett: a bukás, az eltiprás, a magáramaradás is végzetes volt. Csak az lehetett.”

Eddig tartott az idézet, amiben a neves drámaíró, névszerint **Csurka István**, pontosan rámutatott a lényegre: az ötvenhatos forradalom a nemzet egészséges reflexe volt a bolsevizmussal szemben. Mi volt ez a reflex? Annak a társadalomnak a természetes mozdulata volt, amely történelmi tudatában viseli a védekezésnek és a helytállásnak a szellemét, azt, hogyha a házat és a hazát támadás éri, valakinek ki kell állni a gátra, valakinek szembe kell szállni a megszállókkal, mert minden baj forrása nemzeti szabadságunk, szuverénitásunk hiánya.

Ezért hangzott el az a logikus követelmény a felvonuló tömeg ajkáról, hogy „Ruszik haza”. Ez volt az a jelszó, amihez kötődött minden remény, megszabadulni a terrortól, az ÁVH-s bitang világtól, hiszen ha az oroszok kimennek, ezeknek itt úgysem lesz

maradásuk. Nem akartak ezek az emberek, akik a tüntetőkhöz csatlakozva kifejezték óhajukat, az oroszok hazatérését –, nem akartak ezek vért ontani. Fegyver sem volt náluk. Közülük talán csak az iskolázottabbak gondoltak arra, hogy: ma itt olyan valami történik, mint ami történt 1848. március 15-én: akkor sem lőtt senki, és mégis győzött a forradalom. A diákok meginduló fölvonulásának – függetlenül az előre megírt 12, 14, 16 valahány pontoktól, függetlenül attól is, hogy azok között szerepelt-e az orosz csapatok kivonulása, mint ahogy egyik másikban szerepelt is, például a műegyetemisták 14 pontjának első pontja lett, hogy vonuljanak ki Magyarországról a megszálló orosz csapatok –, a járókelőkkel, munkásifjakkal megsokszorozódott, immár áradattá változott felvonulásnak uralkodó jelszója a: „**Ruszkik haza!**”

Szívesen használok bolszevistáktól idézeteket, mert ezekkel a saját szavaikkal tesszük önmagukat hiteltelenné abban az igyekezetükben, hogy '56 forradalmát utólag kisajátítsák maguknak, mint valami reformkommunista cselekedetet. A Népszabadságból idézem Timár Györgyöt, aki egy újságvita során így ír: „*Való igaz, hogy 1956. október 23-án sem a Bem-szobornál, sem pedig a Rádiónál nem kizárólag a Petőfi-kör tagjai voltak jelen, akik megrettentek az általuk gerjesztett és immár zabolátlanná vált indulatok észlelésekor. Nem árt, ha ismételten leszögezzük, hogy az a hasadás, amely az '56-os gárdában ma megfigyelhető, már csakugyan jelen volt az október 23-i tüntető felvonuláson is.*” Ebben az idézett szövegben csak annyi igazság lehet, hogy voltak a tömegben, akik megrettentek, de hasadásnak nevezni, az túlzás. Hacsak nem arról szólnunk, hogy elfaroltak a tömegeből, mert megérezték annak a viharnek a szelét, amely majd elsodorja őket. A tömeg ezeket aligha érzékelte, lelkesen hangoztatta, menjenek ki az oroszok, többpártrendszert, függetlenséget, semlegességet követeltek.

A nagy probléma itt jelentkezett, amikor két hatalmi törekvés közé berobbant egy harmadik, méghozzá olyan eséllyel, hogy elsöpri az elsőt is és a másodikat is. Ennél a hármasságnál egy kissé elidőznék, mert a dolgok megértéséhez nagyon fontos. A végtelenül kegyetlen Rákosi-korszakot kis időre megszakítja Nagy Imre kormányzása, de a visszatért terrorkormányzat már kényelmetlenné vált annak a kommunista elitnek is, amely 1953 óta látja, hogy ha nem lesz változás, előbb-utóbb valami olyasmi történik, ami a Párt hatalmát megingathatja.

1955-ben valóságos riadalom támadt közöttük annak lehetőségétől, hogy a Vörös Hadsereg Ausztriából történt kivonását követően kivonul Magyarországról is, megfelelően a békeszerződésben foglaltakkal. A riadalomra minden okuk megvolt a bolszevista terror elkövetőinek, hiszen a vörös terror akasztófás időszakából szinte alig volt olyan magyar család, amelyben ne lettek volna kivégzettek, bebörtönzöttek. Az oroszok kivonulásától nemcsak a szocializmust féltették, de félték a retorziótól, és az

antiszemizmustól való félelem már a nagyhatalmi politika gondja lett. Egyes történészek szerint ezek a szempontok befolyásolták a nagyhatalmak viszonyulását a megszálló erők békeszerződésben előírt kivonulási kötelezettsége érvényesítéséhez.

A megoldást a hatalom olyan átalakításában látták – ismétlem a nagyhatalmi politika szintjén is –, amelyben a Párt szélesebb hatalmi bázisra épül, és humánusabb, törvényesebb eszközökkel helyettesíti a terrorra alapított erőszakos szervezeteket. A szocialistának nevezett hatalom megtartása érdekében természetesen. Tehát a Párton belül indítottak el egy szellemi-politikai mozgalmat, magukat reformkommunistának nevezték. Ami ellen küzdöttek a Párton belül, annak a *sztálinizmus* nevet adták. Természetesen a Párt kemény magja, tehát a sztálinisták ragaszkodtak a hatalomhoz. Pártháború volt ez, amelynek megvoltak a külhatalmi támasztékai. Ez a *reformkommunista* mozgalom termelte ki magából a *Petőfi Kör* nevű irodalmi társaságot.

Ismét idézek, most **M. Kiss Sándor** történésztől:

„Nagy Imre a hatalomból való távozása után írta meg azokat az alapvető műveit, amelyek a forradalom alatti magatartását és politikáját is magyarázzák. Látni kell azt – és ez rendkívül fontos –, hogy Nagy Imre hitt abban, hogy az ő miniszterelnökségével meg lehet oldani a szocializmus válságát Magyarországon. A volt miniszterelnök nem gondolkodott forradalomban, ő reformokat akart és hatalomátvételt. Hatalomátvételt, de csak és kizárólag pártszerű körülmények között. Lassan kialakuló programjának elvi alapja tehát a szocializmus megreformálása, a társadalomban megmutatkozó szociális és nemzeti feszültségek kezelése... A budapesti Petőfi Kör és a vidéki Petőfi Kör típusú szervezetek létrejötte, majd fellépése olyan személyek találkozó- és csoportosulási helye lett, ahol a Rákosival szembeni fellépés érdekében megfértek egymással a szocializmus megújulásáért küzdő Nagy Imre-hívók és a lassan ocsúdó, nem baloldali érdekrendet valló demokratikus erők is. Miért jöhetett létre ez a sajátos együttélés? A válasz erre »csontig« leegyszerűsítve a következő: a Rákosi-politikával szemben más alternatíva, amely a politikai szalonképességen belül volt – tehát legitim lehetett –, egyszerűen nem létezhetett és nem is létezett.”

Eddig szól az idézet. Az utolsó modatban az volt, hogy a Rákosi-politikával szemben más alternatíva, mint a *Petőfi Kör* társasága, vagyis a *reformkommunisták* társasága, nem létezett. Ebben a tudatban született meg a felvonulások ötlete, amit országosan szerveztek október 23-ára. Azonban a szervezés olyan nagyra sikerült, hogy – mint említettem – berobbant a harmadik hatalmi igény, a magyar nemzetnek azzal a megnyilatkozásával, hogy: – *Elég volt, le a kommunizmussal.*

A Parlament előtti téren még együtt voltak azok, akik a szocializmus megújítása érdekében hatalmváltást akartak, azokkal, akik nem akarták, egyáltalán nem akarták

a szocializmust. A két csoport közötti arány mindent eldöntött: „*Nem vagyunk mi elvtársak!*” – zúgott a népszavazás, ezúttal nem a Duna jegén, hanem Duna mellett, a Kosuth téren – történelmi szintérré avatva azt is. Ez a jelenet – a néphatalom első megnyilvánulása, mint harmadik hatalmi eshetőség – a késő esti órákig erős fejtörő munkát adott, mind a rákosista, mind a Nagy Imre követők táborának. A rákosisták oldották meg a kérdést: lövettek a Rádiónál, és annak – részükre – balsikere okán és következtében: mindkét sarokba szorított hatalom egyetértésével, immár a Nagy Imre kormány idején a kormány kérte az orosz csapatok beavatkozását.

Most ismét a derék történést **M. Kiss Sándort** idézem, aki igazolja a Magyar Nemzet tavalyi október 22-i számában megjelent tanulmányával azt, amit én három évtizede már hirdetek:

„Ötvenhat reformkommunistái számára a harcoló forradalmár olyan teherterhel volt, aki akadályozta a szovjet–magyar tárgyalásokat, s aki öntörvényű, így ellenőrizhetetlen és nehezen integrálható lett. Ez az ellentmondás a kései szemlélő számára az október 28-i események nyomán válik egyértelművé. ... A szovjetek katonai beavatkozásával mindez okafogyott kérdéssé vált. A magyar fővárosban megkezdődött egy olyan szabadságharc, amelynek nem volt vezére. A miniszterelnök – s ez érthető – nem választotta és nem is választhatta a fegyveres harcot a tárgyalások helyett. Tegyük hozzá: elvbarátai sem vállaltak egyértelmű közösséget a harcolókkal. Ez a magyar forradalom máig élő feszültségének egyik forrása. ... Ötvenhat reformkommunista vezetői nem voltak forradalmárok, a forradalomnak csak részesei voltak. A forradalom a pesti srácé volt, még ha ez a vállalás irreálisnak tűnik is. Ötvenhat azé, aki ha kellett harcolt, s ha kellett meghalt a forradalom és szabadságharc nemzeti-polgári törekvéseiért.”

Itt, befejezve az idézetet, egészítsük ki a gondolatot Nagy Imre szerepével. Nagy Imre a reformkommunisták miniszterelnökjelöltje volt. A reformkommunistáknak már kiült a rémület az ábrázatokra, amikor érte mentek és elhozták vidéki magányából történelmi szerepvállalásra. Politikusként megtehetette volna, amikor látta, hogy a reformkommunisták törekvése még aznap zátonyra futott, hogy hazamegy, folytatja emlékiratait, meg a kerti munkát. Politikusként ezt kellett volna tennie, de kommunista elkötelezettsége maradásra készítette, és el kellett fogadnia Szuszlov utasítását: – Álljon a forradalom élére és fordítsa vissza annak irányát.

Ez a megoldás megtakarította volna a szovjetnek a világ szegényévé válását, és a reformkommunistáknak meghozta volna a győzelmét. A pesti srác azonban eldöntötte a kérdést: győzelemre vitte a forradalmat és a támadások abbahagyására kényszerítette a szovjet hadsereget. Nagy Imre tragédiája végülis az lett, hogy nem szállította le

a megrendelést, nem volt képes reformkommunista forradalommá változtatni a nemzeti forradalmat. Pedig mindent elkövetett, statáriális kiáltványoktól a szabadságharcosokkal való tárgyalásokig. Létrehozták a '48-as szabadságharc eszmetárából a *Nemzetőrséget*, hogy abba bevonva a szabadságharcosokat, ők a kormány ellenőrzése alá kerüljenek. Igenám, de addigra felemelte fejét a meggyötört, megalázott nemzet, az egész nemzet, és színrelépett a szabad polgári Magyarország feltörő akarata a nemzeti függetlenség és bolsevistamentes parlamentárizmus visszaállítására, nemkülönbben fellépett a munkásság olyan gazdasági koncepcióval, amiben sem a bolsevista sem a kapitalista kizsákmányolásnak nincsen helye.

Ez már a Kreml palotáiban is riadalmat keltett, mi lesz ha a többi rabnépek is követik ezt a nemzeti talprallást. Eisenhower táviratának megismerése óta azt is tudjuk, hogy ilyen fejlemény a Fehér Házban sem volt kívánatos. A Vörös Hadsereg helyreállította a rákosista vonal párthatalmát, és hogy a reformkommunisták ezután ne próbálkozzanak, kivégezték Nagy Imrét. Ezután Kádár János szerepe volt a kegyetlen megtorlás gyilkosságsorozatának végrehajtása után olyan állapotokat teremteni, amiben a reformkommunisták is fokozatosan szerepet kapnak.

Amikor a magyar nép gerince már megtört, amikor már mindenki, aki ellenállna vagy halott, vagy kimenekült, vagy börtönben ül: a többi hallgat és tűr. Kádár János kormánya nagyon hamar elismerést kapott a nyugati hatalmaknál és az Egyesült Nemzetek Szövetségében. A nemzet lefejezése után új helyzet van Magyarországon, Kádár és társai összeolvadnak a reformkommunistákkal, ez utóbbiak nagy támogatást kapnak Nyugaton, amely egyre fokozottabban van jelen a Vörös Kelet üzleti és politikai életében.

A hatalom 1989-ben is még mindig retteg '56 fellobbanó szellemétől, ezért megszóljaltatják **Pozsgay Imrét**, aki kijelenti, hogy ami '56-ban volt, az nem volt ellenforradalom. És előjöttek az '56-os szakértők, és a történészek megmagyarázták, hogy igen, forradalom volt és azt kommunisták készítették elő. A Petőfi körben és a párton belül.

Megkezdődött a vörös zászló tisztára mosása, a sok rászáradt vér és puszkapor eltávolítása. Most, hogy már forradalom lett az ellenforradalom, tudományos intézetet hoztak létre a forradalom történetének feltárására. Megalakult a *Történelmi Igazságtétel Bizottság*, és annak tagjai a Magyar Tudományos Akadémia támogatásával létrehoztak egy államilag bőven pénzelt intézetet, amelynek ilyen nevet adtak: *Az 1956-os Magyar Forradalom Történetének Dokumentációs és Kutató Intézete*. Íme létrejött egy szellemi központ, amelynek a feladata nem kevesebb, mint az, hogy az a hatalmától '56-ban megfosztott uralkodó csoport az uralmát megdőntő forradalomról azt bizonyítsa be, hogy azt a forradalmat ő szervezte, ő irányította és vitte győzelemre.

És kik ezek a folttisztítók? A legfőbb vegytisztítók nem is reformkommunisták, hanem vegytiszta bolsevisták. **Vásárhelyi Miklós** például, aki már 1939-ben tagja volt az illegális kommunista pártnak, és életrajza állítása szerint résztvett az ellenállásnak nevezett szabotázsakciókban. A forradalom alatt a kormány sajtófőnöke volt. A Nagy Imre perben öt évre büntették. Ma a *Történelmi Igazságtétel Bizottság* elnöke, alapító tagja a *Szabad Kezdeményezések Hálózatának* illetve az abból kinőtt *Szabaddemokraták Szövetségének*. Ezek a neobolsevista frontszervezetek még **Grósz Károly** uralma alatt léptek nyilvánosságra, **Soros György** pénzelte ezeket, és a jó időben elkezdett politikai helyezkedés folyamán egyikük, **Göncz Árpád** a legmagasabbra, az államfői pozícióba került.

Vásárhelyi Miklós országgyűlési képviselő lett 1990-ben, és talán az is jelent valamit szabadságharcos vonatkozásban, hogy jelenleg is a *Soros Alapítvány* magyarországi igazgatója. Bizonyára most is hűségesen teljesíti azt a fogadalmát, amikor az őt elítélő bíróság előtt térdreborulva így könyörgött kegyelemért: *„Mindent megteszek az életemben, hogy ismét kiérdemeljem a párt és a népnek a bizalmát. Tisztelt Népbíróság, bármilyen is lesz az önök ítélete, én bízom az igazságosságban, és ígérhetem, amennyiben még az én szavaimnak van valami legcsekélyebb hitele is, hogy ez az ítélet bármilyen is legyen, az én hitemet a szocializmusban, a szocializmus ügyében, a párt ügyében soha megrendíteni nem fogja...”* Valóban hűséges embere volt a Vörös Maszlagnak Vásárhelyi, csakhát egy kissé megdorgálták Nagy Imre melletti szerepéért, amit – legyünk igazságosak – éppen úgy a vörös diktatúra érdekében végzett mint Nagy Imre.

De honnan került ez a **Vásárhelyi** Nagy Imréhez? Egyenesen Rákosi Mátyás közvetlen környezetéből, hiszen négy éven át sajtókíséretéhez tartozott, abban az időben, amikor börtönnel-bitófával kiépült a bolsevista egypárturalom. A huga, **Magda** ÁVH-s tiszt volt, őmagát kebelbeli érzelmek kötötték a gyilkos erőszakszervhez. Ezt vallja meg újságjában, a *Szabad Nép* 1948. július 27-i számának vezércikkében az alábbiak szerint:

„A népi demokrácia biztonsága érdekében, az államvédelmi szervek erősítésére, a nép, a munkásosztály, a Párt állandó éberségére és harci készenlétére van szükség”.

Kötetre való mennyiségű az, amit ez a Vásárhelyi nevet viselő bolsevista összeírt Mindszenty ellen, majd amikor már a hercegprímás ÁVO-sok kezében szenvedett, Vásárhelyi a *Szabad Nép* vezércikkírója eképpen élvezkedett a lap 1949. február 6-i számában:

„És amikor a magyar hatóságok, a tárgyi bizonyítékok birtokában, végre ártalmatlanná tették a demokrácia elsőszámú ellenségét, akkor a nyugati propaganda, kardiná-

lisok, olajmágnások, miniszterek, a Vatikán bevonásával hozzálátott, hogy régi politikai elképzelését megvalósítsa, hogy a leleplezett bűnösből hőst és mártírt próbáljon faragni. ... Egy száználmas féreg, egy leleplezett Tartuffe áll a bíróság előtt, aki sutbadobva elveit és céljait, csak eggyel törődik, hogy menthetné meg nyomorult életét. ... Mindszenty nem adhatott többet annál, mint ami lényege. Nem adhatott többet annál, mint amit egy rohadt, züllött, történelmileg túlhaladott osztály, a bukott magyar uralkodó osztály képviselője adhat. ... Nemcsak a Wall Street épített Mindszentyre, a prímás is számított az amerikai monopolkapitalizmus támogatására, felajánlotta nekik országunk olaját, kincseit, csakhogy növelje kedvüket.”

Ennél többet nem kell idézni, hogy megtudjuk, ki is hát ez az ember, aki már tíz éve kezében tartja a szabadságharc történelmének a sorsát. Ennek az embernek a szavára, a tanítása, az uszítása nyomán felszórt gyűlölettel esett neki az AVO-sok hada és a népbíróságok akasztólegényei a magyar nemzeti középosztály kiirtásának, amelynek hiányában ma nem tud a nemzet felemelkedni. És a nagy kapitalistaellenes igazságlovag, az egykori muszkavezető, most elsőszámú jenkiveető, aki nemcsak országunk olaját, kincseit szállítja a Wall Street bankárainak, hanem mint Soros György magyarországi helytartója, történelmünket és lelkünket is leszállítja New Yorknak, „hogy növelje kedvüket”.

A másik nagy folttisztító forradalmár **Litván György** az 1956-os Intézet igazgatója, akinek a kommunistaságáról elég annyit tudni, hogy olyan befolyásos valaki volt a bolsevista hierarchiában, hogy egy alkalommal fölállt egy pártértekezleten és elsőként szólította fel Rákosi Mátyást hogy mondjon le. De nem folytatom jeles cselekedeteit, és még a többi pucerájós cselekedeteit, hiszen hosszú a sor.

Valójában ma kokárdás lélekkel szép ünnepi megemlékezést kellett volna mondanom, de nem én tehetek róla, ők rontják meg a mi ünnepi hangulatunkat azzal, hogy kirekesztik a forradalom dicsőségéből a magyar népet és a fegyverrel védekező szabadságharcosokat, csak azért, hogy az a 12 dicsőséges nap ne válhasson az önfeláldozó hazaszeretet példájává az elkövetkező évszázadok magyarjai számára.

Szívesebben mondanék itt ma szép szavakat, de bár a kommunista rendszer összeomlott, a bolsevizmussal még meg kell küzdeni. A 46 éves szovjetország megszállásban a katonai megszállás volt a kisebb csapás. Az országos gyötrelmet azok okozták, akik ettől a katonai erőtől kapták a lehetőséget a magyar nép gyöttrésére, megrokkantására. Most, az akkor szocialistának nevezett bolsevizmusnak az érdeke, hogy a magyar népet megfosszák ötvenhatos forradalmi szellemiségétől. A magyar nemzet érdeke viszont az, hogy felismerje, leleplezze és kitzáítsa magából ezt az idegen elemet.

Magyarok, vigyázzatok – a költővel mondom – ezek bebádogoznak minden ablakot!

Csapó Endre emlékbeszéde

1999. október 6-án Sydneyben

Tragédiás napra jöttünk össze. Minden magyar tragédia egyetlen mondatban összefoglalható: Mindig erősebb ellenséggel álltunk szemben, minden forradalmunk és szabadságharcunk a végső elkeseredés cselekedete volt. Igazán a túlélés nemzete vagyunk, amelyhez lelki erőt, honfi elszántságot mégis elbukott szabadságküzdelmeink dicsőséges napjaiból merítünk. A múlt század magyar szabadságharcának Rákóczi Ferenc szabadságharca volt a példaképe. Ötvenhat szabadságharcában – nagyon jól tudjuk – 1848-’49 volt a példakép, amely megnyilatkozott a bátor kiállásban, a pontokba szedett követelésekben, a jelvényekben, jelszavakban és a hazafiasságban egyaránt. Nem mi kerestük a márciusi forradalom után a háborúskodást. Fegyverhez már csak akkor nyúl a magyar, amikor már tűrhetetlen az elnyomás. A magyar szabadságszeretet nem a kirántott kardban kereste a kibontakozást, hanem a reformokban, a társadalmi haladásban. Ezért jutottunk ezen a téren sokkal tovább, mint mindenkori szomszédaink, beleértve Ausztriát is. A török harcokban meggyengült Magyarországnak volt ősi alkotmánya, amihez mindenféle megszállás alatt is ragaszkodott. A fegyverek erejével rátelepedett bécsi hatalom országának nem volt alkotmánya, Ausztria Habsburg családi birtok volt.

A ’48-as magyar forradalom a polgári és társadalmi haladásért, az ország nagyobb függetlenségéért, az alkotmányos rend érvényesüléséért tört ki, és győzött. A forradalom törvényeit a koronás király szentesítette. A bécsi politika a szentesített, törvényes rend ellen áskálódott. A törvényt a bécsi udvar megszegte, és a magyarok koronázott királya saját magyar népe ellen lázadásra buzdította az ország nemzetiségeit, és végül fegyveres harcot indított a törvényes rend ellen. Magyarország ellen. Ez váltotta ki az ország felelős vezetőiből, csakúgy mint az egész magyar közvéleményből azt az elhatározást, hogy a megtámadott országot és a megtámadott alkotmányos rendet, a Szent Koronát, annak népét meg kell védeni. V. Ferdinánd egyetlen intézkedéssel ellenséggé nyilvánított mindenkit, akinek a hadsereghez vagy a közügyekhez köze volt. Ez volt az a nap, 1848. október 3-a, amikor visszavonta addigi rendelkezéseit, feloszlatta az országgyűlést, leváltotta Batthyany Lajost miniszterelnöki tisztségéből. Mindenkit lázadónak nyilvánítottak, aki március 15 és október 3-a között az ország vezetésében résztvevő alkotmányosan, éppen királyi kinevezéssel, a koronás királlyal egyetemben.

Gondoljunk bele ebbe a közjogi képtelenségbe: ez az ember, királyi mivoltában megtagadta azt az alkotmányos rendet, amelynek első fölesküdtöttje, őrzője és felelős védelmezője volt. A magyarok hűségesek maradtak hazájuk alkotmányához, a fenn-

álló törvényekhez, és a királyhoz is. A király lett hűtlen és esküszegő. A magyaroknak semmi másra nem volt esélyük, csak a védekezésre. Ez volt az a lépés Bécs részéről, ami már világos üzenet volt az ország teljes leigázására, alkotmányának eltörlésére, és mindenkinek üldözésére, aki a nemzet érdekében megnyilatkozik. Bécsben Magyarország teljes felszámolását határozták el. Ezt bizonyítja az a lépés is, amikor az ifjú és még koronázatlan Ferenc József aláírja a hírhedt Olmützi Diplomát, amely Erdélyt, a Bánságot és Horvátországot elszakítja a Szent Koronától és az örökös tartományok közé sorolja. Íme, Trianon előképe; Szent István országának szétszaggatása. Ezt akadályozta meg a szabadságharc végsőkéig kitartó küzdelme: a szabadság elvesztett, de az ország egyben maradt. Szent háború volt, ezért is fogadta a nemzet a szívébe azokat a hős katonákat, akiket becstelen módon meggyilkoltak Aradon.

Október 6-a megmaradt a nemzet emlékezetében, és része lett a nemzeti emlékezésnek, csakúgy mint március 15-e. Egyik példaképnek, a másik figyelmeztetésül, hogy ide vezet az, ha idegenek kerülnek hatalmi helyzetbe Magyarországon. Hiszen ez ismétlődött meg 1918-ban és 1919-ben, ez ismétlődött meg 1945-ben, ebből származik véres megtorlása '56 dicső forradalmának és szabadságharcának. Tizenhárom hős tábornok vére az égbe kiált. Nem feledhetjük azt a kéjes tobzódást azon az egy napon és egy helyen, Aradon, október 6-án. De igazságtalanok vagyunk azokhoz a sokszorosan 13 kivégzett hős katonához és polgári vezetőkhöz, akikről ha ugyancsak és ugyanakkor nem emlékezünk meg, úgy tűnik, hogy az ő életáldozatuk nem egyenlő értékű az Aradon kivégzettekével. Méltatlan lenne meg nem emlékeznünk Batthyány Lajosról, akit ugyanazon a napon, csak éppen nem Aradon végeztek ki. Október 10-én akasztatta fel Haynau Csányi László közlekedési minisztert. Kapásból még néhány név: Perényi Zsigmond, Szacsvey Imre, Kazinczi Lajos és száz és száz olyan, akiknek a nevét száz év után már csak könyvtári búvárkodással találjuk meg.

Nem kerülheti el figyelmünket az a tény, hogy az immár ellenséggé vált bécsi udvar a magyarság vezetőit és vezetőrétegét gyilkolta és üldözte. Olyan időszak következett, amelyben módszeresen és tervszerűen üldözték Magyarországon a nemzeti érzésű magyarokat, azoknak leszármazottait is. Nem 13 embert ítéltek itt halálra, hanem egy egész nemzetet. Erre kell ilyenkor emlékezni. A cél: Magyarországot megfosztani vezető rétegétől, hogy leigázható, majd megszüntethető legyen. Ezt nem szabad soha elfelejteni, mert ez a szándék azóta is megismétlődött más ellenségek részéről, ez a szándék ma is folyik, és ilyen törekvés a jövőben is lesz.

Kedves emlékező Közönség! Ha ma azért jöttünk össze, hogy meggyászoljunk tizenhárom mártírt, akkor minden bizonnyal teljesítettünk egy hagyományos kötelességet, de ha csak rájuk emlékezünk, akkor megtagadtuk a sokkal számosabb, és időben

is hozzánk sokkal közelebb álló mártírokat, nem tizenhármat, de talán tizenhárom ezret. Nem működik talán az emlékezetünk? Nem érezzük azokat is magunkénak, akiket a vörös terror 1919-ben felakasztott, meggyilkolt, meggyötört? Nem érezzük magunkénak azokat a tábornokokat, főtiszteket, tiszteket és legénységeket, tehát hazájukat védő hős katonákat, csendőröket és levontéket, akiket honfiúi kötelességük teljesítéséért kivégeztek 1945 után? Megtagadjuk-e a mártíromságot országunk azon vezetőitől, miniszterelnökök, miniszterek, képviselők, politikusok, állami tisztviselők, írók, tanárok, papok százaitól, akiket azért vittek a vesztőhelyre, mert az ország védelmére, a kommunizmussal szembeni ellenállásra készítették, nevelték, buzdították a nemzetet?

És nincs még vége a sornak. 1956 dicső forradalma után ismét elővették a magyar nemzet ellenségei az akasztófákat, hogy kiirtsák az ellenállást, és lehetetlenné tegyék a nemzet legjobbait és kiirtsák a nemzeti érzést, a hazáért, a népért kész áldozathozatal érzését. A mártíromság körébe egy új kategória lépett: a magyar munkásosztály. Így már együtt az ország egész népe. De még nincs vége a mártírok sorának. Az elszakított területeken három és félmillió magyar hadifogoly vezetői közül több százat ítélőszék elé állítottak ugyancsak magyarságuk szolgálata miatt. Azért mert magyarok akartak maradni, mert visszakíváncoltak a nemzet törzsébe, papok, mert ápolták a lelket, tanítók, mert ápolták a nyelvet, hívek, mert követték őket, mert nem felejtették el a Himnuszt és kokárdát tűztek március 15-én, mert bíztak a szabadulásban.

Botránys szót mondok most: ha ezt mind elfelejtettük, akkor felejtsük el azt a Tizenhármat is. Ha emlékezetünk kapuját ilyen szűken nyitjuk ki, hogy azon csak egykori iskolai megemlékezések szellemárnnyai férnek be, és képtelenek vagyunk követni őseink példáját, akik a nemzet megalázását az aradi vértanúk megemlékezési kultuszával emlékezetbe vészték, akkor nem érdemeljük meg a magyar nevet, amiért ők életüket adták. De mégse! Ne felejtsük el azt a Tizenhármat. Ez a vád nem is minket illet, emigránsokat. Hiszen fél évszázadon át mi őrizzük emlékét két világháború magyar hőseinek, Horthy Miklós Magyarországnak, a Szent Koronának, két világháború és Ötvenhat hőseinek, Trianon áldozatainak az elszakított magyarságnak, a hazaszeretnek, a tiszta hitnek és erkölcsnek.

Ötven éve ápoljuk itt a nemzeti szabadság gondolatát, a feltámadás reményét, a történelmi igazságokat és a nemzet hagyományait, követeljük a magyar alkotmányosságra való visszatérést. Nem mi vagyunk tehát, a feledés bűnösei, és ha már így előjött az a különbség, ami az emigráció és az otthoni között van ezekben az említett tulajdonságokban, akkor ismét felmutatkozik, hogy az emigráció még nem vált okafogyottá, még nem érett meg az eltemetésre. Az emigráció számos olyan hagyományt

őrzött, amit a mai Magyarország most újra felfedez és értékkel. És számos olyan hagyományt őriz még, amikre még nem volt gondjuk az otthoniaknak. Azt javaslom, kezdeményezzük ennek a napnak *Minden Magyar Mártír Emléknapijává* avatását. Úgy, ahogyan azt a Magyar Élet falinaptára jelzi évtizedek óta: *Magyar Mártírok Napja*. Vegye kézbe valamelyik egyesület ennek tudatosítását Magyarországon, hogy legalább a társadalmi egyesületek kövessék az emigrációs példát: megemlékezni minden magyar mártírról, kiemelkedően természetesen a kommunizmus áldozatairól, hiszen ők a mi korunk bűnöseinek áldozatai, akikhez sokunkat személyes emlékek is fűznek. Nem feledhetjük soha a bécsi udvar bűneit, Haynau akasztófáit és kivégzőosztagait, de a mi fülünkben már Bárdossy László mártír miniszterelnök Istenhez küldött utolsó fohásza rögződött: „Isten! Szabadítsad meg Magyarországot ezektől a banditáktól!”

Ünneplések nyomában

A játszma nem a rádiónál dőlt el, ott már csak drámai fordulatot tett, hanem a Müegyetem és a Bem tér közötti úton, amikor a békés felvonulásból áradat lett, és az áradat megindult át a hídon.

Odáig már eljutott az ország, hogy 1956. október 23-a nemzeti ünnep, munkaszünetnap lett. Lesz megemlékezés évtizedek múlva is, mint ahogy 1848. március 15-e szép magyar forradalmának napját egy nemzeti hagyományokat nagyobb mértékben tisztelő utókor nemzeti ünneppé tette. Az 1927 évi XXXI. törvényekről van szó: vagyis 79 év után. 1867-ig a magyar nemzet csak titokban emlékezett, később a liberális korszak vezetőinek nem jutott eszébe ünneppé tenni a napot, amely meghirdette a polgári szabadságot. Az indokolásban ezt olvassuk: „1848. március 15-e: az öntudatra ébredt nemzeti eszme diadalútjának első látható állomása. A nemzeti tartalommal telített szabadságvágy lendítő ereje ezen a napon tört magának először utat alkotmányos fejlődésünk területére. Azt a napot a közhangulat rég felékesítette már azokkal a nemzet lelkéből sarjadzott felemelő érzésekkel, amelyeknek tömegeket uraló hatalma egyedül képes ünnepet teremteni. Azért, mikor az Országgyűlés március 15-ikét nemzeti ünnepeink sorába iktatja, úgyszólván egy a lelkekben végbement egyetemes népszavazás határozatát emeli érvényre: eszményi törvényt alkot, valóságos élő közakaratot önt maradandó formába.”

Elmondhatjuk-e ezt 44 év után Ötvenhatról? Felékesítette-e a közhangulat a nemzet lelkéből sarjadzott felemelő érzésekkel? Lelkekben végbement egyetemes népsza-

vázás határozatát hajtották-e végre a törvényhozók, amikor 1989-ben október 23-át tették meg a köztársaság napjává? A dolgok nem ilyen egyszerűen történnek.

Amikor a győztes magyar forradalmat szovjet fegyveres erők leverték, és a nemzetáruló szovjethűségben megmaradt pártemberekből újra összeállt a *Terror* kormányzata, azonnal megkezdődött a forradalom elgyalázása. 35 éven keresztül minden iskolásgenerációnak olyan tankönyvet adtak a kezébe, amely szerint kizárólag bűnbandák garázdálkodásáról, szönyűséges fasisztákról, a társadalmi rendet felforgatókról, gyilkosokról volt szó. A szülők hallgattak, nehogy bajt hozzon a gyerek rájuk, és ahogy teltek az évtizedek, az elítélt „ellenforradalmárok” a társadalom szélére vetetten éltek szomorú és megvetett életüket, sem ők sem ügyük már nem lehetett példakép. A későbbben született átlagemberben csak annyi maradt meg „az ötvenhatos eseményekből”, hogy a dolgok rendje akkor kisiklott, valami elromlott, de aztán rendbejött minden. Az állandó agymosás bizony nyomot hagyott a társadalom minden rétegében, amihez hozzájárult az a gyalázat is, hogy a Kádár rendszert nagyon hamar elfogadta a Nyugat, levették a magyar kérdést az ENSZ napirendjéről, és az is, hogy a megmerevedett nemzetközi helyzetben távoli kilátásban sem volt érzékelhető Magyarországon rendszerváltozás. Hogyan is fejlődhetett volna ki olyan „közhangulat, amely felékesítette volna a nemzet lelkéből sarjadzott felemelő érzéseket, amelyeknek tömegeket uraló hatalma képes lett volna ünnepet teremteni.”

Ötvenhat ügye

tehát nem volt nagy nemzeti vágy 1989-ben. Érdekes módon éppen a bolsevisták tartották nagyon is számon, és került elvégzendő gondjaik közé annak valamiféle rendezése, úgy valahogyan, hogy iszonyatos bűncselekményeiknek ne legyen megtorlása a rendszerváltásban, aminek a bekövetkeztét jobban érezték mint bárki más az országban. A bolsevisták által levezényelt rendszerváltás bevezető nagy teátrális eseménye a Nagy Imre-temetés volt, egy ötvenhatos érzelmi töltetű politikai vállalkozás. Egy rendkívül sikeres stratégia. Azok akik megrendezték ezt a koporsós, szónoklatos, megható és felemelő ünnepséget, azt kívánták belevésni a magyar agyakba és szívekbe, hogy most egy új korszak jön egy nagy megtisztulás következtében, amelyben az állampárt bűnbánó fejhorgasztással elvonul, őket a nagylelkű, megbocsátó, lovagias magyar nemzet kegyelemmel elbocsátja, és örvendve kitérül az óhajtott demokrácia áldó napsugarainak. Szükség volt erre a varázslatra, aminek hatását még tovább fokozta az utolsó kommunista kormány négy hónappal későbbi határozata, mindent megtagadva, október 23-án deklarálták a népköztársaságról a köztársaságra való áttérést. Úgy adták át ezután a hatalmat, hogy abból a nagyobbik részt megtartották maguknak, hogy folytathassák az állami vagyon szétosztását maguk között. A meglepett,

bátortalan ellenzék, nem bízván a győzelemben, megkötötte a sokat emlegetett paktumot, amelynek egyik tétele a köztársasági elnök személyére vonatkozott.

Mi lett ezek után Ötvenhat nimbuszából? Reformkommunista öngazolás. Azt mondták, most valósult meg mindaz a reform, amiért ők 56-ban harcoltak. **Mécs Imre** így szólt a kezdetekről (Magyar Nemzet, '94. okt. 19): „*Ötvenhatos szervezet 1988 előtt egy sem volt, abban az esztendőben bontott zászlót a Történelmi Igazságtétel Bizottsága (TIB), s június 16-án Párizsban szimbolikus síremléket emeltek Nagy Imrének és mártírtársainak, s ugyanazon a napon Budapesten rendőrök verték szét a Batthyány-örökmécsesnél tartott megemlékezést, ahol 30 esztendő után először kiáltották a felvonulók a kivégzettek nevét.*” **Zimányi Tibor**, a TIB elnöke írja (Magyar Nemzet, '94. aug. 25): „*A TIB célkitűzése elsősorban a Nagy Imre-perben kivégzettek tisztességes eltemetésének kiharcolására irányult. Mindez világraszóló cselekedet volt, egyben látványos alátámasztása az ellenzéki kerekasztal tárgyalásainak. Természetesnek tűnt, hogy tódultak felénk a sorstársak, a törvénysértések áldozatai. Ekkor azonban csalódás érte őket, de engem is: a TIB nem nyitotta ki kapuit, továbbra is megmaradt a 37 alapító bizottságának.*”

Az eltagadott lényeg

Az 1956-os esztendő januárjától Moszkvából megrendelt feladatként „liberalizálni” kellett a magyarországi bolsevista uralmat. Ez akkor általános mozgalom volt a „szocialista tábor”-ban. Ekkor tanultunk új fogalmat: *liberálkommunista, reformkommunista*. Nyugaton is építették a nikotex-bolsevizmust, azt *eurokommunizmus*-nak nevezték. Nyilvánvaló lehetett a világszocializmus tervezői előtt, hogy azt a fajta terroruralmat, amit Magyarországon Rákosiék gyakoroltak, a világ többi részével nem lehet elfogadtatni. A mérsékelttebbeket kell tehát bevinni a hatalomba, lassan, fokozatosan. A forradalom tervezett forradalom-része a reformkommunisták műve volt. Ezt a játékot Gerő és társai elrontották, amikor a tömegbe lövettek: valódi forradalom tört ki szinte percekben belül. Moszkva egyhetes tétovázása alatt felmérte a helyzetet: Budapesten a Terror megbukott, de vele bukott a liberalizáló akció is, a szocializmus minden fajtája is. A sztalinizmus bűneit leleplező, liberalizációt elrendelő Hruscsov a budapesti sztalinisták újra hatalomba helyezésében találta meg a megoldást. A megtorlás a reformkommunistákat is(!) érintette.

Sok minden változott 1956 novembere és 1988 júniusa közt, többek között feloldódott az ellenséges viszony a kádári hatalom és az egykori megbüntetett reformkommunisták között. Utóbbiakra, sok esetben azok utódaira újra hasonló szerep várt, amikor elkerülhetetlen volt Amerika részéről visszavonni a világhatalmi partnerséget a Szovjetuniótól. A második világháború révén létrehozott „kétpólusú világ” további

fenntartása szükségtelenné vált, ennek folyamán szükség lett olyan reformkommunistákra, akik alkalmasak voltak a nagy feladatra: átalakítani az egypártrendszeret többpártrendszerre, az államkapitalizmust magánkapitalizmusra.

A reformkommunisták ezúttal ügyesebbek voltak. Bármennyire is hasznos és élvezetes a kapitalizmus építése, a régi dicsőségre mégis szükségük van, márcsak azért is, nehogy illetéktelenek, holmi fegyveres rendzavarók homlokát övezze '56 forradalmának dicsfénye, már nehogy forradalmároknak nevezzék magukat, hiszen a forradalom baloldali privilégium.

Ennek érdekében hozták létre az '56-os Intézetet, azután, hogy a már említett TIB kicsúszott az alapítók kezéből. („A TIB alapítói nem zárkózhattak el ötvenhatosok tagfelvételétől – írja **dr. Zimányi Tibor** 1995-ben, mint a TIB akkori elnöke. – *Ez a választás 1993 januárjában történt, az eredeti alapszabály szellemében. A kiszorítottak, az egykori alapítók sem támadták meg a cégbíróságnál. Érdekes betekintést nyújt az alapítók gondolatvilágába Vásárhelyi Miklós szó szerint idézett szövege: »amikor 1992-ben a hatalom biztatására szélsőséges csürhe és hitvány opportunisták rontottak neki...« A közgyűlésen 1300 fő '56-os elítélt, TIB-tag vett részt és választott. Vásárhelyinek ez csürhe és hitvány opportunistá.*”) Tehát az '56-os Intézet tudományos forradalmárokból áll, eleve nem fogadja be a csürhéket. **Litván György** történész, az Intézet igazgatója szerint (Napló, 1991. nov. 1.): „A forradalomban résztvevő erőket négy pólus körül csoportosíthatjuk. Az első a Nagy Imre személyével jellemezhető reformszocialista irányzat. Akkor ez dominált a kormányban s ez volt jelen a sajtó nagyobbik részében is. Később az emigrációban szintén ez az irányzat kapta a legtöbb képviselőt, hiszen például **Aczél Tamás, Méray Tibor, Molnár Miklós, Kende Péter** és mások eredetileg ehhez az irányzathoz tartoztak. Egy másik tendencia október 23-a után néhány nappal jelentkezett. Ezt nemzeti demokratikus irányzatnak nevezhetnénk. Ide tartoztak a népi írók... **Kovács Béla, Bibó István**... Az első két irányzat feltehetően együtt haladt volna még jó darabig, hiszen a négypárti koalíció, az 1945-ben létrejött koalíció hagyományait kívánta folytatni. Velük szemben állt a konzervatív és a szélsőjobboldali irányzat. A konzervatívok vezéralakja kétséget kizárólag **Mindszenty József** volt. Ő nem 1945 tavaszáig, hanem 1944 márciusáig akart visszamenni. Az anti-kommunista szélsőjobboldalnak nem volt látható vezéralakja és nem volt semmiféle programja. Célkitűzései csak abban nyilvánultak meg, hogy minden kommunistával le akartak számolni.”

Ez tehát a magyar forradalom tudományos feldolgozása: két szembenálló tábor. **Aczél Tamás** őszintébb volt, amikor a londoni televízióban már emigránsként elmondta: „Kiesett a kezdeményezés a kezünkből”. Bizony a „konzervatív és szélső-

jobboldali irányzat”-ként elnevezett „szembenállók” vették át a kezdeményezést, amivel azután egyetértett az ország népe. Rákosi csak kissé sarkosabban fogalmazott, amikor kilencmillió fasisztáról szólt. **Pomogáts Béla**, a mindig mindenhez hozzászóló írószövetségi elnök üdvözölte a Horn-kormány idejének első hónapjaiban létrehozott „Ötvenhatos Emlékbizottság”-ot. Újraalapítani az ünnepet cím alatt (Magyar Nemzet 1994. október 6.) arról panaszkodik, hogy: „Az 1956-ra hivatkozó szervezetek és politikai mozgalmak, pártok hangadói közül néhányan elutasították a magyar forradalom demokratikus indíttatását és céljait, elutasították azokat a hagyományosan »baloldali« értékeket, mint amilyen a társadalmi egyenlőség eszménye, a szegények érdekében vállalt felelősség, amelyek különben 1956 eszmei céljai között kaptak helyet és örökséget alkották.” (Ha jól emlékszünk a baloldal 1945-ös véres diadalmával az ország népére szakadt „baloldali értékek” nyomán előállott társadalmi egyenlőtlenség és általános elszegényítés ellen lázadt fel a magyar nép, és akik 1990 után Ötvenhat eszméinek érvényesítése érdekében sikra szálltak, ezekkel a baloldaliakkal találták szembe magukat.) Folytatva a Pomogáts-féle idézetet: „Az Ötvenhatos Emlékbizottságot a forradalom egykori résztvevői, közöttük a Történelmi Igazságtétel Bizottság több egykori alapítója hozta létre”.

Nem csoda,

ha az egyszerű egykori szabadságharcos nem ismeri ki magát ebben a sok szervezkedésben, amelyekben vagy nem találja helyét vagy be sem engedik. A nyilatkozatok során ugyancsak kapkodhatja a fejét, honnét szólnak igazat az ő nevében. Sok esetben a sorok között is ellentmondást fedez fel. Mint például **Göncz Árpád** írásában (Magyar Hírlap, 1994. október 25.): „A 301-es parcellát ma már nem éktelenítik szemétdombok, s a névteleneket rejtő, besüppedt sírgödrök helyét katonás rendben sorakozó, gyepvel övezett, személytelenül egyforma névtáblák jelzik. A forradalom emlékeit meg szervezetek őrzik – egymástól és egymás ellen is. Idegenben és idehaza. Olykor a kádári fehér könyv állításait igazolva. Évről évre koszorúk tucatjai hervadoznak hetekig, kivégzett vagy elesett hőseink sírjain. S végleg kialakultak már untig ismételt ‘56-os szóvirágaink. Legyünk őszinték: sikerült kihútenünk a forradalmat. S kihasítani belőle kinek-kinek azt, amit éppen kamatoztatni kíván. Kamatoztatni? Nyolcvankilenc óta nem üres szó és nem önáltatás Magyarország önrendelkezése. Ötvenhat nélkül sem idáig el nem jutottunk volna, sem Európa – és a világ – elismerését ki nem vívjuk. De ha ez megalapozza is erkölcsi helyzetünket a leendő egységes Európában, édeskeveset könnyít az előttünk álló tennivalókon. A kommunizmus és a kapitalista piacgazdaság élethalálharcában a kapitalizmus maradt felül. A termelőeszközök munkástulajdonának, a kizsákmányolás korlátozásának ötvenhatban oly magától értetődő követe-

lése egy történelmi időszakra lekerült a napirendről. A munkástanácsok, forradalmi bizottmányok munkájában, politikai küzdelmében megnyilvánuló népi bölcsesség – annak az alig két hétnek izzó hőfokú közvetlen demokráciája, közösségtudata gyakorlatilag – feltámaszthatatlan.”

Tetszik hát érteni? Mit csacsognak itt maguk butuska emberkéek Ötvenhat vívmányairól? Győzött a kapitalizmus, nektek kuss. Csak azt nem érti a jobbra-balra tekintető emberke, miért verték-börtönözték kapitalista kémként ezek? Egyazon ók? Miért akarják kisajátítani Ötvenhatot ezek? Miféle kommunista-kapitalista élethalálharcról beszélnek ezek? Miért voltak fönt akkor is és vannak fönt most is ezek?

Amikor bűn volt

szabadságharcosnak lenni, a szabadságharcosok félretaszítottan tengették életüket. Amikor már dicsőség volt, zsenge szervezeteiket taszították félre. Így ír a Horn-kormány második évében **Földes Péter** (Magyar Nemzet, 1995. október 10.): „Az 1990 óta eltelt idő fokozatosan hozta meg az ‘56-osok egyre mélyülő, szívzaggató drámáját. Megosztották őket a hatalomért sóvárgó igazi, féligazi vagy hamis ‘56-osok. De mélyen merítettek ‘56 erkölcsi dicsőségéből, mozzatőrejéből a hatalom közelébe került politikusok, félpolitikusok, kalandorok. A nemzeti közvélemény pedig nem tudott, mert nem tudhatott különbséget tenni az igaziak és a nem igaziak, a hősök és az öncsinálta hősök, a jogokat bátran védők és a demagógok között, csak azt látta, hogy ‘56 legendás emléke napról napra kopik. Koptatta az idő, koptatta az ország rendkívül nehéz gazdasági helyzete, koptatták az ‘56 zászlajába kapaszkodó legkülönbözőbb jellegű és indítatású személyek, de koptatta azt maga az élet is. ... Nem kell itt részletezni, hogy miként, de az igazság az, hogy ma az igazi ‘56-osok közül úgy szólván senki sincs már az ország vezetésének igazi erőközpontjaiban. ... Az elmúlt hat esztendő alatt szinte megszegyenítően és megalázóan fényüket vesztették a fényes októberi évfordulóra emlékező ünnepségek. Valami nagyon hiányzott belőlük. A belső tűz, az őszinteség, a nagy örökség igazi vállalása. Nemzeti ünneppé vált. Protokollá lett, akárcsak egy operaházi díszelőadás, ahol valaki nagyon szépeket mond. Az már külön ‘56-os forradalomtragédia, hogy olyanok is szóltak, ha nem is nagyon szépeket, akiket az ‘56-osok zömükben nem szívesen hallottak, legkevésbé ott, mártírjaik sírjánál.”

Kaptam egy könyvet **Galgóczy Zsuzsától**, kiváló újságírótól, A tudományos kutatástól a politikai döntésig című könyv szerzőjétől. Riportkönyv, amelyben egy 1995 októbere és 1996 októbere közt megtartott megbeszélés-sorozatot rögzített. A Semmelweis Orvostudományi Egyetem Magatartástudományi Intézete könyvtárában zajlott le az a beszélgetés-sorozat, amelyen többségében orvosok, de meghívott egyéb értelmiségiek is megvitatták, mit kellene tenni, mit ajánlanának a politikusoknak, az

ország felelős vezetőinek Magyarország sok-sok bajának, problémájának orvoslására. Nem tudom eljutott-e a könyv és forgatják-e, akiknek szól, de ha eljut és befolyással lesz a politikai döntésekben, hamarosan szebb lesz Magyarország. De most nem is erről akarok szólni, csak kiragadok egy részt: mindjárt az elején a *Petőfi Kör* szerepéről volt szó amelynek során **Hegedűs B. András** (a reformkommunisták alapította '56-os Forradalom Kutató Intézete ügyvezető igazgatója) az alábbiakat mondta: „*Prágai Dezső azt mondja, hogy azonosak a problémák 1956-ban és 1995-ben. Valóban rengeteg azonosság van – tekintve hogy az ország akkor is mély válságban volt és most is abban van. A hasonlóság abban is megnyilvánul, hogy a magyar értelmiség akkor sem akart fegyveres összecsapást. Nem akarta a forradalomnak azt a formáját, ami végül kitört. A magyar értelmiség reformot akart, tegyük hozzá, hogy szocialista reformot. Amit a Petőfi Körben mi akartunk, akármennyire is abszurdan hangzik ma, a szocializmus valamiféle reformja volt... A fegyveres felkelőknek azonban a történelem később mégis igazat adott, mert valami olyat csináltak, amit mi értelmiségiek nem akartunk, nem tudtunk, nem úgy voltunk szocializálva, nem úgy voltunk nevelve. De ha akkor nem lett volna az a »balhé« a Rádiónál, a magyar történelem, s Kelet-Európa történelme is nagy valószínűséggel másként alakul.*”

Prágai Dezső hozzászólt, abból idézzük az alábbiakat: „*A Petőfi Kör vezetősége összeült a 23-i beszélgetés előtt, s úgy döntött, hogy ne legyen semmi rendellenesség, hanem komoly, néma tüntetés. Szó sem volt semmiféle forradalomról. Tudtuk azonban, hogy hol akarunk változtatni, s a másnapi orvosvita ezt az elgondolást követte. Azt hiszem, hogy az ÁVH-s csoport volt az, amelyik szintén régi megszokott és trenírozott magatartása miatt nem tudta, hol a mérce, és áttört. Ez okozta azt, ami történt: fegyveres leverése fegyvertelen embereknek.*”

A bolsevizmusnak az a jellemzője, hogy létrehozza a saját ellenzékét is. Erre akkor van szüksége, amikor veszélybe kerül a Nagy Terror gárdája. Kilenc hónapon át tervezték október 23-át a Petőfi Körben és a bolsevista elit egyéb szalonjaiban, építgettek szocialista lépcsőket, aminek csak ők maguk érezték árnyalt különbözőségeit. A magyar társadalom milliói nem követték ezeket a politikafilozófiai esélyeket. A játszma nem a rádiónál dőlt el, ott már csak drámai fordulatot vett, hanem a Műegyetem és a Bem tér közötti úton, amikor a békés felvonulásból áradat lett, és az áradat megindult át a hídon. Akkor kapkodták elő Nagy Imrét, akinek megmondta a tömeg: nincs többé elvtárs. A magyar nép szabad országban akart élni – ez ilyen egyszerű. Erre a bolsevistáknak nem volt receptjük.

Politikai analízis elemezgetik azóta is, milyen kategóriába osztható be a forradalom politikai akarata. Ennél egyszerűbb de nagyszerűbb a képlet: elege volt a magyar

népnek a kizsákmányolásból. Nem akartak sem jobb szocializmust sem kapitalizmust. Akkor hát mit – kérdezi a művelt politológus. Kérdezzék meg Rác Sándort, Izsákon lakik, méltánytalanul mellőzöttek. Ő majd megmondja. Ő a magyar forradalom legnagyobb élő alakja, aki akkor is meg tudta fogalmazni azt a harmadik utat, amittől oly nagyon rettegnek a szocialista bolsevisták és a kapitalista bolsevisták.

Izgatottan várjuk a megemlékezések híreit, kik, hogyan, kikkel, hol ünnepelnek 2000-ben, 44 év után Magyarországon.

(Magyar Élet, 2000. október 19.)

Negyvenöt év után...

A mögöttünk hagyott évtized során, az októberi megemlékezéseken éles vita folyt. Ötvenhat lényegéről, arról hogy mit akartak elérni, arról hogy ki kezdte, kinek volt benne szerepe, és főleg kit illet a dicsőség. A vita háttérében gomolygott a számos ötvenhatos szervezet buzgalma egymás hiteltelenségének feltárására. Ebben az évben ez mintha eltűnt volna. Kívülállóként nem láthatunk a dolgok mélyére, nem látjuk a változás okait, de a félszázados távlatot megelőző kerekasztalú évforduló mintha meghozta volna a türelmet egymás iránt. Minden valószínűség szerint ez csupán a felszín, hiszen a kettősség fennáll továbbra is a reformkommunista szemlélet és a nemzeti közhangulat között. A baloldali szemlélet erőssége az írásbeliségben megszerzett előny: már az emigrációban elkezdték a forradalom szellemi kiértékelését az Írószövetség vitáiból kiindulva, aminek zárókövét Nagy Imre mártíromsága adja. A leegyszerűsített tétel: a forradalmat a kommunisták indították el, amihez csatlakozott a nép, amely már megnyugodott Nagy Imre és társai kormányzatában, amikor az orosz támadás azt elsöpörte. Könyvek, tanulmányok, dokumentáció sokasága hirdeti a forradalom ilyen jellegét, és aki a forradalom irodalmából akarja megtudni a történetet, azt ezek az írások a reformkommunista szemlélet folyosóiba vezetik be.

A magyar nép azonban nem egy megjavított, méregtelenített (nikotex) kommunizmust akart a Rákos–Gerő–Révai-féle bolsevik diktatúra helyébe, hanem mindenféle kommunizmustól mentes szabadságot, független, semleges Magyarországot. Ez az igény akkor jutott nyilvánosságra, amikor végre olyan felvonulásra és tömeggyűlésre került sor, amihez önként lehetett csatlakozni. Ezúttal az előre megfogalmazott szövegek mellé, és helyébe az ország kívánságát kifejező jelszavak hangzottak és harsogtak, és adtak mámoros felszabadultsági érzést – feléledt a nemzet, és kifejezte akaratát. Ez volt legtávolabb a kommunisták kívánságaitól.

Az idei, 45-ik évfordulón először kapott határozott hangsúlyt az ünnepek során ez a nemzeti szemlélet minden rendezvényen, beleértve a kormány tagjainak nyilatkozatait is.

Az ünnep alkalmából **Orbán Viktor** miniszterelnök nyilatkozatot adott ki, amiből mindenki megérthette, hogy melyik szemléletet vallja magáénak:

„Minden nemzetnek szüksége van igazodási pontokra, olyan pillanatokra a történelem folyamában, amelyekről nem lehet kétféleképpen gondolkodni. 1956 ilyen pillanata a magyar történelemnek. Legtitkosabb ünnepünket, 1956 október 23-át szabadon ünnepelhetjük, immár 11 esztendeje. Együtt ünnepeljük 1956 hőseinek álmát, a beteljesült álmot: a szabadságot, a függetlenséget, egy emelkedő nemzet minden reménységét. Ünnepünk főhajtás is apáink és nagyapáink előtt, akik 45 esztendővel ezelőtt ezen a napon bebizonyították, hogy nincs olyan zsarnokság, amely össze ne omlana egy nemzet közös akaratától. Az ő példájuk volt évtizedeken át a remény, s mi, az utódok, hálatalt szívvel köszönjük meg a hősiességet, az akaratot.”

A hivatalos állami ünnepély a Magyar Állami Operaházban volt a nagy nap előestéjén. A magas színvonalú zenei és irodalmi műsoron a magyar nemzet hősiessége és szabadságszeretete kapott hangsúlyt. **Dávid Ibolya** igazságügyminiszter, ünnepi szónok az évfordulóhoz méltó emelkedettséggű beszédet mondott, amelyben a forradalom tanulságairól szólva azt mondta: *„Élnünk és cselekednünk úgy kell, hogy érdemesé váljunk az utókor tiszteletteljes figyelmére, mert a történelem bennünket is mérlegre tesz. Mint mondta: 1956-ról történelmi, politikai, emberi példák sokasága ad eligazítást nekünk, és a hősök példája mindig arra fog emlékeztetni bennünket, hogy biztosak legyenek lépteink, ha tudjuk, hogy helyes irányba tartunk, és biztos legyen kezünk, ha tudjuk, hogy a tetteink, a nemzetünk, a hazánk felemelkedését szolgálják. Hangsúlyozta, csak az a nép éli túl a márt, éli meg a holnapot, amelynek fiai hittel és becsülettel harcolnak igazukért. A magyar nép fiai 1956-ban ezt tették. Október 23-án testvéri szeretettel emlékezünk azokra a hősökre, a forradalom halottaira és a hazából elüldözöttekre, akiknek ezt az új életet köszönhetjük. A nemzet szabadsága ellenségeinek megbocsáthatunk, de nevüket nem feledhetjük, és tetteiket az emlékezés óráiban időről időre felidézünk. ... A most élők felelőssége az, hogy a múlttól elszámoljanak. ... 1956-ban az emberek reménykedtek abban, hogy Európa és a nagyvilág nem hagyják cserben az országot. 1956 őszén a nagyvilág ugyan hullatott néhány könnycseppet értünk, de erejéből, biztonságából semmit nem kockáztatott szabadságunk magyar oltárán.”*

A budapesti Műegyetemen megemlékeztek hétfőn, október 22-én a 45 évvel ezelőtti október 22-i eseményekről, az akkori lázas készülődésről, a követelések pon-

tokba foglalásáról. A megemlékezés szónoka **Pálinkás József** oktatási miniszter emlékeztetett rá, hogy a forradalom megítélése 1990 után éles viták tárgyává vált. Figyelmetetett: a hamis megbékélés helyett a lelkek békéjét kell megteremteni: — Tegyük felszólító mondattá a történelmi tanulságot. Az ünnepség résztvevői, **Mádl Ferenc** köztársasági elnökkel az élen megkoszorúzták a forradalom mártírjainak emléktábláját az egyetem aulájában.

A megemlékezés végeztével a jelenlévők – akik között a határon túli magyar ifjúsági szervezetek tagjai is ott voltak – a hagyományoknak megfelelően a Bem térre vonultak. A jelenetnek korhű képet adott a fellobogózott teherautók vezetete gyalogmenet, amelynek tagjai korabeli szólamokat idéztek. A hősök útját járó menet sokasodott útközben, mint annak idején, majd beérkezve egyesült a Bem téren várakozókkal, ahol **Óry Péter**, a *Magyar Ifjúsági Közösség* elnöke szólt a kárpát-medencei ifjúság nevében. E hivatalos rendezvényen középiskolás leánykórus énekszámjaiban továbbá szavalatokban nyönyörködhattunk, majd számos szervezet helyezte el koszorúját Bem apó szobránál. Ezt követően a fátylás menet tovább vitte a Forradalom Lángját a korhűen, immár lukas zászlókkal fellobogózott teherautókon a Margit hídon át a Parlament elé, a Kossuth térre, ahol fellobbant a forradalom tüze. A rögtönzött színpadon az *Állami Népi Együttes* „Naplegenda” című előadása szórakoztatta az egybegyűlteket.

Országszerte ünnepelték a forradalom évfordulóját. Új emlékművet és szobrot avattak számos településen kedden, 23-án.

Budapesten reggel 9 órakor a Magyar Köztársaság lobogójának a Himnusz hangjaira, katonai tiszteletadással történő felvonása vezette be az ünnepélyes napot a Kossuth téren, az Országház előtt. Az ünnepélyes lobogófelvonás előtt **Mádl Ferenc** államfő díszszemlét tartott. A megnyitón résztvett **Orbán Viktor** miniszterelnök, **Áder János** az Országgyűlés elnöke, a kormány tagjai és az ország vezető főtisztviselői, a parlamenti frakciók képviselői.

Katonai tiszteletadás mellett leplezték le és koszorúzták meg a budapesti Corvin közben **Povl Bang Jensen** dán diplomata emléktábláját. A dán diplomata – aki az ENSZ megbízásából dolgozott Magyarországon – életét áldozta azért, hogy megvédje és a történelemnek megmentse azokat a jegyzőkönyveket, amelyek az '56-os magyar szabadságharcosok tanúvallomásait és névsorát tartalmazták. A diplomatát a szovjet titkosszolgálat gyilkoltatta meg, mert nem adta ki az adatokat. **Bocskay T. József**, az *Igazolt Magyar Szabadságharcos Világszövetség* elnöke beszédében arról szólt, hogy 45 évvel ezelőtt az utcákon vér és nem olaj folyt. Ha olaj folyt volna, akkor a világ a segítségünkre jött volna, de mivel vér folyt, senki nem segített bennünket.

A Széna téren a II. kerületi önkormányzat, az *Emlékhely 56 Alapítvány* és a *Politi-*

kai Foglyok Országos Szövetsége tartotta a közös ünneplést a Széna téri 56-os emlékhelyen. **Pokorni Zoltán** Fidesz-elnök és **Dávid Ibolya** MDF-elnök mondott ünnepi beszédet.

Pokorni Zoltán az összefogás fontosságára hívta fel a figyelmet: – csak összefogással építhető a jövő. 1956 a nemzeti összefogás kivételes pillanata lett, az akkori események megmutatták, hogyan lesz néhány óra alatt az elnyomott, sűrke masszából, tömegből polgári, nemzeti közösség. ... A szocialista diktatúra sokaknak életre szóló keserűséget okozott, és elvette az emberek méltóságát. Tíz év munkája, eredményeként Magyarország soha olyan közel nem volt '56 eszményeihez, mint most.

A Corvin közben az *'56-os Magyarok Világszövetsége* és az *'56-os Magyarok Világtanácsa* közös megemlékezést tartott. **Fedor József** szónok felemlítette, hogy: — Győztes politikusaink még mindig tartoznak 1956 hőseinek az évtizedeken át és napjainkban is tartó nyomorúságért. Az egykori Corvin közti harcos azt mondta, hogy a jövőnek vélt káosz elkezdődött, de „1956-ban mi nem ezért harcoltunk”. **Pongrácz Gergely**, a Corvin köz egykori főparancsnoka az ötvenhatosok közti egyenetlenségről beszélt. Szerinte a tényleg harcolókból már csak 200-an élnek, a kormány azonban több, mint 14 ezer ötvenhatos emlékérmet adott ki. Ha a kitüntetettek mind ötvenhatosnak vallják magukat, akkor nem csoda, hogy civakodnak, nem férnek össze. **Szelekovszky Ernő**, a *Honvédelmi Minisztérium* kulturális főosztályának vezetője sok részletre kitérő, gyújtó hangú beszédében méltatta a szabadságharcot, majd kiemelte: – 1998 óta Magyarországnak olyan kormánya van, amely 1956 örökösének tekint magát, és amely elérhetővé kívánja tenni az egész nemzet számára a boldogulás lehetőségét.

A *Független Kisgazdapárt* a Március 15. téren tartotta a megemlékezést. – Az 1956-os forradalom a világtörténelemben egyedülálló hőstett volt – mondta **Torgyán József** –, mert magával az ördög birodalmával szemben tudott győzni a fegyvertelen magyar nép. ... A szovjet megszállók már kivonultak, de az idegen csapatokat hívók beférkőztek a soraink közé. Az ÁVH-t is csak átszervezték, erőit átmentették, az ávósok itt vannak közöttünk a gazdaság kulcspozícióiban és a pártokban egyaránt.

A szakadárók *Reform Kisgazdapárt*-ja és a *Magyar Demokrata Néppárt*, továbbá a *Kereszténydemokrata Néppárt* együtt emlékezett a budapesti Gesztenyés kertben. **Liebmann Katalin** és **Pusztai Erzsébet** szóltak a megjelentekhez.

A *Magyar Igazság és Élet Pártja* a 3000 ülőhelyes Kongresszusi Központot bérelte ki, de hívei részére ez is kicsinek bizonyult. A kétszintes előtérben, ahol hangszórón hallható és házi televízión látható ami bent történik, további kétezer ember szorongott a kezdési idő előtt fél órával. Ezek maradtak kívül és mentek el csalódottan. (A Hősök

tere már nem kapható meg politikai gyűlések számára.) – Az 1956-os forradalom megünneplése soha nem lehet csak emlékezés, hanem küzdelemnek kell lennie a szabadságharc folytatásáért, nemzeti függetlenségünkért – mondta beszédében **Csurka István**. A pártelnök szerint ma már ugyan szabadon lehet beszélni a forradalomról, ám tagadni és gyalázni is szabadon lehet azt. ... A relativitás korszakában élünk, de ez nem lehet természetes. Azok is mondanak ma ünnepi szónoklatokat, akik szinte egész egzisztenciájukat az ötvenhatos szabadságharc eltiprásából szerezték.... A magyarság nem akar bosszút, csak azt: az érintettek vallják be, hogy szervezetten, idegen hatalom szolgálatában gyilkolták a magyarságot. ... Legyen következménye annak, ha valakik szervezett módon, idegen zsoldosként legyilkolták a magyarságot. Amíg nincs tisztázva, ki hol állt, s mi történt, addig hazug beszéd marad a „borítsunk fátylat a múltra” szlogen. A MIEP elnöke szerint az új globális világrend túléléséhez a magyarságnak minden erővel arra kell törekednie, hogy megteremtse a maga belső ellenállását. ... Szeptember 11-e óta egy világméretű háború indult meg az emberiség tudata ellen. Erőszakkal egy irányba állítják az emberiséget. Elmondta: Ötvenhatban az volt a leg-szebb élménye, hogy az emberek egynek érezték és szerették egymást. A globális világgal az összetartozást és a szeretetet akarják szétverni.

Ötvenhat forradalma és szabadságharca vízvázalasztó hegygerinc a mai Magyarországon. Most a baloldal mintha visszahúzódott volna, igaz, mit is tehetnének, ötvenhatos rendezvényeik néptelenek, közönségük ilyen demonstrációra érzéketlen. Első ízben történt, hogy a baloldali sajtó is visszafogott volt ebben a tárgykörben, az október 22-i baloldali napilapok feltűnően kis terjedelemben foglalkoztak az évfordulóval. Erről **Komáromi István** ad összegezést a Magyar Nemzetben az alábbiakban:

„A Magyar Hírlap a címlapon csak egy apró kis mondatral utal az ünnepre, amely szerintük még ma sem mentes az indulatoktól. A Népszabadság szintén csak néhány sort szentel neki, csak az ötvenhatos szervezetek közös ünnepségét említi meg. Ehhez képest a Népszava szinte kitesz magáért, két írással is utal a forradalomra. Az egyikben fárasztó számadatokkal körítve sorolják fel, hány ünnepi megemlékezést tartanak majd, a másikban pedig egy Göncz Árpáddal készített interjút harangoznak be.

Nézzük a vezércikk rovatókat! A Magyar Hírlap a Főpolgármesteri Hivatal rendezvényéről ír, amelyet a New York-i áldozatok emlékére rendeztek meg a Hősök terén. A forradalomra csak apró utalás van: a lap szerint nem volt szerencsés a terror áldozataira pont október 23-a előtt emlékezni. A Népszabadság két vezető publicisztikájában nyoma sincs 1956-nak, helyette a magyar–román kapcsolatokról és korunk filozófiai áramlatairól elmélkedik a lap. A Népszava ugyanígy az afganisztáni háború-

ról értekezik, kiemelve az amerikaiak főbiáját a háborús áldozatokkal kapcsolatban. A Magyar Hírlap felfedezi, hogy ünnep készülődik. Az Évforduló rovatban Litván György aktuálpolitizál: a forradalom helyett az arról való 1989 utáni megemlékezéseket veszi sorra, eljutva arra a következtetésre, hogy mára a Fidesz a MIÉP-pel (!) együtt megtagadta '56 baloldali jellegét. A másik anyagban Kádár János egykori életrajzírójának, Gyurkó Lászlónak a Bakancsos forradalom című könyvét méltatja a lap, megemlítve, hogy Gyurkónak harmadik nekifutásra sikerült végre az igazat leírnia. A Népszabadságban van egy kétoldalas összeállítás 1956 címmel, ebben Révész Sándor is eljutott végre Rotterdami Erasmustól Angyal Istvánig.”

Az idézett rész persze nem reklamáció, hanem csak észrevétel. Jobb ha nem is írunk Ötvenhatról, mint ahogy jobb lett volna nekik el sem jönni a megemlékezések színhelyére. Az történt, hogy a Bem téren, amikor a koszorúzások során bejelentették az MSZP koszorúzóját, nem tapsolt a tömeg, mint tette azt a korábbi koszorúzóik esetében, hanem zúgott és megjegyzések hangzottak el. De e téren a közhangulat fokozatokat ismer, mert amikor az SZDSZ koszorúzóját bejelentették, a közönség soraiban egyetlen tapsoló nem akadt, annál több nemtetszést kinyilvánító megjegyzés hangzott el.

Medgyessy Péternek, az MSZP miniszterelnök-jelöltjének a Rákoskeresztúri új köztemetőben, a 301-es parcellában mondott beszédét közbekiabálásokkal zavarták meg: – mit keresel itt, menj haza, hagyd abba, bankrabló stb.

A Népszabadság vezércikkben róttá meg a miniszterelnököt, mondván – jól kicsavarva Orbán Viktor szavait:

„A miniszterelnök szerint kétféleképpen nem – tehát csak egyféleképpen lehet gondolkodni 1956-ról: az elnyomásról, a zsarnokságról, az idegen megszállásról, a diktatúráról és a nyomorúságról. Ilyet demokrata nem mond. Ahol csak egyféleképpen lehet gondolkodni, ott nem lehet gondolkodni. Semmiről. ... Gyalázat, ha a reform- és exkommunista elitet akarják kihazudni a forradalomból...”

Amíg a nemzeti pártok főleg a fővárost választották a megemlékezés színhelyéül, a baloldali pártok vidékre vitték nagyobb rendezvényeiket.

Újsághírek:

Az MSZP mai vezetősége büszkén vállalja 1956 örökségét – hangoztatta Medgyessy Péter, a szocialista párt miniszterelnök-jelöltje Kaposváron, Nagy Imre szülővárosában, a mártír miniszterelnök szobránál tartott megemlékezésen. A politikus annak a meggyőződésének adott hangot, hogy 1956-nak egységesen elfogadott nemzeti hagyománnyá kell válnia. ... Kijelentette: „1956 egy baloldali forradalom volt”. Szerinte Nagy

Imre a nemzeti egység jelképe, aki egy időben volt nemzeti és baloldali politikus. Az MSZP kaposvári megemlékezésén vett részt **Kovács László** pártelnök is. Felolvasták **Király Béla**, a korabeli *Nemzetőrség* főparancsnoka (jelenleg Orbán Viktor tanácsadója) üzenetét, amiben kifejti, hogy élete fénypontjának tekinti az 1956. október 23-i eseményeket, és büszke rá, hogy együtt küzdhetett Nagy Imrével.

Kuncze Gábor, az SZDSZ elnöke **Göncz Árpád** volt köztársasági elnökkel helyezte el az emlékezés koszorúját Szigethalmon. – 1956 nem préda, amit bárki kisajátíthat, hanem közkinccs – jelentette ki a volt államfő, s arra hívta fel a figyelmet, hogy a forradalom mindenkié, még ha annyiféle is, ahány résztvevője, sőt ahány ellenfele volt. Kijelentette: *„1956 olyan, mint a csiszolt gyémánt. Leválaszthatatlan róla a Petőfi Kör; a kommunista mártír miniszterelnök, az egyetemisták, a gyárat birtokba vevő munkások, a Budapestet élelmiszerral önként ellátó parasztok, a parancs ellenére is tovább harcoló kiskatonák, a sztrájkoló bányászok. Éppígy leválaszthatatlan a forradalomról Maléter Pál, Pongrácz Gergely, Angyal István, Wittner Mária, Donáth Ferenc, a mosonmagyaróvári és salgótarjáni sortűzek valamennyi áldozata, Mező Imre és a Köztársaság tér minden halottja”* – hangoztatta.

A televízión láttuk a határon túli magyar városokban megtartott ötvenhatos megemlékezéseket, továbbá a *Duna Televízióban* egy amerikai megemlékezés riportját, majd **Józsa Erika** képes beszámolójátóját a sydneyi megemlékezésről.

Mégegy újsághír: – Ha visszatekintünk a mögöttünk hagyott tíz esztendőre, akkor azt mondhatjuk: csituló, enyhülő erejű viták kísérik az október 23-i megemlékezéseket – mondta **Orbán Viktor** miniszterelnök szokásos szerda reggeli rádióinterjújában. Emlékeztetett rá, hogy a kilencvenes évek közepén sokkal gyűlékonyabb hangulatban zajlottak a megemlékezések, mint most. A kormányfő október 23-a kapcsán szólt a forradalmi igazságtétel és a választásra épülő demokrácia ellentmondásáról is, amely a mai napig tapasztalható. Mint mondta, ha 1990-ben forradalom lett volna Magyarországon, akkor a rendszer fenntartásában résztvevőket a közéletből való távozásra lehetett volna bírni. Ezt egyébként az ötvenhatosok erkölcsi szempontból nézve teljes joggal követelik a mai napig – tette hozzá. Ehelyett egy szabad választásokra épülő változás következett be Magyarországon, és a magyar társadalom egy része úgy döntött 1990-ben, 1994-ben és 1998-ban is, hogy azok a személyek, politikai erők, akik, amelyek vállalják az időnként politikai, részben pedig személyi folytonosságot a kommunizmussal, is részt vegyenek a magyar politikai életben – mutatott rá Orbán Viktor.

Forradalom tehát nem volt, de még annyi sem, mint amit Csehország megengedhetett magának annak törvénybe iktatásával, hogy azok a kommunisták, akik a hatalomban résztvettek, politikai szerepet nem kaphatnak. Ha így lett volna Magyarorszá-

gon, akkor tisztább lenne az országgyűlés háza, és nem furakodnának a közéleti porondon a hatalom visszaszerzése érdekében. Dörmöghetnek magukban, hogy akkor ellenforradalom volt – ahogy erről ma is éreznek –, és nem kerülnének úton-útfélen ellentmondásba Ötvenhat megítélésében.

Az ünnepi megemlékezés számos alkalmával találkoztak a megnyilatkozó kommunisták az ünneplő közönség hangulatával, ezért már október 24-én konferenciát tartott a szocialista párt, hogy tisztázza viszonyát az ötvenhatos forradalomhoz. A színhely – a Köztársaság téri épület, az egykori ostromolt ÁVH-s erődítmény – akár szimbólikusnak is mondható. Itt már nem azt mondták, mint amit az utcán a közönségnek, hogy Ötvenhat mindenkié, hanem – mint azt **Medgyessy Péter** bizonygatta, hogy az ötvenhatos forradalom alatt lényegében baloldali politikusok harcoltak baloldali célokért. **Horn Miklós** már engedékenyebb volt: *„Nem akarom azt mondani, hogy ötvenhat csak és kizárólag a baloldalé volt, de nélkülünk ötvenhat ügye nem értelmezhető és nem hiteles. ... Milyen alapon állítom, hogy a mai MSZP az ötvenhatos forradalom egyik örököse? Azon, hogy a nyolcvanas évek végén mi láttuk meg, hogy az addigi út zsákutca, és belülről megpróbáltuk az irányváltást. ... Ha a személyes tett nem is volt akkora, mint ötvenhatban, de tett volt.”* A vitát **Vitányi Iván** zárta le: *„Úgy hittem, ez az összejövétel tisztázni fogja végre a szocialista párt viszonyát ötvenhathoz. Nos, ezt ezen a konferencián is elmulasztottuk.”*

Tisztázni persze csak egyképpen lehetne: beismerni, hogy az MSZP gyűjtőhelye annak a politikai erőnek, amely egyrészt meg akarta reformálni a párturalmat, másrészt lövetett a tüntetőkre, majd kérte a szovjet beavatkozást és újra bevezette a rémuralmat. Ezt persze ők is tudják. De a szabadságharc megemlékező közönsége is tudja, és ennek kifejezést is adott. A költő szavait méltán idézik: — Ismét miénk a pesti utca.

(Magyar Élet, 2001. október 26.)

Csapó Endre beszéde

a Szabadságharc évfordulóján Sydneyben, 2002. október 27-én

Nagykövet úr! Elnök úr! Hölgyeim és Uraim!

Nem jöttem vissza jó hírrel. 12 évvel a rendszerváltoztatás után, és 46 évvel a nemzeti forradalom és szabadságharc után nem egyértelmű ennek a nagy történelmi eseménynek elfogadottsága és jelentősége. A bolszevisták újabb hatalomra jutása óta

egyre mérgezetebb a légkör. Most még sikerült a kormányra jutásuk, de bizonyára érzik, hogy idejük ezt követően lejár. Valamit tenniük kell annak érdekében, hogy megmaradjanak a politikai porondon mint meghatározó tényező. Kitalálták, hogy ők tulajdonképpen szociáldemokraták. Műsoron van nevük megváltoztatása. Ezt már megcselekedték számos alkalommal. Most rávetették magukat az '56-os forradalomra. Azután, hogy börtönözték, akasztották, gyilkolták – ahogy ők mondták – az ellenforradalmárokat, most nagy hangon vallják magukat a forradalom örökösének. Lehet hogy van egy széles réteg, amely közömbös e kisajátítási kísérlet iránt, hiszen a Kádárvilág végezetéig keveset, de inkább semmit nem hallott az ország többsége a forradalom lényegéről, de egyre szélesebb az a tábor, amely felháborodik ekkora arcátlanságon és történelemhamisításon. A korábbi különböző neveken szerepelt kommunista párt most Ötvenhat örököséként lép fel, és minden lehető alkalommal megnyilatkozik azok ellen, akik ezt tagadásba veszik. Azzal vádolják a nemzeti oldal politikusait, hogy szétszakítják a nemzetet azáltal, hogy a legálisan megválasztott kormány elleni gyűlöletükben nem átallják azt állítani, hogy a forradalom és szabadságharc nem egységesen mindenkié, holott abból már azért sem lehet senkit kizárni, mert törvény szól arról, hogy október 23-a nemzeti ünnep, annak az ünnepe, hogy akkor egy akaraton volt az egész ország népe. Szerintük ezt akarják felelőtlen elemek megzavarni minden alkalommal az évforduló napján. Ilyen kenetteljes szólammokkal mérgezi most a bolsevista kormány a közérzetet.

Ötvenhat örökségének kisajátítása egyik aktusaként a kormány nagy sietve, szeptember 17-én elfogadtatta a parlamenttel a *Nagy Imre Érdemrend* megalapítását, és most a nemzeti ünnep alkalmával első alkalommal került ilyen díj átadásra. Erről így szól a tudósítás: — Medgyessy Péter miniszterelnök a kitüntetések átadása után tartott beszédében hangsúlyozta, hogy számára október 23-a a szabadság, a demokrácia és a nemzeti elkötelezettség ünnepe. Kijelentette: *„Célunk, hogy ma hitünkkel és tetteinkkel is bizonyítsuk, a nemzeti közép, a demokratikus koalíció kormánya vállalja hagyományait, és hű október 23-a eszményeihez”*. A miniszterelnök úgy fogalmazott: szeretné, ha lenne egy közös emlékhely, ahol a hősök és az előttük tisztelgők közösen emlékezhetnének. *„Terveink szerint 2006-ban, a forradalom ötvenedik évfordulóján méltó nemzeti emlékművel tisztelghetünk 56 hősei és áldozatai előtt”* – közölte Medgyessy Péter – *„Közös emlékezetünk ma is fontosabb, mint a különállás. Én azt szeretném, ha lenne egy nap, amikor félre tudjuk tenni ellentéteinket, amikor nemzeti sorskérdéseinkben megtalálnánk a közös hangot”* – mondta, hozzátéve, hogy nem lehet méltóbb napot találni erre, mint a forradalom ünnepének napját.

Ami Nagy Imrét illeti, két dolgot említhetünk. Amikor október 23-án a Kossuth

téren összegyűlt 300 ezer ember, a párt központi vezetősége azonnal átlátta, hogy itt baj van: ez már nem az a szervezett felvonulás, amit óránként hol engedélyeztek, hol nem. Gyorsan elővették a korábban a pártból is kutasított Nagy Imrét – aki egy átmeneti enyhülési időszakban népszerű lett –, tőle remélve, hogy megmentheti a helyzetet a párt részére. Nagy Imre vállalta, kiment az erkélyre és így szólt: – Kedves elvtársak! A tömeg felzúgott: – Nem vagyunk elvtársak! – Nincs többé elvtárs!

Nagy Imrének az volt a feladata kezdettől végig, hogy állítsa le a folyamatot, illetve – amikor erre már nem volt lehetőség – álljon a forradalom élére azért, hogy azt eltérítsék a párt elleni irányából. Kádár nem azért végeztette ki őt, mert ellenforradalmár volt, hanem mert Nagy Imre népszerűsége veszélyt jelentett számára. Utolsó szó jogán azt mondta: *„Kétszer próbáltam megmenteni a szocializmus becsületét a Duna völgyében: 1953-ban és 1956-ban. Rákosi és az oroszok megakadályoztak benne. Ha most az életemre van szükség, azt bizonyítani, hogy a kommunisták nem mind a nép ellenségei, nagyon szívesen odaadom. Ezek után úgysem ér már semmit. Tudom, hogy lesz majd még egyszer egy Nagy Imre-per, amelyen rehabilitálnak, és háromszor annyian jönnek majd a temetésemre, mint Rajkéra. Csak attól félek, hogy azok mondják majd a gyászbeszédet, akik elárultak.”*

És íme, nemcsak gyászbeszédet mondanak, de Nagy Imre Emlékdíjat is alapítanak azok, akik 1990-ig elvtársnak nevezték és érezték egymást, akik azonosultak az a Kádár Jánossal, aki kivégeztette Nagy Imrét, akik a szabadságharcosokat a társadalom perifériájára vetették. Ezt teszi az a Medgyessy Péter, akinek az volt a feladata, hogy jelentse, kik lennének azok hivatali környezetében, akik október 23-án kommunista ellenes hangulatot keltenének. A titkosrendőr, a besúgó most a kommunizmus leverésének ünnepén, a kommunizmusért az elvtársi akasztófaig hűséges Nagy Imre nevével szólítja fel a még élő szabadságharcosokat közös emlékezésre, közös tisztelgésre, úgy megnevezve önmagát és elvtársait, hogy a nemzeti közép, a demokratikus koalíció kormánya, és azt állítja, hogy számára október 23-a a szabadság, a demokrácia és a nemzeti elkötelezettség ünnepe. Ez az ember, aki a szülői házban már kommunista szellemben nevelkedett, aki végig kitartott az oroszokat behívó párt mellett a szabadságharcosokat bebörtönző, megkínzó, akasztó kommunista párt kebelében, arcátlanul odaáll az ország elé azt mondani, hogy ő testesíti meg a kommunista rémuralmat leverő nemzeti forradalmat és szabadságharcot. Ilyen ember beszél nemzeti elkötelezettségről, hűséges elvtársával Király Bélával egyetemben, aki most ismét hitet tett kommunista elvtársai mellett. Meg is nyilatkozott a jómadár, Király Béla, úgy is mint az egykori Nemzetőrség parancsnoka, mint legmagasabb rangú szabadságharcos.

Mi is volt ez a Nemzetőrség? Október 26-án tárgyalás kezdődött a napról-napra összetételében változó kormány és magasrangú szovjet politikusok közt a szovjet csapatok kivonulásáról, ami csak annyit jelentett, hogy visszavonultak körleteikbe, táboraikba. A szabadságharcosok fellélegeztek. A Belügyminisztérium forradalmi bizottsága kezdeményezte a rendőrség és a fegyveres csoportok közötti kapcsolatfelvételt. Most egy idézet következik: *„A kormány is a rendőrség is abban látta a fegyveres csoportok feletti ellenőrzés lehetőségét, ha valamilyen közös szervezet jön létre a szabadságharcos alakulatokkal. A sajtóban közölt felhívásokkal és a főkapitányságon alakított szervezési részleg intézkedéseivel megkezdődött Budapesten az 1948-49-es nemzetőrök példája nyomán a nemzetőrség megalakítása.”*

Nagy Imre október 30-án bejelentette a Forradalmi Karhatalmi Bizottság előkészítő bizottságának megalakulását, ezzel egyidőben megbízást adott Király Béla vezérőrnagynak a megszervezésre, aki kezelés ürügyén egy szanatóriumban bujkált. Bányay Lászlótól tudjuk, hogy valójában a szabadságharcos csoportok feloldására, bevonására, sok esetben lefegyverzésére került sor az alatt a néhány nap alatt. És mi történt, amikor az ég zengett? Király Béla főparancsnok, három nap múltán, november 4-én hajnalban intézkedés nélkül tehergépkocsival, nagy létszámú fegyveres kísérettel ugyancsak eltávozott a főkapitányságról. (Forrás: Dr. Kiss István ny. rendőr vezérőrnagy, Népszabadság 1996. október 29.) A nagyszámú fegyveres kíséret Király Béla szökéséhez személyes védelmére szolgált. Ez az ember, aki a legnagyobb Rákosi-terror idején vesztőhelyre juttatta Czebe Jenő tiszttársát, jelentve róla, hogy imperialista hatalmak ügynöke (Demokrata 1998/8), az Egyesült Államokban telepedett le, majd 1963-tól hadtörténelmet tanított a New York-i Brooklyn College-ban, miközben azzal szédítette az emigrációt, hogy leírta az általa véghezvitt „Nagykovácsi csata” hősi cselekedeteit 1956 november hónapban.

Erről emlékezett meg **Antall József** az MDF 1990. november 4-i frakcióülésén a következő szavakkal: *„Nem értékelem korábbi működését, sem mint Beregffy Bergernek, a Szálasi-kormány honvédelmi miniszterének segédtitjét, sem az 1945 februári tevékenységét, sem mint a Rákosi-díszszemle irányítóját, sem a következő éveket. És 1956-os szerepe sokkal kisebb volt, sőt mondhatnám a szimbolikus értékén kívül ténylegesen a nullával volt egyenlő. Annak a bizonyos pesthidegkúti csapatnak és annak a bizonyos kitörésnek (nagykovácsi csatának – a szerk.) a résztvevőivel – melyről egyes emlékiratok szólnak – még sohasem találkoztam.”* (Demokrata, mint fent.)

Király Béla mégis megjelenik a politika színterén, független képviselőként 1990-ben Kaposvár képviselője lett, majd belépett az SZDSZ-frakcióba. Göncz Árpád

vezérezredessé nevezte ki, és a köztársaság aranykeresztjét adományozta neki. Szívósságára jellemző, hogy Orbán Viktor személyes tanácsadójává fogadta.

Ezek után hallgassuk meg a mai híreket: – **Király Béla**, a nemzetőrség 1956-os parancsnoka kijelentette: nagyon is egyetért a mostani kormánnyal abban, hogy „egyenlőségjelet tett” az 1956-os forradalom és Nagy Imre között. Király Béla a szabadságharcosok nevében kijelentette: a forradalomban képviselt nemzeti egységet szeretnék tovább vinni, ezért október 30-ára a Deák téri volt rendőr-főkapitányság épületén lévő emléktáblához hív mindenkit egy „protokollmentes” találkozóra, hogy egy szál virágot vagy egy gyertyát helyezzenek el a tábla előtt – mint mondta – a magyar egység propagálására.

Egy másik érdekes eset történt egy héttel a szabadságharcos nemzeti ünnep előtt. **Boross Péter** korábbi miniszterelnök valamilyen meggondolásból találkozót szervezett Medgyessy és szabadságharcos szervezetek vezetői között. A miniszterelnök szerint az október 23-i ünnep előtt egy héttel megtartott találkozó célja az volt, hogy a kormány kifejezze tiszteletét és elismerését az 1956 eszmeiségét képviselők iránt. **Pongrácz Gergely**, az *'56-os Magyarok Világszövetségének* elnöke csak azzal a feltétellel lett volna hajlandó maradni a megbeszélésen, ha a miniszterelnök bocsánatot kér az 1956-ot követő megtorlásokért és az egymást követő kommunista utódpártok által elkövetett bűnökért. Medgyessy erre nem volt hajlandó, mondván: ő nem tagja az MSZP-nek, s bár nem ért egyet az elkövetett bűnökkel, ha bocsánatot kérne értük, akkor az azt jelentené, hogy azonosul velük. Tudjuk, hogy a szabadságharcosok meghurcoltatásuknak, minden érvényesülésből kizártságuknak évtizedeiért az utóbbi 12 év során vajmi kevés jóvátételt kaptak. Ez sebezhetővé, megvehetővé teszi őket. Mi volt tehát Medgyessy szándéka a szabadságharcos szervezetek vezetőivel való találkozással? Pénzt ígért nekik. Lesz most már ezután a szabadságharcos szervezetek sorában olyan, amelyik kap pénzt, és olyan amelyik nem kap állami pénzt. Majd érdemes lesz nekik úgy értelmezni Ötvenhat lényegét és üzenetét, ahogy azt a bolseviszták kormánya megfogalmazza. Látjuk tehát, mennyire fontos ennek a társaságnak a forradalom kommunista értelmezése, aminek a kimunkálásán és érvényesítésén már vagy 15 éve külön tudományos intézet dolgozik.

Várható volt, hogy ebben az évben is, mint ahogy a korábbi években megtörtént, a kommunistáknak nem lesz zavarmentes az álszent koszorúzása a 301-es parcellában. **Udvardy Zoltánt** idézem ezzel kapcsolatban: *„Hidegletlős nap ez azok számára, akik akár személyesen is részt vettek a forradalom leverésében, s ezt provokatív flegmatizmussal vállalják. S azoknak is, akik híven szolgálták azt a rendszert, mely szó szerint, fizikálisan is 1956 tagadására épült. Egy vérbe fojtott forradalom romjain, gödörbe*

hentergetett hullák és jól őrzött temetőfalak fölött trónolva, kiszolgálták a megszállókat, a ránk kényszerített rezsimet. Az országban a rendszerváltás pillanatáig példátlan erővel állomásozó szovjet csapatok még 1989-ben is az 1956-os forradalom vérbefojtásának emlékéért idézték fel bennünk. Ezen a hűvös, hideglelős napon az ország miniszterelnöke magánemberként ellátogat a 301-es parcellába, ahová a lemészárolt, törvénytelenül kivégzett áldozatok egy részét temették, évtizedekig egy köztemető jeltelen tömegsírájában. Spiclik, igen, így kell mondani, hazaáruló spiclik igazoltatták az áldozatok családtagjait, ha az eltemetettek földi maradványaihoz igyekeztek. A D-209-es, legalábbis ezt állítja, nem volt spicli. Csak ügynök. A D-209-es mozgását – hogy a jelenleg miniszterelnöki küldetést is vállaló ex-ügynök mikor jelenik meg az objektumnál – október 22-én este még a kormányzóvivő sem tudta megmondani.” Azóta tudjuk, hogy koszorúját kiküldte pirkadat előtt. Nem akart úgy járni, mint azok az elvtársai, akikre rákiabáltak a temetőben a nyomorba taszított gyászolók, hogy: – gyilkosok, gazemberek, mit kerestek itt?

Erről az esetről így szólt a Magyar Távirati Iroda jelentése: – Egy 150–200 fős csoport füttyüléssel, és bekiabálásokkal zavarta meg a Szabad Demokraták Szövetségének '56-os megemlékezését a 301-es parcellánál. Az eseményt megzavarók „hazaárulók”, „gyilkosok” és más hasonló bekiabálásokkal, skandalással illették a megemlékezőket. Az MSZP koszorúját valószínűleg ugyanez a csoportosulás széttépte és a bokrok közé dobta. A párt koszorúját még az SZDSZ rendezvénye előtt ismeretlenek fehér lepedővel letakarták, és arra a „gyilkosok” szót írták. Ezzel kapcsolatban a Magyar Rádió kérdést intézett Orbán Viktorhoz: – Mi a véleménye a 301-es parcellában történekről? Orbán Viktor így válaszolt: „Miután nem voltam a 301-es parcellánál jelen ennél az eseménynél, ezért konkrétan arról nem mondanék véleményt. Van egy általános véleményem, ha megengedi, akkor azt megosztom a hallgatókkal. Azt gondolom, hogy minden olyan esetben, amikor embereket akasztottak föl, lőttek agyon, százak, meg ezrek veszítették el családtagjaikat, ültek hosszú-hosszú évekig siralomházban és börtönben, és annak a politikai rendszernek az aktív cselekvői, akik ezt tették, még jelen vannak a közéletben, nagyon nehéz megtalálni az együttélés módját. Én azt gondolom, hogy békés együttélésre kell törekedni, hogyha már egyszer sikerült megteremtünk a demokráciát. De ennél többet senki sem várhat el a megkínzottaktól, megalázottaktól, meg a letaposott emberektől. A békés egymás mellett élést elvárhatjuk, de ennél többet nem. És azt gondolom, hogy a megbékélés több ennél, és a világon – amennyire vissza lehet gondolni az ilyen történelmi eseményekre, amelyek sok ember megkínzásával, bebörtönzésével és szenvedésével jártak – a megbékélés gesztusai mindig csak a megszorítottaktól és a megtaposottaktól indulhatnak ki.

Ha a másik oldaltól indul ki, az provokáció. És Magyarországon ma az ötvenhatosokat egyfolytában provokálják. Arra akarják őket kényszeríteni, hogy békéljenek meg. Majd megbékélnek, ha akarnak. Addig érjük be a békés egymás mellett éléssel. Az is igen szép dolog tőlük, különös tekintettel arra, hogy 1990-ben, amikor lehetett volna forradalmat csinálni, azok, akiknek személyes veszteségeik voltak az 50-es és a 60-as években, mindent megtettek azért, hogy ne forradalom, hanem békés átalakulás legyen. Ezért köszönetet kell mondani az 56-os hősöknek és áldozatoknak, és nem provokálni őket újabb és újabb, és egyébként az ő nézőpontjukból kifejezetten megszegyenítő, egyébként a közvélemény számára pozitívnak tűnő megbékélési gesztusokkal. Képzelve el fordítva.”

Másképpen beszélt a bolsevista oldalról delegált parlamenti elnök, aki néhány hét múlva ausztráliai látogatásra érkezik. Tehát **Szili Katalin** pártos véleményét halljuk: „A III. Magyar Köztársaság kikiáltása éppen október 23-án történt, mégis azzal kell szembesülni, hogy az 1956-ra emlékező nemzeti ünnepet évről-évre botrányok kísérik, a forradalmat jelképező lyukas zászló mára már pártok szaggatta szimbólummá vált, márpedig egy nemzeti ünnepen az egész zászlót kell lobogtatni. Mert 1956 októbere, 1989 ősze a köztársaságé. Aki köztársaságpárti, az 2002-ben sem engedhet a nemzetet egyesítő 1956-ból. Aki kisajátítja 1956-ot, az nemcsak a nemzet ünnepét csúfolja meg, hanem a köztársasági eszmét is gyengíti.”

Amint látjuk, a kommunisták minden pozícióban pártemberek maradnak. Nem elég hogy kifosztották az országot, hogy címet és rangot is megszereznek, azt is el akarják venni a magyar nemzettől, tőlünk is, amiben a kirekesztettek, a kizsákmányoltak lelki vigaszt találhatnak. Megfertőzik a maguk illetéktelenségével azt az eszmét, ami ennek a nemzetnek önbizalmat, tartást és reményt ad.

Hölgyeim és Uraim, ilyen a helyzet ma odahaza, és ez annak a következménye, hogy 1990-ben helytelen alapokra tették a megszállástól felszabadult jövőt. Nekünk, emigránsoknak ezt nagyon nehéz volt megérteni. Mi, akik részben már itt élünk, keblünkre fogadott szabadságharcos bajtársainkkal együtt úgy képzeltük el a felszabadulást, hogy annak eszmei alapja 1956 nagyszerű és egyszerű üzenete lesz: Kommunizmustól mentes, idegen megszállástól és befolyástól mentes szabad ország. A többit a jogászok megfogalmazzák. Nekünk pedig folyamatosan és fáradhatatlanul az a feladatunk, amit eddig is tettünk: védelmezzük Ötvenhatot ugyanazon ellenséggel szemben más körülmények között, más eszközökkel. Minden körülmények között, minden esz-közzel.

Október Magyarországon

Nem sokat hallani október 23-ika nemzeti ünnepének várható eseményeiről. Miután törvénybe iktatottan állami ünnep, a hivatalos megemlékezés műsorát az államot vezető kormány szervezi. Torz kép lesz ismét a látvány: az a párt rendezi az ötvenhatos forradalom kirobbanásának napját ünneplő eseményeket az ország népe nevében, amely párt egy kis kozmetikai szépítéstől eltekintve ugyanazon párt, és a párt vezetőinek idősebbjei ugyanazok a személyek, akik a szabadságharcot legázoló szovjet hadsereg védelmében és szolgálatában üldözőbe vették a szabadságharcosok hőseit, hogy százával akasztották, lőtték a legjobbakat, akik tízezreket börtönöztek, kínoztak, százezreket zaklattak, tönkretéve egész életüket megbélyegzéssel, érvényesülésük akadályoztatásával egészen a rendszerváltoztatás utolsó napjaiig. A vörös moloch évtizedeken át zavartalanul manipulálhatta a magyar társadalmat évtizedeken keresztül a szovjet megszállás védelmében, amelynek eredményeként mára lelki ellenállóképességre alkalmatlanná tette az ország népének nagyobb részét. Ennek az alkalmatlan nagyobb résznek az oktondisága teszi tönkre azoknak a millióknak is az életét, akik a vörös elittől igyekeztek megszabadulni, amikor a rendszerváltoztatás még valóságos változtatást ígért. Azóta az országnak ez a jobbik fele átéli a kiállásáért kijáró háttérbe szorítást, és habár ennek a helyzetnek most nincsenek akasztófás, kínzókamrás változatai, az érvényesülés területéről való leszorítás nagy méreteket ölt, és már szemtelenül nyílt és látványos.

„A nemzeti ünnep a politikai meghasonlottság jegyében szerveződik” – írja a *Népszabadság*. A politikai meghasonlottság akkor kezdődött, amikor olyan rendszerváltoztatás jött létre, amely nem ítélte politikai jogfosztásra legalább azokat a kommunistákat, akiknek meghatározó szerepük volt a diktatúra idején. *„Parlamenti emlékülés az idén nem lesz – írja tovább a Népszabadság –, mert a jobboldali pártok közölték: azon nem vennének részt. Mindazonáltal tartanak központilag szervezett és mindenkihez szóló rendezvényt. A köztársaság [sic.] ünnepi tereiről a jobboldal ezen a napon szimbólikusan ki akarja szorítani politikai ellenfeleit.”* Ezt olvasva értelmezhetetlen a további rész: „Az SZDSZ új generációja az ünnep előestéjén a Korvin közben emlékezik: a Pesti srác szobránál Merker Dávid, az Új Generáció fővárosi ügyvivője szónokol majd. A szocialisták immár a hagyományaiknak megfelelően Kaposvárra vonulnak 23-án; Nagy Imre házától a néhai miniszterelnök szobráiig tartó fáklyás felvonuláson részt vesz Lampert Mónika belügyminiszter és Kovács László külügyminiszter, pártelnök, aki beszédet is mond. Így lehet vállalni Kádárt is, meg az általa legyilkolt

Nagy Imrét. A kormány hivatalos programjában szerepel az ünnep előestéjén a díszelőadás a Nemzeti Színházban.

A magyar társadalom zsákutcába szorult (aminek népies elnevezése kutyaszorító) azáltal, hogy a rendszerváltoztatás jól betervezeten kielégített minden látványos politikai és jogi igényt, melyek felmutatásával nem lehetett igazolni a demokratikus berendezkedések létrejöttét, és a jogállamiságot. A változás valóságát csillogtatta a felpezsdült gazdasági élet is. Van azonban a demokratikus berendezkedésnek és a jogállamiságnak, a törvényes rendnek egy másik oldala is: a demokratikusan megválasztott parlament által meghozott törvények érvényessé, elfogadhatóvá, kétségbevonhatatlanná teszik a fennálló helyzet adta elrendezést, pontosan azt, ahogyan a kommunisták megtervezték kapitalistává válásuk részleteit. Ez óriási előny a korábbi pártállam törvényességével szemben, mert a pártállam idején mindenki tudta, a hatalom is, a leigázott nemzet is, hogy a magyar társadalomnak, az ország népének nincs köze a közhatalomhoz, a törvények létrejöttéhez, és nincs módja annak megváltoztatására. Azt is tudta mindenki, hogy a nyugati országokban ez nem úgy van, ott más rendszer alapján működik az emberi élet. Akkor, és innét nézvést az a kerítésen túli pázsit zöldebbnek, szebbnek tűnt. Kívánatos volt a nyugati parlamenti demokrácia, és amikor az itt Magyarországon megjelent – talán közelítsük meg a valóságot: megjelenítették – a társadalom széles rétegeiben eluralkodott a megnyugvás: itt a demokrácia, itt a jogállamiság. Ezt azóta is hirdetik, de a hiányosságok ma már növekvő mértékben nyugtalanítják a társadalmat.

A Népszabadság október 4-iki száma két nagyon felkészült politikai elemző levélváltását közli. A lengyel **Bogdan J. Goralczyk** és a magyar **Lengyel László** körülményes a rendszerváltásból kibontakozó helyzetet, annak fonákságait. **Goralczyk:** *„Hova tűnt a varázs, hol tévetünk el? ... A Nagy Reményből Nagy Csalódás lett. A nyugtalan-ság kultúrájában élünk, ahelyett, hogy a megelégedettség kultúrájában lenne részünk. A be nem teljesedés országa jut nekünk a várt jóléti állam helyett. ... Szabadok vagyunk, függetlenek, demokráciában élünk. Teljesült apáink és nagyapáink vágya, mindazonáltal nehezen beszélhetünk társadalmi elégedettségről. Civil társadalomról volt szó, önkormányzatiságról, a jólétet vártuk s ehelyett a következőket kaptuk: munkanélküliség, szociális gondok, számos csoport elégedetlensége. Elvesztettük a szociális biztonságérzetünket és a biztonságérzetünket úgy általában. Az életünk átpolitizálódik, s helyet követelnek benne maguknak a pártok. ... Semmi eszmei erőfeszítés, semmi nagyszabású távlati elképzelés, ami az embereket magával ragadná – ehelyett ott az aprólékos bezsebelés, az egoista »csak magamnak« megkövetítés.”*

Lengyel László: *„Igazad van, illúziók és álmok semmivé lettek. ... Ha a kádári*

rendszer puha, liberalizmussal leöntött diktatúra volt, a mai rendszer kemény demokrácia. Ha előzőleg sok kicsiny és félszabadsága volt mindenkinek, most nagy szabadsága van keveseknek. ... Azt hittük, hogy értjük a társadalmi egyenlőtlenséget, és tudunk tenni ellene, de ma már tudjuk, hogy semmit sem ér tudományunk a mai egyenlőtlenséggel szemben, nem is tudunk mit kezdeni vele. ... Nem csodálkozom, csak sajnálkozom, hogy nincs szolidaritás, nincs együttérzés, hogy a társadalom természetes állapotává kezd válni olyan egyenlőtlenség, olyan ember és ember közötti különbség, amelyről az én hatvannyolcas nemzedékem hallani sem akart.”

Idáig úgy hangzik, hogy mindketten elégedetlenek a rendszerváltozással, és az lenne logikus, ha rámutatnának arra, hogy a kommunista rendszer utolsó garnitúrája készítette elő és végezte el a változást, mégpedig úgy, hogy a politikai hatalom birtokában magánvagyonukká tették az állam vagyonát. Nem, ez a két marxista politológus a nemzeti ellenzékben jelöli meg a bajok okát. **Goralczyk** így csavarja a szót: „*Nálatok is, nálunk is – immár másodszer a rendszerváltás óta – a baloldal van kormányon, amelyet a politikai és eszmei ellenfelek másképpen jellemeznek és egyértelműen így jellemeznek: posztkommunisták. A kommunizmust már régen eltemettük, de az antikommunisták virulnak és szépen fejlődnek; minél inkább távolodunk a kommunizmustól, annál több lesz az ellene küzdő hősökből. ...*”

Lengyel László még nagyobb kanyart vesz: „*A klientúrák építése mellett a választói csoportok »megvétele« uralkodó irányzattá vált. A jobboldali kormányzati kezdeményezést átvette a baloldal. Két és fél éven át folyt az ifjú és dinamikus Orbán Viktorral, majd a tapasztalt és megfontolt Medgyessy Péterrel a túlosztó, antimodernizációs politika. Medgyessy mentésére elmondhatjuk, hogy a jobboldal a társadalom kettéosztását pénzelve ilyen módon, a baloldal viszont a megbékítését. ... Az egyik oldalon vallási, ideológiai és nemzeti dühöngők, piacellenes, Nyugat-ellenes, Európa-gyűlölők állnak, a másikon szekularizált, piacbarát, Nyugatra-vágyó, Európa-barátok.*”

Baloldalon nagyon jól tudják, hogy a demokrácia nem működik, mert ők nagy mesterei a csábos elméleteknek és a mindenben ellentétes gyakorlatnak. Elkövetnek ma is mindenféle társadalomellenes bűnt, minden elképzelhető és elképzelhetetlen ravaszsgót arra, hogy minden lényeges pozíciót elfoglaljanak, és amikor a jobboldal valamit ebből visszaszerez, akkor öntik rá a vádakot. Most például a *Magyar Rádió* elnökét, **Kondor Katalint** – mert nem volt hajlandó a vasárnapi hajnali műsort leállítani – hónapok óta rágalmazzák, szidalmazzák, most legutóbb „leleplezték”, hogy az ő korábbi rendszerük besúgója volt. Hogy erkölcsileg tegyék tönkre. Mert ma nem a besúgó rendszert fenntartóké a szégyen, hanem annak áldozatáé.

A *Magyar Nemzet* október 14-i számában negyven ismert és neves magyar ér-

telmiségi *Levél Magyarországhoz* cím alatt, az alábbiakat tette közzé: „A szocialista-szabaddemokrata kormány másfél év kormányzás után elvesztette támogatóinak több mint harmadát. Vezető szocialista és szabad demokrata politikusok kiadták a jelszót: minden áron vissza kell szerezni az elvesztett népszerűséget! A hatalom elvesztésének reális esélye kiváltotta pánik olyan lépésekre sarkallja a két baloldali kormánypárt politikusait, amelyek kriminalizálják, és azzal ártnak Magyarországnak. Magatartásuk ellentétes az Európai Unió normáival, és végő soron veszélybe sodorhatja az európai parlamenti választások tisztaságát is. A kormánypártok folyamatosan támadják a független intézményeket, különösen azokat, amelyek vezetőit nem az ő kormányzásuk alatt választották meg. Politikai támadást indítottak olyan szakmai szervezetek ellen, mint a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete, miután az leleplezte azt a közel ötven milliárd forintos sikkasztást, amelynek szalai üzletembereken keresztül a kormány tagjai és a kormányfőig érnek. Folyamatosan támadják a legfőbb ügyészt, aki nem hajlandó törvénytörő módon asszisztálni a kormány által ellenfelekként számon tartott, ártatlannak bizonyult személyek elleni politikai indíttású büntetőperrekhöz. Másfél éve szeretnék leváltani az utolsó független közszolgálati médium, a Magyar Rádió törvényesen kinevezett elnökét. A hatalom minden áron való megtartásának gátlástalanságát mutatja, hogy a világhírű Teller Ede nevében a volt kommunista pártlap, a Népszabadság hamisított belpolitikai állásfoglalást tett közzé a tudós halála után. A szocialisták által nyíltan finanszírozott Népszavában kétes hitelű iratokat jelentettek meg Kondor Katalin rádióelnökről, majd a szocialista párt ismételt követeli az elnök távozását. Alulírottak valljuk, hogy ha Magyarország kormánya a független közszolgálati intézményeket és egyéb médiapiaci szereplőket pártszolgálatba állítja, azzal Magyarország polgárainak demokratikus szabadságjogait, az alkotmányos rendet és az európai demokrácia alapértékeit sérti. Ennek a folyamatnak a megállítása közös felelőségünk.” (Negyven aláírás).

A *Magyar Jelen* címen megjelenő 20 oldalas hetilap érdekessége, hogy szerkesztői csupa huszonévesek. Kanadai magyar és itthoni magyar fiatalok összefogása, ahogy a címdalmon jelzik: Az egyesülő magyar nemzet hetilapja. Az október 10-iki szám közli **Toroczkai László** főszerkesztő cikkét, ami a szocialisták agresszív rágalmozó hajszájáról számol be, amit folytatnak mindenki ellen, aki útjukba kerül. Ebből egy rész így hangzik:

„*Újhelyi István* [a Fiatal Baloldali Ifjú Szocialisták 28 éves elnöke, az MSZP elnökségi tagja, a bolsevista öröklét tehetséges reménysége] *nyilatkozatait, beszédeit bön-gészve feltűnik, hogy az általa leggyakrabban használt jelzők a »durva«, a »neonáci« és a »hazug« szavak. Jól illeszkednek ezek az erőszakos, agresszív kampánystílust*

meghonosító, Magyarország belügyeibe beavatkozó, izraeli Ron Werber [az MSZP szerződéses kampányfőnöke] elképzeléseihez. Az MSZP-vel hosszútávú szerződést kötő Werber a szocialisták által az elmúlt két évtizedben a maguk képére formált ifjakat, illetve a pénzért felfogadott fiatalokat használja fel rágalomhadjáratához. Miközben sorra derül ki, hogy Keller László [akinek államtitkári feladata az előző kormány tevékenységében kutakodva szabálytalanságot találni, kivizsgálást követelni, amit a média felkap, majd a vizsgálatok sorra eredménytelenek maradnak, akkor meg a bírakat sározza részrehajlással] hazug ügyekkel bombázta a közvéleményt, érdemes megvizsgálnunk, hogy a »följelentgetős« Keller mellett milyen szerepet játszik Újhelyi. Az ifjú szocialisták vezére egyfajta pitbull-szerepet tölt be. Ő az, akit ráusztatnak a kiszemelt áldozatra. Mindenekelőtt nem személyt, hanem egy egész intézményt vettek célba. Mivel a Magyar Rádióval ellentétben a Magyar Televíziónál nem volt olyan személy, aki komoly ellenállást tanúsíthatott volna, Újhelyi nem egy újságíró, hanem az egész előző kormányt vádolta meg azzal, hogy »kifosztotta a Magyar Televíziót«. Polt Péter legfőbb ügyész már régóta szúrta az MSZP szemét, hiszen nem az ő emberük, nem ők nevezték ki. Ma Magyarországon már ennyi is elég ahhoz, hogy valaki ellen támadást indítson a kormány. Werbertől megismert jó módszer a megválaszolhatatlan, ám a megcélzott személyt rossz fényben feltüntető kérdések módszere. Újhelyi ennek megfelelően a következőt kérdezte Polt Pétertől: »Hány neonácikat rejtő fedőszervezet működik még legálisan, és mit kíván tenni ezekkel az ügyészség? Mit válaszolhatna erre a főügyész? Semmit. Egyrészt a kormánypártiak tavalyi megfogalmazása szerint »a Fidelitas a Hitlerjugenddel egyenlő«, tehát értelemszerűen mindenki, aki tőlük jobbra helyezkedik el a politikai palettán, az neonáci.»

Nemcsak kelekótya pártemberek nyilatkoznak így. Seres László a Népszabadságban Bolgár Györggyel kapcsolatban írja a mondatot: „A közszolgálatból elüldöztek, miközben a vasárnapi reformnyilasok maradhattak.” Itt megint a Magyar Rádió Vasárnapi Újság c. műsoráról van szó, amely műsorban – szörnyű, de így van – nem szeretik a kommunistákat. Akkor pedig nyilasok. Még hozzá reformnyilasok, ami újdonság, még nem hallottunk ilyen szerzetet, de ez valami dupla veszély lehet. Hányszor olvasunk felháborodást amiatt, hogy egyesek, „kommunistáznak, holott mikor volt az már”, de lenyilasozni a ma élő nemzeti érzésűeket, összehozni mai hazafias megnyilatkozókat valamikori nyilas gyilkosokkal, arra már nem vonatkozik, hogy mikor volt az már. A média jóvoltából még mindig nagyobb bűnhalmazat lengi körül a kommunizmus ellenségeit, mint a kommunistákat. „Ne csak őrizd, gyűlöld is!” – olvasható a Terror Háza Múzeumban a börtönfeliratot. A gyűlöletet megtartották, de verni,

kínozni, akasztani már (még) nem tehetik. De büntetni tudnak elbocsátással, rágal-mazással, hírbe hozással. A végtelen türelmes magyar nép már füstölög magában.

Mialatt a liberálisok hangoztatják az állam szükségtelenségének elvét, azt hogy a gazdasági életet – csakúgy a kulturális életet, a szegénységproblémát, a munkaügyi kérdéseket – a szabad piac törvényei szabályozzák, és ennél fogva nincs szükség állami beavatkozásra – most, a kormányzó hatalom birtokában építik nagy erővel a központi államot. Az önkormányzatok korlátolt bevételi források mellett rászorulnak a központi költségvetés támogatására. „Budapest Köztársaság” azonban mindig is vidék-(gyarmat-)jellenes volt, különösen baloldali kormányzás idején, és ilyenkor megy a figyelmeztetés az önkormányzatoknak: ha szocialista vezetőségre szavaztok, vagy szavaztatok volna, más elbírálás érvényesül. Szocialisták irányítása alatt az állam teljes apparátusa a baloldali nyomulást támogatja. Amit az Orbán-kormány kezdeményezett, azt – jó, nem jó – lebontják, mert az nekik nem felel meg, nekik olyan állami munkaterv-támogatási rendszer kell, amivel az elvtársakat lehet anyagilag előnyös helyzetbe hozni. Akkor persze jajgattak az újságok, amikor a nemzeti kormány elbocsátott néhány léhűtőt, hogy „már a szakértőket is elküldi”. Most azután a sok szakértő úgy rendbetette az államháztartást, hogy sürgössé vált a még állami kézben lévő néhány vállalat eladása, ami egyébként is beleillik az EU-ba való belépés illendőségeibe. Mert azért van ám rokonság a kádári idők Magyarországának eladósítása és a mai Magyarország kamatfizetés miatti nyomorúsága és annak olyan nemzetközi követelménye között, ami előírja a vállalatok privatizálását. Ahhoz, hogy a liberális piacmechanizmus kifejtse áldásos hatását, szükség van a külföldi tőkére (ami nélkül garantált a teljes nyomorba zuhanás), de annak igényei vannak, kegyeiért súlyos áldozatot kell hozni. Elsősorban adómentességet, a nyereség garantálást és szabad elvitelét, az olcsó felvásárlás lehetőségeit és olcsó munkabérek biztosítását. Az olcsó bérek felét elviszi az állam, hiszen mi másból fedezze a kiadásokat. Például ha tönkremegy valamelyik magánbank, azt meg kell támogatni, és az jó hatással van az elvtársak életszínvonalára is. Ilyenkor fontos szerepe van az államnak, továbbá jó pontokat lehet szerezni az Európai Unióban, ahol semmi sincsen másképpen, csak azok az államok jobban tejelnek, mert kapnak abrakot. A magyar tehénnek már a bőrért nyúzzák.

(Magyar Élet, 2003. október 15.)

Októberi gondolatok

Egy budapesti interjú során az Ausztráliába érkezett magyar bevándorlási hullámokról esett szó, a kérdező megjegyezte, jó ha nem lesz már ilyen érvágás Magyarországon.

Hogy is volt? A három szétáramlás: háborús összeomlás, a szabadságharc bukása, mint két nagy elvándorlást előidéző ok, és harmadikként a 80-as évek kivándorlási lehetőségei. Utóbbi mérsékeltebb, kevésbé drámai volt, de mindhárom megegyezett abban, hogy történelmi jelentőségű sorsfordulóhoz kapcsolódott. A „nyolcvanasok” már a rendszerváltozás első fecskéi voltak. A következő kirajzás az Európai Unióval jött létre, ami előre láthatóan egyre nagyobb méreteket ölt majd, és majd úgy állandó-sul, amilyen távolsággal maradnak el a magyarországi munkabérek a nyugatiaktól. A színtezés évtizedekre kilátástalannak látszik. Ugyanakkor megindul a bevándorlás keletről és délről, de még Távolkeletről is. Eszünkbe jut, hogy Kelet-Magyarország magyar és német nagybirtokosai szívesebben alkalmazták az igénytelen oláhokat, mint a követelőző, igényes, öntudatos magyarokat. A globalizáció népvándorlással jár.

Naptáramon október 6-ika van. Magyar ember ilyenkor emlékezik a nemzeten elkövetett gyalázatra, amit Aradon hajtottak végre egyetlen látványos alkalommal. Szent hely, és ma új fellángolással illik meglátogatni a nevezetes szoborcsoportot, ami végre előkerült, amihez a közelmúltban is kellett egy kis magyar virtus. A emigrációban töretlenül, tehát következetesen ápoltuk és ápoljuk ennek a napnak az emlékét – akiket kivégeztek, a szabadságért haltak meg, ami nekünk, magyaroknak olyan drága. És ahogy 1848–49-nek Rákóczi szabadságharca volt a nemzeti kötelesség mintaképe, úgy lett a XIX. század nagy szabadságküzdelme példaképe az elszántságra, a becsületre, a nemzetért mindent vállaló, önfeláldozó lelkületre 1956-ban.

És itt álljunk meg egy nagy elmélkedésre, lelkiismeretvizsgálatra és okfejtő töprengésre. Mi lehet az oka annak, hogy amíg a XIX. század zsarnokának magyar mártírjairól még ma is oly példásan megemlékezünk, a XX. század zsarnoksága még több, még gyalázatosabb módon legyilkolt magyar mártírjainak emléke szóba sem jön?

Valamit elveszítettünk a huszadikban, ami a korábbiakban megvolt. A magyar szellemi élet lélekben is magyar volt. Irodalom és művészet is magyar volt.

Hogy is kezdődött? Talán **Batsányi János** 1789-ben írt versével:

*Nemzetek, országok! kik rút kelepcebén
Nyögtök a rabságnak kínos kötelében,
S gyászos koporsóba döntő vas-igátok
Nyakatokról eddig le nem rázhatátok*

*Ti is, kiknek a vérét a természet kéri,
Hív-jobbágyitoknak felszentelt hóhéri
Jertek, s hogy sorsotok előre nézzétek:
Vigyázó szemetek Párizsra vessétek!*

Párizs később nekünk nagyon sokba került, de nemzeti fellángolásunknak, bár hamis csillogású, de ébresztő szikrája volt. Magyar földön csupa igazgyöngyöket csiholt: Kölcsey megírta Himnuszát, amit Erkel Ferenc zenéje tett nemzeti imádsággá, Vörösmarty a Szózatot, ami Egressy Béni zenéjével meghódította az országot. Felvirágozott a magyar nyelv, művészet, zene a század első felében, amit reformkornak nevezünk. Ebből virágozott ki a magyar szabadság csodálatos forradalma, és ez a kor alkotta meg az önfeláldozásra is kész nemzeti szellemet, amely védelmezte a megtámadott nemzetet a szabadságharcban, amely nemzeti szellemet nem tudtak megrontani még egy évszázadig. Még benn lobogott a magyar szívekben 1956-ban. Amit azután minden vassal, minden fortéllyal pusztítottak, üldöztek a bolsevisták. Amiből mára már nem sok maradt. Akkor még jelszó lehetett: Aki magyar velünk tart! Ma azt mondják – mi az, hogy magyar?

Párizsból, a fény városából jött a Nagy Káprázat, ami tetszetős lángokat, eszméket, mozgalmakat termelt a XIX. századra, ami majd háborúk századává teszi a huszadikát. Politikai áramlatok ostromolták az eszmék százada emberét. Egyrésztől a fennálló társadalom mindenféle rendjének reformja vagy eltakarítása, másrésztől az állami rend fenntartása, megvédése, modernizálása – ezek adják a fűtőanyagot a politikai mozgalmaknak, ezek vonalán jönnek létre politikai pártok. Mindennek meg kell változni – hangoztatták a párizsi elveket szétfertőző elméletügnökök. Akkor úgy fogalmaztak, hogy a demokrácia megvalósulásához a tulajdonon alapuló minden hatalmi rend – mint egyházi és világi törvényhozói, bírói, végrehajtói – megszüntetendő. Eladig országok, uralkodói házak háborúztak egymással, immár a társadalmat kell mobilizálni, ott találatnak a nép ellenségei. Oszályharc oldja meg azokat az ellentéteket, amiket immár főleg a kapitalizmus hoz létre. Valóban az hozza létre, azért is a banktőke szervezi Európa-szerte a szocialista mozgalmakat, nemzetközi alapon, központi irányítással.

A forradalmak századában nem azt keresték, hogy valamely államhatalom jól bánik-e az alattvalókkal, hanem aszerint ítélték meg, hogy rálép-e a „haladás” útjára. A haladó eszmék: liberalizmus, szocializmus, kommunizmus, anarchizmus és ezek különböző változatai. Lehetőleg forradalmak útján. Kivéve az angolokat, ők mindig fokozatosan „haladnak”.

A liberalizmusnak akkor még volt tisztességes magyar olvasata is, mint ahogy

mindenféle politikai irányzatnak lehetne tisztességes változata. **Tisza Istvántól** ez így hangzik: „*A szabadelvűség nem szolgál dogmatizmusból, nem az egyszer kiadott jelzők vak követéséből, nem a frázis uralmából áll. Ne azt nézzük, benne van-e valamely eszme azon népszerű katekizmusban, mely a francia szabadelvű iskola saroktételeit foglalja magában, s a francia szabadelvű mozgalmak tépett zászlaja, hanem azt, előmozdítja-e az a nemzet fejlődését a valódi és tartós egyéni és politikai szabadság felé.*” Az ilyen alapon szabadelvű Tisza István felismerte a radikalizmus szélsőséges képviselőiben az igazi szándékot: „*Az atheista és materialista világnézetten felépülő nemzetköziség mind merészebben, mind cinikusabb leplezetlenséggel üti fel fejét, s ki akarják ölni a magyar ifjúság lelkéből a valláserkölcsi világnézetet, a nemzeti ideált.*” Látja a lázadás eszköztárát is: „*Fatális dolog, hogy itt a magyar sajtó kevés kivétellel extrém irányzatok szolgálatában áll. ...*” Ennek a magyar sajtónak egy példánya, a *Népszava* így üdvözli Tisza legyilkolását: „*A geszti kényurat, a háború egyik főbűnösét, Magyarország megrontóját, akit eddig elkerült a népítélet golyója, csütörtökön este elkeseredett forradalmárok megölték. ...*” Így valósult meg a **másik fajta liberalisták** demokratikus köztársasága, ami a liberalista fejlődéelméletnek megfelelően négy hónap múltán proletárdiktatúrává „haladott”.

A „háború egyik főbűnösét” sokszáz „háborús bűnös” követte a mártíromságba 1945-től és újra 1957-től a demokrácia nevében. Tartósan és alaposabban, most már nagyhatalmi segédlettel. Egek Ura! Hová lett a magyarok együttérző szeretete, tisztelete, megbecsülése azok iránt, akiket a győztes ellenség azért gyilkolt le, mert védték a hazát, a hitet, a szabadságot, az emberi életet? Október hatodika így már csak feledteti őket! Elég, ha legközelebb március idusán elővesszük magyarságunkra emlékeztető kokárdánkat. A mai Magyarországot az a szoborcserre jellemzi, ami végbement az országház déli oldalán. A nemzetmentő Tisza Istvánt eltakarította a nemzetvesztő Károlyi Mihály. Ez minden egyéb értékcsérének is szimbóluma a mai Magyarországon.

1956-nak is van liberál-bolsevista megfogalmazása. Már nem ellenforradalom, hanem antisztalinista forradalom egy jobb szocializmusért. Vagyis reformkommunista. Ez a szemlélet kap hivatalos támogatást, tart fenn állami pénzen tudományos intézetet a rendszerváltoztatás óta.

Pedig október 23-ika forradalma és azt követő napok és hetek szabadságharca másról szól azon melegében. Száz évre való idézhető megnyilatkozás áll rendelkezésre megemlékezések alkalmára. Vegyünk elő egy csokorralót közvetlenül a dicsőséges napjainak hangulatából:

– *Rajtunk van a világ szeme!* (Jankovich Ferenc). – *Rólunk beszélnek minden nyelven... Népmilliók aggódva nézik... De nekünk mindig az jutott, hogy a világ minket*

csodáljon... Mások csodálják bátorságunk, mi meg naponta meghalunk... (Jobbágy Károly). – Mostantól fogva akárhogy forduljon is a magyarság jó vagy rossz sorsa, a világ népei a holtak élő lelkére emlékezve a síroknál, emlékezni fognak azokra, a magyar férfiakra, asszonyokra és serdülőkre, diákokra, munkásokra, katonákra, parasz-
tokra és írókra, akik véres áldozattal tanúságot tettek e lélek örök szabadságáról, s visszaadták egy magyar szó hitvalló csodálatos értelmét. Ez a szó a haláltmegvetés. (Cs. Szabó László). – A kerek világon, minden térképen és glóbuszon ma átírják a neve-
det, Budapest. Ez a szó már nem egy várost jelöl. Budapest ma annyit tesz, hogy hősiesség. Budapest minden nyelvén a világnak azt jelenti: hűség, önfeláldozás, nem-
zeti becsület. (Örkény István). – Amit a magyarság most művelt, azt nyolc napon át lángoló glóriaként csavarta maga körül a földgolyó, glóriaként, melyben soha ki nem
hűl a visszanyert tisztelet, a szeretet és a csodálat. Sehol a szabad világban. Sőt talán még másutt sem. (Szabó Lőrinc).

Az idézett mondatok, mondatrészek szándékos válogatottsága azt a kérdést veti fel, hogy miként viszonyult a nagyvilág azokhoz az ihletett pillanatokban leírt gondolatokhoz, amelyek kifejezték a magyarok óhaját: – most idetekint a nagyvilág, és nem hagy magunkra mint annyiszor eddigi történelmünkben. Mi itt kint, e szép költemények ismerete nélkül is arra gondoltunk akkor, hogy mostantól kezdve más lesz a világ, mert megtörtént valami, ami lendületbe hozhatja a szándékot a felszabadulásra. Ha van ilyen szándék. Azt érezni lehetett, hogy a nagyvilág közvéleményének lett volna szándéka, attól viszont rettegünk, hogy a politikai vonulat tétlen marad.

Gyanúkat igazolta az álságos szép szavak mögötti tétlenség, amit a nagyhatalmak mutattak a kritikus napokban. **Albert Camus** rájuk is olvasta az első évfordulón *A magyarok vére* című írásában: „A legázolt, bilincsbe vert Magyarország többet tett a szabadságért és igazságért, mint bármelyik nép a világon az elmúlt húsz esztendőben. Ahhoz, hogy ezt a történelmi leckét megértse a fülét betömő, szemét eltakaró nyugati társadalom, sok magyar vérnek kellett elhullnia – s ez a vérfolyam most már alvad az emlékezetben. A magára maradt Európában csak úgy maradhatunk hívek Magyarországhoz, ha soha és sehol el nem áruljuk, amiért a magyar harcosok életüket adták, és soha, sehol – még közvetve sem – igazoljuk a gyilkosokat.”

Jól ismerjük ma már a részleteket. A nyugati világ vezető hatalma Magyarországra is sugárzott rádióadásaiban lázadásra készítette a magyarokat, megígérve, ha jelét adják felszabadulási szándékuknak, Amerika készen áll a segítségre. És kakasszóra igazolták a gyilkosokat a nyugati politikusok, élükön az Egyesült Államok elnöke. Nyugati megnyilatkozásokból tisztán állt előttünk az ok, amiért nem történt semmiféle segítségnyújtás a nyugati diplomácia részéről. Nyilvánvalóan arra számítottak,

hogy a nyugatról gerjesztett és Moszkvából is sugalmazott megjavulási törekvések, korabeli kifejezéssel a sztalinai módszereket elítélő liberalizáció olyan forradalmat eredményez, ami elfogadhatóvá teszi a szocializmust a nyugati közvélemény számára is. Budapestet tartották a kísérlet legalkalmasabb terepének. Egy-két napos felvonulgatás, kisebb-nagyobb forrongás eredményeként lehetett volna deklarálni, hogy a magyar nép forradalommal követelte a sztalinista módszerektől megszabadított szocializmust. Ott volt a jól előkészített második vonulal, csupa tett- és hatalomvágy, képzett bolsevista, január óta sürgölődtek az Írószövetségben és egyéb politikai szalonokban. De ki gondolhatta, hogy ebből valóságos forradalom lesz, amely elsöpri a rendszert és megtagad mindenféle szocializmust, hiszen gondos előrelátással hetekkel előtte felvult a Vörös Hadsereg a stratégiai állásokba, visszazavarni, ha kell a rendzavarókat odaikba.

Nem tudom, mennyire ismerik a történelmet **George W. Bush** elnök jövő évi évfordulóra lelkes meghívói, ám az is lehet, hogy ismerik, de hát ilyen kis országnak ehhez is jó képet kell vágni. Az adulatio is lehet reálpolitika.

Az emigrációban a kétségbeesés gyötrelmeivel éltük végig az árulások állomásait, ahogy az ENSZ-ben és minden más nemzetközi téren alvasztották a magyar szabadság vérét, és fogadták keblükre Budapest hóhérát, Hruscsovot és hitvány helytartóját Kádár Jánost, a „hidegháború” langymelegében. Még sokáig lehetett hallani a fölháborodott nyugati közvélemény megvetését, amivel politikusaikat illették. Mert a világ valóban csodálta a hős magyar népet, és áldozatot is hozott volna, hogy megszabaduljon a világ a bolsevizmustól, amelynek győzelemre segítése 1945-ben is már nagy fölháborodást okozott a nyugati országokban, főleg Amerikában.

Egyetlenegy október 23-ikát nem mulasztottunk el 1957 óta, hogy meg ne emlékeztünk volna itt Ausztráliában a magyar forradalom és szabadságharcról ünnepi öszszejövetelen vagy újságban. Ugyancsak felhasználtunk minden lehető alkalmat felemlíteni angol nyelven, ausztrál politikai körök részére, vádló célzattal a nyugati hatalmak mulasztását, a magyar szabadságharc cserbenhagyását. Voltak itt kiváló barátai a magyar ügynek. **W. C. Wentworth** szenátor például – olyan úr, amilyen ma már nincs a politika mezején – a magyar szabadságharc legázolásának húszéves évfordulóján alábbiakat mondta az ausztrál parlamentben:

„A gyalázat emléknapija ez, mert húsz évvel ezelőtt a magyar nép a szabadság felé nyúlt ki, és a brutális és könyörtelen szovjet erő legázolta. Ez a gyalázat a mai napig sem lett letörölve, mert a szovjet szorítása még mindig ott van a magyar népen. Szabadság helyett kénytelenek elviselni olyan társadalmi rendszert, amit utálnak, amit megvetnek. Színlelhetjük az ellenkezőt. Kápráztathatjuk, hogy minden rendben van.

Találhatunk akár egy amerikai elnököt, aki azt fogja mondani: nem tűri az ilyen szolgálókat. Felejtjük el ezt a hatásvadászatot. A szolgáló ma is ott van. Ez ugyan a szovjet szényene, de nem csak a szovjeté egyedül. Mi húsz évvel ezelőtt sorsára hagytuk Magyarországot. Nem avatkoztunk be. A Nyugat meghátrált és hagyta, hogy a borzalom megtörténjen, mialatt a világ döbbenetben nézte. A cselekvést megbénították, és a szabadság lángja elhamvadt. Csupán annyi történt, hogy amikor a szovjet brutalitás félremagyarázhatatlan világossággal tudatosult a kommunista pártok tagjaiban szerte a világon, sokan kiábrándulva hátat fordítottak a mozgalomnak. Ez kétségtelenül hasznos hatás volt, de ne gondoljuk azt, hogy ez eléggé ellensúlyoz egy mindennél borzalmasabb tényt, ami ma már tisztán látszik, hogy itt még a szándék is hiányzott hatásoosan ellenállni a kommunista szolgáló gépezetének. Azért mert akkor ezt elmulasztottuk, a világ történelmi eseményei attól fogva mind rosszabb irányba hanyatlottak.”

E súlyos ítélet elhangzásától el kellett telnie még 14 évnek, mire – óh nem a Nyugat vagy Amerika beavatkozásától, hanem csak – a szovjet kolosszus belső nyavalyáitól összeomlott a kétpólusú világrend keleti oszlopa. Amerikának már csak arra volt gondja, hogy puhára essen, nehogy nagyon széttöredezzon, és a mellékesen felszabadult országokban a kommunistáknak bántódása ne legyen. És nekünk már csak ámuldozni adatott, hogy milyen tüchtig kapitalisták, globalisták lettek a szocializmus megszállott építői.

A magukat a rendszerváltoztatás értelmében liberálisnak nevező reform-kommunisták, kihasználva hatalmi helyzetüket, még a hatalmi szerkezet megváltoztatása előtt birtokba vették az állami vagyon általuk kezelt egységeit. Ez a nagyon gyorsan kialakult kapitalista réteg üzleteli szét az ország vagyonát majd Antall „nemzeti” kormánya alatt külföldiek kezére, a már törvényesített privatizáció során. Ez a garnitúra találja meg a külföldi tőkével a kapcsolatot, és válik a gazdasági élet meghatározó tényezőjévé, olyan mértékben, hogy már teljesen mindegy, milyen pártok kormányoznak. Négyévenként a politikai hatalomba is rendre visszakerülnek. Ilyenkor ők rendezik az 56-os forradalom és szabadságharc állami ünnepeit, és mondják el keneteljes szövegeiket a megbékélésről, nemzeti összefogásról ’56 szellemében, aminek ők az igazi örökösei. Az 50-ik évforduló rendező bizottságát is létrehozták, emlékműről is határoztak.

Szobor Ötvenhatról? Az én elképzelésemben három ember állna a talapzaton: a fiatal Sinkovits Imre, amint szaval a Petőfi szobor előtt, mint a szabadság hírnöke, az ifjú Pongrácz Gergely Corvin közti háttérrel mint a szabadság harcosa, és a derék legény Rácz Sándor a gyár kapujában, mint a munkásellenállás hőse. Ennek lenne értelme.

(Magyar Élet 2005. október 13.)

A forradalmat is elprivatizálták

A politikai hatalom természetéből fakad, hogy kizárólagosságra törekszik, és annak materialista válfaja azon buzgólkodik, hogy mindent tulajdonába vagy legalább irányítása alá megszerezzen. A magyarországi bolsevisták Magyar Socialista Munkáspártja jó időben előkészítette a történelem által megkövetelt változás meglovagolását. A változás a „szocialista tábor” gazdasági és politikai rothadása volt, a feladat – nyugatról sugalmazva és támogatva –, békés áttérés a többpárt-rendszerre, és privatizálni az állami vagyont. (Ennél több különbség nem is volt a korporációs kapitalizmus és az államkapitalista szocializmus között.)

Két dolog zavarta a Pártot: a magyar értelmiség pártonkívüli oldaláról is jelentkezett igény résztvenni a változások menetében, és a másik: el kell kerülni az „ellenforradalom”-megtorlás miatt esedékessé váló felelősségrevonást. Az akasztófas múlt bűnei miatt három évtized múltán is feszült a légkör, a megaláztatottak, kifosztottak, nyomorbadöntöttek tízezreinek szemébe kell nézni, ha nem sikerül a terv, a törvényes számonkérés elkerülhetetlen. Sokan elhagyták az országot, nagy összegek kerültek svájci bankokba. A jelszó a „jogállamiság megőrzése” lett. Párton belül is jelentkeztek az átalakulás előkészítésére vállalkozók. Köztük néhány olyan is, aki őszintén kívánták a rendszer felszámolását.

Elkerülendő *nemzetgyűlés* összehívását, ami a nép általi döntést valósította volna meg, a párt, annak ál-ellenzéke és a valóban ellenzéki lakitelekiek létrehozták a *Nemzeti Kerekasztalt*. (Akkor még úgy láttatták, hogy az MSZMP-vel szemben két ellenzék áll, az SZDSZ és az MDF. A választások után derült ki, hogy a kerekasztal kétharmados többsége a kommunisták oldalán volt.) A Nemzeti Kerekasztal – lényegében egy senki által meg nem választott, és felelősséggel senkinek nem tartozó asztaltársaság – élvezte a politikai elit felhatalmazását, hogy nemzetgyűlés helyett határozzon a leendő köztársaság alkotmányáról. Az ország népe nem a nagy átverést látta, hanem csak annak a fejleménynek örömteli állomásait, hogy megszűnik a kommunista párt-diktatúra. Nagy dolog volt ez, hiszen még bent vannak az oroszok, még fennáll a Varsói Szerződés kötelme.

A pálfordulás leglátványosabb lépése volt a a beismerés: ami '56-ban történt, azt már nem tekintik „ellenforradalomnak”. Hozzákapcsoltak még egy nagy ötletet: Magyarország államformája ezentúl nem „népköztársaság”, hanem „köztársaság”. És a legnagyobb fogás az volt, hogy a még pártállami parlament felhatalmazásával 1989. október 23-án, a nemzeti forradalom évfordulójának napján, **Szűrös Mátyás**, a parla-

ment elnöke kikiáltotta Magyarország új államformáját, a köztársaságot. Parlamenti határozattal a házelnök Szűrös Mátyás tölti be a köztársasági elnöki tisztséget ideiglenesen 1990 májusáig, az első szabadon választott parlament megalakulásáig.

A módszerváltozás olyannyira sikerült, hogy 2004-re a rendszer(megnem)változott bolsevista kormány immár kijeleni, hogy az, ami 1956-ban történt, bizony az ők elidegeníthetetlen forradalma volt. Hallga csak, mit mond **Hiller** elvtárs és **Gyurcsány** elvtárs közösen, egyszuszra a Népszabadságban, tavaly, október 21-én:

„A forradalom 48. évfordulója különös jelentőségű lehet a magyar progresszió számára. Először van olyan baloldali miniszterelnöke és pártelnöke Magyarországnak, akik a forradalom után születtek és nőttek fel. Csak egyszer van lehetőség első benyomást tenni – tartja a mondás. Itt a pillanat, hogy a magyar baloldal visszaszerezze saját hősi hagyományát, hiteles történeti emlékezetét. Az emléknep a bátor baloldal ünnepe lehet, mert a forradalom az igazságosság eszméjének, egy új társadalmi modellnek a kísérlete volt. A napokban többen beszéltek és írtak arról, hogy október 23-a a forradalom kitörésének, a béklyók levetkezésének ünnepe kell hogy legyen. Mi, a baloldal vezetői hisszük: a Műegyetem felkelői – akárcsak a márciusi ifjak – a szabadság szeretetének merész képviselői, nem pedig egy bukott forradalom korai hősei voltak. 1956 hagyományos emlékezete elsősorban a forradalom leverőivel kapcsolatos lázadásban fogant, és a kommunizmussal, később a szocializmussal szembeni ellenállás erkölcsi alapjait volt hivatott megteremteni. Most azonban itt a pillanat, hogy a forradalomban a szocializmussal szembeni ellenállás helyett a progresszió, az igazságosság eszméjének előképét lássuk. Az emlékezet főszereplőivé pedig a forradalom kiobbantói válnak. Így október 23-a – március 15-éhez hasonlóan – nem a tragédia kezdetének emlékezete, hanem a lázadás büszkeségének ünnepe. Október 23-a tehát a fiatalokról, a zászlóvivőkről, a haladás képviselőiről szól, így akarunk rájuk emlékezni még akkor is, ha később elbuktak, hősök lettek, áldozatokká váltak. Ezért mi, 1956 után született baloldali vezetők, október 23-án a forradalom kitörését, a merész lázadókat, az októberi ifjakat köszöntjük, hogy azután 15 nappal később csendben és megrendülten hajthasunk fejet a temetőben a forradalom neves és névtelen tragikus hősei előtt a 301-es parcellában.”

Nincs a szótáramban ekkora pofátlanság és álnokság elítélésére alkalmas, szalonképes kifejezés. Mondottaik lényege így hangzana egyenes beszéddel mondvá: – El innen, ez most kommunista emlékezés, itt ne ünnepeljen senki olyan, aki a bukott forradalom hagyományos emlékezetével, a forradalom leverőivel kapcsolatos lázadásban tévelyegtek, és a kommunizmussal, később a szocializmussal szembeni ellenállásban igyekeztek erkölcsi alapokat meglelni, ennek most vége véglegesen, mert itt va-

gyunk mi ketten baloldali miniszterelnöke és pártelnöke Magyarországnak, akik a forradalom után születünk és nőttünk fel, és mert az ország népének akaratából átvettük a hatalmat, elszántan dolgozunk azon, hogy a baloldali progresszió marxista logikája szerint megvalósítsuk a vörös uralmat a parlamenti demokrácia képére és hasonlatosságára.

A Népszabadság munkatársa, **Szummer Csaba** is megszokalta, ezt szóvátette október 29-én:

„Gyurcsány-Hiller arcátlanul megfélelkezik róla: nem comme il faut '56-tal kapcsolatban nyüzsögniük, hiszen mindketten legitimálták a Kádár-rendszert, azt a lassanként ugyan liberalizálódó, azonban az utolsó leheletéig guszztustalan és visszataszító rezsimit, amely orosz tankokra, a forradalom vérbefojtására alapozta létét. Gyurcsány a KISZ utolsó vezetőjeként, Hiller egyetemista létre párttagként tette ezt, amit a nyolcvanas években már nehéz lenne erkölcsi érvekkel alátámasztani. Gyurcsány-Hiller opusa még csak nem is érinti '56 lényegét, a kivételes történelmi pillanat szakrális voltát, amikor a nemzet összefog, és a vérét ontja a nemzeti függetlenségért.”

A két reformforradalmár Sztálin-csemete, Hiller és Gyurcsány eljátszották a forradalmi szerepet tavaly, október 23-án, amit az – ennek értelmében – ismét ellenforradalmivá tett ellenzékiek nem zavartak meg. **Tanács** (Szovjet?) **István** ettől való belekesedettsége olvasható volt a Népszabadság október 25-i számában:

„Az idei október 23-a – hosszú idő után először fordult ez elő – nem a jobboldal dialmenete volt. A rendszerváltás óta ez az év volt az első, amikor a demokratikus szocializmus eszméje jegyében kezdődő, szabadságharcként folytatódó forradalom évfordulóján a baloldali és a szabadelvű (liberális) emberek nem érezhették magukat defenzívában, védekezésre szorítva. Egyébként pedig az idei október 23-i talán éppen Bácsfi Diana történetével kezdődött. Én nem tudom, kicsoda Bácsfi Diána: a jobboldali manipulációs gépezet elszabadult hajóágyúja vagy a baloldal ellentámadásának eszköze. Annyi bizonyos: az ő megjelenése volt, ami az idén képes volt felrázni a baloldalt.”

Ez a Diána, csakúgy mint elődje **Szabó Albert**, eljátszotta ostoba szerepét, eléggé esetlenül sikerült rágalmozgatni vele a jobboldalt. Ezt is a forradalom kisajátítása érdekében prostituálták oda, ünnepük hamis hangulatához.

A történeteket vallató tollforgatók elhanyagolják megvallatni a forradalom kitörésének okai közt a nagyhatalmi politika szerepét. Nyugaton, főleg Amerikában nagyon erős politikai és társadalmi nyomás nehezedett az amerikai kormányzatra a szovjet terjeszkedés miatt. A háborús szövetség a Szovjetunióval még csak megértésre talált,

de fél-Európa megszállása és annak egyre inkább nyilvánosságra kerülő módja felvette a felelősség kérdését: miért tűri mindezt a szabad világ, élén az Egyesült Államok, hiszen a meghirdetett háborús cél a népek szabadsága, államok függetlensége, félelem nélküli élet stb. volt.

Ma sem egészen közismert, hogy a nagyhatalmak meghirdetett háborús politikája mögött rejtőzött olyan törekvés, ami szorgalmazta a kommunizmus kiterjesztését az egész világra. Rooseveltt és Truman idején az Egyesült Államok jelentős kormányzati hivatalaiba kommunisták és társutasok kerültek a legfontosabb helyekre, és talán csak a nyomulással szembeni kiállás (Senator Joseph McCarthy a Szenátusi Vizsgálati Bizottságában 1953-ban, 169 kormányzati szintű vizsgálatot vezetett a Fehér Házban és a külügyminisztérium legmagasabb beosztásaiban alkalmazott személyek kommunista kapcsolatainak leleplezése) mentette meg Amerikát a kommunista hatalomátvételtől. A botrány-keltette általános felháborodás arra készítette Amerika politikai vezetőit, hogy szovjetellenes szövegekkel lenyugtassa a kedélyeket.

A Szovjetunió vezetői is megértették az idők szavát, azután hogy eltakarították Sztalint (1953 márc.), Moszkva egymással vetélkedő vezetői azon versenyeztek, melyik tud alkalmassá válni a követelménynek, hogy a Szovjetunió elfogadhatóbb ábrázata legyen a világban. Rangsor szerint Malenkov került előtérbe, de néhány hét múlva Hruscsov is felemelkedett a vezető kollektívába. 1956 februárjában már mint a Szovjetunió diktátora mondta el nevezetes beszédét a XX. Pártkongresszuson.

Voltak arravaló együttható elemei a törekvésnek nyugaton is és keleten is, hogy a kommunizmus elfogadható legyen, amit úgy fogalmaztak meg, hogy megtisztítják a sztalinizmustól. Feltehető, hogy ez a feladat jól előkészítetten érkezett meg a nyilvánosság elé a Hruscsov-beszéd által. A nyugati politikai világ fellélegzett, a hírcsatornáknak máris megszépült a Gulák-világ. A vasfüggöny mögött is erjedés indult, amit táplált az amerikaiak Szabad Európa Rádiója és Amerika Hangja ellenállásra buzdító műsoraival. Moszkva utasítást adott a csatlós kormányoknak, hogy „liberalizálják” a kormányzást, térjenek le a „sztalinista” módszerekről. Ez eléggé megzavarta a budapesti vezetőket, mert azonnal jelentkezett részesedési igényeivel a hatalom második vonalának eladdig várakozásra szorított részlege.

Hasonló kettősség jelentkezett a rendszer által engedélyezett írók között is, voltak, akik félték a változástól, de többen magukévá tették a feladatot: megfogalmazni és meghirdetni a megtisztított, az elfogadható szocializmust. Hangjuk támogatókat kapott a nyugati politikai irodalomban, és a nagyvilág szocialista elkötelezettjei érdeklődéssel figyelték a magyarországi fejleményeket. Egy szép terv bontakozott ki: Budapest lehet a színtere annak a demonstrációnak, amely országnak-világnak tudo-

mására hozza, hogy a szocializmus meg tudja tagadni azokat, akik szégyent hoztak rá, ha a magyar fiatalok hatalmas felvonulásban hitet tesznek a megtisztított szocializmus mellett. Ennek világraszóló jelentőségű üzenete lenne: Elfogadható a szocializmus! A kitűzött nap október 23-a. Már napokkal előtte sereglenek Budapesten a nyugati híroldók riporterei, sokan közülük elkötelezettek a szocialista ideológiával.

E nap megszervezésének körülményei történelmileg még feldolgozatlanok. Az előző napok várakozása kételyek és remények küzdelmét mutatja. Aggasztó a szervezők részére, hogy a felvonulásra kiszemelt egyetemi ifjúság „túllekkesedik”, veszélyes fejlemények gerjedhetnek. A kormány vacillál, engedélyezze-e, betiltsa-e a felvonulást. 22-én már belátták, hogy a visszavonás nagyobb veszéllyel járna.

A felvonulás eseményei eléggé ismertek. Legyünk következetesek, ismét a Népszabadságból idézünk. Interjú-részlet **Sándor Iván** személyes élményéből:

„A korabeli, a Bem térre tartó tömeget ábrázoló felvételeken zászlótengert látni, ugyanakkor némán, nemzeti lobogók nélkül kezdődött a felvonulás. Miként lett az önmagartóztatásból hirtelen »nemzeti ünnep«? Valóban némán, zászlók nélkül vonultunk fel. Ott haladtam a hatodik–nyolcadik sor szélén...

– Mikor érezte meg a tömeg a belső erejét? Mikortól beszélhetünk a forradalom első perceiről?

– Szerintem nem a későbbi, az esti lövések eldördülésétől. Feleúton lehettünk a Műegyetem és a Bem tér között, amikor a házakból kezdték kiadogatni a nemzetiszínű zászlókat. Ez szimbolikus csatlakozás volt a tüntetéshez, s bizonyította, a lakosság együttérez a felvonulókkal. A téren, a laktanya ablakaiból már integettek a katonák, s ez már több volt, mint szolidaritás, hiszen azt jelezte, a fegyveres erőkből is nagy az erjedés, az elégedetlenség a hatalommal szemben.

– Lelhető magyarázat arra, miért a Műegyetem volt a kiinduló-, a gyújtópont?

– Nemcsak a Műegyetem! A szegedi, s némileg később a miskolci egyetem is. A budapesti bölcsészkar hallgatói és tanárai ugyanakkor gyülekeztek a Petőfi-szobornál, amikor a műegyetemisták elindultak. Kétségtelen, a 22-i, műegyetemi aulában tartott gyűlésre érkeztek meg a szegediek. Fellépésük hozzájárult az ifjúság radikalizálódásához. Az egyetem sok levelező hallgatója és szakelődője kapcsolatban volt a gyárakkal, ahol dolgoztak. Gyors volt a hírszolgálat. A gyűlés második részére már megérkeztek a gyárak küldöttei, az Írószövetség, s Nagy Imre közvetlen körének megbízottjai. A katonai tanszékekkel való kapcsolat segítségével a budai tisztai iskolások is megjelentek.

– Mivel magyarázható a műegyetemisták fegyelme, szervezettsége?

– Már 22-én este katonatiszt lépett a színre, Marián István alezredes, ma nyugal-

mazott vezérőrnagy, a forradalom egyik hőse, majd súlyos börtönviseltje. Ő szervezte az összetartást fiatal egyetemista segítőkkel a másnapi nagygyűlésen, az egyetem udvarán, ő sorakoztatta katonásan, tízes sorokban az egymásba karoló menetet. Hozzájárulhatott a műegyetemisták szervezettségéhez, hogy reggel 8-kor már ott volt két és fél ezer példányban a kezükben a Jövő Mérnöke a kinyomtatott pontjaikkal, amelyek közlését, illetve beolvasását a többi lap és a rádió éjszaka visszautasította.”

A tömeg egyre csak nőtt, és amikor már a Margit hídon hömpölygött át, **Hegedűs András** miniszterelnök kitekintett az országház ablakán és felkiáltott: – *Végünk van!*

Tegyük fel a történelmietlen kérdést: ha a berezelt kormány akkor kiáll az erkélyre és kijelenti: – Elhatároztuk, lemond a kormány! – ebben az esetben nem lett volna vérontás. Ehhez gyávák voltak. Végülis ott vannak az ÁVH-sok a Kossuth tér háztetőin és szerte a városban, ahol gyülekezés lehetséges. És ott vannak az oroszok tankhadosztályai. Lövettek hát, és előhúzták Nagy Imrét, hogy mentse meg a helyzetet. Később azt a parancsot kapta Nagy, álljon a forradalom élére és térítse el annak irányát. Sikertelensége miatt később kivégezték.

Azt hirdeti a kapitalizmusba oltott bolsevik duo, **Hiller és Gyurcsány**, hogy: „Az emléknep a bátor baloldal ünnepe lehet, mert a forradalom az igazságosság eszméjének, egy új társadalmi modellnek a kísérlete volt.” Nagy most a sürgölődés a dialektikus materialisták körében, szocializmust és baloldaliságot belemagyarázni a forradalomba, már minthogy ezt követelték volna '56-ban. Hiszen e kettőt fennen hangoztatták akkor már 12 éve. Egészen mást követeltek.

Ötvenhat fiataljai a nemzet szabadságát és a magyar állam függetlenségét akarták kivívni, amiért nem sajnálták életüket is feláldozni. Egyaránt elvetették a kommunizmust is meg a kapitalizmust is, mert mindkettőről közismert volt, hogy idegen hatalmak országot, népet kizsákmányoló rendszerként veszélyeztetik a szabadságot és a függetlenséget. Forradalomnak és szabadságharcnak nem feladata tételes kódexet szerkeszteni arról, hogy küzdelmeik sikere esetén milyen politikai és gazdasági berendezkedést akarnak létrehozni, de a szabadság és a függetlenség esélyeinek kiharcolása után a politikai és gazdasági program a győztes elvek szellemiségéből ellenállhatatlanul kibontakozik.

1989-ben a forradalom napjának nemzeti ünneppé tételével nem eszmeisége felmagasztalását akarták megvalósítani, hanem a forradalomhoz fűződő egyéni hitványságuk és bűnös múltjuk elkendőzését valósították meg. Ne is hivatkozzon a nemzeti forradalomra egyetlen politikai szervezet sem, amelynek szerepe van a globális idegen érdekek kiszolgálásában. Ötvenhat eszméi aláásták a szocializmus alapjait, és remélhetőleg túlélnek a kizsákmányoló kapitalizmust is, amelynek idő kell míg megéri,

hogy a munkás méltó a bérére.

Mádl Ferenc köztársasági elnök tavaly kifejtette: „*Ma már világszerte tudják, hogy 1956-ban az volt az európai történelem, ami Magyarországon történt, és tudják azt is, hogy a magyar forradalom lett a monolitikus, pártállami világbirodalom végének kezdete. Erőforrása lett annak, hogy egy egyesülő Európa a nemzeti és európai erkölcsi alapértékek szolidaritásában épülhessen újjá.*”

Szép fogalmazás, ünnepi alkalomra való. Európának még fel kell emelkednie a magyar forradalom erkölcsi magaslatára. Ma még ott tartunk, hogy csak kevesen látjuk, inkább csak mi, akik itt voltunk az akkori „szabad világban”, hogy a szocialista világkormányzat Budapesten futott zátonyra, véglegesen, mert további három évtizedes igyekezet sem mentette meg az enyészettől. A kapitalizmus elveszítette egyik kreatúráját a világhatalomra törő útján.

(*Magyar Élet*, 2005. október 27.)

Ünnepünk elkomonizálása

A nyomulás, ami Ötvenhat ötvenéves évfordulójának megünneplése alkalmával megnyilvánul a jelenlegi kormány által – ami a magyar forradalom kommunista kisajátítását célozza –, csak a november 4-i szovjet támadás mindent eltaposni szándékozó lerohanásához hasonlítható. A szabadságharc eszmei tisztaságáért ma sikraszállók eszköztelensége – ugyancsak ennek a küzdelemnek az aránytalanságát idézi fel.

Amennyire fontos volt az ötven évvel ezelőtti szovjet-bolsevik rendszernek a november 4-i szovjet lerohanás, épp oly fontos a mai liberál-bolsevik rendszernek a nemzet 12 dicsőséges napja történelmi emlékének megrontása. Ahogy Rákosi nekirontott a Szent István ünnepnek, ahogy Kádár igyekezett zsugorítani a márciusi Magyar Szabadság Napját, Gyurcsány méltó utódi heveséggel esik neki a Magyar Forradalom és Szabadságharc napját kisajátítani, a reformkommunisták ünneplésére átalakítani.

Újsághír:

– Mintegy tíz új magyar film készül állami támogatással 1956-ról, a forradalom emlékévében több, a témával foglalkozó alkotást pedig nemcsak Magyarországon, hanem külföldön is bemutatnak. Az emlékévében készült filmek többségének premierje októberben és novemberben lesz – olvasható a Miniszterelnöki Hivatal '56-os emlékbizottságának összeállításában. Novemberben két film bemutatóját tervezik az állami támogatást elnyert munkák közül. Az 1956-os forradalomról szóló dokumentumfilmek bemutatására külön fesztivált szervez októberben a Magyar Dokumentumfilm

Rendezők Egyesülete. Külföldi dokumentumfilmet is vetítenek majd Magyarországon: az Egyesült Államokban már tavasszal bemutatott *A szabadság vihara* című alkotás magyar premierje szeptember 7-én lesz. A magyarországi vetítéseken túl a világ sok országában vászonra kerülnek idén az 1956-os forradalomról szóló filmek. Öt kontinens 75 országában, mintegy 110 városban rendez megemlékezéseket az ezzel megbízott emlékbizottság az évfordulón, az események egy részén filmvetítések is lesznek. Egyebek mellett az Egyesült Államok több nagyvárosában, köztük New Yorkban, Washingtonban és Los Angelesben is lesznek kiemelt évfordulós programok, amelyeken bemutatják a Nagy Imre életéről szóló *Temetetlen halott* című filmet. Mintegy félszáz, az '56-os forradalomhoz kapcsolódó könyv jelenik meg állami támogatással idén Magyarországon. Az *1956-os Intézet Közalapítvány* két kötettel is készül, **Kőrösi Zsuzsanna** és **Csics Gyula** művével. **Fejtő Ferenc** *1956 a magyar forradalom* című könyvét a *Holnap Kiadó* gondozza; ez a könyvkiadó összesen három forradalommal kapcsolatos könyv megjelentetését tervezi. **Pomogáts Béla** két műve is megjelenik idén 1956-ról. Két-két kiadvány kiadását tervezi állami támogatással a *Nap Kiadó*, a *Mundus Kiadó*, a *Pont Kiadó* és a *C.E.T. Belvárosi Kiadó* is.

Ennek a látnivaló és olvasnivaló bőségnek bizonyára lesznek értékes tétélei, de a kormány anyagi támogatásával készülők nagy valószínűséggel felnagyítják a reformkommunisták, a kommunista írók szerepét a forradalomban, holott néhány kivételével a másnap hajnali kakasszóra zömmel visszavonultak, mert ők csak a szocializmus megreformálását akarták elősegíteni.

A vörös uralom jellegzetessége volt a hatalom legfelső rétegével szemben kialakuló második vonal jelenléte, amelynek tagjai – rendszerint fiatalabbak – türelmetlenül várták bejutásukat a hatalom első vonalába. A diktatúrának ez a tartaléksapata volt az egyetlen az országban, amely veszély nélkül fejezhetett ki valamelyes kritikát. Szerepe nem volt nyilvános, létezéséről a nagyközönségnek csak halvány sejtelmek voltak, a nyilvánosság elé az írók által jutott el a kritikai hang, ami inkább csak a módszerekről szólt, a szocializmust jobbitó szándékkal. Történelmi szerepre két alkalommal jutott a hatalom ilyen tartalékvonulata, amikor reformirányzatként nyilvános terepre lépett. Első alkalom volt, amikor igyekeztek levezetni a sztalinista-rákosista rémuralom által felgyülemlett robbanásveszélyt (1953–1956), a másodikra a késő kádári korban került sor, amikor a szovjet rendszer alámerüléséből ráhorgonyoztak a felszámolásra megjelenő kapitalizmusra, átmentendő a rendszer teljes elit és kiszolgáló osztályát.

1956. október 23-a felvonulásai a reformkommunisták tevékenységének volt a

gyümölcse. Ezzel nagy, belső, házi helyrerakást akartak kikényszeríteni a hatalom felső köreitől, mert érezték, hogy az egész rendszer alatt már morajlik a föld. A hatalomhoz görcsösen ragaszkodó moszkovitákat szándékoztak egy látványos társadalmi nyomással tárgyalóasztalhoz ültetni. Sztalin halála (1953) óta erjedt a szocializmusért aggodásuk, 1956 tavaszától készítették elő a nyilvános demonstrációt, amire már a nyugati világ is felfigyelt, és a kijelölt napra odarendelte Budapestre hírirodái népes riportercsapatát, hogy frissen jelentsék: Budapest népe megtisztította a szocializmust a sztalinizmustól, lássa a világ, elfogadható a szocializmus.

Pontosan azt akarták vele elkerülni, ami mégis bekövetkezett. Ha sikerül, nemcsak Moszkva, de Washington is áldását adja rá, és a történelem a koegzisztencia-kooperáció vonalán véglegesül.

Hegedűs Andrást idézzük, akit az első riadalomra Moszkva leváltott miniszterelnöki székéből, helyébe tette **Nagy Imrét**, mentse meg ő a helyzetet. Hegedűs így nyilatkozik 1985-ben: *„Akkor nem láttam, hogy ez az írókból, újságírókból álló demokratikus ellenzék a nemzeti ellenállás követeléseinek megfogalmazója. Akik fegyvert fogtak, azok pedig radikális végrehajtói ezeknek a követeléseknek. Más kérdés, hogy a kettő között valóban nem sok a személyi kapcsolódás. Az írók és a fegyvert ragadó munkások, diákok között nincs személyi kapcsolat. ... Én a demokratikus ellenzék, a Nagy Imre csoportot, el akarom választani azoktól, akik fegyvert fogtak. A fegyveres felkelés nélkülük, sőt bizonyos értelemben ellenük robbant ki ... Nagy Imre mögött hosszú kommunista vezetői múlt, moszkvai emigrációs évek állnak. Ezt figyelembe véve érthető, hogy ha nem is szorgalmazza, de jóváhagyja a statáriumot. Nem tiltakozik, tehát jóváhagyja azt a javaslatot is, hogy segítségül hívjuk a szovjet csapatokat. ... Mikoján és Szuszlov október 25-én jöttek. Gerő-bírálattal érkeztek és azzal a javaslattal, hogy le kell váltani. Gerő, akinek kezében volt a fegyveres felkelés elleni harc irányítása, nagyon meglepődött. A két orosz vezető jelenlétében összeült a Központi Vezetőség, és most már bekapcsolódott a munkába Donáth, Losonczy, Vásárhelyi, Kállai is. Kezdett megütközni az ő gyökeres politikai fordulatot kereső véleményük a miénkkel. Azt mondták, el kell ismerni »forradalom«-nak a fegyveres felkelést, a követeléseket minél nagyobb mértékben teljesíteni kell. Ezek között az egyik legfontosabb az ÁVH feloszlata volt.”*

Az idézett részekből világos Moszkva utasítása: álljanak az elvtársak a forradalom élére, és térítsék el annak irányát. Ezt a célt szolgálta volna a következő napokban egymást követő új kormány-összeállítás. Semmi nem segített, a nép akarata tiszta és világos volt: nem akar semmiféle kommunizmust, nem akar orosz megszállást. Az eddigi hatalom semmiféle árnyalata nem kell.

Még egy Hegedűs-idézet: „*Mai fejjel azonban látom, hogy nemzeti felkelés tört ki, és itt már a demokratikus ellenzék, Nagy Imréék koncepciója is túlhaladott volt.*”

Váltunk át a reformkommunisták második történelmi szerepére. A 80-as évek elején mozgolódtak a hatalomban megkövesedett párt második vonalának elégedetlenjei. Ez a nyugatra járó társaság szélesebb perspektívában látta az ország helyzetét, viszonyát a világgal, főleg a Szovjetunióval. Nyugat-Európában nagyon erős baloldali pártok és mozgalmak adnak biztatást a keletről látogatóknak arra, hogy a helyzet nem változtathatatlan. A nyugati nyilvánosságból eredt a bátorságuk megnyilatkozni, a Szovjetunióban lábrakapott szamizdat kiadványok mintájára illegális folyóiratokat előállítani. Ennek a csoportnak egyik meghatározó tagja volt **Kőszeg Ferenc**, tőle idézünk az alábbiakban:

„*Az '56-os revizionisták minden bizonnyal fontos szerepet játszottak abban, hogy a demokratikus ellenzék későbbi vezetői a hetvenes évek második felében saját hagyományukként fogadták el a budapesti felkelést. »Én azt próbáltam elmagyarázni nekik, hogy egy magyarországi szellemi ellenzék csak '56-tól indulhat el« – emlékszik vissza Kende Péter 1979-es kolozsvári találkozására Bence Györggyel és Kis Jánossal. Ez az a kályha, amelytől elindulva valahova el lehet jutni.*”

Kende Péter a forradalom után külföldre távozott, Párizsban kiadta a *Magyar Füzetek* című kis könyveket, azokban bőven foglalkozott '56 októberének eseményeivel. Minden bizonnyal hozzájárultak a forradalom eseményeivel foglalkozó írásai ahhoz, hogy a kádári idők magyarországi ellenzéke felkarolta a gondolatot: megtenni '56-ot eszmei kiindulópontjuknak. Érezhették annak a viszonyulásnak tarthatatlanságát és társadalmi veszélyességét, ami szerint tabu-téma volt, csak sommásan ellenforradalomnak bélyegzetten lehetett róla szólni, holott mindenki tudta, hogy ez egy nagy hazugság. Kőszeg Ferenc és társai „vették a lapot”: a majdan dicsőségben felemelkedő forradalommal fogják magukat elfogadtatni.

„*A demokratikus ellenzék szervezett először – magánlakásban, de a bárki által látogatható repülő egyetem keretében – félig nyilvános megemlékezést a forradalom évfordulóján 1981-ben, és a demokratikus ellenzék szervezett először tüntetést a Battyhány-mécsesenél Nagy Imre és társai kivégzésének emléknapján 1988-ban. A demokratikus ellenzék kezdeményezte a magyar, lengyel, cseh, szlovák és kelet-német ellenzékiek közös nyilatkozatát, amely a harmincadik évfordulón egy történelmi reménybűvöletében deklarálta: »Az 1956-os forradalom hagyománya és tapasztalatai: örökség és közös buzdító erő valamennyiünk számára«. A demokratikus ellenzék programjának is tekintett, általuk megfogalmazott »Társadalmi szerződés« mondta ki 1987-ben,*

hogy »a párthatalom és a társadalom viszonyát nem lehet rendezni, ha a hatalom nem vállalja a szembenézést 1956-tal.«. (Kőszeg.)

Nem volt könnyű feladat, erről panaszkodik Kőszeg Ferenc „1956: a magunk képére formált forradalom” című írásában:

„A demokratikus ellenzék egyik meghatározó csoportja marxista indíttatású későbbi vezetőinek hosszú utat kellett végigjárniuk, amíg a forradalmat az ellenzéki mozgalom megkerülhetetlen hagyományának ismerték el. ... A későbbi ellenzék egy része idegenkedett a gyerekként átélt forradalomtól. ... Ezeket a családokat szorongással töltötte el a felkelt utca, a felszabadult tömeg kiszámíthatatlansága. Ezért aztán november 4-ét egyszerre élték át kétségbeesve, de a szorongás időszakának megnyugtató befejezéseként is. ... A magyar revizionisták az '56-os forradalmat mindig is baloldalinak tekintették. E meggyőződésüket igazolta vissza, hogy a hetvenes évek közepén az európai baloldal is felfedezte magának a magyar forradalmat.”

Erről írta Werner László, a Corvin közti Bajtársi Közösség ügyvezető elnöke 1996-ban:

„Amikor megrendült a talaj a kádárista kommunista nómenklatúra lába alatt, lázasan keresni kezdték azt a mentőkötelet, amibe belekapaszkodhatnak. Ezt a mentőkötelet az 1956-os reformkommunistákban találták meg. Igaz, 30 éven át kissé partvoalra szorulva érezték magukat, de úgy gondolták, most közösen, kéz a kézben meglovagolhatják az átalakulást. Taktikájuk a következő volt: a kádári garnitúra látzólag visszahúzódik, átengedi a nyilvános szereplést a reformkommunistáknak és utódaiknak, akik majd levezénylik az átalakulást. S valóban, az 1956 után mellőzött, esetleg tessék-lássék felelősségre vont kommunisták úgy léptek a politikai élet porondjára, mint az '56-os forradalom előkészítői, vezetői, hősei, mártírjai, és így elsőszámú jogosultjai a »rendszer váltásnak«. Mindenek előtt létrehozták az ún. '56-os Kutató Intézetet. Itt a Soros Alapítvány finanszírozásával összegyűjtötték azokat a »történetészeket«, akik hajlandók voltak Ötvenhat történelmének meghamisítására. Sorra rendezték a történelmi konferenciákat, sorra jelentették meg a könyveket, monográfiákat, tanulmányokat a forradalomról. Természetesen mindegyiknek az volt az alap gondolata, hogy 1956 minden eredménye, dicsősége a reformkommunistáké.”

Amikor a rendszerváltoztatás után megjelentek a nem marxista örökösök, vége lett a kizárólagosságnak. Kőszeg így rögzíti ezt:

„Akkor lett vége az addig sub rosa beszélő jobboldal önkorlátozásának, akkor überolta az SZDSZ rendszerellenességét az MDF antikommunizmusa. Akkor és még inkább az MDF választási győzelme után egyszerre feltámadtak a háború előtti világ jelképei és politikai áramlatai a koronás címertől az állami ünnepé minősülő körme-

netig, az úri konzervativizmustól a nemzeti radikalizmusig. Az újjászülető radikális jobboldal megszállta az '56-os szervezeteket, szószólóik lekommunistázták az egykori revizionistákat, kiszorították őket a szervezeteikből, és önmagukat deklarálták a forradalom kizárólagos örökösének. Válaszul a kiszorítottak a kiszorítók '56-osságát vonták kétségbe, és azt hirdették, az a jobboldaliság, amely most a forradalom lobogója alatt felszínre tört, akkor nem létezett.”

Ennek helyes olvasata az, hogy a bolsik beléptek az '56-osok nyilvános szervezeteibe, és ott bomlasztottak, és nem tetszett nekik, ha elzavarták őket. Kiszorítódsi, igen, azóta is folyik de a mások oldalról, és egyenlőtlen küzdelemben.

Október 23-a a köztársasági törvénnyel állami ünnep lett. Az ünnep megrendezése állami feladat. Minthogy az állam kommunisták kezelésében van, a kommunistaelles forradalom ünnepét kommunisták szervezik, és annak kommunista jelleget adnak, a nem-kommunistákat kirekesztik. Bajban vannak a politikai pártok, mert a Parlament az államigazgatás részeként a pártok is az ünnep állami rendezésének kötelezettjei. Baj van az '56-os szervezetekkel is, mert ilyenkor, kommunista pártállami időszakban nyomás alá kerülnek: ha velünk ünnepeltek, van pénz és kitüntetés, ha nem lássátok a következményeket. Ilyen terror alatt történt 1996-ban a Horn-féle pártkormány idején, hogy a *Pofosz* (Politikai Foglyok Országos Szövetsége), a *TIB* (Történelmi Igazságtételi Bizottság, amit a reformkommunisták alapítottak) és az *'56-os Szövetség* együtt ünnepelt a kormány tagjaival. Nagy botrány volt, amikor ismertté vált, hogy mindhárom szervezet elnöke közös levelet intézett Gál Zoltán parlamenti elnökhöz, egykori kommunista belügyminiszterhez, amelyben felajánlották, hogy csatlakoznak az „állami” ünnepléshez. Akkor ez nagy fölháborodást keltett a tagság körében.

Ötvenhatban egységes volt a nemzet – illik mondani. Ám, aki mélyebben tanulmányozza az akkori eseményeket – függetlenül attól, hogy jelen volt-e valamelyik nevezetessé vált helyen (a többi helyek eseményeit mások tájékoztatójából ismerheti csak) –, kaphat általános képet arról, hogy mi volt a társadalom uralkodó hangulata. Ez a lényeg, és az olyan szólamokat, hogy mindenki egyet akart, ne erőltessük, mert ez utólagos hangulati elem, amit ki lehet használni a tények ellen. Ezen a ponton akarnak támadni a kisajátítók, a hamisítók, a tények elferdítői. Azt akarják, hogy Ötvenhat jelen megítélése egységes legyen. Rögzítenék, lefagyasztanák a történelmet.

Taxner-Tóth Ernő egyetemi tanár egy cikkéből (*A politika Jánus arca*, Népszabadság, 1956. május 5, amelyben vitára száll Eörsi István '56-os időbeli és mostani reformkommunistával) idézünk részeket, amelyekben ő is bizonyítja, hogy a forrada-

lomhoz a reformkommunistáknak semmi köze nincs:

„Nagy Imre temetésén arra a politikusra emlékeztek, aki életét áldozta azért, mert a forradalmat nem volt hajlandó megtagadni. Nagy Imrének volt bátorsága kimondani Magyarország semlegességét, és az Egyesült Nemzetek beavatkozását kérni a függőség teljes visszaállítására érkező haderővel szemben. Talán azt is előre látta, hogy az emiatt bekövetkező megtorlás milyen szörnyű következményekkel jár. Ennek az önfeláldozásnak az emberi nagyságát nem vitatjuk. Csakhogy ez a kép eléggé egyoldalú. Az áldozat mellett látnunk kell azt a Nagy Imrét is, akinek október 23-i magatartása világosan mutatja, hogy a következő napok eseményei nem az ő politikáját valósították meg. Ma már történelmi források alapján világosan tudjuk, hogy a forradalom nem győzhetett. Azaz az utca népe lerombolta annak a talán megvalósítható »szabadabb rabságnak« a lehetőségét, amit szerencsés körülmények között Nagy Imréék elérhettek volna. ... Azt viszont tudom, hogy a »kedves elvtársak« kezdetű beszédét nem mondhatta el, mert a tömeg úgy döntött: »Nincs elvtárs!« Ezt ő – akkor – nem értette, nem vállalta. S ahogy tanácsadói, úgy ő sem vett részt sem a fegyveres harc kirobbanásában, sem annak vezetésében. Miután a »nincs elvtárs« kimondásának hatására visszavonult a Parlament épületébe, a kezdeményezések végleg kicsúsztak a »reformkommunisták« kezéből. Az utca népe – az akkori fiatalság – feszítette a húrt a szovjet beavatkozásig. Az utca népe, amely már 23-án azt követelte, amire Nagy Imre és köre (valamint Kádár János és részben azonos, csak később elkülönülő köre) nem gondolt: a többpártrendszert és a szabad választást.”

Tehát a reformkommunistáknak a forradalomhoz csak annyi köze van, hogy alkalmat gerjesztettek, a hatalomban lévő elvtársaik pedig lövettek a népre. A felelősséget a sok halottért persze nem vállalják azóta sem, de a dicsőséget és a hivatkozást a hatalom elragadásához, azt kisajátítják.

Azt hirdetik most, hogy 56-ban mindenki egy akaraton volt, ezért kell most is egy akaraton lenni – velük. Ha mindenki egy akaraton volt, akkor miért volt a nagy lövöldözés, a sok halott, majd a menekülés, a megtorlás, az „ellenforradalmárok” életre szóló üldözése, a társadalom peremére taszítása? Ne áltassuk hát magunkat, nem volt mindenki egy akaraton, de színre lépett egy végtelenül népszerű akarat, amely irányt adott az eseményeknek, amely az országot uraló teljes hatalmi hálózatot megbénította, amely a kormányt arra kényszerítette, hogy megtagadja, feloszlassa a gyűlölt erőszakrendszert, és amely rákányszerítette a kormányt a törvényesség útjára. Ez is első és egyetlen a világtörténelemben. Az államnak minden szerve, a politikai garnitúra teljes egésze, az országos tájékoztató ipar egésze, a szellemi megnyilatkozás írószövetségéstől együtt az utcákon és tereken megnyilatkozó népakarat vonzási és sugárzási körének

metafizikai törvényei szerint csatlakoztak vagy kushadtak. A normális rend áramlata kényszerítette a kormányt 12 napon át naponta átalakulni, a statárium visszavonásától a forradalom vállalásán keresztül a Varsói Szerződésből való kilépésig. A bolsevista banda kénytelen volt nemzeti táncot járni. Ezért olyan dühösek még ma is mindenre, ami magyar. Ennek a kormánynak, a mai reformkommunistáknak nincs erkölcsi joga ünnepelni, és nincs semmiféle joga az önneplést kisajátítani, rendjeleket osztogatni.

De ha így megy tovább, ha nem lesz 56-os szellemű ellenállás, mindent el fog takarni a gyurcsányi propaganda atomhamuja.

(Magyar Élet, 2006. augusztus 24.)

Október 23

Évszám nem kell ehhez a dátumhoz többé, amíg magyar lesz a földön. A nap, amit így jelölünk, lelkünkbe égett, és felsorakozott a többi nagy magyar napok közé – érdeme szerint és jelentősége révén talán a legnagyobb. A nap tíz napon át fénylett és világosságot hozott a földre. A Nap és a csóvaként követő fényes napok fent ragyognak az emberi történelem egén, és ha majd a földi ember újra az égbe emeli tekintetét, olvashatja az örök törvényt: Nem lehet véteni a Természet ellen!

Forradalom volt, mert népelnyomó, korrupt és reakciós kormányzatot söpört el!

Szabadságharc volt, mert idegen megszálló hadosztályok ellen vette fel a harcot!

Nemzeti felkelés volt: része volt benne minden magyarnak!

Szent harc volt: a szabadság oltárán – vétkezni is fiatal – fiúk és lányok áldozták fel reménydús életüket!

Nagy nap volt: megrázta a széles világot!

Csodákkal teli nap volt: forradalmi tisztaságában és mértékletességében példa nélkül álló, leszámolásában is emberséges! Szíveket megnyitó, lelket derítő nagy nap volt! A véres romokból új országot építő szándékok töltötték el az egész nemzetet. Égőszemű diákok reformokat foglaltak „pontokba”. Reformokat, amikből merőben új emberi életformák körvonalai villantak elő, felmutatva a harmadik utat, ahova majd még visszatér az emberiség újabb csalódások után. Proletársorsra vetett munkásfiatalok lefegyverezték az ő nevükkel visszaélő hatalom erőszakszerveit, és megszégyenítették az Európafelező potsdami világuralom egyik nagyhatalmát.

A pesti strácok színvallásra kényszerítették és leleplezték a nyugati világ álságos politikáját.

Diadalmas nagy nap volt!

A szabadság eszméi maradéktalan és visszavonhatatlan győzelmet arattak akkor magyar földön. Szellemi kisugárzásai áttörték a kis ország határait, és lábba hozták nagy országok népes fővárosait.

Magyar szívek felhevült dobogása új ütemet adott a világnak.

A zsarnokság világámító kulisszái lehullottak, és véglegesen kijózanodott a látványtól a marxista mákonytól elkábított nyugati munkásság is. Nem volt a világtörténelemnek még egy olyan napja, amikor a földkerekség egésze egyetlen városra összpontosította figyelmét.

A világ közvéleményének együttérzése ellenére a nemzetközi politika nem támogatta a magyar függetlenségi törekvéseket, de a nagy nap eredményeként megállt az ellenség térhódítása. Október 23-a minden kegyetlen megtorlás ellenére megakadályozta országunk és országok szándékolt beolvasztását a szovjet köztársaságok sorába.

Most már tudjuk, hogy október 23-án indult el az a történelmi folyamat, amelynek során elakadt a világ további bolsevizásása, és megindult a Nagy Terv szétmállása. Jó lenne, ha tudná minden magyar, hogy Október Huszonharmadika történelemformáló nap volt. És jó lenne, ha azt is megjegyezné minden magyar, hogy akkor volt igazán egy a nemzet! Ebben rejlik a magyar felemelkedés nagy titka!

(Magyar Élet, 2006. október 19.)

Pártállami rendőrterror Budapesten

A politikai pártokra alapított parlamenti demokrácia úgy működik, hogy rendszert kialakul két oldal, pártok, pártcsoporthoz állnak szemben egymással, és váltják egymást a kormányhatalomban a szavazók választása szerint. Ez a módszer kielégítően működik a nyugati országokban, csakúgy nálunk Ausztráliában, mert szinte lehetlenné teszi szélsőséges pártok hatalom közelébe jutását. Egészen más a helyzet Európa keleti felében, így Magyarországon is. A különbség abból adódik, hogy a terrorra alapozott pártállam nem omlott össze, intézményeit nem szüntették meg, jogállását nem vonták kétségbe, bűncselekményeit nem üldözték, következményeit nem tették jóvá, felelősségrevonás nem történt. Nagyhatalmi akaratból és irányítással létrehozták a parlamenti demokráciák mintájára az új politikai szervezetet, az állampárt mellé létrejöhettek új politikai pártok. Az állampárt Magyarországon két pártban (MSZP, SZDSZ) játsza meg a demokratikus színjátékot, és igyekszik az új körülmények között folytatni a megszokott politikát, ami már lényegükké vált. Már az átalakítást is úgy

végezték, hogy az államhatalom legfőbb megvalósítója a miniszterelnök legyen, aki lehetőleg egyúttal a párt elnöke is. A Parlament 50 százalék plusz egy szavazattal hoz törvényt. Mindez azt eredményezi, hogy Magyarországon minden olyan időszakban amikor a választások baloldali győzelmet eredményeznek, kommunista pártidiktatúra van. Ma Magyarországon kommunista pártidiktatúra van, demokratikus jogállammá álcázva.

Másfél évtizeddel a rendszerváltoztatás után a magyar társadalom egyre inkább elveszti türelmét, béketűrését, mert helyzete nem javul, és mindegyre világossá válik, hogy ennek oka a rendszer változatlansága, és okozója a politikai baloldal. A magyar nemzeti forradalom ötvenéves évfordulója idejére az országban forradalmi hangulat van. Október 1-jén, az önkormányzati választásokon megmutatkozott a változás igénye. Ez riadalmat keltett a kormányzó pártokban, ezért nyúlnak a megfélemlítés eszközéhez, ami 1957 óta bevált. Ez bolsevista, sztaliní-lenini módszer, ezt alkalmazták 1956 októberében is, de akkor elszámították magukat.

Sokan vártak változást az ünnep varázsától, a kormányt pedig hatalmába kerítette a félelem. Az ország szélében hosszában elhangzó legfőbb követelés: *Vesszen Gyurcsány!*

A vörös kormány tobzódott a nemzeti forradalom ünneplésének kisajátításával. Egykét talpnyalót kivéve a szabadságharcosok nem voltak hajlandók együtt ünnepelni Gyurcsánnyal és elvtársaival. Még az ő kitüntetettjeik közül is kilencen nem fogtak kezét a kitüntetés átvételekor Gyurcsánnyal.

A vörösök részére Ötvenhat ünneplése keserű pirula, amit a történelmi fordulat nyelet le velük. Azokat kell ünnepelniük, akiket azért gyűlölnék és üldöztek évtizedeken át, mert elrontották szép vörös világukat, és azok nem fognak kezét velük, szóba sem állnának velük, akik túléltek kínzásait. A hatalomért mindenre képes miniszterelnök áhítatos ábrázatot ölt az ünnepi eseményeken, és émelyítő volt látni, ahogy letérdel és leborul az emlékműnek nevezett építmény előtt, mint valami vallásos zárándok.

Úgy szeretnének kikerülni ebből a helyzetből győztesen, hogy egyrészt meghamisítják a történelmet, mintha a forradalom mindvégig reformkommunista cselekedet lett volna, másrészt azt hajtogatva, hogy a forradalom követelései megvalósultak 1990-ben.

Az ötvenedik évfordulót a baloldal saját hatalma igazolására, a forradalom fényét saját nemzetközi helyzetének megszilárdítására igyekezett felhasználni. Önmagát ünnepeztette negyvenhat ország vezetőivel, akiket meghívtak, akik tiszteletüket rótták le a szabadság hőseinek emléke előtt. A vendégek bizonyára furcsának tartották, hogy a magyarországi demokráciában úgy ünnepelnek a kormányval, hogy abból a magyar

nép ki van rekesztve. Az emlékműnek nevezett borzalom előtt, amit Gyurcsány avatott fel, a vendégek és a magyar elvtársi kör úgy ünnepelt, hogy a környéket rendőr-kordon védte a néptől, jó messzire, hogy ne zavarják őket a jelszavak.

Az ünnepség fő színterén, ahol a katonai tiszteletadás mellett felvonták a Magyar Köztársaság lobogóját, a Kossuth Lajos téren, és ahol a honi előkelőségeken kívül résztvettek a meghívott állam- és kormányfők, illetve a képviselőjükben érkezett delegációvezetők, a nép sem ünneplőként, sem nézőként nem vehetett részt. Mindez egy személy miatt, akinek problémái vannak, aki morális és politikai válságba vitte az országot, aki megrontotta a jubileumi megemlékezést. Aki – ha van benne egy csöpp tiszteség vagy legalább önérték – még az ünnep előtt távozik és elbújik övéi közé.

A mindmáig mellőzött szabadságharcosok nehéz érzéssel élék meg, hogy az a bizonyos rendszerváltozás még annyi változást sem hozott részükre, hogy az ünnepi megemlékezések alkalmával oda állhassanak a magyar nép elé, mint még élő képviselői a magyar történelem legnagyobb hatású eseményének. Ebben őket az akadályozza meg, hogy az állami ünnepség rendezői – sok esetben egyénileg is, de szervezetenként mindenképpen – azok vagy azoknak a leszármazottai, akik miatt ötven évvel ezelőtt fegyvert fogtak, akik bajtársaikat legyilkolták, akik őket börtönbe vetették, a társadalom szélére sodorták, és akik miatt helyzetükben a mai napig sincs változás. Iszonyatos érzés ez a hazafiaknak, hogy ezek ünnepelik Ötvenhatot, és annak meghamisításával önmagukat. Szennyes eredetű hatalmukat és lopott vagyonukat azzal az Ötvenhatal bátyázzák körül, amiért jó magyarok vérezték, amiért őket büntették. Sokan jutottak már emiatt közülük a kétségbeesés örületébe.

Számos egyéni és önkormányzati megemlékezés mellett egyedül az emigráció nyújtott enyhét erre a lelki szenvedésre „Az emigráció hazatér” elnevezésű rendezvénysorozatával. Ötvenhat szellemi örökségét méltó módon képviselő nyugati magyar emigráció október 18. és 28. között nagyszabású rendezvénysorozatot tartott a Budai Várban, a Magyar Kultúra Alapítvány székházában, amelynek eseményein résztvehettem jó néhány ausztráliai honfitársammal egyetemben. Erről még lesz bővebb beszámoló, itt csak az a tény kap hangsúlyt, hogy az emigrációból kell továbbra is haza áramoltatni a nemzeti forradalom eszmeiségét és értékelését és a valóságnak megfelelő történetét.

A Kossuth térről eltávolított, ünnepi részvételre várakozó közönséget látó és hallótávolságon kívülre szorította a rendőrség, akiknek táborát gyarapították az ünnepségre továbbra is érkezők, akik ettől kezdve felháborodott tüntetőkké váltak. A zászlófelvonás alatt az Akadémia és a Nádor utca felől folyamatos túlkölés és fütty hallatszott. A Kossuth tér másik oldalán, a Falk Miksa utcánál hangos kiabálások hallatszottak:

„Gyurcsány, takarodj”, „Ünnepelni akarunk!”. A rendőrök néhány perc elteltével kiszorították innen is a tiltakozókat. Ezzel egy időben a Markó utcában összegyűlt nagyobb csoportnyi embert szólították fel a rendőrök távozásra. A Kossuth térre nyíló utcákat a rendőrség lezárta.

A zászlófelvonásra, majd a délutáni, a *Szabadság fényein*ek nevezett programra „biztonsági okokból” nem engedték be a polgárokat, így váltak az ünnep állami rendezvényei a bolsevisták házi összejövetelév. Mindennél fontosabb volt a baloldali egységet megszemélyesítő, erkölcsileg bukott miniszterelnök védelme és az évforduló eseményein szerepeltetése, amit úgy is lehet propagálni, hogy lám megjelentek a fontosabb országok képviselői, akiknek a házigazda Gyurcsány személye megfelelő. Ilyen szempontok mellett a nép mellőzhető, és a rendőrség feladata egyébként is megvédeni az állami ünnepet a néptől. Végig ez jellemezte és idézte is elő az így törvényszerűen elkövetkező véres eseményeket.

Mialatt a sydneyi *Független Magyar Szabadságharcos Szövetség* nevében a Széna téren elhelyezett emléktábla felavatásán tartózkodtam, és elhelyeztem a sydneyi szabadságharcosok koszorúját, híre jött, hogy a rendőrség rohamosztagai megtámadják az utcákon, tereken gyülekezőket. Ugyanabban az időben a Széna téren is hallhattuk az ünnepi szórakozás parlamenti tüzijátékának dörrenéseit, amikor lőtték a rendőrök az utcán járókelőket, ami jó szórakozás lehetett fegyvertelenekkel szemben. Ez kommunista felfogással nemes cselekedet, hiszen egyértelműen kormányellenes megnyilatkozás a nemzeti érzés nyilvános megvallása, és főleg ezen a napon az utcára tóduló kormányellenesek, nemzetiek, fasiszták, tehát ellenség.

Ennek a kommunista rezsimnek minden ellenség, ami nemzetiként nyilatkozik meg. Így lett támadási célpont a belvárosnak az a része, ahova a parlamenti ellenzék megemlékező gyűlésre hívta a főváros népét 23-án délután 4 órára. Itt megjelent **Wilfried Martens**, az *Európai Néppárt* elnöke, aki jól látja az itthoni helyzetet, és meg is jegyezte, hogy a kormánynak nincs bátorsága szembenézni a tényekkel, nem mer saját állampolgárai szemébe nézni. Egy krónikus hazudozó túsza lett az ország, a cinikus hatalom megint saját polgárai ellen fordul, és válogatás nélkül büntet mindenkét, aki útjába kerül.

Nem kellett sokáig várni, mire a cinikus hatalom fegyveres erőszakkal fordult saját polgárai ellen, válogatás nélkül. Az történt, hogy a tüntető tiltakozók több ezres csoportjait a rendőrségi alakulatok olyan módon támadták meg vízágyúkkal és gumilövedékekkel, gumibotos ütlegelő rárohanásokkal, hogy a megtámadottak elől minden szétoszlási mellékutcat lezárva arra a belvárosi területre szorították, ahol a Fidesz meghívására sokezer magyar tartózkodott. Ahogy a televíziós állomások közvetítették

a rendőri beavatkozás helyszíneit és az emberterelés képeit, kirajzolódott a rendőrségi stratégia: beszorítani a tüntetők csoportjait az ellenzék megemlékezésének területére, hogy elverhessék azokat az embereket is.

Dramai jeleneteket láttunk a televízió tudósításaiban, amikben megnyilatkozott a rendőri túlkapas, brutalitás, gyűlölet és szadizmus. A gumilövedékekkel – nemzetközi tiltó szabályzat ellenére – célzottan mindig felső testre lőttek, és a könnyfakasztó lövedékeket is magas ívben lőtték bele a tömegbe. Egyik vízágyuból kékítőszert lőttek a tömegre. Nem a rendetlenkedőkre lőttek, hanem válogatás nélkül mindenkire. Azt mondták, engedély nélkül csoportosultak. Mint az ÁVHs világban. A földretepert embereket, akik még csak nem is tudtak védekezni, ütlegelték, rugdosták. Híre ment, hogy egyes verő csoportok idegen nyelven szóltak egymáshoz.

A Nyugati téri aluljáróból a rendőrök egyes embereket nem engednek ki, megmozdítják őket. A villamos megállóban pedig felszólítottak egy békés tüntetőt, hogy ne lengessen zászlót, tekerje össze, és menjen el onnan. Korábban itt rohamrendőrök hurcoltak el egy embert a villamos megállójából. Keresztülhúzták az autók között az úttesten, miközben folyamatosan ütötték gumibotjaikkal.

Nyilvánvaló, hogy ezeket az utcai harcokat a megalomániás bolsevik Gyurcsány provokálta, és undorító volt hallani másnap a parlamenti vitában, ahogy a két kormányzó párt vezetői jogos rendőri beavatkozásnak mondták az eseteket, amik minden jóérzésű embert fölháborítanak. Ez van ma Magyarországon, és nagy szomorúsággal tudatom, hogy a bolsevizmus él, hatalomban van és tobzódik abban. Feszíti a magyar nép tűrőképességét, de érzem, hogy megint a tűzzel játszik.

(Magyar Élet, 2006. november 2.)

Ünnep és igazság kisajátítása...

Amikor a hatalom olyan mértékben összpontosul, mint a magyar alkotmány jóvoltából a kormányhatalom Magyarországon, csak önmérséklettel tarthatja vissza magát a miniszterelnök a hatalom diktatórikus gyakorlásától. Most olyan miniszterelnök szabadult rá az országra, akiből alkatiilag hiányzanak az önmérséklet fékjei, mi több, diktatórikus hajlamaival túllépi az alkotmányadta kereteket is, és túllép a méltányosság határain is. Ez alkati kérdés is, de a nevelés, divatos szóval a szocializálódás a meghatározó. Gyurcsány Ferencet tulajdonságai alapján állította a Párt (az egyetlen, a folyamatos, az üdvözítő, a soha meg nem szűnt, most MSZP) vezetői pályára a Kom-

munista Ifjúsági Szövetség (KISZ) televényéből. Mint ismeretes, a KISZ a Magyar Szocialista Munkáspárt ifjúsági szervezete, alapszabálya kimondja: „Hivatása, hogy egész tevékenységével közvetítse a marxizmus-leninizmus eszméjét, és annak szellemében nevelje tagjait, az ifjúság körében hirdesse és képviselje a párt politikáját, vállaljon részt annak alakításában és dolgozzon megvalósításáért, vegyen részt a párt utánpótlásának nevelésében, tagságát és az egész magyar ifjúságot mozgósítsa a fejlett szocialista társadalom építésére és védelmére, hazafias és internacionalista kötelezettségeinek teljesítésére, képviselje és védje a fiatalok érdekeit. Az ifjúsági szövetséget az illetékes pártszervek és szervezetek közvetlenül, politikai eszközökkel irányítják. A párthatározatok a KISZ szervei és szervezetei számára kötelezők.”

A nagyközönség részére Gyurcsány ismeretlen ember volt 2002-ben, amikor megjelent a politikai porondon, de pártvonalon tekintélyes személyiség, akinek a pályáját a pártfőúri magas körökbe való belenősülése a legfelsőbb rétegbe emeli. Nem ő az egyetlen a KISZ felső vezetői köréből, valójában az ország jelenlegi vezetősége a KISZ Központi Bizottságának tagjaiból állt össze. Ez a KISZ KB az MSZMP vezető rétegének előirányzott utánpótlása. Tehát egytől egyig kommunistának nevelt, majd kapitalistává vagyonosított, ország vezetésére felkészített baráti-elvtársi társaság, amelynek uralmát a politikai pártalapú (nem népképviselési) parlamentarizmus biztosítja. Ennek a politikai elitnek a holdudvara (klientúrája), választási kampánytámogatója az a vállalkozói réteg, amely állami busás jövedelmű megrendelésekért hűséggel adózik, amely politikai elit mögött ott van védőpajzsként a nagytőke-eltartotta tájékoztató ipar. Elmozdíthatatlanok az ország éléről, amit családi-elvtársi birtoknak tekintenek. Életük eleme, rendje a hatalom, amit a maguk monopóliumának tartanak, és amihez ragaszkodnak minden eszközzel a többpárti rendszerre áttérés után is. Ők maguk a demokrácia, ők maguk a köztársaság, és ha őket támadás éri, akkor a demokráciáért és a köztársaságért jajgatnak. Egy művilágban élnek, ami az ő világuk, aminek országon kívüli, országokon felüli nemzetközi kötődése van. A hazugság világát a nemzetközi, elvtársi szolidaritás tartja működésben. Miként Sámsonnak, Gyurcsánynak az ereje sem önmagában fészkel. A komprádor-világban távoli erők szolgálatában lehet tartósan megmaradni a hatalomban akár a közutálat ellenére is.

A modern világ komprádori feladata az ország eladósítása. A leváltott szövetségstárs még tankhadosztályokkal operált, az új módi az elvéreztetés. Sokat mond az alábbi idézet **Tölgycsény Péter** írásából (*Válságban a magyar modell*, Népszabadság):

„Kezdetben Gyurcsány Ferenc még törekedett úgy dinamizálni a kormányzást, hogy ne nagyon helyezzen újabb terheket a költségvetésre. Ám 2005 őszétől odadobta a gyepőlőt, és minden lépését a Fidesz legyőzésének rendelte alá. A még jelentékeny

privatizációs bevételek ellenére fékevesztetten növekszik az államadósság, amelynek zöme a Kádár-korszak legrosszabb éveinek megfelelően a fogyasztás növelésére ment el. A politikai ütközések hevében alig akadt közgazdász, aki kellő eréllyel tette volna szóvá a fejleményeket. Pedig az első másfél esztendő elszabadult költekezése következtében, a magyar gazdaságtörténet egyik legnagyobb mellékfogásaként, legalább egy évtized vesztet el számunkra.”

A lényeg ebben az államadósság fékevesztett növekedése. Notórius nacionalisták kamatgyarmati állapotról beszélnek, pedig a jókedvű adakozót szeretik a kapitalista istenek, ki más tudta volna Budapestre vonzani Busht, Blairt és Putyint oly rövid időn belül. Nem is értik külföldön, mi baja van a magyar népnek ezzel az emberrel. Gyurcsány kifejezetten imponál önmagának is, nemzetközileg biztosított pozíciója biztonságában ennek megfelelően fogalmazott, azt követően, hogy végigverette rendzavaró terrorcsapataival a békésen ünneplőket:

„Az alkotmányos rend és a kormány destabilizálására tett kísérlet kudarcot vallott. Az erre épülő stratégia vereséget szenvedett. (...) A feszültség és a hisztériakeltés sok mindent tönkretett, de erősebbnek bizonyult az, ami a legfontosabb: az alkotmányos rend. (...) Van ok optimistának lenni, mert az emberek túlnyomó többsége nem ült fel a legnagyobb hazugságnak. Annak, hogy a köztársaság semmi, csak levethető ruhadarab a nemzet testén, hogy lehet játszani törvényekkel, renddel, felelősséggel és demokráciával. (...) Hat hétig állt pergőtűzben a kormány, és támadás alatt a köztársaság. A köztársaság és a kormány is kibírta. Vereséget szenvedtek azok, akik hözöngtek, akik az embereket az utcára hívták, akik forradalomért kiáltottak.”

Tehát ők az alkotmányos rend, a köztársaság, a demokrácia. Elítélik az „utcai politizálást”, hiszen annak helye a Parlament, ahol szavazattöbbséggel eldöntötték, hogy a rendőrség nem követett el szabálytalanságot, a zavargásokat pedig az ellenzék gerjesztette. Az MSZP-s **Podolák György** szerint a Fidesz vezető politikusai tudták, hogy hazudnak, amikor azt állították, hogy a rendőrség szándékosan „tolta rá” a tüntetőket október 23-án az ellenzéki párt rendezvényére. A képviselő így minősítette a legnagyobb ellenzéki párt politikusait: *„Orbán Viktor, Kövér László, Áder János, Semjén Zsolt és még sorolhatnám, leginkább ők azok Tisztelt Ház, akikből összeállítható a hazug politikai provokátorok tablója.”*

A hazugságversenyben egyik nagydíjat **Gál J. Zoltán** a *Miniszterelnöki Hivatal* államtitkára nyerte el, mert ő bizony másként látja, és másként is értelmezi az „eseményeket”:

„Október 23-án éjjel engedély nélküli, tehát az alkotmányos keretekre fittyet hányó, felfegyverkezett tömeg gyülekezett, a köztársaság rendjét veszélyeztetve ran-

dalírozott egy agresszív kisebbség Budapest utcáin. A Magyar Köztársaság rendőrsége tőlük védte meg a fővárost, és tőlük védte meg egész Magyarországot. Ez egy felelős politikus számára szerintem politikai értelemben fehér vagy fekete helyzet: valaki vagy a rendet védő rendőrök, vagy a rendbontást akaró rendbontók oldalán áll. Ez nem jobb- vagy baloldal kérdése, ez felelősség kérdése, ez a rend vagy a káosz kérdése. A kormány és a kormánypártok egyértelművé tették a mai napon is több fórumon, hogy a rendőrség oldalán állnak, a rend oldalán állnak, és meg fogják védeni a köztársaság rendőrségét a politikai vádaskodásoktól. Ugyanakkor ki kell jelenteni, hogy miközben emberileg talán érthető, hogy a közáporban válogatott szidalmak közepette intézkedő egyes rendőrök, azok, akiket tankkal próbáltak eltiporni, akiknek kollégáját megkéselték, akiknek társát megpróbálták felgyújtani, akikre életveszélyes Molotov-koktélokot dobtak, akik ellen acélgolyókkal készültek, késekkel és botokkal fegyverkeztek fel, nos, közülük egyesek intézkedés közben nem úgy viselkedtek, ahogy ez elvárható volt. Mondom, ha ez emberileg talán meg is érthető, semmiképpen el nem fogadható. Ha nem szabályos intézkedés történt, azt ki kell vizsgálni, politikától függetlenül, pártsemlegesén. Ennek a politikafüggetlen, pártsemleges vizsgálatnak pedig a garanciája, hogy azonnali hatállyal állítsák le a rendőrség elbizonytalanítására irányuló lejárató akcióikat...”

Orbán Viktor is megkapja a magáét folyamatosan a baloldaltól, ahonnan szünet nélkül hangzik a vád, hogy minden bajnak ő az okozója. Strasbourgban mondott valamit, ami közben a hazai állapotokra utalva mondta az alábbi mondatot:

„Ezért kell az Európai Uniónak világossá tennie, hogy nem nyújt segédkezet semmilyen megfontolásból sem a hazug és csaló, a kommunizmus erkölcsi örökségét máig fel nem adó kormányzatoknak.”

Felcsattant a magyar baloldal, pontosan tudták, hogy róluk van szó, hiszen magukra ismertek. Hazugok, csalók és történelmi ismereteink szerint minden egyéb bűn örökösei, Eörsi Mátyás és kormánypárti elvtársai megint összetévesztették magukat az országgal, de sanda mézárósként azt mondták, hogy Orbán arra biztatta az Uniót, hogy vonja meg a nyolcezer milliárdnyi felzárkózási támogatást Magyarországtól. **Eörsi Mátyás** erre kijelentette, hogy Orbán hazaáruló. Elvtársa, **Bauer Tamás** ezt erős kifejezésnek találta, szerinte:

„Orbán veszedelmes populistá politikus, aki az antikommunizmus érvrendszerével mozgósítja elkötelezett híveit, és mint ilyet kell őt leleplezni. Az elmúlt hetekben a köztársaság alapjai kerültek veszélybe Magyarországon. Nincs ott demokratikus köztársaság, ahol a politikai élet szereplői nem alkotnak nemzeti politikai közösséget, ahol az egymás közti kapcsolatukból a jóhiszeműség minimuma is hiányzik. A Fidesz és

vezetője, Orbán Viktor hosszú évek óta felmondta a nemzeti politikai közösséget.”

Egyébként ha Orbán Viktor arra gondolt, hogy nyugaton érzékelik és megértik a mi panaszunkat – miképpen néhány éve ösztűz alá vették Ausztriát, mert szabad választáson esélyes lett Jörk Haider Szabadság-pártja –, akkor téved, mert arrafelé a nácizással remekül lehet eredményt elérni, és az utalás a „kommunista erkölcsi örökségre” talán még jól is hangzik arrafelé. A nyugati sajtót a magyarországi liberálibolsevik körök látják el hírekkel és tájékoztató cikkekkkel.

Például **Hegyí Gyula**, az *Európai Parlament* magyar szocialista párti képviselője úgy nyilatkozott a londoni Guardian-ben, hogy 1956-ban nem forradalom volt, csak felkelés, mert a kommunistákat meglincselték, antiszemita megnyilvánulások voltak, és azok a neonácik jelentek meg, akik most is megzavarják a rendet Magyarországon. Kifejti eképpen: *„Az ötvenedik évfordulót szélsőjobboldali csoportok most arra használták fel, hogy ismét összegyűljenek a budapesti utcákon. Gyurcsány Ferenc óriási igyekezettel fáradozott, hogy nagyszabású emlékezés legyen annak az évfordulóján, amit ő, mi több: a magyar törvény is forradalomnak nevez, bár sok egyszerű ember számára ez csak felkelés – azaz hősi és szégyenletes történések elegye. De Budapesten zavarkeltők vették át a színteret és megmutatták, hogy 1956 még mindig nyitott seb.”*

Göncz Kinga külügyminiszteraszszony ugyancsak rossz hírét keltette az országnak a *La Repubblica* c. olasz lapban, annak érdekében, hogy a Gyurcsány-kormány kommunistáit mentse a rendőri tüntetések kapcsán, majd a szintén olasz *La Stampa*-ban megjelent interjújában azt állította, hogy Orbán Viktor tömegmészárlással játszik. Egy újságírói kérdésre válaszolva – ami arról szólt, hogy az Egyesült Államok annyira érzékenyen reagált az elmúlt 16 év során magyarországi jobboldali jelenségekre, most a kommunisták rendőrterrorjához egy hangnyi szava nincs –, **Szájer József** uniós néppárti delegáció vezetője így nyilatkozott:

„A kérdés nem kényes. Az egész világon, mint nálunk és Amerikában is, létezik egyfajta kettős mérce. Van, akinek szabad valamit elkövetnie, van, akinek nem lehet megbocsátani az el nem követett vétkéért sem. Ha valakit antiszemitanak vagy szélsőjobboldalinak bélyegeznek, akkor az már eleve elfogadhatatlan. Ez egy doktrinális vita: a megbélyegzések vitája, amely alól nem kivétel a világ legnagyobb hatalma sem. Én egyébként szintén felháborítónak tartom, hogy miközben az információk, beleértve a vizuális információt, rendelkezésre állnak mind a televíziókon, mind a hírközlő csatornákon keresztül az elmúlt napok eseményeiről, a rendőrségi fellépés brutalitásáról, az ezzel kapcsolatos nemzetközi vonatkozásokról és politikai tevékenységekről, közben gyakorlatilag a különböző országok és azok diplomáciai képviselői a jelét nem

adták annak, hogy bármilyen formában az itt történetekkel szemben fel kellene lépni.”

Egy igazi nagyhatalom megteheti, hogy olyan nagyköveteket küldjön jelentéktelen exotikus országokba, mint Magyarország, aki nem finnyás tudatlanságára. Akitől már nem is várhatunk többet, minthogy első nap jelentse, itt bizony dózsöl az antiszemitizmus. Öntelt hazájában ezen nem is csodálkoznak, ilyen információ árad oda folyamatosan Budapestről, ahol ez a pártpolitikai kultúra.

Elégé nagy bajban van a kormányhatalom azzal, hogy az ellenzék százezreket tud utcára hívni, meg hogy pártokon kívüli tízezrek követelik heteken át nap mint nap Gyurcsány távozását, amivel szemben ők nem tudnának néhány száz bolsevista szimpatizánst megmozgatni egy ellentüntetésre. Amit a kormány elkövetett október 23-án a nép ellen a rendőri terrorral, az részükről nagy melléfogás volt, mert ez az esemény évtizedig emlékezetes marad. Ez az ávéhás- emlékéü támadás bizonyára a félelmet akarta kiváltani az ország népében. Ezzel szemben lehet, hogy fokozza, hiszen felháborító. Nincs igaza Gyurcsánynak amikor a rend helyreállítást jelenti, hogy egyre kevesebb tüntető jelenik meg az utcán. Az ellenállás majd csak ezután fog kibontakozni. Nem Budapest népe ijedt meg, hanem a bolsevista hatalom hátrált meg attól a bejelentéstől, hogy a november 4-i felvonuláson nem lesznek beszédek, ne hozzanak az emberek zászlókat, feliratokat. Égő fáklyákkal, némán emlékezzenek a napra, amely a főváros szovjet lerohanását idézi fel. Ezt már nem merték megtámadni rendőri alakulatokkal, és bebizonyosodott, hogy Budapest népe október 23-án is békésen tüntetett, és indokolatlan volt a rendőri támadás.

Az is sokáig megmarad az emlékezetben, hogy ez a kormányzat külön akart ünnepelni valamiféle forradalmat, amely ünnepléstől elzárta a tömeget, a népet. Mint a pesti humor mondta: feltalálták a nép nélküli demokráciát. Ki tudja, a barrikád melyik oldalán járt emlékező gondolatuk.

Téved a magyarellenes baloldal, ha arra gondol, hogy a gyurcsányi erős kéz és a hideg idő beállta lehúti a szenvedélyeket. A gazdasági válság és a mellé felsorakozott erkölcsi válság nem oldódott fel, sokkal inkább majd ezután vesszőzi fel az indulatokat, amikor a konvergencia nevében Bergengócia kincstárnoka Harács Harold szedi az adót, és új lottóval ingerli a köznyomort. Úgy, ahogy Brüsszelben képzelik, nem megy. A feladat: gazdaságilag talpraállítani az országot úgy, hogy önmagát is képes legyen eltartani, versenyképes legyen, és a közösbe (Európai Unió) is adózzon. Ez az adósságszolgálat mellett lehetetlen, mert elviszi a fejlesztés alapjait is. Ehhez nem kell közgazdászna lenni, a tejelő tehénról szóló példabeszéd már erről szólt. Mégis belekerültünk az adósságcsapdába, aminek a következményei nyilvánvalóak. És ha ez a cél? Minden jel erre utal!

Szép vidék a Kárpát-medence, sok rablólovag szemet vetett rá az elmúlt ezer-egyszáz évben, miért kerülnék el pont ezt a tájat Mammon isten katonái.

(Magyar Élet, 2006. november 16.)

Ünnep után még zavarosabb a kép

Lezajlottak az 50 éves évforduló ünnepségei. Zajlottak, a szó eredeti értelmében, ott, ahol méltóságteljesen kellett volna ünnepelni az egész országnak, a nemzet egész részvételével. Tudjuk, nem így történt. Nem is történhetett így, mert 50 év után sem tisztult meg, de 16 év után sem tisztították meg a hazugságoktól azt a történelmi eseményt, amitől megtagadták az igazságot egy nagy történelmi hazugság érdekében. Azóta a nagy történelmi hazugság összeomlott, de még ma is túl sok érdek akadályozza a magyar forradalom és szabadságharc valódiságának érvényesülését.

Háromféle értelmezés keresi a kizárólagosságot az események megítélése terén, pontosan annak a vonalán, ahol álltak, álltak volna, szívük vagy érdekeik állították volna a barrikádok egyik vagy másik oldalára. A barrikádok szívós határvonalak, ma is fennállnak.

Az 1. számú értelmezés szerint ellenforradalom volt.

A 2. számú értelmezés szerint reformkommunista forradalom volt, a

3. számú értelmezés szerint spontán felkelés, össznépi forradalom és nemzeti szabadságharc volt.

Az 1. számú értelmezésnek is sokféle változata volt, mert többen, többféleképpen igyekeztek megmagyarázni a megmagyarázhatatlant. Egy dologban egyetértettek ennek a képzetnek a propagandistái: sötét titkos erők léptek fel külföldi támogatással a szocialista rend megdöntésére.

Tengernyi anyag közül szemlézzük **Hollós Ervin** *Kik voltak, mit akartak* című pamflet-könyvét. Harmadik, javított kiadása 1972-ben jelent meg, de az Előszó még az eredeti volt, **Korom Mihály** igazságügyminisztertől, 1966-ból. Hollósról írja, hogy: „az ellenforradalom felszámolása során szerzett saját tapasztalatai mellett bőszesen merített a szemtanúk adataiból, a nyugatiak önleplező írásaiból, főként pedig a Magyar Népköztársaság bíróságai által megállapított tényekből. ... [Hollós Ervin ÁVH-s tisztként védelte a Köztársaság téri pártházat október 30-án, amikor az ÁVH már illegális szervezetté vált a kormány határozata értelmében.] *Tanulságosak azok a ténymegállapítások, amelyek az ellenforradalmi események irányítóinak, fegyveres*

terroristáinak korábbi ellenséges beállítottságáról és rendszerellenes tevékenységéről szólnak. E könyvből kiderül, hogyan kerültek elő olyan gyorsan ezek a régi ellenforradalmárok, a volt SS-legények, a nyilasok, horthysta katona-, csendőr- és rendőrtisztek, hadapródok, legitimisták, szélsőjobboldali klerikálisok és a régi rend többi kipróbált káderei. Tény, hogy egy részük a börtönökből szabadulva vetette bele magát a »forradalomba«, másik jelentékeny részük azonban már jóval október előtt egyre nyíltabban és céltudatosabban szervezkedett. ... Amíg a belső ellenség idehaza készült a népi demokratikus rendszer megdöntésére, a forradalom elleni rohamra, vele párhuzamosan és szorosan összehangolt tevékenységet fejtettek ki a nyugati kormányok által támogatott hazaárulók. Más forrásokból jól ismert népünk előtt tevékenységük. 1955–1956-ban már mind konkrétabb formát öltött akcióprogramjuk, hogy amikor eljön az idő, a belső ellenséges erővel együtt összpontosított támadással szerezzék vissza régi hatalmukat. A rohamászlóaljak, a csendőrkülönítmények, riadó törzsek ugrásra készen vártak a nagy leszámolásra. És nemcsak vártak, de jöttek is az októberi napokban. Fegyveresek és propagandisták, szervezők és »tanácsadók« lépték át a határt, jöttek segíteni »kijavítani a hibákat« a nyugati kormányok felelős embereinek teljes támogatását élvezve. Az országban pedig a fegyveres ellenforradalmi bandák garázdálkodása mellett a revizionista árulók tovább »lazították «a talajt, mit sem törődve azzal, hogy egy frontba kerültek a Szabad Európa Rádióval, az Amerika hangjával, a zákóandrásokkal, nagyferencekkel, és a többi hazaárulókkal.»

Erről az „ellenforradalom”-értelmezésről megfogalmazóik is jól tudják, hogy hazugság. Mégis hivatalos, kötelező hittétellé tették, tanították, hirdették egészen 1989-ig, hogy végülis egy magasrangú kommunista pártember mondja ki, hogy nem ellenforradalom volt, amit eddig így kellett megnevezni. Ettől függetlenül ennek az értelmezésnek megvan a tábor, hiszen a jó kommunista ismeri a különbséget a hinni és a vallani között.

A 2. számú értelmezéssel kell különös figyelemmel foglalkoznunk, mert ennek van némi alapja, itt terebélyesedett az emigrációban nagy nemzetközi támogatottsággal, és ebből a szemléletből alkottak hivatalos történelmet, ennek érdekében hoztak létre tudományos társaságokat, jelennek meg tanulmányok, könyvek sora. Alaptétele: 1956. október 23-án forradalom tört ki, amit a reformkommunisták kezdeményeztek és vívtak arra a célra, hogy a szocializmust megtisztítsák a véres sztalinista elhajlástól.

Olvasóinknak elég hivatkozunk az év elejétől a Magyar Élet minden számában megjelent 56-os oldalakra, amelyeken részletesen foglalkoztunk a párt kebelében létrejött ellenzéki csoportok, főként írók, újságírók, irodalmi társaságok (Petőfi Kör) tevékenységével, történetével. Rámutattunk arra is, hogy ezek a csoportok kommunis-

tákból álltak, aggódtak az eszméért, mert látták, hogy a párt által működő terroruralom robbanáshoz vezet, ami mindannyiuk vesztét hozza. Reformok sorát követelték, és ezen az úton egyre több támogatót találtak a párton belül és azon kívül is. Nagyon sokan magukévá tették az elgondolást, hogy – ha már az orosz jelenlét kommunista egypárturalmat követel – a pártot kell megreformálni, hogy elviselhető legyen. Ez egybeesett a nyugati hatalmak kívánságával is, szövetségesüktől, a Szovjetuniótól ezt el is várták, Sztalin halála után ennek a nemzetközi kívánságnak Oroszországban is növekvő tábora volt. Ez az irányzat tette Hruscsovot a Szovjetunió élére, ennek a kívánságnak tett ő eleget 1956 januárjában a XX. Pártkongresszuson, amikor felsorolta Sztalin bűneit, amikor meghirdette a liberalizáló programot. Erre hangoltak rá a budapesti reformkommunisták.

Erről bőven írtunk az év folyamán, kimutatva, hogy kezdeményezésükre békés felvonulás történt Budapesten október 23-án, csakhogy: amire a menet a Bem térre ért, emberáramlat lett az egyetemisták menetéből. Ettől kezdve a reformkommunistáknak nem volt módjuk befolyásolni az eseményeket. A kezdeményezés végleg kiesett a kezükből.

Néhányan belekerültek Nagy Imre környezetébe, de a kormányt is, velük együtt, az össznépi forradalom sodorta a minden baj eredetét megszüntető egyetlen lehetséges logikai képlet megvalósítása felé: Le a kommunizmussal, ki az oroszokkal! A logikai képlet nem latolgat, nem számol a veszéllyel, nem keres kompromisszumot. Egyet néz csak, a baj okát, egyet lát csak, a megoldást. Ez az össznépi spontán forradalom logikai törvénye. A képlet abszolútum, a győzelem is abszolútum volt. A kommunizmus megbukott az élet minden területén, és a lelkekben is. Visszafordítani csak úgy lehetett, ahogy történt. Ez már a 3. számú értelmezés.

De maradjunk még a másodiknál, mert még jelen van. Jelen volt velünk az emigrációban is. A reformkommunisták, akik a Petőfi Körben és az Írószövetségben mozgolódva létesítettek nyilvánosságot a maguk részére, október 23-ának döntő kibontakozását követően (amikor a főváros népe vette át a kezdeményezést) három részre tagolódott. Nagyobb része háttérbe húzódott, mert ez már nem az ő forradalmuk. Egy része besorolt Nagy Imre környezetébe politikai feladatot vállalni, eltökélten megtisztítani a kormányzást a sztalinizmustól, mások a tájékoztatásban keresték a szerepüket, ami egyéreműen a szocializmus megjavítása volt. Azonban az utcai harcok, a statáriumhirdetmények, az orosz beavatkozás, átvétel terrorcselekmények általánossá és radiálissá tették a fölkelést. A kormány erejét felőrölte a folyamatos törekvés, a forradalom élére állni, annak irányát eltéríteni a rendszer megtartása érdekében, de soha nem érte utol az eseményeket, csak sodródott velük a forradalom

lendületében – kifelé a kommunizmusból.

A szovjet lerohanás pontot tett a folyamatra. Mindenki üldözött lett előbb vagy utóbb, akinek bármilyen köze volt az októberi eseményekhez. Mintegy kétszázezer ember hagyta el az országot. Volt aki a szabadságharc elől menekült, volt aki a megtorlás elől, sokan csak azért, mert nyitva állt a határ. Odahaza a megtorlás egyre kegyetlenebb lett. Feltűnő eréllyel csapott le Kádár és klikkje azokra az elvtársakra, akik Nagy Imre környezetében keresték a szocializmus válságából a kiutat. A „rend” helyreállításához, a piszkos munkához kevesek diktatúrája kellett, ezért az „ellenforradalmat” a párt kebelében kellett megsemmisíteni. Nem lehetett tovább menni olyanokkal, akik megfertőződtek a szocializmus megjavításának gondolatával. Lenin megmondta, a diktatúra alapja a terror. Ott kellett kezdeni, mint '45-ben, amikor a kommunisták elérték egy vasúti személykocsiban.

Nyugatra is kerültek „ellenforradalmár” kommunisták. A legnevezetesebbek és akik legaktívabbak lettek nyugaton: Méray Tibor, Kende Péter, Acél Tamás. A forradalom alatt Nagy Imre köpenye alá húzódtak, kivégzése után Nagy Imre mártíriumának árnyékában éltek számukra hasznos évtizedeket, írták könyveiket, szerkesztették az emigrációs Irodalmi Újságot. Bekapcsolódtak Nyugat baloldali szellemi áramlatába, ami nem volt számukra olyan egyszerű, a nyugati elvtársak sokáig nem is értették, mi történt '56-ban. **Molnár Miklós** erről panaszodik az *Irodalmi Újság* 1978. V.–VI. számában:

„A nyugati [kommunista] pártok felelőssége is jobban kitűnik ma, mint két évtizeddel ezelőtt. Kitől várhattak az 1956-os magyar »revizionista« kommunisták megértést és támogatást, ha nem a nyugati demokrácia talaján nőtt francia olasz, angol, skandináv, holland kommunista pártoktól? Ehelyett mi történt? A nyugati pártok 1953 és 1956 közt közönnnyel, majd alig palástolt ellenségeskedéssel figyelték a magyarországi új irányzat harcát a sztálinista–rákosista apparátussal szemben. Az 1956-os események után természetesen még rosszabb volt a fogadtatás. Igaz, kommunista értelmiségiek és munkások ezrei hagyták ott a nyugati pártokat a szovjet beavatkozás nyomán. Ez a nagyszerű tiltakozó gesztus kitorölhetetlen történelmi tény marad, s mint Kende Péter egy cikkében találóan kifejtette, megteremtette Nyugaton az anti-sztálinista szellemi mozgalom alapját. Az '56-os nyugati »disszidensek« egy jelentős csoportja még ma is a baloldal megújulásának modelljét látja Budapestben. S a mai eurokommunisták semmit se tudtak kitalálni, ami ne az 1956-os politikai gondolkodásban gyökerezne – csak éppen nem hivatkoznak rá.”

Molnár továbbiakban azt fejtegeti, hogy az eurokommunizmusnak (ne felejtjük 1978-at írunk) Nagy Imre politikája annak előzményeként fogható fel. „A budapesti

*bíróságnak nem kellett mindent a semmiből koholnia, mert a vádlottak, s ezt töretlenül vállalták, egy új arculatú szocialista társadalom kialakulását kívánták elősegíteni. Ez az új program nem dolgozószobák csendjében, sem üléstermek vitazájában keletkezett, hanem fegyverpogásban, tömegtüntetésben, a cselekvés alkotó zúrzavarában. A budapesti csatazajban alakult ki a katonaságot, rendőrséget, népfelkelést egyesítő karhatalom, a demokratikus pártokat egyesítő pluralista felelős kormány, az emberi jogok új Magna Kartája, a területi öngazgatás nemzeti bizottságainak hálózata, a munkásigazgatás tanácsrendszere, a hatalmi tömböktől független és a szomszéd népe-
kkel szolidáris külpolitika irányelve.”*

Így kínálják magukat a magyar reformkommunisták – mintha ők vívták volna a harcot a barrikádokon – annak az alakulóban lévő új világrendnek, amely 1978-ban reális esélyekkel terebélyesedett Európában, aminek neve *eurokommunizmus* volt. Különös, hogy történészek nem elemzik, politikusok nem faggatják, hova lett a nagy buzgalommal, nagy befektetéssel, apparátussal előkészített akció Nyugat-Európa olyan átalakítására, ami a jelek szerint jobb modellje lett volna a szocialista államszövetségnek, mint maga a Szovjetunió. Sok egyéb-
vel együtt ez is a XX. század egyik rejtélye, aminek azt a címet lehetne adni, hogy kísérletezések az emberi társadalommal, miközben a társadalom boldogan éli tudatlan életét, mert fogalma sincs, mitől menekült meg, amikor a kommunizmus csak úgy elpárolgott.

A kommunisták előtt is rejtélyes a valódi kommunizmus világa. Ha már az emigrációs Irodalmi Újságnál tartunk az 50-ik évforduló kapcsán, a véletlen úgy hozta, hogy szembeötlik egy régi cikk, az Októberi Forradalom 50-ik évfordulója idejéből. 1967-ben írta a már említett reformkommunista emigráns **Mérey Tibor** eképpen:

„Az egész nyugati világ hangos a közelgő évfordulótól. A legnagyobb londoni és New York-i lapok képes külön mellékleteket adnak ki, egy francia katolikus kiadó megjelentette Lenin, Trockij és Sztálin válogatott beszédeit, a televízió egyik adást sugározza a másik után, s éppen ma reggel hallottam a rádióban, hogy tegnap este volt Párizsban az »Októberi Forradalom« című új dokumentumfilm bemutatója. Félreértés ne essék, nem szovjet filmről van szó, hanem nyugatiról, amely a Paramount nevű amerikai gyár produkciójában készült, egy francia rendező forgatta, illetve állította össze, s a díszbemutatón díszbe öltözve jelen volt az üzleti, a tőzsde- és a bankvilág színe-java, Rotschild báróval az élén. Felesleges itt ízlésbeli kérdéseken merengeni s azon tűnődni, mit is ünnepelnek a gyárosok és a bankárok azon a forradalmon, amelyik alig ötven évvel ezelőtt orosz kollégáiknak elvágta a torkát vagy golyót röpített a fejébe. Ma minél gazdagabb valaki Nyugaton, annál »sikkesebb« szovjetbarátnak lenni.”

Nem tartott sokáig a baloldali emigránsoknak megtalálni a nyugati tőkéseket.

Hamar feltalálták, hogy menekült kommunistának lenni több mint kifizető. Sokan léptek közülük a siker útjára, egyetemi ösztöndíj, tanári katedra, könyvkiadás, utazás, szervezeti élet olyan lehetőség volt számukra, amiről a korábbi emigráns álmodni sem mert. Ilyen volt a „szabad világ”, ilyen volt az antikommunista Egyesült Államok.

Már jóval a rendszerváltoztatás előtt létrejöttek a reformkommunisták szervezetei, és karöltve a reformkommunista emigránsokkal, készültek a változásokra. **Soros György** személyében megtalálták a maguk kapitalista mecénását már a nyolcvanas évek derekán, majd 1990-ben létrejött az *1956-os Magyar Forradalom Történetének Dokumentációs és Kutatóintézete* a *Soros Alapítvány* támogatásával, majd közalapítvány lett, állami támogatással. A feladatnak megfelelő felszereltséggel és szakértelemmel végzi az adatgyűjtést, de kiadványaiban az a szemlélet uralkodik, hogy 1956-ban a magyar forradalmat a reformkommunisták vívták, amihez rékapcsolódott az egyetemi ifjúság és a munkásság. Ez a tudományos feldolgozás képezi a szervezeti hálózat alapját, és az állami támogatás szempontjait a szabadságharcos bajtársi szervezetek részére. Emiatt zavaros állapotok uralkodnak, méltatlan személyek pózolnak szabadságharcosokként, szenvednek mellőzést valódi harcosok. Emiatt történt a kormány állami ünnepéről a közönség eltávolítása és a nem hivatalos ünneplők gyűléseinek brutális rendőri lerohanása.

Ebben az évben megszűnt az a kétely, hogy együtt avagy külön ünnepelni. Ezután már csak külön lehet. Ennél nagyobb baj az, hogy Október 23-ika nem össznemzeti ünnep a lelkekben, holott minden idők legnagyobb magyar eseményének ünnepe.

(Magyar Élet 2006. november 30.)

Forradalom érdekek hálójában

Minél többet foglalkozunk a magyar forradalom eseményeivel, hatásával, bukásával, jelentőségével, hallgatjuk és olvassuk a róla szóló elemzéseket, annál inkább gyökeresedik a meggyőződés, hogy Magyarország sorsa, helyzete, jövője ma is ennek az eseménynek a függvénye, hogy ennek az eseménynek a következményeit és tanulságait felelős magyar vezetők nem nélkülözhetik, ezeket történészek nem mellőzhetik, ezeket a magyar köznép, ha nem ismeri, tájékozatlanul áll a világban, nem értheti, hogy mi folyik vele és körülötte, és tehetetlen kiszolgáltatottja lesz mindenféle idegen törekvésnek.

A magyar forradalom körül annyi hazugság kering, ahány érdek útjában áll. Ha követjük ezeknek az érdekeknek a fonalát, érthetővé válnak a viszonyulások. Sorsun-

kat az határozza meg, hogy milyen mértékben (ha egyáltalán) találkoznak a mi érdekeink olyan hatalmak érdekeivel, amelyek tényezőként jelennek meg sorsunk alakulásában. Az érdekek általában következetesek és tartósak. Ezt mintha elfelejtettük volna mi magyarok 1956-ban otthon is, az emigrációban is. Szorult helyzetünkben úgy gondoltuk, hogy megváltoztak a körülmények, hogy az a helyzet, amiben Közép-Európa keletről és nyugatról egyaránt elszenvedte az első majd a második világháborút, megszűnt a keleti nagyhatalom botrányos viselkedése miatt. Ezt a tévhitet nemcsak az érdek, nemcsak a logika, de a nyugati nagyhatalom propagandája is táplálta. Ami a logikát illeti, a deklarált hábosús cél az Európát (a világot) fenyegető „náci veszély” elhárítása volt, keletről erősebben fogalmazva felszabadították az országokat a fasiszta, reakciós uralom alól. Az eredmény az lett, hogy Európa elfelezeten, két Európán kívüli nagyhatalom zsákmánygyarmata lett. Ezt nehéz szebben kifejezni, a nyugati csak a keletihez viszonyítva volt elfogadható.

Európa vasfüggönytől nyugatra eső úgyszólván minden országában baloldali (szovjet iránt megértő) kormány jött létre a nagy jobboldalelleses háborús hangulatban. Egyedül az Egyesült Államok népe állt érthetetlenül az új helyzet előtt, amiben a német szupremácia megdöntését követően ott látta egy másik totális rendszer fenntartását, aminek létrejöttét az ő kormánya segítette, aminek borzalmai az ő kormányát nem zavarják. Értelmetlennek látta Amerika népe az áldozatot, amit kormánya megkövetelt tőle, ha épp olyan, vagy még rosszabb önkényuralom veszélyezteti immár a világ szabadságát. Fokozta a veszély tudatát, hogy Amerikában lendületet kapott a kommunista propaganda, az egyetemeken a maxista filozófia kiszorított minden mást, hogy a sajtóban és politikában szovjetbarát irányzatok terjedtek. Amikor már az kormány-adminisztrációban terebélyesedő vörös befolyást kongresszusi vizsgálatok veszélyeztették, a legmagasabb helyen politikát változtattak: antikommunista programot hirdettek, csak azért hogy elfedjék a valóságot. Ettől kezdve vált kétszínűvé az amerikai politika: szólamaiban szovjetellenes, gyakorlatban ilyen vonatkozásban tétlen és tehetetlen. Valahol, valamilyen szinten egyetértő érdekek borultak Európa fölé. Az ami 1956-ban megnyilvánult a nagyhatalmi politikában, ebben a képletben válik érthetővé.

Eckhardt Tibor, a '20-as, '30-as évek jelentős magyar politikusa, diplomatája, politikai menekültként élt Amerikában, a Magyar Nemzeti Bizottmánynak 1948 óta, vagyis megalakulása óta tagja volt. (A nemzeti bizottmányokat a kelet-európai nemzetek menekült politikusaiból állították össze az amerikaiak, annak bizonyosságául, hogy törődnek a megszállt országok törekvéseivel, quasi menekült kormányként kezelték őket, és pénzelték szervezkedésüket az emigrációban. A nemzeti emigráció megvetet-

te őket. A magyar forradalom letiprása után megerősödött amerikai-szovjet együttműködés idején megszüntették ezeket a nemzeti bizottmányokat.)

Rómában, 1967-ben egy olasz lap (*Lo Specchio*) kérdezőjének, **Vadnay Zsuzsának Eckhardt** többek között így válaszolt:

„Október 24-én már pontos értesüléseink voltak arról, hogy Magyarországon forradalom tört ki. Bizottságunk különben az Egyesült Nemzetek épületében sajtóirodát állított fel, hogy állandó kapcsolatban lehessünk az újságírókkal. Sajnos minden okunk megvolt arra, hogy feltételezzük, Amerika nem fog kiállni Magyarország mellett, nagyon is sok kedvezőtlen jel mutat erre. Ennek ellenére kétségbeesésünk nem ismert határt, amikor megtudtuk, hogy a külföldről hazatérő **John Foster Dulles**, a repülőtéren az újságíróknak a következő nyilatkozatot adta: »Megnyugtatom önöket, hogy Amerika nem fogja kihasználni a magyarországi eseményeket annak érdekében, hogy a Szovjetunióval szemben ellenséges magatartást tanúsítson«. Borzalmas volt számunkra ez a nyilatkozat, mert akkor már tudtuk, hogy Budapesten a felkelők között halottak és sebesültek vannak. Elhatároztuk, hogy minden befolyásunkat latba vetve megkíséreljük keresztül vinni, hogy az Egyesült Nemzetek azonnal tárgyalni kezdje a magyar kérdést.

– Október 27-e, a nap New York-i eseménye számunkra tragikusan végződött. A Security Council ülésén, a megbeszélésen az Egyesült Államok külügyminisztériumának, katonai erőinek, és a titkos szolgálatoknak képviselői vettek részt. Összesen 14-en. Ők döntötték el, beavatkozzék-e Amerika vagy sem. Nyújtszon-e segítséget Magyarországnak, vagy sem. Hatan az Egyesült Államok beavatkozása mellett szavaztak, nyolcan ellene. Amikor a szavazás eredményéről értesültem, tudtam hogy reménytelen a helyzet.

– Az UNO halogatta a magyar ügy tárgyalását, egyrészt az amerikai delegáció passzív magatartása miatt, elsősorban azonban Hammarskjöld [főtitkár] viselkedése miatt, aki mindent megtett, hogy az Egyesült Nemzetek ne foglalkozzék a magyar ügygyel.

– Jellemző a State Department ellenséges magatartására, hogy **Kállay Miklós**nak, a Nemzeti Bizottmány egyik tagjának, Magyarország volt miniszterelnökének – amikor a Külügyminisztériumban járt – azt mondták, mit erőszakoskodik, hiszen Magyarország volt az egyetlen ország Európában, amely nem állt ellen a náciknak. És ezt éppen annak a Kállay Miklósnak mondták, akit németellenes politikája miatt elhurcoltak, és két esztendőt töltött a mauthauseni és a dachauai koncentrációs táborokban.

November 2-án megdöbbenve értesültem arról, hogy a State Department levelet juttatott el Titohoz, amelyben megbélyegezte a magyar forradalmat. November 4-én

New Yorkban mi, a Nemzeti Bizottmány tagjai, az UNO épületébe siettünk. Cabot Lodge-al akartam beszélni, de nem fogadott. Közölte velem azonban, hogy éjjel 3-kor össze fog ülni a Biztonsági Tanács, de megkaptuk intervenciójának szövegét. Amikor elolvastam, úgy éreztem, megbolondulok. Nyilvánvaló volt, hogy Amerika leírta Magyarországot. Ordítani kezdtem: »Szégyen és gyalázat, gyalázat és szégyen az amerikai árulás!« Másodperceken belül rendőrök s biztonsági tisztviselők vettek körül, és megkérdezték, mit akarok. »Az újságírókkal akarunk beszélni!« »Rendben van – mondták – jöjjenek velünk.« Egy szobába kísértek mindnyájunkat, és azt mondták, várjunk az újságírókra. Az ajtót azonban ránk zárták. Erre mindnyázan üvölni kezdünk, és megkíséreltük az ajtót betörni. Ekkor újabb biztonsági tisztviselők érkeztek. Kértek minket, nyugodjunk meg, s ők azonnal elkísérnek az újságírókhoz. Elkezdtek vezetni minket az üvegpalota véget nem érő folyosóin, emeletről le, emeletre föl. Végülis egy ajtóhoz értünk, amelyet kinyitottak előttünk, és azt mondták »vizontlátásra!« Az utcán találtuk magunkat.”

(Olvasva a Magyar Bizottmány esetét, eszünkbe jut a trianoni tárgyalásra Párizsba érkezett magyar delegáció esete 1920-ban, akiket nem engedtek ki a szállodából, valósággal zárva tartották őket.)

Magyar sors

Nyolc éven át hitegették őket, tárgyaltak velük Magyarország felszabadításáról, minden ajtó nyitva állt előttük, de amikor eljön az a pillanat, amikor történelmi szerepükre alkalmat ad a történelem, kirakják őket az Egyesült Nemzetek üvegpalotájából az utcára, mint egy hasztalan tekergőt. Ugyanakkor kérték Maléter Pált, mint hadügyminisztert tárgyalni Tökölre az oroszok, meg is vacsozáztatták, a többit tudjuk. Magyar sors keleten, nyugaton. Csak a stílus különbözik.

Történészek mestersége kiértékelni a külhatalmak viselkedési szokásait, azok következetességét, ismétlődéseit annak érdekében, hogy a jellemző vonások rendelkezésre álljanak – politikai mihez tartás végett. Az amerikai politikának sokszorosan jobb híre van, mint amilyen. Mindig a jog, az igazság, az erkölcs nevében lép fel, és a siker sokszor ad számára igazolást. 1956 magyar forradalma nem érzékelhető és nem értékelhető az amerikai segítséghez fűződött remények nélkül. A magyar nép egyszerűen elképzelhetetlennek tartotta, hogy a Nyugat, főleg Amerika tétlenül maradna, ha sík-raszállnak szabadságukért. A magyar hajlamosan hiszékeny az iránt, amit remél.

Találóa *Vesztett illúziók* a címe egy vaskos könyvnek, amely egyszerre öt nyelven jelent meg az 50 éves évfordulóra, melynek alcíme: *Moszkva, Washington, Budapest és az 1956-os forradalom*. Angolul és magyarul, továbbá célzottan oroszul, lengyelül és szlovákul jelent meg az egykori 56-os fiatal, menekült magyar újságíró, jelenleg

az amerikai Columbia Egyetem tanára és kutatója, a kilencvenes évek elején az amerikai külügyminisztérium főtanácsadója, majd a *John Hopkins Egyetem* Európa-tan-székének professzora, **Charles Gati** könyve, amiről a fenti téma kapcsán meg kell emlékezni.

A szerző tárgyilagossága, körülményeit tekintve, érthetően némi elfogultságtól mérsékelt Amerika iránt, amit mégis ellensúlyoz történelmi tisztességével. Érintőleg sem elfogult nemzeti beállítottságú, inkább tulajdonítja a forradalmat a reformkommunisták törekvésének és hősi küldelmének, de nagy értéke, hogy megállapításait saját kutatásai és megfelelő hivatkozások hitelesítik. Ezekre lesz itt néhány utalás, jelen írás témájához illően, és a könyvből idézett megállapításokból érzékelhetjük, hogy a nagyhatalmak politikájában csak az érdekek döntenek. Ebből is látszik, hogy milyen fontos követelmény az érdekek felismerése. Erre a képességre lenne nagy szüksége a magyar diplomáciának.

Mindjárt az első oldalon olvassuk: *„Ami az Egyesült Államok bizonyítványát illeti – kiderült [kutatásai során] hogy sokkal rosszabb, mint valaha is gondoltuk volna. Az újonnan megismert tények fényében jól látható, mily nemtelenül gondolkodtak és viselkedtek, amikor életben tartották a magyarokban a reménykedést, ám a kisujjukat se mozdították annak érdekében, hogy nekik bármiféle – katonai vagy diplomáciai – segítséget nyújtsanak. (...) Most, öt hosszú évtized elteltével, amikor a szakirodalmat tanulmányozom, és kutatom 1956 valaha titkos archívumait, csak most ismerem fel, mennyire negatív szerepet játszott az Egyesült Államok a forradalom alatt. Különösen sokatmondónak találok most, hogy Moszkva és Washington egyformán valamiféle sikerként értékelte a magyarországi forradalom elbukását.”*

Kimondja kereken: az amerikai propaganda félrevezette a magyarokat, és tétlenül nézte az Egyesült Államok a magyarok megalázását és leigázását.

Mottó a könyvből: *„... az Egyesült Államok érdekeinek szempontjából nem volna maga a megtestesült rossz, ha a szovjet vasököl ismét lesújtana a szovjet tömb valamelyik országában, noha mindent összevéve kívánatosabb lenne, ha a Szovjetunióval és csatlós államaival való kapcsolatainkban folytatódna a jelenlegi enyhülési folyamat.”* (Richard Nixon, az Egyesült Államok alelnöke egy szigorúan titkos nemzetbiztonsági megbeszélésen, 1956. július 12.)

A fenti mottót bevezető fejezet – amelynek címe: *Washington és Budapest a robbanás előtt* – bőséges tára annak a kettős beszédnek, ami az amerikai hivatalos köröket jellemezte, amikor a Szovjetunióval való viszonyról szóltak. *„A nagy nyilvánosság számára tett kijelentések – főleg Eisenhower elnöksége idején – optimista szemléletet sugallnak a kommunizmus visszaszorításának kérdésében. A hivatalos Washington a*

hidegháború első évtizedében egy képtelen mesével jegyezte el magát, mely szerint az Egyesült Államok hatékony és jelentős erőfeszítéseket tesz, hogy megváltoztassa a status quót a Szovjetunió megszállta Kelet-Európában.”

Valójában többről szólt a harsona abban az időben, mint optimista szemlélet sugallása és erőfeszítések a fennálló helyzet valamilyen megváltoztatására: Eisenhower elnök (1952–1956) „keresztshadjáratot” hirdetett az „istentelen szovjet hatalom” ellen. Ezen a vonalon növekvő szerepe lett a Szabad Európa Rádióknak a messze ható félrevezetési kampányban. Ugyanakkor országon belül is fontos szerepe volt az átejtésnek, amivel hitegették a szovjet brutalitáson felháborodott közvéleményt.

Ha a magyar forradalmat gondos tervezők szervezték volna, annak teljes ismeretében, hogy mi történik Amerika politikai életében, feladták volna a forradalom gondolatát is. A Chrusader-elnök országában éppen leszerelték azt a belpolitikai küzdelmet, amelynek célja volt megtisztítani a magas állami hivatalokat a Rooseveltnél és Truman elnök idején megsokasodott kommunistáktól és szimpatizánsoktól, sokféle baloldali szervezet beépített embereitől. A demokratapárti Eisenhower republikánus jelöltként lett elnök, akinek ideje alatt kitakarították a magasabb állami hivatalokból a kommunistaellenes republikánusokat, összeomlott az „Amerika-ellenes tevékenységet vizsgáló” parlamenti bizottságok munkája, felvirágzott üzleti és kulturális vonalon a szovjet szimpátia.

Sztalin halálát követően, egy éven belül találkoztak Berlinben 1954 februárjában a „Négy Nagy” külügyminiszterei. Ennek az összejövetelnek csak egy „haszna” volt, megerősítette Malenkov pozícióját és a Kreml tekintélyét. Erre Moszkvának nagy szüksége volt a Sztalin-utáni hónapok zúrós légkörében. Ez az eisenhoweri külpolitika nagymesterének, Dullesnak a műve volt. Sehogysem illett bele az antikommunista keresztshadjárat elméletébe.

Az 1955 júliusi genfi konferencia „üzenete” is világos volt: Eisenhower ugyan tett egy halvány ígéretet arra, hogy szóbahozzák a rabnemzetek ügyét, de erre nem került sor. *„Közép-Európa jövőjéről nemcsak hogy megállapodni nem tudtak, hanem még érdemleges eszmecserére sem kerülhetett sor, miután az első számú kérdésben, a német kérdésben egy tapodtat sem jutottak előre. E tekintetben mind a két genfi konferencia, a kormányfői és a külügyminiszteri, eredmény nélkül zárult. Eredményen értve az érdemi kérdések rendezését. Megjavult viszont a nagyhatalmak közötti légkör és úgy látszott, hogy a háború kikerülése érdekében a békés egymás mellett élésre rendezkednek be.”* (Borbándi). Ennek a megállapodásnak a súlyát itt az emigrációban érzékeltük, ami növelte aggodalmunkat a forradalom sikere kérdésében.

Mi lehetett Amerika célja úgy általában Európa keleti felével? (A könyvből vett

alábbi idézettel kapcsolatban vetjük fel ezt a kérdést):

„A végkifejlet felé tartó újraválasztási hadjáratával elfoglalt Eisenhower elnök nem lehetőséget, hanem problémát látott a magyarok felkelésében. A Nemzetbiztonsági Tanács október 26-i ülésén leginkább az izgatta, hogy Moszkva esetleges túlzott reakciója nagyobb háború kitörését eredményezheti. Ugyanezen az ülésen Harold Stassen, Eisenhower elnök leszerelési tanácsadója érdekes javaslattal állt elő. Azt vetette fel, hogy haladéktalanul küldjenek üzenetet Moszkvába, amelyben az Egyesült Államok kijelenti: semmiféle érdeke nem fűződik Magyarországnak a NATO-ba való bevonásához, de megfontolásra érdemesnek tartja az ország Ausztriához hasonló alapon megfogalmazható, semleges státusát. Az elnök azonnal nemet mondott, de még aznap meggondolta magát, és utasította John Foster Dulles külügyminisztert, hogy mérlegelje a javaslatot. 27-én Dulles utalt Stassen ötletére, amikor Magyarországgal kapcsolatos egyetlen jelentősebb beszédében kijelentette: – Nem tekintjük ezeket a nemzeteket (Magyarországot és Lengyelországot) lehetséges katonai szövetségeseinknek. Úgy tekintjük őket, mint egy új, barátságos és többé nem megosztott Európa részeit. Ha sikert aratnak, és a maguk erejéből kivívják szabadságukat – folytatta Dulles –, az Egyesült Államok a saját gazdagságának felhasználásával fogja átsegíteni [a magyarokat és a lengyeleket] a gazdasági felzárkózás időszakán.”

Tegyünk kísérletet egy elképzelt válaszra: mi lehetett Amerika célja úgy általában Európa keleti felével? Vitathatatlan, hogy azoknak a személyeknek vagy intézményeknek, akik vagy amelyek irányították az Egyesült Államok külpolitikáját a XX. század folyamán, megvolt a lefektetett tervük Európa keleti felének rendezésére. Az a nagyhatalom, amely két világháború szinte egyetlen győzteseként a legnagyobb világhatalommá növekedett, bizonyára készített terveket a továbbiak részére. Tervezetten vált a Szovjetunió háborús szövetségesből világuralmi partnerré, az erőviszonyok aránytalansága ellenére. Amerikának nem okozott problémát a szovjet módszer alkalmazása a megszállt országokban. Ha okozott volna, tett volna valamit ellene. Amerika akaratából kapta meg a Szovjetunió Európa keleti felét (nem beszélve a világ számos más részéről). Az már találgatás kérdése, hogy ezt véglegesnek vagy (mint történt) fél évszázadosnak akarta. Felvillan egy Európai Szocialista Unió képe a Szovjetunió felügyelete mellett. Másképp történt. A Szovjetunió összeomlását nagy valószínűséggel az okozta, hogy nem felelt meg a várakozásoknak. További feladatokra alkalmatlan volt, a műállamot tápláló csatornákat, a szovjet állam létezésének alapfeltételét Amerika (vagy inkább Globália) elzárta.

Ezután a gondolati elkalandozás után összegezzük országunk 1956-os tanulságait. Nem fogadhatjuk el Charles Gati megállapítását, amennyiben a megtörtént ma-

gyar forradalom a reformkommunisták cselekedete volt. Elfogadjuk, hogy a kommunizmus sztalinista gyakorlatával szembeszegülő kommunisták akarták és kezdeményezték a változást, ami a szocialista gyakorlat megjavítását célozta. De a felvonulás diákjai között is, a pontok megszerkesztői és megszavazói közt is már ott voltak a nemzeti érzésű fiatalok, és amikor a menet megérkezett a Bem térre, a reformkommunisták (Veres Péter esete) szerepe elmúlt. A forradalom a nemzeti függetlenség és az emberi szabadság jegyében nemzeti volt, diktatúra-ellenes, megszállás-ellenes. Ehhez csatlakozott a munkásság, amely megfogalmazta a gazdaságpolitikai tartalmat is: földet, gyárat nem adunk vissza! A vadkapitalizmus idején jó erre emlékezni.

Ezek a követelmények összeegyeztethetők a történelmi magyar alkotmányosság elveivel, és csak megfogalmazás kérdése lenne Ötvenhat eszméinek alkotmányos alkalmazása a nemzeti függetlenség és az emberi szabadság megvalósulása esetében.

(Magyar Élet, 2006. december 7.)

Ötvenhat a felelősség hínárjában

Azon az őszőn egész történelmünknek egyik kimagasló jelentőségű eseménye zajlott le, amely mindössze 13 napot foglal el a remény fellobbanása és a nemzet újabb térdrehullása között. Még sokáig tart, amíg megfogalmazható a történelmi mérleg az esemény értékei és ártalmi között. Az eseménynek nemcsak hazai vonatkozásai vannak, hanem nemzetközi következményei is. Ami a hazait illeti, a Rákosi éra és a Kádár éra ártalmainak egybevetése ad okot a mérlegelésre – nyertünk-e, és ha igen, mit a cserével? (A lelki ellenállást utóbbi nagyobb mértékben megviselte.) Ami a nemzetközi következményt illeti, a kiinduló tétel, hogy a magyar forradalom közvetve hozzájárult a Szovjetunió összeomlásához. Jó kérdés: tudjuk-e ezt magunk számára értékesíteni? Még jobb kérdés: értékelik-e olyan fórumokon, ahol a világ sorsát intézik? Esetleg elgáncsoltunk egy folyamatot, ami miatt egy terv törést szenvedett?

Érdemes foglalkozni ezekkel a kérdésekkel, hiszen a magyar forradalom, és főleg annak tragikus kimenetele valóságos szökőárként zúgott át a világ közvéleményében, váratlanul, olyan izgalmakat terítve az eseménytelen napokra, ami aktualitást adott egy régóta nyomasztó aggodalomnak: a Szovjetunió botrányos jelenléte Közép-Európában.

Magyarország november 4-i szovjet lerochanása mint valami lángfelhő, ami hirtelen világossá teszi az addig homályban volt dolgokat: a világ ráébredt a szovjet valóságra. Szükséges visszaidézni az előzményeket, az 50-es évek viszonyait. Európa még

a romeltakarítással foglalkozik, nyugati részén is megvolt a politikai „tisztogatás”, a baloldaliak átveszik a gazdasági és politikai pozíciókat, Franciaországban és Olaszországban a legnépesebb a kommunisták pártja. Az érvényesülés mindenütt az „ellenállóké”. Vajmi keveset törődnek a világ dolgával, tudomásul veszik a földrész keleti felének sorsát, legfeljebb örülnek a szerencséjüknek, hogy szabadon élnek.

Amerika népe egészen másként viselkedik. Egyre érzékenyebb az eseményekre, egyre türelmetlenebb kormánya politikája iránt. Az akkor még puritán protestáns társadalom nem tudja feldolgozni a kommunizmus előretörését, a szovjet európai terjeszkedését, a nagy barátkozást Moszkvával, és országon belül a kommunisták térnyerését. Nyilvánosságra kerül a kormányzat szerepe abban, hogy a hirdetett felszabadítás helyett Európa teljes keleti fele, előzetes megegyezés szerint, egy másik diktátor, Sztalin birodalmává lett, hogy Kínában a nemzetieket Amerika cserben hagyta, az első vietnámi háborút is és a koreai háborút is úgy irányították, hogy – miként Németországgal tették – ott is maradjon egy-egy fél ország kommunista országgént.

Szenátusi vizsgáló bizottság foglalkozott az amerikai adminisztrációban teret nyert kommunistáknak és titkos szimpatizánsoknak a politikára kiható tevékenysége kivizsgálására, ellenőrzésére. A vizsgálódás bizonyult gyengébbnek, de a politikai részleg jobbnak látta teljesen átszerelni tevékenységét olyképpen, hogy a közvélemény megnyugodjon, de az irányzat lényegében megmaradjon. Meghirdette a szembenállást a kommunizmussal, de óvakodott bármit is tenni a Szovjetunió ellen. A mákonyos recept a hidegháború volt, amelynek során az Egyesült Államok a szabadság bajnokaként tetszelegve, tétlenségével meghosszabbította a Szovjetunió létét, annak végelgyengüléséig.

Magyarország ennek a káprázatnak lett áldozatává 1956-ban.

Mindezt egy Sydneyben elhangzott előadás kapcsán említjük. A Deák Kör vendéglőadója szeptember 15-én **Philip Skardon** úr volt, az amerikai kémszervezet, a *Central Intelligence Agency* politikai elemzője, aki a magyar '56 és Szuezi '56 szoros kapcsolódásával foglalkozott. A CIA szolgálatában eltöltött ideje előtt újságíróként dolgozott a Szabad Európa (National Committee for Free Europe) New York-i központjában. Előadásának címe: *America's Obligation to Hungary during the Events of 1956*.

Az előadás 19 oldalt elfoglaló anyagával érdemes lenne foglalkozni történelmi szakszerűséggel, de ebben a keretben csak néhány megállapítására tudunk figyelmet fordítani. Legfőbb állítása, miszerint a magyar forradalom feltételezhetően tervezett és időzített volt, és ilyen vonatkozásban hozható kapcsolatba az angolok szuezi „agresszivitásával”.

Egy üzenettel támasztja alá ezt az állítást, amit a budapesti brit követség küldött

Londonba október 24-én délelőtt, azt követően, hogy megtörtént az oroszok támadása a budapesti fegyveres felkelők ellen, ami „a felkelés leverésének kezdete”. Az üzenet jelzés volt London részére, hogy az Egyiptom elleni katonai akció elindulhat „on a greatly stepped-up bases”, miután a Magyarországon kialakult helyzet hasznosan eltereli a szovjet erőket a Közel-Kelettől. Meglátása szerint a két krízis egymástól nem különálló, hanem szorosan egybekapcsolódó, összefüggő. Ha a franciák és főleg az angolok nem törekszenek szuezi érdekeiket fegyveres megoldással érvényesíteni, nagy valószínűséggel a magyar felkelés soha nem jön létre. Ugyanakkor feltehető, hogy Nagy Imre reformer társaival sikerrel elérte volna szándéleit, egyrészt több szabadságot a magyaroknak, másrészt megnyerhette volna ugyanazt a függetlenséget, amit Ausztria kapott, híd szerepét Kelet és Nyugat között.

Általános véleménnyel szemben állítja, hogy a felkelés nem volt elkerülhetetlen vagy öngyulladás (spontán), mint azt egyes történészek állítják. *„Mondhatjuk, hogy a felkelés tervezett és támogatott volt kívülről és belülről egyaránt. Így a magyar hadsereg magasabb körei beavatottak voltak továbbá a budapesti rendőrség vezető tisztjei Kopácsi Sándor rendőrfőnök utasításait követték. Nem csak katonai személyiségek osztogattak fegyvert civil tüntetőknek, de a rendőrök sem léptek fel ellenük. Mondhatjuk, hogy a rend fenntartásáért felelős szervek kivonták magukat a felelősség alól, feltehetően szervezett alapon, mi által a kormánynak nem volt más lehetősége a rend helyreállítására, mint az országban állomásozó Vörös Hadsereg bevetése. Így került sor fegyveres összetűzésre október 24-én, és ezt követően még délelőtt jelentette a helyzetet a brit képviselő Londonnak, hogy ez volt a felkelés megvalósulása.*

A követségi üzenet jelezte London részére, hogy az Egyiptom ellen tervezett katonai művelet teljes gőzzel indulhat; mert a magyarországi helyzet eltéríti a szovjet erőket a Közel-Kelettől. Rövidesen újabb üzenet jött Budapestről, már súlyos harcokról, ami megérlelte a végső elhatározást a Párizs melletti Sevresben tanácskozó brit, francia és izraeli delegáció részére. Ez volt az Egyiptom elleni szervezett agresszió első lépése, amit követett az izraeliek Sinai elleni inváziója október 29-én, és a brit és francia bombázás egyiptomi katonai állások ellen október 31-én. A bombázás alkalmat elterelte a világ figyelmét Magyarországról, ami alkalmat adott a szovjet vezetőknek elhatározni a második támadást, amihez további csapatokat indítottak. *Nézetem szerint a Szovjetunió nem határozott volna november 4-ére támadást, ha a brit-francia bombázási kampány nem történik meg.*”

Kilépve az előadó fejtegetéséből, nézzük az események sorrendjét. Nasser egyiptomi elnök 1956 júliusában államosította a Suez Canal Company-t, amely angol-francia közös vállalat volt. A CIA dollármilliókkal támogatta Nassert. Emlékezzünk rá, mind

az Egyesült Államok, mind a Szovjetunió gyarmatellenes politikát hirdetett már a huszas évektől fogva, amit a II. világháború után – a kétpólusú világhatalom idején – érvényre juttattak. Nasser a Szovjetunióval kötött fegyvervásárlási szerződést gyapotért. Izrael október 28-án elfoglalta a Sinai félszigetet, Gázát, előzönlötte a csatornaövezetet, amire a tervbe beavatott britek és franciák megjelennek békét csinálni, ütköző zónát alkotva a csatorna körül.

Kissé részletesebb leírást találunk **Jakus János** tanulmányában (A nagyhatalmak válságkezelési technikái az 1956. évi konfliktusokban. Megjelent a Katonai Biztonsági Hivatal Szakmai Szemle c. lapjában 2006/2.)

„A politikai szándékok egyeztetésén túl az izraeli haderő fejlesztésében kiemelkedő szerepet játszottak a térségben pozícióvesztésre álló nyugat-európai hatalmak. Különösen Franciaország kötött jelentősnek mondható izraeli fegyverszállítási üzleteket, amelyek keretében harci repülőgépeket, harckocsikat és kisebb hajóegységeket szállított az Egyiptom elleni fellépésben szövetségesévé vált közel-keleti országnak. Az Egyesült Királyság katonai tanintézeteiben pedig a későbbi hadműveletekben kiemelkedő teljesítményt nyújtó izraeli katonatisztek képzése folyt nagy intenzitással, emellett pedig haditechnikai gyártási technológiákat is átadtak Izraelnek. A három ország politikai és katonai elképzeléseinek végső formába öntésére 1956. október 22–24. között a franciaországi Sevresben lezajlott tárgyalásokon került sor. Ekkor konkretizálták és egyben végső formába öntötték, véglegesítették az Egyiptom elleni politikai, de mindenekelőtt a katonai fellépésre vonatkozó terveiket. Ekkor született meg a döntés az arab ország elleni katonai akció 1956. október 29-én történő megindításáról is. Izrael állam kapcsolata az Egyesült Államokkal – az informálisan igen nagy befolyással rendelkező amerikai zsidó lobbival keresztül – stabilnak volt mondható. Ezért az Egyesült Államok formálisan nem tett határozott lépéseket Izrael tervezett katonai akciójának megakadályozása érdekében, ellenkezőleg: részt vállalt a zsidó állam haderejének felfegyverzésében. Az USA – Franciaország, de különösen az Egyesült Királyság esetében – diplomáciai csatornákon keresztül egyértelművé tette európai szövetségesei számára, hogy nem tud azonosulni a térségre vonatkozó terveikkel. Az Egyesült Államok ugyanis komoly pressziót gyakorolt szövetségeseire annak érdekében, hogy eltérítse őket a fegyveres konfliktus kirobbantásától. A válság lezárását követően az USA döntő mértékben növelte befolyását a térségben, mindenek előtt a gazdag szénhidrogén kincsrel rendelkező Szaúd-Arábiában és az Arab-öböl menti országokban. A konfliktus kezdetén a főszerepeket az Egyesült Királyság, Franciaország, Izrael és Egyiptom játszotta, míg a végkifejletben ezen országoknak meg kellett elégedniük a statisztai státusával. Ugyanis a domináns szerepeket az Egyesült Államok és a Szovjetunió

vonta magához.”

Láthatjuk tehát, hogy Mr. Skardon az előadásában jelzett budapesti üzenetnek, amit a brit követség küldött Londonba október 24-én délelőtt, döntő jelentőséget tulajdonít, ami – mint kifejtette – „*végülis hozzájárult a három ország hadi vállalkozása megvalósulásához, ami ha nem történik meg, nem következett volna be Budapest október 4-i lerohanása.*” Ez az elmélet egyik különlegessége volt az előadásnak.

Ami viszont a tervezettséget, időzítettséget illeti, gondoljunk bele – ki tudott volna megtervezni olyan 13 napot, úgy ahogy az megtörtént? Amelyek elején, október 22-én diákok szervezkedtek, nem többre, mint a másnapi felvonulásra, amitől valami olyant vártak eredményként, ami a lengyeleknek sikerült. Igen, a felvonulások országszerte tervezettek voltak, és így vagy úgy engedélyezettek is. De semmi egyéb, ami ezt követően történt, nem is lehetett tervezett. Az eseményeket három tényező – tüntetők, kormányhatalom, orosz haderő – egymást cselekedetre készítő lépése mozgatta előre. A fordulópontot a békés illetve véres megoldás között a hatalom követte el, amikor lövetett az ÁVH-val, majd igénybe vette a szovjet katonaság beavatkozását.

Valóban úgy volt, hogy a felkelők számára megnyíltak a katonai fegyverkészletek, hogy a rendőrség nem utasította rendre a felkelőket, de az nem valamiféle előre szervezettségből adódott, hanem a pillanat hozta létre, az a felismerés, hogy a tüntetők jó ügyet szolgálnak, és az a tény, hogy a terrorista hatalom megdöntése közakarát volt. Nem kellett már szervezkedni, adott volt a cselekvés lehetősége. Ha valaha valami spontán lehetett, a magyar forradalom volt az.

Gyakran felmerül a kérdés: volt-e, és ha volt szerepe az Egyesült Államoknak a magyar forradalomban, miben nyilvánult az meg. A támogatásnak három terepe lehetett: a hivatalos amerikai politika, az amerikai politikai propaganda, és harmadikként az ennek nyomán keletkezett elképzelések és elvárások.

Végezzünk előbb az utóbbival. Az amerikai támogatás feltételezése Magyarországon, a lelkekben élő, meggyőződés-erejű bizakodás volt, miszerint nem lehet, hogy Amerika, a szabadság klasszikus hazája és bajnoka végletekig tűrje mindazt, amit a szovjet elkövet Magyarországon, és persze másutt is. És ha eddig nem volt elég szovjet brutalitás a meggyőzéshez, ami most (1956-ban) végbemegy, minden bizonnyal cselekvésre készíti az egész Szabad Világot. A bajba jutott ember bízik abban, hogy szerencsésebb embertársai megsegítik. Gondoljunk bele, van benne logika, egy szörnyű világháború után, amiben a világ hatalmai, nagyok és kisebbek összefogtak az emberi szabadság érdekében, mert azt veszélyeztetve hitték, most amikor a magyar népre a szolgaság, terror, megaláztatás, kifosztás ideje jött el, nemcsak fenyegetettségben, de valósággal is, nemde természetes követelés azon szerencsésebb népekhez

fordulni, amelyek békében élhetnek, hogy: Segítsetek! Hiszen a népek szabadsága érdekében létrehozott háborús szövetséget megtartották a béke biztosítására – hát nem az Egyesült Nemzetek Szövetségének hatáskörébe tartozik védelmébe venni a bántalmazottakat?

A Deák Kör amerikai vendége szolt erről a kérdéstről is. Méltatlankodva említette, hogy **Mindszenty** egy általa idézett mondatában országát az USA és egyéb hatalmak védelmébe ajánlja. („I ask for forceful and speedy defence of my country from the USA and other powers.”) „*Ez katonai beavatkozást jelent – mondja – a Nyugat és főként az Egyesült Államok részéről, azon az alapon, hogy a Nyugat és az Egyesült Államok felelősek Magyarországért elvi alapon (as a matter of principle)*”. (Utalás arra az írásbeli nyilatkozatra, amit Robert Murphy helyettes külügyminiszter utasítására írtak az amerikai követségre menekült Mindszentyvel, november 4-én.)

Volt viszont a CIA szakértő előadásában egy másik tétel, amiről szólni kell:

„*Alleged abandonment by the West of Hungary in times of need over the centuries was a major theme in the speech to the nation that Mindszenty had delivered by radio the previous evening...*”

Ilyen nyugatot vádoló mondat – bár helyénvaló lett volna – nem hangzott el Mindszenty rádió szózatában, amit a parlamentből sugároztak november 3-án. És más-kor sem, hiszen ez volt az egyetlen rádió szózata a nemzethez. Jól tudjuk, hogy éppen Mindszentyvel kapcsolatban vádak és hazugságok áradata burjánzott. Az előadó bizonyára ilyenekkel találkozott. Általánosan elterjedt az is, hogy Mindszenty visszakövetelte az egyházi birtokokat rádió üzenetében. (Eheti számunkban ismét közöljük a beszédet szó szerint, a 11. oldalon.)

Történelmi forrásokból tudjuk, hogy: „*November 4-én hajnalban Mindszenty bíborost telefonon kérték, menjen azonnal a parlamentbe, ahol Nagy Imre kormánya ülészik. A parlament közelében észrevette, hogy orosz páncélosok zárják körül az épületet. Nyomban megfordult és az amerikai követség egyik szomszédjához tért be. Innen hívta fel telefonon az amerikai követet, menedékgjogot kérvén az amerikai követségtől. A követ biztosította Mindszenty bíboros számára a menedékgjogot, a primás pedig kíséretének védelme alatt pár perc múlva elérte az amerikai követséget.*”

Visszatérve az Egyesült Államok szerepére vonatkozó elképzelések kérdésére, tény hogy nem találunk vezető amerikai politikusok részéről olyan kijelentéseket, amik közvetlenül utalnak Magyarországnak nyújtandó segítségre, ilyen ígéretre, ha elszakadna a szovjet kötelékből, de bizony volt olyan elnöki kijelentés, amiből ilyen természetű ígéret kiolvasható. Az általános felszabadulásra utaló megnyilatkozásoknak is volt reménykeltő hatása a vasfüggöny mögött. Tény azonban, hogy a Szabad

Európa Rádió hamis illúziókat keltő propagandát terjesztett évtizedeken keresztül.

Az előadó említette, hogy „Az ún. rollback policy-t az Eisenhower kormányzat alatt egyszer s mindenkorra elásták, Eisenhower soha nem szimpatizált ilyen magabiztos politika-akciós stratégiával abban a régióban, és habár nekem úgy tűnik, hogy Dulles érzése szerint a magyar felkelés valójában ennek a gyakorlatnak a következménye, ezzel szemben én úgy látom, hogy külső provokáció idézte elő, amely Szuezhöz köthető. In sum, events in Hungary were the outgrowth of planning for Suez,”

„The CIA did not incite the Uprising – hangzott az előadáson – sem a Szabad Európa Rádió, amely bár főként CIA-alapítású volt, formális kapcsolatuk alig volt, és semmilyen módon nem tekinthető az amerikai kormány hivatalos szócsöveként.”

Amerika mindig is a különleges politikai képletek hazája volt. Az iszonyatos pénzeket évtizedeken keresztül fölemésztő, kétes indíttatású Szabad Európa Rádió noha kormány alapításában jött létre, önálló életet élt – most egy tanulmányból idézünk (Canadian Journal of History, Radio Free Europe's Impact on the Kremlin in the Hungarian Crisis of 1956) egy megállapítást:

„Hovatovább konfliktusok keletkeztek mind a Truman- mind az Eisenhower-kormányzatban a lélektani hadviselés és burkolt műveletek (liberation and rollback) vonalán, pontosabban a National Committee of Free Europe és az US-kormány között. Míg Washingtonból egyértelműen nyilatkoztak annak fontosságáról, hogy a felszabadulás reménye életben maradjon a rabnemzetekben, az elővigyázatos külügyminisztérium inkább hajlott elutasítani a felszabadítást, és a Fehér Ház óvakodott kifejezetten hitelesíteni ilyen politikát. Jó néhány esetben megdöbbsentették a Szabad Európa Társaság cselekedetei a Külügyminisztériumot és a Fehér Házat. Valósággal allergiát kaptak a Szabad Európa Rádió ostoba tréfáján, amikor Bécsben a Magyarországra induló vonatokat ellátták Rákosi képét ábrázoló WC-papírokkal.”

Kialakulhatott volna más lelkületű politika is Amerikában, ha azt dobja fel a politikai áramlat. Például Taft amerikai republikánus szenátor 1952 júniusában New Yorkban kijelentette, hogy: „Tántoríthatatlan híve vagyok minden leigázott nép felszabadításának és az önrendelkezési jog legteljesebb mértékben való alkalmazásának. Határozottan ellenzem az eddigi amerikai állásfoglalást, a bolsevizmussal szemben negatív eszközökkel folytatott védekezési módszereket. Dinamikus külpolitikát és aktív katonapolitikát kell életbe léptetnünk, hogy ezzel visszaadhassuk Kelet-Európa népeinek szabadságukat.” Igaz, Taft szenátor ellenzékben volt, amikor ezt a beszédét elmondta.

Még távol vagyunk a SZER propagandája szabadságküzdelmünkre tett hatásának teljes megismerésétől, de azt biztosra vesszük, hogy a SZER által mondottakat a legkisebb reménysugárba is belekapaszkodó kétségbeesettek lelkületével a magyar nép –

amikor csüngött a titkon hallgatott rádióján – minden szót szent igazságnak vett, és az elhangzottakat az Egyesült Államok hivatalos álláspontjaként fogadta.

Charles Gati *Vesztett illúziók, Moszkva, Washington, Budapest és az 1956-os forradalom* című könyvében mindjárt az első oldalon olvassuk: „*Ami az Egyesült Államok bizonyítványát illeti – kiderült [kutatásai során] hogy sokkal rosszabb, mint valaha is gondoltuk volna. Az újonnan megismert tények fényében jól látható, mily nemtelenül gondolkodtak és viselkedtek, amikor életben tartották a magyarokban a reménykedést, ám a kisujjukat se mozdították annak érdekében, hogy nekik bármiféle – katonai vagy diplomáciai – segítséget nyújtsanak. (...) Most, öt hosszú évtized elteltével, amikor a szakirodalmat tanulmányozom, és kutatom 1956 valaha titkos archívumait, csak most ismerem fel, mennyire negatív szerepet játszott az Egyesült Államok a forradalom alatt. Különösen sokatmondónak találom most, hogy Moszkva és Washington egyformán valamiféle sikerként értékelte a magyarországi forradalom elbukását.*”

Charles Gati (Gáti Károly) választott hazájának lelkes híve, neves történész, Bush elnök tanácsadója.

Az Angliában élő **Victor Sebestyen** *Twelve Days: The Story of the 1956 Hungarian Revolution* című, a Pantheon kiadó által megjelent könyv szerzője, számos angol újság munkatársa, a szovjet összeomlás körülményeinek szakértője, a magyar forradalom és szabadságharc történetéről szóló számos tanulmány szerzője a szóban forgó témáról így nyilatkozott:

„*Az igazi gonosztevő nem is annyira a Szovjetunió, amely aligha cselekedhetett másképp, hanem a CIA pénzelte Szabad Európa Rádió. Bátorította a harcolókat, akik azt gondolhatták, hogy közeleg az amerikai katonai segítség, Nagy Imrét a Kreml bábjaként ócsárolta, és buzdította a lázadókat, hogy folytassák a harcot. A Szabad Európa Rádió felelőtlenül bátorította a felkelőket.*” (The Independent, 2006. november 8.)

„*Amerika pedig, és elsősorban a Szabad Európa Rádió, a maga tudatlansággal ve-gyes cinizmusával olyan szenvedélyeket táplált, amelyek érdemi segítése nem állt szándékában. A végkifejlet, állítja Gati, lehetett volna más is. A több mint tizenöt éves rendkívüli kutatás és interjúkészítés eredményeként született könyv rádöbent bennünket arra, hogy milyen sokat kell még megtanulnunk a hidegháború kulcsfontosságú eseményeiről, és ami még fontosabb, hogy hogyan lássunk hozzá.*” (Foreign Affairs, 2006. november–december, az US Külügyminisztérium hivatalos szemléje.)

„*Az Amerikai Egyesült Államok finanszírozásával működtetett Szabad Európa Rádió a magyarországi közvélemény egyik fő információs forrása volt ezekben a napokban. A november 4-i szovjet támadást követően a rádiócsatorna folyamatosan ki-*

tartásra bízta a fegyveres felkelőket és a Nyugat várható katonai segítségéről beszélt.” 1956-os forradalom. (Wikipédia)

Összegezőként elmondhatjuk, jól tesszük, ha megismerjük részleteiben is történelmünket, de álljon előttünk mindig a tapasztalat, hogy a nagyhatalmakkal szemben nem lehet igazunk, nincs beismerés, revízió, jóvátétel, feloldozás. Már azért is hálásak vagyunk, ha utólag megértően meghallgatnak minket.

(*Magyar Élet*, 2007. október 18.)

Ötvenhat nem alku tárgya

Harminchárom év után (1989-ben) az akasztófás párturalom torkán akadt a papagályként betanult szó: *ellenforradalom*. Mindigis érezhették, mint párjának, a *felszabadulás* szónak is, nehéz dolga volt megvalósulni a nyilvánvaló valóság ellenében. Nem ment könnyen a hatalomnak beleterrorizálni az új szótárt a társadalom tudatába. A '80-as évekre a hatalom második vonulatának utánpótlásra előkészített nemzedéke, a világot járt, külföldön pallérozott fiatalúr-elvtársak előbb észrevették mint a hatalom pártmasztagon érdemesült betonfejű lumpen pártelit tagjai, hogy: váltani kell. A váltásra áhítózókat figyelték a nyugati világ éppen erjedő politikai folyamatait: a megszilárduló nyugat-európai konzervatív rend ellenében nyomuló, liberalista irányzatokat, és ugyesen, már akkor bejelentkeztek a nemzetközi tőke szolgálatába.

Ugyancsak jó kapcsolatban álltak azokkal az elvtársaikkal – Nagy Imre egykori párton belüli híveivel –, akik a kádári megtorlás elől nyugatra „menekültek”, főleg Párizsban gyülekeztek, magukat reformkommunistának nevezték. Ők alapozták meg a Nagy Imre kultuszt, jelentettek meg könyveket, folyóiratokat, amiknek kifejezett célja volt a forradalom dicsőségének kisajátítása a reformkommunisták számára. Erre a szemléletre alapozták az elvtársak – a párizsi emigráció és a hazai szamizdatos műellenzékiek – a rendszerváltoztatást.

Minden változás úgy eredményes, ha érzelmi alapon történik. Mi más, mint Ötvenhat igazolása, lehetett volna alkalmasabb erre a célra. A kádári tisztogatásnak bőven volt áldozata a kommunisták körében is, hiszen Kádárnak november 4-e után nem csak az utcától és a munkások ellenállásától kellett félnie, arról is biztosítani kellett a kezébe letett diktatúrát, hogy a meglazult pártban érvényesítse az egy akaratot, és annak a rendjét, hogy csak egy hivatalos irányzat van. Ez meg is merevítette a hatalom szerkezetét, ami a 80-as évek több rugalmasságot igénylő légkörében hátrányos volt a rendszer részére. Ez a helyzet bátorította fel az érvényesülésre váró második

vonalat. Ráéreztek, hogy a merevség oldására Ötvenhat igazolása alkalmas eszköz lesz. A terv a *Történelmi Igazságtétel Bizottságban* valósult meg 1988 tavaszán.

Kozák Gyula (az SZDSZ egyik alapítója, a Nagy Imre-temetés egyik szervezője, az *56-os intézet* egyik alapítója) írja a kezdetekről (Élet és Irodalom 2006. dec. 1.):

„Közös történetünk 1981-ben kezdődött. Kerekasztal-beszélgetés ötvenhatról. Főlsorolom a résztvevőket: Csalog Zsolt, Donáth Ferenc, Halda Alíz, Hegedűs B. András, Litván György, Mécs Imre, Mérei Ferenc, Rácz Sándor, Szabó Miklós, Széll Jenő, Vásárhelyi Miklós és jómagam. Az 56-os forradalmat »raktuk össze« egy éven át, megkíséreltük az igaz (és talán valódi) történetét elmondani. A belügy, csodával határos módon – bár mint később kiderült mindenről tudott – nem avatkozott közbe. A rendszerváltásig ez volt a legteljesebb és leghitelesebb története a forradalomnak. És ez volt a magva annak a tudományos műhelynek, amelyből az 1956-os Intézet született. [Litván] Gyuri sürgette, hogy készítsük el a forradalom kronológiáját, írjuk meg a történetét. A kronológia itthon szamizdatban jelent meg, Párizsban a Magyar Füzetekben, a forradalom története már legálisan, a rendszerváltás előtti utolsó pillanatban, 1989-ben. Hogy a meghívott alapítókon keresztül a szervezet széles kört képviseljen, Fónay Jenő, Obersovszky Gyula, Hegedűs László, Mécs Imre, Erdélyi Tibor személyében ott voltak a fegyveresek, Dénes János, Rácz Sándor, Nagy Elek a munkástanácsokat, a munkásságot képviselte, s természetesen a kivégzett nagyimristák özvegyei, illetve Szilágyi József lánya is a TIB tagja lett. De ott volt az alapítók között Fekete Gyula író, Darvas Iván és Mensáros László színművész, Göncz Árpád és Regéczy-Nagy László, a Bibó-per két életben lévő tagja, s a Recsket is megjártak közül Pártay Ti-vadar és Zimányi Tibor.”

Ez a széles kör később szétválik, az SZDSZ és a Soros Alapítvány kebelbeliek ernyője alá nem mindenki illik oda. Az „írók a teraszon” nevű internetes portálon **Ónagy Zoltán** így közli az időrendet:

„1985-től a gazzal sűrűn benőtt 301-es parcella besüppedt gödrei feltűnnek a BBC híradóiban, a The New York Times címlapján. 1988 tavaszán volt ötvenhatos politikai foglyok megalakítják a TIB-et. 1988 június 16-án a párizsi Pére-Lachaise temetőben felavatják Nagy Imre és társai szimbolikus sírját. 1988 májusában az MSZMP leváltja Kádárt, aki morcosan ellenez mindenféle szembenézést a múlttal – (»Múlt nincs, jelen van és jövő, menjetek a p.....a, elvtársak!») – ami nem csoda a tények ismeretében.

Az 1988. június 14-i PB-ülésén határozat születik, hogy a rendőrség verje szét a Batthyány örökmécsesnél tartott Nagy Imre-emlékezést. Grósz elvtárs pártfőtitkár a június 16-i tüntetés szétverése után az Egyesült Államokban kijelenti, »Nagy Imrét helyes volt bíróság elé állítani, mert egy miniszterelnök sem sértheti meg a törvé-

nyeket és az alkotmányt«. Augusztus 4-én Grósz bejelenti: »humanitárius szempontokból megtörténhet a kivégzettek eltemetése«. És a legendás Grósz-mondat: »El kell tudni viselni és kell tudni kezelni«.

Pozsgay Imre 1989. január 28-i beszédében, 1956-ot »népfelkelésként« minősíti, ... a PB 1989. február 7-i ülésén kifejti saját és pártja motívumait. Szerinte a népfelkelés szó azért különösen jó, mert »nem hordoz szovjetellenes tartalmat, de antisztalinista és kielégíti jelen pillanatban azokat is, akik másik variációt dédelgetnek magukban, a forradalom, nemzeti forradalom és függetlenségi háború, függetlenségi harc gondolatát. Ez az összefüggés az, ami véleményem szerint a pártot kisegíti egy aktuálpolitikai kényszerből született fogalom fogságából anélkül, hogy teljes identitását és önbecsülését aláássa, anélkül, hogy az egész párttal szembenézve kellene itt valami különleges számonkérést és elszámoltatást véghez vinni. [...] Tehát nem arról van szó, hogy szakítani az ellenforradalom kategóriájával, hanem arról is, hogy ne hogy újra forradalom legyen a neve egyértelműen.« A szavak mögött világos a szándék, megmaradni a hatalomban minden áron, Ők még az új fogalmakat is költlik, ne fáradjon szegény megfáradt, műveletlen társadalom.”

Ismét **Kozák Gyulát** idézzük:

„1989. június 16., Nagy Imre és mártírtársai újratemetésének napja volt a rendszerváltás konkrét pillanata. Ritkán adódik a történelemben, hogy egyetlen aktszhoz, egyetlen időponthoz köthető egy meghatározó jelentőségű társadalmi, politikai változás”.

Készen volt tehát a recept, ideológiát a reformkommunisták keverték a főzelékbe, és a magyar néppel lenyelezték. Ezen az alapon lehetett elkerülni a rendszer megbélyegzését és érvénytelenítését egy nemzetgyűlés által. A következményeket most nem követjük, csak a forradalom ünneplésének, megítélésének sorsát. Negyvennyolc megünneplésének történelméből tudhatjuk, hogy az ilyen ünnepeket minden kormányzat igyekszik a maga politikai eszméje igazolására felhasználni. Ötvenhat megünneplésének rövid 17 éves története is igazolja ezt a tételt. A rendszerváltoztató kommunisták sikerre vitték szándékaikat:

1. Ötvenhatot a reformkommunisták forradalmává történészkedték.

2. Ezt a forradalom-szemléletet az 1989-ben deklarált köztársaság eszmei alapjává tették. Ezt erősíti meg – sokadszor és sokadikként – Gyurcsány Ferenc ez év október 4-én a Nagy Imre Társaság évfordulós rendezvényére küldött köszöntő levelében:

„...megtiszteltetés számomra, hogy levélben köszönhetem Önöket. Nagy Imre és köre számomra baloldaliként és a köztársaság híveként, demokrataként is fontos. ... Nagy Imrét és körét a Harmadik Köztársaság alapító atyáiként tisztetem, hiszen az

általuk képviselt elvek és értékek maradéktalanul az újratemetésük után, 1989-ben megszülető új köztársaságban tudtak érvényesülni, illetve mai politikai hazánkban, amely ma szabad, de nem magára hagyott ország – tagja az Eu-rópai Uniónak és a NATO-nak, a kontinens és a szabad világ legnagyobb érték- és érdekszövetségeinek. Hiszem, hogy Nagy Imre és köre lehetne a közös nevező a mai, már nem csupán versengő, de kifejezetten megosztott politikai elitnek, illetve a közélet, az ország, a köztársaság hagyományai iránt érdeklődő polgárok sokaságának.”

No, lássuk, milyen elvek és értékek érvényesültek az 1989-ben megszülető új köztársaságban?

Amíg '56-ban a reformokért lelkesedő párttagok és az október 23-ára a kommunisták által a helyzetük megmentése érdekében előráncigált Nagy Imre álmában sem gondolt a szocializmusnak nevezett egypártrendszer lebontására, többpártrendszerű parlamenti demokrácia bevezetésére – 1989-ben viszont pont erről volt szó. Igaz ugyan, hogy 1956-ban, október 28-ára előkerültek a korábbi politikai pártok, de az nem a reformkommunisták, sem pedig Nagy Imre akarata volt, hanem a győztes társadalmi forradalom kommunizmus ellenes jellegének természetes következménye, amit – tessék figyelni – az orosz hatalom jóváhagyott.

Charles Gati így ír erről: „Amikor Nagy Imre október 30-án visszatért irodájába Orsó utcai otthonából, készen állt arra, hogy újabb lépéseket tegyen a felkelők követeléseinek teljesítésére. Tárgyalt Mikojannal és Szuszlovval. Helyette, Tildy egyébként egy teljes óras magánbeszélgetést folytatott Mikojannal; megvitatták a többpártrendszer visszaállításának kérdéseit, s beszámolója szerint Mikojan »mindenbe beleegyezett«”

Nagy Imre még aznap rádóbejelentést tett: „A hazánkban mind szélesebben kibontakozó forradalom, a demokratikus erők hatalmas megmozdulása válaszút elé állította hazánkat. A nemzeti kormány, az MDP Elnökségével egyetértésben, a nemzet életében sorsdöntő elhatározásra jutott, amelyet a következőkben kívánok Magyarországnak dolgozó népével tudatni. Az ország életének további demokratizálása érdekében az egypártrendszer megszüntetésével a kormányzást az 1945-ben újjászületett koalíciós pártok demokratikus együttműködésének alapjaira helyezi. Ennek megfelelően a nemzeti kormányon belül szűkebb kabinetet létesít, amelynek tagjai: Nagy Imre, Tildy Zoltán, Kovács Béla, Erdei Ferenc, Kádár János, Losonczy Géza és a szociáldemokrata párt által kijelölendő személyiség.”

Nagy Imréről illik elmondani, hogy egy hét múltán csatlakozott a forradalomhoz. Tehát csak az elkövetkező 5, azaz Öt napra lépett a nemzet hűségébe. De, mint láttuk, nem a szovjet ellenében, hanem annak engedélyével. Nagy Imre életre szólóan

elkötelezte magát a kommunizmus eszméjével. Feladata volt a forradalom leverése. Minden megtett ennek érdekében október 30-áig. Új feladata lett, a forradalom élére állni, annak irányát eltéríteni. Ekkor találták ki a Nemzetőrséget, Király Béla szerepét.

A feladat, amiben Kádárnak is volt szerepe, meghaladta képességeit. Elbukott a feladatban, a kommunizmus hűségében. A Nagy Imre köpenyébe kapaszkodó kommunistáknak nincs erkölcsi alapjuk azon fejlemény hősének szerepére, amelynek feladata volt az egypártrendszer lebontása a '80-as évek végén. Sajnálatosan, mégis ők valósították meg a rendszerváltoztatást – a nemzet érdekei ellenében.

Az új neoliberais világgazdasági irányzathoz való készséges felajánkozásuk ismeretében eléggé kétes értékű kitüntetés a Harmadik Köztársaság alapító atyáiként üdvözölni őket.

„Az ötvenhatos célokat csak nagy általánosságban és áttételesen lehetett az 1989-es köztársaság viszonyaira vonatkoztatni. Valójában más volt a tartalma a formálisan azonos nemzeti és demokratikus törekvéseknek. Másként jelentkezett a nemzeti függetlenség problémája egy összeomló birodalom peremén, amikor az európai integráció jelentett reális perspektívát, mint az ötvenes években, amikor a Szovjetunió vezetői éppen a birodalom megszilárdításán és kiterjesztésén munkálkodtak. A rendszerváltáshoz vezető világtörténelmi folyamat tendenciája nem csupán illúzióknak mutatta az egykori harmadikutas szocialista célokat, hanem egyenesen visszahúzó erőknak tüntette fel képviselőit. A liberális demokrácia kiépítése és az új világgazdasági helyzethez való alkalmazkodás kényszere nem volt összeilleszthető a munkástanácsos, a közvetlen demokrácia gyakorlatát meghonosítani kívánó, jelentős állami tulajdont fenntartani szándékozó ötvenhatos eszményekhez.” (Ripp Zoltán: III. Magyar Köztársaság – 1989. A tárgyalások eredményei és az új köztársaság.)

A magyar forradalmakat nem lehet pártcélokra kisajátítani. Soha nem volt egyiknek sem politikai ideológiája. Egyetlen eszménye volt: a szabadság. Az egyén, az ország, a nemzet szabadsága. Ebbe beletartozik a kizsákmányolástól mentes gazdasági élet is, meg a manipulációtól mentes szellemi élet. Az – amire oly sokat hivatkoznak mostanában –, hogy parlamenti demokrácia van, jogállam van, szólásszabadság van – ez idáig mind egyéni szabadságigényt teljesítő intézmény – ha valóban meg is valósulnak –, de hiányoznak közülük a közösség szabadságának biztosítékai.

Egészen sajátosan a november 4-i fegyveres lerohanás által kiváltott munkásellenállás volt a forradalom folyamatában az a részleg, amely politikai ideológiának is nevezhető elgondolást fogalmazott meg, és hitt abban, hogy annak megvalósulását ki tudja kényszeríteni a kialakult helyzetben, és éppen a szovjet lerohanás után megindított sztrájkokkal és egyéb közakarát-megnyilvánulásokkal. **Rác Sándor** a Nagybu-

dapesti Központi Munkástanács elnöke írja „Parázsló szándék, Emlékek és tények 1956-ról” című könyvében: „Mindenkinek tudnia kell, hogy Magyarországon a termelőeszközök 1956-ban állami tulajdonban voltak. A forradalom alatt a magyar munkások eldöntötték, hogy a termelőeszközöket elveszik az államtól, és társadalmi tulajdonban működtetik tovább, de ehhez be kellett vezetni a gyárakban a munkás öngazgatást. A munkás öngazgatáshoz pedig ki kellett alakítani a munkástanácsokat. Ez az óriási méretű társadalmi átalakulás napok alatt, felső irányítás nélkül ment végbe az egész országban.”

Rác Sándor idézi Kemény Istvánt (Magyar Munkástanácsok 1956-ban. Dokumentumok. Párizs, Magyar Füzetek kiadása. 1986.), aki szerint: „A szocializmus mind-ig a termelőeszközök köztulajdonát hirdette. A termelőeszközök állami tulajdonba kerültek, és az állam fölött uralkodó pártvezetőség rendelkezett róluk. Magyarországon 1956-ban került sor elsősorban arra, hogy a gyár valóban a dolgozó kollektíva kezébe kerüljön. Meg is maradt tulajdonukban egészen januárig, mert hiába özönlöttek be november 4-én a szovjet csapatok, hiába alakult meg a Kádár-kormány, a gyárak továbbra is a munkástanácsok kezében maradtak. Egészen addig, amíg a megszállók és az általuk megszervezett fegyveres különítmények be nem hatoltak a gyárakba, le nem tartóztatták a munkástanácsok tagjait és sok más munkást is, szét nem verték a sztrájkolókat és a tüntetőket. Csak kivégzésekkel, börtönökkel, internálásokkal tudták a gyárakat visszavenni a munkásoktól, valamint azzal, hogy az egész országban mindenütt végig verték az embereket.”

Ne széllhámokodjanak tehát a mai hatalom kommunisztái-kapitalistái holmi '56-os eszmei utódlásról szóló hazudozással, hiszen ők voltak az államosítás ürügyén a magyar vállalkozások elrablói, ők voltak a magyar munkások fegyveres üldözői, a nemzeti vagyoni újra államosítói, majd ennek a nemzeti vagyonnak kiárusítói és nemzetközi kapitalista kézre juttatói. Ezekkel együtt ünnepelni Ötvenhatot? Soha! A hűségeselek ünnepeljenek csak magukban, mindaddig, amíg el nem jön magyar földre az a szabadság, amiért munkásifjak és diákok kimentek az utcára ország-világ tudomására hozni, hogy a folyamatosan veszélyeztetett szabadságért ki kell állni mindenkor és bárki ellen.

(Magyar Élet 2007. október 25.)

Lopják a forradalmat is

A Táncsics Alapítvány és a Friedrich Ebert Stiftung rendezésében, az Érték és felelősség konferenciasorozat részeként tartott tanácskozáson, „Ötvenhat, mint a baloldal öröksége” című konferencián Gyurcsány Ferenc előadást tartott október 20-án.

Bekezdésként kifejtette, hogy a politikusoknak igenis szabad, sőt kell véleményyt mondani a múltról, „mert az jelenlegi politikai és politikusi hitvallásunknak a tükörképét mutatja meg. Úgy látom, hogy történeszi vita a lényegét illetően viszonylag kevés van”.

Azért van kevés, mert ennek a témának a feldolgozására a baloldal alakított ki tudományos intézetet, ami komoly állami támogatást kap. Sikerként kifejti:

„Kétfajta nézőpontból lehet rátekinteni 1956-ra. Az egyik a megélt, személyes történelem nézőpontja. Erre a nézőpontra igaz az, hogy annyi 1956 van, ahányan vagyunk. Az egyéni látásmódok természetesen konfliktusosak. Másik oldalról van maga a történelmi ítélet. Hogyan helyezzük el 1956-ot a nagy társadalmi, politikai mozgások, küzdelmek sorában, hogyan ítéljük meg 1956 viszonyát a történelmi magyar progresszív hagyományok rendszerében? ... Azt gondolom, hogy nagy összességében 1956-ot a magyar történelmi progresszió fontos állomásának, részének tekintjük, a demokratikus szabadság-küzdelmek felvillanyzó elemének, eközben természetesen megjelennek a szereplők a maguk történeteivel, az általuk megélt, a családból rájuk hagyományozott történetekkel, amelyek itt-ott konfrontálódnak ezzel. Számomra az az igazi nagy kérdés, hogy elég érett-e az ország arra, hogy megértse: mind a kettőnek van igazsága. Hogy elfogadja azt, hogy az egyéni ítélet miért része az igazságnak még akkor is, ha jelentősen konfrontálódik azzal, ahogyan a politikai közösség tekint erre az eseményre.”

Gyurcsány érzékeli a „politikai közösség” és szereplők és szemtanúk ütközését Ötvenhat történelmi szerepét illetően. Most az a feladata hogy kifejtse: a kádári szemlélettel szemben a baloldaliak számára igenis vállalható az, ami '56-ban történt:

„A kádári legitimitáció egyik alapja '56 tagadásához kötődik. Milliók élnek át azt a konfliktust, hogy egyik oldalról van egy tudatosan megélt és elfogadott viszony '56-hoz, ami egy pozitív viszony, a progresszióhoz való kötődés. A másik oldalról pedig van egy ösztönös, ki nem munkált, strukturálatlan élelmény az azt követő három évtizedről, tele pozitív viszonyal, helyenként hamis kivételéssel is – és ez a kettő konfliktusba kerül millióknál. Nem tudják, hogy kit kell akkor ünnepelni? Ettől lesznek üresek '56 ünnepei. Tudom, hogy ünnepelnem kell '56-ot, de mit kezdjek azzal az érzéssel, hogy nekem egyébként az '56-ot tagadó, azt elutasító, azt ellenforradalomnak tekintő Kádár-rendszerrel pozitív élelményeim vannak.”

Az, hogy milliók tudták, hogy hazugság az ellenforradalom minősítés, de ami a „progresszióhoz való kötődést” illeti, annak igyencsak kis táborra lehetett, mert ebben az esetben azt jelenti, hogy a forradalom és szabadságharc célja csak a kommunizmus megjavítása volt. A progresszió baloldali kulcsszó, még visszatérünk rá. Ezt a fejeze-

tet Gyurcsány így zárja:

„A tudatos homo politicus a mindennapok életét élő polgárral kerül konfliktusba, azaz ez nem csak személyek vitája, ez az egész politikai közösségnek egy nehéz vitája.”

Gyurcsány gondja tehát az, hogy a „politikai közösség” azzal küzd, hogy meggyőzze Kádár népét, hogy fogadják el '56-ot, mert az bizony progresszív, vagyis vállalható a baloldaliak részére. Megfelelnek két dologról: A politikai közösség közel felerésznt nemzeti, tehát kommunista ellenes. Ugyancsak jó fele a társadalomnak nagyon jól tudja, hogy mit kell ünnepelni az évfordulón.

„A második konfliktus a valósnak és a lehetségesnek a konfliktusa. Ami történt és ami történhetett volna ... Ha az ember a 16 pontot olvassa, akkor igazat kell adni, azt hiszem Király Bélának, amikor azt mondja, hogy '56 nem forradalomként, hanem reformmozgalomként indul. '56 indulásában nem antikommunista, hanem sokkal inkább reformkommunista, vagy reformszocialista. Sok tekintetben a deszovjetizál ás, a demokratikus szocializmus igényével, Nagy Imrét a kormányba és a központi vezetőség élére, és folytathatnám a sort. Igen ám, ilyenkor boldog a magyar baloldal. Azt mondja, hát megvan. Tényleg, hát '56 akkor ezek szerint a baloldali örökség része, és a munkástanács pedig maga az egyetlen demokratikus tanácsrendszer a világtörténelemben. Milyen szép ez, a munkástanácsok maga a szovjet, ugye, a demokratikus szovjet.

De az is látszik: ahogy megy előre '56, ahogy távoznak október 23-tól, egyre inkább megjelennek a nem reformszocialista, a nem reformkommunista elemek. És teljesen világos, hogyha kifejlődik '56 a maga demoritikus ígéréteben a többpártrendszerrel, akkor ebből polgárosodás, demokratizálási folyamat indul el, és az eredeti eszményekből, a szocializmus, a kommunizmust megreformálásából minden bizonnyal hosszabb távon egy, a mai polgári demokratikus berendezkedéshez nagymértékben hasonlító folyamat bontakozott volna ki.

Összeegyeztethető-e az eredeti szándék a politikai vitákban, van-e bennünk kellő nyitottság, és megértjük-e, hogy ez folyamatosan változik a november 4-ig terjedő napokban? Mindenki, aki csak szemezgetni akar, talál magának valót éppen ezért ebben a 13 napban. Találnak a demokratikus baloldal képviselői is, és találnak az erősen anti-kommunista, antiszocialista politikai szándékkal és meggyőződéssel fellépő mai politikai erők is. Mindegyik benne van ebben az értelemben ebben a 13 napban. Hozzáteszem: '56 értelmezésében a legerőteljesebb választóvonal a bal- és a jobboldali értelmezések között.”

Ezzel a résszel egyet kell értenünk, azzal a kiegészítéssel, hogy már a meglepően kevés eltérést mutató, általában 16 pontból álló követelések pontjai között több olyan

szerepel, ami a diktatúra leváltása nélkül nem valósulhat meg. A Műegyetem kiadványából idézzük:

„Október 22-én este a 14 pont 16-ra bővült. A címe: A MEFESZ Építőipari Műszaki Egyetem diáknagygyűlés határozatának főbb politikai, gazdasági és eszmei pontjai. Ennek első pontja: Az összes szovjet csapatoknak azonnali kivonását követeljük Magyarországról a békeszerződés határozatai alapján.”

Az 5. pont: *„Általános, egyenlő és titkos választásokat követelünk az országban több párt részvételével, új nemzetgyűlés megválasztása céljából. Követeljük a munkásság sztrájkjogának biztosítását.”* Természetesen másnap, a felvonuláson és azt követően mind erősebben és világosabban megnyilatkozott immár a nép, amelynek egyértelmű üzenete volt az egyéni szabadság, az állami függetlenség. Október 28-áig a kormánnyal, annak erőszakszerveivel és a kormány által igénybevett szovjet alakulatokkal szemben, ami természetesen fegyveres felkelésben nyilvánult meg.

Folytatva Gyurcsány mondatait:

„Nagyon sokaknak a hétköznapi személyes lelkében kibékíthetetlen ez a kétfajta örökség. Hadd használjak itt egy fogalmat, amelyet ezen a konferencián hallottam éppen Romsits Ignáctól, aki azt mondja, hogy a demokrácia fogalma kibővült, és ma már beszélünk szociális demokráciáról, mondjuk műveltségi demokráciáról és külön beszélünk politikai demokráciáról.

Akik '56 után megpróbálnak egy relatívabb viszonyt kialakítani '56-hoz, azok azt mondják, hogy: De hát itt van Kádár szociális és műveltségi demokráciájának világa. Az is egy érték Magyarországon. Ez igaz, de az is teljesen világos – azt gondolom én is –, hogy ebben lehet egyenesen beszélni. Semmilyen szociális vagy műveltségbeli demokratikus igényt és törekvést nem igazolhat a politikai demokrácia hiánya és a szabadság megvonása. De hogyha ebben a fogalmi környezetben vagyunk, akkor az nyilvánvalóan alapkonfliktus, hogy a szociális-műveltségi demokrácia támogatóinak és a politikai demokrácia primátusa támogatóinak vitájával állunk szemben. Ez okozza a relativizálás állandó kényszerét.

Baloldaliként, demokratikus baloldaliként, anélkül, hogy az ember sérteni akarná sokak érzékenységét, muszáj azt mondani: a harmadik Magyar Köztársaság az '56-os barikádoknak csak az egyik oldalán épült fel. Nincs mese.

Az a kétfajta hagyomány, amely az utolsó évtizedben itt van: Nagy Imre hagyománya és Kádár hagyománya a nemzeti progresszió keretrendszerében nem egyeztethető össze. Egyéni életek tekintetében ezek természetesen megférnek egymással, az ember megmagyarázza magának. Történelmi értelemben ez két, alapvetően kibékíthetetlen hagyomány. Ez akkor is így van, hogyha nekünk, millióknak – akiknek a sze-

mélyes élete egyébként nagyon sok tekintetben tele van pozitív viszonyal az '56 és '82 közötti időszakban –, nehéz ezt elfogadni. Azt gondolom, hogy a történelmi perspektívát illetően ez még így van.

Abban a vitában, amely a történelmi szerepek megítélésének vitája, Nagy Imre és Kádár vitája, abban a demokratikus baloldalnak és a harmadik Magyar Köztársaságnak a nagyimrei hagyományokat kell követnie.”

Gyurcsány teljesen figyelmen kívül hagyta a nemzeti oldalt. Csak elvtársai meggyőzésével foglalkozott abban a körben, amelyben a hithű baloldali történészek már megírták a magyar forradalom és szabadságharc olyan történelmét, amit az elvtársak elvállalhatnak, csak az ellenforradalom-gombócot kell lenyelni. Igazán nem nagy ár a hatalomban megmaradásért. Végülis a forradalommal megint a baloldal győzött, ugye – forradalom csak baloldali lehet.

Először is, vegyük komolyan, hogy az ami október 23-án este és azt követően bármely napon történt, nem lehetett előre megtervezni senki által. A hatalom két tényezője (kormány az erőszakszerveivel és a szovjet hadsereg) mellé az események előidézéséhez egy harmadik tényező színrelépése kellett. A harmadik tényező a diákság volt, amely tiltakozó felvonulása által jött létre, de 23-án órákon belül a köznép csatlakozása tette veszélyessé a felvonulást a hatalom számára. A kormány a bűnös, mert fegyveres megoldást választott. A védekező lakosság a rendszer teljes lebontásában látta akaratának megvalósulását. Ez tette forradalommal az eseményeket. A magyar nép történelmi tudata, szabadságeszménye működésbe lépett, saját egyéni szabadsága követelését a nemzet szabadságában, országának függetlenségében határozta meg. Ebben a folyamatban semmiféle baloldali, nemzetközi, politikai szemléletnek nem volt szerepe.

A kommunisták azt tették, amit az angol közmondás sugall: *if you can't beat them, join them*. A nemzeti forradalom győzött, mert arra kényszerítette a kormányt, hogy teljesítse a követeléseit. És milyen nagyszerű, amit az *I. kerületi Nemzeti Bizottmány Felhívása* követelt, azt szorult helyzetükben Moszkva hű cselédei teljesítették – ugyancsak moszkvai utasításra – hogy el ne söpörje őket is a népharag:

„Követeljük a kormánytól:

A szovjet csapatoknak az egész ország területéről való azonnali kivonását!

A varsói szerződés haladéktalan semmissé nyilvánítását és Magyarországot teljes semlegességének azonnali kimondását!

Követeljük a még garázdálkodó ÁVH bandák azonnali lefegyverzését!”

Gyurcsány beszédeire oda kell figyelni. Az ömlő fecsegésben érzékelhető a marxi filozófia alapos ismerete és ügyes felhasználása. Minden fontos szerepre előállított baloldali politikust jól felkészült gárda lát el szellemi municióval. A baloldal pártjai mögött évszázados működéssel, a nyugati világ szellemi műhelyei (egyetemek, tudományos intézetek, folyóiratok, agytrösztök, híressé tett gondolkodók) adják a támogató háttérrel a hatalom sikeres megtartására. Gyurcsány beszédírói ennek a hálózatnak a szolgálatában támogatják őt, nem a személye miatt, hanem feladata érdekében. Ha nem felel meg a várakozásoknak (ami jelenleg legfőképpen Orbán Viktor ellensúlyozása), találnak másvalakit, de a folyamatot tovább éltetik.

Azért kell a nagy apparátus, hogy biztosítsa a nemzetközi baloldal irányító szerepét az országoként hatalomra juttatott baloldali kormányok által. A „baloldaliságon” azt értelmezik, hogy a nép jólétét, az elnyomottak szabadulását, az elesettek megsegítését szolgálják, tehát a nép érdekében és a nép akaratából birtokolnak mindent, ami a hatalmat megvalósítja. Elméleteinek vezérfonala a progresszió, vagyis a haladás egy igazabb, szebb, jobb világ felé.

A roppant méretű apparátus azért kell a nemzetközi baloldal tulajdonságainak propagálására, mert mind annak, amit hirdet, pont az ellenkezőjét cselekszi. A munkásmozgalmakból nem munkásjólét lett, hanem Szovjetunió, nem béke hanem két világháború, meg a többi, nem szabadság hanem diktatúra. Magyarország kiemelten súlyos áldozata lett ennek a kalandnak. Ráadásul ennek a nemzetközi embertelenségnek a megvalósítói a szovjet összeomlást követően a „szocialista” politikai és gazdasági hatalom igazgatóiból a kapitalista állam jogrendjében a gazdaság tulajdonosai, a politika helytartói lettek, lelki megrázkódtatás nélkül megtagadva mindazt, amit hittek és tanultak, fogadták el a kapitalizmust, amely – úgymond – ellentéte volt mind annak, amit hittek és tanultak.

Ugyanezt a mai kényes illemű politika-filozófiai szalonokban így fogalmazzák:

„Az új magyar liberalizmus a demokratikus ellenzék és az értelmiségi reformeresség találkozásából keletkezett. Igaz, a 80-as évek vége előtt sem a reformerek, sem az ellenzékiek nem voltak még liberálisok. A demokratikus ellenzék, miközben elköteleződött az emberi jogok és az alkotmányos demokrácia mellett, abban sokáig bizonytalan maradt, hogy a kapitalista piacgazdaságot el kell-e fogadni. Az ellenzékiek többsége számára csak a reformerekkel való találkozás során vált egyértelművé, hogy intellektuális horizontunkon belül a kapitalizmusnál jobb modell nem ismeretes. Mellesleg, a reformerek jó része is csak a nyolcvanas évek közepén jutott el a kapitalista piacgazdaság maradéktalan helyesléséig, és az ellenzéknel később látta be a többpártrendszerű, alkotmányos demokrácia szükségességét.

Másodszor, mind a reformerek, mind az ellenzék köreiben népszerű volt a »magyar progresszió« gondolatvilága: mindkét tábor elutasította az úri Magyarország iránti nosztalgiákat, az állam vallási és világnézeti elfogultságát, az antiszemitizmust, rasszizmust és nacionalizmust. Harmadszor, mindkét csoportban sokan voltak, akik a marxizmus valamilyen revizionista változatától elrugaszkodva haladtak a liberális álláspont felé. Ennek azért volt jelentősége – jóllehet mindkét kör régesrég túljutott a marxizmuson –, mert az onnan kapott társadalomkritikai szemléletet itt is, ott is sokan megőrizték, ami aztán nyomot hagyott az induló liberalizmus karakterén. (Idézet Kis János neves baloldali filozófus *Liberalizmus Magyarországon* c. írásából.)

Ilyen szépen elmagyarázta, hogy az ártatlan lelkű reformerek és demokratikus elenzékiek milyen idegenül közeledtek a liberalizmushoz, persze akkor éppen Che meg Mao iránti lelkesedés hevítette ifjonti keblüket, míg „eljutottak a kapitalista piacgazdaság maradéktalan helyesléséig”. Szinte látjuk, hogy piruló önfeladással tették magukat a nemzeti vagyon tulajdonosává.

Itt tehát a nemzetköziség házon belüli átcsoportosítása történt, magyar viszonylatban pedig a nagyhatalmi függésben csak égtáji váltás. Ugyan mit számít emellett a nemzetközi kizsákmányolás ellen megharcolt nemzeti forradalom kisajátítása? Illik a pántlika a liberálbolsevik kalapra!

(*Magyar Élet* 2007. november 1.)

A forradalom ma már közpréda

Akár forradalomban, akár háborúban két ellentétes érdekű fél jelenléte szükséges. 1956-ban is élesen jelen volt két olyan tábor, amelyek egyike érdekelt volt a fennálló rend fenntartásában, vele szemben a másik a fennálló rend gyökeres megváltozásában illetve megszűnésében volt érdekelt. Minden, ami ebben a sorsdöntő évben megtörtént, ennek a szembenállásnak a függvényében jött létre.

A második világháború a világnézetek küzdelme volt. Pontosabban a nagyhatalmi érdekek világnézeti megfogalmazásban jelentek meg a közvélemény számára, mert ezáltal lehet az embereket legeredményesebben egymás ellen uszítani. Egyik oldalon a kapitalizmus, másik oldalon a kommunizmus eszméje szedte a híveket (később az áldozatokat). Intermezzóként, hogy árnyaltabb legyen a kép, a huszas-harmincas években egy harmadik eszme áramlott a kettő ellenében, a nemzeti szuverenitás védekező mechanizmusaként. Ennek ellenében fogalmazták meg a két klasszikus

művi antagonizmus (a kommunizmus és a kapitalizmus) megdöbbentő együttműködését, mint „a demokrácia erőinek szövetsége, a világ megmentésére”.

A közös ellenséggel szemben, példás szövetségben, a világot lángbaborítóan végrehajtott leszámolás után hamarosan helyreállt a korábbi állapot: a nyugat-keleti (amerikai–oros, ha úgy tetszik: kapitalista–kommunista) szembenállás, olyan társadalmi, ideológiai, katonai-hatalmi, gazdaságfilozófiai ellentétpár-játék, amivel évtizedeken át lehetett szórakoztatni a világot.

Ennek a grandiózus színjátéknak szenvedésre és pusztulásra kárhozottatott áldozata és drukkolója volt a századközép európai népe, amely már a szovjet jármot is elfogani készült, csak béke legyen végre. Ebben a nagyhatalmi játszadozásban kísérelte meg a szabadulás elszánt vállalkozását egy szabadságra vágyó nemzet, amikor rászedett balekként szószerint értelmelte a rabtartója ellenségének álcázott, magát felszabadítóként reklámozó távoli nagyhatalom, félre nem érthető biztatásait.

Az Egyesült Államok politikai megnyilatkozásaiban szerepelt a kelet-európai népek felszabadulásának támogatása, ami az akkori amerikai közvélemény kifejezett követelése volt. Azokban az években ilyen politikát vártak el a nyugati világ népei kormányaitól, elsősorban az Egyesült Államoktól, mert akkorra megmutatkozott a háborús propagandával hófehérre meszelt Szovjetunió valódi lénye a szovjet uralom alá adott fél Európa népeinek brutális elnyomásában. Hamarosan érzékelhetővé vált, hogy ezzel a színleléssel szemben létezik egy másik amerikai politika.

Azóta, két emberöltőnyi idő elteltével a történészek többet is tudnak erről a másik amerikai politikáról. **Richard Nixon**, az Egyesült Államok alelnöke egy szigorúan titkos nemzetpolitikai megbeszélésen (figyeljük a dátumot) 1956. július 12-én, többek között ezt mondta:

„...az Egyesült Államok érdekeinek szempontjából nem volna maga a megtestesült rossz, ha a szovjet vasököl ismét lesújtana a szovjet tömb valamelyik országában, noha mindent összevéve kívánatosabb lenne, ha a Szovjetunióval és csatlós államaival való karcsolatainkban folytatódna a jelenlegi enyhülési folyamat.” (Charles Gati, Vesztett illúziók.)

A magyar nép abban hitt, amit hinni akart: – nem nézheti a művelt Nyugat, amit a Szovjetunió művel. Valóban érthetetlen volt. A Szovjetunió viszont azt tette, ami lényege. Az amerikai hírszerzésnek megvolt minden eszköze arra, hogy a világ vezető nagyhatalma mindent pontosan tudjon, ami a vasfüggöny mögött történik. Minden hivatalos megnyilatkozása tükrözte, hogy ezen a téren kellő ismeretekkel bír. A kommunizmus ellenében hirdetett nagy keresztes hadjárat főként hazai fogyasztásra szánt reklámszöveg volt, hiszen a botrányos szovjetbarátság politikáját abban az időben már

kongresszusi vizsgálóbizottsági leleplezés fenyegette. Tudjuk, a reklám győzött, állandósult a népámító szovjetellenes propaganda és a szovjettel szembeni tétlenség gyakorlatában érlelődött a kétpólusú világkormányzás.

A szovjet megszállást kiszolgáló terrorista „magyar” pártkormányzat is őszintén hitt a nyugati kormányok szovjetellenességében. Ennek tudatában indítottak gyilkos pereket minden valóságos és igaztalanul vádolt Amerika-szimpátia ellen. A terror fokozatos szigorítása és széleskörű alkalmazása alapozta meg a hatalom fenntarthatóságát 1945-től kezdődően, olyan szűk mederben, amiben politikai téren csak a Párt mindenkor hivatalos politikája nyilvánulhatott meg.

Ennek a folyamatnak a kiépítése során a hatalom szolgálatára szegődött sok tízezer lumpenproletár elkötelezett védelmezője lett a rendszernek, őket nemcsak – sokuk esetében egyáltalán nem – ideológiai meggyőződés tartotta meg a piszkos munkában, hanem a tisztas munkával szemben jól megfizetett, legalizált garázdálkodás bandaszelleme. Ez a társadalom alacsony rétegeiből hajcsárszolgálatra kiemelten „valakivé” tett rendszervédő szolgasereg adja az ÁVH-legénységet, ezekkel töltik fel a hadsereg hivatásos állományát tiszti, altiszti rangra emeltem, nevelik belőlük a tanácsisi tisztviselőket, és minden olyan szolgálat személyzetét, ahol a hatalomnak megbízható káderekre volt szüksége. A Párt és a pártállam minden hatalmi szerve ennek a rendszervédő szolgaseregnek, mint piramisnak a tetején, biztonságban érezte magát.

Minden elszigetelés ellenére a nagyhatalmi politikában jelentkező változások hatással voltak a magyarországi pártpolitikai aréna középérégre, amelyben már érlelődött a hatalom gyakorlatában szükséges változások igénye. Ez lendítette a miniszterelnöki székbe Nagy Imrét 1953-ban. Nagyon is odafigyeltek az 1955-ös genfi csúcstalálkozóra, amikor – a háború óta első ízben – a két nagyhatalom a legmagasabb szinten találkozott és tárgyalt a világbékeről. Ezt érezte Budapest politikai világa, amelynek józanabb része a szigor enyhítésében látta a hatalom megtartása garanciáját. Ez az aggodalom politikai mozgalommá érett az író társadalomban.

Eddig felvázoltunk két réteget, két akaratot, amelyek szerepet kapnak rövidesen 1956 októberében. A harmadik szereplő a legnépesebb, a legszervezetlenebb, a legkevésbé tájékozott, aki október 23-án délelőtt még nem tudta, hogy mielőtt leszáll a nap, világra szóló történelmi epizódot indít el – a magyar nép.

Három akarat működött tehát: 1. a terrorhatalom megtartása, 2. elviselhető szocialista pártállam kialakítása a meglévőből, 3. a pártállam lebontása.

Az 1. számú akarat a Szovjetunió fegyveres jelenlétében érvényesült. A 2. számú akarat a nagyhatalmi politikai liberalizáló irányzatára ébredezik. A 3. számú akarat egy mámoros pillanatban lángra lobban.

Meg kell vizsgálnunk egy fontos kérdést: volt-e reális esélye a háborúból győztesen kiemelkedő két nagyhatalom fegyveres összeütközésének 11 évvel a győzelem után? Az amerikai-szovjet szövetség államközi diplomáciai szintre emelkedése 1933-ban jött létre, majd a háborús készülődés erősítette, a háborús évek fegyverbajtársi, szövetségi együttműködése millió szállal kötötte egybe a két hatalmat. Elképzelhetetlen, hogy a létrejött kétpólusú világrend nélkülözött volna alapvető együttműködést. Az Egyesült Államok vezetőit, üzleti érdekeltségeit, nem a Szovjetunió léte vagy szerepe nyugtalanította, hanem a sztalin gyakorlat, ami Sztalin halálával (1953) sem akart megváltozni. A Szovjetunióban is érlelődött a változtatás szelleme, de ott második vonal hiányában vontatottan, akadozva bontakozott ki a liberalizációnak nevezett, Nyugat által szorgalmazott irányzat. Végülis a híres Hruscsov-beszéd 1956 elején (amikor nyilvánosan elítélte a sztalinizmust) a változás lehetőségének reményét keltette világszerte.

Magyarországon az *Írószövetség* rendezvényein, majd az egyetemeken, értelmiségi körökben érlelődött a változás igénye. Erre nyugaton is felfigyeltek, erkölcsileg támogatták, már csak azért is, mert a liberalizálásban lassabban haladó moszkvaiakat is sarkallni akarták a példamutatással. Ez volt a fentebb említett 2. számú akarat. A kommunista rendszer második vonala latolgatta a lehetőséget, amitől leendő hatalmát remélte, aminek útjában állt a párthatalom sztalinista garnitúrája. Az esztendő tavaszán és nyarán érlelődött a változás közhangulata, valóban mindenki kiegyezett volna egy cserével a felső vezetésben, amelytől civilizáltabb kormányzást kap.

Nagyszerű alkalomnak ígérkezett egy monstre diákfelvonulás Budapesten, ahol ország-világ előtt követelik a sztalinista módszerek eltakarítását, és hitet tesznek a szocialista rendszer mellett. Nyugat odaküldte minden épkézláb fotósát és riportert.

Nagy hibát követtek el (a maguk szemszögéből) a liberalizálás szervezői, amikor az egyetemi ifjúságnak szerepet szántak. Tervük biztosítékát abban látták, hogy ez a réteg hálás elkötelezettje a rendszernek, a likvidált felső és középosztály fiait, lányait csak elvétve engedték részesülni felső oktatásban, zömmel a korábban legalacsonyabb társadalmi réteg ifjúsága képezte az akkori egyetemi társadalmat. Csak a felvonulások szervezése, a követelések megfogalmazása során szembesültek a szervezők nemkívánatos változások szenvedélyes követelésével. Ebből fakadt a huza-vona az engedélyező, letiltó rendelkezések során. Bizonyára nem volt reális veszélyérzete a 2. számú akaratnak, amikor ilyen jelek ellenére is követelték a Párt beleegyezését. Ki tudja, ha marad a letiltás, milyen fordulatot vesznek az események, hiszen nagy élmény volt, hogy a hatalom meggingott, és hogy fél egy diákfelvonulástól.

Volt egy jobb felmérés is – ma már tudjuk. **Andropov**, a Szovjetunió magyaror-

szági nagykövete 1956. június 26-án a következőket jelentette Moszkvának: *„Barátaink, akiket lefoglal néhány túlságosan elhúzódo, párton belüli kérdés megoldása, nem biztosítják az említett gyűlések és viták kellő irányítását, aminek következtében számos esetben előfordul, hogy a nyíltan pártellenes és ellenséges megnyilvánulások nem részesülnek kellő visszautasításban.”*

Ezt követően (tehát négy hónappal a forradalom előtt) **Andropov** meglátogatta a Székesfehérvárott állomásozó különleges hadtest törzsfőnökét, **Malasenkot**, tájékoztatta őt az országban tapasztalt ellenséges hangulatról, és közölte vele, hogy legyen készen arra az esetre, ha a magyar vezetők segítségért fordulnak hozzá. Malasenko felkereste a fővárosban **Tyihonov** altábornagyot, a magyar honvédelmi miniszter főtanácsadóját, tájékoztatás céljából. Erről írja visszaemlékezésében: *„Felkerestem Tyihonov tábornokot, aki a páncélszekrényből elővett három vastag dokumentumot, és azt mondta: – Ezekben a kötetekben a magyar vezérkar azzal kapcsolatos tervei állnak, hogy a magyar hadsereg az államvédelmi hatósággal és a rendőrséggel közösen milyen formában vesz részt Magyarországon az állami rend védelmében.”*

A magyar kémelhárítás egyik vezetője 1956. december 28-án így fakadt ki a rendőrfőkapitánysági értekezleten: *„Az októberi eseményeket megelőző időszakban voltak jelzéseink arra, hogy mi van készülóban. Erre korábban felhívtuk az illetékes elvtársak figyelmét, akik erre nem reagáltak.”*

A párton belül is játszottak a tűzzel. Nagyon sokan gondolták úgy, hogy valamit tenni kell, mert ha így megy tovább, abból nagy baj lesz. A sztalinisták önmaguktól nem távoznak, egy kis társadalmi nyomás farvizén reméltek a második vonalban a hatalom csúcán változást előidézni. Nem számoltak azzal, ami olyan váratlanul, szervezetlenül, elsőprő erővel bekövetkezett.

Mire a Műegyetemről a menet a Bem szoborhoz ért, a diákelvonulásból népáradat lett, és megtoldotta a diákok követeléseit. Színrelépett a 3. számú akarat, és a történet ettől kezdve forgatókönyv nélkül, terv nélkül, az események és érzelmek szabta pályán lendült egy igazi népakarat eladdig ismeretlen erkölcsiségű, tiszta forradalmába.

A 2. számú akarat népes táborának minden terve szétesett ebben a történelmi gyalogmenetben. Akár a helyszínen, vagy híre vételével egyénileg is, döntés elé kerültek: Megmenteni a kommunizmust, vállalni a forradalmat, vagy elfarolni. Döntő többségében ez a tábor félreállt, kivárt.

Az 1. számú akaratnak csak egy lehetősége volt: védeni a hatalmukat, minden erővel, beleértve az állomásozó szovjet alakulatokat. Még nem hangzott el lövés, 23-án délután **Gerő Ernő**, akit Hruscsov telefonon invitált résztvenni október 24-én a len-

gyelországi eseményekkel kapcsolatos ülésre, azt válaszolta, hogy Budapesten súlyos a helyzet, s ezért inkább nem menne Moszkvába. A telefonbeszélgetést követően Zsukov Hruscsovnak a következőket jelentette: „*Gerő felkérte a budapesti szovjet nagykövetség katonai attaséját, hogy a szovjet csapatok avatkozzanak be az egyre nagyobb, eddig soha nem tapasztalt méreteket öltő tüntetés felszámolására.*” (Az idézett részek forrása: **Kahler Frigyes – M. Kiss Sándor**, „*Mától kezdve lövünk*” – *Tíz év után a sortűzekekről* című könyv, Kairosz Kiadó).

Tudjuk, hogy a sztalinisták, látva az Országház ablakából a Margit hídra felvonuló áradatot (amire **Hegedűs** miniszterelnök felkiáltott: – *Végünk van!*), sietve felhozták Nagy Imrét vidékről, népszerűségét vádópajzsként alkalmazandó. Nagy Imre nem tartozott akkor a három akarat egyikébe sem, de a kommunizmus védelmében vállalta az 1. számú akarat szolgálatát. Már a parlamenti erkélyről elvettette a szót: – *Elv társak!* Ilyen megszólításra felmorajlott a tömeg, ezzel vége lett a varázsnak.

A Párt Nagy Imrére osztotta a kormányelnöki posztot, de a kormány mindvégig csak sodródott a forradalom áramlásában. Csak követte – mindig elkésve – az utca akaratát, szinte naponta változott a kormány összetétele. Október 28-ig Nagy Imre a forradalom ellensége volt, a statáriális gyilkosságok az ő nevében történtek. Majd amikor a forradalom lett a helyzet ura, a közakarat csak Nagy Imre személye révén fogadta el a kormány fennmaradását, pedig ez nem egyezik a forradalom logikájával. Ettől függetlenül nagy valószínűséggel moszkvai parancsra maradt, annak a feladatnak a terhével, hogy a forradalom élére állva térítse el annak irányát. Ezt nem tudta teljesíteni, itt már a forradalom logikája működött, és sodorta őt, és tette az egypártrendszer főszámolójává, a szovjet uralommal szemben az ország függetlenségének kinyilvánítójává. Ki tudja, miért nem lépett le, ilyen lehetetlen lépések vállalása helyett? Az adott külhatalmi viszonyok között kormányfői pozícióból ilyen felelőtlen lépéseknek csak véres következményei lehetnek, amik hamarosan be is következtek.

Az Egyesült Államokat ugyancsak meglepte a magyar fejlemények drámai fordulata. Ezt az új helyzetet ugyan miként kezelhette volna? Ami történt, nem illett bele a politikájába, ellenkezőleg, megzavarta volna a genfi megállapodás menetét. Ezt jelzi a teljes tétlenség, amikor a világsajtó tele van a magyar eseményekkel, a hivatalos Amerika hallgat. Amerika népe, amely a felszabadítás és visszaszorítás hangoztatását éveken át hallotta, várt valamilyen határozott kiállást, nyilatkozatot, tettet. Nem tudhatott a jóval később nyilvánosságra került táviratról sem, amit **Eisenhower** küldött Titonak – „*az USA kormánya nem nézné szívesen egy szovjetellenes népfelkelés győzelmét a Szovjetunió közvetlen szomszédságában.*” A november 4-i brutális tanktámadás nem idézett elő semmiféle diplomáciai lépést, politikai következményt Nyugat részéről.

A kádári megtorlás két réteget célzott meg kiemelten: a „megtévedt” elvtársakat, tehát a reformkommunistákat (innen van most a sok kommunista „szabadságharcos”), és a fegyfert fogott munkásságot. A 2. számú akaratot például megbüntette, majd megkegyelmezett nekik, és beépítette őket a hatalom intézményeibe. A művelet sikeres volt, amire elkövetkezett – 35 év múltán – az egypártrendszer felszámolása, készen állt egy elitréteg, amelynek elmúlt az ideológia-korszaka, fiataljai nyugati, főleg amerikai egyetemeken csiszolódtak, világpolgári döjffel emelkedtek ki a magyar provinciálisból, baloldalként könnyen lettek internacionalisták a rendszerváltoztatás utáni kapitalista kurzusban. Ők most a szabadságharcot – merthogy már nem ellenforradalom, immár előny – mai elnevezéssel reformkommunista forradalomnak hirdetik. Mint egykori kádári börtönök rabjai, ők írják meg a forradalom történetét, adnak ki könyveket, létesítenek forradalmat kutató intézeteket, hoznak létre szabadságharcos meg nemzetőr szövetségeket, és ünneplik, ünnepeltetik magukat, mint a történelmi esemény résztvevőit, élő tanúit, szakértőit.

Tavaly, az októberi megemlékezések bevezetőjeként, október 20-án, a *Táncsics Alapítvány* és a *Friedrich Ebert Stiftung* közös konferencia-sorozat harmadik része *Ötvenhat, mint a baloldal öröksége* címet viselte. Gyurcsány megnyitó beszédében azt mondta, 1956 nem forradalomként, hanem reformmozgalomként indult, és a kezdeti napokban nem az antikommunista, hanem a reformkommunista vagy reformszocialista jelleg volt a meghatározó. Hozzátette – ez a fokozatosság mutatkozik meg a mártír miniszterelnök, Nagy Imre életútjában is, aki hithű kommunistánból lett a nemzeti progresszió képviselője. Addig lesz látásmódbeli különbség a forradalom megítélésében, amíg az 1956-ot megelőző generációja él – mondta Gyurcsány, majd így folytatta: *„Nyitottan kell fogalmazni, de nem relativizálva. '56 beleillik a magyar demokratikus szabadságküzdelmek sorába. '56 deszovjetizáló, demokratizáló, reformkommunista. A nemzeti progresszió és a nemzet ügye nem szolgálható diktatúrában, erre jött rá Nagy Imre is”*. Így mondta az egykori KISZ-titkárból lett reformkommunista-kapitalista miniszterelnök.

A gyurcsányi szómágia: egy kis igazságra ráépíteni a nagy hazugságot. Aki azzal a valósággal szemben, hogy a Múzeum és a Bem szobor között a reformkommunista elem kiesett a történelemből, azt meri állítani, hogy Ötvenhat reformkommunista forradalom volt, az történelemhamisító.

A veszély az, hogy ez a hamisítás terjed el a külföldi irodalomban is. Csak egy példa a sok közül:

„Az 1956-os forradalom ötvenedik évfordulóján tartott budapesti megemlékezések a magyar felkelés legszembetűnőbb egyediségéről feledkeztek meg: a kommunis-

ta párt Magyarországon pillanatok alatt szétesett, és a magyar reformkommunisták – akik nélkül a forradalom nem jöhetett volna létre –, átálltak a felkelők oldalára” – írja Alexandre Adler külpolitikai elemző a Le Figaro című francia napilap 2006. november 11-i számában közölt elemzésében.

Hát immár ilyen a kapitalista kommunizmus, nyugaton–keleten egyaránt. Megmaradunk ellenforradalmárnak?

(Magyar Élet 2008. október 16.)

„Csapataink harcban állnak...”

Ötvenkét évvel ezelőtti eseményekről, pontosabban a magyar forradalom és szabadságharcról, ma sincs elég ismeretünk. Érdekek fűződnek az események befolyásoló, a valóságtól eltérő magyarázatához. Bűnné lesz az erény a részrehajló megítélésben. Az áruló Kádár, Moszkvával és hazai elvtársaival egyetértésben egyértelműen bűncselekménnyé nyilvánította a forradalmat, és a hatalom birtokában üldözte mindazokat a személyeket (és az eszmét is), akik, (amelyek) szembeszálltak a bolsevista diktatúrával, és hátrányt szenvedtek azok is, akik csak megnyilatkoztak ilyen értelemben, vagy akár feltehetően így éreztek. Ez volt a helyzet mindvégig, az egypárturalom bukásáig – amikor végre a bűn és erény megítélése is visszakapta valóságalapját. A társadalom nagy részét érintette ez az értékcsere. Sokak számára egyszerre fontos lett megnyilatkozni a nemzet szabadságküzdelmé mellett. A fordulat azonnal elindította a köpönyegforgatókat igazoló történelemhamisítást. Ezért nagyon fontos feltárni és ismertté tenni az eseményeket a valóságnak megfelelően, hogy a történelemben ember és cselekedet a helyén legyen.

A kulcsszemély kétségkívül Nagy Imre. A forradalom egyedül őt emelte bizalmába a hatalom élenjáró tagjai közül. Erdemes követni a napi eseményeken, mikor és mennyiben felelt meg a kortársi illetve a történelmi várakozásoknak. Mint a korábbi enyhülési szakasz (1953) idejének (moszkvai utasítás alapján lett) miniszterelnöke – akít a keményvonalas Rákosiéknak sikerült később leváltatniuk –, Nagy Imre a közvélekezés számára a remény embere lett, a javulás csak az ő visszatéréssel volt abban az időben elképzelhető. Akik a rendszer megjavításán szorgoskodtak, Nagy Imre visszatérésében látták a megvalósulás lehetőségét.

Az október 23-i felvonuláson Nagy Imre neve és képe szerepelt a követelések táblái között. De a varázs megszűnt, amikor a Parlament erkélyéről így szólította meg a változás követelésére összegyűlt tömeget: „Kedves elvtársak!” Az ott összegyűlt

tömeg már új képlet volt, a Bem térre menetelés lépteiben a lelki felszabadulás ébredett, egy nagy történelmi negyvennyolcas *déjà vu*, a közösségi erő felfedezésének mámoros boldogsága töltötte el a lelkeket. Ilyen minden magyar forradalom.

A Magyar Rádió épülete és a Parlament előtti véres sortűzek szabadságharcra váltották át a forradalmat. A hatalom, kormánya élén immár Nagy Imrével, erőszak-szerveivel és szovjet katonai segítséggel fegyveres harcot viselt a statárium ellenére utcára merészkedő tüntetők és fegyveres felkelők ellen. A hatalom és nép élethalál küzdelmében a nép forradalmi elemei nyomultak előre, a hatalom egyre csak hátrált, egészen összeomlásáig. Mindez néhány csodálatos napon belül. Bebizonyosodott, hogy a szovjetcseléd hatalom egyetlen biztosítéka csak a szovjet haderő.

A helyzetet jellemzi **Kádár János** első titkár esete, próbált egyezkedni a munkássággal, hogy leválassa őket a felkelők oldaláról, és segített abban – akaratlanul is –, hogy munkástanácsok alakuljanak meg, elsőként Pécsen, Miskolcon és a fővárosi Egyesült Izzóban. A munkástanácsok programja azonban teljesen megegyezett a felkelőkével: a szovjet csapatok kivonása először a harcokból, majd az egész országból, az ÁVH felszámolása, a Rákosi-rendszer teljes felszámolása, többpártrendszer bevezetése és amnesztia a fegyveres felkelésben részt vettek számára.

Október 24-én a sztalinista kormány ravasz taktikai lépést tett, miniszterelnök-cserét hajtott végre, Hegedűs Andrászt Nagy Imre követte. Bevonták maguk közé azt az embert, akinek a neve az óhajtott változást jelentette a nép körében. A forradalom felszámolása érdekében Katonai Bizottság alakult, tagjai: Czinege Lajos, Fehér Lajos, Földes László, Kovács István, Mező Imre, Piros László, Bata István. A bizottság együttműködésről állapodik meg a székesfehérvári különleges szovjet hadtesttel. **Nagy Imre** aláírásával kihirdetik a statáriumot, ezt a rádióban be is olvassák. Ávéhás és szovjet fegyveresek gyilkolták a magyar népet Nagy Imre parancsára, kérésére.

Ötödik napra a kommunista hatalom Budapesten összeomlott. A kormány személyi állományában átalakítva, politikai téren teljes elvi fegyverletétellel mentette meg létét október 28-án. A fejleményhez nagy mértékben hozzájárult az angyalföldi munkásküldöttség követelése személy szerint Nagy Imréhez: ismerje el a felkelést nemzeti demokratikus forradalomnak, és álljon a további átalakulás élére. Elküldték a kormányból a reformok ellenzőit. Kádár János behódolt, így látta első titkárságának és pártjának túlélését biztosítani. Bejelentették az azonnali tűzszünetet. A már amúgyis szétvert ÁVH-t már két nappal előtte feloszlatták, és a Kilián laktanyában megalakult a *Nemzetőrség*, amelynek parancsnoka **Király Béla** lett.

Bányay László szabadságharcos vezető közlése szerint a Nemzetőrség nevű szervezet a kormány kezdeményezése volt, a tárgyalásokra meghívott szabadságharcos

parancsnokok egy része bizalmatlan volt az új szervezet iránt, átlátva a szándékot: a szabadságharcosok ilyen módon történő befogását, lefegyverzését. A becsatlakozás csak részleges volt, a gyanakodók jól számítottak, függetlenek maradtak, ők harcoltak legtovább.

Különleges időszak volt ez, a nagyvilág porondjain folyt egy olyan kísérlet a nemzetközi élet társadalomtudományi, politikatudományi, szociológiai, és természetesen politikai területein, amely a létező gazdasági és politikai berendezések átalakításával, tökéletesítésével foglalkozott. Nagy gondja volt ezeknek a műhelyeknek a Szovjetunió gazdasági és politikai gyakorlata, a nyugati értelmezésben megfogalmazott szocializmus, kommunizmus elmélete és a gyakorlat közötti úr. Nyugati pénzügyi és politikai körök a szovjet rendszer *liberalizálásában* látták megvalósulni az *ideális kollektív államot*, amit nem feltétlenül rendészeti eszközök tartanak egyben. A reformkommunista mozgalom ilyen körökből kapott ötleteket és biztatást Oroszországban és Magyarországon is. Jugoszlávia titoizmusa reményteljes volt számukra – bőségesen támogatták.

Kruscsev már ennek az irányzatnak a szolgálatában mondta el Sztalint elítélő beszédét a XX. Pártkongresszuson 1956 januárjában. Ez az áramlat adott biztatást a Magyar Írószövetségnek, a Petőfi Körnek. A magyarországi sztalinisták jól látták, hogy a legkisebb liberalizmus is a hatalmuk végét jelenti, tehát mereven elutasították, terrorral akarták kezelni a helyzetet. A Kremlben váltakozott a hideg-meleg hozzáállás, ami követhető volt a magyar hatalmi változásokhoz való viszonyulásban, főleg október napjaiban.

Ilyen esetet mond el a magyarországi párt központi vezetőségének október 26-i üléséről szóló beszámolójában **Mikojan**, a Szovjetunió külön megbízottja: „Nagy Imre elismételte nekünk a korábban mondottakat a cselekvés két lehetséges útjáról. »Egyik az, hogy határoztunk – mondta Nagy Imre –, hogy a lázadás fegyveres elfojtása mellett a megbékélést, az értelmiség és a néptömegek megnyerését szolgáló politikát fogunk folytatni, elébe megyünk a népi mozgalomnak és a nemzeti érzéseknek, hogy élére álljunk ennek a népi mozgalomnak, és ezáltal szétverjük az ellenforradalmárokat, és megőrizzük a népi demokratikus rendszert«. A másik út Nagy Imre szerint az lehet, hogy a néptömegek továbbra is ellenük lesznek, és ők kénytelenek lennének csak a szovjet csapatokra és a néptől elszigetelt párt egy részére támaszkodni, ez az út tragikus volna...”

Mikojan és Szuszlov a Nagy Imre-féle irányvonal elfogadását javasolták a moszkvai Elnökségnek, ideértve a katonai intézkedések helyett inkább „a munkástömegek megnyerését” célzó engedményeket, a kormány átalakítását „bizonyos számú kispolgári demokrata” (értsd: más pártbéli) miniszter bevonásával. Hozzá tették: „figyelem-

be kell azonban venni Nagy Imre ingadozásait, aki opportunista természetének következtében nem tudja, hol álljon meg az engedményekben.”

Október 28-án tehát bejelentették az azonnali tűzszünetet, majd Nagy Imre a rádióban tett kormánynyilatkozatban gyökeres átalakulásokat hirdetett meg. Elismerte az új forradalmi szervezeteket, biztosította a jogosnak ítélt követelések azonnali megvalósítását, valamint tárgyalások kezdeményezését a szovjet haderők visszavonásáról. Mindez még a szovjet jóváhagyásával történt. Nagy Imre bizonyára épített a kialakult helyzetre, de Moszkvában számoltak a második út lehetőségével, és a leállított szovjet katonai beavatkozás újra indításával. Csak annyit ígértek, hogy „*a szovjet csapatok a rend helyrellátása után rövid időn belül visszavonulnak bázisukra*”. A Gerő-Hegedűs-féle sztálinisták ebből a megfogalmazásból kiindulva további katonai lépéseket szorgalmaztak, és tervezték 28-a hajnalára, a Corvin köz elleni totális szovjet lerohanás beindítását. Moszkva nem vállalta a kezdeményező lépést, ami összefügghetett a szuezi válsággal, ami éppen egy napra rá lépett drámai fordulatba, Izrael támadó hadműveletével.

Október 30-ra a harcok elcsitultak, a szovjet csapatok elhagyták Budapestet, visszavonultak vidéki laktanyáikba. Nagy Imre kormánya amnesztiát hirdetett a harcokban résztvevőknek, bevezette a Kossuth-címert, nemzeti ünnepnek nyilvánította március 15-ét. Lecserélték az *ellenforradalom* szót, hivatalosan is *nemzeti demokratikus mozgalom* lett a fejlemények elnevezése. Bejelentette az egypártrendszer megszűnését, korábbi pártok újjáalakultak. A Budapesti Országos Börtönben fogva tartott politikai elítélteket kiszabadították. Csak ekkor szabadult ki *Mindszenty* bíboros hercegprímás is.

Október 29-én **Charles Bohlen** (az USA moszkvai nagykövete) kijelentette: ország nem tekinti potenciális szövetségesének a lengyeleket és a magyarokat, tehát Amerika nem kíván beavatkozni a kelet-európai eseményekbe. Ezek után már csak a testvérpártok beleegyezése hiányzott az intervencióhoz.

Korabeli közlemény:

„Nagy Imre, a Minisztertanács elnöke és megbízott külügyminiszter ma, november 1-jén délelőtt magához kérette Andropov urat, a Szovjetunió magyarországi rendkívüli és meghatalmazott nagykövetét. Közölte vele, hogy a Magyar Népköztársaság kormányához hiteles értesülések érkeztek újabb szovjet katonai alakulatoknak Magyarországra való bevonulásáról. Követelte ezeknek a szovjet katonai alakulatoknak haladéktalan azonnali visszavonását. Kijelentette a szovjet nagykövetnek, hogy a magyar kormány a varsói szerződést azonnal felmondja, egyidejűleg kinyilatkoztatja Magyarország semlegességét, az Egyesült Nemzetek Szervezetéhez fordul és az ország

semlegességének védelmére a négy nagyhatalom segítségét kéri. Andropov szovjet nagykövet tudomásul vette a Minisztertanács elnökének és megbízott külügyminiszterének tiltakozását és közlését, s megígérte, hogy haladéktalan választ kér kormányától.”

Mi ösztönözhetette Nagy Imrét és kormánytársait egy ilyen kényes és veszélyes lépésre. A Varsói Szerződés felmondása nem az utcán fogalmazódott meg. Csak arra lehetett jó, hogy felbőszítse a Kreml urait. A vezető kommunistából három napja szabadságharcossá vált Nagy Imre vajon túl akart tenni mindenki másan a függetlenség követelésében? Így akarta igazolni átállását a nemzeti oldalra? Elképzelte, hogy egy ilyen deklaráció varázslatosan érinthetetlené teszi Magyarországot, és világ szegyéne-re a szovjet medve farkát behúzza kioldaloz az országból? Vagy azt hitte, hogy már akkorát győzött a forradalom, hogy szórakozni lehet a hatalmas ellenséggel? Vagy arra gondolt, hogy Nyugat csak erre vár, és – miként hirdeti – megvédi azokat, akik kivívták függetlenségüket?

Nagy Imrének semmiféle tapasztalata nem volt külügyi dolgokban, sem ismeret-sége, sem öszeköttetése nyugati országok diplomáciai köreivel. Gyemekkorunkban volt olyan játék, amelyben a „Nem ér a nevem!” mondóka mentességet adott. A hatalmi politikában nem lehet mondókéval kísértálni a vadállat karmai közül.

„Rossz volt Nagy Imre korábbi miniszterelnökségének amerikai megítélése: a budapesti amerikai követség 1954-ben úgy vélte, »a magyarok ellenszenvvel viseltetnek rendszerével szemben«. Nagy gazdaságpolitikáját katasztrofálisnak minősítették 1953–1955 közötti kormányfősége idején. Nagy elmulasztotta, hogy akár szimbolikus lépéssel enyhítsen a két ország ellenséges viszonyán. Dulles kifejtette, az USA-nak semmi köze a Nagy-kormányhoz, az új amerikai követet pedig utasította, hogy ne adja át megbízólevelét. Ezt csak november 3-án másították meg, tekintve, hogy Nagy »elfogadta a nép szabadságra és függetlenségre vonatkozó követeléseit«, és semlegessé-gért folyamodott. Ekkor már túl késő volt. Tükröződött Lengyelország és Magyarország eltérő fontossága is a régió belül. Az előbbi tekintetében a vezérkari főnökök utasítást kaptak, hogy vizsgálják meg a nemzetközi katonai akció lehetőségét, míg Magyarország esetében is elutasították a katonai segítségnyújtás minden formáját.” (Borhi László: „Moszkva és Washington között 1956-ban”).

Ez az idézett helyzet tovább bonyolítja a rejtelmet: Amerika értékeli a független-ségi küzdelmet, de nem honorálja.

Nagy Imre Kossuth-i hangvételű írása is elgondolkodtató: *„A népek és országok a szocializmust is csak úgy hajlandók elfogadni, ha az biztosítja, vagy meghozza nemze-ti függetlenségüket, szuverenitásukat, egyenjogúságukat. A magyar tragédiának az a*

lényege, hogy a szocializmus és a nemzeti függetlenség eszméje szembekerültek egymással. A magyar felkelés alapvető értelme az volt, hogy megkeresse és megtalálja ennek az ellentétnek a megszüntetését és megteremtse a kellő egységét, teljes összhangját.”

Mi más ez, mint a szocializmus megmentése, nemzetek általi elfogadtatásának elmélete. Mégegy titoizmus. Csakhogy az internacionalizmus elvetése nem érdekelte sem az orosz-soviniszta Keletet, sem a nemzetköziség főfészkrét, Nyugatot. Miért nem jött erre a felismerésre fiatal korában, miért csak sarokba szorított állapotában?

Vajon tudott-e Nagy Imre arról, hogy **Dulles** október 27-i beszédében, biztosította a szovjet vezetőket arról, hogy az Egyesült Államok nem tekinti Magyarországot potenciális szövetségesnek, és hozzátette, hogy Amerika célja a kelet-európai országok függetlenségének és szuverenitásának helyreállítása? Bohlen nagykövet október 29-én megismételte az üzenetet a Kreml vezetői számára, hogy kormányának nincsenek tervei Magyarországgal. A State Department elemzése október 30-án leszögezte, hogy minden hathatós segítség a magyaroknak „valószínűleg ellenségeskedéshez vezetne az oroszokkal”.

A magyar kérdést november 1-jén Kruscsev távollétében az SZKP elnöksége Mikojan kezdeményezésére ismét megvitatta. **Mikojan** 10–15 napot kért a Nagy Imre-kormány számára a helyzet stabilizálására. Szerov erre azt válaszolta: „*Erélyes intézkedéseket kell tenni. Meg kell szállni az országot...*”. **Konyev** és **Zsukov** szerint: „*Budapest a felkelők hatalmában van. Eluralkodott az anarchia. A reakció felülkerekedik. A megoldás: megszállás...*”

November 2-án Malenkov és Kruscsev Brioni szigetén Tito, jugoszláv pártvezetővel konzultál a magyar eseményekről. Tito helyesli a szovjet beavatkozást, és elfogadja Kádár János jelölését. Brioni előtt Bukarestben tárgyaltak a szovjet vezetők a román, bolgár és csehszlovák vezetőkkel a megszállás előkészítéséről. A románok katonákat is ajánlottak, de ezt Kruscsev visszautasítja. Liu Sao-csi Mao-Ce-tung nevében beleegyezett a katonai beavatkozásba.

„*Ma hajnalban a szovjet csapatok támadást indítottak fővárosunk ellen azzal a nyilvánvaló szándékkal, hogy megdöntsék a törvényes magyar demokratikus kormányt. Csapataink harcban állnak! A kormány a helyén van. Ezt közlöm az ország népével és a világ közvéleményével!*” – mondta **Nagy Imre** a Magyar Rádióban 1956. november 4-én 5 óra 20 perckor.

A kormány a helyén van! Egy rádiószózatban ennek a mondatnak az üzenete csak az lehet, hogy emberek, tartsatok ki, ne adjátok meg magatokat, a helyzet nincs elveszve. Holott nyilvánvaló, hogy a megindult irtatlan háborúban, az erőviszonyok alapján,

órákon belül új helyzet áll elő, amelyben a kormány már nem lesz a helyén.

Ha csak az lett volna a szándék, hogy „megdöntsék a törvényes magyar demokratikus kormányt” akkor nem kellett volna az ország összes városaira rátámadni, és a fővárosba vezető utak házait szétlőni, szinte eszeveszetten. A szovjet támadás célja a forradalom letörése volt. A magyar nép megbüntetése, elrettentése volt. A kommunista Nagy Imre bűne a szovjet szemében egyértelmű: nem teljesítette kommunista kötelességét, nem verte szét az ellenforradalmat. Pedig teljesítette bolsevik kötelességét, a forradalom első öt napjában igénybe vette a szovjet alakulatokat a forradalmárok ellenében. Igaz, ha nem vált át időben, a forradalom söpörte volna el.

Fogadjuk el, hogy az események során fölébredt benne a haza iránti érzelem is, nemcsak a félelem attól, hogy a rendszer omladékai alá kerül. Mindkét esetben, tehát hazafivá vedletten is, meg akkor is ha csak taktikázott, a forradalom ereje sodorta őt magával, olyannyira, hogy megtett olyan politikai lépéseket, amiket az ország elvárt tőle, de olyanokat is megtett, amelyeket hazája sorsáért felelősséget érző politikus nem tehet meg.

A magyar forradalom tragikus hősköltemény, maga a rejtélyes magyar lélek, amely elbukik a lehetetlen megkísérlésében, de feltámad és igazolást kap amikor a történelem szekere visszatér a méltányosabb útra.

(Magyar Élet 2008. október 23.)

Kormány és nép együtt ünnepelt Fellobbantották a forradalom lángját

Kordonok nélkül: hatalmas tömeg ünnepelt október 23-án a Kossuth téren, ahol péntek délután óta égett a „forradalom lángja”. A legnépszerűbb program a nyitott Parlament volt, délben szinte az egész teret körülölelő, kigyózó sorok vártak a bejutásra. Szombaton családi programokkal és koncertekkel emlékeztek az 1956-os forradalom és szabadságharc 54-ik évfordulójára.

A kormány célja szerint nem csupán protokolláris esemény volt, hanem a fiatalokhoz szóló valódi nemzeti ünnep október 23-a, ahogy jelezte korábban Nagy Anna kormányzóvivő. A Kossuth térre ezért erre a napra családi programokat, játékokat, koncerteket szerveztek a megemlékezni vágyók részére. A gyermekek számára szabadság, bátorság és hősiesség témában rajzversenyt hirdettek, szórakoztatásukra pedig felkérték a *Kolompos* és az *Alma* zenekart.

A Kossuth tér egyik pontján a Magyar Rádió és a Szabad Európa Rádió adásaiból szerkesztett, korabeli rádióműsort hallgathatták az érdeklődők. A Film-sátorban a forradalomról szóló filmeket vetítették: *Az eltűszentett birodalom; Eldorádó; Szabadság, Szerelem*.

A Sport-sátorban a 1956-os Melbourne-i olimpia hangulatát idézték, itt az egykori és mai olimpiai bajnokokkal és világrekorderekkel találkozhattak a látogatók, mások mellett **Mohácsi Ferenc**, és **Vagyóczky Imre** kajakozókkal.

Középiskolások és egyetemisták, illetve bárki, aki elég tudást érzett magában, interaktív ismeretterjesztő játékokra nevezhetett be, amit „Azok a pesti srácok” címmel rendeztek meg.

Az egész napos programot a délután 5 órakor kezdődött Szabadság koncertek zárták. Ezen mások mellett fellépett a *Csik Zenekar*, **Ferenczi György** és a *Rackajam*, a *BM Duna Művészegyüttes*, és a *Belmondo zenekar* is.

A forradalom lángját fellobbantó fiatalok **Kövér László**, az Országgyűlés elnöke és több tucatnyi érdeklődő jelenlétében helyezték el fáklyáikat a márvány emlékmű előtt. Az 1956-os forradalom és szabadságharc tiszteletére rendezett ünnepség szereplőit korabeli Csepel teherautók szállították a budai Bem térről a Parlament előtti Kossuth Lajos térre. A *Forradalom lángja* emlékmű felállításáról az Ötvenhatos Emlékbizottság döntött 1996-ban. Az emlékmű előtti lángot azóta minden évben meggyújtják és egészen november 4-ig, a forradalom leveréséig lobogni hagyják.

Schmitt Pál köztársasági elnök szerint 1956 a méltóság diadala volt, magunkra találás, a közösség megélésének pillanata. Az államfő pénteken a Parlamentben, az 1956-os kitüntetések átnyújtása előtt arról is beszélt: a díjak értelme, hogy példaként állítsuk az ország nyilvánossága elé azokat, akik ma is a méltóságot képviselik a világban. Minden állami díj a nemzet csöndes hódolata az örök értékek előtt, a szépség, az eredményesség, a tisztesség előtt. Schmitt Pál szerint minden év minden októberében fontos, hogy „*közéleti gondolatainkat, eredményeinket, kitűzött feladatainkat mintegy átmossuk a forradalom tisztaságán*”.

Mint fogalmazott, a nemzet pótolhatatlan kincse, hogy vannak emberek, akik nap mint nap megteszik ezt az egybevetést. Őket ünnepeljük és díjazzuk nemzeti ünnepeinken, különösképpen október 23-án. A köztársasági elnök szerint a díjak értelme, hogy példaként állítsuk az ország nyilvánossága elé azokat, akik egykor harcoltak a méltóságért, s azokat, akik ma is a méltóságot képviselik a világban. „*Az elmúlt esztendőkből messzire vetődünk a helyes iránytól és úttól*”. Véleménye szerint fájdalmas példákön látni, mit hoz a tudás távlatok nélkül, a pénz hajszolása a következők ismerete nélkül. Ma együtt szenvedjük néhányak felelőtlenségét – jelen-

tette ki, majd hozzátette, ő hisz az erkölcsös, igazságos közéletben, „*hiszek, mert látom, hogy a szemünk láttára bontakozik ki*”. – fogalmazott, majd hozzátette: „*szerencsére élnek közöttünk olyanok, akik életpályájukkal, hitvallásukkal, hazafias helytállásukkal valóságos irányítói a nemzetnek.*”

Az állami kitüntetettekhez fordulva azt mondta: azért vannak ma itt, mert megfogadták a tanácsot, mert kerestek, mert zörgettek és nem nyugodtak. Mint fogalmazott, a hétköznapiakon tanítanak az egyetemen, gyógyítanak a műtőben, kutatnak a laboratóriumban, védik a jogot, szervezik a közösséget, hajtják a gazdaság motorját, gyerekeket mentenek és nevelnek a szépre, gondozzák az ember legsérülékenyebb részét: a lelkét. Tudományos, művészeti, társadalmi és közhivatalokban végzett munkájukkal, műszaki vagy sportteljesítményükkel, egyházi szerepvállalásukkal mindig az embert szolgálják – tette hozzá.

Schmitt Pál kiemelte: a díjazottak eredményeiből, életművéből, munkájából energia szabadul fel. Ahogy fogalmazott, „*annyi hő termelődik, aminél egy egész nemzet melengetheti a lelkét*”. A köztársasági elnök beszélt arról is: 1956-ban az utcára vonuló munkások, egyetemisták erősebbnek bizonyultak egy fegyverekkel fenntartott, gyilkos diktatúránál. „*Most csak a kicsinyhitűséget, a bizalmatlanságot, a reménytelenséget kell legyűrnünk. Veszélyes ellenfelek, de legyőzhetőek, nekünk menni fog*” – hangsúlyozta.

Egész Európa érdekében...

Az idei ünnep vendége, az Európai Parlament elnöke, a lengyel **Jerzy Buzek** arra emlékeztetett, hogy 54 évvel ezelőtt a magyar nép a szabadságot választotta. Szavai szerint ez a magyarok választása volt, de minden európai együtt érzett velünk. Lengyelország is hatalmas szolidaritást érzett a magyar nép iránt. Vannak olyan pillanatok a történelemben, amiket soha nem szabad elfelejteni, mert egy átfogó folyamat részei, és a demokrácia, a szabadság, valamint az újra egyesült Európa felé vezetnek. Az egyik ilyen pillanat az 1956-os forradalom volt – mondta az EP elnöke.

1956-ban Magyarország egyedül maradt, ma egy 27 tagú demokratikus közösség tagja. A volt lengyel miniszterelnök beszélt arról is, hogy Magyarország lesz a következő fél évben az EU elnöke, és komoly szerepe lesz az unió politikájának formálásában.

A romokon túl már látszik Magyarország új évszázada

Orbán Viktor kormányfő október 23-án délután mondta el ünnepi beszédét – főbb részeit idézzük:

„*Itt történt, ezen a téren, 54 évvel ezelőtt, este 9 órakor: Nagy Imre az északi szárny egyik emeleti szobájában fellépett az ablaknyílásba állított asztalra, és lenézett, ide a*

térre... Amikor meglátta a sokaságot, egy röpke másodpercre megszédült, a látvány okozhatta, amely megrendítő lehetett. A megszokás tette, vagy a pillanat súlya volt az oka, talán csak kiszaladt a száján, de azt mondta: –Elvtársak. Tiltakozó morajlás futott végig: – Nem vagyunk mi elvtársak! – A nemzet jött el – kiáltotta el magát valaki.

– Ezerkilencszázötvenhatban a magyar nemzet született újjá!

– Úgy tűnt, már csak lakosok, tömeg, dolgozók, abroncs nélkül széthulló dongák élnek ott, ahol hajdan egy nagyszerű tettekre képes nemzet élete virágzott... Az ablakba fellépő Nagy Imre megértette... ezen a téren Magyarország állt. Egy nemzet, amelyet immáron a szív hangjai, a vér szava, ezer közös év, dicsőségesen felemelt és méltósággal lehanyatló zászlók, azonos cél, eszme és küldetés egyesítenek... Egy igazi, kifosztottan és becsapottan is életerős nemzet állt itt a téren, a valódi Magyarország nézett szembe a sorsával. Az a Magyarország, amelyet nem fedett el hamisság, nem festett át propaganda. Az emberek kiléptek a díszletekből, és utat nyitottak a jövőbe.

– A magyarok szabadságsóhaja kiütötte az első téglát a kommunizmus falából, s ezen a nyiladékon évtizedekkel később az egész szocialista világrendszert kivitte a huzat.”

A kormányfő elmondta, hogy 1956-ban fegyveres, 1990-ben alkotmányos, 2010-ben pedig kétharmados forradalom volt. Ő is felidézte, hogy négy évvel ezelőtt „az akkori hatalom rohamrendőrökkel verette, lovas rendőrök kardlapjaival ütlegelte, víz-ágyúval és gumilövedékkel lövette a békésen ünneplő magyar embereket.”

A kormányfő azt mondta: egy évük van arra, hogy megteremtsék a sikeres magyar élet alapjait, visszafordítsák a hanyatlás zúllásbe fordult korszakát, és ismét emelkedő pályára állítsák az országot. Kapkodás nélkül, megfontoltan, de szapora lépetekkel.

A miniszterelnök arról is szólt, hogy 1956-ban fegyveres, 1990-ben alkotmányos, 2010-ben kétharmados forradalom volt. 1956 munkáját 2010 áprilisában fejezték be a magyarok a kétharmados választási győzelemmel – hívta fel a figyelmet ünnepi beszédében. Így születik a történelem, így születik újjá egy nemzet – fejtette ki.

A kétharmados győzelem megszabadított attól az érzéstől, hogy mégiscsak újra kell vívni a harcot. Ez a harc az 56-osok, a rendszerváltók, a szabad magyarok győzelmével ért véget 2010 áprilisában. A kétharmados forradalommal a szabadságot nem veheti el, nem fordíthatja vissza semmilyen külső erő – hangoztatta a kormányfő.

„Mi, akik sorban álltunk 1990-ben, hogy a magunk szögét beleverjük a kommunizmus koporsójába, mi, akik részt vettünk az áprilisi választások kétharmados forradalmában, mi tudjuk, milyen az, amikor úgy érezzük, mintha állna mögöttünk valaki, és küldetésünk beteljesítése felé vezetné lépéseinket – jegyezte meg Orbán Viktor, ki-

emelve: – *így történhet meg az 56-os fegyveres, a 1990-es alkotmányos és a 2010-es kétharmados forradalom, így születik újjá egy nemzet!* »Nincs még egy olyan nap a történelem kezdete óta, amely világosabban megmutatta volna, hogy az ember szabadságvágya örök és elpusztíthatatlan, bármekkora is legyen az ellene ható túlerő.« – idézte Kennedy elnök 1956-os hőseinkről szóló szavait a miniszterelnök.

„Befejezetlen történet volt 2010-ig 1956, a magyarok befejezetlen története volt az idei esztendőig, a kétharmados forradalom azonban megszabadított bennünket – 56 örököseit – attól, hogy a forradalom napján úgy érezzük, mégiscsak újra kell vívni ezt a harcot. A magyar életlehetőségek szabad alakításáért vívott harcot lezártuk – szögezte le Orbán Viktor, hozzátéve: – ez a harc a mi győzelmünkkel, az 56-osok győzelmével, a rendszerváltók, a szabad magyarok győzelmével ért véget 2010 áprilisában.”

A Fidesz elnöke szerint '56-ban az utcákon győzték le a magyarok a hazugságot, most 2010-ben a választásokon döntöttük le, és adtuk meg a kegyelemdőfést a hazugságok rendszerének. Ezzel eljött a nemzeti együttműködés korszaka – fogalmazott.

A kormányfő hangsúlyozta: – '56-ban az új korszak építésének lehetőségét idegen erők erőszakkal visszavették, most a kétharmados forradalommal, európai szokások szerint, a világ által elismert, demokratikus módon elért szabadságunkat nem veheti el tőlünk semmilyen külső erő. „Meg kell teremtenünk Magyarország virágzó, sikeres korszakát! Meg kell nyitnunk a magyarok új, igazságos évszázadát!”

„Van, amikor az igazságért csak meghalni lehet, ez a sors jutott magyarok százainak 1956-ban. Mi nem meghalni akarunk az igazságért, hanem élni szeretnénk benne. Nekünk ez a sors jutott. Megkaptuk a lehetőséget arra, hogy megnyissuk a magyarok új, igazságos évszázadát. Sohase feledjük, hogy hálával tartozunk az 56-osoknak azzal, hogy hazánkat végre olyan erős országgá tegyék, amelyet ez a nagyszerű nemzet megérdemel. Ez a mi küldetésünk!” – fogalmazott a kormányfő.

Orbán Viktor kifejtette: ha az 56-osok engedtek volna a kísértésnek, és nem ledöntik, hanem kikerülik a tilalomfákat, akkor még ma is állna a kommunizmus téglalafa. Ha 1989-ben nem követeljük a szovjet csapatok távozását, még mindig tele lenne velük Közép-Európa. Ha teret engedünk a kétségeknek, ma nem állhatnánk itt, és még a halálós ágyunkon is azt bánnánk, amit akkor elszalasztottunk.

A rendszerváltáskor voltak tabuk, amelyeket nem döntöttünk porba, és azóta tudjuk, ez nagy hiba volt, sok időt veszítettünk. Amikor ott a lehetőség, kinyílik a kapu, akkor nem szabad kételkednünk. Nekünk a magyarok új évszázadát kell magunk előtt látni, erre a célra kell szegeznünk tekintetünket, a kételyeket pedig „*be kell lökni a ládafiába, és rá kell fordítani a kulcsot*” – húzta alá a miniszterelnök.

Egyszer van ilyen lehetőség

„Nem azért győztünk tavasszal, hogy mindent a régiben hagyjunk. Nem ezért áldozták életüket az 56-osok, nem azért őrizték szüleink az igazságot a diktatúra alatt, nem ezért csináltuk végig a rendszerváltást, nem azért bírtuk ki az elmúlt nyolc évet, hogy amikor kitarul a jövőre nyíló ajtó, akkor megtorpanjunk, és elbizonytalanodjunk. Egyszer van ilyen lehetőség. A célt nézzük, és ak-kor sikerülni fog!” – fogalmazott Orbán Viktor.

A kormányfő aláhúzta: – a nemzet igent mondott arra, hogy országunkban mindennek meg kell változnia. Az alkotmánynak, a törvényeknek, a közéleti erkölcsöknek, a tabuknak, a parancsoknak, a céloknak, a viszonyoknak, az értékeknek, a médiának és a környezetvédelemnek, az iskolának, és a közbeszerzéseknek – sorolta Orbán Viktor, leszögezve: *„mindennek meg kell változnia, ami ember- és nemzetellenes!”*

A nemzet igent mondott a változásra

Ha túlnézünk az elmúlt nyolc év romjain, meglátjuk a magyarok új évszázadát. A nemzet igent mondott arra, hogy minden megváltozzon – hangsúlyozta Orbán Viktor. Hozátette: – csak bizakodó tekintettel lehet meglátni nehéz időkben a boldogabb korok körvonalait. Mi olyan országot látunk, ahol buta szabályok nem akadályozzák a tisztességes munkát, ahol garantálják a nyugdíjak értékét, és nem engedik, hogy eltözdézzék az emberek megtakarításait – fejtette ki a kormányfő. Olyan országot teremtünk, ahol megéri gyermeket a világra hozni és felnevelni. Olyan országot akarunk, ahol érdemes adózni, mert egyszerű és igazságos.

„Akik kételkednek, akarva-akaratlanul a múlt védelmezőivé válnak. Nem engedhetünk a kétségnek, mert akkor veszítünk. Senkit nem hagyunk a múlt romjai alatt!” – emelte ki a kormányfő. *„Egy évünk van arra, hogy felvegyük a tempót, hogy megteremtsük a sikeres magyar élet alapjait!”* – hívta fel a hallgatóság figyelmét a miniszterelnök ünnepi beszédében.

„Mi tudjuk, hogyan remeg a fejszenyel, ha kemény fába vágunk, hiszen 56-ban szüleink, nagyszüleink fegyver nélkül mentek az elnyomók ellen, később hazaküldték az oroszokat úgy, hogy egy csepp vér sem folyt. – mondta Orbán Viktor. – Négy éve, az akkori hatalom lovas rendőrökkel verette a békésen ünneplő embereket. Most mi itt vagyunk, és bízunk benne, hogy az akkori hatalmasok ott lesznek, ahol lenniük kell!” – utalt a kormányfő a szocialisták szégyenteljes országlására.

„Jöhetnek még kemény idők, mi akkor is itt leszünk, mert tudjuk, hogy a kemény idők nem tartanak ki addig, mint a kemény emberek!” – zárta beszédét Orbán Viktor.

A főpolgármester szerint 1956 az erkölcs forradalma volt, amely nem tűrte az elnyomást, a hazugságot, az emberek megnyomorítását és lelki lerombolását.

Tarlós István a *Magyar Rádió* Bródy Sándor utcai épületénél tartott szombati fővárosi megemlékezésen mintegy félezer emlékező, köztük több fővárosi képviselő előtt úgy fogalmazott, az erkölcs lehet felkiáltójelként magasra tartott zászló, és piros vér a pesti utcán, de lehet építő, óvó, hazát és várost teremtő is. A politikus szerint a budapestieknek különösen súlyos örökség és tehertétel adatott, ám ő arra vállalkozott, hogy új rendet és működőképesebb várost építsen, „igaz filozófia mellett”.

Tarlós István párhuzamot vonva az 54 évvel ezelőtti forradalom és a mai célok között, azt hangoztatta: egybetartozik 1956 öröksége és a jelen „szorító és kényelmetlen” feladatainak sokasága, ám, mint mondta, tudni és vállalni kell a dolgukat ebben. Az örökség és a feladat mindig meghatároz, ezért nem szabad szem elől téveszteni egyiket sem – hangoztatta a városvezető. Szerinte vannak, akik ma álságos demokráciafáltésból elfeledkeznének a 2006-os szemkilövésekről, és kitörölnék a közvélemény emlékezetéből azt is, hogy az előző kormány 2010 áprilisában „20 ezer milliárdnyi államadóssággal hagyta itt az országot”.

A politikus beszédében többször is kitért a 2006-os őszen történetekre. Mint mondta, „úgy tűnik, úgy tűnt”, akkor politikai hatalmi körökből provokálták a budapestieket, és az ismert brutalitások mellett még „*az 50-es évekre emlékeztető módszerekkel szervezett állandórendőrök is rongálták a rendőrségbe vetett közbizalmat*”. Tarlós István arról is beszélt: a négy évvel ezelőtti őszi óta nagyon sokan lettek nemzeti érzelműek azok közül, akik részt vettek az oszlatásokban. Felidézve az 54 évvel ezelőtti forradalom első napjait, arról is beszélt: „az ávósok ostoba hisztérikus terrorja gyújtotta meg a kanócot a rádió épülete előtt”, addig a tüntetések békések voltak.

(Magyar Élet 2010. november 4.)

Eszményteremtő forradalom

Kételkedni a gondolkodási szabadság erénye. Jogosan felütheti a fejét Tamás mester, mondván – ugyan kérem tizenhárom nap alatt eszményteremtés, ki ért rá akkor elméleteken töprengeni? Meggondoltan cselekedni sem volt idő.

Nézzük csak, az a szűk tizenhárom nap teljesen más volt, mint az előtte volt néhány száz. Már az első napon a felvonulás híre a maga rendellenességével és logikai abszurditásával felajzotta a kedélyeket, mindenki érezte, hogy valami olyan történik, amihez neki is személyes köze van. A munkahelyeken a hír fontosabb lett, mint a napi feladat, és ami elképzelhetetlen volt máskor, az emberek a munkahelyet elhagyva

megindultak az események látására. Ami hamarosan az események szereplőivé tette őket. A nagy élményben a társadalomnak olyan mozdulata nyilvánult meg, ami szembe ment a mindent ellenőrző hatalom mindenhatóságával. A hétfőn este nyugovóra tért polgárok nem gondolhatták, hogy kedden este már forradalmárok lesznek. A párhatalom összeomlott, a kormány napról-napra átalakult, ahogy hátrált, pusztá létét menteni. Igyekezett a népakarathoz igazodni, ugyanakkor jó kommunistaként a forradalom élére állni, eltérítendő annak irányát, ami lehetett moszkvai utasítás is. Amikor egy országban milliók foglalkoznak azzal a kérdéssel, hogy hogyan tovább, olyan körülmények között, hogy ma kell döntenie arról, hogy a holnap milyen alapokra épül, az ilyen napok bizony eszményépítő napok, ilyenkor csiszolódik az élet értelmét meghatározó filozófia. Azok a történelmi nagy napok, amikor minden magánügy közös feladatba olvad, minden egyéni törekvés közakarattá válik.

Eszmetörténészek feladata lesz felfedni a magyar '56 őszének eseményeit irányító eszmények szerepét, illetve azok létrejöttét, akárcsak kívánság alakjában is. Mai szabadságunk az 1956-os forradalmunkból sarjadt ki – mondja ki Magyarország Alaptörvénye. Ez a mondat kifejezi azt a tényt, hogy 1956 októberében–novemberében a magyar forradalmárok az ország szabadságáért küzdöttek, aminek megtartása immár alkotmányban előírt kötelesség. De azt is jelenti, hogy a forradalom leverése utáni újabb idegen megszállásban megélt évtizedek végeztével vissza kívánunk térni az 1956-ban lezajlott forradalomban kivívott és deklarált nemzeti függetlenség állapotába.

A baloldal attól rettegett, hogy valamiféle szélsőjobboldali, ahogy ők mondták, Horthy-fasiszta tisztek bújtak elő a forradalom napjaiban, hiszen érthetetlen volt számukra mind a diákság lázadása (osztályidegenek gyermekei számára nem volt tanulási lehetőség) mind a munkásság részvétele az ÁVH-sok elleni és a támadó oroszok elleni fegyveres felkelésben. Ami a nyilasokat illeti, kétszer annyit meghurcoltak ezen a címen; ilyen társadalmi képlet már nem létezett. A vallásos rétegtől, az úgynevezett klerikális reakciótól sem kellett tartaniuk. Hogy miért, erre szolgáljon egy idézet **Benkő Zoltántól** (Petőfi Párt 1956), aki visszaemlékezésében kimondta: októberben „a Petőfi Kört az események már az első puskalövés pillanatában túlhaladták”):

„A 6018/48. internálási véghatározat aktaszámával egy demokratikus gondolkodású, és ezért tenni is akaró és tudó szellemi elitet gyűjtöttek be az ÁVH pincéiben, majd kényszermunkatáborokban. Ez a szellemi elit jól képzett bölcsészekből, közgazdászokból, jogászokból és mérnökökből tevődött össze, akik elhivatottságuknál fogva néhány éven belül az ország vezetői lehetek volna. Ehhez felkészültségük és emberi adottságaik is messzemenően megvoltak. Rákosi teljes tabula rasát csinált. Megsemmisítette

a demokratikus szellemű fiatal értelmiséget – nagyon fontos, amit most mondok – iktatószámot csinálva belőlük.”

Tehát nem lehettek a forradalmárok megszervezői sem a háború előtti világ maradványai, sem pedig az 1945–48 években engedélyezett pártok elitje sem, hiszen azok vezetői már régen külföldre szöktek, az otthon maradtak sorsa pedig az volt, mint az említett kereszténydemokratáké.

„Az '56-os forradalom politikai irányai 1956 – 2002-ből nézve” címmel kerekasztal beszélgetést tartott a *Liberális Fiatalok Társasága*, a Respublika Kör, a XXI. Század Társaság és az 1956-os Intézet 2002. október 18-án. Baloldali értelmiségi társaság tehát, érthetően azt taglalták a felszólaló történészek, hogy az akkori egypárti keretében így utólag megállapítható irányzatoknak milyen szerepük lehetett a forradalomban. Most úgy szólnak ezekről, mint reformkommunistákról, reformszocialistákról, de ők magukat soha nem jelölték meg ilyen szóval. **Rainer M. János** történészt követjük most, ott elhangzott mondataival:

„Ugye, ez az a fajta reformkommunizmus, amelyik akár 1956 tavaszán, nyarán, kora őszén, egészen október 23-áig mindenben hajlandó volt változtatni, egy dolog nem merült fel, az hogy az ország politikai berendezkedését gyökeresen megváltoztassák. Mert az már nem kommunizmus, amit akkor azon értettek, vagyis a szovjet típusú berendezkedés. A reformszocialista irányzat, javaslatom szerint, pontosan ezt a határkövet hajlandó átlépni, és '56-os képviselői magukat nevezzék volt kommunistáknak, szocialistáknak vagy bármi másnak, természetesen szocializmust akartak. Két kérdés merül fel: kik is a reformszocialisták, voltak-e ilyenek akár; és mi a helyük az 1956-os színpéren. Mi volt tulajdonképpen a reformkommunizmus és a reformszocializmus 1956-ban? Először is: nem volt párt. A reformkommunizmus a forradalom előtt mindegyik előtt politikai közvélemény-formáló erő volt. Természetes, hogy a forradalom előtti és a forradalom alatti szerepük gyökeresen elétérő. A forradalom előtti szerepre ugye gyakran mondják, hogy ez volt a forradalom kovásza, szikra, gyutacs, satöbbi, satöbbi. Mindazt érzékelteti, hogy ez a pártellenzék, akkor reformkommunista pártellenzék, hozzájárult ahhoz a folyamathoz, ami a társadalmi feszültségek kisüléséhez, kibukkanásához vezetett, amit éppenséggel nem akart. Ami a forradalom alatti reformszocializmust és reformkommunizmust illeti, mindkettőről elmondható, hogy nem nagyon rendeződött ez a gondolat politikai programmá. Voltaképpen magát a reformszocializmust is ilyen módon, más nyomatók mellett, erőteljesen az események nyomása alakította ki. A reformkommunizmust a forradalom nyomása lökte a reformszocializmus irányába. Ami pedig a reformszocializmust illeti, az tulajdonképpen emigrációban, az 1956 utáni baloldali emigráció vitáiban és jelenségében oldódott föl,

és ágazott el számos irányba, a szociáldemokráciától a liberalizmusig vagy bármi más-hova.”

Itt tulajdonképpen arról van szó, hogy a magyarországi bolsevista hatalom szerkezetében bizonyos korrekciós igények léptek fel a korai 50-es években a bevezetett túlzások várható következményeitől való félelem okán. Olyan, ’baj lesz ebből elvtársak’ módján kószolhattak egymást, és természetesen vádolták és fúrták egymást a moszkvai fórumon. Hogy melyik lesz a vezető a vitázók közül, természetesen moszkvai döntés volt. A terror természetrajza szerint a döntéshozás mind kevesebb személy kezébe kerül, aminek állandósítása megköveteli a terror fokozását. Ilyenkor előkerül a mellőzött haramiátársak aggodalma. Az, hogy a szocialisták mit akartak elérni a forradalom alatt, mellékes, hiszen – mint hallottuk – elzúgott mellettük a forradalom árja, ami vitte magával a kormányt, amely csak naponta tett átrendezéssel tudott létezni, és sodort minden maradék állami berendezést, rendőrséget stb.

Október 28-án már eljutott a hatalom önmaga lényegének, az egypártdiktatúrának a megtagadásáig is. Feléledtek a 8–10 évvel korábban a kommunisták által szétvert polgári pártok azáltal, hogy vezetőik helyet kaptak a kormányzatban. Létük nem volt több, mint a kommunizmus oszlási tünete, több jóindulattal: a parlamenti demokrácia elfogadása. **Bibó István** igyekezete, november 9-én tett javaslatával említésre méltó: *„Magyarország államformája az 1946. I. tc. szerint köztársaság. Magyarország kormányformája az 1948. III. tc. szerint független, felelős kormányon, népképviselőten és a szabadságjogok teljességén alapuló parlamentáris demokrácia.”*

Akkor még volt remény, a súlyos szovjet katonai csapáson túl is, valamilyen módon elkerülhetni a bolsevista bosszú terrorját, egyes forradalmi szervek szabad választások megtartását várták és remélték januárra. Jegyezzük meg: a szabadságharc katonai sorsát eldöntötte a szovjet tanktámadás, de a forradalmat még nem verte le, a forradalmi szellemet még nem oltotta ki a szovjet tankon érkezett új párthatalom.

Most, hogy végigmentünk a társadalom rétegein, keresve közöttük azt amelyik megnevezhető lehet a forradalom eszmei vezetőjeként, láttuk hogy nincs olyan, amelyre úgy kellene tekinteni: amely nélkül nem lett volna forradalom. Nem volt tehát szervezője a forradalomnak. Igen, szervezték a felvonulást Budapesten és a vidéki városokban, de az még nem volt forradalom. Az is igaz, hogy a felvonulások utcára hozták a lakosság jelentős részét, amely akart valamit, mert a Parlament elé vonult. Egy másik csoport a gölemszobrot nézegette, miként lehetne azt ledönteni. Rövidre fogva: a tömeg érezte erejét, és megfogant a gondolat, hogy a megfogalmazott követelések mellé ezt az erőt odateszi. Amikor erre már ez ország népe odafigyel, az már a

forradalom megvalósulása a lelkekben. A hatalom ostobasága a Parlament előtti tömeg kezelésében, majd Gerő őrült rádiószózata már kiváltotta a cselekvő elszántságot. A felháborodott tömeg gyülekezése a rádió épülete előtt már forradalmi cselekedet volt, a tüntetők fegyveres megtámadása lett a szikra, ami a nemzet forradalmát kiváltotta.

Egyértelmű, hogy a forradalom hőse a magyar nép, legalábbis azon többsége, amely cselekedetével, együttérzésével, munkájával részese volt az eseményeknek és az eszmének, a győztes forradalomnak, amit nem tiporhattak el a szovjet tankok.

Azt, hogy mit kívánt a magyar nemzet, hogy milyen államszervezetben kíván majd élni, milyen politikai eszményt akar követni, a 13 dicsőséges napot követően is, a szívekben élt, és pedig olyan mélyen, hogy az kifejezésre jutott az áruló Kádár és bandája jogtalan és törvénytelen hatalomgyakorlása ellenében. Ebben a helyzetben a magyar társadalomnak csak egy társadalmi rétege volt cselekvőképes, a munkásság. Csak egyetlen eszköz volt szembeállítható a terrorista hatalommal: a munka leállítása, a sztrájk, ami egyébként történelmi távlatokban harci eszköz volt a munkásság kezében a kizsákmányoló államhatalommal szemben. Nem sokat kellett itt magyarázkodni az ország nagyüzemeiben, hogy ez a helyzet bizony azonos a munkásnyúzás sokat emlegetett példáival. 1945-ben plakátokon olvashattuk: „Munkásoköl vasököl, oda üt, aho-va köll!” – megkapták a „munkás-hatalom” érdemdús martalócai. A magyar forradalom elvetette a kommunista nemzetköziséget, e szóösszetétel mindkét elemét. A munkások tovább hirdették az egyetemisták által megfogalmazottak közül a lényegét: – *Ruszkik haza, független szabad Magyarországot akarunk! – Aki magyar velünk tart!*

Helyesen állapítja meg az 1991-ben kiadott tankönyv („Az 1956-os magyar forradalom”) hogy a forradalom eszményei közt megjelent a közvetlen helyi, területi és üzemi demokrácia:

„A munkástanácsok, amelyek a forradalom első napjaitól kezdve, majd pedig, mint láttuk, a november–decemberi »utóvédharcok« idején, amikor is szinte egyedül tudtak fennmaradni az ellenállás gócaiként, nemcsak politikailag voltak fontosak, hanem rendkívül fontos eszmei mondandót is kifejeztek. Szinte minden közvetlen előzmény nélkül a gyárak és a bányák és a vállalatok munkásainak és technikusainak, mérnökeinek és közgazdasági alkalmazottainak kezdeményezésére jöttek létre. A munkástanácsok csaknem mindenütt gyorsan átnőttek a – széles értelemben vett – munkásság politikai, gazdasági és eszmei érdekeinek harcos képviselőivé. Rajtuk múlt, hogy az élet minden területén a munka meginduljon, de szavuk nagy súlyt kellett hogy kapjon az ország dolgairól való döntésekben is.”

Eszmei tartalom volt ez, akkor is, ha ezekről a munkásság a kommunista oktatás-

ból emlékezett, de ez is olyan mint a szocializmus, amivel szemben van a létező szocializmus. Márpedig Ötvenhatban megbukott a kommunizmus, megbukott a szocializmus, és megbukott az internacionalizmus is. Nemzeti forradalom volt 1956-ban. Akkor is, ha a „hivatalos” eszmetörténet nem ismer el ilyent.

Az ideológiákkal az a baj, hogy csak addig szépek, amíg csak olvasmány. A gyakorlatban doktrinává válnak egy adott uralkodó réteg hatalmi léte indokolásául. A kánonná magasztosult eszme nevében ellenséggé minősül mindenki, aki nem híve a rendszernek. Ez minden ideológia szélsőséges válfajának természete.

A két háború közti Magyarország társadalmi stabilitásának biztosítója volt a szélsőségek kordában tartása. Ez lehet a mai Magyarország sikere is, amihez jó kiinduló alap a nemzeti érdeket vállaló középpártok erős társadalmi támogatottsága.

Magyarország 1945-ben egy nagyhatalom által támogatott ideológia szélsőséges párturalmába kényszerült. Ebből alighogy kikerült, egy másik nagyhatalom által támogatott ideológia szélsőségre hajló gazdasági rendszerének hatásaitól szenved. A védekezésnek egyetlen lehetősége megerősödni gazdaságilag, távoltartani mindenféle politikai pártideológiát, megerősíteni és állandósítani a nemzeti szellemet, és hirdetni a nemzeti összefogást, szabadságharcaink, forradalmaink eszmeiségében.

(Magyar Élet, 2012. október 18.)

Ünnep és üzenet

Nemzeti ünnepeinknek az illő megemlékezésen kívül mindmáig időszerű jelentősége van. Egyszer talán, a távoli jövőben, amikor már nem a feszült küzdelem érzései szorítják a honfiúi kebleket, a hálás utókor megemlékezése lesz az ünnep egyetlen célja, ma még fontos üzenete van a három magyar nemzeti ünnepnek.

Szent István ünnepe emlékeztet minket arra, hogy amikor Európa a népvándorlás hosszú és rendezetlen évszázadai után keresztény királyságok rendjébe rendeződött, akkor a mi őseinknek ebben a kontinentális vállalkozásban, Európa megalapításában nagy része volt. Onnét indult ki, kapott lendületet, és lett a mai világ civilizációjának, tudományának, alkotókészségének kontinense. Ennek mai üzenete: a történelemformáló magyar nemzet nem tűrheti Európa parvenü hatalmainak basáskodását.

Március 15-ike arra emlékeztet minket, hogy az európai szellemi áramlatokkal együtt akarunk emelkedni akkor is, ha nehéz évszázadok pusztítása nyomán megfogyva bár, de törve nem, rácsatlakozunk a világszabadság áramlatára azzal a komor figyelmeztetéssel, hogy első a haza szabadsága és felvirágoztatása. Ezt a napot Auszt-

ráliában, az *Ausztráliai Magyar Szövetség* határozata (1954) alapján „Magyar Szabadság Ünnepe” néven jegyezzük. Ennek mai üzenete: Kötődhetünk bár a hatalmi képletben valamely birodalomhoz, nemzeti létünket nem engedjük beoldódni.

Október 23-ika az 1956-os magyar szabadságharc ünnepe. Ausztráliában magyar nemzeti ünnepnek nyilvánítottuk október 23-át 1957-ben, az első évfordulón. Magyarországon 1989-ben vált állami ünnepé. Az idei év első napján életbelépett Alaptörvényben: „*Október 23-a, az 1956. évi forradalom és szabadságharc kezdetének, valamint a Magyar Köztársaság 1989. évi kikiáltásának napja.*” Emlékeztet ez a nap arra, hogy a filozófiai idealizmus rangjára emelt kommunizmus Magyarországon termelte ki – a szovjetmegszállta országok között – a legmélyebbre ható bolsevista terroruralmat, ami már az eszme elkötelezettjei számára is túrheterlen volt. A hatalom bízott az ÁVH terrorgépezetében és a szovjet haderejében. Lövetett a Rádiónál összegyűltekre, ezt már nem túrhette a magyar nép. Ennek mai üzenete: Néhány százalék népellenes, nemzetellenes fanatikus képes külső erők támogatásával megszerezni minden hatalmat egy ország társadalmi rendjének megbontására.

Magyarország polgárosodása időszakában kialakult az a kettősség, amely egy részében nem jött létre a nemzet egészével való azonosulás, és a gyorsan kifejlődő kapitalizmus éppen ezt a réteget tette a gazdasági pálya élére. Egy – szerencsére – elvetélt kísérlet (1919) után, amikor a második világháború a kommunizmusba taszította az országot, a nemzetellenes réteg azonnal a megszálló nagyhatalom szolgálatába állt. Azok akik korábban a tőkés rendszer szerencsésebbjeiként a liberalista, kozmopolita eszmék érvényesülésével igyekeztek politikai hatalomra jutni Magyarországon, a kommunizmusban találták meg azt az eszmerendszert, amelynek szenvedélyes követőiként arra szánták el magukat, hogy hazánkban hozzák létre a példás kommunista államot, Lenin tanítása alapján, vagyis a terror által. Buzgó eszmeűséggel kiirtották a nemzeti tudatot ápoló magyar felső- és középosztályt, szótáruk szerint a burzsoáziát.

Ez a labanc réteg a kommunizmus tana szerint elvette a vagyont az ország népétől, mindent „államosított”, ami gyakorlatilag az állami vagyon és gazdálkodás birtokosai-vá tette őket. A Szovjetunió uradalmi intézőiként adták le a termést, Moszkvában már csak az volt a gond, hogy személy szerint megtalálják a legalkalmasabbakat. Rákosival az élen bőven találtak olyanokat Magyarországon, akikben gyűlölet égett minden iránt, ami magyar.

Ez a réteg bukott meg a forradalomban, aminek az árján olyan rutinnal lavíroztak a számukra veszélyes 13 napon át a szovjet felszabadításukig, hogy szinte veszteség nélkül átvészelték a forradalmat. Berendezkedtek végleges országlásra. A rá

következő 33 évben alkalmazkodtak, csiszolódtak, az ország politikai, gazdasági elitjévé váltak, mialatt az ország népe is alkalmazkozott, többé-kevésbé beletörődött abba, amiben már nem remélt változást.

Ez a réteg uralta a kapitalizmusba átváltó manőverezést, immár a nyugati kapitalizmus szolgálatában, annak kiszolgálásával, aminek fejében az új birodalommal megfelezhették a magyar állami vagyont. Ezért nemzetközi támogatást kapnak kormányra jutásuk, hatalomban maradásuk részére. Így jutottunk el 2010-ig, amikor a magyar választók azt mondták: ebből elég legyen. Ma, a nemzeti kormány idejének ötnyolcada után, az idei szabadságharcos évfordulón, a polgári kezdeményezésre megtartott békemeneten is megmutatkozott, hogy a kormány nem vesztette el népszerűségét, annak ellenére sem, hogy a társadalom általános jóléte stagnál. Viszont látják az emberek az erőfeszítést a jobbulásért, az elszánt védekezést a nemzet tönkretételeire törekvők ellenében.

Erre a történelmi kettősségre, a *magyar-ellenmagyar* belpolitikai állapotra, és az 1945 óta folyamatosan fennálló külhatalmi beavatkozásra számos utalás hangzott el az ország vezető politikusai részéről a szabadságharc idei ünnepi megemlékezésein.

„Ötvenhat a legigazibb élő ünnepünk, az az esemény, amelyből a mai Magyarország és mai politikai rendszerünk gyökerezik” – mondta Kósa Lajos, a Fidesz alelnöke a forradalom évfordulója alkalmából rendezett megemlékezésen Szentesen. A politikus méltatta a „sztálinista diktatúra” elleni 1956-os, széles körű társadalmi összefogást, és párhuzamot vont a forradalom, a rendszerváltás és a „posztkádári szocialisták” tevékenységét elutasító 2010-es választások között. *„Érdekes, hogy mindhárom esetben ugyanazt a politikai csoportosulást utasította el egységesen a magyar nemzet”* – hozzátéve: *„az nem lehet, hogy nem tudjuk kivetni a nemzet testéből azt az elitet, amelyik állandóan ellene fordul”*. *„S bár 2010 óta a posztkádári korszak végleg lezárult, 1956 még mindig itt kísért, hiszen az MSZP továbbra is a magyar politikai élet szereplője”* – mondta Kósa Lajos. *„Ezt a korszakot akkor tudjuk lezárni, ha a politikai térből eltűnik a forradalmat leverő párt utóda”* – mondta az alelnök.

Rogán Antal V. kerületi polgármester, a Fidesz országgyűlési frakciójának vezetője szerint ma is harcolnunk kell a szabadságunkért, habár egészen másféle harcot kell vívni, mint '56-os elődeinknek. Szabadságunkat ma nem erőszak, nem katonák veszélyeztetik, hanem a pénzügyi kiszolgáltatottság, a gazdasági fenyegetettség, vagyis a válság, amelynek legfőbb előidézője a gátlástalan individualizmus. Rogán úgy látja, ez a szellem tette tönkre *„a jobb sorsa érdemes pénzügyi rendszert, ez adósította el Európa országait, hajszolta adósrabszolgaságba”* az európai népeket és köztük a magyarokat. Rogán kiemelte: a magyar nemzet érdeke a megmaradás ma is, amikor

az ismét nemzetközivé vált világ „*tartószlopai jobban recsegnek-ropognak, mint akár 56 évvel ezelőtt*”. Hozzátette, a megmaradáshoz az kell, hogy kiálljunk a saját érdekeink mellett, s ebben nem a politikai táborokhoz való tartozás számít. Közölte, ahogy '56-ban sem kaptunk segítséget sem Amerikától, sem Európától, úgy ma sem kapunk. Európa ma sem mer szembenézni a válság igazi okaival, ezért nem érti meg erőfeszítéseinket – jelentette ki Rogán.

A hiteltárgyalásokért felelős tárca nélküli miniszter, **Varga Mihály** az 56-os forradalom és szabadságharc 56. évfordulóján, a budapesti Széna téren tartott megemlékezésen szólt arról is, a mostani ünnep nem csak a múltról szól, hanem a jelenről, a ma élők áldozatairól, és a jövőről. Úgy fogalmazott, ma „*ismét idegen erők szorításába kerültünk, ismét távoli érdek hozta fejünkre a bajt.*” Szavai szerint, bár most „*külföldi katonák csizmája nem tapos hazai földön, mégis megbéklyózták országunkat*”.

Csizmadia László, a Civil Összefogás Fóruma szóvivője és alapítója a sajtótájékoztatón azt mondta, ahogy januárban, ma ismét békés vonulásra készülnek a résztvevők, ahol politikai szónoklat nem fog elhangozni. Csizmadia szerint az október 23-ai rendezvény azt üzeni a világnak és pénzhatalmagnak, hogy a magyar nép nem tűri az adósrabszolgaságot, ahogy korábban sem tűrte. Közölte, a békemenet demonstrálja azt is: továbbra is megvédik Orbán Viktor miniszterelnököt, és kiállnak mellette; az IMF-nek pedig azt üzenik, ne pártpolitizáljon. Hozzátette, baráti jobbot nyújtanak minden segítőkész szervezetnek, azonban pénzügyi manőverekkel nem hagyják leváltani a kormányt.

Lázár János, a Miniszterelnökséget vezető államtitkár szerint a kormány a bankokkal, az energiaszektornal finanszíroztatja meg a hiánycsökkentést; a három százalékos hiánycél megvalósul, és az ország kikerül a túlzottdeficit-eljárás alól. A kormány döntése egyértelmű, a terheket döntő mértékben a bankszektornak, a közüzemi szektornak, az energiaszektornak, és adott esetben az online-szerencsejáték szektornak kell viselnie – jelentette ki.

Fricz Tamás szerint ha nem akarjuk, hogy egy szűk érdekkör mondja meg számunkra, hogy hogyan éljünk, akkor cselekedni kell, ezért van jelentősége a békemenetnek, amely januárban megmentette az Orbán-kormányt. A politológus a *Hír TV Péntek8* című műsorában azt mondta: – a magyar kormány legnagyobb bűne az unió és a globális körök előtt az, hogy határozottan képviseli a nemzeti szuverenitás értékeit.

Orbán Viktor is szóváltette kormánya álláspontját és szándékait az ország belső dolgaiba való külföldi beavatkozás tárgyában, ami olvasható a miniszterelnök újságunkban közölt beszédében.

(*Magyar Élet*, 2012. november 1.)

Ötvenhat és az egyetértés kérdése

Az 1956 októberében megtörtént forradalom és azt követő szabadságharc kérdésében 57 év elteltével nincs országos érvényű egyetértés. Nem is lesz, mert nem is lehet.

Az ok annyira egyszerű, mint az a tény, hogy a politikai baloldal a nemzet ellensége. A politikai baloldal lételeme a nemzetellenesség. A történelem arról szól, hogy a baloldal támad, a nemzeti oldal védekezik. A támadás nemzetközileg szervezett, állandó és szisztematikus. A védekezés alkalmi, szervezetlen, hősies szalmaláng, rendszerint elbukik. A baloldal állandóan provokál, hogy lecsaphasson, rendszerint nemzetközi összefogással. A magyarországi baloldal – minden más ország baloldalát felülmúlóan – rendkívüli mértékben türelmetlen a nemzeti megnyilvánulásokkal szemben. A polgárosodás folyamatának, elejétől fogva, mindenképpen irányítója és a politikai hatalom kizárólagos birtokosa akar lenni. Ami által éppen a polgárosodás folyamatának válik akadályozójává.

A hazai baloldal három támadása

1. Az 1918-ban létrehozott *Magyar Népköztársaság* állóképes lett volna a győztes hatalmak áldásával, de egy eltaknyolt demokráciával élte volna az életét Magyarország, amit a nemzetköziség honi komiszárjai szétrohasztottak volna. De mert a galileista internacionalisták dáridója proletárdiktatúrába torkollott, éppen a baloldalnak ez a legdurvább beavatkozása ébresztette fel a magyarok millióit a nemzeti ellenállásra, nemzeti függetlenség kibontakozására. Ez hosszabbította meg az ezeréves királysági államforma életét, és adott alkalmat felmutatni a magyar nép helytállási képességét a független államiság kiépítésére és példás gazdasági és társadalmi talpraállásra.

2. Az életképes és reménydús nemzeti Magyarországot a szovjet haderő taposta el. A magyarországi baloldal csakis a megszálló erők aktív támogatásával kapta kézbe a politikai vezetést és az állam irányítását. Az idegen megszállást a magyarországi nemzetellenes baloldal tette elviselhetetlenné éveken át tartó olyan ávéhás terrortal, amihez fogható a környék országában nem volt. Ez váltotta ki a csodálatos egységet az egyéni szabadság és az ország függetlensége követelésében. A reménydús függetlenséget újra a szovjet haderő taposta el.

3. A Szovjetuniót utolérte a kiérdemelt végzet, de a magyarországi baloldalnak, az egykori ávéhások utódainak és tejttestvéreinek, karöltve a kádári hatalom pártjának és az állami szektor elitjének szövetségével, a polgári átalakulás hazugságával kézbe kapták a gazdasági és politikai hatalmat, ezúttal ismét – szolgálataikért – külhatalmi

segítséggel.

Háromszor rontott rá tehát a hazai baloldal a nemzetre, minden alkalommal külföldi erők támogatásával, nemzetellenes, magyarságellenes, emberellenes erőszakkal.

Ha nem sikerült volna a késő kádári rendszer elitjének 1989-től átmenteni, magának magánosítani az állam teljes gazdasági erejét, és 1994-ben visszatelepíteni a politikai hatalomba, és nem tették volna tönkre az ország gazdasági életét 2002 és 2010 között, nem jött volna létre a nemzeti megújulás kormánya és az erős nemzeti érzés az országban.

Ötvenhat öröksége darabokban...

A rendszerváltoztatás – vagyis kollektivistából kapitalisztikussá, egypártdiktatúrából parlamenti demokráciává átváltás – történelmi kényszer volt a magyarországi kommunista rezsim részére is, amit a pártkormányzat igyekezett levezényelni, amihez meg akarta szerezni az ország minél nagyobb közvéleményét, hogy maximálisan átmentse gazdasági és politikai hatalmát. Kitervezték a közhangulat megnyerésének a leghatásosabb, leglátványosabb módját annak érdekében, hogy ők lehessenek az átváltás végrehajtói. Elvetették a mindaddig csökönnyösen megkövetelt „ellenforradalom” elnevezést, megrendezték Nagy Imre jelképes temetését 1989. június 16-án. Október 10-én az MSZMP utolsó kongresszusán a küldöttek döntöttek a párt „megszüntetéséről” és Magyar Szocialista Párt néven új, demokratikusan működő párt alapításáról. Az MSZP örökölte az MSZMP vagyonát és persze teljes személyi állományát. Október 23-át, a forradalom kezdő napját (amit mindenki vállalhat) a köztársaság jelképévé avatták azáltal, hogy az évforduló napján, 1989. október 23-án kiáltotta ki az akkori megbízott államfő, Szűrös Mátyás a Parlamentnél összegyűlt százezres tömeg előtt a III. magyar demokratikus köztársaságot. Az új, demokratikusan választott Országgyűlés 1991-ben hivatalos nemzeti ünneppé nyilvánította a forradalom első napját. Ettől kezdve hivatalos állami ünnep az év október 23-a, mint „az 1956. évi forradalom és szabadságharc kezdetének, valamint a Magyar Köztársaság 1989. évi kikiáltásának napja”. Azóta minden kormány hivatalos ünnepséget rendez, és megemlékezik a maga módján, a maga értelmezésében.

Az idei ünneplésnek a közelgő országgyűlési választások miatt pártpolitikai jellege lesz. A magába roskadt baloldal már egy éve küzdökdi valamilyen választási egy-ségbe tömörülni, most éppen azon fáradoznak, hogy legalább a nemzeti ünnepen jelen-jenek meg együtt, amiből talán kinől a választási összefogás. Meghirdették, hogy a Műegyetem rakparton tart közös demonstrációt október 23-án 14 órától a baloldali el-lenzéki pártok többsége. Juhász Péter, az Együtt-PM társelnöke az erről szóló egyezte-

tés után újságíróknak elmondta: abban állapodtak meg, hogy a pártok (az MSZP, az Együtt-PM, a Demokratikus Koalíció, a Magyar Szociáldemokraták Pártja, a Liberálisok, a Szabad Emberek Magyarországért – Liberális Párt és a Modern Magyarország Mozgalom) képviselői azonos időtartamban szólalhatnak fel. A rendezvény címe – A szabadság összeköt 1956/2013 – lesz. Juhász Péter, az Együtt-PM társelnöke, azt mondta, mindenkit várnak, aki elkötelezett az Orbán-kormány leváltása mellett. Tehát 56-ról is egyelőre csak ez jut eszükbe.

Az is biztos, hogy az a magyarországi baloldal, amely már háromszor rátámadt a nemzetre, nem azért és nem úgy lelkesedik és emlékezik, ahogyan a többség. A szovjet összeomlás utáni új helyzetben sok mindent át kellett fogalmaznia a baloldalnak ahhoz, hogy ne üssön el élesen a kialakult képtől, de arra is kísérletet tesz, hogy saját képletét tegye általánossá. Másszóval avval kísérleteznek, hogy az 56-os forradalom kommunista indíttatású volt, annak hősei és mártírjai is kommunisták voltak.

Egy példa: Két kötet (A snagovi foglyok – Nagy Imre és társai Romániában, és Nagy Imre: Snagovi jegyzetek) ismertetése során érdekes megállapításokat tesz Révész Sándor a *Beszélő* 2006 novemberi számában:

„A forradalomért börtönt és halált vállaló kommunistákat a forradalomért börtönt és halált osztó kommunistákkal összekötötte a közös mozgalmi nyelv, a közös múlt és a közös üldöztetés, a legyőzött és a legyőzendő közös ellenség – a »régí rend« és a kapitalista világ –, a kommunizmus jövőjének, elfogadtatásának közös gondja, s azok a döntési, cselekvési keretek, melyeken kívül semmilyen kommunizmusnak nem mutatkozott esélye. A snagovi kommunisták [Nagy Imre és vádlott társai, akiket a romániai Snagovban tartották fogva bírósági eljárásig] számára közeli és meghatározó élmény volt a Sztálin, Tito, Rajk, Gomulka, Rákosi megítélésében és természetesen az ő megítélésükben bekövetkezett hatalmas fordulat, olykor több fordulat, melyek a Sztálin halála óta eltelt röpke negyvennégy hónapban sűrűsödtek össze. Ez a gyors folyású, rövid időszak ezekről a megdöbbentő fordulatokról szólt. ... A forradalom két ellentétes impulzust adott a vele együtt haladó kommunistáknak. Egyrészt elmélyítette, felfokozta a múltjukhoz kapcsolódó büntudatot, megmutatván mekkora indulatot és ellenálló szenvedélyt váltott ki az a rendszer, ami a közreműködésükkel kiépült, másrészt először merült föl igazán a népszerű szocializmus, sőt a népszerű kommunista vezetés lehetősége. Egyszerre lett a korábbiaknál sokkal több ok: félni a nép haragjától, és bízni a nép támogatásában. Félni olyan kommunistaként, amilyenek voltak, bízni olyan kommunistaként, amilyené lehettek, amilyené évek óta válni próbáltak, s amilyené válni a forradalom engedte őket. Egyszerre nőtt bennük a félelem és a remény. A történéseket úgy, és előéletük folytán csak úgy értelmezhetnék, hogy lehet olyan

antikapitalista, a folyamatok törvényszerűségei szerint a kommunizmus felé haladó rendszert teremteni, melyben a kommunisták vezető szerepét a társadalom erőszak nélkül elfogadja, melyben a kommunista kormányzásnak népi támogatása van.”

A kommunisták hatalmi dulakodásáról életszerű leírást olvashattunk ezekben a nyakatekert mondatokban, egy életidegen eszmerendszer örökös átértelmesésével egymást eszmehütlenséggel, áruállással, kapitalista-ügynökséggel vádoló, akasztófás helycserével uralkodó despota pozícióba törekvő terrorista bandáról. De olvassuk tovább:

„Természetesen Nagy Imrének volt a legfontosabb. Rómától Moszkváig folyamatosan levelekkel bombázta a pártvezetőket: hogy jöjjön létre a kommunista pártok magas szintű delegáltjaiból egy nemzetközi vizsgálóbizottság, mely igazolhatja őt és a forradalmat; mely higgadtan és objektíven értékeli az érveket, és eldönti, kinek volt igaza, mi volt Magyarországon 1956 októberében.”

Ebben a mondatban a „forradalmat” szó alkalmazásának van jelentősége. A cikkíró azt sugalmazza, hogy Nagy Imre forradalomnak tekintette a történeteket. Erre a csúsztatásra most van szükségük fenntartani a legendát, hogy Nagy Imre neve a forradalom oldalán rögzüljön a tudatban. A fordulathoz kellett a forradalom eszmeisége, a kommunistáknak pedig a tisztára mosdatás.

Révésznél felmerül egy számunkra új viszonyulás – a jó kommunisták felkarolása a rossz kommunistákkal szemben az „antikommunista liberálisok” által: *„Tudomásul kell vennünk, hogy a forradalmat úgy is kell néznünk, mint a kommunizmuson belüli élet-halálharcot a nép megnyerésében, illetve a nép megerősökölésében hívó kommunisták között, és ebben a harcban mi, antikommunista liberálisok a népmegnyerők oldalán érdekeltek vagyunk.”*

Litván György reformkommunista történész más véleményen van:

„Nagy Imre előtt október 23-án délután és este elvileg három lehetőség állt nyitva. Az első, hogy ellenzékben marad, nem vállalja a miniszterelnökséget, a vezetésbe való bekapcsolódást. A második, hogy bizonyos feltételekkel vállalja: a régi kompromittált emberek – Gerő, Hegedűs – azonnal távozzanak, és olyan emberekkel alakíthasson kormányt, akik a nép számára is elfogadhatók. Ő ezek helyett a harmadik, mégpedig a legrosszabb megoldást választotta: a párt iránti hűségétől vezérelve mint a katona, akít csatába hívnak, bement egyedül a pártközpontba. Hátrahagyta saját legközelebbi híveit is, elfogadta a pártvezetés által elhatározott lépéseket: a statáriumot, a szovjet csapatok felhasználását, tulajdonképpen a felkelés fegyveres leverését. Feltételek és garanciák nélkül beállt a régi vezetésbe, saját nevét és népszerűségét kölcsönözve annak, felelősséget vállalt a történetekért. Ezzel hasadás támadt közte és a nép között.”

2002. október 27-én beszámolót tartottam magyarországi tapasztalataimról, ebből idézek néhány mondatot:

– Most rávetették magukat az 56-os forradalomra. Azután, hogy börtönözték, akasztották, gyilkolták – ahogy ők mondták – az ellenforradalmárokat, most nagy hangoznak magukat a forradalom örökösének. Lehet hogy van egy széles réteg, amely közömbös e kisajátítási kísérlet iránt, hiszen a Kádár-világ végezetéig keveset, de inkább semmit nem hallott az ország többsége a forradalom lényegéről, de egyre szélesebb az a tábor, amely felháborodik ekkora arcátlanságon és történelemhamisításon. A korábbi különböző neveken szerepelt kommunista párt most Ötvenhat örökös-ként lép fel, és minden lehető alkalommal megnyilatkozik azok ellen, akik ezt tagadásba veszik. Azzal vádolják a nemzeti oldal politikusait, hogy szétszakítják a nemzetet azért, hogy a legálisan megválasztott kormány elleni gyűlöletükben nem ártallják azt állítani, hogy a forradalom és szabadságharc nem egységesen mindenkié, holott abból már azért sem lehet senkit kizárni, mert törvény szól arról, hogy október 23-a nemzeti ünnep, annak az ünnepe, hogy akkor egy akaraton volt az egész ország népe. Szerintük ezt akarják felelőtlen elemek megzavarni minden alkalommal az évforduló napján. Ilyen kenetteljes szólamokkal mérgezi most a bolsevista kormány a közérzetet.

Ötvenhat örökségének kisajátítása egyik aktusaként a kormány nagy sietve, szeptember 17-én elfogadtatta a parlamenttel a *Nagy Imre Érdemrend* megalapítását, és most a nemzeti ünnep alkalmával első alkalommal került ilyen díj átadásra. Erről így szól a tudósítás: – Medgyessy Péter miniszterelnök a kiténtetések átadása után tartott beszédében hangsúlyozta, hogy számára október 23-a a szabadság, a demokrácia és a nemzeti elkötelezettség ünnepe. Kijelentette: *„Célunk, hogy ma hitünkkel és tetteinkkel is bizonyítsuk, a nemzeti közép, a demokratikus koalíció kormánya vállalja hagyományait és hű október 23-a eszményeihez”*. A miniszterelnök úgy fogalmazott: szeretné, ha lenne egy közös emlékhely, ahol a hősök és az előttük tisztelgők közösen emlékezhetnének. *„Terveink szerint 2006-ban, a forradalom ötvenedik évfordulóján méltó nemzeti emlékművel tisztelgetünk 56 hősei és áldozatai előtt”* – közölte Medgyessy Péter. – *„Közös emlékezetünk ma is fontosabb, mint a különállás. Én azt szeretném, ha lenne egy nap, amikor félre tudjuk tenni ellentéteinket, amikor nemzeti sorskérdéseinkben megtalálnánk a közös hangot”* — mondta, hozzátéve, hogy nem lehet méltóbb napot találni erre, mint a forradalom ünnepének napját.

Ahogy az egész politikai rendszert, úgy 56 történelmét, annak intézményeit, kommunisták állapították meg. **Regéczy-Nagy László** szabadságharcos, akit a *Történelmi Igazságtétel Bizottság* (TIB) kommunista vezetői igyekeznek elszigetelni, panaszkodott eképpen egy interjú keretében:

„A TIB alapítói közé tartozom, ott voltam akkor Hegedűs B. András belvárosi lakásában 1988-ban, amelyben létrejött a szervezet. Nem tartoztam szorosan az alapítók csoportjába, de engem nem lehetett kihagyni, mert kulcsszerepet vállaltam Nagy Imre írásának Nyugatra juttatásában. Ezért le sem fasisztáztak, mert általában a Horthy hadsereg tisztjeivel ezt tették. Ráadásul Gönczcel és Bibóval együtt ítélte el a bíróság. Megtűrték, de nem volt szavam. Már az első pillanatban láttam, hogy döntő többségében »nagyimrés« emberek gyűltek ott össze, ők vitték a szót is. Nem lett volt értelme tiltakozni ez ellen. A pártállami hatalom ugyanis csak velük tárgyalt. Például egy Vásárhelyi Miklóssal. Velem viszont szóba sem állt volna. Tehát ahhoz, hogy tisztelességgel eltemethessük a forradalom halottait, miközben itt állomásozott még a szovjet hadsereg, s a pártállam se kössön bele úton-útfélen ebbe a törekvésbe, szükség volt a kommunistákra a TIB-ben. Csak velük tárgyalt és velük értett szót a hatalom.

Bizonyos erők igyekeznek semlegesíteni a forradalom szellemi és eszmei hagyatékát. Azt próbálják most az emberek fejébe verni, hogy '56 a szocializmus megújításának vállalkozása volt. És vannak olyan baloldali politikusok, politikai körök, akik következetesen a forradalom s Nagy Imre utódainak nevezik magukat. Például Gyurcsány Ferenc. Ő avatta fel Bibó István szobrát a Duna-parton. Jelen voltam. Úgy állt oda, mint aki mindig is Bibóval egyívású européer lett volna, s nem annak az MSZMP-nek az ifjúsági vezetője, amely Bibót fel akarta akasztani. Nem a hazai kommunistákon múlt, hogy életben maradhatott.

A nagyimrés kört a forradalom alatt sem jellemezte a szovjetellenes beállítódás, azt vallották, hogy épp a forradalom utcai harcosai miatt szalasztotta el az ország a megújulás esélyét. E kör szerint a harcosok nem fogták fel a forradalom lényegét. Azt ismételték, hogy aki csak lövöldözni tudott, az nem értette '56-ot. És hogy aki lőtt, az ellensége volt Nagy Imrének is. Odabenn a börtönben, amikor a pesti srácok kezdték feleleveníteni a harci élményeiket, a nagyimrés kommunisták mindig letorkolták őket, mondván, látszik, hogy „fogalmatok sincs az egészről”! Azt játszották, hogy ők az igazak. Csak ők értik a forradalmat.

A TIB meghatározó nagyimrés alakjai megvetették a harcosokat. És azt a munkásosztályt is, amelyből ezek a harcosok származtak. Mert onnan származtak. S nekem nagy fájdalom, hogy ez a tény mind a mai napig nem kap elegendő figyelmet. A forradalomban ez az osztály képviselte a magyarságot. Ezt képtelenek voltak elfogadni a reformkommunisták, akikről kiderült a börtönben, hogy ha a magyarság érdekeiről van szó, akkor a reformokról is megfélelkeznek, s képesek sztálinistábbak lenni Sztálinnál is.”

★

Az 50-ik évfordulón gyalázatos dolgok történtek, amiért az akkori kormány bűnöző tagjait illene törvény elé állítani. Az évfordulóról tartott beszámolómban, Sydneyben, többek között így szóltam:

– Az a csodálatos tíz nap nem politikaelméleti nagygyűlés volt, ahol megszövegeztek volna és elfogadtak volna bármilyen világnézeti alapállást. Ezt azért említem, mert mindenféle politikai irányzat ma igyekszik hivatkozni a forradalomra, mint eszmei elődjére. Főleg az egykori gyilkosok, ávéhások utódpartja. Akik most az akkori „reformkommunisták” utódainak hirdetik magukat, vagyis hogy 1956 forradalmárai, harcosai, hősei nem kívántak mást, őszerintük, csak egy sztálintalanított, tüchtig, echte kommunizmust.

Jól ismert tény hogy azért kelt fel a magyar nép, mert nem tűrhette tovább azt a hitvány terroruralmat. Persze, hogy voltak, akik csak javítani kívántak volna a rendszeren. Itt-ott hangoskodtak is, talán játszottak is a tűzzel, de ami fellobbant, és lázba hozta, cselekedetre sarkallta az egész országot, az minden ellen szólt, ami akkor a hatalmat jelentette. A megalakult pártok valahol gyűléseztek, de az eseményekbe, még csak annak szellemi mozgásaiba sem kapcsolódtak bele. Akkor nem volt rájuk szükség, akkor egy volt a nemzet

Ami megnyilatkozott, az a fennálló rend teljes elvetése volt, intézményeinek szétverése napokon belül megtörtént, párt és eszme szétszéledt, elolvadt, és csak egy rossz emlék maradt volna. A forradalom a fiatalok cselekedete volt, az egyetemi, főiskolai diákoké és a munkásifjaké. Utóbbiak még folytatták a küzdelmet, amelynek során példát mutattak hazaszeretetről. És megtörtént, hogy a munkásság nevében tárgyaló Rácz Sándor oktatta Kádárt és kormányát demokráciára, és vádolta őket munkásellenességgel, hazaárulással, amíg el nem hallgattatták. Egy néhányszor már említettem, nagy mulasztása volt a rendszerváltó elitnek, hogy nem hoztak létre egy nemzeti munkáspártot, és tették annak vezetőjévé Rácz Sándort, a munkásellenállás hős vezetőjét.

Most pedig, 7 évvel azután, hogy mit műveltek az 50-ik évfordulón, a szétmállott baloldal csoportjai nagy nehezen összeverődnek egységes fellépésre október ünnepén közös hangot adni gyűlöletüknek a nemzeti kormány ellen.

Ma, az 57-ik évfordulón azt várjuk, hogy a megindult nemzeti megújulásban sor kerüljön minél előbb a forradalom történelmi képét a valóság alapjaira helyezni, és mielőbb rendet tenni a forradalom emlékeit ápolni hivatott intézményekben, szobrok, emlékművek terén mindenütt, ahol a magyar nép forradalmából kommunista vállalkozást fabrikáltak.

(Magyar Élet, 2013. október 24.)

Sztalinizmus és a magyar forradalom

Mai napig is gyakran előforduló kérdés – vajon miért nem segítette Magyarországot a Nyugat 1956-ban, és ha már szándékában sem volt, miért biztatta ellenállásra és lázadásra például a Szabad Európa Rádió, és az Amerika Hangja Rádió?

A számonkérés címzettje elsősorban az Egyesült Államok, amely abban az időben önmagát a „szabad világ” vezető hatalmának nevezte, és – mert abban az időben folyt az amerikai kormányzatba beépítkezett kommunisták, hazaárulók miatti kongresszusi meghallgatások sorozata – hirdette magát képmutatón kommunista-ellenesnek. Ennek a híresztelésnek a támogatására hozták létre a *North Atlantic Treaty Organization*-t (NATO) a „szovjet veszély” elhárítására. Valójában az akkor még érzékeny amerikai közvélemény megnyugtatása volt a cél, de nem is mellékesen, szolgált ez a szervezet az amerikai katonai erők európai jelenléte indokolásául is. A NATO mindvégig tétlen maradt, amíg csak létezett a Szovjetunió, az amerikai katonai jelenlét viszont állandósult Európában.

Eisenhower kormánya meghirdette a visszaszorítás és a „rab nemzetek” felszabadítása politikáját. Ez a pszichológiai hadviselés mindenkit megtévesztett, hogyne építkezett volna ezekre a magyar nép, amely nemcsak a katonai megszállást, a teljes kifosztást, de belső kommunistái legkegyetlenebb terroruralmát is szenvedte. Egyébként is nem volt akkor idejük a magyar felkelőknek politikai tájékozódásra, elemzésre. Minden akkor szereplő tényező közül egyedül a magyar köznép számára volt előre nem látható spontán esemény az október 23-i felvonulás, amelynek célja a magyarországi feszült politikai helyzet feloldása volt.

Lehet, hogy meglepő a megállapítás: a magyar nép számára sorsdöntő nap lett egy olyan törekvés egyik eseménye, amitől társadalmi igazolást vártak a Sztalin halálával előállt hatalmi válságnak az érdekelt felek számára megfelelő rendezéséhez. A törekvés művelői, érdekeltjei és mozgatói: az Egyesült Államok és a Szovjetunió vezetői, Jugoszlávia diktátora és természetesen a magyarországi kommunista elit. A törekvés lényege: új korszakot nyitni a Szovjetunióknak és általában a kommunizmusnak, amiben elhatárolódnak minden eddigi elkövetett embertelenségtől azáltal, hogy nyíltan megtagadják a sztalini időket. Sztalin vitte rossz útra a szovjet államot, meg kell szabadulni a sztalinizmustól az egész vonalon, otthon és a nagyvilág baloldali pártjaiban.

A sztalintalanítás nagyon fontos volt elsősorban a Szovjetunióknak, mint a világot vezető hatalom egyik birodalmának, de még mindig nagyon erősek voltak Sztalin híűségesei. Ez kivetődött a magyarországi fejleményekre is. Az eltakarítás szellemében nevezték ki Moszkvából Nagy Imrét miniszterelnöknek 1953-ban, de megsokall-

ták reformjait, és 1955-ben visszatették a miniszterelnöki székbe Rákosit, akinél sztalinistábbat sehol nem találtak volna.

Hruscsov XX. pártkongresszusi beszéde után – ahol kitergegette Sztalin bűneit – Budapesten a Párt megalakította a Petőfi Kört, bevonva az írókat is a változtatás előkészítésébe. Megrendezték Rajk László rehabilitálását és újra temetését, de a kormány maradt változatlan. Annyira biztonságban érezték magukat, hogy csak az október 23-ára előre megtervezett diákfelvonulás napján érkeztek meg Belgrádból, ahol tíz napon át udvaroltak a Nyugat-kedvenc kommunista vezető Titónak.

A világraszóló feladat az volt, hogy a kommunista eszme, és annak aktuális megvalósítójaként a szocializmus, a szocialista állam, fenntartható legyen, hogy világszer- te mindenütt elfogadják majd azt követően, hogy a Vaszfüggöny mögött a nép által megerősítve megújulnak.

A terv szerint úgy kellett megszabadulni a véreskezű múlt emlékeitől, hogy min- dent, ami megvetendő, sommásan egyedül Sztalin fejére húznak. Budapest népének szánták azt a szerepet, hogy a diákság vezetésével utcai felvonuláson tegyen hitet a szocializmus mellett, aminek csak megreformálását követelik.

Újságunk belső oldalain olvasható megemlékezésünk arról szól, hogy az emberi társadalommal folytatott évtizedes kísérletezés, ami valójában álságos, hazug rend- szer volt, megbukhat egy diákösszejövetelen, ahol egy pillanatra megszakad a terror rendje, és megvalósul a sokat hivatkozott demokrácia.

A kommunizmus megmentési kísérlete bukott meg Budapesten, aminek lényeges elemeivel sajnos nem foglalkozunk mi magyarok úgy összességükben, ami akkor a „sztalinizmus elleni küzdelem” néven folyt.

A kommunizmus nem orosz találmány. Nyugati termék, francia, angol, német nyugtalan agyak szüleménye. Lényege: olyan központi hatalom létrehozása, ami megszerezhető és fenntartható a társadalom egy agresszív és indoktrinált része által. Az országok rendjén létrehozott kommunista államok uniója felett világkormány ural- kodna. Létrehozását a kapitalizmus nagyítókéseinek egy része finanszírozta angol- szász országokból. Sem az Egyesült Államokban, sem a brit országokban nem volt számottevő kommunista párt. Ezek a hatalmak mások részére gyártották és szánták a társadalmi rendet felforgató eszméket és mozgalmakat. A nagy tét Oroszország volt 1917-ben. Onnét kellett volna szétterjeszteni a világban a viláгурalomról szóló eszmét. Világraszóló tervekhez világi méretű pénz kell. Volt is bőven, azok forrása eléggé is- mert.

„A mára már feltárt diplomáciai és pénzügyi levéltárak adatai alapján E. Sutton kortárs amerikai kutató végig követte a Wall Street kapcsolatait a bolsevikokkal, és rámutatott azoknak a hosszú éveken keresztül fennállt erkölcstelen logikájára és következetességére. Ez még a Carnegie bőséges tőkéjére alapozott Marburg-tervvel kezdődött a század elején; megerősíteni a nemzetközi pénzemberek hatalmát a Föld országainak »szocializációján« keresztül »a világ ellenőrzése ... és kényszerigazgatása végett«. Arra jutott, hogy: »A nemzetközi pénzügyek központosított kormányzattal szeretnek tárgyalni. A bankárközösség a legkevésbé kívánja a szabadgazdaságot és a hatalom decentralizációját«, éppen ellenkezőleg. A forradalom és a nemzetközi pénzügyek nem is annyira mondanak egymásnak ellent, ha a forradalom eredményeképpen centralizáltabb hatalom jön létre« és ezáltal ezeknek az országoknak a piacai irányíthatóakká válnak. És az egyetértés második vonala: »A bolsevikoknak és a bankároknak megvolt az igen lényeges közös programjuk, az internacionalizmus.« ”

„Az országban és a pártban 1923 és 1927 között kegyetlen harc folyt Sztalin és Trockij között a hataloméért. Később legalább ekkora magabiztossággal küzdött a pártelnökségért Zinovjev is. Ilyen előzmények után 1926-ban Trockijhoz pártolt a Sztalin által megcsalt Zinovjev és Kamenyev (egyesült ellenzék), vagyis a három legnevesebb zsidó vezér egy táborba került.” (Idézet: A.I. Szolzsenyicin, Együtt II.)

Az idézett kötet alcíme: „Oroszok és zsidók a Szovjetunióban.” Megtudjuk, hogy az amerikai politika, sajtó és üzleti élet kezdettől fogva figyelemmel kísérte a zsidók szerepét, sorsát a Szovjetunióban. Trockij kiszorítása Sztalin által, majd később meggyilkoltatása megterhelte ezt az együttműködési számlát, de általában Sztalin nem bizonyult antiszemita. A németellenes háborúhoz mindent megkapott, az osztozkodáson éppen az amerikai bőkezűség volt a feltűnő. Így a háború, mint vállalkozás, sikeres volt mindkét nagyhatalom számára, megalkották a **bipoláris világot**, aminek hatalma egész Európát (háborús győzteseivel együtt) maga alá gyűrte. Nem volt sikeres ezzel szemben a kommunizmus világszintű terjedése. Ez a téma visszautal a kezdetekre. Trockij és Lenin a világforradalom hívei voltak, híven azokhoz, akik a pénzt adták a vállalkozáshoz.

(Idézőjelben ismét Szolzsenyicintől: „Nem adományként persze, nem bőséges segítségképpen, a szovjet kommunisták mindezért igencsak keményen fizettek az orosz föld ásványaival és az erdők gazdagságával, nyersanyagpiacokkal és a Nyugatnak juttatott értékesítési piacokkal, valamint a cári birodalom összerabolt kincseivel.”)

Természeténél fogva a nemzetközi pénzhatalom támogat mindenféle internacionalista törekvést, mert érdekelt minden olyan megoldásban, ami eltakarítja a multina-

cionális vállalkozók elől az akadályokat. A legtöbb akadályt az államhatárok okoznak számára. Az internacionalista (másik nevén baloldali) szellemi műhelyek már két évszázada foglalkoznak olyan világtrend elképzelésével, amelyben nem lesznek akadályok a gazdasági és egyéb folyamatok számára. A világ egyetemeinek nagy része foglalkozik világtalalkító rendszerek elképzelésén. Baloldali filozófusok érvényesülése előtt áll a világ, gondoljunk csak a magyar filozófusok, közgazdászok sokaságára, akik külföldön is nevet szereztek maguknak. Ez a szellemi háttere a baloldali pártoknak. Az alapelv a liberalizmus, abból fejlődnek a kor vagy hely igényeinek megfelelő baloldali pártok.

A világtalalkító-elképzelések két úton indultak el a gyakorlati megvalósítás felé. A Fábrián-szocialisták **evolúció**val, a kommunisták **revolúció**val tervezték elérni céljukat. Most nem térünk ki arra, hogy hova érkezett meg egyik vagy a másik, mert a jelen téma a nemzetközi kommunista (vagy kommunizmust támogató) mozgalmak küzdelme a sztalinizmussal.

Az internacionalisták nem fogadták el a világtalalkító **egy országban** való megvalósítása stratégiáját. Amíg a világ baloldali teoretikusai csak vitatkoztak a kommunizmus világtalalkító mikéntjén, egykor Lenin, Trockij és társai – hálásan a nyugati segítségért – azon igyekeztek, hogy a Szovjetunió legyen a világtalalkító olyan bázisa, ahonnan áramlik majd szét a polgári rend elleni kommunista felforgató tevékenység. Mind ezekkel szemben a realista Sztalin előnybe helyezte a szovjet központi állam kiépítését a saját elképzelése szerint – az internacionalizmust másképpen értelmezve.

Sztalin diktátori politikája nem illett bele az internacionalista tervbe, mert úgy döntött, hogy a korábbi orosz birodalom legyen az első, és minden kommunista állam mintaképe, a világtalalkító Mekkája, Rómája.

A vita ötven éven át élt a nemzetközi kommunizmus és a szovjet állam között, amit soha meg nem bocsátottak Sztalinnak. Vele és nézetével szemben szervezkedett a **nemzetközi kommunizmus**, **amerikai** vezérlettel, Moszkvától független kommunista államok létrehozásával. Így jött létre a „Harmadik Világ” megszervezésére a jugoszláv nemzeti kommunizmus.

Sztalin halála (1953) nem sok változást hozott a Szovjetunió életében, de annyit mindenesetre, hogy hozzá mérhető erős kezű utód nem akadt. Ez adott módot Amerikának, hogy a világtalalkítóban partnerré tett Szovjetuniót változásra készítse. Sztalin állami apparátusában nagy erőt képviseltek a zsidó elvtársak, akik között időnként tisztogatást végzett. 1952 őszétől kezdve Sztalin nyílt harcot kezdett zsidók

letartóztatásával Kijevben az orvosprofesszorok között, valamint irodalmi körökben. Rá pár hónapra Prágában megkezdték a Slansky-pert, aminek nyíltan zsidóellenes jellege volt.

Nagy nemzetközi nyomás alá került Sztalin utóda **Hruscsov**. Innen indult ki a sztalinizmus elleni küzdelmek kora, aminek nagy szerepe volt a hidegháború enyhülésében. A genfi konferenciák 1956-ra már közelítettek a barátság és együttműködés állapotához a két nagyhatalom között. Ennek az évnek az elején hangzott el Hruscsov híres beszéde a XX. pártkongresszuson, ami elítélte Sztalin rendszerét. Ekkor már évek óta folyamatban volt a sztalinizmus maradványainak lebontása a birodalomban és a „testvéri” államokban, hiszen – mint láttuk előbbiekből – Nagy Imre miniszterelnöki kinevezése már ennek értelmében történt. Ennek sikere mentette meg a Szovjetuniót az „uralkodói” válságban a fennálló nemzetközi nagyhatalmi rend számára. Ebbe persze sehogyan sem illett bele a magyar forradalom nyugati támogatása.

Amíg a győzelmet aratott hatalmak Sztalin lábnyomát ütötték egy feljavított világkommunizmus sikere érdekében, addig a proletársorsba szorított magyar munkások és diákok kiálltak az emberi, a polgári, a nemzeti szabadságért, és megvívták az egyetlen fegyveres harcot a világhatalomba emelt Szovjetunió ellen.

Ebben a harcban a fizikai erő győzött, de a kommunizmus, mint eszme megrogyott, és rá 34 évre már az oroszoknak sem kellett.

(Magyar Élet, 2014. október 23.)

Tartalomjegyzék

Forradalom vagy szabadságharc? (Ausztráliai Magyarország 1966 október)	1
Forradalom és szabadságharc (Ausztráliai Magyarország, 1976 december).	3
Két pogány közt (Ausztráliai Magyarország, 1977 október.)	18
Ámítás volt... (Magyar Élet, 1979. október 25.)	23
Huszonnégy éve (Magyar Élet, 1980. október 23.)	28
A Corvin-köz feltámadása (Magyar Élet, 1983. május 19.)	34
A magyar október és az emigráció (Magyar Élet, 1986. október 9.)	41
„Aki magyar, velünk tart” (Magyar Élet, 1986. október 16.)	46
Évforduló után (Magyar Élet, 1986. november 6.)	50
33 év Magyar Élet, 1989. október 19.)	53
Hány felé osztható 56? (Magyar Élet, 1990. október 11.)	56
Vállalni kell Ötvenhatot! (Magyar Élet, 1991. március 21.)	61
Nemzeti ünnepeink (Magyar Élet, 1991. március 28.)	66
Ötvenhat kötelez! (Magyar Élet, 1991. október 10.)	72
A forradalmat be kell fejezni (Magyar Élet, 1991. október 24.)	77

Ötvenhat szellemében tovább harcolunk! (Magyar Élet, 1993. október 28.)	81
Ötvenhat veszélyben ... Mit takar a „megbékélés”? (Magyar Élet, 1994. július 7.)	90
Mit ünnepel az ország? (Magyar Élet, 1994. október 27.)	96
Ötvenhat forradalmának mai ellenforradalmárai (Magyar Élet, 1997. október 16.)	108
Felemás ünneplés (Magyar Élet, 1997. október 30.)	120
Ünnep és aggodalom... (Magyar Élet, 1998. június 25.)	125
Csapó Endre ünnepi beszéde Sydneyben, 1998. október 23-án	131
Csapó Endre emlékbeszéde Sydneyben, 1999. október 6-án	140
Ünneplések nyomában (Magyar Élet, 2000. október 19.)	143
Negyvenöt év után... (Magyar Élet, 2001. október 26.)	150
Csapó Endre beszéde Sydneyben, 2002. október 27-én	157
Október Magyarországon (Magyar Élet, 2003. október 15.)	164
Októberi gondolatok (Magyar Élet 2005. október 13.)	170
A forradalmat is elprivatizálták (Magyar Élet, 2005. október 27.)	176
Ünnepünk elkomonizálása (Magyar Élet, 2006. augusztus 24.)	182

Október 23. (Magyar Élet, 2006. október 19.)	189
Pártállami rendőrterror Budapesten (Magyar Élet, 2006. november 2.)	190
Ünnep és igazság kisajátítása... (Magyar Élet, 2006. november 16.)	194
Ünnep után még zavarosabb a kép (Magyar Élet, 2006. november 30.)	200
Forradalom érdekek hálójában (Magyar Élet, 2006. december 7.)	205
Ötvenhat a felelősség hínárjában (Magyar Élet, 2007. október 18.)	212
Ötvenhat nem alku tárgya (Magyar Élet, 2007. okt. 25-i számában)	220
Lopják a forradalmat is (Magyar Élet, 2007. november)	225
A forradalom ma már közpréda (Magyar Élet, 2008. október 16.)	231
Csapataink harcban állnak... (Magyar Élet, 2008. október 23.)	238
Kormány és nép együtt ünnepelt (Magyar Élet, 2010. november 4.)	244
Eszményteremtő forradalom (Magyar Élet 2012. október 18.)	250
Ünnep és üzenet (Magyar Élet, 2012. november 1.)	255
Ötvenhat és az egyetértés kérdése (Újságban nem jelent meg.)	259
Sztalinizmus és a magyar forradalom (Magyar Élet, 2014. október 23.)	266